CIRKEV VÍŤAZNÁ

ŽIVOTY SVÄTÝCH A SVÄTÍC BOŽÍCH

I. DIEL (Január - Marec)

František Ekert

CIRKEV VÍŤAZNÁ

ŽIVOTY SVÄTÝCH A SVÄTÍC BOŽÍCH

I. DIEL (Január - Marec)

Preklad knihy: **CÍRKEV VÍTĚZNÁ. ŽIVOTY SVATÝCH A SVĚTIC BOŽÍCH. Pořadem roku občanského sepsal FRANTIŠEK EKERT, farář u Matky Boží Sněžné v Praze, majetník čestného kříže papežského *„Pro Ecelesia et Pontifice.“***

Podíl údů Dědictví Svatojanského čís. 79 za rok 1892.
Vyšlo v Dědictví sv. Jana Nepomuckého v Prahe v roku **1892**.

Poznámka. Tento preklad je doplnený aj o životopisy všetkých svätcov a svätíc uvedených v knihe: **LEGENDA ČILI ČÍTANIE O SVÄTÝCH A VYVOLENÝCH BOŽÍCH. Dľa prastarých a najnovších, cirkevnými vrchnosťami odobrených prameňov spracovali: ANDREJ TRUCHLÝ, VINCENT HAVLÍČEK A MARTIN KOLLÁR.**

Vyšlo v Spolku sv. Adalberta (Vojtecha) v Trnave v roku **1907**.

Pre vnútornú potrebu

www.tridentskaomsa.weebly.com

OBSAH

PREDSLOV 9
CIRKEV VÍŤAZNÁ 13
VZÝVANIE SVÄTÝCH A SVÄTÍC BOŽÍCH 21
JANUÁR 23
1. JANUÁR 23
Sv. Fulgencius, biskup (5. stor.) 23
2. JANUÁR 27
Sv. Makarius Alexandrijský, pustovník (4. stor.) 27
3. JANUÁR 30
Sv. Genovéva Parížska, panna (5. stor.) 30
4. JANUÁR 34
I. Sv. Títus, biskup (1. stor.) 34
II. Sv. Gordius, mučeník (3. stor.) 36
5. JANUÁR 37
Sv. Šimon Stylita (StĺpnikI) (4. stor.) 37
6. JANUÁR 41
Sviatok Zjavenia Pána alebo svätých Troch kráľov (1. stor.) 41
7. JANUÁR 45
Sv. Lucián, antiochijský kňaz a mučeník (3. stor.) 45
8. JANUÁR 48
Sv. Severín, norický apoštol (5. stor.) 48
9. JANUÁR 52
Sv. Julián, mučeník a sv. Basilissa, panna (3. stor.) 52
10. JANUÁR 54
I. Sv. Pavol, pustovník (3. stor.) 54
II. Sv. Viliam, arcibiskup (12. stor.) 57
11. JANUÁR 59
Sv. Teodózius Veľký, opát (5. stor.) 59
12. JANUÁR 62
Sv. Arkadius, mučeník (3. stor.) 62
13. JANUÁR 64
Sv. Veronika z Milána (15. stor.) 64
14. JANUÁR 66
I. Sv. Felix z Noly, kňaz a mučeník (3. stor.) 66
II. Sv. Hilár, biskup, učiteľ Cirkvi (4. stor.) 68

15. JANUÁR 71
I. Sv. Maurus, opát (6. stor.) 71
II. Sv. Pavol Tébsky, prvý pustovník (3. stor.) 73
16. JANUÁR 76
I. Sv. Honorát, biskup (4. stor.) 76
II. Sv. Marcel I., pápež (3. stor.) 78
17. JANUÁR 80
Sv. Anton Veľký, praotec mníchov (3. stor.) 80
18. JANUÁR 84
I. Sviatok Ustanovenia svätého Petra (1. stor.) 84
II. Sv. Priska, panna a mučeníčka (3. stor.) 86
19. JANUÁR 88
I. Sv. Knut, dánsky kráľ, mučeník (11. stor.) 88
II. Sv. Marius a jeho spoločníci, mučeníci (2 stor.) 90
20. JANUÁR 91
Sv. Fabián a sv. Sebastián, mučeníci (3. stor.) 91
21. JANUÁR 96
Sv. Anežka Rímska, panna a mučeníčka (3. stor.) 96
22. JANUÁR 100
I. Sv. Vincent, diakon a mučeník (3. stor.) 100
II. Sv. Anastáz z Perzie, mučeník (7. stor.) 102
23. JANUÁR 103
I. Sviatok Zasnúbenia blahoslavenej Panny Márie (1. stor.) 103
II. Sv. Rajmund Pennafortský (12. stor.) 105
III. Sv. Emerenciána, panna, mučeníčka (4. stor.) 107
24. JANUÁR 108
Sv. Timotej, biskup a mučeník (1. stor.) 108
25. JANUÁR 110
Sviatok Obrátenia svätého Pavla, apoštola (1. stor.) 110
26. JANUÁR 112
I. Sv. Polykarp, biskup a mučeník (1. stor.) 112
II. Sv. Pavla, vdova (4. stor.) 116
27. JANUÁR 118
Sv. Ján Zlatoústy, konštantínopolský patriarcha (4. stor.) 118
28. JANUÁR 127
I. Sv. Cyril, alexandrijský patriarcha (5. stor.) 127
II. Sv. Efrém, kyjevský arcibiskup (11. stor.) 129

III. Sv. Margita, panna (13. stor.) ... 130
29. JANUÁR ... 132
I. Sv. František Saleský, biskup a učiteľ Cirkvi (16. stor.) ... 132
30. JANUÁR ... 140
I. Sv. Ján Almužník, alexandrijský patriarcha (7. stor.) ... 140
II. Sv. Martina, panna a mučeníčka (3. stor.) ... 143
31. JANUÁR ... 144
Sv. Peter Nolaskus, zakladateľ rádu (12. stor.) ... 144
FEBRUÁR ... 148
1. FEBRUÁR ... 148
Sv. Ignác, mučeník (2. stor.) ... 148
2. FEBRUÁR ... 152
I. Sviatok Očisťovania Panny Márie (Hromnice) (1. stor.) ... 152
II. Sv. Kornélius, mučeník (1. stor.) ... 155
3. FEBRUÁR ... 157
I. Sv. Blažej, biskup a mučeník (4. stor.) ... 157
II. Sv. Ansgar, apoštol severu (9. stor.) ... 160
4. FEBRUÁR ... 162
I. Sv. Ondrej Corsini, biskup (14. stor.) ... 162
II. Sv. Veronika (1. stor.) ... 164
5. FEBRUÁR ... 166
Sv. Agáta, panna a mučeníčka (3. stor.) ... 166
6. FEBRUÁR ... 169
Sv. Dorota, panna a mučeníčka (3. stor.) ... 169
7. FEBRUÁR ... 173
Sv. Romuald, opát (10. stor.) ... 173
8. FEBRUÁR ... 178
Sv. Ján z Mathy, zakladateľ rádu (12. stor.) ... 178
9. FEBRUÁR ... 183
I. Sv. Apolónia, panna a mučeníčka (3. stor.) ... 183
II. Sv. Modest, apoštol Korutánska (8. stor.) ... 185
10. FEBRUÁR ... 187
Sv. Scholastika, opátka (5. stor.) ... 187
11. FEBRUÁR ... 190
I. Sviatok Siedmich blahoslavených zakladateľov rádu Služobníkov Panny Márie (13. stor.) ... 190
II. Sv. Eufrozína, panna (5. stor.) ... 193
12. FEBRUÁR ... 195

I. Sv. Eulália, panna a mučeníčka (3. stor.) 195
II. Sv. Benedikt z Anianu, opát (8. stor.) 197
III. Sv. Meletius, biskup (4. stor.) 199
13. FEBRUÁR 202
I. Sviatok 26 svätých japonských mučeníkov (16. stor.) 202
II. Sv. Katarína de Ricci, panna (16. stor.) 206
III. Sv. Štefan Nemanja, srbský kráľ (12. stor.) 208
14. FEBRUÁR 210
I. Sv. Valentín, kňaz a mučeník (3. stor.) 210
II. Sv. Bruno, apoštol Prusov (10. stor.) 213
15. FEBRUÁR 215
I. Sv. Efrém Sýrsky, učiteľ Cirkvi (4. stor.) 215
II. Sv. Faustín a Jovita, bratia mučeníci (1. stor.) 218
16. FEBRUÁR 220
I. Sv. Onezimus, biskup a mučeník (1. stor.) 220
II. Sv. Juliána, panna a mučeníčka (3. stor.) 221
17. FEBRUÁR 224
I. Sv. Silvín, biskup (8. stor.) 224
II. Sv. Flavián, konštantínopolský patriarcha (5. stor.) 226
18. FEBRUÁR 229
Sv. Simeon Jeruzalemský, biskup a mučeník (1. stor.) 229
19. FEBRUÁR 231
Sv. Konrád, pustovník (14.stor.) 231
20. FEBRUÁR 234
I. Sv. Eucherius, biskup (7. stor.) 234
II. Sv. Nikefor, mučeník (3. stor.) 236
21. FEBRUÁR 238
I. Sv. Eleonóra, kráľovná (13. stor.) 238
II. Sv. Irena, panna (4. stor.) 240
22. FEBRUÁR 242
I. Sv. Margita Kortonská, kajúcnica (13. stor.) 242
II. Sv. Lazar, mních a maliar (9. stor.) 244
23. FEBRUÁR 247
Sv. Peter Damiani, biskup a učiteľ Cirkvi (11. stor.) 247
24. FEBRUÁR 252
Sv. Matej, apoštol Pánov (1. stor.) 252
25. FEBRUÁR 255

Sv. Valburga, panna (8. stor.) ... 255
26. FEBRUÁR ... 258
I. Sv. Nestor, biskup a mučeník (3. stor.) ... 258
II. Sv. Alexander, alexandrijský patriarcha (4. stor.) ... 260
27. FEBRUÁR ... 264
I. Sv. Baldomer, subdiakon (7. stor.) ... 264
II. Sv. Leander, biskup (6. stor.) ... 266
28. FEBRUÁR ... 269
I. Sv. Roman, opát (4. stor.) ... 269
II. Sv. Porfyr, biskup (4. stor.) ... 272
29. FEBRUÁR ... 275
Sv. Osvald, biskup (10. stor.) ... 275
MAREC ... 277
1. MAREC ... 277
I. Sv. Albín, biskup (5. stor.) ... 277
II. Sv. Eudoxia, mučeníčka (2. stor.) ... 279
2. MAREC ... 281
I. Bl. Anežka Česká (13. stor.) ... 281
3. MAREC ... 288
Sv. Kunhuta, cisárovná (10. stor.) ... 288
4. MAREC ... 291
Sv. Kazimír, poľský princ (15. stor.) ... 291
5. MAREC ... 293
Sv. Perpetua a sv. Felicita, mučeníčky (2. stor.) ... 293
6. MAREC ... 297
Sv. Fridolín, vierozvestca Alemanov (5. stor.) ... 297
7. MAREC ... 300
Sv. Tomáš Akvinský, učiteľ Cirkvi (13. stor.) ... 300
8. MAREC ... 306
Sv. Ján z Boha (15. stor.) ... 306
9. MAREC ... 311
Sv. Františka Rímska (14. stor.) ... 311
10. MAREC ... 315
Štyridsať svätých mučeníkov zo Sebastie (4. stor.) ... 315
11. MAREC ... 318
Sv. Eulogius (9. stor.) ... 318
12. MAREC ... 322

Sv. Gregor Veľký, pápež a učiteľ Cirkvi (6. stor.) 322
13. MAREC 329
I. Sv. Nicefor (8. stor.) 329
II. Sv. Eufrázia, panna (4. stor.) 332
14. MAREC 334
Sv. Matilda, kráľovná (10. stor.) 334
15. MAREC 338
Sv. Longin, mučeník (1. stor.) 338
16. MAREC 339
I. Sv. Julián, kňaz a mučeník (4. stor.) 339
II. Sv. Patrik, apoštol Írska (4. stor.) 341
17. MAREC 345
Bl. Ján Sarkander, kňaz a mučeník (16. stor.) 345
18. MAREC 351
I. Sv. Narcis, biskup a mučeník (2. stor.) 351
II. Sv. Eduard, mučeník, anglický kráľ (10. stor.) 354
III. Sv. Heribert, arcibiskup (11. stor.) 356
19. MAREC 359
Sv. Jozef, pestún Pána, ochranca katolíckej Cirkvi (1. stor.) 359
20. MAREC 363
Sv. Gertrúda, opátka (7. stor.) 363
21. MAREC 366
Sv. Benedikt, patriarcha rehoľného života na Západe (5. stor.) 366
22. MAREC 373
Sv. Katarína švédska, panna (14. stor.) 373
23. MAREC 376
I. Sv. Serapion, pustovník (4. stor.) 376
II. Sv. Toribio, arcibiskup (16. stor.) 379
III. Sv. Cyril, jeruzalemský biskup a patriarcha (4. stor.) 381
24. MAREC 383
I. Sv. Gabriel, archanjel 383
II. Sv. Irenej, biskup a mučeník zo Sirmia (3. stor.) 385
25. MAREC 387
I. Sviatok Zvestovania Panny Márie 387
II. Sv. Dismas, kajúcnik (1. stor.) 390
26. MAREC 392
I. Sv. Haštal, mučeník (3. stor.) 392

II. Sv. Ludger, biskup (8. stor.) ... 394
27. MAREC ... 397
I. Sv. Rupert, biskup (6. stor.) ... 397
II. Sv. Gregor Nysský, biskup (4. stor.) ... 400
28. MAREC ... 403
Sv. Mária z Mallye (14. stor.) ... 403
29. MAREC ... 406
I. Sv. Guntram, burgundský kráľ (6. stor.) ... 406
II. Sv. Eustach, opát (6. stor.) ... 408
III. Sv. Jonáš a Barachísus, mučeníci (4. stor.) ... 410
30. MAREC ... 414
I. Sv. Achác, biskup (3. stor.) ... 414
II. Sv. Kvirín, mučeník (2. stor.) ... 416
31. MAREC ... 419
I. Sv. Guido, opát (10. stor.) ... 419
II. Sv. Benjamín, mučeník (5. stor.) ... 421
REGISTER (Január – December) ... 424

PREDSLOV

Životy svätých boli vždy najobľúbenejším čítaním nášho ľudu. Dôkazom toho je veľké množstvo starých českých legiend, ktoré nám zostali ako vzácna spomienka na našich zbožných katolíckych predkov. Medzi pamiatkami tohto druhu vyniká súborný spis *„Životy a řeči otcův aegyptských“*, preložený z latinčiny asi v trinástom storočí, ktorého najstarší rukopis, zachovaný v pražskej Univerzitnej knižnici, pochádza zo štrnásteho storočia, a najmä staročeský Pasionál čiže *„Životy Mučedníkův a Mučednic Božích,“*, ktorých najstarší rukopis, zachovaný v Múzeu kráľovstva českého, vznikol sčasti v trinástom a sčasti v štrnástom storočí. Toto slávne dielo vyšlo necelé prvýkrát v roku 1475 a potom celé v roku 1495. V sedemnástom storočí Šeb. Vojt. Berlička, ktorý vstúpil do Spoločnosti Ježišovej a býval v Krakove, začal prekladať dielo svojho slávneho učiteľa, poľského jezuitu Petra Skargu, *„Żiwoty świetych“*, ale preklad nedokončil a jeho dielo, obsahujúce len prvé dva mesiace roka, sa dnes zachovalo v Univerzitnej knižnici v Prahe. Neskôr začal kňaz T. J. Jakub Beskovský prekladať z latinčiny *„Životy svatých“* od Laurenca Suriusa a nad týmto dielom v roku 1624 zomrel bez jeho dokončenia. Následne Albrecht Chanovský T. J. preložil celé Suriusovo dielo a vydal ho v Prahe v roku 1625 pod názvom *„Vitae sanctorum, Životové, skutkové a mučednictví, též i zázraky Svatých a Světic Božích na každý den rozvržené“*, ktoré vyšlo v roku 1696 v dvoch zväzkoch po druhý raz. V roku 1635 vyšlo z latinčiny preložené dielo Tomáša Ign. Placalia *„Martyrologium neb Passional sv. Římské Cirkve“*, ktoré potom znovu vydalo Dedičstvo svätého Václava v rokoch 1676 a 1760. V roku 1785 vyšlo v Brne dvojzväzkové dielo *„Život svatých na každý den celého v roku“,* ktoré bolo znovu vydané v roku 1824. V roku 1819 vydal Tomáš Kubelka v Prahe *„Vyobrazení a krátké života vypsání oslavených služebníků a přátel Božich“* a v roku 1844 *„Popsání života a skutků svatých a světic Božích“* od Jos. M. Pohořely. Počet starších menších českých spisov o jednotlivých svätcoch a Božích osobnostiach je obrovský, ako o tom svedčia Jungmannova *„Historie“* a Jirečkova *„Rukověť dějin literatury české.“*

Českému národu sa neskôr dostalo do rúk dielo, ktoré bolo v tejto oblasti výnimočné a originálnejšie nad všetky doterajšie práce. Bolo to päťzväzkové dielo, ktoré vydalo Dedičstvo svätého Jána Nepomuckého v Prahe v rokoch 1847 – 1858: *„Životy, skutky a utrpení svatých a světic Božích“* a ktoré zostavil P. Hugo Karlík, kňaz rehole Premonštrátov v Teplej. Ak je pre spisovateľa najlepšou odmenou za jeho úsilie a prácu vedomie, že jeho dielo je široko rozšírené a usilovne čítané, tak potom môže vysoko zaslúžilý senior českých cirkevných spisovateľov, teraz už prepošt v Teplej, P. Hugo Karlík, vo svojom požehnanom stareckom veku s útechou a radosťou spomínať na drinu, ktorú pred štyridsiatimi rokmi venoval tomuto krásnemu dielu. Bolo to prvé pôvodné české spracovanie životov svätých a podarilo sa mu tak dobre, že dosiahlo úspech, aký vtedy v tejto krajine nemal obdobu. V krátkom čase boli prvé tri zväzky tohto diela rozobrané, takže bolo potrebné ich znovu vydať a dnes už nie je na sklade ani jeden zo 48.000 zväzkov celého diela.

Odvtedy českú literatúru obohatili dva výnimočné spisy o živote svätých, najmä ilustrovaná *„Legenda“* od Dra. Jana Bílého a šesťzväzkový *„Cirkevný rok“* od kanonika Beneša Met. Kuldu, nehovoriac o veľkom počte životopisov jednotlivých

svätcov, prác publikovaných o nich a diel vytlačených v rôznych náboženských časopisoch a zborníkoch.

V tomto smere sa toto odvetvie českej náboženskej literatúry v dávnejších a najmä v novších časoch dosť usilovne pestovalo a je iste potešiteľným znamením, že náš katolícky ľud ani po týchto záslužných spisoch, nemá dosť, o čom svedčí aj želanie, ktoré sa čoraz hlasnejšie ozýva z členstva Dedičstva svätého Jána, aby Životy svätých opäť vyšli v tom istom vydavateľstve. Vysoko vážená správa Dedičstva nemohla prehliadnuť takéto rozumné želanie a spisovateľ, ktorý v rokoch 1883 a 1884 predložil orgánom Dedičstva svoje dielo: *„Posvátná místa“ král. hl. města Prahy“*, ktoré bolo všade veľmi priaznivo prijaté, bol poverený úlohou napísať pre Dedičstvo sv. Jána nové dielo o životoch svätých a svätíc Božích.

Za posledné desaťročia sa pomery v našej krajine zmenili k lepšiemu. Český národ sa prebudil, rozvinul a napredoval v mnohých smeroch tak netušene, že sa tomu čuduje celý svet. Tento pokrok a rozvoj bol zväčša jednostranný, lebo rozvoj a rozkvet náboženského a mravného života nášho ľudu nepostupoval úmerne s tým; ba treba povedať, že národné prebudenie a rozvoj, chvalabohu, bol v mnohom na úkor našej starobylej svätováclavskej katolíckej viery a celej kresťanskej morálky. Česká literatúra, kedysi nazývaná panenská, stratila svoje starobylé a čestné meno. Koľko kúkoľu nám tu vyrástlo na tejto svätováclavskej vinici, koľko jedu, koľko bezbožného, nerestného a ničomného protikatolíckeho braku bolo vyprodukovaného zaslepenými a neuvedomelými ľuďmi, ktorí takto kazia a otravujú celé vrstvy nášho národa!

Za týchto neblahých podmienok autor zostavil toto dielo, pričom neustále bral ohľad na nedostatky a potreby súčasnej doby. Snažil sa tiež, aby tento spis bol katolíckemu ľudu posilou vo svätej viere, zdrojom útechy a duchovnej výchovy a spolu s ním aj zbrojnicou na obranu najvzácnejších pokladov zdedených po otcoch, viery, mravnosti a kresťansko-katolíckej nábožnosti. Z toho dôvodu dopĺňal životopisy svätých o stručné alebo rozsiahlejšie praktické úvahy, poučenia a náuky, najmä apologetického obsahu. Pozorný čitateľ zistí, že asketická stránka, ktorá sa kedysi pestovala výlučne v legendách, nie je v tomto diele zanedbaná, ale autor bol v tejto veci v celom texte stručný, pretože zastáva názor, že zdĺhavosti sú únavné.

Pri čítaní životopisov svätých sa autor snažil vyhnúť dvom rozhodujúcim nedostatkom mnohých legiend. V dávnych časoch, pokojných a plných živej viery aj úprimnej zbožnosti, spisovatelia legiend vyzdvihovali svätcov a svätice Božie do nesmiernej výšky, takže ich ľudské oko sotva postihlo. Zahrňovali ich chválou a rozplývali sa nad nimi v neustálom úžase, pričom všetko, čo robili, považovali za veľkolepé. Tomuto prehnanému obdivu sa spisovateľ, vediac, že svätí a svätice Božie sú len ľudia ako my a že aj oni mali mnoho slabostí a nedostatkov, proti ktorým však s Božou milosťou statočne bojovali a zvíťazili, snažil vyhnúť. Práve tieto ľudské slabosti, ktorých sa nezbavili ani mnohí veľkí svätci, by mali byť pre nás vážnym napomenutím ku kresťanskej pokore a neustálej bdelosti, aby sme s bázňou a chvením pracovali na svojej spáse. Svätí Boží sa nám objavia veľkými len vtedy, keď

zistíme, aké pokušenia museli prekonávať a s akými prekážkami a ťažkosťami museli zápasiť.

Ďalšou črtou starších legiend bolo, že ich spisovatelia sa vyžívali v samotných nadprirodzených udalostiach života svätých. Predpokladajúc, že všetci veľkí svätí boli veľkými zázračnými ľuďmi, zabudli, že pravá svätosť nespočíva v tom, že kresťan prenáša hory, ale v tom, že usilovne plní Božiu vôľu. Takto vykreslení svätci boli, samozrejme, nedostižnými bytosťami, vzbudzovali obdiv a úžas, ale ich životy nepovzbudzovali čitateľa, aby ich nasledoval. Na druhej strane sa autor v tomto diele snažil vykresliť svätcov a svätice ako vzory kresťanského života, ktoré treba nasledovať. Zasadil ich do svetla historickej pravdy a do ich života zahrnul len to, čo je potvrdené a autorizované spoľahlivými prameňmi. V tomto ohľade sa spisovateľ riadil najmä vynikajúcou kriticko-historickou prácou salzburgského benediktína Dr. Theodora Stabella *„Lebensbilder der Heiligen“* (Schaffhausen 1805, in Hurter, 2 zväzky.)

Autor tohto diela, majúc neustále na zreteli dejiny Cirkvi, všade kde sa naskytla príležitosť, načrtol historické pozadie životov svätých a mieni tak robiť aj v budúcnosti, takže ak Boh dá, budú v osnove jeho diela na rôznych miestach zahrnuté všetky dôležité udalosti a aspekty dejín katolíckej Cirkvi. Z tohto dôvodu bola osobitná pozornosť venovaná rozsiahlym Všeobecným cirkevným dejinám od prof. dr. Franta. X. Krištúfka, ktoré vydalo Dedičstvo svätého Prokopa. Inak boli výdatným prameňom pre túto prácu aj Karlíkove Životy a Kuldov Cirkevný rok, pričom autor porovnávajúc s nimi početné zahraničné legendy zistil, že tieto české spisy ich svojou dokonalosťou prevyšujú.

Čo sa týka praktických úvah a náuky, aj slávne Skargovo dielo *„Żiwoty świetych“*, (posledné, 25. vydanie, 1866, Grodzisk) poskytlo veľa vítanej látky, najmä slávna modlitba k svätým, z ktorej je zjavne poznať vieru tohto vlasteneckého poľského jezuitu.

Pri zostavovaní tohto diela pre českého katolíckeho čitateľa autor právom venoval osobitnú pozornosť svätým, blahoslaveným a osobám, ktoré ľud považuje za svätých nášho národa a iných slovanských národov, pričom čerpal z mnohých domácich prameňov a samozrejme, najmä z Bezdekových *„Drahých kamenů z koruny sv. Václavské“*, ktoré vydalo Dedičstvo sv. Jána. Ďalšie spisy o jednotlivých svätcoch, ktoré sú hojne využívané, sú uvedené v poznámkach pod čiarou.

Vo všeobecnosti sa autor snažil vybrať zo starších i novších, domácich i zahraničných spisov to, čo sa mu zdalo byť vhodné, a takto podanú látku spracovať tak, aby zodpovedala požiadavkám a potrebám súčasnej doby a aby oslovila všetky vrstvy, najmä však vzdelané kruhy katolíckeho čitateľstva v Čechách; podľa slov Pána o múdrom učiteľovi, ktorý vyberá zo svojej pokladnice veci nové i staré.

Názov tohto diela je *„Cirkev víťazná“*; ale Cirkev víťazná zahŕňa v prvom rade Spasiteľa Ježiša Krista ako svoju hlavu a kráľa, a preto sú v tomto diele zahrnuté aj sviatky Pána, a to iba stále sviatky, keďže osnova diela vychádza z poriadku občianskeho roka.

Pokiaľ ide o rozsah jednotlivých článkov a objem materiálu rozloženého na jednotlivé dni, bolo absolútne nemožné zachovať akúkoľvek jednotnosť. Niektorí svätci poskytujú množstvo vďačného materiálu o svojom živote, zatiaľ čo u iných je materiál skromný. V jeden deň sa pripomínajú viacerí svätci veľkého významu a dôležitosti v dejinách Cirkvi a v iný deň sa nám predstavujú svätci neznámi, o ktorých máme len kusé informácie. Autor sa po vzore osvedčených spisovateľov legiend pokúsil túto disproporciu trochu vyrovnať tým, že opis života niektorého svätca z cirkevného kalendára preložil na iný deň, kde je látky málo, ale ani tým sa nedosiahla rovnomernosť v množstve látky rozloženej na jednotlivé dni, čo je vzhľadom na účel tohto diela vec menej dôležitá.

Ak toto dielo dosiahne podobný úspech, aký pred štyridsiatimi rokmi dosiahli spisy P. Huga Karlíka, ku ktorého vďačným žiakom plzenského gymnázia sa pisateľ hrdo hlási, bude to pre neho mocným povzbudením, ak mu Boh pridá život a dopraje zdravie a silu, aby na tomto diele pracoval ďalej, aby členovia Dedičstva sv. Jána, dostali postupne celé dielo, ktoré je usporiadané do štyroch dielov. Zostavenie tejto knihy prinieslo pisateľovi potrebnú útechu, pretože ho Pán Boh navštívil počas posledných dvoch rokov ťažkými skúškami. Len čo sa pustil do písania tohto diela, zomrel v roku 1890 jeho drahý otec. Zármutkom nad touto stratou spisovateľ pokračoval vo svojej práci a mal útechu, že v zimných večeroch mohol svojej matke čítať hotové náčrty svojho diela, až kým mu aj táto radosť nebola odňatá, keď z Božej vôle bola jeho milovaná matka v apríli 1891 povolaná do lepšieho života. A nie skôr ako sa spisovateľ trochu spamätal z tejto dvojitej straty a dokončil túto knihu, v roku 1892 mu v byte zomrela sestra. Počas týchto bolestných útrap sa spisovateľ na základe vlastnej skúsenosti presvedčil, akú nebeskú útechu v ťažkostiach tohoto života poskytuje kresťanovi rozjímanie o životoch hrdinských trpiteľov, svätých a svätíc Božích. Spokojný je ten, komu táto posila a útecha v súžení nechýba.

V našich časoch sa číta veľa. Bohužiaľ u nás je obľúbené najmä také čítanie, ktoré je podobné alkoholickým nápojom a ktoré čitateľa nesýti a neposilňuje, ale dráždi, omamuje a otravuje. Seriózne, poučné čítanie, najmä náboženské, sa povrchným ľuďom a zhýralcom stalo nezáživnou a odpornou potravou a pohŕdajú ňou a hnusí sa im, podobne ako majú pijani opojení liehovinami neprekonateľný odpor k vode a mlieku. Keď teda ako človek dobrý spoznáš hrozné účinky, ktoré v ľuďoch spôsobuje čítanie zlých kníh a spisov, a obávaš sa následkov tejto mravnej hniloby, ktorá je najmä v našej dorastajúcej generácii čoraz žalostnejšia, snaž sa zo všetkých síl, aby náš ľud mal namiesto jedu zdravú duševnú potravu. Aby sa mu namiesto čítania, ktoré je profánne a nemravné, dávalo čítanie, ktoré vzdeláva, mravne zušľachťuje, povznáša a utešuje v súžení.

V Prahe, na sviatok Veľkej noci roku 1892. František Ekert

CIRKEV VÍŤAZNÁ

Božie kráľovstvo na zemi, ktorým je svätá katolícka Cirkev, ustanovil Kristus Pán, aby v ňom všetci ľudia všetkých vekov až do konca sveta mohli žiť pravú vieru a dosiahnuť posvätenie a večnú spásu. Ako vynikajúci umelec vytvára z hrubých balvanov krásne sochy, tak Spasiteľ vo svojej Cirkvi premieňa ľudí poškvrnených Adamovým hriechom na nádoby svätosti a synov Božích, ktorých svojou milosťou zušľachťuje a zveľaďuje tak, že ich robí len o málo menšími od vznešených duchov anjelov.

Svätá Cirkev vystupuje na tomto svete ako slávny Boží chrám, postavený zo živých kameňov a založený na najhlbšom základnom kameni, Ježišovi Kristovi, ktorý v tomto chráme ustavične prebýva a rozdáva svoje milosti. Tu je ovčinec Dobrého pastiera, ktorý dal svoj život za svoje ovce, zhromažďuje ich v ňom, kŕmi ich a chráni pred dravými vlkmi; tu je oltár, na ktorom sa náš najsvätejší veľkňaz ustavične obetuje nebeskému Otcovi za naše hriechy; tu je krstiteľnica, z ktorej pramení Božia milosť, získaná jeho vykupiteľskou smrťou na kríži; tu je pokladnica, v ktorej sú uložené všetky mimoriadne zásluhy, ktoré Spasiteľ získal svojím obetným životom a utrpením; tu je kazateľnica, z ktorej neustále zaznievajú slová jeho pravdy; tu je mesto živého Boha, nový Jeruzalem zostupujúci z neba, tu je stánok Boží s ľuďmi.

Všetci pravoverní kresťania, ktorí vyznávajú jediné Kristovo učenie, prijímajú sviatosti ustanovené Spasiteľom a uznávajú za svoju viditeľnú hlavu Kristovho námestníka na zemi, rímskeho pápeža, sú občanmi tohto Božieho kráľovstva na zemi, členmi svätej Cirkvi, ovcami Pánovho stáda, živými kameňmi živého chrámu Božieho a údmi toho veľkého duchovného tela, ktorého neviditeľnou hlavou je Ježiš Kristus.

Ako členovia tohto tajomného Kristovho tela, svätej Cirkvi, sú pravoverní kresťania tak vrúcne a pevne spojení so svojou hlavou a medzi sebou navzájom, že toto puto nemôže rozviazať alebo pretrhnúť ani smrť. Smrť síce trhá všetky ľudské putá a zväzky, ale v Cirkvi stratila svoju ničivú silu, pretože Cirkev nie je dielom a zväzkom ľudí, ale dielom Ježiša Krista, ktorý smrti vzal osteň a nad ňou zvíťazil.

Do Kristovej Cirkvi teda patria nielen pravoverní kresťania na zemi, ale aj duše spravodlivých zosnulých, ktoré sú už oslávené v nebi alebo sa nachádzajú ešte v očistci. Ako synovia jednej rodiny zostávajú bratmi, hoci sú miestne oddelení. Podobne ako keď jeden syn žije šťastne doma s otcom, druhý v ďalekej cudzej krajine a tretí, keď opustil cudziu krajinu, je na ceste domov, tak aj svätí v nebi, veriaci na zemi a duše v očistci zostávajú bratmi a členmi Kristovej Cirkvi, hoci ich na čas oddelila smrť.

Celá Kristova Cirkev sa teda skladá z troch zborov. Do Cirkvi bojujúcej patria pravoverní kresťania na zemi.

Všetci verní kresťania, ktorí v Božej milosti už odišli do večnosti, ale ešte nemôžu triumfálne vstúpiť do Božieho mesta v nebi, pretože majú v sebe ešte nejaké nedostatky a čakajú, kým sa úplne očistia a stanú sa hodnými predstúpiť pred Božiu tvár, patria do Cirkvi trpiacej v očistci.

A potom spoločenstvo tých veriacich, ktorí už vstúpili do nebeského Jeruzalema a kraľujú s Kristom Pánom vo večnej sláve, požívajúc ovocie svojho víťazstva nad hriechom, tvorí so svojím nebeským Kráľom Cirkev víťaznú. Všetky tieto tri Cirkvi a všetci ich členovia sú duchovne spojení do jedného spoločenstva, jednej rodiny, jedného Božieho kráľovstva. Jedného dňa Cirkev bojujúca dobojuje a Cirkev trpiaca dotrpí. Stane sa to v deň súdu a potom bude Cirkev víťazná vládnuť na veky vekov s Kristom v nebi.

Podľa učenia svätého apoštola Pavla je ľudstvo, vykúpené a obnovené Ježišom Kristom, akoby jednou osobou, ktorej hlavou je Spasiteľ a ktorej jednotlivé údy sú vykúpené. (1 Kor 12, 12 - 14). Ale ako v ľudskom tele je jeden úd užitočný a prospešný pre všetky ostatné údy, tak je to aj v tomto duchovnom Kristovom tele, v Cirkvi svätej. Čo jednotlivé údy robia a majú dobré, stáva sa spoločným majetkom a spoločným dobrom celého tela a všetkých jeho údov. *„Ak sa raduje jeden úd, radujú sa s ním aj všetci ostatní.“* (1 Kor 12, 26)

Veriaci na zemi, duše v očistci a svätí v nebi, teda ako údy jedného tela, majú medzi sebou spoločenstvo. *„Toto vzájomné spojenie sa nazýva Spoločenstvo svätých.“* Samozrejme, všetky jeho údy ešte nie sú skutočne sväté a blahoslavené, ale ich spojenie je Spoločenstvom svätých, pretože všetci sú povolaní k svätosti (1 Sol 4, 3. 7), keďže vo svätom krste boli všetci skutočne posvätení (1 Kor 6, 11.) a keďže Písmo sväté často nazýva veriacich na zemi *„svätými.“* (Rim 1, 7; 1 Kor 2; Ef 1, 1.) Podobne sa v tomto zmysle aj duše v očistci právom nazývajú *„svätými“*, keďže odtiaľto odišli v stave milosti Božej a očisťujúc sa na druhom svete od všetkých svojich škvŕn sa čoraz viac približujú k dokonalej svätosti.

Božie kráľovstvo, ktoré založil Ježiš Kristus, zahŕňa nebo i zem; začalo sa tu v čase a v nebi bude trvať naveky. Jeho občanmi nie sme len my, ktorí sa ešte stále namáhame a bojujeme v tomto slzavom údolí, ale aj naši bratia a sestry, ktorí boli odvolaní z tohto bojiska a ktorí už odpočívajú na svätom vrchu Sion v nebi alebo ktorí sa už sa k nemu približujú. Aj oni zostávajú deťmi spoločnej matky našej svätej Cirkvi, ktorá ich porodila a zachovala pre večný život. Sú z nášho rodu a z našej krvi a spája ich s nami nerozlučné puto milosti Božej a bratskej lásky. Aké je to vznešené spojenie a spoločenstvo a aké šťastie je k nemu patriť, veď sme *„spoluobčania svätých a rodiny Božej!“* (Ef 2, 19.) Kto patrí do tohto svätého spoločenstva, je bohatý a blažený. Hoci by bol chudobný, vie, že má spoločenstvo s bohatými; hoci by bol slabý, vie, že je spojený so silnými; hoci by sa bál, že v boji ochabne, je si istý, že jeho spolubojovníci ho nenechajú zahynúť. Týmto svätým spoločenstvom sme duchovne spojení s Ježišom Kristom, naším vodcom a kráľom, a so všetkými jeho svätými; s patriarchami a prorokmi Starého zákona, ktorým Boh zveril svoje tajomné zámery; s apoštolmi a Pánovými učeníkmi, ktorí šírili svetlo svätého evanjelia po celom svete; s mučeníkmi, ktorí svojou krvou oslávili Ježiša Krista; so svätými vyznávačmi, ktorí pohrdli svetom a premohli ho; so svätými pannami, ktoré nasledujú Božieho Baránka v nebi; a vôbec so všetkými blahoslavenými, ktorí sú spoločenstvom a dvoranmi nebeského kráľa Ježiša Krista.

Svätí a svätice Božie v nebi, ktorí nás milujú, majú vrúcnu účasť na živote Cirkvi bojujúcej a na osudoch každého jej člena a pomáhajú im svojimi príhovormi u Boha.

Už v Starom zákone čítame, že Mojžiš a Samuel sa na onom svete prihovárali u Pána za svoj ľud (Jer 15, 1) a že Oniáš, veľkňaz, a Jeremiáš, Boží prorok, milovník bratov a izraelského ľudu, sa veľmi veľa modlia za ľud a za celé sväté mesto vo večnosti. (2 Mach 15, 12 - 15) V Zjavení svätého Jána čítame, že svätí v nebi prednášajú Bohu svoje modlitby. (Zjv 5, 8; 8, 3). A kto by o tom pochyboval!

Veď svätí a svätice Božie si zobrali do Cirkvi víťaznej svoje srdcia, ktoré kedysi horeli láskou k bratom tu na zemi, a horliví veľkí pastieri, ktorí toľko vykonali a vytrpeli pre svoje stádo na zemi, či by sa na nich nemalo pamätať teraz, keď kraľujú s Kristom v nebi? Tí svätí mučeníci a vyznávači, ktorí, keď žili tu, neprestali svojím príkladom a modlitbami prospievať svätej Cirkvi a jej synom, či by sa nemali modliť za nás v nebi, kde neodpadli od lásky? (1 Kor 18, 8) Modlitba spravodlivého človeka prináša veľa úžitku už tu na zemi. (Jak 5, 16.). Preto svätý Pavol žiadal veriacich, aby sa za neho modlili. (Kol 4, 3.). O čo mocnejšia a účinnejšia je modlitba oslávených Božích v nebi! A svätí a svätice Božie, ktorí váhu a silu tejto modlitby poznajú dokonalejšie ako my, nemali by sa za nás prihovárať u Boha? Tam, v Cirkvi víťaznej, kde pozerajú na Bohu, kde sa zdokonalili v láske k nemu a kam si odtiaľto priniesli svoje skúsenosti o tom, aké nebezpečenstvá hrozia všetkým veriacim na zemi a aké boje tu musia podstupovať, či by na nás mali zabudnúť? Nie! Svätí a svätice Božie si počas svojho pozemského života dobrými skutkami nahromadili veľa zásluh. Ako hovorí svätý Tomáš Akvinský, tieto zásluhy sú ich neustálymi príhovormi za nás, ktorí žijeme v Božej pamäti; a pre tieto zásluhy Boh tým ochotnejšie vypočuje výslovné prosby, ktoré za nás nebešťania prednášajú.

Takto Pán v Starom zákone preukázal Šalamúnovi mnohé milosti kvôli jeho otcovi Dávidovi pre zásluhy, ktoré zbožný kráľ Dávid získal pre Božiu vec a pre vyvolený národ. Tak aj celý izraelský národ dostal od Pána veľa milostí za zásluhy a orodovanie svojich svätých praotcov Abraháma, Izáka, Jakuba a Mojžiša. Spolu s nekonečnými zásluhami vteleného Božieho Syna Ježiša Krista tvoria príhovory svätých nesmierny duchovný poklad, z ktorého neustále čerpá aj svätá Cirkev pre spásu svojich veriacich.

Je teda isté, že oslávenci v nebi nám pomáhajú svojimi príhovormi a zásluhami. A Boh tieto príhovory počúva, pretože sú to prosby jeho verných služobníkov a milovaných, totiž sväté a spravodlivé prosby, zodpovedajúce jeho najsvätejšej vôli a zámerom, ktoré slúžia našej spáse.

Oslávenci v nebi, sa prihovárajú nielen všeobecne za Cirkev bojujúcu, ale aj za jej jednotlivých členov, pretože dobre poznajú potreby svätej Cirkvi a jej jednotlivých členov. V Písme svätom na mnohých miestach čítame, že anjeli podrobne poznajú jednotlivých ľudí a že sa o nich starajú. V Zjavení svätého Jána čítame o anjelovi, ktorý položil modlitby svätých na oltár pred Boží trón (Zjv 8, 3.) O Abrahámovi Spasiteľ povedal, že sa tešil, keď videl ten deň - videl a zaradoval sa. (Jn 8, 56.).

O prorokoch čítame, že na onom svete majú účasť na Božom kráľovstve na zemi; Abrahám poznal skutky a osudy Lazára a boháča na onom svete. (Lk 16, 25-31). Nemožno teda pochybovať o tom, že nebeské bytosti majú dôkladné vedomosti o jednotlivých ľuďoch na zemi, o ich osudoch a potrebách, či už tieto vedomosti získavajú prostredníctvom anjelov, alebo prirodzeným a osobitným Božím zjavením, alebo tým, že hľadia na tvár vševediaceho Boha a v ňom vidia a poznajú všetky veci. Na základe všetkých týchto dôvodov je pre nás vhodné, spravodlivé a užitočné uctievať svätých a svätice Božie, oslavovať ich a vzývať ich o príhovor u Boha.

Už staroveké národy sa pýšili svojimi slávnymi rodákmi, ktorí vynikali múdrosťou a cnosťou a svojimi skutkami prinášali úžitok svojej krajine. Ich rovesníci a potomkovia ich oslavovali spismi a legendami, stavali im pomníky, usporadúvali hlučné slávnosti na ich počesť a ich činy dávali za príklad svojej mládeži. Svätí Boží sú vynikajúci na poli náboženskom, na poli morálnom. Dokázali viac ako hrdinovia, vzdelanci a umelci starého pohanského veku. Nasledujúc Ježiša Krista vykonali skutky, aké svet nikdy nevidel, a zažiarili cnosťami, o akej svet nikdy nepočul. Takíto svätci robia česť katolíckej Cirkvi. Kto ich pozná všetkých! V ľudskej pamäti sa zachovali tisíce mien týchto vynikajúcich kresťanov, ale čo je to v porovnaní s miliónmi svätých, ktorí žili a zomreli ako svetu neznámi! Všetkých ich pozná iba všemohúci Boh, ktorý ich odhalí v deň súdu.

Ak svet oslavuje významných vládcov a štátnikov, ktorí dokázali múdro riadiť národy; ak vyzdvihuje statočných vojvodcov a hrdinov, ktorí víťazili na bojových poliach; ak si uchováva vďačnú pamäť na učencov, umelcov a básnikov, ktorí sa preslávili významnými dielami ducha a umu, prečo by katolícka Cirkev nemala ešte väčším právom ctiť a oslavovať svojich svätcov? Tých, ktorí sa preslávili kresťanskými cnosťami, živou a stálou vierou, nezdolateľnou nádejou, sebazapieraním, nepoškvrnenou čistotou a vrúcnou láskou k Bohu i k blížnym.

Svetskí velikáni sú oslavovaní bez ohľadu na to, či boli všetci morálne dobrými, cnostnými, čistými a bohabojnými ľuďmi. Prečo by teda Cirkev nemala väčším právom ctiť a oslavovať svojich mravných velikánov, svojich svätcov, aj keby neboli podľa názorov a predstáv tohto sveta považovaní za duchaplných, učených či zručných?

Svätí mučeníci boli osobitne uctievaní už v prvých dobách kresťanstva. Počas prenasledovania Kristovej viery pohanmi sa na ich hroboch v katakombách zhromažďovali veriaci na bohoslužby, slávili výročnú pamiatku ich obetí, inšpirovali sa ich príkladom a vzývali ich. Podobne Cirkev oslavovala svätých vyznávačov Krista. Neskôr, keď Cirkev získala slobodu, boli na počesť svätých a svätíc Božích stavané chrámy a zriaďované oltáre. Obrazy svätých zdobili kostoly aj domovy kresťanov. Ich životopisy boli zapisované, rozširované a verejne čítané, ich mená boli dávané novorodencom pri krste a výročia ich smrti boli oslavované osobitnými sviatkami.

Márna je námietka bludárov, že úcta vzdávaná katolíckou Cirkvou svätým a sväticiam je na úkor úcty, ktorá patrí Bohu, a že vzývanie svätých umenšuje zásluhy Ježiša Krista, nášho jediného Prostredníka u nebeského Otca. Všemohúci Boh

udeľuje svoje dary a milosti prostredníctvom svojich tvorov tak v prirodzenom, ako aj nadprirodzenom poriadku. Tak ako prostredníctvom otca a matky dáva dieťaťu život a všetko potrebné k jeho prežitiu a podobne ako v Cirkvi prostredníctvom kňazov udeľuje svoju posväcujúcu milosť vo sviatostiach, tak ustanovil aj anjelov a svätých, aby cez nich sprostredkoval svoje milosti.

Svätí vykonali na tomto svete veľké skutky. *„S vierou dobývali kráľovstvá, vykonávali spravodlivosť, získali prisľúbenia, levom zapchávali tlamy, uhášali silu ohňa, unikali ostriu meča, z nevládnych sa stávali mocnými, mužneli v boji, na útek zaháňali cudzie šíky; ženy dostali svojich mŕtvych vzkriesených. Iní boli mučení, ale neprijali oslobodenie, aby dosiahli lepšie, vzkriesenie. Iní zasa zakúsili výsmech a bičovanie, ba aj okovy a väzenie; kameňovali ich, rozpiľovali ich, umierali pod mečom; túlali sa v ovčích a kozích kožiach, núdzni; utláčaní a sužovaní. Oni, ktorých svet nebol hoden, blúdili po púšti a po horách, po jaskyniach a zemských roklinách.“* (Hebr 11, 33–38). Všetky tieto činy však svätí nevykonali sami od seba a svojou silou, ale Božou milosťou. Duch Svätý ich osvecoval, viedol a posilňoval. Ich životy jasne ukazujú, že človek, posilnený Božou milosťou, dokáže prinášať najväčšie obete, prekonávať všetky pokušenia a vyhýbať sa každému hriechu.

Uctievajúc svätých, uctievame a oslavujeme v nich predovšetkým Boha, ktorý je *„obdivuhodný vo svojich svätých.“* (Žalm 67, 36). On ich urobil svätými, keď im dal toľko milosti, aby mohli dosiahnuť svätosť.

Márna je námietka, že úcta preukazovaná svätým je na úkor úcty, ktorá patrí Bohu. Veď sám Boh svätých ctí a oslavuje. Pán Ježiš povedal, že spravodliví budú žiariť ako slnko v kráľovstve ich Otca (Mt 13, 43) a prisľúbil svojim učeníkom, že budú s ním súdiť svet (Lk 22, 30; 1 Kor 6, 2) a že budú sedieť na jeho tróne a s ním kraľovať. (Zjv 3, 21; 20, 6). Tak ako sa otec raduje, keď sú jeho milovaní synovia uctievaní a oslavovaní, pretože táto úcta sa vzťahuje aj na neho, podobne všetka úcta, ktorú preukazujeme svätým a sväticiam Božím, patrí v skutočnosti najsvätejšiemu Bohu. Kto teda nábožne a podľa úmyslu katolíckej Cirkvi ctí a oslavuje svätých, uctieva v nich samotného Boha, darcu všetkých milostí.

Rovnako neodôvodnené sú námietky voči vzývaniu svätých, aby sa za nás prihovárali u Boha. Apoštol svätý Pavol sa horlivo modlil za veriacich a často vo svojich listoch ich žiadal, aby sa modlili za neho. Ak je správne a prospešné odporúčať sa do modlitieb ľuďom ešte bojujúcim v Cirkvi na zemi, prečo by nemalo byť dovolené a užitočné odporúčať sa do modlitieb našim bratom a sestrám osláveným v nebi, ktorí kraľujú s Kristom Pánom?

Je teda dobré a prospešné uctievať svätých a vzývať ich. Nevzývame ich, akoby nám mohli sami od seba niečo dobré udeliť, ale preto, že nám môžu u Boha vyprosiť mnoho dobrého. Preto v litániách voláme ku Kristovi Pánovi: *„Zmiluj sa nad nami!“, „Prosíme ťa, vyslyš nás!“, „Od všetkého zlého, vysloboď nás!“,* no na svätých sa obraciame so slovami: *„Orodujte za nás“,* teda proste, prihovárajte sa za nás.

Svätých si obzvlášť ctíme, keď nasledujeme ich cnosti. Sú pre nás vzormi dokonalej lásky k Bohu a blížnym. Ukazujú sa nám ako jasné hviezdy na oblohe pozemského

života, osvetľujúce temnoty tohto hriešneho sveta a dvíhajúce náš zrak k radostnému večnému pokoju v nebi.

Samozrejme, že pozemský život Ježiša Krista je najlepším vzorom všetkých cností. Avšak už svätý Augustín napísal, že sú ľudia, ktorí si myslia a hovoria: *„Kristus Pán nie je obyčajný človek, ale pravý Boh. My sme však len slabí a krehkí ľudia, ako ho teda môžeme nasledovať?“* Práve preto nám Boh ukazuje svätých, ktorí boli rovnako krehkí ľudia ako my, boli príkladmi rôznych kresťanských cností, aby sme sa názorne presvedčili, že to, čo od nás Boh žiada, je možné splniť. Svätý Augustín v kázni o svätom Štefanovi, mučeníkovi, hovorí: *„Ak si myslíte, že nemôžete nasledovať Pána, nuž, nasledujte aspoň Štefana, svojho spolusluţobníka; nasledujte všeobecne svätých mučeníkov, ktorí boli tiež len ľuďmi ako vy!“*

Svätí a svätice Božie sa vyznačovali hrdinskými cnosťami a dosiahli svätosť tým, že nasledovali Ježiša Krista. V nich sa nám názorne prejavuje veľkosť a svätosť vteleného Božieho Syna. Ukazujú nám, ako môžeme a máme nasledovať vznešený príklad Krista v rôznych stavoch a povolaniach, za rozličných okolností a pomerov pozemského života. Životy svätých nie sú ničím iným ako odrazom života Ježiša Krista. Ba možno povedať, že ich životy sú akoby životom Krista Pána, rozvinutým podľa rozmanitých ľudských pováh a rôznorodých podmienok tohto pozemského života.

Miláčik Pána, evanjelista Ján, vo svojom zjavení videl Cirkev víťaznú v nebi. Uvidel veľký zástup oslávených, ktorých nik nemohol spočítať, zo všetkých národov, pokolení, ľudí a jazykov, ako stoja pred trónom a pred tvárou Baránka, oblečení do bielych rúch a s palmami v rukách. To sú tí, ktorí prišli z veľkého súženia a oprali svoje rúcha a vybielili ich v krvi Baránka. (Zjv 7, 9. 14). Všetci títo blažení boli slabí, smrteľní ľudia z nášho pokolenia, žili za podobných podmienok, mali tie isté slabosti a zápasili s rovnakými bojmi a ťažkosťami ako my. Sú medzi nimi panovníci, pápeži, biskupi, kňazi, reholníci, pustovníci, šľachtici, svetskí hodnostári, učenci, vojaci, remeselníci, roľníci, robotníci, boháči aj žobráci, sluhovia, manželia, panici, starci, reholnice, manželky, panny a vdovy, kajúcnici a kajúcnice.

Tí všetci žili na zemi za najrozmanitejších okolností a podmienok; v vysokých hodnostiach aj v prostom stave, v bohatstve aj v chudobe, v úcte aj v opovrhnutí, vo víre hlučného sveta aj v tichu samoty. Keď čítame životy týchto oslávených Božích, vidíme ich, ako kráčajú po úzkej ceste vedúcej do neba, unavení občas klesajú, ale znovu vstávajú, kolíšu sa, padajú a znovu sa zdvíhajú, až napokon dosiahnu vytúžený cieľ – úzku bránu Božieho mesta v nebi.

Aká rozmanitosť sa prejavuje v ich životoch! Niektorí opustili tento svet, pohŕdli jeho pôžitkami a uchýlili sa do pustatiny, aby slúžili Bohu. Iní zostali vo svete a pôsobili na Božiu slávu a na spásu blížnych. Jedni sa vzdali vlastnej vôle a podrobili sa jarmu dokonalej poslušnosti, iní si zachovali osobnú slobodu a konali dobro podľa vlastného uznania a záľuby. Niektorí rozdelili celý svoj majetok chudobným, iní si ponechali svoje bohatstvo a používali ho v súlade s Božími a cirkevnými zákonmi. Niektorí si nad všetky poklady cenili panenskú čistotu a zachovali ju nepoškvrnenú

napriek všetkým lákadlám. Iní vstúpili do manželského stavu a žili v ňom podľa Božej vôle. Jedni vytrvali počas prenasledovania Cirkvi na svojich miestach a radostne obetovali svoje životy za Ježiša Krista, iní unikli od mučení a smrti na bezpečné miesta. Niektorí pohŕdali hodnosťami a vyznamenaniami, iní ich prijali a vykonávali úlohy v Cirkvi alebo vo svete. Jedni vykonávali svoje povolanie s prísnosťou a ohnivou horlivosťou, iní mierne a zhovievavo. Niektorí žili mimoriadne prísne, nadmieru sa postili, spali na holej zemi a odopierali si akékoľvek dovolené telesné potešenia. Iní si zachovali umiernený spôsob života, prispôsobili sa zvykom svojej doby a nelíšili sa od ostatných spoluobčanov. Niektorí sa obávali smrti a očakávali ju s bázňou, mysliac na spravodlivého Sudcu. Iní dôverovali Božiemu milosrdenstvu a túžili byť rozdelení, aby boli s Kristom.

Táto veľká rozmanitosť životov svätých dokazuje, že ľudia každej povahy, v akomkoľvek stave a povolaní, za akýchkoľvek okolností a podmienok, môžu s Božou milosťou dosiahnuť svätosť v katolíckej Cirkvi. Do neba vedie mnoho ciest a chodníkov. Každý z nás nemôže nasledovať všetky cnosti, ktorými sa vyznačovali blažení na zemi, rovnakou mierou a v rovnakej dokonalosti. Nebeské kráľovstvo je podobné kupcovi hľadajúcemu drahé perly, ktorý, keď našiel jednu vzácnu perlu, odišiel, predal všetko, čo mal a kúpil ju. (Mt 13, 45-46). Perlami v Božom kráľovstve sú svätí a svätice Boží. Hľadajme medzi nimi a vyberme si takého, ktorý sa svojou povahou podobal na nás a žil na zemi za podobných podmienok ako my. Nech sa nám stane vzorom a radcom a nasledujme ho. Vyberme si a kúpme si takú perlu, akéhokoľvek tvaru, veľkosti a jasu; na tom nezáleží, len nech je tá perla pravá.

Svätí Boží a svätice Božie sú najkrajšou ozdobou a pýchou katolíckej Cirkvi, ktorá ich vychovala a uviedla do neba. Sú tiež neomylným znamením, že iba ona jediná je pravým Kristovým ovčincom. Len tá Cirkev, ktorá rodí svätcov, má neklamný znak svojho pôvodu od Boha a dôkaz, že v nej pôsobí Duch Svätý a že Pán Ježiš, ako predpovedal, zostáva s ňou po všetky dni až do skončenia sveta.

V životoch svätých čítame o mnohých nezvyčajných, obdivuhodných a nadprirodzených veciach. Niektorí sa podrobili prísnemu pokániu, ktoré je pre bežných ľudí nepochopiteľné, zapierali sa až do úplného umŕtvenia svojich zmyslov a dobrovoľne a potichu znášali veľké telesné bolesti. Týchto svätcov nedokážeme nasledovať v obyčajnom živote a Cirkev to ani od nikoho z nás nežiada. Títo svätí, ktorých si Boh vyvolil na svoje špeciálne zámery, však dávajú príklad pokory, tichosti, umŕtvenia a trpezlivosti pre všetkých nešťastníkov, ktorým je na tomto svete určené trpieť. Oni trpeli dobrovoľne a sú príkladom pre všetkých, ktorí musia trpieť, či už nevinne, alebo v zaslúženej miere.

O iných svätých a sväticiach Božích sa dočítame, že boli obdarení Bohom darmi zjavení a vytržení mysle; že sa úplne ponorili do Boha a boli povýšení nad pozemské veci, takže takmer nemali žiadne telesné potreby. Tieto mimoriadne milosti boli odmenou, ktorou ich Boh za ich veľké cnosti vyznamenal a oslávil už tu na zemi.

Často počúvame o zázrakoch, ktorými Boh oslávil svätých a svätice, či už počas ich života, alebo po smrti pri ich hroboch. Tak ako Kristus Pán poukazoval na svoje

božské poslanie skrze zázraky, ktoré vykonával svojou vlastnou mocou, tak predpovedal, že jeho učeníci o ňom budú svedčiť tým, že z jeho moci budú konať ešte väčšie divy, než konal on sám. *„Ten, kto verí vo mňa, bude konať skutky, aké ja konám, ba bude konať ešte väčšie.“* (Jn 14, 12).

Keď Pán posielal svojich učeníkov do celého sveta hlásať evanjelium, prisľúbil im, že tých, ktorí uveria, budú sprevádzať veľké divy. (Mk 16, 17-18). Skutky apoštolov dosvedčujú, že tento sľub sa naplnil. Avšak skutky apoštolov sú iba začiatkom života Kristovej Cirkvi. Po smrti apoštolov a Pánových učeníkov nezanikol v Cirkvi dar divov a proroctiev, pretože apoštol svätý Pavol vo svojich listoch uisťuje, že Cirkev dostala spolu s inými milosťami aj dar divov a proroctiev, a že tento dar zostane v nej až do konca sveta. (1 Kor 12; Ef 4). Nadprirodzený dar zázrakov, ktorým boli svätí a svätice katolíckej Cirkvi obdarovaní vo všetkých vekoch, od apoštolských čias až po najnovšie časy, je jedným z jasných znamení a dôkazov, že katolícka Cirkev, ktorá sa takými svätcami pýši, je pravou Kristovou Cirkvou. Tieto mimoriadne dary, čiže zázraky a proroctvá, Cirkev potrebovala najmä v prvých storočiach na obrátenie pohanov. Treba si však uvedomiť, že ak boli verní Boží služobníci v Starom zákone obdarení milosťou zázrakov, a ak svätí apoštoli vykonávali divy z Božej moci, prečo by svätí nemohli konať zázraky aj v neskorších dobách? Či by sa Božia pravica skrátila? Či Boh nezostane podivuhodný vo svojich svätých vo všetkých časoch?

Treba mať na pamäti, že iba všemohúci Boh môže konať javy presahujúce prirodzený poriadok tohto sveta, ktoré nazývame divy či zázraky. Svätí a svätice Boží konali zázraky len vďaka zvláštnej moci, ktorú im Boh prepožičal. Presne povedané, všemohúci Boh konal zázraky prostredníctvom nich a na nich.

Napokon treba vedieť, že nie je článkom katolíckej viery, že by všetky zázraky uvádzané v životoch svätých prebehli doslovne tak, ako o nich hovorí podanie. Jedine Sväté písmo Starého a Nového zákona bolo napísané vnuknutím Ducha Svätého, a spisovatelia jednotlivých jeho kníh boli obdarení darom neomylnosti, aby nenapísali nič, čo by bolo v rozpore s pravdou zjavenou Bohom. Tento dar neomylnosti však nemali spisovatelia, ktorí zaznamenávali správy o životoch a skutkoch svätých a Božích svätíc, pretože tieto životopisy nepísali z vnuknutia Ducha Svätého.

Už v prvých storočiach zaznamenávali jednotliví biskupi a kňazi životy a skutky najvýznamnejších mučeníkov a vyznávačov Krista, medzi nimi sv. Atanáz, sv. Bazil Veľký, sv. Gregor Nyssský, sv. Hieronym a sv. Ján Zlatoústy. Tieto životopisy svätých bývali čítané v chrámoch za účelom náboženského vzdelávania ľudu, boli opisované, posielané do iných kresťanských obcí a rozširované. Správy o životoch svätých sa však šírili nielen písomne, ale aj ústne, a to až do najvzdialenejších krajín. O mnohých svätých sa zachovali len skromné a stručné správy, ktoré ľudu nestačili. Preto ľudská obrazotvornosť vyplňovala medzery rôznymi dodatkami, ktoré nie vždy úplne zodpovedali skutočným udalostiam. Tak sa časom vytvorili tzv. legendy o svätých. Legendy nie sú presnými historickými rozprávaniami; síce sa pohybujú na pôde dejín, ale často sú zahalené rúškom obraznosti. Písané boli pre zbožné a prostoduché duše, s cieľom prebúdzať v nich sväté myšlienky a city. Hlavným zámerom autorov legiend bolo vykresliť čitateľom vznešené cnosti svätých, ukázať nadprirodzenú moc

živej viery a zázračnú moc lásky k Bohu a nabádať k nasledovaniu cností, ktorými sa jednotliví svätci Boží a svätice Božie vyznačovali.

A keďže nie všetky zázraky uvádzané v životopisoch svätých sú Cirkvou schválené a úplne potvrdené, tak ani Cirkev od nás nežiada, aby sme ich všetky doslovne považovali za skutočné udalosti. Napriek tomu by bolo opovážlivé úplne zavrhnúť všetky nadprirodzené udalosti v životoch svätých a Božích svätíc. Len neveriaci popierajú tieto zázraky; oni však popierajú aj zázraky zo Svätého písma, popierajú možnosť akýchkoľvek zázrakov, popierajú aj Boha a všetky pravdy zjavené kresťanskou vierou. S takými pyšnými a zaslepenými ľuďmi sa o nadprirodzených veciach nemožno vôbec rozprávať, pretože sú pre ne úplne slepí a nechápu ich. Podobne popierajú zázračné udalosti v životoch svätých všetci, ktorí opustili jediný Kristov ovčinec, katolícku Cirkev. Tomu sa však nemožno čudovať. Veď ešte nikto z týchto odštiepencov sa ani nepokúsil tvrdiť, že ich bludné spoločenstvo má čo i len jedného svätca, ktorý by z Božej milosti vykonal čo i len jediný zázrak!

Veriaci katolík si nevšíma, čo o svätých a Božích sväticiach hovoria ľudia úplne nespôsobilí na takýto úsudok — neveriaci, odpadlíci, bludári a zlí katolíci. Riadi sa tým, čo učí a k čomu nás vedie neomylná Kristova Cirkev, ktorá vždy schvaľovala a odporúčala čítanie životov svätých.

Svätí Boží a svätice Božie nám svojimi hrdinskými cnosťami ukazujú cesty a prostriedky, ako dosiahnuť večnú spásu. Učme sa od nich tomuto najväčšiemu umeniu a horlivo ich nasledujme. Ak oni dokázali premôcť hriech a dosiahnuť svätosť, dokážeme to s Božou milosťou určite aj my, ak budeme naozaj chcieť. Boh, ktorý ich osvecoval, posilňoval a posväcoval, stále žije a jeho ruka nie je skrátená. Kedykoľvek v tomto slzavom údolí ochabujeme v boji proti svetu, telu a diablovi, upierajme zrak hore na Cirkev víťaznú, na našich oslávených bratov a sestry a vzývajme ich o príhovor. Všetci orodujú za nás u nášho spoločného Pána, Ježiša Krista, s ktorým vládnu v nebi. Povzbudzujú nás k vytrvalosti a stálosti, mávajú nám svojimi víťaznými zástavami a ukazujú nám neporušiteľnú korunu spravodlivosti, ktorú dostaneme, ak budeme bojovať dobrý boj, šťastne dokonáme beh života v Božej milosti a zachováme si živú vieru v Ježiša Krista až do konca. (2 Tim 4, 7–8).

VZÝVANIE SVÄTÝCH A SVÄTÍC BOŽÍCH

Vy, hviezdy nebeské, ktorými nás Kristus osvetľuje, buďte nám jasnými svetlami v temnotách tohto sveta. Vy, pochodne planúce Božou láskou, zapáľte nás svojimi príkladmi. Vy, naši starší bratia slúžiaci na kráľovskom dvore, pamätajte na úbohých domácich a príbuzných, s ktorými ste vyrástli v tomto údolí súženia. Prijímajte naše prosby a modlitby a predkladajte ich Pánovi a Kráľovi, aby ich milostivo vypočul.

Víťazi, ktorí ste premohli všetkých nepriateľov a po ukončenom boji spievate chválospevy, nezabúdajte na nás, smutných a zápasiacich spoločníkov, ktorí stále bojujeme. Vy, ktorých telá a kosti odpočívajú medzi nami, pamätajte na nás. Vy, ktorí

ste dosiahli šťastný a pokojný breh večnosti, myslite na nás, čo sa ešte plavíme na rozbúrenom mori tohto sveta.

Vy, čo spievate chvály Najsvätejšej Trojici, nechcete sa radovať bez nás, lebo sme údmi vášho tela, sme krvou a kosťami vašimi. Blažení hostia nebeskej hostiny, pošlite nám, hladným, omrvinky z darov Kristovej milosti. Podeľte sa s nami o sladké víno radosti, aby sme v našich súženiach neupadali do smútku, ale s odvahou všetko prekonali.

Vy ste slávou nášho pokolenia, ozdobou nebeského Jeruzalema, drahokamami, ktorými Boh skrášlil svoj dom. Ste našimi hradbami, vežami a strážcami, ochrannými rukami Boha nad nami.

Aké sú blahoslavené vaše oči, ktoré vidia, čo my iba veríme! Aké sú šťastné vaše uši, ktoré počujú, po čom my túžime. Vidíte, čo ste počúvali, a stojíte na neotrasiteľnej skale večnosti. Šťastné sú vaše práce, za ktoré ste dosiahli odpočinok, vaše pôsty a utrpenia, ktoré vám priniesli večnú blaženosť. Blahoslavené je vaše mučeníctvo, za ktoré ste získali nesmrteľnú slávu. Krátko ste pracovali, ale večne odpočívate. Vaše trampoty preleteli ako strela vzduchom, ako brázda lode na mori a ako rýchly vták, a niet po nich žiadnej stopy. Vaša radosť však je ako dom na skale a váš pokoj ako nedobytný hrad, ktorý trvá a bude trvať naveky. Vaša púť a cesta trvali len jeden deň, no vaše prebývanie v milovanej vlasti nebude mať konca.

Vy, ktorým už patrí večné prebývanie v otčine, vyprosujte nám túžbu po tejto krajine živých a po vašej spoločnosti. Vy, stánok Boží, skvostnými perlami ozdobený, príbytok Najvyššieho, ozdobený všetkými ozdobami nebeského bohatstva, pokoj, rozkoš a odpočinok Kristov, vinica jeho prechádzok a záhrada jeho zaľúbenia, ruka, ktorou Hospodin ukazuje svoju najvyššiu moc a rozdáva svoje poklady, buďte nám oporou. Vy, účastníci rady Kristovej, ktorí zasadáte pri jeho súdnej stolici, vy, svedkovia podivuhodných skutkov a súdov jeho, ktoré smerujú k nášmu vykúpeniu, pomáhajte nám a prihovárajte sa za nás, aby sme nasledovali váš život a vaše vzácne cnosti.

Prihovorte sa za nás u nášho Boha, ktorý je k nám stále zhovievavý, a ktorý nám za naše veľké hriechy, toľké bludy, kacírstva a dnešnú bezbožnosť, nedal ešte zahynúť. Vyproste nám, aby svätá katolícka viera, vaša siatina, ktorú ste zasievali s námahou a slzami, sa rozšírila a prinášala hojné ovocie. Aby bludy a kacírstva ustúpili, jednota a láska medzi kresťanmi ožila a dni služby a chvály Kristovi sa opäť vrátili. Prosíme, aby národy, v ktorých je ešte mnoho verných služobníkov Božích, boli jedno, a aby oslobodené od domácich rozbrojov, nesvornosti a všetkých útokov, sa vrátili k pokániu za veľké hriechy a neprávosti a aby rozkvitali cnosťami svojich dávnych otcov. Skrze nášho Pána Ježiša Krista, ktorý v jednote najsvätejšej Trojice s Otcom a Duchom Svätým, pravý Boh, kraľuje na veky vekov. Amen.

(Napísal poľský kňaz Peter Skarga T. J. *Żywoty Świetych,* I. časť, v predslove.)

JANUÁR

1. JANUÁR

Sv. Fulgencius, biskup (5. stor.)

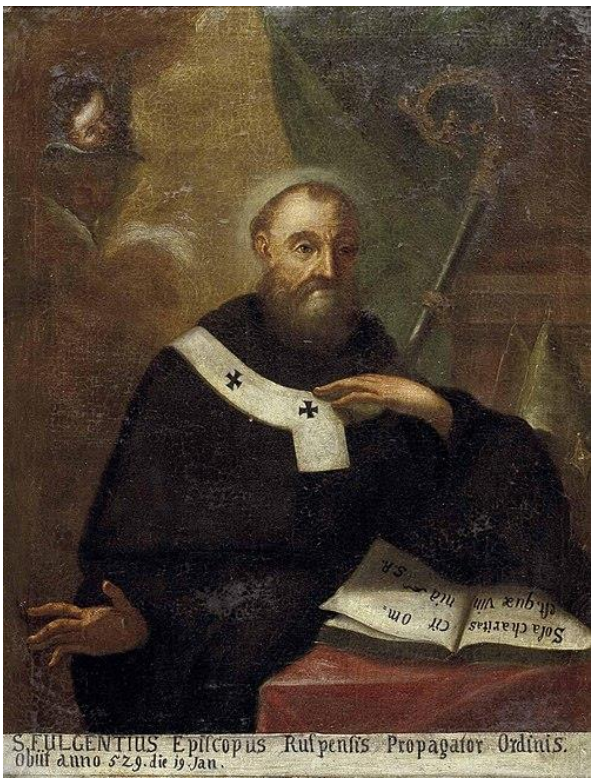

Kraje severnej Afriky boli kedysi kvitnúcou pôdou kresťanstva. Už v apoštolských časoch bolo v Egypte a susedných krajinách rozsievané semeno svätého evanjelia, pričom sám evanjelista sv. Marek bol prvým biskupom v meste Alexandria. Katolícka Cirkev sa v týchto krajinách šírila veľmi rýchlo napriek odporu Židov a krvavému prenasledovaniu zo strany pohanov. Požehnaným pôsobením sa v Afrike úžasne rozvíjal náboženský život; vzniklo tam množstvo biskupstiev, kláštorov a pustovníckych osád, kresťanské školy prosperovali v ľudnatých mestách a veľký počet známych svätcov, učencov a katolíckych spisovateľov, ktorí sa v týchto končinách narodili a pôsobili, svedčil o tom, ako hlboko zapustilo kresťanské náboženstvo korene v Afrike. No čoskoro po tom sa na africkú Cirkev začali valiť hrozné búrky. Horšie než krutí pohania boli v Afrike sektári, ktorí nenávideli verných katolíkov. Medzi najhorších kacírov patrili tí, ktorí popierali Božstvo Krista Pána – ariáni. Obzvlášť známymi sa stali výbojní Vandali. Tento surový národ vtrhol do Afriky v roku 429 a vyčíňal tam viac než sto rokov. Vandali pustošili úrodné nížiny severnej Afriky, vraždili bezbranných katolíkov bez šetrenia dojčiat, vyháňali a mučili verných biskupov i kňazov a ničili katolícke chrámy i kláštory. V týchto smutných časoch vzbudil Boh v africkej Cirkvi mnoho výnimočných biskupov a kňazov, ktorí ochotne trpeli za pravú vieru a statočne ju bránili pred bludármi. Medzi nimi vynikol najmä sv. Fulgencius, prokonzulátny biskup mesta Ruspe, v Afrike.

Fulgencius sa narodil v roku 467 v meste Thalepta (juhozápadne od starého Kartága) ako syn Klaudia a Marianny. Keď Vandali obsadili jeho rodisko, Klaudius prišiel o väčšinu svojho majetku a čoskoro na to zomrel. Osirotené deti starostlivo a v bázni Božej vychovávala vdova Marianna. Fulgencius, obdarený veľkými schopnosťami, už skoro vynikal nábožnou mysľou a dosahoval pokroky vo všetkých oblastiach vzdelania, najmä v znalostiach gréckeho jazyka a kultúry. Po dosiahnutí dospelosti sa stal správcom majetku vo svojom rodisku. Tento úrad však čoskoro znechutil ambiciózneho mladíka. Jeho láskavá a jemná povaha sa nezlučovala s povolaním, ktoré vyžadovalo prísnosť a často viedlo k nevľúdnosti a necitlivosti.

Fulgencius si už v mladosti obľúbil čítanie a rozjímanie nad Svätým písmom, vyhýbal sa hlučnému svetu a navštevoval rehoľné domy. Keď porovnával vyčerpávajúce zamestnanie so životom mníchov zasväteným Bohu, zatúžil po tom, aby sa mohol úplne vzdať sveta a nájsť pokoj v reholi. Skôr ako tento zámer uskutočnil, dôkladne skúmal sám seba, či dokáže plniť všetky povinnosti, ktoré mníšsky život od kresťana vyžaduje. Žil prísne podľa evanjeliových rád, odopieral si aj dovolené pôžitky a zábavy, trestal svoje telo a podroboval ho disciplíne, vyhľadával samotu, modlil sa a postil. Žil teda ako mních prísneho rádu, hoci ešte zostával vo svete. Priatelia nechápali jeho správanie, no on sa radoval, keď pochopil, že Boh ho povolal k rehoľnému životu. Pripravený na túto cestu, vzdal sa svojho úradu a rozhodol sa vstúpiť do rehole.

V tom čase bol ctihodný biskup Faustus kvôli katolíckej viere vyhnaný z biskupstva vandalským kráľom Hunnerichom a založil kláštor v Byzacene, kde sa preslávil svätosťou života. Fulgencius prišiel do tohto kláštora a prosil, aby ho prijali. Faustus mu opisoval veľké ťažkosti a obete, ktoré mnísi podstupujú, a odhováral ho od vstupu do rehole v tých ťažkých časoch. Mladý muž však hovoril tak rozhodne a úprimne, že Faustus jeho žiadosť napokon vyslyšal.

Správa, že Fulgencius opustil svet a vstúpil do kláštora, vyvolala veľký rozruch medzi jeho známymi. Niektorí ho odsudzovali, no iní ho čoskoro nasledovali. Jeho matka Marianna, hoci bola zbožná žena, sa trápila, že stratí syna, ktorý bol jej jedinou oporou a útechou na svete. Naliehala na biskupa Fausta, aby jej syna uvoľnil z kláštora, no keď jej prosby nevypočul, prichádzala k bráne kláštora, plačúc a volajúc na Fulgencia, aby sa k nej vrátil. Pre Fulgencia to bola najťažšia skúška. Miloval svoju matku a veľmi trpel, že jej nemôže vyhovieť. Boh mu však dodal silu a pomohol mu zvíťaziť nad prirodzenými citmi lásky k matke. V mysli mu zneli slová Pána: *„Nikto, kto položí ruku na pluh a obzerá sa späť, nie je spôsobilý pre Božie kráľovstvo.“* (Lk 9,62).

V tom čase začal ariánsky kráľ Trasamund zvádzať verných afrických katolíkov k odpadu od viery a kruto ich prenasledovať. Biskup Faustus i Fulgencius pred ním utiekli do blízkeho kláštora, kde ich ochotne prijal opát Felix. Na jeho žiadosť vyučoval Fulgencius mníchov v posvätných vedách a upevňoval ich v duchovnom živote. Po istom čase však do tejto oblasti vpadli lúpiaci Numídi, a Faustus s Fulgenciom museli utiecť. Na úteku ich napadli ozbrojení ariáni vedení kacírskym kňazom Felixom, ktorý ich kruto zbil. Keď neskôr radili Fulgenciovi, aby žaloval násilníka pred ariánskym biskupom, odmietol to slovami, že sa raduje, že bol uznaný za hodného trpieť potupu pre meno Ježišovo.

Fulgencius plánoval odísť do Egypta, kde už dávno prekvital mníšsky život, aby tam pokročil v kresťanskej dokonalosti. Cestoval loďou najprv do mesta Syrakúzy na Sicílii, kde navštívil známeho biskupa sv. Eulália. Ten mu poradil, aby nešiel do Egypta, pretože tam v tom čase medzi mníchmi vládli spory. Fulgencius zostal teda v Syrakúzach a neskôr sa vydal do Ríma k hrobom apoštolských kniežat sv. Petra a Pavla. Z tejto púte sa v roku 500 vrátil do Afriky a v Byzacene postavil nový kláštor,

ktorý sa pod jeho vedením rýchlo preslávil. Z ďalekých končín sa doň hlásili významní muži, aby sa tam zdokonaľovali v kresťanskom živote.

Až doteraz Fulgencius nebol kňazom. Biskup Faustus, túžiac ho navždy pripútať k svojej diecéze, ho vysvätil za kňaza, hoci pokorný Fulgencius tomu dlho odporoval. Čoskoro nato začali prichádzať žiadosti z mnohých miest, aby sa stal ich biskupom. Fulgencius sa tejto myšlienky desil; no v roku 508, keď sa práve modlil po práci, ho prekvapili vyslanci mesta Ruspe (na pobreží južne od Kartága) a presvedčili ho, aby sa nechal vysvätiť za ich biskupa. Tento úrad prijal presvedčený, že ho k tomu povolal Boh, aby mohol ešte účinnejšie pracovať pre dobro katolíckej Cirkvi a bojovať proti ariánskej heréze.

Ako biskup žil Fulgencius podľa prísnych pravidiel rehoľného života. Jedával iba chlieb, zeleninu a pil vodu. Počas dňa sa venoval povinnostiam svojho biskupského úradu, v noci sa modlil a rozjímal, pričom na spánok na holej zemi si vyhradil len málo času. Popri tom písal vynikajúce diela na obranu katolíckej viery proti bludárom, čím si získal takú povesť, že ho všeobecne nazývali druhým Augustínom.

Kráľ Trasamund, túžiac potlačiť katolícku Cirkev v Afrike, zakázal svätenie katolíckych biskupov a vyhnal Fulgencia spolu s ďalšími šesťdesiatimi biskupmi na ostrov Sardíniu. Títo biskupi vtedy odniesli z Afriky telesné pozostatky sv. Augustína (†430) na Sardíniu, kde zostali dve storočia. Vo vyhnanstve sa Fulgencius neprestajne modlil za svoje opustené stádo, aby ho nebeský Pastier posilňoval vo viere a udržal v živote milom Bohu. Keďže nemohol svojich veriacich utvrdzovať vo viere slovom, písal im listy a zostavoval poučné knihy, v ktorých potieral ariánske bludy. Vyhnanstvo znášal trpezlivo, povzbudzoval svojich spolutrpiteľov a pomáhal nešťastným a chudobným.

Dvanásť rokov strávil Fulgencius vo vyhnanstve na Sardínii. Medzitým sa kráľ Trasamund dostal do sporov o niektoré články ariánskeho bludného učenia. Prekvapivo si spomenul na učeného Fulgencia a povolal ho do Kartága, aby mu poskytol vysvetlenie. Fulgencius napísal vynikajúce dielo *„Tri knihy Trasamundovi o Božstve Kristovom“,* čím si získal kráľovu priazeň a mohol zostať v Kartágu.

V tomto meste, nasiaknutom herézou, Fulgencius pôsobil tak požehnane, že mnohí bludári sa kajúcne vrátili do Cirkvi. To však vyvolalo hnev ariánov, ktorí si od nerozhodného kráľa vynútili nový príkaz na Fulgenciovo vyhnanie. Druhýkrát odišiel Fulgencius v roku 520 do vyhnanstva. Až po Trasamundovej smrti v roku 523 jeho nástupca Hilderich povolil vyhnaným biskupom a kňazom návrat do vlasti.

Africkí katolíci privítali svojich pastierov s nesmiernou radosťou. Napriek prudkému dažďu sa množstvo veriacich z Kartága zhromaždilo, aby im vzdali česť. Najváženejší muži sa tlačili k Fulgenciovi, aby ho počas dažďa zakryli svojimi plášťami. Na ceste do Ruspy mu vychádzali katolíci v ústrety s ratolesťami a horiacimi pochodňami, oslavujúc Boha za návrat svojho pastiera.

Od tejto chvíle žil Fulgencius v pokoji. Po nespočetných prenasledovaniach, ktoré vytrpel pre svätú vieru a spásu katolíckeho ľudu, mu Boh doprial, aby na konci

svojho života mohol nerušene a vytrvalo pôsobiť vo svojom apoštolskom úrade. Kázal každý deň, vyzýval hriešnikov k pokániu, potešoval zarmútených a prejavoval milosrdenstvo chorým a chudobným. Niet divu, že ľud ho ctil, miloval a lipol na ňom ako na otcovi. Táto láska bola pre svätého biskupa krásnou odmenou už na tomto svete.

Keď Fulgencius vycítil, že sa blíži jeho odchod na večnosť, uchýlil sa s niekoľkými mníchmi do kláštora na ostrov Circinu, aby sa tam v ústraní pripravil na smrť. Čoskoro ho však kňazi a mnísi prosili, aby sa vrátil do Ruspy, čomu vyhovel. Potom ho postihla bolestivá choroba, ktorá ho sužovala dva mesiace. Svoju trpezlivosť v utrpení dával za príklad. Odpovedajúc na Božiu vôľu, neustále sa modlil: *„Pane, daj mi teraz trpezlivosť a potom mi udeľ milosrdenstvo a odpustenie.“* Zvolal k sebe kňazov a mníchov, povzbudil ich, aby vytrvali vo viere a boli horliví v službe Bohu, rozdelil svoj majetok vdovám, sirotám a chudobným kňazom a dňa 1. januára 533, vo veku 65 rokov, pokojne zomrel. Jeho telo bolo pochované v hlavnom chráme mesta Ruspy.

V tom istom roku, keď statočný obranca katolíckej viery proti ariánskej heréze, svätý Fulgencius, zomrel, bola tejto heréze v Afrike zasadená smrteľná rana. Veliteľ rímskeho cisára Justiniána I., Belisar, náhlym útokom ukončil vládu ariánskych Vandalov v tejto krajine. Porážkou Vandalov stratilo ariánstvo v Afrike svojich mocných ochrancov a najsilnejšiu podporu a odvtedy len živorilo, chradlo, až nakoniec navždy zaniklo. Tak zahynuli všetky ostatné staroveké bludy a sekty, ktoré sa snažili zničiť katolícku Cirkev. To je pre nás zárukou, že aj novodobé bludy časom zaniknú. Jediná pravda Kristova zostane naveky, a pretože túto pravdu celú a neporušenú uchováva a hlása iba katolícka Cirkev, ona zostane nepremožiteľnou, podobne ako dielo Božie.

Poučenie:

Smutno a prázdno je dnes v tých kedysi bohatých, kvitnúcich a vzdelaných oblastiach, kde svätý Fulgencius pred dávnymi vekmi žil a pôsobil. Kresťanská viera, mravnosť a vzdelanosť tam boli pošliapané a zničené surovými pohanmi Mohamedánmi, ktorí tieto krajiny vyľudnili a premenili na púšť. Žiadnemu národu nie je zaručené, že mu dobrodenie viery a kresťanskej osvety zostane zachované naveky. Preto si vážme svoju svätú katolícku vieru, bráňme ju pred novodobými pohanmi, ktorí sa nám ju snažia vyrvať, žime podľa jej prikázaní a prosme Boha, aby ju zachoval nášmu národu. Aby sa na nás snáď nenaplnila hrozba Spasiteľa: *„Božie kráľovstvo bude odňaté od vás a bude dané národu, ktorý prináša jeho ovocie.“* (Mt 21, 43)

Dňa 1. januára sa ešte slávi pamiatka sv. Odila, opáta; sv. Almachia, opáta; sv. Martiny, mučeníčky v Spolete; sv. Magna, mučeníka; v Teáte sv. Justína, biskupa; v Etrurii sv. Servily a sv. Bonfília; v Alexandrii sv. Eufrozíny, panny a iných.

2. JANUÁR

Sv. Makarius Alexandrijský, pustovník (4. stor.)

Už od prvých dôb kresťanstva vynikali mnohí veriaci horlivou snahou nielen plniť všetky Božie prikázania, ale aj zachovávať to, čo Kristus Pán odporúčal ako prostriedky k vyššiemu stupňu dokonalosti. Podľa príkladu a rady Pána sa zriekali svojho majetku a žili v chudobe, pomáhali núdznym, zachovávali panenskú čistotu a nachádzali najväčšie potešenie v modlitbe a zbožnom rozjímaní.

Títo *„askéti“,* čiže zdržanliví, sa spočiatku nezdržiavali na iných miestach ako ich spolubratia vo viere, len sa vyhýbali zbytočnému styku s ľuďmi. Až v treťom storočí, keď v mnohých obciach ochabovala pôvodná čistota mravov a nábožnosť, niektorí askéti odchádzali do samoty, nechceli byť poškvrnení vlažnosťou a hriešnosťou spoločnosti a túžili po svätom pokoji. Počas prenasledovania svätej Cirkvi cisármi Deciom (249–251) a Diokleciánom (284–305) mnohí kresťania utekali do púští Egypta, Arábie a na rôzne ostrovy, aby unikli prenasledovateľom.

Keď prenasledovanie skončilo, mnohí z nich zostali na púšti, pretože si ju obľúbili. Tak z askétov vznikli anachoréti či eremiti, teda pustovníci. Najvýznamnejší z nich bol sv. Pavol Tébsky. Užšie spojenie medzi nimi zaviedol sv. Anton Veľký a jeho žiak sv. Pachomius im predpísal zvláštne pravidlá a založil pre pustovníkov spoločný kláštor na ostrove Tabenna na Níle. Tak vznikol rád mníchov.

Medzi egyptskými pustovníkmi a mníchmi vynikli svätosťou života viacerí Makariovia, z ktorých najznámejší sú Makarius zvaný Alexandrijský a Makarius zvaný Egyptský či Veľký.

Svätý Makarius Alexandrijský sa narodil v hlavnom meste Egypta, Alexandrii. V mladosti sa živil ako cukrár. Každý deň obchádzal mesto a predával koláče, sladké ovocie a rôzne pochúťky. Mnohé roky sa namáhal, aby sa uživil a na starobu si našetril trochu majetku. Postupne sa mu však častejšie vkrádala myšlienka, prečo sa tak neustále namáha. Nakoniec dospel k presvedčeniu, že je veľkým bláznovstvom slúžiť celý život márnym a nestálym veciam tohto sveta. Slová Pána, že nemožno slúžiť súčasne Bohu a mamone, ho nakoniec podnietili, aby všetko, čo mal, predal, peniaze rozdal chudobným, dal sa pokrstiť a okolo roku 335 odišiel na púšť. Vtedy mal už štyridsať rokov.

Makarius sa najprv zdržiaval v Tébsku v Hornom Egypte, potom odišiel na púšť do Dolného Egypta, kde žilo veľa pustovníkov. Hoci opustil hlučný a márnivý svet, vzal si so sebou svoje ľudské slabosti a vášne. Tu musel podstúpiť ťažký boj proti vlastnému srdcu i telu, aby na púšti vytrval. Aby svoje telo skrotil a podriadil duchu, postil sa tak prísne, že jeho spoločníci sa tomu nemálo čudovali. Sedem rokov nejedol iné jedlo, len surové korienky a zeleninu; počas ďalších troch rokov jedol denne len šesť až osem uncí chleba a v čase štyridsaťdenného pôstu jedol iba v nedeľu.

Raz ho pokúšala pýcha, aby sa vrátil do sveta, kde by ho ľudia obdivovali a oslavovali jeho cnosti. Vtedy sa vrhol na prah svojej pustovne a zvolal: *„Odvlečte ma odtiaľto, ak môžete!“* Inokedy sa v ňom ozvala túžba po cestovaní. Na chrbát si vzal košík naplnený pieskom a blúdil púšťou, až kým sa unavený a vyčerpaný nevrátil do svojej chyže. Takým spôsobom sa Makarius premáhal, až potlačil v sebe všetky svoje niekdajšie sklony a dosiahol blažený pokoj a úplnú spokojnosť.

Hoci Makarius v prísnosti života predstihol všetkých svojich vrstovníkov na púšti, zdalo sa mu, že ešte stále nedosiahol žiadanú dokonalosť. Keď sa dopočul o prísnej disciplíne mníchov v kláštore na Tabenne, odišiel tam a požiadal, aby ho prijali. Opát sv. Pachomius váhal prijať neznámeho žiadateľa do kláštora, hovoriac mu, že je už starý a že by nedokázal znášať nadmieru prísnu disciplínu, ktorej sú bratia v tomto kláštore podrobení. Makarius však neustával prosiť sedem dní, počas ktorých sa nepretržite postil, a nakoniec povedal opátovi: *„Otče, prijmi ma aspoň na skúšku, a ak sa nebudem postiť a zachovávať všetko ako ostatní bratia, potom ma s hanbou vyžeň.“* Bol teda prijatý.

Keď prišlo štyridsaťdňové obdobie pôstu, pozoroval mníchov a postil sa ešte prísnejšie ako oni. Po celý ten čas stál pokorne v kúte, mlčal, pracoval a jedol len v nedeľu hrsť zeleniny. Mnísi sa toho zhrozili a požiadali opáta, aby cudzieho pustovníka prepustil, aby sa tento podivný muž nestal pre nich pohoršením. Tu sa Pachomius dozvedel Makariovo meno, ktoré poznal z povestí. Prijal ho, priviedol do svätyne, poďakoval mu za spásonosný príklad, ktorý dal mníchom tohto kláštora, pobozkal ho a prepustil v Pánovi. Tak bol Makarius podnietený vrátiť sa do svojej pustovne.

Medzitým sa Makarius stal mužom slávnym po celom Egypte, takže ho alexandrijský patriarcha povolal k sebe a vysvätil za kňaza. Makarius sa potom stal duchovným správcom pustovníkov na Líbyjskej púšti, kde slúžil svätú omšu, vysluhoval sviatosti a dával príklad zapierania a bohabojnosti. Jeho zverenci dosahovali vysoký stupeň kresťanskej dokonalosti. Z nich sa zvlášť preslávil Paladius, ktorý sa neskôr stal biskupom v Bithýnii. Tento žil tri roky pod vedením Makaria na púšti. Keď nedokázal premôcť roztržitosť v modlitbách a zbožnom rozjímaní a preto ochaboval, Makarius mu povedal: *„Syn môj, nikdy nezanedbávaj svoje modlitby, radšej ich predlžuj, a keď si roztržitý, povedz svojej duši: Ak sa nedokážem modliť pokojne a sústredene, budem aspoň pokojne sedieť vo svojej pustovni a z lásky ku Kristovi sa starať o jej steny.“*

Makarius si počas celého dlhého života zachoval neporušené telesné zdravie, hoci sa nesmierne prísne postil, málo odpočíval a neúnavne pracoval. Hoci bol k sebe prísny, k svojim učeníkom bol zhovievavý a láskavý. Dosiahnuc svätý pokoj a pravé šťastie v Bohu, bol naozaj tým, čo jeho grécke meno znamená – blaženým. Raz sa plavil s priateľom a menovcom Makariom Egyptským loďkou po rieke Níl a rozprával sa s ním o nebeských veciach. Vtom sa oproti nim plavili dvaja významní svetskí hodnostári. Keď na tvárach týchto chudobných pustovníkov spozorovali spokojnosť a svätý pokoj, zvolali: *„Akí ste blažení vo svojej chudobe!“* Makarius Alexandrijský im odpovedal: *„Samozrejme, že sme blažení, veď to znamená už naše meno. Ak sme však šťastní preto, že pohŕdame svetom, čo si máme myslieť o vás, ktorí sa vyžívate v okovách sveta?“* Tieto dôrazné slová dojali jedného z mužov natoľko, že po návrate domov rozdal svoj majetok chudobným.

Makarius žil v čase, keď Áriov blud ohrozoval vieru kresťanov v božskú prirodzenosť Ježiša Krista. Aj egyptskí mnísi a pustovníci sa stali terčom kacírskych pokusov o ich zvábenie do bludov. Tieto úklady však boli márne. Prostí muži sa nevŕtali nerozvážne v Písme svätom ani sa nehádali o článkoch viery; stačilo im učenie a svedectvo slávnych Otcov a ich vodcov, a preto verili v Ježiša Krista, vteleného Syna Božieho, a boli pripravení obetovať za neho všetko, ba aj život.

Makarius bojoval proti bludom ariánov tak účinne, že mnohí z bludárov poznali pravdu a kajúcne sa vrátili do katolíckej Cirkvi. Toto požehnané pôsobenie svätca však popudilo proti nemu nenávisť zarytých bludárov, ktorí podnietili svojho priaznivca cisára Valenta, aby v roku 376 nariadil jeho vyhnanstvo. Jednej noci bol Makarius s dvoma spoločníkmi zajatý a odvezený na vzdialený bahnitý ostrov. Na tomto ostrove vtedy žili divokí pohania. Ariáni si mysleli, že tam svätec určite zahynie. Makarius však za krátky čas obrátil všetkých obyvateľov ostrova na kresťanskú vieru. Títo suroví ľudia, vidiac Makaria, ako trpezlivo znáša všetky protivenstvá, zrieka sa všetkých svetských pôžitkov a koná zjavné zázraky, k nemu priľnuli, radi počúvali jeho učenie a stali sa horlivými katolíkmi. Keď za Makariom na ostrov začali prichádzať aj mnohí okolití ariáni, obdivovali ho a nazývali apoštolom Pána, zarytí bludári sa vyľakali a dali Makaria tajne odviezť späť z ostrova do jeho pustovne.

Makarius žil na púšti celých šesťdesiat rokov a zomrel v Pánovi v roku 395, keď mal sto rokov. Tak veľké obete, aké podstúpil svätý Makarius, aby dosiahol spásu, Boh od každého z nás nežiada. Neprikazuje nám, aby sme v samote na púšti zanechali svet a všetky jeho pôžitky. Ale od každého z nás, nech žijeme kdekoľvek a v akomkoľvek stave či povolaní, žiada, aby sme sa starostlivo vyhýbali hriechu a slúžili Bohu, ako len môžeme.

Boh síce naše služby nepotrebuje, predsa ich však od nás vyžaduje, aby nás ako najvyššia dobrotivosť mohol za našu vernosť odmeniť. Za naše krátke a nepatrné služby nám Boh sľúbil odplatu nevýslovne veľkú a večnú. Nežiada od nás nič, čo by bolo príliš ťažké alebo úplne nemožné, veď sám hovorí, že jeho jarmo je sladké a jeho bremeno ľahké. Aby sme toto jarmo a bremeno ľahšie znášali, dobrotivý Boh nám vždy udeľuje dostatok milostí, ba ak sme horliví, dokonca nadbytok milostí.

Ak mohli starí pustovníci podstupovať také veľké obety, že sa zriekli všetkých, dokonca aj dovolených pôžitkov tohto sveta, prečo by sme nemohli a nemali z lásky k Bohu vyvarovať sa hriechov a znášať niektoré malé ťažkosti, za ktoré nám bola prisľúbená nesmierna a večná odmena v nebi!

Dňa 2. januára sa tiež koná pamiatka sv. Teodoty, matky sv. mučeníkov Kozmu a Damiána; sv. Teodora, biskupa; sv. Konkordia, mučeníka; sv. Leonína, opáta a iných.

3. JANUÁR

Sv. Genovéva Parížska, panna (5. stor.)

Najslávnejšou sväticou katolíckeho národa Francúzska je sv. Genovéva, patrónka mesta Paríž. Biskupi, osvietení Duchom Svätým, v nej rozpoznali už v jej mladom veku veľkú sväticu. Zázraky, ktoré konala z Božej milosti, rozšírili jej meno do celého sveta a zvlášť v katolíckom Francúzsku si získala úctu za veľké dobrodenia, ktorými pomohla Parížu počas svojho života, ako aj za mnohé milosti, ktoré mesto dostalo po jej smrti na jej mocný príhovor u Boha.

Genovéva, narodená v roku 421 v mestečku Nanterre neďaleko Paríža, bola dcérou zámožného statkára Severa a jeho manželky Geroncie, ktorí ju vychovávali v bázni Božej. Už v detstve mala záľubu v modlitbe a rýchlo rástla vo všetkom dobrom. Koncom roku 429 cestovali sv. Germán, biskup z Auxerres, a sv. Lupus, biskup z Troyes, do Anglicka, aby potlačili bludárstvo, ktoré sa tam šírilo. Po ceste navštívili Nanterre, kde prenocovali.

Obyvatelia privítali svätých biskupov zbožne a s úctou. Medzi nimi bola aj osemročná Genovéva s rodičmi. Sv. Germán, len čo ju uvidel, zastavil sa, opýtal sa na jej meno a rodičov sa zavolal k sebe a prorockými slovami povedal: *„Blahoželám vám, že máte túto dcérku. Vychovávajte ju pre Boha, pretože On si ju vyvolil, aby skrze ňu mnohí dosiahli svätosť.“* Potom sa spýtal dievčiny, či je ochotná zasvätiť celý svoj život Bohu. Keď súhlasila, odviedol ju do chrámu a požehnal ju. Na druhý deň jej dal medený peniaz s obrazom Ukrižovaného, ktorý jej zavesil na krk ako spomienku, a napomenul ju, aby ho nosila namiesto všetkých ozdôb.

Genovéva rástla v nevinnosti a bázni Božej, čo najviac sa vyhýbala svetu a najradšej trávila čas v chráme Pánovom. Keď mala pätnásť rokov, zložila s dvoma družkami sľub panenskej čistoty do rúk parížskeho biskupa a od tej chvíle žila veľmi prísne. Spávala na holej zemi, jedla len dvakrát týždenne chlieb a varené bôby, úplne sa zdržovala vína a počas celej pôstnej doby sa zdržiavala v samote svojej izby. V dňoch karnevalu, keď ľudia najviac urážali Boha, ešte viac zintenzívňovala svoje kajúce skutky, neprestajne sa modlila a zdržovala sa akéhokoľvek jedla.

Kedykoľvek sa dopočula o tom, ako ľudia hrešia proti Bohu, trúchlila a horko plakala. Po smrti rodičov sa Genovéva presťahovala k svojej kmotre do Paríža, kde zostala až do smrti. V Paríži však čelila ťažkým skúškam. Trpela bolestivou dnou, ktorá ju často úplne obmedzovala v pohybe. Počas tejto choroby mala mystické zážitky, vízie a zjavenia týkajúce sa nebeských i pozemských vecí. Keď o týchto zázrakoch hovorila, mnohí jej neverili, ba označovali ju za podvodníčku a čarodejnicu. Genovéva sa však utešovala slovami Pána: *„Pamätajte na moje slová: Nie je sluha väčší ako jeho Pán. Ak prenasledovali mňa, budú prenasledovať aj vás.“* (Jn 15, 20). Preto zostala pokojná a odovzdaná do Božej vôle, aj keď ju zlomyseľní ľudia čoraz viac osočovali a ohovárali.

Medzitým zavítal do Paríža biskup sv. Germán. Ihneď sa vypytoval na Genovévu, a keď sa dopočul o ohováraniach, ktoré sa o nej šírili, neveril im. Navštívil svätú pannu, presvedčil sa o jej nevinnosti a nábožnosti a postaral sa o to, aby osočovateľom a ohováračom umlčal ústa.

Časom Genovéva znovu nadobudla zdravie a medzi ľuďmi šírila slovom i príkladom nábožnosť a lásku ku Kristovi Pánovi. V roku 451 surový pohanský kráľ Hunov Attila zaplavil svojimi vojskami Francúzsko a blížil sa už k Parížu. Ľud, plný hrôzy, utekal pred týmito zdivočenými nepriateľmi, ktorí všade páchali ukrutné lúpeže, podpaľačstvo a vraždy. Vtedy Genovéva zhromaždila ľud, pozdvihla hlas a dôrazne ich nabádala, aby nikto neopúšťal mesto, ale aby všetci činili pokánie a zostali statoční. Zaprisahávala všetkých obyvateľov, aby nestrácali odvahu a s pevnou dôverou im oznamovala, že Boh sa nad nimi zmiluje a zachráni mesto pred skazou. Týmito slovami upokojila ženy, ktoré sa potom každodenne schádzali u Genovévy na spoločné modlitby za oslobodenie mesta z rúk nepriateľov. Muži však povstali proti svätej panne so zúrivosťou, kričiac, že je klamnou prorokyňou, ktorá chce mesto vydať Hunom, a takmer ju zabili.

V tejto chvíli zavítal do Paríža arcidiakon svätého biskupa Germána, ktorý už medzitým odišiel k Pánovi, prinášajúc mestu dary od zosnulého svätca. Keďže Genovévu poznal, ujal sa jej a upokojil rozbúrený dav v meste. Vtedy sa mnohí muži obrátili na pokánie a podľa napomenutia sv. Genovévy sa snažili modlitbou, pôstom a inými dobrými skutkami zmieriť Boha a vyprosiť si jeho pomoc. Čoskoro nato Attila zamieril iným smerom, Paríža sa nedotkol a bol na bojisku porazený.

Vtedy obyvatelia Paríža pochopili, že Genovéva ich svojou radou a modlitbou zachránila pred nepriateľmi, a začali si ju veľmi vážiť. Svätá panna bola odvtedy v Paríži považovaná za bytosť nadprirodzenú pre svoje cnosti a moc modlitby. Táto

všeobecná úcta ju však nezviedla k pýche. Genovéva zostala pokornou a nábožnou pannou, ktorá neúnavne dbala o večné i časné dobro svojich blížnych.

Na jej príhovor prepustil kráľ Frankov Childerich I., hoci bol pohan, väzňov odsúdených na smrť. Keď neskôr jeho syn Chlodovik I. obliehal Paríž, Genovéva opäť zachránila toto mesto. Počas obliehania v dôsledku nedostatku obilia vypukol hlad. Vtedy sa odvážna Genovéva vydala z mesta a plavila sa na člne proti prúdu rieky Seiny a následne po rieke Aube až do mesta Arcis-sur-Aube. Vo všetkých dedinách a mestách popri rieke výrečne opisovala strašnú biedu hlavného mesta a úpenlivo prosila o pomoc. Nakoniec sa vrátila do Paríža s jedenástimi loďami preplnenými obilím. Týmto spôsobom zachránila Genovéva Paríž už po druhýkrát.

Keď nastal mier, vyprosila Genovéva od kráľa Chlodovika prepustenie všetkých väzňov a snažila sa, aby pohanskí Frankovia boli obrátení na kresťanskú vieru. Jej činnosť bola obdivuhodne rozsiahla. Prejavovala milosrdnú lásku k blížnym nielen v Paríži, ale aj v iných mestách a krajoch, ako napríklad v Tours, Orléans, Troyes, Laon a Meaux. Na počesť svätého Diviša vybudovala pri Paríži svätyňu, ktorá sa neskôr stala základom slávneho benediktínskeho kláštora a mesta Saint-Denis.

Je až neuveriteľné, akú úctu a vážnosť táto jednoduchá panna mala nielen medzi ľudom, ale aj u kniežat a kráľov. Biskupi, kňazi a pustovníci ju žiadali o radu, odporúčali sa do jej modlitieb a posielali jej rôzne dary na znak úcty. Slávny pustovník Šimon Stĺpnik zo sýrskej Antiochie jej cez obchodníkov z Galie poslal zo svojho stĺpa posvätný pozdrav. Tak ďaleko sa dostala povesť o tejto svätej panne! Obyvatelia miest a dedín ju vítali na jej cestách ako kráľovnú.

Genovéva bola od Boha obdarovaná darom proroctva a schopnosťou konať zázraky. Jej životopisci zaznamenali mnohé zázraky, ktoré na príhovor spôsobila. Najmä uzdravila mnohých chorých znamením svätého kríža a posvätným olejom. Svoju veľkú moc a vážnosť využívala na prospech svätej viery a kresťanských mravov. Neohrozene sa zastávala chudobných proti utláčateľom, bojovala proti nespravodlivosti a násiliu a stavala hrádze proti mravnej skaze.

Plná veľkých cností a neobyčajných zásluh, Genovéva zomrela 3. januára 512 vo veku deväťdesiatich rokov. Nad jej hrobom bola najprv postavená drevená kaplnka, a potom boli jej ostatky prenesené do chrámu svätého Petra a Pavla v Paríži, ktorý bol novovystavaný. Tento chrám bol neskôr premenovaný na kostol svätej Genovévy, a pri ňom vzniklo benediktínske opátstvo. V tomto chráme bolo telo svätej Genovévy uchovávané s veľkou úctou v cennej truhlici, ktorú zhotovil svätý Eligius, zlatník a od roku 640 biskup Noyonský, po ktorom aj naša Praha uchováva vzácne pamiatky, uložené v Múzeu Kráľovstva Českého. V deviatom storočí bol tento chrám a kláštor zničený Normanmi, a až v dvanástom storočí bola svätyňa opäť obnovená.

Tu boli uložené vzácne ostatky svätej Genovévy v nádhernej truhlici ozdobenej zlatom a drahokamami, ktorá bola každoročne 20. novembra v slávnostnom sprievode nesená mestom na vďačnú pamiatku ochrany, ktorú mesto Paríž získalo v dvanástom storočí na príhovor svätej patrónky. V roku 1130 totiž v Paríži vypukla morová nákaza, ale keď boli ostatky svätej Genovévy v prosebných sprievodoch

nesené do hlavného chrámu, veľké množstvo morom postihnutých ľudí sa náhle uzdravilo.

Nasledujúci rok zavítal do Paríža pápež Inocent II. a presvedčiac sa o tejto zázračnej udalosti nariadil, aby bola pamiatka tohto divu každoročne slávená. Tak sa to konalo až do revolučných búrok v minulom storočí, počas ktorých francúzski neverci v roku 1791 ukradli skvostnú rakvu svätej Genovévy a posvätné ostatky vznešenej patrónky mesta Paríža spálili na popravisku. Po tomto ohavnom čine buriči znesvätili chrám svätej Genovévy a premenili ho na tzv. Pantheon (všebožište), kde pochovávali telá najznámejších velikánov revolúcie. Napoleon I. dal tento slávny chrám opäť vyčistiť a posvätiť, ale v revolúcii v roku 1830 ho znovu znesvätili neveriaci. Chrám bol opäť posvätený a zasvätený bohoslužbám za Napoleona III., až nakoniec po páde tohto cisára bol opäť znesvätený a po tretí raz premenený na Pantheon.

Poučenie:

V dňoch, keď Boh býval najviac urážaný zvrátenosťou ľudí, svätá Genovéva rozmnožovala svoje kajúce skutky, aby zadržala trestajúcu Božiu ruku a odvrátila záhubu od svojich blížnych. Svojou modlitbou, statočnosťou a múdrosťou dvakrát zachránila mesto Paríž pred skazou. Vo svätej Cirkvi prospievajú zásluhy, modlitby a dobré skutky jedných druhým. Pre zásluhy svätých detí Kristovej Cirkvi totiž Boh zhovievavo a milosrdne jedná aj s nehodnými členmi svätej Cirkvi. Takto sľúbil Pán na príhovor spravodlivého Abraháma ušetriť hriešne mesto Sodomu, keby sa tam našlo aspoň desať spravodlivých ľudí.

Francúzsky národ sa na konci minulého storočia poškvrnil hroznými, do neba volajúcimi neprávosťami, a predsa nezahynul, pretože v tomto národe, okrem mnohých nevercov, rúhačov a nemravníkov, bolo a je, aj v tých najhorších časoch, obrovské množstvo veriacich, nábožných a svätých ľudí, a preto svätá Genovéva, ktorá za svojho života dvakrát zachránila mesto Paríž, iste aj v nebesiach oroduje za svoj národ. Tak aj my, katolíci, sme presvedčení, že náš národ bol zachránený od istej záhuby na príhovor svätých dedičov a patrónov našich. Podľa príkladu svätej Genovévy slúžme Bohu tým horlivejšie, čím viac ľahkomyseľní a zaslepení ľudia ho urážajú.

Dňa 3. januára sa ešte koná pamiatka sv. Antera, pápeža a mučeníka; sv. Petra Balsama, mučeníka; sv. Vavrinca, biskupa vo Vienne a iných.

4. JANUÁR

I. Sv. Títus, biskup (1. stor.)

Podľa sv. Jána Zlatoústeho sa Títus narodil pohanským rodičom v gréckom meste Korint, známom svojou krásou a bohatstvom, ale aj zlou povesťou. Keď sv. Pavol prišiel do Korintu a zvestoval tam Ježiša Krista, Títus uveril a dal sa pokrstiť. Preto ho Pavol nazýva milovaným synom v spoločnej viere. (Tít 1, 4). Keď spoznal jeho silnú vieru a horlivú lásku, obľúbil si ho natoľko, že ho urobil svojím dôverným priateľom a spoločníkom na cestách, ktoré podnikal, aby šíril Kristovo evanjelium. V neznámom roku, keď sa Pavol s Barnabášom chystal do Jeruzalema, vzal Tita so sebou. (Gal 2, 1) Vtedy sa v Jeruzaleme konal prvý apoštolský snem, na ktorom sa rokovalo o tom, či musia kresťania dodržiavať všetky pravidlá Starého zákona, najmä či musia byť pohania, ktorí sa chcú stať kresťanmi, pred krstom obrezaní. Niektorí veriaci zo židovstva tvrdili kresťanom z pohanských národov: *„Ak sa nedáte obrezať podľa Mojžišovho zákona, nemôžete byť spasení.“* (Sk 15, 1) a naliehali na Pavla, aby dal Títa, ktorý bol pôvodne pohan, obrezať.

Pavol však nedovolil, aby bol Títus obrezaný (Gal 2, 3), pretože jeruzalemský koncil rozhodol, že pre pohanov, ktorí sa obrátili na vieru, neplatia žiadne ďalšie požiadavky okrem týchto nevyhnutných: Zdržiavať sa od jedla obetovaného modlám, krvi, uduseného mäsa a smilstva. Ak sa budú tohoto chrániť, budú konať správne. (Sk 15, 28-29).

Títus sa stal blízkym spolupracovníkom Pavla, apoštola pohanov, a bol vynikajúcim šíriteľom evanjelia. Pavol o ňom často píše s veľkou chválou. Napríklad Korinťanom píše: *„Naša pýcha, ktorou sme sa pred Títom chválili, sa naplnila, a jeho srdce je k nám ešte viac pripútané, keď sa znova a znova zmieňuje o vašej poslušnosti, s akou ste ho prijali s úctou a bázňou“* (2 Kor 7, 14-15). *„Či nás Títus oklamal? Či sme nechodili v jednom duchu? Či nie v tých istých stopách?“* (1 Kor 12, 18).

Koncom roku 56 poslal Pavol Títa z Efezu do Korintu, aby mu priniesol správy o stave kresťanského spoločenstva. V Korinte vznikli vážne rozpory. Kresťania pochádzajúci z pohanov sa odvolávali na Pavla a bez váhania jedli mäso obetované modlám, zatiaľ čo žido-kresťania sa odvolávali na Petra a dôsledne sa vyhýbali všetkému, čo by pripomínalo pohanské zvyky. Okrem týchto dvoch skupín boli v Korinte aj priaznivci alexandrijského učiteľa Apolla. Preto Pavol napísal Korinťanom ostrý list, aby urovnal tieto rozpory. Títus tento list priniesol do svojho rodného mesta, bol srdečne prijatý a čoskoro sa dočkal radostnej správy, že medzi korintskými kresťanmi znovu zavládol pokoj a jednota. Nasledujúci rok bol Pavol z Efezu vyhnaný a odišiel do Troady, kde dúfal, že sa s Titom stretne (2 Kor 2, 12), nenašiel ho tam však a znepokojený odišiel do Macedónie, kde sa s Títom stretol. Apoštol vyjadril svoje potešenie slovami*: „Boh, ktorý utešuje skľúčených, nás utešil príchodom Títovým.“* (2 Kor 7, 6). Pavol poslal Títa druhýkrát do Korintu s listom a poveril ho, aby tam dokončil zbierku pre kresťanov v Jeruzaleme, ktorú už skôr začali.

Odvtedy Títus sprevádzal Pavla na všetkých jeho misijných cestách a bol mu verným spoločníkom. V roku 63 bol Pavol prepustený z dvojročného väzenia v Ríme a vrátil sa na Východ. Cestou sa zastavil na ostrove Kréta a spolu s Títom sa venovali obráteniu ľudí, ktorí žili v hriechoch modlárstva a v nemorálnosti. Keď sa Pavol musel pohnúť ďalej, zanechal Títa na Kréte ako biskupa, aby tam všetko organizoval a najmä aby v jednotlivých mestách ustanovil kňazov. (Tit 1, 5). Tak sa Títus stal prvým krétskym biskupom. Tento ostrov bol známy svojou krásnou prírodou, úrodnosťou, bohatstvom a veľkým počtom obyvateľov, no jeho obyvatelia mali veľmi zlú povesť. Žili v zločinnosti, podvodoch, opilstve a smilstve.

Podľa slov sv. Pavla (Tít 1, 12) sám Kréťan, básnik Epimenides, napísal o svojich krajanoch, že *„Kréťania sú klamári, zlé zvery, lenivé žalúdky.“* Medzi početnými Židmi žijúcimi na ostrove sa rozšírili gnostické bludy. Biskup Títus mal náročnú úlohu vykoreniť tieto bludy a zlé mravy a šíriť medzi ľuďmi kresťanskú vieru. S Božou pomocou sa tomuto horlivému mužovi podarilo na Kréte dosiahnuť pozoruhodné výsledky.

Sv. Pavol poslal Títovi z Macedónie list plný náboženských právd a poučných textov o cirkevnej disciplíne a pozval ho k sebe do Nikopolu, kde mal stráviť zimu (Tít 3, 12). Potom poslal Títa do Dalmácie. (2 Tim 10). Títus hlásal Kristovo evanjelium v dalmatínskych mestách a na ostrovoch a potom sa vrátil na Krétu, kde vo veku 94 rokov v meste Gortyna zomrel v Pánovi. Keď v roku 823 Saracéni vyplienili Gortynu, Títovu hlavu previezli do Benátok, kde ju dodnes uchovávajú v chráme sv. Marka. V Dalmácii si Títa ctia ako prvého hlásateľa viery.

Poučenie:

Len Boh vie, čo všetko vykonal sv. Títus pre šírenie Kristovej viery; koľko ľudí obrátil, akým prenasledovaniam od pohanov čelil a aké ťažkosti prekonal, kým upevnil vieru na Kréte, ktorá bola skazená modlárstvom a nemorálnosťou. Táto horlivosť pre Kristovu vieru a spásu ľudí by mala byť pre nás výčitkou. Mnohí kresťania dnes žijú v ľahostajnosti a vlažnosti vo vzťahu k svojej viere a spáse svojej duše. Bohužiaľ,

mnohí členovia Cirkvi sú ako zlá soľ, o ktorej Spasiteľ povedal, že je na nič a treba ju vyhodiť. Mali by sme sa zamyslieť a zmeniť sa, kým je ešte čas. Nech je pre nás Kristova viera tým najvzácnejším pokladom na svete! Vyznávajme ju a žime podľa nej, aby sme raz v nej mohli sväto zomrieť!

II. Sv. Gordius, mučeník (3. stor.)

Kapadócia v strede Malej Ázie bola starým Rimanom známa ako krajina s divokým obyvateľstvom, drsným podnebím a nehostinnou pôdou. Do tejto vzdialenej oblasti na hranici s Arméniou boli často posielaní ľudia do vyhnanstva. Práve v tejto odľahlej, pochmúrnej krajine, najmä v jej hlavnom meste Cézareji, veľký počet Kristových mučeníkov oslávil svätú Cirkev hrdinskou smrťou. O jednom z týchto mučeníkov, svätom Gordiusovi, zanechal chválospev svätý Basil Veľký, z ktorého sa dozvedáme, že Gordius pochádzal z Cézareje, že sa stal vojakom a pre svoju odvahu bol povýšený na stotníka. Viac ako odvaha ho však zdobila mravnosť a zbožnosť, ktoré ho urobili milým Bohu aj ľuďom. Z jeho úst nikdy nevyšlo žiadne preklínanie, nadávky ani neslušné slovo. (Gordius bol rímsky vojak a žil medzi pohanskými a mravne skazenými spoločníkmi, vyhýbal sa však rozpustilým zábavám, ktoré si rímski vojaci radi užívali, a starostlivo bdel nad čistotou svojho srdca.)

V tom čase bol vydaný cisársky výnos, ktorým sa zakazovalo slúžiť Kristovi a nariaďovalo sa obetovať rímskym bohom. Nespočetní kresťania, ktorí to odmietli poslúchnuť, boli väznení a mučení. Iní, aby unikli mučeniam, utekali do hôr a lesov. Počas tohto prenasledovania Gordius sa vzdal svojej vojenskej hodnosti a odišiel na púšť, aby sa modlitbami, pôstom a rozjímaním pripravil na blížiaci sa boj. Posilnený sa vrátil do Cézareje a išiel priamo do arény, kde práve cisársky miestodržiteľ s veľkým davom ľudí sledoval verejné hry na počesť pohanského boha vojny Marsa. Pretlačil sa cez dav, oznámil miestodržiteľovi svoje meno a hodnosť a vyznal sa, že je kresťan a že zavrhuje bezbožné príkazy vydané proti kresťanom. Keď rozhnevaný vládca zvolal, že Gordius si zaslúži viacnásobnú smrť, tento odpovedal: *„Je mi ľúto, že za Krista môžem zomrieť len raz!“* Vládca na chvíľu potlačil svoj hnev a pokúsil sa statočného stotníka zlákať sľubmi a lichôtkami. Gordius mu však povedal: *„Mojim pomocníkom je Pán, nebojím sa toho, čo mi urobia ľudia. Mučte ma, ako sa vám páči. Čím viac ma budete mučiť, tým väčšiu odmenu za to získam!“* Kým vládca pripravoval rozsudok smrti nad Gordiom, prišli príbuzní a známi nebojácneho vyznávača a prosili, aby bol súd odročený, pretože dúfali, že muža presvedčia. Robili všetko, čo mohli. Plakali a prosili ho, aby sa zriekol viery a tak unikol krutej smrti. Niektorí mu radili, aby sa aspoň ústne zriekol Krista, pretože vraj v srdci si môže vieru zachovať. Gordius však túto radu odmietol a povedal: *„Môj jazyk sa Krista nikdy nezriekne. Srdcom veríme v spravodlivosť, ale ústami vyznávame vieru na spásu.“* (Rim 10, 10). Potom s radostnou tvárou prijal muky a bol sťatý mečom.

Poučenie:

Aj v takomto svetskom povolaní si svätý Gordius zachoval svoju vieru, zbožnosť a kresťanské cnosti, rovnako ako mnohí iní rímski vojaci, čo je dôkazom, že kresťan

môže v každom stave verne slúžiť Bohu a dosiahnuť spásu. Na svätom vojakovi sa nádherne naplnili slová svätého Jána, miláčika Pánovho: *„A tým víťazstvom, ktoré premohlo svet, je naša viera.“* (1 Jn 5, 4).

Dňa 4. januára sa tiež koná pamiatka sv. Rigoberta, biskupa v Remeši; sv. Dafrosy, mučeníčky; sv. Libencia, arcibiskupa v Brémach a iných.

5. JANUÁR

Sv. Šimon Stylita (Stĺpnik) (4. stor.)

Medzi svätými pustovníkmi je Šimon Stylita (Stĺpnik) tou najpodivuhodnejšou postavou. Tento jednoduchý muž, ktorý opustil ľudské obydlie a odišiel do samoty na púšť, získal v dejinách Cirkvi slávne meno. Tento chudobný, nevzdelaný pustovník sa stal významným mužom hlavne medzi východnými národmi. Ďalekí Indovia, tmaví Etiópčania a polodivoké kmene obývajúce severné oblasti starého sveta hovorili o ňom s posvätnou úctou a úžasom.

Život tohto svätca nepochopí každý. Nepochopí ho slabý človek, ktorý nie je schopný povzniesť sa nad úroveň bežného života. Keďže nepozná moc viery, ktorá dokáže aj hory prenášať, meria a hodnotí každého podľa svojej vlastnej slabosti, a preto bude považovať Šimonove konanie za neuveriteľné. Ba dokonca môže odmietnuť nesporné skutky tohto podivného muža a zaradiť ich do ríše zbožných rozprávok.

Nepochopí to ani rozmarný sveták, ktorý nepozná vyššie pôžitky a hodnoty nad nízke telesné rozkoše a hmotné bohatstvo. Ten nazve Šimona podivínom a bláznom

a ľutuje ho, že celý svoj život premárnil na zbytočné veci. Neveriaci bude považovať Šimona za blázna a jeho stĺp za vrchol náboženskej prehnanosti a šialenstva. Oproti všetkým týmto ľuďom však bude stáť veriaci, v duchovnom živote vzdelaný katolík, ktorý pri čítaní o Šimonových podivných kajúcnych skutkoch vážne uvažuje, rozumie im a inšpiruje sa nimi.

Mimoriadnym životom svätého Šimona Stĺpnika Boh ukázal rozmarnému svetu, ako kresťan, ktorý má pevnú a rozhodnú vôľu, dokáže v sebe s Božou pomocou ovládnuť a úplne potlačiť telesné túžby a dosiahnuť dokonalé víťazstvo nad všetkými pôžitkami a pokušeniami tohto sveta.

Šimon (Simeon) sa narodil okolo roku 390 v dedine Sisane na hranici medzi Sýriou a Cilíciou. V detstve pásal na horách ovce svojho otca. Keď mal štrnásť rokov, nemohol sa jedného dňa pre snehové záveje dostať na pastvu, a tak išiel do chrámu, kde počas kázania počul Pánove slová: *„Blahoslavení, ktorí plačú, lebo oni budú utešení. Blahoslavení čistého srdca, lebo oni uvidia Boha.“* (Mt 5, 5. 8). Nerozumel týmto slovám, a tak poprosil váženého starca, aby mu ich vysvetlil. Starček jeho prosbe vyhovel a Šimon odvtedy rozjímal o tom, čo počul a aby týmto slovám ešte lepšie porozumel, uchýlil sa k modlitbe.

Vtedy zatúžil po samote, aby mohol oplakávať svoje hriechy a tak dosiahnuť spásu. Sedem dní a nocí sa na púšti postil a modlil, aby mu Boh ukázal bezpečnú cestu k spáse. Potom odišiel do blízkeho kláštora, kde bol predstaveným svätý Timotej. Neodvážil sa však ísť dnu, ale tri dni kľačal pred kláštornou bránou. Keď ho po troch dňoch mnísi prijali, začal horlivo plniť všetky povinnosti predpísané mníšskou regulou, takže si ho mnísi obľúbili a obdivovali ho. Po dvoch rokoch odišiel Šimon do iného kláštora, kde bola veľmi prísne dodržiavaná mníšska disciplína, a tam umŕtvovaním telesných túžob a svätým životom rýchlo prekonal všetkých bratov. Predstavený kláštora, svätý Heliodor, keď videl, ako Šimon nadmieru umŕtvoval svoje telo pôstom, mu prikázal, aby sa nezriekal spoločných mníšskych pravidiel a žil ako ostatní mnísi. Šimon sa preto začal tajne mučiť. Uviazal si okolo pása povraz z palmových listov tak pevne, že si spôsobil hlboké rany na tele, a noci trávil modlitbami a rozjímaním. Keď sa o tom dozvedel Heliodor, dal mu rany vyliečiť a prepustil ho z kláštora. Šimon pokorne odišiel, ale po dvoch dňoch ho mnísi začali ľutovať a keď ho našli, priviedli ho späť do kláštora.

Po niekoľkých rokoch sa Šimon rozhodol, že bude žiť ako pustovník v úplnej samote. Odišiel na zalesnený vrch, kde si postavil chatrč, v ktorej počas celého štyridsaťdňového pôstu nič nejedol ani nepil. Aby mu nemohla byť podaná žiadna potrava, chcel si vstup do svojej chatrče zamurovať. Biskup Lassas bol ale proti a súhlasil až vtedy, keď si Šimon do chatrče vzal malú zásobu chleba a vody. Po štyridsiatich dňoch, keď bol otvor prebúraný, našli Šimona ležať tvárou na zemi a ponoreného do modlitieb; chleba a vody sa ani nedotkol. Biskup mu podal Telo Pánovo, čím sa Šimon posilnil, vstal a vzdával Bohu vďaky. Odvtedy sa každý rok takýmto spôsobom postil štyridsať dní.

Po troch rokoch vystúpil Šimon na vrchol hory a postavil si tam kamennú búdu bez strechy, v ktorej desať rokov pustovníčil, modliac sa a rozjímajúc pod holým nebom. Čoskoro sa však informácia o ňom rozniesla široko-ďaleko a priťahovala množstvo kresťanov, Židov a pohanov k tomuto neobyčajnému mužovi. Veľké zástupy ľudí sa k nemu hrnuli, aby ho obdivovali a aspoň sa dotkli jeho šiat. To však bolo pokornému pustovníkovi proti mysli, a tak okolo roku 423 začal úplne nový a doposiaľ nevídaný spôsob kajúcneho života.

Dal si postaviť stĺp asi dva metre vysoký a jeden meter široký, na vrchole ktorého bolo zábradlie vysoké asi meter, a na tomto stĺpe odvtedy prebýval. Postupom času si tento stĺp zvyšoval, najprv na 12, neskôr na 22 a nakoniec na 36 metrov. Po roku 440 mu ľudia postavili nový stĺp vysoký 40 metrov. Na úzkom vrchole tohto stĺpu sa nedalo ležať, len stáť alebo kľačať, a tu Šimon strávil 37 rokov svojho života, oblečený v šatách zo zvieracej kože a s čapicou z ovčej kože na hlave, vystavený slnku, vetru, dažďu, snehu a mrazu. Pod týmto vzdušným a podivným obydlím svätého pustovníka postupne vznikli chatrče pre jeho učeníkov a prichádzajúcich pútnikov, odkiaľ mu raz týždne prinášali po rebríku skromné jedlo.

Šimon bol pre tento neslýchaný spôsob života nazývaný divom sveta. V letných horúčavách aj v mrazivej zime stál na svojom stĺpe, opretý o zábradlie, nepohnutý, s rozprestretými rukami a očami upretými k nebu. Každý deň venoval niekoľko ranných hodín rozjímavej modlitbe, potom začal hovoriť k ľuďom dojímavými kázňami, po ktorých počúval túžby a prosby prichádzajúcich pútnikov, ktorým dával spásonosné rady a napomínania a s ktorými sa nakoniec zbožne modlil. Putovali k nemu nielen kresťania, ale aj pohanskí Arabi, Peržania, Indovia, Etiópčania alebo Iberovia, aby sa od neho učili a hľadali útechu, radu a pomoc vo svojich potrebách. Šimon zvlášť nabádal k pokániu a pohŕdaniu svetom a najradšej hovoril o večnej odplate a večných trestoch. A nebolo divu, že mocné slová tohto kazateľa, oživené svätým nadšením, ktorého zjav sám bol uchvacujúcim kázaním, pôsobili na poslucháčov neodolateľnou silou, takže pohanov aj kacírov obrátili na vieru a nespočetné množstvo zatvrdilých hriešnikov sa dalo na pokánie. Tí, ktorí nevedeli nič o Kristovom náboženstve, boli vyučovaní, nepriatelia sa zmierovali, nešťastní a zarmútení nachádzali útechu; mnohí ťažko chorí boli na príhovor svätého pustovníka zázračne uzdravení. Ale k Šimonovi sa hrnuli nielen obyčajní ľudia, ale so svojimi problémami sa obracali na neho aj významné a vysoko postavené osoby. Tak sa k nemu obrátili občania mesta Antiochia s prosbou o jeho príhovor u Boha za odvrátenie moru a sám cisár Theodosius, ktorý mal viesť vojnu s Peržanmi, ho požiadal o modlitby. Keď potom nad Peržanmi zvíťazil, pripisoval svoje víťazstvo modlitbám tohto svätého muža. K tomuto prostému a pokornému kajúcnikovi sa so žiadosťou o radu a pomoc obracali ľudia aj v cirkevných záležitostiach, a to že grécki biskupi zavrhli bludné učenie Nestória o Matke Božej, pripisovali aj jemu.

Šimon zotrvával na svojom stĺpe po dlhé roky a nikdy z neho nezliezol. Najsvätejšiu sviatosť oltárnu, ktorú často prijímal, mu prinášali susední kňazi, vystupujúc k nemu po rebríku. Keď niektorí mnísi pripisovali jeho spôsob života márnivosti a pýche, duchovní predstavení sa rozhodli podrobiť Šimona skúške, či pozná a miluje aj svätú

poslušnosť. A tak poslali k Šimonovi dvoch zbožných mužov, ktorí mu v mene duchovnej vrchnosti prikázali, aby zliezol zo svojho stĺpu a žil ako ostatní mnísi. Šimon však túto skúšku úspešne zvládol, pretože hneď ako počul príkaz, pripravil sa zliezť po rebríku. Keď to poslovia videli, nariadili mu, aby na svojom stĺpe zostal a ďalej slúžil Bohu a ľuďom podľa vlastnej vôle.

Šimonov život bol podivuhodný a jeho smrť bola dojímavá. Posledný rok trpel bolestivým vredom na nohe, takže na stĺpe mohol stáť len na jednej nohe. Jedného piatku stál ako obvykle nepohnute, s rozprestretými rukami a pohľadom upretým k nebu. Náhle sa naklonil na zábradlie, akoby unavený si chcel oddýchnuť. Duša svätého trpiteľa a kajúcnika opustila svoje staré telo a odišla za hlasom svojho Stvoriteľa do večného odpočinku. Bolo to 2. septembra 459. Až po troch dňoch si prichádzajúci ľudia všimli, že ich milý pustovník už nežije. Oznámil im to jeden zo Šimonových učeníkov, ktorý sa odvážil vyliezť po rebríku k svojmu majstrovi a zistil, že je mŕtvy. Bezvládne telo vzali a niesli na pohreb do hlavného chrámu v Antiochii. Pohreb pripomínal víťazný sprievod, pretože sa ho zúčastnil patriarcha, šesť biskupov, mnoho vysokých svetských hodnostárov a všetci obyvatelia mesta Antiochia aj okolitého regiónu. Boh potvrdil svätosť pustovníka Šimona už za jeho života mnohými zázrakmi a po jeho smrti to potvrdzovali zázraky, ktoré sa diali na jeho hrobe. Obyvatelia Antiochie si veľmi vážili jeho sväté telo a považovali ho za bezpečnejšiu ochranu než mestské hradby. Pamiatka svätého Šimona zostala požehnaná a jeho sviatok sa zvlášť slávnostne oslavoval vo východnej Cirkvi.

Biskup Theodoret zo Sýrie, ktorý bol súčasníkom svätého Šimona a osobne ho poznal, nám opísal jeho život. Na začiatku svojho rozprávania povedal, že sa len s trasúcimi rukami odvažuje opísať život takého veľkého svätca, ktorý bol taký nepochopiteľný, že už ani najbližšie generácie to nebudú považovať za pravdivý príbeh. A predsa príklad, ktorý dal Šimon, neostal osamotený. Boli aj iní pustovníci, ktorí podľa Šimonovho vzoru prijali kajúcny život na stĺpoch. Z týchto jeho nasledovníkov sú známi svätý Daniel, opát († 490) a svätý Šimon mladší († 592).

Poučenie:

Šimon Stĺpnik, podľa slov apoštola svätého Pavla, sa stal bláznom pre Ježiša Krista a divadlom pre tento svet; celý svet a všetky jeho pôžitky, rozkoše a slávu považoval za odpad, len aby získal Krista Pána. Bol ukrižovaný svetu a svet bol ukrižovaný jemu. Keď uvažujeme o hrdinských skutkoch tohto svätca, o jeho pokornom sebazapieraní a trpezlivosti, nemôžeme inak ako s úžasom opakovať slová žalmistu: *„Podivný je Boh vo svojich svätých.“* (Žalm 67, 36) Akou láskou horel k ukrižovanému Spasiteľovi, ktorého kríž niesol celý svoj život! Ako umŕtvoval svoje telo a podroboval ho službe, aby mu nebolo nástrojom hriechu a nebránilo duši túžiacej po nebi! A my sa možno Bohu sťažujeme, keď nám pošle akýkoľvek kríž, a váhame znášať aj malé pokuty za svoje veľké hriechy! Nech nás plamenná láska svätého Šimona k Bohu a jeho hlboká pokora a trpezlivosť naplnia spasiteľnou bázňou a pohnú nás k tomu, aby sme sa pokorným srdcom kajali zo svojich hriechov a s námahou pracovali na svojej spáse. Koho úprimne milujeme, pre toho sme ochotní trpieť a priniesť aj veľkú obeť. Kto teda úprimne miluje večného Boha, neváha z lásky k nemu ovládať svoje zmysly a

odopierať svojmu telu to, čo je hriechom. *„Ak budete žiť podľa tela, zomriete; ak však duchom usmrcujete skutky tela, budete žiť.“* (Rim 8, 13) Ako zahanbuje svätý Šimon mnohých ľudí, ktorí sa síce nazývajú kresťanmi, ale pre Ježiša Krista nie sú ochotní priniesť ani malú obeť! Pre svetské radosti a zábavy sú ochotní znášať nepohodlie a obetovať im celé noci, ale keď majú pre Krista Pána a spásu svojej nesmrteľnej duše venovať cestu do Pánovho chrámu, zdá sa im to byť ťažké. Zbytočným a hriešnym veciam venujú celé dni a modlitbe nechcú venovať ani niekoľko minút. Čítajú hodiny zlé knihy, ktoré hanobia svätú vieru a dobré mravy, ale na čítanie katolíckych spisov nemajú čas. Na rozkoše a márnosť majú dosť peňazí, ale keď majú prispieť na spasiteľné účely, na dobro Cirkvi, na dobro chudobných a núdznych blížnych, zatvárajú svoje peňaženky. Pôst sa im zdá byť útokom na zdravie, zatiaľ čo si ho podkopávajú prejedaním sa a opilstvom. Celý život sa starajú len o svoje smrteľné telo a ich úbohý duch sa stáva jeho otrokom. *„Kto seje do tela, zožne z tela skazu, ale kto seje do ducha, zožne z ducha večný život.“* (Gal 6, 8)

Dňa 5. januára si pripomíname aj pamiatku svätého Telesfora, pápeža; svätej Talidy Amaty, egyptskej opátky; svätej Synkletiky Apolináry, panny, v Remeši; svätého Jarlocha (Gerlaka); v Anglicku svätého Eduarda, kráľa a ďalších.

6. JANUÁR

Sviatok Zjavenia Pána alebo svätých Troch kráľov (1. stor.)

Cirkev svätá nám dnes pripomína tri významné udalosti zo života Božského Spasiteľa: príchod svätých mudrcov od východu do Betlehema, Pánov krst v Jordáne a prvý zázrak, ktorý učinil Spasiteľ v Káne Galilejskej. Týmito tromi udalosťami sa Ježiš Kristus zjavil svetu ako Boží Syn a poslaný Mesiáš. Najprv sa zjavil pohanom prostredníctvom hviezdy; potom Jánovi Krstiteľovi a jeho poslucháčom na púšti pri rieke Jordán hlasom Otca z neba a zjavením Ducha Svätého v podobe holubice, a napokon svojim učeníkom zjavil svoju všemohúcnosť a svoje božské poslanie prvým zázrakom v Káne, kde premenil vodu na víno. Preto sa tento sviatok nazýva Zjavenie Pána. Je to jeden z najväčších sviatkov cirkevného roka a podľa zjavenia, ktoré sa v ňom dostalo mudrcom od východu, sa všeobecne nazýva aj sviatkom Troch kráľov.

Vykupiteľa sveta očakávali nielen Židia, ale aj pohania. Vzdelaní pohania a spisovatelia dobre poznali starobylé proroctvo, že zo židovského národa raz vyjde muž, ktorý ovládne celý svet. Keď Izraeliti vyšli z Egypta na púšť, pohanský veštec Balaam prorokoval, že z Jakuba vyjde hviezda a povstane žezlo z Izraela. Pohanom bolo teda známe, že očakávaný Mesiáš vyjde z izraelského národa.

Keď sa Kristus Pán narodil v Betleheme, Božia prozreteľnosť zaistila, aby to bolo zjavené aj pohanom. Pohanský veštec Balaam nazval budúceho Mesiáša hviezdou, ktorá vyjde z izraelského ľudu. Preto sa na východe zjavila neobyčajne jasná hviezda, ktorá bola pre pohanov znamením, že Balaamove slová sa naplnili, a osobitná Božia milosť osvietila troch vzácnych mužov, aby za touto hviezdou ako vodítkom hľadali toho, ktorého im oznamovala. Títo muži boli podľa slov svätého evanjelia mudrci, to znamená učenci zbehlí v prírodných vedách, najmä v astronómii, ktorými sa vtedy ľudia na východe, najmä v Perzii, usilovne zaoberali. A že títo muži boli králi alebo kniežatá, potvrdzuje nielen stála tradícia, ale aj proroctvá Starého zákona, ktoré sa na nich vzťahujú. Už žalmista predpovedal o Mesiášovi, že *„arabskí a sabejskí králi mu prinesú dary a všetci králi sa mu budú klaňať“* (Žalm 71, 10. 11), a prorok Izaiáš, vidiac v duchu slávu Jeruzalema, ktorú dostane príchodom očakávaného Spasiteľa, nadšene vyslovil slová: *„Vstaň, zasvieť, Jeruzalem, lebo prišlo tvoje svetlo a sláva Pánova nad tebou vyšla. Národy prichádzajú k tvojmu svetlu a králi k žiare, čo ti vzišla. Záplava tiav ťa pokryje, ťavy Madiánu a Efy, všetci prídu zo Sáby, zlato a tymian prinesú a zvestujú slávu Pánovu.“* (Iz 60, 1-6).

Podľa starobylej tradície boli títo mudrci traja, čo je zrejmé aj z troch darov, ktoré Spasiteľovi obetovali. Tradícia nám zachovala aj ich mená: Gašpar, Melchior (Melichar) a Baltazar. Ako zástupcovia a vyslanci troch hlavných ľudských rás – Semitov, Chamitov a Jafetitov – boli Božou prozreteľnosťou vyvolení, aby sa stali prvými pohanmi obrátenými na Krista Ježiša a šírili medzi svojimi krajanmi poznanie o ňom.

Ako mnohí dobromyseľní a po pravde túžiaci pohania, aj oni očakávali Vykupiteľa, ktorý ich vyvedie z bludu a poučí o pravom Bohu, a za túto spasiteľnú túžbu a snahu o pravdu boli bohato odmenení Božou milosťou. Vyšli so svojimi veľkými sprievodmi z vlastných krajín, pravdepodobne z Arábie a Perzie, a vedení Božou prozreteľnosťou sa spoločne vydali na púť za hviezdou, ktorá im ukazovala cestu na západ, až prišli

do kráľovského mesta Jeruzalema, kde sa im hviezda stratila. Domnievajúc sa, že dosiahli cieľ svojej cesty, usilovne sa pýtali po novorodenom kráľovi, ktorého hviezdu videli na východe.

V tom čase vládol v Jeruzaleme Herodes Veľký. Keď k nemu prišli svätí mudrci a pýtali sa na novorodeného kráľa, ktorému chceli vzdať najvyššiu poctu, Herodes sa spolu s celým Jeruzalemom znepokojil. Herodes sa zľakol, pretože bol veľmi zlý človek. Židom bol Rimanmi vnútený za kráľa a keďže bol cudzinec z Idumeje a kruto vládol, ľud ho nenávidel. A nebolo divu, že sa zľakol, keď videl vzácnych návštevníkov, ktorí prišli z ďalekej cudziny pokloniť sa kráľovi, o ktorom dovtedy nič nevedel. Herodes sa bál o svoj trón, ktorý by mu mohol vziať tento kráľ, ktorého moc a sláva bola známa aj ďaleko v cudzine. Ale zľakli sa aj obyvatelia Jeruzalema, obávali sa nových nepokojov, zmätkov a krutých prenasledovaní, ktorými by ich Herodes potrestal za akékoľvek sprisahanie proti jeho násilnej vláde.

Chytrý Herodes sa ihneď snažil vypátrať, kde sa narodil jeho domnelý súper, aby ho mohol zničiť. Preto zhromaždil veľkú židovskú radu, kňazov a učiteľov ľudu, ktorým prináležalo vykladať Sväté písmo, a pýtal sa ich, kde sa mal Kristus narodiť? Ich jednohlasná odpoveď znela, že v judskom Betleheme, ako to jasne predpovedal prorok Micheáš, keď povedal: *„A ty, Betlehem, krajina Judska, nie si najmenší medzi kniežatami Judskými; lebo z teba vyjde knieža, ktoré bude pásť môj Izraelský ľud.“* (Mich 9, 2; Mt 2, 6).

Herodes, keď takto vypátral miesto, kde sa narodil mocný kráľ, postupoval opatrne. Aby celá vec zostala v tajnosti a zabránilo sa nepokojom medzi ľuďmi, tajne zavolal mudrcov a dôkladne sa ich vypytoval na čas, kedy sa im zjavila hviezda. Aby potom mudrcov oklamal, povedal im: *„Choďte a dôkladne sa pýtajte na dieťa a keď ho nájdete, oznámte mi to, aby som aj ja prišiel a poklonil sa mu.“* Keď mudrci vypočuli kráľa, vybrali sa na cestu do Betlehema.

Kňazi a židovskí zákonníci im síce povedali miesto, kde sa Spasiteľ narodil, ale nevšimli si, že títo cudzinci už z Jeruzalema odišli. Svätí traja králi sa však čudovali tejto hroznej nedbalosti a ľahostajnosti. Len čo vyšli z Jeruzalema, znova uvideli hviezdu, ktorú videli na východe, a tá ich viedla, až sa zastavila nad miestom, kde bolo Božie dieťa. Veľmi sa zaradovali a vošli do domu, kde našli dieťa s Máriou, jeho matkou. Božia milosť ich osvietila a poučila, že toto dieťa je ten veľký kráľ a jednorodený Boží Syn, ktorého Pán sľúbil ľudstvu a teraz ho poslal na svet, aby skrze neho dosiahli spásu všetci ľudia dobrej vôle. A tak padli na zem a klaňali sa mu ako svojmu Pánovi, a nezľakli sa jeho slabosti. Otvoriac svoje poklady, obetovali mu dary: zlato, kadidlo a myrhu, ako to bolo predpovedané žalmistom a prorokom Izaiášom v Starom zákone. Zlatom svätí mudrci potvrdili kráľovskú dôstojnosť Krista Pána, kadidlom vyznali jeho božskú prirodzenosť a myrha, drahocenný olej, ktorým sa pomazávali telá zosnulých významných osobností, znamenala, že Spasiteľ ako človek za nás zomrie.

Takto svätí traja králi vyznali svoju vieru v Ježiša Krista. A za túto živú vieru a za nábožnú úctu, ktorú Spasiteľovi tak nežne prejavili, ich Boh vzal pod svoju osobitnú ochranu a prostredníctvom anjela ich vo sne upozornil, aby sa nevracali k

Herodesovi, ale aby sa inou cestou vrátili do svojej krajiny, pretože prefíkaný Herodes pripravoval záhubu božskému dieťaťu aj im. A tak odišli do svojich krajín na ďalekom východe a medzi svojimi krajanmi šírili správu o Vykupiteľovi, ktorý už prišiel na svet. Ako svedčí starobylá tradícia, týchto mudrcov neskôr pokrstil svätý apoštol Tomáš, ktorý hlásal Kristovo evanjelium v Perzii, sami mudrci potom horlivo šírili svätú vieru a zomreli mučeníckou smrťou. Ich sväté telá boli prenesené do Konštantínopolu a neskôr odtiaľ do Milána. V dvanástom storočí ich cisár Fridrich Barbarossa dal vyzdvihnúť a preniesť do mesta Kolín nad Rýnom, kde ich relikvie dodnes spočívajú v nádhernej schránke v slávnej katedrále a sú zbožne uctievané.

Svätí traja králi hľadali Spasiteľa v kráľovskom meste Jeruzaleme a našli ho v chudobnom Betleheme. Hľadali ho v nádhernom Herodesovom paláci a našli ho v stajni. A tak dodnes prebýva Kristus Pán najradšej medzi chudobnými a pokornými kresťanmi, ktorí trpezlivo znášajú svoju chudobu a ochotne plnia Božiu vôľu vo všetkom, a sú mu podobní. Trpezlivo znášaná chudoba a kresťanská pokora sú najistejšou cestou, ktorá vedie človeka k Bohu. Bohatstvo, prepych, nádhera a rozmarný svetský život odvádzajú človeka na širokú a pohodlnú cestu do záhuby. Svätým mudrcom, ktorí bývali ďaleko od Betlehema, Boh zjavil, že sa narodil Spasiteľ, zatiaľ čo krutovládnemu Herodesovi a svetským farizejom a zákonníkom v Jeruzaleme zostala táto svetová udalosť neznáma. Neboli hodní toho, aby im to Boh oznámil. Svätá viera je vzácny Boží dar, ktorý dostávajú len tí, ktorí sú ho hodní. Pyšní ľudia a ľudia ľahostajní k nadprirodzeným veciam, ľudia úplne pohrúžení do pozemských pôžitkov a oddaní telesnosti strácajú vieru v Ježiša Krista a zahynú v neviere a hriechu. Iba v čistej studni sa odráža nebeské slnko; v kalnej nádobe jeho obraz neuvidíme. A tak iba čistá duša vidí Boha a verí všetkému, čo Boh zjavil a čomu učí neomylná Kristova Cirkev; v duši otrávenej pýchou a nepravosťou Boh nebýva; takáto stratená duša neverí v Boha a v Ježiša Krista. A tak tá ohavná nevera, ktorá v našej dobe pod rúškom domnelej vedy a osvietenosti odvádza mnohých ľudí od Boha a vrhá ich do pekla, nie je ničím iným ako dôsledkom pýchy a morálnej skazenosti.

Poučenie:

Podľa príkladu svätých troch kráľov obetujme aj my svojmu Spasiteľovi, ktorý medzi nami prebýva pod rúchom sviatosti v Pánovom chráme, čisté zlato lásky, kadidlo zbožnej modlitby a myrhu zrieknutia sa telesných túžob a trpezlivého znášania všetkých krížov, ktorými nás Boh skúša.

Dňa 6. januára si pripomíname aj pamiatku svätej Makry, panny a mučeníčky z Soissons; svätého Maximina, trevírskeho biskupa; svätého Ermenolda, opáta; svätého Anastasia, mučeníka; svätého Melania, biskupa; svätého Nilamona, egyptského pustovníka a ďalších.

7. JANUÁR

Sv. Lucián, antiochijský kňaz a mučeník (3. stor.)

Úžasne veľký je počet svätých mučeníkov, ktorí počas troch storočí krvavého prenasledovania Cirkvi svätej pohanmi, položili svoje životy za Ježiša Krista. Len vševediaci Boh pozná mená týchto svätých, ktorí si umyli svoje rúcho v krvi Božieho Baránka a teraz stoja pred jeho trónom a jeho tvárou v nebeskom Jeruzaleme, spievajú mu chválospevy a držia v rukách palmy víťazstva.

Dňa 7. januára si pripomíname mučeníctvo svätého Luciána, kňaza a cirkevného spisovateľa v Antiochii. Tento svätec pochádzal zo sýrskeho mesta Samosata ležiaceho na brehu rieky Eufrat. Bohu oddaní kresťanskí rodičia ho vychovávali v bázni k Bohu, ktorá je začiatkom každej múdrosti. Keď mal dvanásť rokov, osirel, rozdal dedičstvo po rodičoch chudobným a odišiel do mesta Edessa k svätému Makariovi, aby sa od neho učil posvätným vedám a kresťanskej dokonalosti. Tam sa čítaním Svätého písma a spisov svätých otcov tak rýchlo vzdelal, že mohol nielen utvrdzovať kresťanov vo viere, ale aj bojovať proti bludárom a priviesť ich na pravú cestu. Zatiaľ čo prosperoval v posvätných vedách, usiloval sa o kresťanské cnosti, zvlášť horlivo sa dňom i nocou modlil a dodržiaval prísny pôst, úplne sa zdržoval mäsitých jedál a jedol len raz denne. K sebe bol prísny, ale k blížnym sa správal veľmi mierne a láskavo. Vo výrečnosti bol opatrný a nechcel počúvať ani hovoriť o ničom inom, len o Bohu a božských veciach.

Lucián, vynikajúc svojimi vedomosťami a zbožným životom nad svojimi rovesníkmi, zatúžil po posvätnej kňazskej hodnosti, aby mohol účinnejšie prospievať blížnym. A tak odišiel do slávneho mesta Antiochia, kde bol vysvätený za kňaza. Tam založil školu, na ktorej bezplatne vyučoval mládež náboženstvu a všetkým potrebným vedomostiam, pričom nemal inú túžbu, len vychovávať dobrých a zbožných kresťanov a schopných obhajcov svätej viery proti neveriacim a bludárom. Sám sa živil opisovaním kníh a touto usilovnou prácou si zarobil toľko, že mohol štedro obdarovať aj chudobných. Ako vynikajúci znalec Svätého písma bol biskupom

ustanovený za verejného učiteľa a vykladača kníh Starého a Nového zákona v Antiochii. Túto úlohu horlivo a s veľkou láskou vykonával. Keď zistil, že grécky preklad Starého zákona, zvaný Septuaginta, bol pohanmi a bludármi značne porušený, opravil tento preklad podľa pôvodného hebrejského jazyka, ktorý dobre poznal, a starostlivo usporiadal aj knihy Nového zákona. Lucianov preklad sa potom používal v Sýrii, Malej Ázii aj v Konštantínopole, a sám svätý Hieronym pri preklade Písma do latinčiny ho starostlivo zvažoval.

Od roku 260 bol v Antiochii biskupom Pavol Samosatský, Lucianov krajan, ktorý spolu s inými vtedajšími teológmi upadol do bludov ebionitov, ktorí popierali najsvätejšiu Božiu Trojicu. Pavol však vedel svoje bludy tak opatrne skryť neurčitými slovami, že sa k nemu pridal aj Lucián. Treba však poznamenať, že vtedy ešte nebolo presne a jasne stanovené katolícke učenie o vtelenom Synovi Božom a o najsvätejšej Trojici, a preto sa mnohí inak úprimní a dobromyseľní katolícki učenci, ktorí o týchto hlbokých tajomstvách viery vážne bádali a písali, mohli ľahko pomýliť, ako sa to stalo aj Luciánovi. Blúdiť je ľudské, ale zotrvávať v blude a hriechu je diabolské.

Keď bol v roku 269 Pavol Samosatský a všetci jeho stúpenci vylúčení z Cirkvi, Lucián odišiel z Antiochie a uchýlil sa do mesta Nikomédia v Bitýnii k svojmu priateľovi Euzébiovi, kde sa zriekol svojich bludov a znova sa zmieril s Cirkvou. Svoju úprimnú lásku ku katolíckej Cirkvi potom preukázal statočnou obhajobou svojej viery a znášaním múk a smrti za ňu.

Keď prišlo krvavé prenasledovanie kresťanov za cisára Diokleciána, bol Lucián v Nikomédii v roku 303 na nejaký čas uväznený, ale potom bol prepustený. Druhý krát ho pohania uväznili na konci vlády Diokleciána a zostal vo väzení niekoľko rokov. Tam napísal obhajobu kresťanskej viery, ktorú odovzdal pohanskému sudcovi, pred ktorého bol postavený.

Vo svojej obhajobe viery sa učený a neohrozený Lucián odvolával na dôkaz pravdivosti kresťanskej viery aj na pohanov. Dôrazne dokazoval, že aj pohania vo svojich spisoch svedčia o veľkom zemetrasení, ktoré nastalo pri smrti Ježiša Krista. Keď sa po druhýkrát dostal z väzenia na slobodu, stal sa Lucián pre kresťanov v Nikomédii jasným svetlom viery a oporou v boji proti pohanom. V ťažkých časoch neodolateľnou rečníckou zdatnosťou a vzácnou učenosťou udržiaval v kresťanoch svätú horlivosť, posilňoval nestabilných a vrtkavých veriacich a priviedol mnohých odpadlíkov a bludárov späť do lona pravej Kristovej Cirkvi. Za túto učenosť, apoštolskú horlivosť a nesmierne svätý život požíval kňaz Lucián medzi kresťanmi v Nikomédii nesmiernu úctu a vážnosť, zatiaľ čo sa ho pohania a bludári báli a na smrť ho nenávideli.

Cisár Maximin, krutý nepriateľ kresťanov, keď videl, akú vážnosť Lucián medzi veriacimi dosiahol, rozhodol sa ho za každú cenu odvrátiť od Krista a zviesť na modlárstvo. Najskôr sa ho snažil získať lichôtkami, sľuboval mu bohatstvo a svetské hodnosti, a keď nemal úspech, zaútočil na jeho vieru a povedal, že nemôže pochopiť, ako taký učený muž môže hlásať vieru, ktorú nemožno dokázať. Lucián na to napísal novú vynikajúcu obhajobu kresťanskej viery a doručil ju cisárovi. To rozhnevalo

tohto pohanského vládcu a hrozil statočnému obhajcovi Krista smrťou. Ten však zostal pevný a nepovolil. A tak bol uväznený, kde ho kati kruto zbičovali a zraneného položili na lôžko pokryté ostrými črepmi, kde ho niekoľko dní prísne hladovali.

Po dlhom pôste mu priniesli chutne pripravené mäsové jedlá, obetované modlám, domnievajúc sa, že tomuto pokušeniu neodolá. Ale svätý mučeník, posilnený Božou milosťou, vyhlásil, že radšej zomrie od hladu, ako by jedol jedlo z modlárskych obetí a tak pohoršil kresťanov. Keď ho potom znova priviedli na súd a vyhrážali sa mu najkrutejšími mukami, ak neodpadne od Krista. Na to nemal inú odpoveď a obranu ako slová: *„Som kresťan!“* A tak bol znovu odvedený do väzenia.

V deň sviatku Zjavenia Pána navštívilo Luciána vo väzení množstvo veriacich, ktorým kázal dojímavé kázanie, nabádajúce ich k stálosti vo viere. Jeho poslucháči ho potom požiadali, aby im naposledy podal Najsvätejšiu sviatosť. Svätý mučeník ležal na zemi tak priviazaný, že mal voľné len ruky. A tak kresťania položili na jeho prsia chlieb a kalich s vínom, a tak slúžil nekrvavú obetu Nového zákona. Jeho hruď sa stala oltárom, na ktorý zostúpil Ježiš Kristus v podobe chleba a vína. Okolo neho kľačal zástup veriacich, ktorým rozdával nebeský pokrm na posilnenie pri obrane svätej viery. Hrozné väzenie sa stalo svätyňou, v ktorej zneli nábožné modlitby a spevy veriacich. Lucián, takto posilnený, pokojne prijal rozsudok smrti a bol nasledujúci deň, 7. januára roku 312, sťatý mečom. Jeho telo pohania hodili do vody, ale kresťania ho našli a pochovali s úctou v mestečku Drepané v Bitýnii. Toto mestečko potom cisár Konštantín zveľadil a premenoval ho na pamiatku svojej matky svätej Heleny na Helenopolis. Aby si toto mesto zachovalo vďačnú pamiatku na svätého Luciána po všetky časy, Konštantín oslobodil jeho obyvateľov od všetkých daní.

Poučenie:

Svätý Lucián vynikal vzácnou učenosťou. Ovládal rôzne vedy, ale najdôležitejšia pre neho bola múdrosť, ktorá ho naučila hľadať spásu svojej duše a duší svojich blížnych. Touto múdrosťou sa chválil pred pohanmi a pred samotným cisárom, a nemal väčšiu pýchu ako to, že mohol o sebe povedať: *„Som kresťan!“* Akí sú dnes zaslepení tí kresťania, ktorí celý život bádajú a namáhajú sa, aby preskúmali celý viditeľný svet, spoznali prírodné zákony a využili ich vo svoj prospech, pritom sa však nezaujímajú o to, aby poznali Boha a naučili sa tej vede, ktorá nás vedie k Bohu? *„Čo prospeje človeku, ak získa celý svet, a ublíži svojej duši?“* (Mt 16, 26).

Dňa 7. januára si pripomíname aj pamiatku svätého Valentína, pasovského biskupa; svätého Aldericha, biskupa; svätého Krispina, pavijského biskupa; svätého Senátora, veronského biskupa a ďalších.

8. JANUÁR

Sv. Severín, norický apoštol (5. stor.)

Územie dnešných korunných krajín Rakúskej monarchie – Korutánska, Štajerska, východnej časti Tirolska, Horných Rakús, častí Štajerska a Dolných Rakús, ako aj východnej polovice Bavorska – sa za čias rímskej nadvlády nazývalo Norikum. Po páde Rímskej ríše sa tieto krajiny stali útočiskom rozličných divokých národov, ktoré sa tadiaľ presúvali do Talianska.

V 5. storočí si tieto krajiny podmanili krutovládni pohania Húni, ktorých hrozného kráľa Attilu nazývali *„Božím bičom“.* Keď Attila po návrate z výbojných ťažení do Talianska a do Uhorska v roku 453 zomrel, Húnska ríša sa rozpadla a do Norika začali vpadávať rôzne germánske kmene, aby sa tu usadili.

Na Rugov žijúcich v Noriku útočili najmä divokí Herulovia, Turcilingovia a Alamáni, takže v týchto alpských a podunajských krajinách bol neustály boj, pri ktorom boli mestá a dediny ničené a obyvateľstvo vyhladzované. Počas týchto dlhých a krutých vojen sa zdalo, že katolícka viera v Noriku, ktorá tu bola zakorenená už v prvých storočiach kresťanstva, navždy zanikne, pretože suroví bojovníci boli čiastočne ariáni a čiastočne pohania.

V týchto smutných časoch poslal Boh do Norika svätého Severína, apoštolského muža, ktorý dokázal krotiť divokých vojenských náčelníkov, zušľachťovať surové mravy bojovných kmeňov, priviesť modloslužobníkov a bludárov do Cirkvi svätej, utvrdiť katolícky ľud vo viere a svätých cnostiach a nadprirodzenou mocou svojich modlitieb pomáhať nešťastným a utláčaným, za čo bol právom nazývaný norickým apoštolom.

Z akého rodu a národa Severín pochádzal, nikto nevedel. Sám svoj pôvod tajil. Zdá sa, že bol pravdepodobne vzácneho rímskeho pôvodu z Afriky a do Norika prišiel z Východu, kde žil ako pustovník a až na Boží pokyn odišiel tam, kde ho najviac potrebovali. V roku 454 sa objavil v okolí dnešnej Viedne, kde ľudia trpeli neustálymi nájazdmi nepriateľov. Prechádzal touto krajinou, všade poskytoval útechu a udeľoval spasiteľné rady a poučenia.

Svoju požehnanú prácu začal v mestečku Asturis (podľa niektorých na mieste dnešného mesta Stokerau na Dunaji, podľa iných na mieste, kde dnes stojí Osterburg pri Malackách). Obyvatelia tohto mestečka boli veľmi hriešni. Severín vošiel do ich kostola a dôraznými slovami ich napomínal, aby sa odvrátili od svojich hriechov a úprimným pokáním sa zmierili s Bohom, inak zahynú po nepriateľmi. Oni však neverili jeho slovám, pohrdli ním a ponížili ho, takže od nich odišiel sklamaný do Komageny (niekde na Dunaji neďaleko dnešného mesta Tulln). Len čo Severín odišiel, prišli nepriatelia, vyplienili mestečko Asturis a povraždili jeho obyvateľov. Naopak, obyvatelia Komageny prijali Severína ochotne, vypočuli si jeho varovné slová, činili pokánie a boli pred nepriateľmi uchránení.

V tom čase nastal hlad v meste Favianae na Dunaji (Mautern an der Donau v Rakúsku), kde vtedy vládli Rugovia. Povesť o svätom Severínovi sa dostala až do tohto mesta, takže jeho obyvatelia sa vo svojom utrpení obrátili k nemu s prosbou, aby prišiel a pomohol. Severín vyhovel tejto žiadosti a keď prišiel do mesta, vyzýval jeho obyvateľov k pokániu, sľubujúc, že ak ho vypočujú, hlad čoskoro pominie. Obyvatelia ho poslúchli a obrátili sa k pokániu. Medzitým Severínovi oznámili, že v meste žije bohatá lakomá vdova, ktorá tajne nazhromaždila veľké množstvo obilia. Severín ju privolal k sebe a prísnymi slovami jej vyčítal lakomstvo, citujúc apoštolov slová: *„Kto má majetok tohto sveta a vidí, že jeho brat je v núdzi, a zatvorí pred ním svoje srdce, ako môže v ňom zostať Božia láska?“* (1 Jn 3, 17).

Lakomá žena sa po týchto slovách preľakla a úprimne činila pokánie, otvorila svoje sýpky a rozdala chudobným ľuďom obilie. Okrem toho, podľa Severínovej predpovede, čoskoro priplávali k mestu po Dunaji lode naplnené obilím, takže vo Favianae prestal hlad a občania s radosťou velebili Boha, že im poslal Severína.

Svätý muž zostal vo Favianae po dlhší čas, založil tam dva kláštory a odtiaľ vychádzal na ďaleké apoštolské cesty. Jeho meno sa preslávilo v Podunajsku a v Alpách natoľko, že obyvatelia miest ho úpenlivo prosili, aby k nim prišiel, pretože verili, že jeho prítomnosť bude pre nich najlepšou ochranou pred nepriateľmi. Severín neúnavne obchádzal rozsiahle podunajské a alpské krajiny, všade hlásal katolícku vieru a pomáhal radou a modlitbou. Verných katolíkov utvrdzoval vo viere, pohanov a bludárov poučoval a privádzal do ovčinca spásonosnej Kristovej Cirkvi, oslobodzoval väzňov a zajatcov, podporoval chudobných, karhal hriechy ľudí a napravoval ich, a kde nestačila jeho ľudská sila, tam často vyprosil modlitbou u Boha zázračnú pomoc, najmä chorým. A nebolo divu, že sa za týmto apoštolským mužom zhromažďovali zástupy ľudí, aby ho počuli a dostali od neho pomoc, radu a útechu.

Severín horlivo pracoval pre večnú a časnú spásu svojich blížnych a pritom sa staral aj o svoju vlastnú spásu. Žil mimoriadne prísne, chodil aj v mrazoch naboso, obliekal sa do vlneného rúcha, spal na holej zemi, nikdy nepil víno, jedol len raz denne po západe slnka, často sa postil a takto si umŕtvoval svoje telo. Jeho najmilšou zábavou po skončení celodennej práce boli modlitby a posvätné rozjímanie, ktoré trvali do noci.

Bohaté dary, ktoré mu hojným prúdom prichádzali, rozdával chudobným a investoval do výstavby chrámov Pána, kláštorov a pustovní. Okrem dvoch kláštorov vo Favianae založil takto chrámy a kláštory v Pasove, v Boitru a v Juvavii (Salzburgu). Sám spravoval kláštor Heiligenstadt v Dolnom Rakúsku, z ktorého vyslal horlivých kňazov do Pánovej vinice. Okrem spomínaných miest požehnane pôsobil aj v Laureaku (Lorchu, neďaleko Enns) a v Tiburnii. Žijúc v apoštolskej chudobe a jednoduchosti nikdy neprijal biskupskú hodnosť, hoci mu bola ponúkaná, a najradšej prebýval v chudobnej a jednoduchej pustovníckej chatrči v samote.

Vzácne cnosti svätého Severína, ako aj mimoriadne milosti, ktorými ho Boh obdaroval, zvlášť jeho zázračná moc a prorocký duch, ktorý siahal do ďalekej budúcnosti, neodolateľne pôsobili aj na surových bojovníkov, ktorí sa v tom čase potulovali po Noriku. Dokonca aj pohania a bludári si tohto svätého muža vážili, vyhľadávali jeho rady, odporúčali sa jeho modlitbám a prosili ho o požehnanie. Na jeho prosbu prepúšťali zajatcov a väzňov, ošetrovali obyvateľov a konali mnoho dobrého.

S ariánskymi Rugmi, ktorí vládli vo Favianae a širokom okolí, žil Severín v priateľstve a ich kráľ Falcitheus a jeho syn Fava ho veľmi uctievali. Favova manželka Gisa, zatvrdená ariánka, prestala z bázne pred ním prenasledovať katolíkov. Keď raz kráľ Falcitheus prišiel k Severínovi žiadať o pomoc proti Gótom, ten mu odpovedal: *„Keby nás oboch spájala katolícka viera, žiadal by si ma radšej o radu, ako zachrániť svoju dušu, ale keď ťa zaujímajú len pozemské veci, vedz, že Góti ti neuškodia.“* Toto proroctvo sa splnilo. Inokedy, keď bol v Pasove, kde obyvatelia žili hriešnym životom, prorokoval tomuto mestu skorú záhubu a sotva odišiel do Favianae, napadol Pasov kráľ Svévov Kunimund a pobil všetkých jeho obyvateľov.

Jedného dňa navštívilo Severína v pustovni neďaleko Favianae niekoľko bojovníkov, ktorí putovali do Talianska a prosili ho o radu a o požehnanie. Medzi nimi bol mladý muž obrovského vzrastu, oblečený do zvieracej kožušiny, ktorý sa ani nemohol postaviť v nízkej pustovni. Severín ho požehnal a povedal mu: *„Choď do Talianska. Teraz si oblečený v najhrubšej kožušine, ale čoskoro budeš rozdávať veľké bohatstvo mnohým.“* Tento mladík bol slávny Odoaker, ktorý sa potom stal kráľom Talianska a v roku 476 urobil koniec západnej rímskej ríši. Keď sa stal pánom Talianska, spomenul si na prorocké slová svätého Severína a ponúkal mu odmenu. Svätý však nežiadal nič iné, len aby bol z vyhnanstva povolaný istý Ambrož. Odoaker, hoci bol arián, sa z vďačnosti k svätému Severínovi správal ku katolíkom láskavo a doprial pápežovi a biskupom úplnú slobodu.

Vnuknutím Božím svätý Severín zbadal, že jeho pozemský život sa čoskoro skončí, a povolal si do kláštora v Heiligenstadte kráľovský pár Fava a Gisu, aby sa s nimi rozlúčil. Vyzýval ich, aby sa vyhýbali zlým skutkom a konali dobro. Podobne napomínal Favovho brata Fridricha, aby neubližoval katolíkom a nesiahal na kláštorný majetok, inak ho postihne Boží trest. Fridrich to sľúbil, no sľub nedodržal. Hneď po smrti svätého Severína vyplienil jeho kláštor a čoskoro ho prepadol jeho bratranec a menovec Fridrich, vzal mu korisť a zabil ho.

Dňa 8. januára roku 482 Severín vo svojom kláštore smrteľne ochorel. Po nábožnom prijatí sviatostí povolal všetkých svojich mníchov a dojímavo sa s nimi lúčil, napomínajúc ich, aby pohŕdali svetom, usilovali sa o nebeské veci a usilovne sa modlili. Na záver dodal: *„Nebojte sa pokánia, keď ste sa predtým nebáli hriechu. Neváhajte slzami zmieriť Božiu spravodlivosť, majte pokorné srdce a tichého ducha a vyvarujte sa každého hriechu. A teraz mi už nič neostáva, len aby som vás potešil slovami Pánovho apoštola: A teraz, bratia, odporúčam vás Bohu a slovu jeho milosti, ktoré má moc vybudovať vás a dať vám dedičstvo medzi jeho svätými. Nech je Bohu sláva na veky vekov. Amen.“*

Po týchto slovách pobozkal každého z nich, požehnal ich svätým krížom a požiadal bratov, aby prestali plakať a radšej začali spievať chválospevy. Keď oni zo žiaľu nedokázali prestať plakať, začal Severín sám spievať so žalmistom: *„Chváľte Pána v jeho svätyni.“* (Žalm 150). Bratia ešte nedospievali a svätá duša Severínova už odišla do neba. Zomrel pokojnou smrťou v noci zo 7. na 8. januára 482, presne v tú hodinu a deň, ako to bratom predpovedal.

Jeho telo bolo pochované v kláštore, ktorý založil vo Favianae. V roku 487 pritiahol Odoaker, kráľ Talianska, so svojím vojskom do Norika a odviedol odtiaľ do Talianska kráľa Fava a jeho manželku Gisu. Neustálymi vojnovými nepokojmi boli Severínovi učenci Lucillus, Marcian a Eugippius nútení opustiť kláštor vo Favianae a odísť do Talianska. Pri odchode vzali so sebou jeho kosti, čo sa stalo podľa svätcovho želania.

Jeho telo najprv uložili v Montefeltre v Umbrii a o niekoľko rokov ho na príkaz pápeža Gelasia preniesli do Lukullana neďaleko Neapola, kde bol postavený kláštor svätého Severína, ktorého opát Eugippius, učeník tohto svätca a očitý svedok jeho skutkov, nám zanechal životopis svojho majstra. Na začiatku desiateho storočia boli ostatky svätého Severína zo strachu pred Saracénmi prenesené do Neapola a od roku 807 spočívajú v obci Fratta Maggiore v Aversskej diecéze. V Rakúsku a Tirolsku je svätý Severín uctievaný ako patrón krajiny.

Poučenie:

Svätý Severín z lásky k blížnym prišiel z ďalekej cudziny do podunajských krajín. Dobre vedel, že Kristu Pánovi nie je žiadna obeť milšia ako horlivosť o spásu ľudských duší. A skutočne, kto svojou horlivosťou získal čo i len jednu dušu pre Krista Ježiša, urobil viac, ako keby vykonal zázraky.

Veď každá ľudská duša je nesmrteľná, povolaná k večnému životu a vykúpená drahocennou krvou Pána. *„Bratia moji, ak niekto z vás zablúdil od pravdy a niekto ho obráti, nech vie, že kto odvráti hriešnika od bludnej cesty, zachráni jeho dušu od smrti a zakryje množstvo hriechov.“* (Jak 5, 19-20).

9. JANUÁR

Sv. Julián, mučeník a sv. Basilissa, panna (3. stor.)

V časoch krvavých prenasledovaní Cirkvi svätej utekali mnohí kresťania do cudzích miest a krajín, aby unikli prenasledovaniu a krutej smrti. Smutný však bol osud týchto utečencov. Vtedy neexistovali verejné ubytovne pre cestujúcich, takže cudzinci museli hľadať útočisko a pohostenie v súkromných domoch. Pre kresťanských utečencov však hrozilo nebezpečenstvo, že budú rozpoznaní pohanmi, udaní a predvedení na súd. Chudobní kresťanskí pútnici blúdili po cudzích mestách, medzi neznámymi ľuďmi, v neustálom strachu, bez pomoci, útechy a rady, prechádzajúc veľkým utrpením.

Preto bolo pre kresťanov prijímanie cestujúcich do domu považované za jeden z najvýznamnejších skutkov telesného milosrdenstva. Akú radosť a dobrodenie prinášal kresťanským utečencom milosrdný brat, ktorý im ochotne otvoril dvere, srdečne ich privítal, poskytol im útočisko a bezpečie pred pohanskými prenasledovateľmi a dal hladným a smädným jedlo a pitie! Touto krásnou cnosťou si získali veľa zásluh u prenasledovaných kresťanov svätí manželia Julián a Basilissa v Egypte.Julián bol jediným synom bohatých a urodzených rodičov v Antinonii v Egypte, ktorí mu poskytli starostlivú kresťanskú výchovu. V mladosti sa stýkal s vynikajúcimi mužmi, ktorých príkladom sa upevnil vo viere, cnosti a nábožnosti, takže vyrastal v dokonalého muža a horlivého kresťana. Po rokoch naňho rodičia naliehali, aby vstúpil do manželstva. Medzitým však Julián vzplanul túžbou zasvätiť svoj život Bohu a stráviť ho v panenstve až do smrti. Preto ho žiadosť rodičov veľmi zaskočila. Vyžiadal si určitú lehotu na rozmyslenie a keď rodičia neustále naliehali, aby sa oženil, nemohol im ako poslušný syn odporovať a nakoniec súhlasil.

Božia prozreteľnosť mu poslala nevestu, ktorá sa mu rovnala v cnosti a nábožnosti. Bola to Basilissa, výborne vychovaná kresťanská panna. Obaja snúbenci sa hneď po svadbe dohodli a sľúbili si, že budú dobrovoľne žiť v panenskej čistote ako brat so sestrou. Potom uvideli vo sne anjela, ktorý im ukazoval ich mená zapísané zlatými

písmenami v knihe života, z čoho sa veľmi zaradovali a chválili Boha. Svoj sľub obaja manželia svedomite dodržiavali po celý život. Po smrti svojich rodičov sa Julián rozhodol, že bude ďalej slúžiť svojim spoluveriacim a najmä že veľké dedičstvo po rodičoch využije na ich časné i večné dobro. Vtedy sa v Egypte a Sýrii rozhorelo nové prenasledovanie kresťanov, ktorého pôvodcom bol krutý a poverčivý pohan Maximin, od roku 305 nástupca krvavého cisára Diokleciána. Maximin ustanovil vo všetkých mestách a dedinách pohanských kňazov, aby šírili medzi ľuďmi modlárstvo a usilovne pátrali po kresťanoch a udávali ich na súd. V mestách zvolávali hlásatelia mužov a ženy, aby prišli do chrámov na modlárske obety; na trhoch boli všetky potraviny pokropené obetnou vodou pohanskými kňazmi a návštevníci verejných kúpeľov boli podľa cisárovho rozkazu povinní sa pri vchode klaňať tam umiestneným modlám.

Tieto rozkazy vyvolali medzi kresťanmi veľké zdesenie. Mnohí veriaci sa rozutekali z mnohých miest do cudzích krajín, aby unikli vyšetrovaniu a smrti. Veľmi veľa kresťanských utečencov sa ocitlo vo veľkej biede, takže z nedostatku hladovali. V tomto smutnom čase bol pomocníkom a utešiteľom kresťanom Julián. Otvoril im svoj dom a ochotne prijímal každého cestujúceho a utečenca pod svoju ochranu, umýval prichádzajúcim nohy, hostil ich a dával im užitočné rady a spasiteľné napomenutia. Verná manželka Basilissa mu horlivo pomáhala, starajúc sa o kresťanské ženy a panny. Časom priviedol Julián mnohých mužov k tomu, aby sa zriekli sveta a v jeho dome sa venovali bohabojnému životu. Basilissa založila spoločenstvo nábožných žien a panien, ktoré sa pod jej vedením snažili dosiahnuť kresťanskú dokonalosť. Nábožná Basilissa počujúc o hroznom prenasledovaní kresťanov sa bála, aby sa niektorá z jej zverenkýň zo slabosti nezriekla svojej viery. A tak sa vrúcne modlila, aby Boh ju a jej sestry radšej privolal k sebe prirodzenou smrťou a tak ich vyslobodil z nebezpečenstva. Jej modlitba bola vyslyšaná. Basilissa zomrela v mladom veku pokojnou svätou smrťou ešte skôr, než pohania podrobili jej vieru krvavej skúške. Julián, ktorému umierajúca manželka oznámila, čo ho čaká, sa pripravil na blížiaci sa boj.

Medzitým prišiel do Téb nový cisársky zástupca, na ktorého rozkaz boli v mestách umiestnené modly, ktorým sa mal každý klaňať; kto odmietol, mal byť kruto potrestaný. Vtedy bol Julián zajatý a privedený do Antinopolu na súd. Keď sa ho zástupca opýtal: *„Si ty Julián, ktorý podnecuješ ľudí proti cisárovi, pohŕdaš bohmi a zvádzaš svojimi kúzlami nevinných ľudí?“* Julián odvážne odpovedal: *„Nie som podnecovateľ ani rúhač, ani čarodejník; som kresťan!“* Toto vyznanie stačilo. Julián bol na rozkaz zástupcu najprv priviazaný k štyrom stĺpom a tak roztiahnutý bol palicami bitý, potom bol zviazaný reťazami, prevedený mestom na popravisko a počas cesty neustále bičovaný žoldniermi, pričom kat volal: *„Takto sa deje s podnecovateľmi a rúhačmi bohov!“* Nakoniec bol Julián sťatý mečom. Jeho mučenícka smrť nastala niekedy v období rokov 305 až 312.

V 7. storočí sa rozšírili o svätom Juliánovi rôzne legendy s podrobnými opismi jeho mučeníctva. V týchto legendách neskoršieho pôvodu sa hovorí o mnohých zázrakoch, ktorými bol tento svätý mučeník oslávený Bohom. Keď Juliána viedli na

smrť, stretol údajne jediného syna cisárskeho zástupcu, Celsa. Chlapec sa zastavil, pozoroval mučeníka a náhle osvietený Božou milosťou k nemu pribehol, padol mu k nohám, pobozkal ich a vyznal, že sa stane kresťanom. Kati sa márne snažili oddeliť chlapca od Juliána a márne sa o to neskôr pokúsil aj jeho otec. Mladý Celsus vyhlásil, že je pripravený zomrieť za Krista Pána. Rozzúrený zástupca vyhlásil, že Julián očaroval jeho syna a nariadil uväzniť ich oboch. V noci sa v žalári obrátilo všetkých dvadsať vojakov, ktorí tam boli na stráži, a kresťanský kňaz potom pokrstil Celsa a ich všetkých. Na začiatku boli všetci postavení pred súd a mučení hrozným spôsobom, pričom ich Boh oslávil veľkými zázrakmi. Potom uverila aj Celsova matka a prijala svätý krst, začo ju zástupca súdu tiež odsúdil na smrť.

Poučenie:

Svätí manželia Julián a Basilisa, ktorí sa zasľúbili Bohu trvalou čistotou, videli svoje mená zapísané v knihe života. Podľa výslovného učenia katolíckej Cirkvi nikto nemôže s istotou vedieť, či bude spasený. Avšak podľa výrokov svätých Otcov existujú určité znaky, podľa ktorých kresťan môže usudzovať, že dosiahne spásu. Sú to tieto znaky: kresťan má skutočnú nenávisť ku každému hriechu; po hriechu okamžite činí pokánie; v súžení je trpezlivý; ku svojim blížnym je milosrdný; rád počúva Božie slovo; je ctiteľom Božej Matky a často a hodne prijíma sväté sviatosti. Presvedčme sa teda, či máme tieto znaky vyvolených Božích a posúďme, či sú naše mená zapísané v knihe života!

10. JANUÁR

I. Sv. Pavol, pustovník (3. stor.)

Svätý Pavol dokázal, že človek môže žiť šťastne, sväto a spravodlivo aj na divokej púšti, ak je spojený s Bohom. Tento egyptský mladík, ktorý žil pred pätnástimi storočiami, bol príkladom dokonalého odovzdania sa Božej vôli.

Pavol pochádzal z bohatej rodiny v dolných Tébach v Egypte. Jeho rodičia, riadiac sa obyčajmi vznešených rímskych a gréckych rodín, mu poskytli vynikajúce vzdelanie. Už od útlej mladosti preukazoval Pavol veľkú náklonnosť k náboženským cvičeniam. Keď mal 15 rokov, stratil oboch rodičov, ktorí mu zanechali veľký majetok. Tento pozemský blahobyt ho však neuspokojoval, pretože jeho túžby smerovali k nebesiam.

Keď cisár Decius v roku 250 rozpútal prenasledovanie kresťanov, Pavol bol nútený utiecť z domova k svojej vydatej sestre na vidiek. Avšak so zdesením zistil, že jeho švagor, túžiaci po jeho majetku, plánuje zradiť ho. Aby sa vyhol nebezpečenstvu, utiekol do púšte medzi tébskymi vrchmi. Po dlhom putovaní narazil na skalnatý vrch s jaskyňou, ktorá mu poskytla útočisko. Vnútri našiel priestrannú komoru s otvorom na vrchu, cez ktorý prenikali slnečné lúče. Pri jaskyni rástla palma, ktorá mu poskytovala ovocie a listy na výrobu odevu, a z blízkeho prameňa pil čistú vodu.

Pavol sa rozhodol usadiť sa v tejto jaskyni. Tu strávil 97 rokov, ďaleko od ľudí, ale v neustálom spojení s Bohom. Živil sa ovocím palmy a vodou z prameňa. Keď palma po tridsiatich rokoch vyschla, Pavol upadol do hlbokého rozjímania o pominuteľnosti pozemského sveta. Všemohúci Boh sa však oňho postaral zázračným spôsobom – každý večer mu havran prinášal pol pecňa chleba, podobne ako kedysi prorokovi Eliášovi. Pavol trávil svoje dni modlitbou, rozjímaním o nebeských veciach a plnením Božej vôle.

Vo veku 113 rokov navštívil Pavla svätý Anton, ktorý sám žil na druhej strane púšte. Božia prozreteľnosť mu prikázala nájsť pustovníka, staršieho a svätejšieho, než bol on sám. Po dvoch dňoch a nociach putovania prišiel Anton k jaskyni, z ktorej vyžarovalo svetlo. Keď Pavol uvidel cudzinca pred svojím príbytkom, preľakol sa a zavrel dvere jaskyne. Anton však naliehavo prosil: *„Nie som hodný uzrieť tvár tak veľkého muža, ale dva dni som putoval púšťou, aby som ťa našiel. Teraz, keď som tu, zavrieš dvere predo mnou, hoci ich nechávaš otvorené pre zver púšte? Vedz, že odtiaľto neodídem, kým ťa neuvidím, a ak treba, zomriem na prahu tvojho príbytku.“*

Svätý Pavol otvoril svoju jaskyňu, srdečne privítal svätého Antona a povedal mu: *„Drahý brat, vidíš pred sebou človeka, ktorého si tak veľmi túžil nájsť. Moja postava je zhrbená, ťarcha rokov sklonila moju hlavu, vlasy mi zvädli, brada zošedivela a telo je pripravené na žatvu. Povedz mi však, ako sa teraz žije vo svete? Sú ľudia stále rovnako zlí? Hriech ešte stále pácha množstvo nerestí? Prestalo už modlárstvo? Vládne ešte stále okázalá nádhera a rozmarnosť?“*

Obaja svätí pustovníci rozprávali o svojich skúsenostiach a stave sveta. Počas ich rozhovoru priletel havran, ktorý pred nohami Pavla položil celý peceň chleba a odletel. Svätý Pavol s úsmevom povedal prekvapenému Antonovi: *„Vidíš, aký je náš Boh dobrotivý! Už 60 rokov mi každý deň posiela pol pecňa chleba, no dnes, pretože si ku mne prišiel, poslal celý.“* Poďakovali sa Bohu za tento dar, sadli si k prameňu, jedli z chleba, pili z vody a po občerstvení sa vrátili do jaskyne. Takmer celú noc spievali žalmy a modlili sa, vzdávajúc chválu Bohu. Na druhý deň ráno Pavol povedal Antonovi: *„Drahý brat, veľmi by som si prial, aby sme mohli spolu zostať, ale moja hodina sa blíži. Pán mi prisľúbil, že pred smrťou ťa uvidím, a poslal ťa, aby si pochoval moje telo do zeme, z ktorej bolo vzaté. Choď teda a dones mi plášť, ktorý ti dal biskup Atanáz, aby si ním prikryl moje telo.“*

S ťažkým srdcom sa Anton rozlúčil a vydal sa na cestu do svojho kláštora. Keď sa na tretí deň vrátil do Pavlovej jaskyne, našiel ho kľačať so zdvihnutou hlavou a vystretými rukami k nebu. Spočiatku si myslel, že sa modlí, no čoskoro zistil, že Pavol

už odovzdal svoju dušu Bohu. Anton zvolal: *„Ó, zbožná duša, ktorá ani v smrti neprestáva konať to, čo robila za živa!“* Zavinul telo svätého Pavla do plášťa, ktorý priniesol, a s modlitbou a spevom vyniesol ho z jaskyne. Stál však pred problémom – nemal nástroje na vykopanie hrobu. V tom okamihu sa objavili dvaja levy, ktorí sa priblížili k telu, ležali pri ňom v smútku a potom svojimi pazúrmi vyhrabali hrob.

Anton pochoval telo svätého Pavla, modliac sa a s plačom. Rúcho z palmového lístia, ktoré si Pavol sám zhotovil, vzal ako vzácnu relikviu. Používal ho počas veľkonočných sviatkov a učeníkom rozprával o všetkom, čo sa prihodilo.

Svätý Pavol zomrel v roku 340 vo veku 113 rokov. Jeho telo zostalo neporušené a v roku 1169 ho cisár Manuel Komnenos preniesol do Konštantínopolu, kde bolo uložené v chráme Rodičky Božej. V roku 1240 istý benátsky mešťan, Jakub Lantzlo, preniesol Pavlove pozostatky do Benátok, kde ich uložil v chráme svätého Juliána.

Keď sa kult svätého Pavla rozšíril aj v Uhorsku a rád pavlínov niesol jeho meno, uhorský kráľ Ľudovít zložil sľub, že ak na príhovor svätého Pavla pokorí Benátčanov, nechá preniesť jeho pozostatky do Uhorska. Sľub splnil a 4. októbra 1381 boli pozostatky svätého Pavla prenesené z Benátok do Budína, kde ich s veľkou pobožnosťou uložili v kráľovskej kaplnke.

Ešte v tom istom roku ich arcibiskup ostrihomský, kardinál Demeter, preniesol do kostola svätého Vavrinca v Budínskych vrchoch. Tu sa rád pavlínov venoval nepretržitej službe Bohu, a na príhovor svätého Pavla veriaci získavali mnohé milosti a dary od Pána Ježiša Krista.

Poučenie:

Na príbehu svätého Pavla sa ukazuje, že Boh nikdy neopúšťa svojich služobníkov, ktorí verne plnia jeho vôľu. Otcovsky sa stará aj o ich časné potreby. Svätý Pavol sa stal vodcom veľkého množstva svätých kajúcnikov, ktorí žili na púšti, ďaleko od sveta. Svojimi modlitbami vyprosovali spásu pre ľudí, posväcovali sa prácou a modlitbou a svojim životom poskytovali svetu, ponorenému do nerestí a neprávostí, jasný príklad nasledovania Krista na jeho krížovej ceste. Toto bola Božia vôľa a svätý Pavol ju naplnil.

Boh sa o Pavla staral s najväčšou láskou a každý deň mu posielal chlieb prostredníctvom havrana. Preto, kresťanská duša, buď silná a vlož všetku svoju starosť na Pána. Nemáme očakávať zázraky od Boha, ale môžeme a máme dôverovať, že nám pomôže, ak sa od neho neodvrátime. Boh dokáže pomôcť aj bez zázrakov – prostredníctvom iných ľudí alebo skrze zákony prírody, ktoré sa riadia jeho vôľou. Ak však bežný poriadok prírody nepostačuje, ruky Všemohúceho nie sú zviazané, a ak chce, môže konať zázraky.

Dobrý kresťan sa nebude trápiť úzkostlivými starosťami o budúcnosť – o to, ako sa mu bude dariť, ako zaopatrí svoje deti, či čo s ním bude, ak nastane vojna alebo neúroda. Ešte menej bude z obavy pred hladom klamať, podvádzať, kradnúť, prenasledovať iných či rúhať sa Bohu. Tým by len odmietal láskavú pravicu Pána.

Ľudia, ktorí sa neprimerane trápia o časné veci, nielenže ohrozujú svoju dušu, ale často si pohoršia aj vo svetských záležitostiach, aby pochopili, že Boh je Pán a človek je len jeho sluha, ktorý žije z Božej milosti. Kto však dôveruje Bohu, nemusí si robiť zbytočné starosti. Boh sám prevezme jeho záležitosti a pomôže mu v pravý čas. Ako povedal Kristus: *„Hľadajte najprv kráľovstvo Božie a jeho spravodlivosť, a ostatné vám bude pridané.“* (Mt 6, 33).

Nikto, kto verne slúžil Bohu a dôveroval mu, neumrel od hladu.

II. Sv. Viliam, arcibiskup (12. stor.)

Nie je pre kresťana väčšieho šťastia, ako keď sa mu dostane vzorného vychovania. To platí aj o sv. Viliamovi, ktorý sa narodil okolo roku 1140 v Auvergne (Francúzsko) v šľachtickej rodine. Rodičia ho dali na výchovu ku strýkovi, vzdelanému a zbožnému cirkevnému hodnostárovi. Tento vzácny kňaz si veľmi obľúbil svojho zverenca a vynakladal všetku starostlivosť, aby ho vzdelal vo viere, nábožnosti a svätých cnostiach. Horlivý pestún bol za svoju snahu bohato odmenený – Viliam napredoval vo všetkom dobrom, vyhýbal sa v mladosti hrám a iným zábavám, a podľa príkladu strýka hľadal najväčšie potešenie v modlitbe a práci.

Rodičia, ktorí sa viac zaujímali o jeho časné zabezpečenie, získali mu podľa vtedajšieho zvyku čoskoro dva výnosné cirkevné úrady, on však odmietol tento lákavý prostriedok k pohodlnému životytiu a s horiacou túžbou po vyššej dokonalosti kresťanského života vstúpil do kláštora, kde zložil sväté sľuby. Ako mních bol Viliam svojim duchovným bratom jasným vzorom čistoty, poslušnosti, nábožnosti a pokory, a bol nimi zvolený za opáta. Krátko na to bol povolaný na arcibiskupský stolec v Bourges. Viliam sa nerád lúčil so svojim kláštorom a túto novú hodnosť prijal len z poslušnosti. V úrade arcibiskupa nemal iné starosti, než horúcu túžbu po spáse svojich podriadených veriacich. Slovom aj vlastným apoštolským príkladom ich odvracal od zla a viedol k Pánu Kristovi.

Ako dobrý pastier obchádzal svoju arcidiecézu, horlivo hlásajúc Božie slovo v mestách aj na dedinách, pričom sa dokázal neodolateľne dotknúť srdca zatvrdených hriešnikov, ktorí začali činiť pokánie. V kázaniach často hovoril o večných trestoch, ktoré hrozia neľutujúcim hriešnikom, a o radostiach, ktoré Boh pripravil vo večnosti pre tých, ktorí ho milujú. Chudobných a biednych ľudí vyhľadával a staral sa o nich ako otec.

Navštevoval chorých, potešoval ich, a nejedného z nich uzdravil zázrakom kladením rúk. Krivdy trpezlivo znášal a odpovedal na ne dobrodením, čím odzbrojil a napravoval svojich protivníkov. Spoločnosti, v ktorých sa viedli márne a zbytočné reči, sa starostlivo vyhýbal, pričom mal potešenie iba v duchovných rozhovoroch, ktoré viedli k Božským veciam a k spáse nesmrteľných duší. Sám nad sebou neustále bdel, odopieral si aj dovolené požitky, nikdy nejedol mäsité pokrmy, nosil stále spodné žinené rúcho a hrubý opasok na tele, aby sa takto umŕtvoval a prekonával.

Každodenne si spytoval svoje svedomie, a keď objavil aj tú najmenšiu chybu, ľutoval ju ako najťažšie bremeno a uložil si prísne pokánie.

V modlitbách zotrvával dlho do noci a zvlášť nábožne sa pripravoval na svätú omšu. Hovoril: *„Ak si pomyslím, že Kristus Pán každodenne zostupuje na oltár a v podobe chleba a vína sa nekrvavým spôsobom obetuje nebeskému Otcovi za naše hriechy, moje srdce sa chveje bolesťou, akoby som stál na Kalvárii a videl tam Spasiteľa, ako z lásky k nám hriešnikom umiera.“* Preto ho veriaci videli, ako mu počas svätej omše z očí tiekli hojné slzy.

Sv. Viliam, žijúc takýto apoštolský život, sa dožil vysokého veku. Boh mu napokon zjavil hodinu jeho smrti. Štyri dni pred svojou smrťou kázal naposledy, napomínal veriacich, aby sa včas pripravili na smrť, a dojemne sa s nimi rozlúčil. Zasiahnutý silnou horúčkou, ľahol si, nábožne prijal sväté sviatosti a požiadal, aby ho položili na holú zem posypanú popolom. Oblečený v žinenom rúchu svätým spôsobom zomrel v roku Pána 1209. Boh potvrdil jeho svätosť mnohými zázrakmi, a preto ho aj pápež Benedikt XIV. vyhlásil za svätého.

Poučenie:

Sv. Viliam si každodenne veľmi starostlivo spytoval svoje svedomie, čo by mal robiť každý kresťan, ktorý dbá o svoju spásu. Aby sme to robili s osohom, je potrebné podľa rady a príkladu svätých najprv poďakovať Bohu za všetky milosti, ktoré nám boli preukázané v uplynulom dni, a potom prosiť o dar osvietenia, aby sme správne spoznali, v čom sme pochybili.

Ďalej si pripomeňme, kde sme počas celého dňa boli, čo sme robili, s kým sme sa stretli a rozprávali, akých hriechov sme sa dopustili a čo dobré sme zanedbali. Potom si vzbuďme dokonalú ľútosť nad zistenými hriechmi a prosme o odpustenie na základe zásluh Ježiša Krista. Nakoniec si urobme pevné predsavzatie, že sa polepšíme. Toto každodenné spytovanie svedomia, ktoré sa robí pred spaním, nevyžaduje veľa času, stačí niekoľko minút, ale aj napriek tomu je táto krátka pobožnosť jedným z najlepších prostriedkov, ktorými kresťan dosahuje dokonalosť a zabezpečuje si spásu svojej duše.

Dňa 10. januára sa slávi aj pamiatka sv. pápeža Agatona († 682); sv. Salvia, biskupa v Amiens vo Francúzsku; sv. Tana Bona, biskupa; sv. Thekly, panny zo Sicílie; sv. Floridy, panny a iných.

11. JANUÁR

Sv. Teodózius Veľký, opát (5. stor.)

Kedykoľvek hrozilo katolíckej Cirkvi nebezpečenstvo od bludárov, ktorí sa svojimi názormi snažili porušiť pravú, Kristom zjavenú vieru, Boh vzbudzoval svätých, učených a neohrozených mužov, ktorí svojim slovom aj príkladom potvrdzovali pravovernosť vo viere a privádzali blúdiacich na správnu cestu.

V piatom storočí začal bludár Eutyches v Konštantínopole šíriť nesprávne učenie o Kristovi Pánovi, keď tvrdil, že v ňom je iba jedna prirodzenosť, a to božská. Proti tomuto bludu stanovila katolícka Cirkev v roku 451 na všeobecnom koncile v Chalcedóne výrok viery, že Ježiš Kristus je pravý Boh a pravý človek, a že má dve prirodzenosti, božskú a ľudskú, ktoré sú v ňom nezmiešané, nezmenené, nerozdelené a nerozlučiteľne spojené v jednej osobe. Obrancom tohto katolíckeho učenia bol sv. Teodosius, opát v Palestíne.

Narodil sa v meste Mogariasse v Kappadocii. Theodosius, syn bohabojných rodičov, otca Proerésia a matky Eulogie, bol výborne vychovaný a už v mladosti sa vyznačoval cnosťami. Ako dieťa rád čítal Sväté písmo a časom v ňom nadobudol také vedomosti, že sa ľudia divili jeho múdrosti. Preto bol ustanovený za lektora (predčítača) Svätého písma vo svojom rodisku. Hlboko sa zamýšľal nad Božím zjavením a zo Svätého písma čerpal múdrosť a rady pre svoju spásu. Jedného dňa, keď čítal v Starom zákone, ako Boh prikázal Abrahámovi opustiť svoj domov a ísť do cudzej krajiny, bol tým hlboko dojatý, pretože sa mu zdalo, že tieto slová sa týkajú aj jeho. Keď čítal aj v Novom zákone, že každý, kto pre Krista opustí dom, bratov, sestry, otca, matku, manželku, synov, alebo polia, dostane stokrát viac a bude vládnuť večným životom (Mt 19, 29), rozhodol sa podľa týchto slov konať a stal sa horlivým nasledovníkom Ježiša Krista. Preto sa najprv vybral do Jeruzalema a na ďalšie posvätné miesta v Palestíne, aby sa poradil s Bohom, ako má usporiadať svoj život. Po ceste sa zastavil v Antiochii, kde práve sv. Šimon Stĺpnik svojím životom a zázrakmi, ktoré sa diali na jeho príhovor, vyvolával veľký údiv. Theodosius navštívil tohto svätého pustovníka, aby od neho dostal požehnanie a poučenie. Keď ho Šimon uvidel, poznal ho z Božieho vnuknutia a zvolal: *„Buď vítaný, Theodosius, muž Boží!“* Theodosius sa vtedy vystrašil, ale aj napriek vystúpil na stĺp k Šimonovi, ktorý ho napomínal k vytrvalosti, predpovedal, že ho Boh povolá ku spáse mnohých duší a požehnal ho. Theodosius nikdy nezabudol na to, čo mu tento výnimočný kajúcnik povedal. Rozhodol sa, že chce byť mníchom, a za svojho učiteľa si vybral pustovníka Longina, ktorý žil v jaskyni pri veži Dávidovej neďaleko Jeruzalema. Pod jeho vedením rýchlo dosiahol veľkú dokonalosť.

V tom čase bohabojná pani Ikelia postavila na ceste do Betlehemu chrám Panny Márie a požiadala, aby bol k nemu priradený Theodosius ako strážca. Na príkaz svojho učiteľa prijal tento úrad, no čoskoro sa uchýlil do neďalekej jaskyne, kde sa oddal pôstu a modlitbám. Boh však chcel, aby Theodosius bol vodcom a učiteľom pre ostatných na ceste spásy. Čoskoro sa o ňom rozšírila správa a začali sa k nemu hrnúť ľudia, ktorí ho prosili, aby im bol radcom a učiteľom. Rozhodol sa prijať všetkých, ktorí mali čistý úmysel, a začal prijímať nových žiakov. Takto sa počet jeho učeníkov rýchlo zväčšil. Horlivý učiteľ pre nich postavil kláštor neďaleko Betlehema, ktorý riadil, a keď videl, že k nemu prichádzajú stále viac chudobní, chorí a pútnici, zriadil pri kláštore nemocnicu, chudobinec a dom pre pútnikov. Všetci, ktorí hľadali útechu, poučenie a pomoc, našli v ňom otca a ochotného služobníka. Sám ošetroval chorých, staral sa o ranených, kŕmil pútnikov a posluhoval starším. Príkladom svojho života povzbudzoval aj svojich spolubratov k dobročinnosti a často im opakoval slová Pána: *„Čo ste urobili jednému z týchto mojich najmenších bratov, mne ste urobili.“* (Mt 25, 40). V kláštore a všetkých jeho zariadeniach vládol vzorný poriadok, a nikdy nechýbali potrebné veci, aj keď tu stále pobýval veľký počet ľudí. Boh, v ktorého Theodosius pevne veril, mu vždy pomáhal. Buď zázračne rozmnožoval zásoby kláštora, alebo v pravý čas posielal darcov. Raz, na Veľkú noc, keď bratia povedali Theodosius, že zásoby sú úplne vyčerpané, on pokojne odpovedal*: „Nerobte si starosti, bratia! Hospodin Boh, ktorý živil tisíce Izraelitov na púšti, sa postará aj o nás, pretože jeho moc a dobrota sa nezmenšili.“* A hľa, keď na druhý deň ráno vychádzalo slnko, dvaja neznámi muži priviezli na oslíkoch toľko potravy, že všetci mnísi aj pútnici mali dostatok na niekoľko dní.

Inokedy zas, keď hrozilo, že v kláštore nastane hlad, a mnísi už boli skleslí, Theodosius ich napomínal slovami Svätého písma, aby dôverovali v Božiu Prozreteľnosť, a sotva dohovoril, prišla nečakane pomoc. Akýsi cudzinec viedol po ceste pri kláštore osla, ktorý niesol na trh potravu. Sotva sa osol priblížil k bráne kláštora, zastal a nedal sa odtiaľ odtiahnuť. Cudzinec v tom spoznal pokyn od Boha, aby daroval potravu kláštoru. Takýmito udalosťami poučení, prestali mnísi reptať o nedostatku a stále dúfali v Boha, ktorý *„dáva všetkým tvorom pokrm v čase príhodnom, otvára svoju ruku a napĺňa každého tvora požehnaním“* (Žalm 144, 15–16).

Theodosius, bol pre svojich bratov vzorom kresťanskej dobročinnosti a dôvery v Boha. Učil ich zvlášť pokore. Pokorou krotil nepriateľov, udržiaval mier a spokojnosť v kláštore a prchké povahy robil tichými a poslušnými. Raz sa dvaja bratia mnísi veľmi pohádali. Tu padol Theodosius k ich nohám a kľačiac ich tak dlho prosil, až sa zmierili. Slová, ktoré mal k mníchom a pútnikom, boli tak mocné a dojímavé, že im nikto nemohol odolať.

Za najlepšiu cestu k dosiahnutiu kresťanskej dokonalosti považoval Theodosius neustále pripomínanie si smrti. Preto dal pri kláštore vykopať hrob, aby bratia naň každý deň pozerali a týmto spôsobom si pripomínali, že raz zomrú. Raz viedol mníchov k hrobu, ukázal naň a povedal: *„Kto z vás bude asi prvý, kto bude doň položený?“* Jeden z mladších mníchov, menom Basil, pokľakol pred opátom a

povedal: *„Otče, daj mi požehnanie, chcem to byť ja!“* Opát mu požehnal, a on pripravujúc sa na smrť, štyridsať dní potom zomrel, bez akýchkoľvek bolestí.

Po celej Palestíne bol Theodosius známy svojim svätým životom, všade si získaval veľkú úctu a vážnosť. Mimoriadne zásluhy si svätý opát získal svojou stálosťou v pravej katolíckej viere, proti ktorej vtedy bojovali kacíri monofyziti, ktorí sa zdráhali prijať článok viery o dvojitej prirodzenosti Krista. Theodosius bol jeruzalemským biskupom ustanovený za dozorcu všetkých kláštorov v Palestíne. Horlivo obchádzal všetky rehoľné domy, ktoré mu boli zverené a všade hlásal katolícku vieru, vyvracal názory bludárov, posilňoval slabých a vrtkavých veriacich, dodával útechu prenasledovaným a napomínal všetkých, aby sa nedali odviesť od katolíckeho učenia žiadnym protivenstvom.

Grécky cisár Anastasius, ktorý začal vládnuť v roku 491, nadŕžal zjavným bludárom monofyzitom a prenasledoval verných katolíkov. Pravoverného jeruzalemského biskupa odvolal a na jeho miesto dosadil mnícha, ktorý bol presiaknutý bludmi. V tejto nebezpečnej dobe sa Theodosius ukázal pevným stĺpom katolíckej viery v Palestíne. Držal sa biskupov, ktorí zostali verní Cirkvi a nedovolil, aby v kláštore vznikali bludy. Jeho vážnosť bola tak veľká, že mnísi chceli radšej zomrieť, ako by zradili katolícku vieru. Keď to cisár Anastasius zistil, pokúsil sa Theodosia najprv podplatiť. Poslal mu množstvo peňazí bez udania dôvodu. Theodosius peniaze prijal a ihneď ich rozdal medzi chudobných. Potom cisár poslal vyslancov, aby vyjadrili jeho vôľu, totiž že žiada, aby opát a všetci jeho mnísi prestúpili k bludárom. Avšak Theodosius neohrozene odkázal cisárovi, že on ani jeho spoločníci nikdy nebudú súhlasiť s kacírmi a radšej zomrú, než aby zapreli svoju vieru. Krátko potom mal kázanie, v ktorom výstižne hájil katolícke učenie a vyvracal názory bludárov.

Vtedy rozkázal nahnevaný cisár, aby statočný obranca viery Theodósius bol poslaný do vyhnanstva. Svätý opát, poručil svojich zverencov pod Božiu ochranu, s radosťou odišiel do cudziny, tešiac sa, že môže pre meno svojho Spasiteľa znášať protivenstvá. Keď cisár Anastasius v roku 515 zomrel, povolal jeho syn a nástupca na tróne, Justín, svätého opáta z vyhnanstva späť do Palestíny, kde ešte jedenásť rokov pôsobil ku prospechu svätej Cirkvi a spáse ľudských duší.

Nakoniec, dosiahnuc vysokého veku, Theodosia postihla bolestná choroba, ktorá veľmi trápila jeho zničené telo. Ticho a trpezlivo znášal všetky bolesti, nikdy sa nesťažoval ani slovom a neustále sa modlil. Keď jeho priateľ navrhol, aby sa modlil za odvrátenie svojej choroby, odpovedal mu: *„Nehovor tak. Počas svojho dlhého života som od Boha dostal mnoho dobrého, preto teraz znášam aj utrpenie, aby som mohol dúfať v odmenu od Boha.“* Keď pocítil, že smrť sa blíži, zvolal ešte raz svojich bratov a učeníkov, napomenul ich k bázni Božej a v roku 529 zomrel v Pánovi vo veku 105 rokov. Jeho telo bolo pochované v jaskyni pri Betleheme, ktorá mu kedysi slúžila ako prvá pustovňa.

Poučenie:

Svätý Theodosius bol právom nazývaný *„Božím mužom“*, ktorým ho niekedy privítal aj svätý Šimon Stĺpnik. Tento čestný názov si zaslúžil svojou horlivosťou za katolícku

vieru, svojou činorodou láskou k blížnym, pokorou, nábožnosťou, trpezlivosťou a nezlomnou dôverou v Boha.

Svätý Theodosius napomínal svojich učeníkov, aby mali stále na pamäti smrť, pretože myšlienka na smrť silne odvracia kresťana od hriechu a nabáda ho ku svätým cnostiam. Blahoslavený je ten, kto neustále očakáva smrť a je na ňu pripravený; ona neprichádza ako zlodej, pretože v blahoslavenom človeku horí lampa živej viery a lásky k Bohu, jeho svedomie je čisté a nádej v Božie milosrdenstvo ho posilňuje, aby v dobrom vytrval až do konca. *„Buďte pripravení, lebo v tú hodinu, v ktorú sa nenazdáte, príde Syn človeka.“* (Mt 12, 40). Ako zaslepene a nesvedomito konajú tí svetáci, ktorí sa úzkostlivo vyhýbajú všetkému, čo by im mohlo pripomenúť smrť! Smrť, o ktorej nechcú ani počuť, ich určite zastihne, ale oni zámerne na ňu zabúdajú, aby neboli rušení vo svojom hriešnom živote a aby pohodlne kráčali po širokej ceste neľutovania, ktorá vedie do večného zatratenia!

Dňa 11. januára sa slávi pamiatka svätého pápeža a mučeníka Hyacinta, svätej Honoráty, panny z Ticina, svätého Anastázia a bratov, svätého Egwina, biskupa v Anglicku, a svätého Petra Urseola, dóžu Benátskeho.

12. JANUÁR

Sv. Arkadius, mučeník (3. stor.)

Počas krutého prenasledovania kresťanov mnohí veriaci utekali do púšte. Niektorí, aby sa vyhli katom, iní, aby sa pôstom a modlitbami pripravili na nadchádzajúcu mučenícku smrť. Medzi nimi bol aj svätý Arkadius, významný mešťan z Cézarey Mauretánskej v Afrike. Keď za cisára Diokleciána hrozilo prenasledovanie kresťanov, Arkadius zveril svoj dom a majetok do opatrovania svojmu pohanskému strýkovi a odišiel na vidiek pod zámienkou, že ho čakajú dôležité záležitosti. Následne sa uchýlil do vzdialenej púšte, kde sa pôstom a rozjímaním pripravoval na boj za svoju vieru. O jeho úkryte vedel iba jeden verný sluha, ktorý mu z času na čas prinášal správy z mesta.

Keď sa v Cezarey skončil súpis obyvateľov, cisársky námestník nariadil, aby všetci obyvatelia boli vyzvaní obetovať modlám. Arkadius však na výzvu neodpovedal. Námestník poslal vojsko do jeho domu, ale nenašli ho. Zatkli teda jeho strýka. Strýko priznal, že nevie, kde sa Arkadius nachádza, a bol preto uvrhnutý do väzenia. Keď sa Arkadius od svojho sluhu dozvedel, čo sa stalo, opustil svoj úkryt a vrátil sa do mesta. Predstúpil pred námestníka a povedal: *„Ak je môj strýko väznený kvôli mne, žiadam, aby bol prepustený, pretože je nevinný. Prišiel som dobrovoľne a som pripravený odpovedať na všetko, na čo sa ma opýtaš.“* Námestník ho vľúdne vyzval: *„Prepáčim ti tvoj útek, ak obetuješ rímskym bohom.“* Arkadius však nekompromisne odpovedal: *„To neurobím! Som kresťan! Myslíš si, že služobníkov Božích zastrašíš hrozbou smrti? Pre nás je život Kristus a smrť zisk.* (Flp 1,21). *Vymysli si akékoľvek mučidlá, ale nás od pravého Boha neodvrátiš!“*

Rozzúrený námestník nariadil priniesť mučidlá a pohrozil Arkadiovi, že ak neuposlúchne, bude trpieť nevídaným spôsobom. Arkadius pokojne odpovedal: *„Nikdy nebudem obetovať falošným bohom a som pripravený podstúpiť aj tú najkrutejšiu smrť pre Ježiša Krista!“* Námestník zvolal: *„Zhoďte tohto zatvrdilca na zem, zviažte mu ruky i nohy a odrežte mu úd za údom, aby videl svoje časti tela rozhádzané a prežíval smrteľnú úzkosť toľkokrát, koľko má údov.“* Keď Arkadius počul tento strašný rozsudok, pozdvihol oči k nebu a modlil sa: *„Bože môj, klaniam sa Ti a volím si zomrieť na Tvoju česť a slávu. Posilni moju krehkosť, aby som Ti mohol každým údom svojho tela priniesť príjemnú obetu.“* Sotva sa domodlil, kati začali svoje hrozné dielo. Najskôr mu odrezávali prsty na rukách a nohách.

Keď námestník videl, že to robia príliš rýchlo, prikázal im, aby mučenie predlžovali, aby Arkadius viac trpel. Mučeník však trpezlivo ponúkol svoje ruky a nohy a v krvi vzdával Bohu chválu: *„Večný Bože! Ty si mi dal tieto údy, preto Ti ich obetujem, lebo Ty mi ich vrátiš, keď všetky telá vstanú z hrobov!“*

Tieto slová veľkej a živej viery dojali dav, ba dokonca aj katov, ktorí plakali nad jeho odvahou a trpezlivosťou. Nakoniec, keď boli všetky prsty odrezané, námestník prikázal odrezať aj jeho končatiny od tela. Tak ležalo zmrzačené a zohavené telo svätého mučeníka v krvi na zemi. On však, ešte živý, zvolal mocným hlasom: *„Aké šťastné ste, údy môjho tela, že ste sa stali hodnými slúžiť svojmu Bohu! Nikdy ste mi neboli také milé, kým ste boli spojené so mnou, ako teraz, keď som od vás dočasne odlúčený, až budeme opäť slávne zjednotení a predstúpime pred svojho Kráľa a Sudcu Ježiša Krista.“* Potom oslovil prítomných divákov: *„Vy všetci, ktorí ste svedkami tohto krvavého divadla, uvedomte si, že všetky telesné muky sú ničím v porovnaní s nevädnúcou korunou večnosti, ktorá nás čaká. Verte umierajúcemu kresťanovi, že vaši bohovia nie sú skutočnými bohmi, a prestaňte sa im klaňať, lebo vám nemôžu pomôcť. Spoznajte pravého Boha, ktorý ma posilňuje, pre ktorého je zomrieť ziskom a trpieť potešením. Jeho láska nikdy nevychladne, jeho sláva nikdy nezanikne. A ja sa teraz pre malé utrpenie dostanem k nemu, aby som s ním bol naveky a nikdy viac od neho nebol odlúčený.“* Napokon vzdychol: *„Otče, do Tvojich rúk porúčam svojho ducha,“* a skonal v Pánovi dňa 12. januára roku 312.

Nad hrdinskou smrťou tohto veľkého mučeníka Kristovho žasli aj pohania a kresťania boli povzbudení k odvážnemu vyznávaniu svojej viery. Veriaci zhromaždili údy svätého Arkadia, úctivo ich pochovali a velebiac Boha ďakovali za to, že mu udelil silu zniesť všetky hrozné muky za Ježiša Krista.

Poučenie:

Vo svätých mučeníkoch nám Boh dal krásne vzory, ako si vážiť svoju katolícku vieru a nikdy nedovoliť sa od nej odvrátiť ani v nej oslabiť. Hoci nám dnes nehrozí také prenasledovanie, aké museli znášať títo velikáni prvotnej Cirkvi, ktorí s obdivuhodnou odvahou trpeli a umierali za svoju vieru, aj dnes potrebuje úprimný katolík veľkú statočnosť, neohrozenosť a vytrvalosť, aby vo svojej viere zostal pevný. Dnes nepriatelia Ježiša Krista sledujú ten istý cieľ ako mučitelia prvých kresťanov – zničiť katolícku Cirkev a vykoreniť vieru v Krista. Miesto starovekých mučidiel používajú neverci, rúhači a skazení ľudia iné zbrane. Vysmievajú naše sväté náboženstvo, nazývajú ho tmárstvom, zosmiešňujú veriacich katolíkov a stavajú ich na pranier posmešnými slovami či článkami v zlomyseľných novinách a knihách, aby im vieru znechutili a vyrvali. Katolík, vedomý si toho, čo pre túto vieru vytrpeli svätí mučeníci, by nemal byť takým slabochom, aby sa dal zastrašiť pohrdlivými posmeškami a potupou týchto zvrhlých a skazených ľudí. Majme odvahu byť hodnými nasledovníkmi svätých mučeníkov a nenechajme sa od Krista Pána odvrátiť!

Dňa 12. januára sa tiež pripomína svätý Probus, biskup z Verony; svätý Arnošt, opát a mučeník († 1090); svätica Cezária, panna a abatiša a ďalší.

13. JANUÁR

Sv. Veronika z Milána (15. stor.)

Ako sa skromná fialka rozvíja v ústraní a vydáva príjemnú vôňu, tak Veronika vyrastala a prospievala v chudobe a pokore vo vidieckej dedinke neďaleko Milána. Jej rodičia, chudobní remeselníci, boli bohatí na nábožnosť a čisté mravy. Otec nenávidel podvod a klamstvo, a kedykoľvek niečo predával, úprimne kupcovi vyjavil vady a nikdy nezvyšoval cenu. Veronika pre chudobu rodičov nemohla chodiť do školy, ale naučila sa bázni Božej, nábožnosti, poctivosti a pracovitosti už v najútlejšom veku.

Najsladšiu zábavu nachádzala v modlitbe, počúvaní Božieho slova a rozjímaní o umučení Pána. Pri tom rada a ochotne až do únavy pracovala, bola poslušná a k svojim družkám vždy vľúdna a priateľská. Hoci sa jej nedostalo školského vzdelania, usilovným počúvaním Božieho slova, modlitbou a zbožným rozjímaním získala neobyčajné vedomosti o Bohu a veciach týkajúcich sa spásy duše. Prostá dievčina, ktorá nevedela ani čítať, ani písať, rozumela Božským veciam, mala myseľ obrátenú k nebesiam, vyhýbala sa zábavám a márnostiam sveta a najradšej trávila čas osamote.

Družky ju neraz našli, ako má oči zaliate slzami. A nebolo divu, že dievčina tajne plakala. V jej duši vznikla a rástla túžba po reholnom živote, ktorá sa zdala byť nesplniteľnou, pretože Veronika nemala školské vzdelanie. Raz sa jej vo sne zjavila Matka Božia a potešila ju, že jej postačí, ak sa bude vyznačovať troma vlastnosťami: čistotou srdca, trpezlivosťou a nábožnosťou. Veronika od tej doby dôverovala Bohu, že jej túžba bude naplnená, a po celodennej práci sa v noci učila čítať a písať, až po troch rokoch bola prijatá do kláštora sv. Marty, rehole augustiniánok v Miláne.

Ako reholníčka trávila Veronika v kláštore tichý a svätý život. Predstaveným bola vzorne poslušná, ctiac v ich príkazoch Božiu vôľu; sestrám slúžila a rada za ne vykonávala najťažšie práce; sama sa uspokojovala s najchudobnejšou stravou, mala neustále na mysli Boha; pokiaľ jej to práca dovolila, trávila celé dni a aj dlho do noci vo svätyni pred najsvätejšou Sviatosťou na modlitbách, a takmer neustále plakala z ľútosti nad svojimi hriechmi, hoci od detstva viedla čistý život. Obzvlášť prelievala bohaté slzy kajúcnosti, kedykoľvek rozjímala o umučení Pána. Dojemná bola aj jej trpezlivosť. Viac než dva roky znášala bolestnú chorobu, počas ktorej neprestávala vykonávať všetky práce a povinnosti svojho stavu, a keď jej bolo dohovárané, aby sa šetrila, hovorila: *„Musím pracovať, kým mám čas a kým môžem.“* Tak žila do svojho päťdesiateho druhého roku, až v roku 1497 v hodinu, ktorú predpovedala, odovzdala svoju panenskú dušu nebeskému ženíchovi Ježišovi Kristovi, ktorý svoju vernú služobnicu potom oslávil mnohými zázrakmi, takže ju pápež Benedikt XIV. vyhlásil za svätú.

Poučenie:

Modlitba a práca boli najmilším zamestnaním sv. Veroniky. Modlitba a práca, múdro a neustále striedané, sú mimoriadne dobrou ochranou proti hriechu, pretože vyplňujú všetok náš čas a človeku nedoprajú ani chvíľu na márne a zvodné veci. Ľudia hrešia najviac preto, že sa nemodlia a že leňošia. *„Modli sa a pracuj!“* nech je teda pravidlom každého kresťana, ktorý dbá o svoju spásu.

Dňa 13. januára sa ešte koná pamiatka sv. Leontia; sv. Vivenca; sv. Glafyry panny a ďalších.

14. JANUÁR

I. Sv. Felix z Noly, kňaz a mučeník (3. stor.)

Za krutých prenasledovaní kresťanov zo strany pohanov mnohí kresťania podstúpili pre Ježiša Krista žalár a bolestné muky, bez toho, aby boli na smrť umučení. Po tom, čo vyšli zo žalára, uzdravili sa a zranení a so zmrzačenými telami žili ďalej na Božiu slávu, až kým prirodzene nezomreli. Cirkev svätá nazýva týchto statočných vyznávačov Krista čestným menom mučeníkov Božích. Z nich sa svojím životom a zázrakmi, ktoré Boh konal pri jeho hrobe, obzvlášť preslávil Felix (Šťastný), pochádzajúci z mesta Nola v Kampánii. Jeho otec Hermias pochádzal zo Sýrie a bol kedysi vojakom. Felix, ktorý bol od prírody tichý a nábožný, prijal čoskoro nižšie svätenie a na nejaký čas zastával úrad lektora (predčítavateľa Svätého písma) v chráme svojho rodného mesta. Po smrti svojich rodičov rozdal väčšinu svojho dedičstva, ponechajúc si len malú časť z neho. Pre svoje vynikajúce cnosti si ho obľúbil starý biskup Nolský Maximus, vysvätil ho za kňaza a mal ho za priateľa a pomocníka vo svojom úrade.

V tom čase si cisár Decius, ktorý sa pokúšal pozdvihnúť klesajúci Rímsky štát, vybral pohanstvo ako prostriedok na obnovu štátu, ktorý sa rozhodol zveľadiť. Preto vyhlásil pohanstvo za štátne náboženstvo a nariadil, že každý, kto nebude slúžiť tomuto náboženstvu, bude považovaný za nepriateľa štátu a vlastizradcu. Kresťanstvo malo byť takto zničené. V roku 250 nariadil Decius všetkým úradom, aby sa snažili buď získať kresťanov pre pohanstvo, alebo ich zabíjať. Mnoho slabších kresťanov podľahlo a zo strachu pred smrťou obetovali modlám. Iní, najmä biskupi, ktorí si priali zachrániť svoje stáda, a dúfajúc, že prenasledovanie viery čoskoro skončí, ušli zo svojich sídel a skrývali sa na púšťach podľa Pánovej rady: *„Keď vás budú prenasledovať v tomto meste, utečte do iného.“* (Mt 10, 23.) Tak aj biskup Maximus utiekol z Noly na púšť a zveril správu svojej Cirkvi kňazovi Felixovi.

Čoskoro potom prišli strážcovia do obydlia Maximovho, a keď nenašli biskupa, chytili jeho zástupcu Felixa a odviedli ho na úrad. Tam ho najprv zvádzali k odpadlíctvu, ale keď zostal pevný vo viere, pohania ho zbičovali a odvliekli do žalára, kde ho spútali na rukách a položili na podlahu posiatu kúskami skla a hlinených nádob. Aby sa ani nepohol, spútali jeho nohy v klade.

Medzitým sa starý Maximus skrýval na skalnatej púšti v neďalekom pohorí. Zdecimovaný hladom, smädom a zimou ochorel na ťažkú chorobu. Opustený a bez pomoci ležal na holej zemi, a ocitol sa blízko smrti. Raz v noci, ako sa to stalo aj sv. Petrovi apoštolovi, sa zjavili Pánovi anjeli a Felixa v žalári oslobodili od okov a klady, vyviedli ho z žalára a priviedli na púšť, kde Maximus už bojoval so smrťou. Felix, udivený a zhrozený, pobozkal tvár drahého starca a snažil sa mu pomôcť, ako mohol. Potom sa s veľkou horlivosťou modlil k Bohu o pomoc, a hľa! Zrazu zbadal na neďalekom kríku strapec hrozna, zobral ho a vytlačil jeho šťavu do úst starca, aby uhasil jeho smäd. Boh pomohol, keď bolo najhoršie. Starec sa prebral zo smrteľnej mdloby, otvoril oči, začal hovoriť a so slzami v očiach objímal svojho drahého žiaka

a ochrancu. Felix ho potom odniesol na bezpečné miesto, kde mu poskytla ošetrenie nábožná žena.

Prenasledovanie Decia netrvalo dlho, pretože cisár bol čoskoro nútený bojovať s Gótmi a venovať sa potlačeniu vzbúr, ktoré vznikli v mnohých krajinách podrobených Rimanmi, takže nebolo času myslieť na kresťanov. Keď potom Decius na konci roku 251 zahynul vo vojne a po ňom sa vlády ujal cisár Gallus, mnoho uväznených kresťanov bolo oslobodených zo žalárov a aj kňaz Felix sa vrátil zo svojho úkrytu do Noly, kde verne a horlivo spravoval kresťanskú osadu. Avšak pohania, vidiac jeho požehnanú činnosť, sa vzbúrili proti nemu a začali ho prenasledovať. Keď si Felix uvedomil tieto nástrahy, utiekol z mesta. Pri úteku sa stretol s hliadkou strážcov, ktorí ho mali zadržať, ale nebol nimi rozpoznaný a ukryl sa v zrúcaninách neďaleko mesta. Neskôr vyzvedači našli jeho skrýšu a strážcovia sa k nej priblížili, ale Božia Prozreteľnosť ho zachránila osobitným spôsobom. Vchod do jeho úkrytu bol zatarasený pavučinou, takže strážcovia si ani nepomysleli, že by tam mohol niekto byť, a odišli s neúspechom. Potom sa Felix ukrýval ďalších šesť mesiacov v vyschnutej studni, kam mu nábožná kresťanka nosila jedlo.

Keď nastali pokojnejšie časy, vrátil sa Felix opäť do Noly, kde ho kresťania chceli mať za biskupa, pretože biskup Maximus medzitým zomrel. On však z pokory tejto žiadosti nevyhovel a odporučil za biskupa svojho priateľa, ktorého považoval za schopnejšieho a hodnejšieho než seba. Od tej doby pôsobil Felix v Nole v pokoji. Nasledoval chudobu Krista Pána a jeho apoštolov, živil sa ručnou prácou, mal záhradku a pole v nájme a zo svojich príjmov štedro dával almužny chudobným. Počas prenasledovania mu bolo zabrané dedičstvo po rodičoch, ktoré mohol teraz získať, ale neurobil to a neakceptoval ani podporu, ktorú mu ponúkali bohatí kresťania. Bol milovaný a ctený všetkými kresťanmi v Nole a zomrel vo vysokom veku vo svojom rodnom meste, kde sa jeho ostatky dodnes uctievajú. Na jeho príhovor sa na jeho hrobe udiali mnohé zázraky, a preto sa hrob stal slávnym miestom, na ktoré prichádzali pútnici zďaleka. Veriaci a kňazi prichádzali do Noly až z Afriky, aby si uctili pamiatku sv. Felixa, pripomenuli si jeho zásluhy o Cirkev a na jeho hrobe si vyprosili potrebné milosti od Boha.

Poučenie:

Sv. Felix sa ocitol niekoľkokrát v nebezpečenstve smrti, ale zakaždým, dôverujúc v Boha, bol šťastne vyslobodený. Dúfajme aj my v Boha všemohúceho a nanajvýš dobrotivého, kedykoľvek nám hrozí protivenstvo a utrpenie, že nás svojimi ramenami ochráni a že pod jeho krídlami budeme v bezpečí. I keď po tvojom boku padnú tisíce a desaťtisíce po tvojej pravici, teba nezasiahne. Lebo tvojím útočišťom je Pán, za ochrancu si si zvolil Najvyššieho. (Žalm 90, 7-9)

II. Sv. Hilár, biskup, učiteľ Cirkvi (4. stor.)

Hneď ako katolícka Cirkev víťazne prekonala staré ukrutné pohanstvo, prichádzali na ňu z Božieho dopustenia nové prenasledovania od kacírov, ktorí ako škodlivé červy hrýzli do jej základu a snažili sa ju zničiť. Božskú prirodzenosť Krista Pána lživo a nečestne popierali ariáni, ktorí svojimi zdanlivo učenými a klamlivými názormi zviedli množstvo biskupov a kňazov do svojich bludov, a lichôtkami získali aj niektorých cisárov, čím podnecovali prenasledovanie pravoverných katolíkov. Ariánske názory sa istý čas tak veľmi rozšírili, že sa zdalo, že pravá katolícka viera už na svete úplne vymizla. Avšak Duch Svätý bdel nad Kristovou Cirkvou a vzbudil jej apoštolských obhajcov, ktorí ozbrojení neodolateľnou učenosťou, neohrozenou odvahou a posvätným zápalom za Božiu pravdu, porazili bludy a pomohli pravde k víťazstvu. Na východe potieral ariánské kacírske učenie veľký svätec Atanázios, a na západe víťazne bojoval proti bludom sv. Hilár.

Hilár sa narodil v meste Piktavia (dnešné Poitiers vo Francúzsku) v rodine urodzených pohanských rodičov. Nadaný výbornými schopnosťami, študoval všetkých rímskych a gréckych spisovateľov a poznal celú pohanskú vedu, ktorá ho však neuspokojila. Po presvedčení, že pohanstvo je falošné a bludné, sa snažil objaviť pravdu. Začal čítať Sväté písmo a z neho spoznal pravého Boha a ním poslaného jeho Syna, Ježiša Krista. Osvietený Božou milosťou sa celým srdcom pripojil k pravde kresťanskej viery, dal sa pokrstiť spolu so svojou manželkou a dcérou.

Od tej chvíle sa úplne zmenil, žil podľa Božích prikázaní, varoval sa márností sveta, pomáhal blížnym skutkami kresťanského milosrdenstva a usiloval sa o dokonalosť podľa Kristových zásad. Preto si získal všeobecnú úctu a lásku, a keď v roku 350 zomrel biskup Piktavský, bol jednomyseľne zvolený za jeho nástupcu v rodnom meste. Po prijatí biskupskej vysviacky žil v úplnej zdržanlivosti.

V tom istom roku, keď Hilár nastúpil na biskupský stolec v Piktavii, nastúpil vládu v Rímskej ríši syn cisára Konštantína Veľkého, Konštantios II., ktorý bol zjavný prívrženec ariánov. Tento vládca sa neštítil zasahovania do cirkevných záležitostí a často bol podporovaný slabými biskupmi, ktorí zo svetských dôvodov obetovali svoju nezávislosť i cirkevné práva. Podľahol ariánskemu učeniu a svoje vojsko

využíval na vyháňanie katolíckych biskupov a na dosadzovanie kacírov. Hilár sa postavil proti tomuto neoprávnenému a násilnému konaniu. V roku 355 poslal cisárovi pamätný list, v ktorom podrobne vysvetlil bludy ariánov a ich nebezpečné dôsledky, a dôrazne žiadal, aby pravoverní katolíci neboli prenasledovaní a vyháňaní. Statočný biskup Hilár začal bojovať proti herézam v Galii a podarilo sa mu odvrátiť od nich všetkých biskupov celej krajiny.

Týmto zápalom za katolícku vieru však proti sebe vyvolal nenávisť a hnev ariánov. Tí zvolali v roku 359 cirkevný snem do Bitteru (Beziers), na ktorý bol pozvaný aj Hilár, spolu s inými pravovernými biskupmi. Tam neohrozene obhajoval katolícke učenie, a keď nebol schopný presvedčiť heretikov, bol falošne obvinený a cisárom vyhnaný z Galie do Frygie v Malej Ázii. Po odovzdaní svojho stáda pod ochranu Nebeského Pastiera, odišiel Hilár do vyhnanstva spolu s biskupom z Toulon, sv. Rhodanom, odkiaľ písal biskupom vo svojej vlasti, aby v katolíckej viere vytrvali. Tí mu zostali verní a nedovolili, aby na opustený biskupský stolec bol dosadený niekto iný.

V exile hlásal Hilár pravú vieru, vyvracal bludy ariánov, priviedol množstvo blúdiacich späť do lona katolíckej Cirkvi a stal sa najväčšou oporou pravoverného učenia na Východe, až sa všeobecne hovorilo, že Božia Prozreteľnosť dopustila jeho vyhnanstvo preto, aby jeho zásluhou bola Cirkev zachránená. Na obranu katolíckeho učenia napísal vo vyhnanstve dielo *„Dvanásť kníh o Najsvätejšej Trojici“,* v ktorom nezvratne dokázal pravú vieru proti ariánom.

Hilár strávil vo Frygii štyri roky. V roku 359 zvolal cisár Konštantios II. do Seleucie v Isaurii snem, aby sa mohli zmeniť závery všeobecného Nicejského snemu o Božskej prirodzenosti Krista. Na tento snem pozvali ariáni aj Hilára, chcúc ho k sebe prilákať. Avšak mýlili sa. Hilár sa nenechal zastrašiť ani lichotením, ani hrozbami, a tvrdil, že učenie ariánov je bludné a rúhavé. Keď na sneme niekto neúctivo prehovoril o Bohu, zvolal Hilár rozhorčene: *„Nešťastné uši, ktoré ste počuli tieto hanebné slová! Nie je možné, aby o Bohu ľudia hovorili tak rúhavo!“*

Po skončení snemu sa vydal na cestu do Konštantínopolu, kde predložil cisárovi druhý pamätný list, v ktorom ho dôrazne požiadal o spravodlivosť pre katolíkov a žiadal, aby mohol verejne hlásať a brániť katolícku vieru proti Saturninovi, ariánskemu biskupovi z Arles, ktorý vtedy pobýval v tomto meste. Avšak ariáni sa báli učeného a ohnivého biskupa, ktorému nemohli čeliť, a poradili cisárovi, aby ho radšej poslal späť do Galie, pretože vraj on bol pôvodcom všetkých svárov a rozruchu na celom Východe. A tak Hilár nastúpil cestu späť do svojej vlasti. Cestujúc cez Ilýriu a Taliansko na západ, všade bol vítaný a uctievaný vernými katolíkmi. Po ceste sa k nemu pripojil sv. Martin, neskôr biskup Tourský, ktorý ho sprevádzal a nejaký čas v Piktavii zostal, aby sa u takého slávneho katolíckeho učenca dokonale vzdelal vo viere.

Po štyroch rokoch vyhnanstva diecéza sv. Hilára veľmi utrpela, pretože mnohí katolíci boli zvádzaní do bludov, iní sa stali vo viere vratkými a poslušnosť duchovenstva aj ľudu poklesla do žalostného stavu. Sv. biskup sa však s apoštolskou

horlivosťou pustil do vytrhávania kúkoľu, ktorý nepriateľ zasial na Pánovu vinicu, zvolával cirkevné snemy, učil, kázal, napomínal, a čoskoro sa dožil radosti, keď v Galii opäť zavládla pravá viera, vzorná poslušnosť a pokoj. Týmto spôsobom vyhubil bludárstvo vo svojej vlasti a rozšíril svoju činnosť aj do susedného Talianska. Z tohto dôvodu cestoval v roku 364 do Milána, kde bludár Auxencius ničil katolícku vieru. Získal povolenie od cisára Valentiniana, aby mohol usporiadať verejnú rozpravu, v ktorej dokázal podvodné konanie falošného Auxencia, ktorý dvojzmyselným vyznaním viery chcel katolíkov oklamať. Tento Hilárov postup však vyvolal proti nemu nepriateľov, ktorí ho obvinili pred cisárom, že narúša mier v Cirkvi, takže cisár mu prikázal, aby opustil Miláno. Po návrate do Piktavie Hilár rozoslal všetkým katolíckym biskupom list, v ktorom vysvetlil bludy a podvody Auxencia, a po celý život neprestával bojovať proti ariánom, čím si zaslúžil byť právom nazývaný Atanázom Západu.

Posledné roky svojho života venoval Hilár štúdiu Svätého písma a napísal predovšetkým vysvetlenie evanjelia sv. Matúša a pojednanie o Žalmoch. Z ďalších bohosloveckých spisov vyniká najmä jeho *„Kniha o synodách“* alebo pojednanie o viere Východných kresťanov. Po celý svoj život bojoval proti bludárom za čistotu viery a obhajoval pravú katolícku vieru, ktorá mu bola milšia než život a drahšia než jeho vlasť. Sv. Hilár zomrel 14. januára 368, plný zásluh o katolícku Cirkev. Spisy tohto slávneho a učeného biskupa sa rovnajú spisom popredných cirkevných učiteľov a boli viackrát vytlačené. Preto pápež Pius IX. v roku 1852 vyhlásil sv. Hilaria za učiteľa všeobecnej Cirkvi. Velechrám sv. Víta v Prahe uchováva časť jeho ostatkov už od čias Karola IV.

Poučenie:

Celý život sv. Hilára bol neúnavným bojom proti bludom a obranou pravej katolíckej viery, ktorá mu bola milšia než život a drahšia než vlastná vlasť. Aj my máme bojovať proti nevercom a nepravoverným a hájiť svoju odvekú vieru, ktorá je v našich časoch prenasledovaná, rovnako ako to bolo za čias sv. Hilára. Buďme poslušní svojej Matke, svätej Cirkvi, ktorá jediná nás učí pravde a vedie nás do večného života. Ona je jedinou bránou, cez ktorú sa vchádza do neba, ona sama je Noemovou archou, ktorá nás z potopy tohto sveta vedie do prístavu večnej spásy. Kto sa jej verne drží a zachováva jej učenie, ten je s Bohom, a Boh je s ním a zostane s ním naveky.

Dňa 14. januára sa svätí pamiatka sv. Malachtáša proroka; sv. Makriny; sv. Dácia, biskupa milánskeho; sv. Barbašmína, biskupa v Perzii a spolumučeníkov jeho a ďalší.

15. JANUÁR

I. Sv. Maurus, opát (6. stor.)

V divokých talianskych horách žil okolo roku 500 po Kristovi nábožný muž, ktorý túžil spasiť svoju dušu a zachovať svoje telo čisté pre budúce vzkriesenie. Viedol prísny život, neustále zotrvával v modlitbách, pôstoch a rozjímaní o nebeských veciach. Pastieri, ktorí sa pohybovali s dobytkom po okolí, ho nakoniec objavili. Povesť o jeho svätosti a láskavosti sa rýchlo rozšírila. Chudobní aj bohatí k nemu prichádzali hľadať útočisko, obetujúc seba i svoj majetok Bohu. Niektorí, ktorí sa nevedeli rozlúčiť so svetom, privádzali svoje deti, aby ich vychoval v duchu viery. Tento muž bol svätý Benedikt, zakladateľ rádu benediktínov.

V roku 522 priviedol rímsky šľachtic Eutichius k Benediktovi svojho dvanásťročného syna Maura, aby ho vyučil a vychoval. Benedikt ako skúsený učiteľ najprv vytrvalo pracoval na tom, aby z mladého srdca svojho učeníka vykorenil sebectvo, tvrdohlavosť a nestálosť. To sa mu natoľko podarilo, že si medzi všetkými chovancami najviac obľúbil práve Maura. Mladík vo všetkom nasledoval príklad svojho majstra – v pôste, modlitbách, mlčaní, bdení aj v znášaní námah. Svätý Benedikt ho dokonca musel od častého sebazapierania odrádzať, než ho k nemu nabádať. Vďaka tomu sa po niekoľkých rokoch Maurus stal živým obrazom svojho učiteľa. Benedikt ho už nevidel ako žiaka, ale ako mladšieho brata.

Keď noví novici prichádzali do kláštora, Benedikt vždy poukazoval na Maura ako na dokonalý príklad a vzor horlivosti. Jedného krásneho letného rána išiel Placidus, chovanec sv. Benedikta, na breh neďalekého jazera po vodu. V mladíckej nerozvážnosti sa odvážil vkročiť niekoľko krokov do nepokojnej vody. Silné vlny ho strhli a začali unášať od brehu. Svätý Benedikt, ktorý videl nebezpečenstvo, okamžite zavolal na Maura, aby mu bežal na pomoc. Maurus neváhal ani chvíľu. Nemyslel na to, že nevie plávať, ani sa nezaoberal hĺbkou jazera či vzdialenosťou od brehu. Jediné, na čo myslel, bolo zachrániť Placida stoj čo stoj. Vrhol sa do vody, a ako zázrakom bežal po vlnách, akoby kráčal po pevnej zemi. Uchopil Placida a vyniesol ho bezpečne na breh. Až potom si uvedomil, čo vlastne urobil. Mrazivý pocit ho prenikol, keď si predstavil nebezpečenstvo, ktorému sa vystavil. Kľakol si na kolená

a s vrúcnou vďakou ďakoval Bohu, ktorý ho zázračne ochránil a umožnil mu splniť tento čin.

Povesť o svätosti sv. Benedikta a jeho mníchov sa rozšírila po celom kresťanskom svete. Kňazi, kniežatá a biskupi túžili zaviesť tento rád aj vo svojich krajinách a diecézach. Jedným z nich bol aj biskup z mesta Mans vo Francúzsku. Požiadal Benedikta, aby mu poslal niekoľko najschopnejších učeníkov, ktorí by priniesli veľké požehnanie aj do Francúzska, tak ako ho už šírili po celej talianskej krajine. Benedikt touto úlohou poveril svojho milovaného Maura, na ktorom bola zjavná Božia milosť. Maurus bol jediný, kto sa na tento náročný úkol v cudzej krajine hodil. Jeho poslaním bolo zakladať centrá kresťanskej viery, šíriť Božiu úctu a otvárať školy lásky k blížnemu.

So štyrmi bratmi, požehnaním svojho majstra a blahoželaním spolubratov, sa Maurus vydal na ďalekú a náročnú cestu. V ruke niesol Evanjelium, v srdci sľub rehoľný. Keď dorazili do Francúzska v januári roku 543, biskup, ktorý ich pozval, už nebol medzi živými. Jeho nástupca ich prijal veľmi chladne, ba až nepriateľsky. Mnísi zostali v cudzej krajine úplne opustení.

Boh ich však ani tentoraz nenechal bez pomoci. V tom čase žil na kráľovskom dvore vplyvný a bohatý muž menom Florus, obľúbenec kráľa Teodoberta. Florus sa stal spojencom sv. Maura a horlivo podporoval jeho misiu. Venoval rehoľníkom rozsiahle pozemky v diecéze Angers. Na brehu rieky Loiry postavil sv. Maurus známy kláštor Glanfeuil a založil prvú benediktínsku školu vo Francúzsku. Úsilie Benediktínov si získalo veľké uznanie. Florus a jeho syn Bertulf sa nakoniec rozhodli vstúpiť do rádu. Pred zrakmi samotného kráľa a mnohých šľachticov skladali rehoľné sľuby do rúk sv. Maura.

Kráľ venoval kláštoru rozsiahle majetky s poddanými a ďalší vznešení muži sa zriekali svetských márností, aby sa pridali k reholi. Mnohí privádzali svoje deti, aby ich vychovávali v duchu kresťanských hodnôt. Po niekoľkých rokoch mal kláštor v Glanfeuili vyše 100 bratov. Sv. Maurus zakladal ďalšie kláštory po celej krajine, rozširujúc kresťanskú vieru v rôznych regiónoch Francúzska. Ľudia zďaleka prichádzali do Glanfeuilu, aby si uctili svätca, ktorý za krátky čas urobil veľké skutky na slávu Cirkvi a spásu veriacich.

Sv. Maurus uzdravoval chorých, potešoval utrápených, učil nevedomých, privádzal hriešnikov k pokániu a zúfajúcich k pokoju. Jeho práca priniesla Francúzsku trvalé požehnanie, ktoré ovplyvnilo celé generácie.

Svätý Maurus spravoval kláštor, ktorý vlastným úsilím založil, celých 38 rokov. Keď dosiahol vysoký vek, odovzdal vedenie svojmu učeníkovi Bertulfovi. Potom sa stiahol do samoty, aby sa mohol pripravovať na prechod z tohto sveta do večnosti. Dva roky nato ho postihla zimnica. Keď pocítil blížiaci sa koniec, dal sa preniesť do kostola, kde prijal sviatosti. Po ich prijatí si ľahol na kajúce rúcho a odovzdal svoju dušu Bohu 15. januára roku 583.

Poučenie:

Zo života sv. Maura sa učíme, aký význam má nasledovanie dobrých príkladov. Maurus sa stal svätým vďaka príkladu sv. Benedikta. Florus, obľúbenec francúzskeho kráľa, sa na jeho základe stal pokorným reholníkom. Syn Florusa dosiahol svätosť, lebo ho Maurus zvolil za svojho nástupcu. Podobne všetci ostatní reholníci, ktorí vstúpili do tohto rádu, viedli svätý život. Čo ich k tomu priviedlo? Príklad tých, ktorí kráčali pred nimi.

Príklady sú veľmi silné. Často má krátky dobrý príklad väčší účinok ako dlhá reč. Príklad je ako kázanie, ktoré môže aj sluha predniesť svojmu pánovi bez toho, aby ho urazil či nahneval. Je to kázanie, ktorým aj jednoduchý a nevzdelaný človek môže ovplyvniť druhých. Prostredníctvom neho môžu rodičia pôsobiť na svoje deti a podriadení na svojich predstavených.

Čo je dobrý príklad? Keď vedieš čestný a cnostný život, osožíš nielen sebe, ale aj všetkým, ktorí s tebou žijú. Prečo však zlí ľudia najčastejšie osočujú tých, ktorí sú skutočne nábožní? Prečo ich ohovárajú a posmievajú sa im? Pretože ich svedomie býva dobrým príkladom nepokojné. Zlí by najradšej takýto príklad odstránili z očí. Naopak, dobrí ľudia sú dobrým príkladom posilnení a odhodlanejšie kráčajú po správnej ceste.

Dobré príklady majú zvlášť veľký význam, ak žiješ medzi deťmi alebo mladými ľuďmi. Pre nich je dobrý príklad ako slnko a jemný dážď pre kvitnúci strom – nenápadne prináša rast a požehnanie. Avšak pozor! Ak sa niekto iba pretvaruje, že je nábožný a cnostný, nie je to dobrý príklad. Také pokrytectvo neprináša žiadne požehnanie. Dobrý príklad musí byť úprimný. Svoje kresťanské činy a slová musíš robiť preto, že im skutočne veríš, a nie preto, že ťa niekto pozoruje.

Žiaľ, vo svete je málo skutočných dobrých príkladov. Mládeži sa veľa káže slovami, ale málo skutkami. Preto sa aj ty snaž obcovať s čestnými a cnostnými ľuďmi, aby si ich dobrým príkladom posilnil svoju dušu. Veď často jeden dobrý človek svojím príkladom priviedol k duchovnému životu aj toho, kto bol na duši mŕtvy, a pomohol mnohým nájsť uzdravenie.

II. Sv. Pavol Tébsky, prvý pustovník (3. stor.)

Nebolo na svete ľudí skromnejších a šťastnejších než starovekí pustovníci. Podľa rady Ježiša Krista pohrdli rozkošami, bohatstvom a slávou tohto sveta a našli pokoj, spokojnosť a neskalené šťastie v samote, na púšti, v divokej prírode, kde neboli rušení a pokúšaní hlukom, vášňami a zápasmi svetského života. Mohli sa v pokoji oddávať zbožnému rozjímaniu o nebeských veciach a počúvať hlas, ktorým k nim Boh hovoril. Málokedy mali svetské potreby, a predsa, hoci boli chudobní, boli bohatí. Nepoznali tie zhubné vášne, ktorými si ľudia skracovali život a otrávili svoju dušu. Žili veľmi striedmo a jednoducho a dosahovali vysoký vek. Kto by neblahoželal týmto svätcom, ktorí vo svojej prostote boli veľkými mudrcmi, lebo našli to, po čom márne túžili neveriaci mudrci – totiž svätú spokojnosť, pokoj a pravé šťastie už tu na zemi!

Patriarchom starovekých pustovníkov bol sv. Pavol Tébsky. Narodil sa okolo roku 228 v Hornom Egypte v Tébach v kresťanskej rodine, ktorá ho dala študovať egyptské a grécke vedy a odkázala mu veľké bohatstvo. Po smrti rodičov žil od svojich pätnástich rokov na statku u svojej sestry, ktorej muž bol pohan. Pavol bol bohatý a mohol žiť v rozkošiach ako iní mladíci, no on sa neviazal na pozemské požitky a mal potešenie v službe Bohu, v modlitbe a v konaní skutkov milosrdenstva. Keď sa za cisára Decia v roku 250 objavili nad Cirkvou svätou búrkové mraky, všade sa vynárali lakomí udavači, ktorí prezrádzali pohanským úradom kresťanov, aby mohli byť odmenení časťou zabaveného majetku, keď boli títo kresťania odsúdení do žalára alebo na smrť. Takisto Pavlov svat, zarytý pohan a lakomec, sa chcel zmocniť majetku svojej sestry, hanebne ju zradil a udal ju súdu ako horlivú kresťanku, nič neberúc do úvahy prosebné slzy svojej manželky.

Pavol, zistil tento zradný skutok a v roku 292 utiekol včas na púšť v Tébajde, kde chcel počkať na koniec prenasledovania kresťanov. Po dlhom blúdení lesom sa dostal k vysokej skale, pri ktorej našiel jaskyňu, ktorej vchod bol zatarasený kameňom. Po odvalení kameňa vošiel dnu, pokračoval ďalej jaskyňou a prišiel na priestranné miesto, obklopené skalnými stenami, kde sa nachádzal obrovský palmový strom. Neďaleko bol aj prameň výbornej vody. Podľa kúskov kovadlín, kladív, dlát a iných vecí, ktoré tam boli pohodené, bolo zrejmé, že v dávnych časoch bolo toto miesto úkrytom pravdepodobne pre falšovateľov peňazí. Toto útulné miesto, ďaleko od všetkých obydlí ľudí, uprostred hustého lesa a roztrúsených skál, sa Pavlovi páčilo a zdalo sa mu, že ho sem priviedol sám Boh, aby mu tu vyhradil útočisko. Zanechal svet a rozhodol sa, že tu zostane, pokiaľ to bude Bohu milé, pretože tu našiel všetko, čo potreboval na skromný život. Palma mu dávala potravu v podobe datlí a z listov si vyrábal odev. Nápoj mu poskytoval prameň a prístrešie jaskyňa. Odumrel svetu a ubytoval sa tu, bol tu šťastný. Každý deň sa v tejto samotne modlil 300 modlitieb, pričom mal práve toľko kamienkov v lone, z ktorých po každej modlitbe jeden odložil. Pán Boh sám bol jeho ochrancom a živiteľom, ako kedysi v prípade proroka Eliáša na púšti pri potoku Karith. Kedykoľvek dojedol ovocie z palmy, priniesol mu podľa Božieho príkazu havran v zobáku pol bochníka chleba. Takto žil svätý pustovník celých deväťdesiat rokov, modlil sa, rozjímal o Božských veciach a pripravoval sa na smrť. Bol zabudnutý svetom, pretože počas všetkých tých rokov ho nikto nevidel a nehovoril s ním.

Keď mal Pavol 113 rokov, dostal nečakanú návštevu. V inej časti púšte v Tébaide pustovníčil vtedy sv. Anton, ktorý potom čo dosiahol deväťdesiaty rok svojho života, bol zrazu pokúšaný ctižiadostivou myšlienkou, že na svete nie je dokonalejší človek ako on, ktorý by v službe Božej na púšti strávil taký dlhý čas. Boh, aby ho z tohto klamu vyviedol, zjavil mu vo sne, že kdesi blízko žije pustovník ešte dokonalejší než je on. Anton sa teda, hoci mal už deväťdesiat rokov, vydal na cestu, aby tohto pustovníka našiel. Blúdiac pustatinami dva dni a dve noci zazrel na tretí deň na úsvite vlčicu, ktorá pred ním utekala a skryla sa v jaskyni. Anton šiel za ňou a vošiel do jaskyne, kde v jej zadnej časti zazrel cez škáru svetlo. Medzitým Pavol, počujúc šuchot a kroky, zatarasil vchod do svojej skrýše a zatvoril ho závorou. Anton, presvedčený, že našiel toho, koho hľadal, zaklopal a prosil, aby mu bolo otvorené.

„Nie som hoden pohľadu tvojho, ale ak ťa neuvidím, neodídem. A ak ma nevypočuješ, zomriem pred tvojím prahom,“ volal. Vtedy mu Pavol otvoril. Obaja ctihodní starci si padli do náručia a velebili Boha. Potom si sadli a začali sa spolu rozprávať. Pavol privítal hosťa slovami: *„Hľa, tu máš pred sebou toho, koho si horlivo hľadal. Vidíš človeka, ktorého údy schudli, ktorý je pokrytý šedinami a čoskoro sa rozpadne na prach.“* Potom sa pýtal na udalosti, ktoré sa udiali vo svete za deväťdesiat rokov, chcel vedieť ako sa volá súčasný cisár, či sú ešte kresťania prenasledovaní a či ubúdajú pohania. Počas tohto rozhovoru priletel havran, ktorý v zobáku priniesol celý bochník chleba a položil ho pred pustovníkov. Pavol pokračoval: *„Vidíš, aký je Hospodin dobrotivý a láskavý! Po všetky tieto roky som dostával každý deň pol chleba, ale dnes, kvôli tebe, nám Boh zdvojnásobil pokrm.“* Potom si sadli k prameňu, lámali chlieb v bratskej láske a jedli. Po jedle ďakovali Bohu a strávili celú ďalšiu noc v modlitbách, nábožných rozhovoroch a chválospevoch. Na druhý deň ráno povedal Pavol svojmu hosťovi: *„Boh mi poslal teba, brat, aby si pochoval moje telo, pretože hodina mojej smrti sa blíži. Ty ešte zostaneš nažive na úžitok svojim učeníkom. Choď teda domov a prines plášť, ktorý ti daroval biskup Atanáz, a zabal do neho moje mŕtve telo.“* Anton sa podivil tomu, že Pavol vedel o Atanázovom plášti, ktorý mu daroval biskup, ale nechcel odporovať, pobozkal priateľa a s plačom sa vybral domov. Keď sa ho pustovníci pýtali, kde bol, hlboko dojatý odpovedal: *„Beda mne, úbohému hriešnikovi! Videl som Eliáša, videl som Jána na púšti, videl som Pavla v raji!“ Potom sa rýchlo ponáhľal s plášťom Pavlovej k jaskyni. Skôr než tam dorazil, Pavol zomrel a Anton videl jeho dušu, osvetlenú a obklopenú zástupom anjelov a svätých, ako stúpa do neba. Zaplakal a zvolal: „Prečo ma opúšťaš, drahý otče? Pretože som ťa poznal tak neskoro, aby som ťa hneď nestratil?“*

Keď prišiel do jaskyne, našiel Pavlovu mŕtvolu, ktorá kľačala na zemi, hlava bola obrátená k nebu a ruky zdvihnuté ako pri modlitbe. Anton, pokľakol vedľa neho, modlil sa s plačom, potom zabalil telo do plášťa a vyniesol ho z jaskyne. Keďže nemal lopatu, aby vykopal v piesku hrob, nevedel, čo má robiť. Vtedy, ako vraví zbožná legenda, prišli dva levy, smutne revúc, vyhrabali silnými labami hlboký hrob a utiekli do lesa. Anton položil telo svojho drahého priateľa do hrobu, zakopal ho a spieval nad hrobom nábožné piesne. Na druhý deň sa rozlúčil s týmto posvätným miestom, vzal palmový odev, ktorý Pavol nosieval ako vzácne dedičstvo, a vrátil sa do svojej pustovne. Zachovávajúc v úcte pamiatku sv. Pavla, nosil jeho palmový odev dvakrát ročne, na Božie sviatky Veľkonočné a Svätodušné.

Život sv. Pavla Tébského, ako aj iných starovekých egyptských pustovníkov, opísal sv. Hieronym, ktorého životopisy schválil a odporučil pápež Gelasius I. Chrám sv. Víta v Prahe sa kedysi honosil hlavu tohto svätca, ktorú však v roku 1523 kráľ Ľudovít odviezol do Uhorska.

Poučenie:

Sv. Pavol žil od mladosti prísne, jedol iba ovocie, málo chleba a vody, a napriek tomu dosiahol vysoký vek 113 rokov. Podobného veku sa dožili aj iní pustovníci. Kedy bolo počuť, že by niekto, kto pohŕdal pôstom a svoje telo prejedal vybranými pokrmami a nápojmi ako boháč v evanjeliu, dosiahol taký vysoký vek? Klamú sa teda a blúdia

všetci tí pohodlní kresťania, ktorí si myslia, že pôst, ktorý im Cirkev svätá nariadila, by im poškodil zdravie a skrátil život. Duch svätý už v Starom zákone hovorí: *„Kto je striedmy, priloží si životu dni.“* (Sir 37, 34.)

Keď sv. Pavol ušiel na púšť, aby sa vyhol prenasledovaniu, pôvodne mal v úmysle tam zostať len na krátky čas. Keď však zakrátko zažil, aké sladké je slúžiť Bohu samému a pohŕdnuť svetom, stala sa mu samota milšia ako všetky pôžitky tohto sveta. Mnohým ľuďom sa zdá, že verne slúžiť Bohu, čo najviac sa vyhýbať svetským radovánkam, kajať sa za hriechy a vôbec žiť podľa svätého evanjelia, je vec nad mieru ťažká, ak nie dokonca nemožná. Nuž, skúste to, kresťania, a začnite raz naozaj. Určite na sebe čoskoro zistíte, aké pravdivé sú slová Žalmistu Pána: *„Ochutnajte a uvidíte, aký je Hospodin dobrý; blahoslavený človek, ktorý v neho dúfa.“* (Žalm 33, 9)

Dňa 15. januára sa spomína aj svätá Ita (Ida), írska opátka; starozákonní proroci Micheáš a Habakuk; sväté panny Maura a Brita; svätá panna a mučeníčka Sekundina a ďalší.

16. JANUÁR

I. Sv. Honorát, biskup (4. stor.)

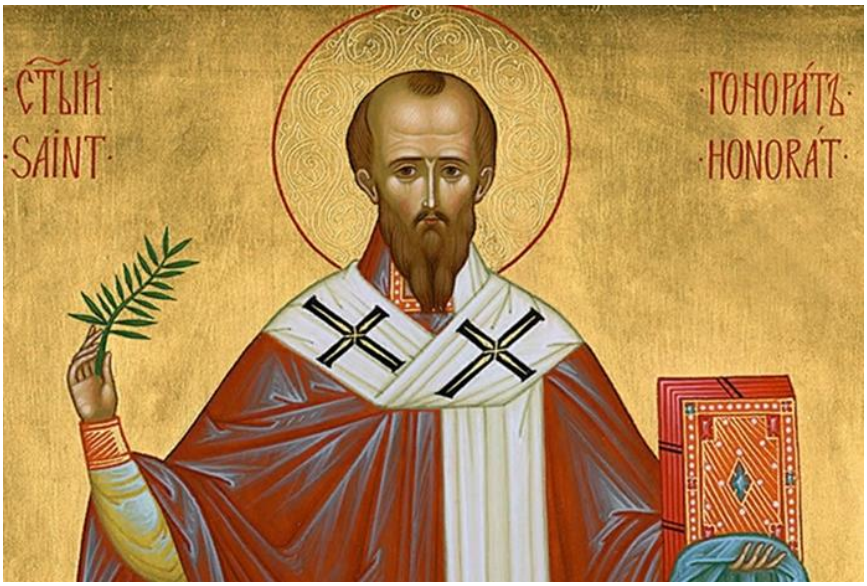

Už od útleho detstva sa mnohí ľudia prejavujú tak, že sú zvláštnou Božou milosťou určení na vznešené povolanie a svätý život. To platilo aj pre svätého Honoráta, ktorý sa narodil v Galii vo vznešenej rímskej rodine v druhej polovici 4. storočia. Jeho otec, hrdý na starobylosť a slávu svojho rodu, si veľmi zakladal na vzdelaní a výchove syna, dúfajúc, že Honorát raz ešte viac zveľadí povesť a bohatstvo rodiny, z ktorej pochádza.

Honorát, obdarený Bohom veľkými schopnosťami, rýchlo napredoval vo vzdelaní a pre bohatstvo, pôžitky a slávu tohto sveta nemal záujem. V tej dobe bolo zvykom prijať sviatosť krstu až v dospelosti, ale Honorát sa už ako chlapec stal katechumenom a po dôkladnej príprave bol pokrstený. Pohŕdajúc pozemskými vecami túžil po kresťanskej dokonalosti, vyhýbal sa spoločnosti a zábavám, zapieral sa, žil striedmo, často sa modlil, prijímal sviatosti a obliekal sa jednoducho. Kvôli tomu znášal veľa posmechu a odporu, dokonca aj od vlastných rodičov, ktorí, ako telesne zmýšľajúci ľudia, nechápali veci Ducha Svätého. (1 Kor 2, 14). Kárali ho a snažili sa zmeniť jeho zmýšľanie, no márne. Honorát, nedbajúc na ich rady, túžil jedine po

tom, aby slúžil Bohu a páčil sa mu. Boh mladého horlivca posilňoval a dal mu oporu v jeho bratovi Venanciovi, ktorý ho nasledoval a rovnako sa zriekol svetských márností.

Ako napísal svätý Hilár, obaja bratia medzi sebou *„súťažili“* v zbožnosti: kto je horlivejší, striedmejší v jedle, láskavejší v reči a skromnejší v odeve; kto menej hovorí a viac sa modlí; kto menej spí a viac rozjíma; kto trpezlivejšie znáša krivdy a ochotnejšie koná skutky milosrdenstva; kto štedrejšie rozdáva chudobným, ktoré si sám odoprel; kto láskavejšie prijíma hostí a ctí v nich Krista; kto sa menej zaoberá svetom a viac Kristom a kto pri všetkej snahe o kresťanskú dokonalosť sám seba pokladá za najmenšieho. Keď obaja bratia napredovali v múdrosti, bázni Božej a zbožnosti, rodičia zmenili svoj postoj a začali sa z nich radovať, najmä keď videli, ako ich synovia pre svoje cnosti získavajú veľkú úctu. Úcta ľudu však bola taká veľká, že sa Honorát a Venancius báli, aby to neublížilo ich pokore a nevzbudilo v nich pýchu. Preto sa rozhodli odísť do vzdialenej krajiny, kde by mohli slúžiť Bohu v tichosti a bez vyrušovania. Rodičia a priatelia ich od tohto úmyslu odhovárali, no bratia vytrvali, rozdali svoj majetok chudobným a vydali sa na cestu s ctihodným starcom, svätým Kaprasom. Po príchode do Marseille ich tamojší biskup chcel zadržať, no oni pokračovali loďou po Stredozemnom mori do Grécka, kde Venancius zomrel. Honorát sa potom presunul do severného Talianska, kde si jeho povesť opäť získala veľkú pozornosť. Aby sa vyhol sláve, odplával na Lerinské ostrovy pri pobreží svojej vlasti.

Na jednom z týchto pustých ostrovov, ktorý bol plný jedovatých hadov, sa usadil s dôverou v Boha, že podľa Žalmu 91 bude môcť *„šliapať po hadoch a škorpiónoch“*. Honorát začal ostrov zveľaďovať a hubiť hady. Čoskoro k nemu prichádzali bohabojní muži, ktorí túžili pod jeho vedením napredovať v kresťanskej dokonalosti. Honorát by najradšej žil ako pustovník v samote, no keď spoznal, že Boh si želá, aby sa venoval spáse blížnych, nechal sa vysvätiť za kňaza a okolo roku 400 založil na svojom ostrove kláštor. Doň prijímal všetkých, ktorí túžili po vyššej dokonalosti. Svojim rehoľným bratom bol láskavým otcom a vynikajúcim vodcom na ceste k spáse a veľmi si ho obľúbili. Jeho kláštor sa stal *„úrodnou pôdou pre kresťanské vzdelanie a útočiskom pre chudobných, trpiacich a prenasledovaných“.* Láskavý opát im poskytoval útechu, prístrešie a pomoc. Keď sám nemohol pomôcť, utiekal sa k modlitbe, ktorú Boh často zázračne vypočul. Bratia sa neraz čudovali, odkiaľ Honorát získava prostriedky na výživu všetkých tých, ktorí každodenne prichádzali do kláštora. Raz daroval posledný peniaz chudobnému a povedal: *„Som si istý, že už je niekto na ceste, aby nám znovu pomohol s peniazmi.“* A naozaj, v ten istý deň prišlo na ostrov niekoľko zámožných dobrodincov s veľkorysými darmi, prosiac Honoráta, aby ich prijal pre bratov a núdznych návštevníkov. Nie je preto prekvapujúce, že učeníci svätého muža si ho veľmi vážili, snažili sa nasledovať jeho príklad a že po smrti biskupa v Arelate roku 426 bol Honorát zvolený za jeho nástupcu.

Honorát sa nerád lúčil so svojím kláštorom a iba z poslušnosti prijal biskupský úrad, ktorý zastával tri roky. Ako biskup bol verný pastier svojho stáda, láskavý otec chudobných a utešiteľ zarmútených. Neunavene hlásal Božie slovo, aj keď ochorel.

Prekonávajúc bolestivú chorobu, naposledy kázal na sviatok Zjavenia Pána v roku 429. Keď významní obyvatelia Arelaty videli chorobu milovaného biskupa, prišli k nemu prosiť o požehnanie a pokyny ohľadom jeho nástupcu. Honorát im povedal: *„Všimnite si, najmilší, aká je krehká naša telesná schránka. Ani dôstojnosť, ani bohatstvo nás nechránia pred smrťou, ktorá čaká každého – spravodlivého i hriešnika, pána i chudobného. Ďakujme teda Spasiteľovi, že nám smrť osladil nádejou na vzkriesenie, ktoré nám zaručil svojim zmŕtvychvstaním. Žime tak, aby sme sa smrti nemuseli báť, ale ju očakávali ako prechod k lepšiemu životu. Smrť nie je zlom, ak nevedie do záhuby. Nedajte sa preto spútať láskou k tomuto svetu, nezhromažďujte pozemské poklady a nenechajte sa oslepiť ich leskom. Je hriechom používať veci, ktoré nám boli dané na posvätenie a spásu, na záhubu duše.“* Po týchto slovách odporučil Honorát za svojho nástupcu svojho výborného žiaka Hilária. Rozlúčil sa s priateľmi, poslal posledný pozdrav mnohým vzdialeným milovaným a ctiteľom, a v roku 429 usnul v Pánovi. Nad jeho hrobom bol postavený nádherný chrám a neskôr boli jeho ostatky prenesené na ostrov, kde kedysi žil. Ten dodnes nesie jeho meno – ostrov svätého Honoráta.

Poučenie:

Jeho vynikajúci žiak a nástupca na biskupskom stolci v Arelate, svätý Hilárius, vo svojej chváloreči o ňom povedal: *„Sami ste počuli jeho slová, ktoré vychádzali z jeho čistého srdca, a videli ste jeho lásku, ktorá bola taká veľká, že právom o nej jeden svätý muž povedal: Keby som mal znázorniť lásku, vyobrazil by som tvár Honoráta.“* Blahoslavený je kresťan, o ktorom po smrti možno hovoriť tak krásnymi slovami. Jeho pamiatka zostáva požehnaním v Cirkvi Božej a jeho príklad aj po stáročiach inšpiruje k nasledovaniu.

II. Sv. Marcel I., pápež (3. stor.)

Strašné obdobie prenasledovania kresťanov pohanskými rímskymi cisármi sa chýlilo ku koncu. Posledným z pohanských cisárov, ktorí sa mečom snažili vyhubiť Cirkev, bol Maxencius, človek nemravný a ukrutný, nenávidený dokonca aj pohanmi. Počas jeho vlády teroru spravoval katolícku Cirkev svätý pápež Marcel I. (308–310). Hoci pohania prenasledovali kresťanov už tri storočia a za cisára Diokleciána bolo toto prenasledovanie nepretržité a kruté, trvajúc desať rokov, Cirkev nezahynula. Po smrti svätého pápeža Marcelína († 304) zostal Petrov stolec štyri roky neobsadený, no Cirkev rástla ďalej a mocnela. Krv nespočetných svätých mučeníkov, ktorí položili život za Ježiša Krista, sa stala semenom nových kresťanov.

V samom centre pohanského kultu, v cisárskom meste Ríme, mala Cirkev už na začiatku štvrtého storočia toľko veriacich, že pápež Marcel rozdelil mesto na 25 obvodov, aby každému mohlo byť hlásané Božie slovo a mohli byť pravidelne vysluhované sväté sviatosti. Na jeho prosbu odkázala zbožná Rímanka Lucina svoj majetok Cirkvi. Keď sa o tom dopočul Maxencius, pohrozil svätému Marcelovi smrťou, ak sa nevzdá pápežského úradu a neobetuje modlám. Marcel však tento bezočivý rozkaz neuposlúchol.

Bol za to odsúdený k ponižujúcej úlohe obyčajného strážcu, ktorý mal upratovať výbehy divých zvierat chovaných na štátne náklady. Marcel túto službu vykonával deväť mesiacov, pričom sa neustále modlil a postil. Hoci nemohol osobne spravovať Kristovo stádo, posielal kresťanským obvodom listy. Jeden z týchto listov adresoval biskupom z oblasti Antiochie a pojednával o nadradenosti Rímskej Cirkvi, ktorá je hlavou celej katolíckej Cirkvi. Tvrdil, že bez súhlasu rímskeho pápeža nemožno zvolať žiadny cirkevný snem.

Kresťania nakoniec Marcela oslobodili a zbožná Lucina ho prijala do svojho domu. Tento dom posvätil Marcel na chrám, kde sa slávili bohoslužby. Keď sa to Maxencius dozvedel, rozkázal previesť divé zvieratá z výbehov do tohto chrámu a nariadil, aby sa o ne svätý Marcel staral. Utrápený Marcel zomrel v roku 310. Blahoslavená Lucina pochovala jeho telo na cintoríne svätej Priscilly. Chrám svätého Marcela v Ríme, stojaci na mieste bývalého domu blahoslavenej Luciny, dodnes pripomína tohto svätého pápeža.

Poučenie:

Krutý vrah kresťanov, cisár Maxencius, zahynul biedne 28. októbra 312 v pamätnej bitke proti Konštantínovi Veľkému, ktorý ihneď kresťanom daroval slobodu vierovyznania. Pohanstvo bolo porazené a Cirkev zvíťazila. Tak zvíťazí katolícka Cirkev aj v súčasnom boji proti nevere, pretože jej božský zakladateľ Ježiš Kristus je večný: *„Ježiš Kristus je ten istý včera, dnes i naveky. Nebo a zem pominú, ale jeho slová nepominú.“*

Dňa 16. januára si pripomíname aj pamiatku ďalších svätých mučeníkov: sv. Berarda, Petra, Akurza, Adjuta a Ota z františkánskeho rádu, ktorí boli umučení v Maroku, ako aj svätú Priscillu, sv. Titiana a ďalších.

17. JANUÁR

Sv. Anton Veľký, praotec mníchov (3. stor.)

V katolíckej Cirkvi vznikli podivuhodné ustanovizne na česť a slávu Božiu a na spásu duší, ktoré nesú jasnú pečať Ducha Svätého. Podľa Pánovho prisľúbenia Duch Svätý učil veriacich celej pravde a ukazoval im, čo majú podnikať na zachovanie pravej viery a rozvoj bohumilého života podľa evanjelia. Medzi najpožehnanejšie ustanovizne, ktoré vznikli z podnetu Ducha Svätého, patrí v Cirkvi reholníctvo. Jeho základy položili egyptskí pustovníci v 3. storočí. Nasledujúc príklad svätého Pavla Tébskeho žili v chudobe a čistote na púšti, každý oddelene a osamote, bez akejkoľvek organizácie. Súčasník svätého Pavla, svätý Anton Veľký, však zjednotil roztrúsených egyptských pustovníkov do spoločenstva mníchov a dal im prvé pravidlá čiže reholu. Preto je nazývaný zakladateľom alebo praotcom mníchov. Tento slávny svätec patrí medzi najvýznamnejšie osobnosti v dejinách Cirkvi.

Svätý Anton sa narodil v roku 251 v egyptskej dedine Koma v bohatej kresťanskej rodine. Rodičia ho starostlivo vychovávali a vzdelávali doma, aby sa v škole v spoločnosti iných detí nepokazil. Tak bedlivo nad ním dbali, že v detstve okrem rodičov a svojej mladšej sestry nikoho iného nepoznal. Keď dospieval, usilovne navštevoval s rodičmi chrám Pánov a venoval sa poľnohospodárskej práci. Bol obdarený výnimočnými schopnosťami a usilovnosťou, vďaka čomu dosiahol na svoju dobu pozoruhodné vzdelanie. Už v rodinnom kruhu si zamiloval čistotu mravov a odlúčenosť od sveta.

Keď vo svojich dvadsiatich rokoch prišiel o rodičov, zdedil po nich hospodárstvo s 300 úrodnými akrami pôdy a mal sa starať o svoju osirelú sestru. Jedného dňa, keď šiel do chrámu, premýšľal o tom, ako apoštoli opustili všetko a nasledovali Krista, a ako prvotní kresťania predávali svoj majetok a peniaze dávali apoštolom na pomoc chudobným. V chráme počul slová Krista: *„Ak chceš byť dokonalý, choď, predaj, čo máš, a rozdaj chudobným; a budeš mať poklad v nebi; potom príď a nasleduj ma.“* (Mt 19, 21). Bol presvedčený, že myšlienky, ktoré mal cestou do chrámu, mu vnukol Duch Svätý, a že tieto slová sú Božím hlasom. Preto hneď rozdal svoj majetok chudobným, pričom časť z neho vyčlenil na výchovu svojej sestry, a sám začal žiť v chudobe.

O nejaký čas v chráme opäť počul: *„Nežite v starostiach o zajtrajšok“* (Mt 6, 34) a rozhodol sa úplne opustiť svet. Odišiel na púšť neďaleko svojho rodiska, kde sa venoval práci, čítaniu Svätého písma, rozjímaniu, pôstu a modlitbe. Hoci bol

nadmieru obdarovaný Božou milosťou, rád vyhľadával poučenie a rady u iných pustovníkov. Napodobňoval ich v tom, čo bolo na nich dobré: jedného vo vytrvalých modlitbách, iného v tichosti a dobrote srdca, ďalšieho v bdení a rozjímaní, pôstoch či trpezlivosti. Jedával len raz denne po západe slnka, chlieb so soľou, alebo si tento skromný pokrm doprial raz za dva dni. Spával na holej zemi, za odev mal kože a býval v jaskyni. Na púšti musel kruto bojovať proti rozličným pokušeniam. Diabol mu našepkával, že jeho spôsob života nie je Bohu milý, alebo ho pokúšal myšlienkami na bohatstvo, slávu a rozkoše sveta. Dokonca mu vnucoval nečisté predstavy, aby oslabil jeho ducha. Anton všetky útoky prekonával vytrvalou modlitbou, bdením a pôstmi. Aby však pokušeniam ľahšie odolával, usadil sa v starej pohanskej hrobke ďaleko od ľudí, kde žil ešte prísnejšie v odriekaní a rozjímaní.

Ako píše svätý Atanáz, zlý duchovia doliehali na Antona aj v jeho osamelosti. Boh, ktorý chcel, aby jeho zásluhy boli ešte väčšie, dopustil, aby bol – podobne ako starozákonný Jób – pokúšaný zlými duchmi nielen na duši, ale aj na tele. Svätý pustovník však úspešne prekonal aj túto skúšku. Keď zlý duchovia nad ním nezvíťazili, zmizli, a Antonovi sa zjavil Spasiteľ. Oznámil mu, že za jeho víťazstvo nad toľkými pokušeniami bude jeho meno rozhlásené po celom svete. Anton pocítil obrovskú útechu a vrúcne ďakoval Pánovi za silu, ktorú mu dal, aby prekonal všetky útoky zlých duchov.

V roku 285 si Anton našiel nový úkryt. Preplavil sa na druhý breh Nílu a vystúpil na vrch, kde na jeho vrchole našiel ruiny starej pevnosti. Tam sa zabarikádoval a žil ako pustovník ďalších dvadsať rokov. Počas tejto dlhej doby nevidel žiadneho človeka. O jeho úkryte vedel iba jeden pustovník, ktorý mu raz za pol roka prinášal chlieb. Tento mu ho prehadzoval cez hradbu bez toho, aby sa videli.

Nakoniec však Antona vypátrali jeho starí ctitelia. Zostúpili k pevnosti, klopali na jej steny a prosili, aby ich prijal za svojich učeníkov. Svätý pustovník nakoniec podľahol ich naliehavým prosbám, vyšiel zo svojho úkrytu a veľká radosť zavládla, keď videli, že Anton je stále zdravý a svieži, akoby čas na ňom nezanechal žiadnu stopu. Hovoril s nimi tak láskavo, že v nich vzbudil veľkú lásku a túžbu nasledovať ho na ceste k dokonalosti. Anton, vediac, že je to Božia vôľa, vyhovel ich prianiu. Zostúpil s nimi do nížiny Tébaidy a usadil sa tam. Okolo jeho pustovne si jeho učeníci postavili na dvoch kopcoch chatrče a tak vznikla prvá reholná osada či kláštorné spoločenstvo nazývané Fainum. Anton ju spravoval ako predstavený. Postupne prichádzali ďalší učeníci z blízka i ďaleka a zakladali si pustovne v okolí Antonovej chatrče.

Počas desiatich rokov sa púšť v Tébaide zaplnila mnohými pustovníkmi. Svätý Anton ich rozdelil do niekoľkých spoločenstiev, pravidelne ich navštevoval a zvolával na spoločné zhromaždenia. Svojím príkladom a múdrymi slovami ich viedol k duchovnému životu. Dával im pravidlá, ktorými ich učil sebaobetovaniu, láske k blížnym, modlitbe a usilovnej práci.

Niektoré pravidlá svätého Antona:

- *„Najviac prospieva kresťanovi, ak si každý deň povie: Dnes začínam slúžiť Bohu a tento deň je posledný deň môjho života.“*

- *„Zlý duch uteká od kresťana, ktorý bdie, postí sa, modlí sa, zachováva dobrovoľnú chudobu, milosrdenstvo a pokoru, a ktorý miluje Krista Spasiteľa úprimnou láskou.“*
- *„Čistota a živá viera v Božiu všadeprítomnosť sú najlepšou zbraňou proti hriechu. Proti vlažnosti pomáha myšlienka na to, že život je krátky a jeho koniec neistý.“*
- *„Diabol nenávidí všetkých kresťanov, ale najviac panny a mníchov. Pokušenia prekonáme ľahko, ak nebudeme dôverovať sebe, ale vo všetkom sa budeme spoliehať na Boha.“*
- *„O budúcnosti nemáme priveľmi premýšľať, ale zveriť ju Božej Prozreteľnosti.“*
- *„Kresťan nemá príliš dbať o pozemské statky, ale skôr o to, čo vedie do neba – o čistotu, spravodlivosť, starosť o chudobných a pevnú vieru v Ježiša Krista.“*

Tieto a iné pravidlá dával Anton svojim žiakom, a tí sa snažili úprimne podľa nich žiť. On sám bol pre svojich učeníkov dokonalým vzorom kresťanskej dokonalosti. Boh ho obdaril mimoriadnymi milosťami, najmä mocou nad zlými duchmi, schopnosťou predvídať budúce udalosti a darom uzdravovať chorých. Napriek tomu však zostal pokorný. Keď ako deväťdesiatročný stretol svätého Pavla pustovníka, pokorne priznal, že nie je hodný nazývať sa mníchom. Tam kde však išlo o česť a slávu Božiu a obranu pravej viery, prejavoval Anton veľkú nebojácnosť a statočnosť. V roku 311 začal cisár Maximin prenasledovať kresťanov. Svätý Anton sa okamžite vydal s niekoľkými učeníkmi do Alexandrie, aby utešoval utláčaných kresťanov a povzbudzoval ich vo viere. Horlivo ich navštevoval vo väzeniach a sprevádzal mučeníkov na smrť. Sám však korunu mučeníctva nezískal, pretože cisár Maximin o rok neskôr spáchal samovraždu a prenasledovanie ustalo. Anton sa potom vrátil na púšť, kde rehoľný život ďalej prekvital. Celá Tébaidská púšť sa stala veľkým mníšskym spoločenstvom, kde neustále zneli modlitby a nábožné piesne.

Hoci svätý Anton veľmi prispel k rozvoju mníšskeho života, opäť zatúžil po samote a odišiel hľadať nové miesto na život. Po trojdňovom putovaní dorazil k skalnatému vrchu Kolzin (dnes hora svätého Antona), kde na lúke pod palmami vyvieral prameň čistej vody. Tam si postavil tri chatrče a žil v ústraní. Čoskoro však jeho úkryt vypátrali mnísi, ktorí ho prosili, aby sa k nim vrátil. Anton to odmietol a prikázal im, aby si v určitej vzdialenosti od jeho pustovne postavili príbytky. Tak vznikla nová rehoľná osada, ktorá čoskoro mala až 5000 mníchov. Anton ich navštevoval a vyučoval, no sám žil v samote, obrábal pôdu pri svojej pustovni a vyrábal rohože, ktoré predával a výťažok rozdával chudobným. Najmilšou činnosťou mu však bola modlitba. Vstával o polnoci, kľakol si a rozjímal. Často, keď ho z modlitby vyrušilo vychádzajúce slnko, zvolal: *„Prečo ma rušíš svojím svetlom v modlitbe? Prečo mi brániš hľadieť na svetlo nehasnúce?“*

Svätý Anton požíval veľkú úctu nielen medzi egyptskými mníchmi, ale aj medzi pohanskými vzdelancami, ktorí ho navštevovali na púšti a prostredníctvom tlmočníkov s ním viedli rozhovory. Anton ovládal iba svoj materinský egyptský jazyk, grécky nevedel. Jeho odpovede bývali duchaplné a keď sa niektorý pohan pokúsil zosmiešniť ho pre nedostatok vzdelania, Anton ho bystrým dôvtipom usadil tak, že

sa už viac neodvážil posmievať. Raz k nemu prišli dvaja pohanskí vzdelanci. Anton im povedal: *„Prečo ste podnikli takú dlhú cestu, aby ste videli obyčajného človeka?“* Keď odpovedali, že je veľmi múdry, odpovedal im: *„Ak ma považujete za rozumného, buďte takými, ako som ja!“*

Povesť o Antonovi sa dostala až k cisárovi Konštantínovi Veľkému. Cisár a jeho synovia, Konštancius a Konstans, mu poslali listy, v ktorých ho prosili o modlitby a žiadali, aby im odpovedal, čo by ich potešilo. Anton ukázal listy mníchom a povedal: *„Nedivte sa, že mi píše cisár, veď je to len človek. Ale divte sa tomu, že sám Boh nám napísal zákon a skrze svojho Syna k nám prehovoril.“* Spočiatku cisárovi nechcel odpovedať, ale na naliehanie mníchov tak nakoniec urobil. Vo svojom liste cisára a jeho synov pochválil za to, že sú kresťania, no zároveň ich napomenul, aby sa kvôli svojej dôstojnosti nevyvyšovali nad iných ľudí. Pripomenul im, že podliehajú ľudskej slabosti a že raz budú súdení Kristom. Prosil ich, aby boli spravodliví a láskaví k svojim poddaným a starali sa o chudobných.

V tom čase svätého Atanáza, alexandrijského biskupa, prenasledovali ariánski heretici. Anton sa veľmi trápil pre toto utrpenie Cirkvi a prosil Boha, aby ho radšej vzal z tohto sveta. Keď sa však šírili reči, že Anton údajne podporuje ich bludy, rozhneval sa. Na žiadosť pravoverných biskupov sa v roku 355 vydal do Alexandrie, kde pred veľkým zástupom kresťanov, Židov a pohanov hlásal katolícku pravdu a zavrhol ariánske bludy. Jeho vystúpenie malo veľký ohlas – heretici boli zahanbení a mnohí pohania prijali kresťanskú vieru.

Múdri ľudia ho navštevovali a rozprávali sa s ním. Po čase sa mu v rušnom meste začalo cnieť po obľúbenej samote. Keď bol zadržovaný, povedal: *„Mních sa podobá rybe, ktorá hynie, keď opustí vodu. Tak aj on zahynie, ak sa vzdiali od svojej samoty.“* Po návrate na púšť čoskoro spoznal, že sa blíži koniec jeho života. Ešte raz navštívil osady svojich učeníkov a potom zvolal najbližších mníchov, aby im dal posledné napomenutia: *„Boh ma už volá. Túžim po nebi. Pamätajte na všetky slová, ktoré som k vám hovoril. Nasledujte Krista a dôverujte mu. Chráňte sa jedovatého učenia odpadlíkov a heretikov.“* Rozkázal, aby jeho plášť odovzdali svätému Atanázovi, kožušinový plášť svätému Serapionovi, biskupovi, a svoj žinený odev si mali učeníci ponechať na pamiatku. Nakoniec dvom mníchom, Makarovi a Amatharovi, prikázal, aby jeho telo pochovali na tajnom mieste, o ktorom nikto nebude vedieť. Jeho posledné slová boli: *„V deň vzkriesenia opäť dostanem od Krista svoje telo, neporušené. Zbohom, deti, Anton vás už opúšťa!“* Potom ho jeho učeníci pobozkali. Anton zomrel so zopnutými rukami 17. januára 356 vo veku 105 rokov, z ktorých takmer 90 prežil na púšti.

Svätý Atanáz, životopisec svätého Antona, píše, že veriaci si veľmi ctili jeho rúcho. Každý, kto ho vlastnil, ho považoval za vzácny poklad, pretože pri pohľade naň videl svätého Antona, a keď si ho obliekal, mal pocit, akoby nosil napomenutia tohto veľkého svätca.

Telo svätého Antona bolo v roku 561 prenesené do Alexandrie a neskôr do Konštantínopolu. Na začiatku 11. storočia sa dostalo do Francúzska, kde bolo v roku

1491 uložené vo farskom chráme svätého Juliána v meste Arles. Tam sa dodnes uchováva s veľkou úctou. Chrám svätého Víta v Prahe sa už od čias Karola IV. pýši relikviou – ramenom tohto svätca. Boh oslávil ostatky svätého Antona mnohými zázrakmi. V 11. storočí postihla mnohých ľudí vo Francúzsku strašná kožná choroba, ktorá sa šírila po celom tele. Mnohí chorí sa vtedy náhle uzdravili pri hrobe svätého Antona. Odvtedy sa táto choroba ružienka nazýva *„oheň sv. Antona“*.

Poučenie:

Svätý Anton statočne zápasil so zlými duchmi a premohol všetky ich pokušenia. Aj keď diabol neútočí na každého tak vytrvalo a prudko ako na svätého Antona, každý kresťan je viac či menej pokúšaný k zlému. O tom, že mnohí tomuto pokušeniu podľahnú, svedčí súčasná hrôzostrašná nevera, odpadlíctvo od viery v Krista, rôzne náboženské bludy a sekty, ľahostajnosť a vlažnosť vo viere, jedovatá nemravnosť a desivé zločiny. Toto všetko je dielom zlého ducha. Čím viac nevera popiera diabla a vysmieva sa z toho, tým väčšmi sa on raduje a tým viac obetí chytá do svojich sietí. Ako píše apoštol Peter: *„Buďte triezvi a bdejte, lebo váš protivník diabol obchádza ako revúci lev a hľadá, koho by zožral. Vzoprite sa mu pevní vo viere.“* (1 Pt 5, 8). Proti diablovým úkladom používajme už osvedčené zbrane – stálu modlitbu a ostražitosť! *„Blahoslavený muž, ktorý znáša pokušenie, lebo keď bude osvedčený, dostane korunu života.“* (Jak 1, 12).

---

17. januára si pripomíname aj pamiatku svätého Sulpícia Pia, biskupa z Bourges; svätej Milvidy, panny a dcéry anglického kráľa; svätého Meania, opáta v Írsku a ďalších.

18. JANUÁR

I. Sviatok Ustanovenia svätého Petra (1. stor.)

Osobitným riadením Božej Prozreteľnosti sa svetové mesto Rím stalo sídlom viditeľnej hlavy Cirkvi, námestníka Ježiša Krista, pápeža. Tam, kde pohanstvo malo najpevnejšiu baštu a odkiaľ modloslužobní cisári vládli známemu svetu mečom, bol z Božej vôle ustanovený stolec najvyššieho kresťanského kňaza. Odtiaľ sa Kristova pravda šírila po celom svete. V meste, kde bolo ohnisko starého pohanského sveta, zahynuvšieho v modloslužbe a neprávostiach, vzniklo centrum vykúpeného ľudstva, z ktorého už devätnásť storočí pramení svätá viera a Božia milosť do celého sveta.

Prvým rímskym pápežom bol sv. apoštol Peter. Kristus Pán si ho vyvolil spomedzi dvanástich apoštolov a založil na ňom svoju Cirkev tak pevne, aby ju ani pekelné brány nepremohli. Jemu dal prvenstvo v Cirkvi, odovzdal mu kľúče nebeského kráľovstva a dal mu moc, aby čo zviaže a rozviaže na zemi, bolo zviazané a rozviazané aj v nebi. (Mt 16,18–19). Za Petra sa Spasiteľ modlil na začiatku svojho utrpenia, aby jeho viera nezahynula, a aby sa obrátený upevňoval bratov (Lk 22,32). Jemu prikázal Pán, aby pásol nielen baránkov, ale aj jeho ovce (Jn 21,15–17); slovom, ustanovil ho za

najvyššieho pastiera celého stáda. Svätí evanjelisti uvádzajú vo výpočte apoštolov Petra vždy na prvom mieste a výslovne ho nazývajú prvým z nich. (Mt 10,2).

Sv. Peter si hneď po Nanebovstúpení Pána počínal ako hlava Cirkvi. Riadil voľbu sv. apoštola Mateja (Sk 1,15), ako prvý z apoštolov prehovoril po zoslaní Ducha Svätého k zástupom v Jeruzaleme (Sk 2,14) a na jeruzalemskom apoštolskom sneme mal rozhodujúce slovo. (Sk 15,7). Keď ho anjel Pána vyviedol z väzenia, kam ho uväznil Herodes Agrippa, Peter sa odobral roku 42 do Ríma, aby tam hlásal Krista Pána a založil kresťanskú obec.

Podľa svedectiev cirkevného historika Euzébia a sv. Hieronyma cestoval sv. Peter do Ríma aj s úmyslom bojovať proti zvodcovi ľudu, čarodejníkovi Šimonovi. Niektorí cirkevní spisovatelia sa domnievajú, že jednou z príčin Petrovej cesty do Ríma bolo srdečné pozvanie vznešenej rímskej rodiny Korneliovcov, aby zavítal do cisárskeho sídla. Predpokladá sa, že rímsky stotník Kornélius, ktorého sv. Peter pokrstil v Cezarey (Sk 10), o tom informoval svojich príbuzných v Ríme, a tí ho potom listami prosili, aby apoštola povzbudil k ceste do Ríma, aby mohli spoznať kresťanskú vieru. Isté je, že kresťanstvo sa v Ríme čoskoro rozšírilo medzi najvznešenejšími rodinami a preniklo aj do cisárskeho paláca, najmä zásluhou veriacich z rodu Korneliovcov.

V hlavnom meste starého pohanského sveta pôsobil sv. Peter veľmi požehnane. Založil tam rozkvitajúcu kresťanskú obec a sám ju ako biskup spravoval dvadsaťpäť rokov, až do svojej mučeníckej smrti. Samozrejme, sv. Peter neprebýval po celý ten čas v Ríme, ale staral sa o celú Kristovu Cirkev a občasne odchádzal z biskupského sídla do rôznych krajín hlásať evanjelium. Najmä po tom, čo asi dva roky pôsobil v Ríme, cestoval po smrti Herodesa Agrippu na Východ, prišiel do mesta Antiochie, kde už predtým založil Cirkev, a ustanovil tam za svojho nástupcu v biskupskom úrade Evodia. Okolo roku 52 sa zúčastnil apoštolského snemu v Jeruzaleme. Neskôr hlásal Kristovo učenie Židom i pohanom v Malej Ázii a v Korinte. Do Ríma, na svoje biskupské sídlo, sa sv. Peter vrátil na začiatku vlády cisára Nera, roku 54. Po dvadsaťpäťročnej správe katolíckej Cirkvi ako rímsky biskup bol dňa 28. júna roku 67 na Vatikánskom návrší v Ríme ukrižovaný pre svojho Spasiteľa.

Sv. Peter, ktorého sám Ježiš Kristus ustanovil za viditeľnú hlavu svätej Cirkvi, založil Cirkev v Ríme, spravoval a upevnil ju svojou mučeníckou krvou. Pred smrťou odkázal svoj úrad svojim nástupcom, rímskym pápežom. Preto boli a sú rímski biskupi námestníkmi sv. Petra. Ak každá diecéza oslavuje výročie svojho založenia a nastolenia svojho biskupa, o to dôležitejšia je pre celú katolícku Cirkev pamiatka nastolenia prvého pápeža, sv. apoštola Petra v Ríme. Pamiatka založenia pápežského stolca v Ríme sa slávila oddávna, hoci v rôznych diecézach v rôznych dňoch, až napokon pápež Pavol IV. v roku 1558 nariadil, aby sa táto slávnosť konala v celej Cirkvi 18. januára.

Kristus Pán chcel, aby všetky ovce vykúpené jeho drahocennou krvou boli zhromaždené v jednom ovčinci, a ustanovil im vo sv. Petrovi jedného pastiera. Aby svätá Cirkev bola jednotná, dal jej Spasiteľ jednu viditeľnú hlavu, ktorou je rímsky pápež ako nástupca sv. Petra. Preto bola a je vo všetkých časoch neklamným znakom

pravovernosti jednota s apoštolským stolcom. Bez pápeža si nemožno predstaviť jednotu Cirkvi a viery. Žalostným dôkazom toho sú všetky sekty, ktoré sa odtrhli od pápežstva. Podobajú sa rozohnaným stádam bez pastiera alebo loďkám bez kormidla, zmietaným rozbúreným morom. Všetci tí, ktorí sa odtrhli od jednoty Cirkvi, stratili pravú vieru a upadli do náboženských bludov, ktoré napokon vedú do čírej nevery.

Zaprisahaní nepriatelia zjaveného kresťanského učenia, dobre vediac, že najpevnejšou oporou katolíckej Cirkvi je pápežský stolec, už celé stáročia usilujú o jeho záhubu. Za našich čias sa im podarilo olúpiť pápeža o jeho územie, posvätené tisícročným právom. Olúpiac svätého otca o majetky, ktoré potrebuje na spravovanie a šírenie svetovej katolíckej Cirkvi, radi by ho zbavili aj slobody a urobili z neho svojho poddaného, aby tak zničili pápežstvo a tým aj celú Kristovu Cirkev. Tieto snahy sú však márne. Skala Petrova, na ktorej Boží Syn postavil svoju Cirkev, stojí pevne a neporušene, takže ani brány pekelné ju nepremôžu.

Poučenie:

Poďakujme Hospodinovi, že sme spojení s apoštolským stolcom, modlime sa za prenasledovaného Svätého Otca, ako sa modlili jeruzalemskí veriaci za sv. Petra, keď bol uväznený, a podľa svojich možností prispievajme svätopeterským halierom pápežovi, aby mohol svoj vznešený úrad požehnane vykonávať!

II. Sv. Priska, panna a mučeníčka (3. stor.)

Keď si prezeráme životy starovekých mučeníkov Kristových, najviac obdivujeme, že medzi nimi neboli len silní muži, ale aj osoby mladistvého veku, ba dokonca detského veku – mládenci a panny, pre ktorých bolo radosťou podstúpiť mučenícku smrť pre milovaného Spasiteľa. Prostredníctvom týchto mladých mučeníkov Boh čo najzjavnejšie dokázal pravdu našej viery, takže aj mnohí pohania, keď videli, ako títo mladí kresťania odvážne a pokojne trpia a zomierajú za vieru, boli osvietení Božou milosťou a vyznali Krista Pána.

Rímsky cisár Klaudius II., po víťazstve nad Gótmi, pripisoval toto víťazstvo pohanským bohom a nariadil, aby sa v Ríme na ich počesť konala veľká oslava. Všetkým obyvateľom mesta bolo prikázané, aby sa na oslave zúčastnili, inak budú prísne potrestaní.

Kresťania však tento rozkaz neposlúchli, a preto proti nim použili kruté tresty. Medzi nimi bola aj Priska (Priscila), iba trinásťročná dievčina, dcéra vznešenej rímskej rodiny. Cisár nariadil, aby bola privedená do Apollónovho chrámu a tam mala obetovať modlám. Priska to však odmietla. Pred modlou odvážne vyhlásila: *„Som kresťanka! Jediný Boh, ktorému sa kresťania klaňajú, je pravý Boh; iba On je hoden, aby sme mu obetovali. Vaši pohanskí bohovia sú diabli!“*

Za toto statočné vyznanie viery suroví kati mladú pannu tak zbili, že jej tvár opuchla a z nosa a úst jej tiekla krv. Takto zmučenú ju hodili do žalára a potom ju predviedli pred súd, kde ju zbičovali a znova uväznili. V žalári ju nechali tri dni bez jedla a vody. Neskôr ju natiahli na škripec a jej panenské telo mučili železnými pazúrmi. Svätá panna vo všetkých týchto mukách zostala odvážna a trpezlivá, stále volajúc: *„Som kresťanka a radšej podstúpim najhroznejšie utrpenie, než by som opustila Krista!“*

Rozzúrení kati potom svätú mučeníčku odviedli do arény, kde ju mal zožrať hladný lev. Lev jej však neublížil a krotko si ľahol k jej nohám. Opäť ju vrhli do žalára, kde ju ponechali ďalšie tri dni bez jedla a vody, až napokon nariadili, aby bola vyvedená za mesto a sťatá mečom. Stalo sa to 18. januára roku 270. Telo tejto svätej mučeníčky kresťania s úctou pochovali pri Ostijskej ceste a neskôr nad jej hrobom postavili chrám, v ktorom sa dodnes uchovávajú jej relikvie.

Poučenie:

Na svätej Priske sa nádherne naplnili slová sv. Pavla: *„Som si istý, že ani smrť, ani život, ani anjeli, ani kniežatstvá, ani mocnosti, ani prítomné veci, ani budúce, ani výška, ani hĺbka, ani iné stvorenie nás nebude môcť odlúčiť od Božej lásky, ktorá je v Kristovi Ježišovi, našom Pánovi.“* (Rim 8, 38-39). Priska, čistá ako zlato a nevinná ako holubica obetovala svoj mladý život pre vieru v Ježiša Krista.

Koľkí kresťania sa nechajú pýchou, lakomstvom, neviazanosťou a nečistotou odlúčiť od Krista Pána, takže neslúžia Jemu, ale výlučne svetu, telu a diablovi! Nech nám svätí mučeníci slúžia ako vzor, ako milovať svojho Spasiteľa a z lásky k nemu sa vyhýbať každému hriechu!

Dňa 18. januára sa zároveň pripomína aj pamiatka svätých sestier Liberáty a Faustíny, panien z Coma v Taliansku; svätých panien Archelaidy, Tekly a Zuzany, mučeníc z Noly; sv. Ulfrida, biskupa vo Švédsku a iných.

19. JANUÁR

I. Sv. Knut, dánsky kráľ, mučeník (11. stor.)

Divokí Normani, jazykovo príbuzní Nemcom, zostávali dlho v pohanstve. Kresťanské náboženstvo im bolo v Dánsku a na susedných ostrovoch hlásané už na začiatku deviateho storočia sv. Willibrordom, arcibiskupom Frízska, a neskôr sv. Willehadom, prvým biskupom Brémskym, avšak bez úspechu. Ani sv. Ansgar, prvý arcibiskup Hamburský, nebol vo svojom apoštolskom diele v Dánsku úspešný, pretože králi tejto krajiny boli väčšinou zarytými odporcami Kristovej viery. Hoci sa kresťanstvo v tejto krajine niekoľkokrát vďaka úsiliu horlivých misionárov začalo šíriť, bolo opakovane buď násilnými kráľmi, alebo divokým pohanským ľudom vyhubené.

Až kráľ Knut Veľký (1014–1035), najmocnejší panovník, aký kedy na Severe vládol, po svojom obrátení na kresťanstvo trvalo zaviedol v Dánsku vieru Kristovu a staral sa o jej rozkvet. Vo svojom spásonosnom diele s veľkým úspechom pokračoval kráľ Knut II. Svätý (1080 – 1086), ktorý sa vo svojom živote i smrti veľmi podobal na nášho sv. Václava.

Sv. Knut, syn kráľa Svena III., bol starostlivo vychovaný vo viere a nábožnosti, takže už v mladom veku vynikal mnohými cnosťami. Keď sa roku 1080 stal kráľom, usiloval sa o rozkvet kresťanského náboženstva vo svojej ríši a o úplné vykorenenie pohanských zvykov svojich poddaných. Sám žil jednoducho, nebol milovníkom okázalostí, prísne sa postil, pod kráľovským plášťom nosil drsnú kajúcu košeľu a svoju najväčšiu radosť nachádzal v zbožných modlitbách a rozjímaniach, ktoré vykonával buď v chráme pred najsvätejšou Sviatosťou, alebo vo svojej komnate pred obrazom ukrižovaného Spasiteľa.

Jeho láska k chudobným a trpiacim bola veľká; staval pre nich útulky a sám im rozdával almužnu. Svedomito dbal o to, aby v jeho krajine nikto nebol utláčaný a aby

každému bola preukazovaná spravodlivosť. Bol pravým otcom svojich poddaných a staral sa o ich časné i večné dobro. Preto sa usiloval, aby jeho národ úprimne priľnul ku Kristovi Pánovi. Za týmto účelom staval chrámy a štedro ich obdarúval, zatiaľ čo staršie svätyne obnovoval a zdobil. Svoju vzácnu kráľovskú korunu daroval chrámu v Roskilde, hovoriac: *„Tento klenot patrí k ozdobe posvätného miesta, nie k márnivosti a svetskej pýche.“*

Sv. Knut vstúpil do manželstva s Adélou, dcérou flanderského grófa Roberta, ktorá ho horlivo podporovala v jeho bohumilých zámeroch. Spolu mali syna, ktorý sa im svojou nábožnosťou a cnosťami vyrovnal. Bol to sv. Karol, prezývaný Zbožný.

K duchovenstvu sa sv. Knut správal s veľkou úctou a vyžadoval, aby sa tak správali aj jeho poddaní. Nikdy nedovolil svojim radcom podniknúť niečo, čo by poškodilo Cirkev alebo vážnosť duchovných. Aby zvelebil náboženstvo a vyzdvihol jeho služobníkov, vyňal duchovenstvo z právomoci svetských súdov a podriadil ich biskupským súdom. Osem biskupov svojej ríše povýšil na ríšske kniežatá a na snemoch im zabezpečil prvé miesto. Aby aj susedné pohanské národy mohli spoznať pravdu kresťanskej viery, vysielal k nim kazateľov. Ako knieža pokoja a lásky sa nikdy neusiloval o vojny, ale keď divokí pohanskí susedia zaútočili na jeho ríšu, chránil svojich poddaných udatne a víťazne. Po dosiahnutí víťazstva sa snažil porazených nepriateľov priviesť láskou ku kresťanstvu. Po návrate z vojny vošiel do chrámu, kde pred obrazom Ukrižovaného položil svoju korunu, žezlo a kráľovský plášť a kľačiac slávnostne vyhlásil: *„Seba i celú svoju ríšu podriaďujem Ježišovi Kristovi, Kráľovi všetkých kráľov a Pánovi všetkých panovníkov. Mojím jediným želaním je, aby bola kresťanská viera v mojej krajine zvelebená a naveky zachovaná.“*

Rovnako ako sv. Václav, aj sv. Knut si svojimi apoštolskými snahami získal mnoho nepriateľov vo vlastnom národe. Jeho brat Olaf, ktorý túžil po kráľovskej korune, sa proti nemu vzbúril. Sv. Knut plánoval zaviesť v ríši cirkevný desiatok na zabezpečenie potrieb chrámov a duchovenstva. To však vzbudilo odpor lakomých šľachticov, ktorí neboli spokojní s jeho prísnym kresťanským životom a zákonodarstvom. Z tejto nespokojnosti ťažil Olaf, ktorý využil príležitosť, keď sv. Knut vyslal vojsko na pomoc Angličanom. Olaf podnietil vojakov k vzbure a obrátil ich proti kráľovi.

Kráľ sa uchýlil do Odense na ostrove Fyn, kde sa ukryl v chráme sv. Albana. Tam sa vyspovedal a prijal Eucharistiu. Vzbúrenci však jeho úkryt vypátrali a napadli chrám. Sv. Knut kľačiac pred oltárom hlasno volal: *„Pane, s radosťou ti obetujem svoj život. Umieram na tvoju česť a slávu, a na ochranu tvojej pravej Cirkvi. Prijmi moju obeť a daruj mojim nepriateľom milosť, aby spoznali svoj zločin a oľutovali ho. Odpusť im, ako aj ja im odpúšťam!“*

Keď sa modlil, spiklenci prenikli do chrámu a jeden z nich ho kopijou smrteľne zranil. Tak sv. Knut roku 1086 zavŕšil svoj život mučenníckou smrťou pred oltárom toho, o ktorého česť a slávu ako pravý apoštol horlil. Okrem neho zavraždili vzbúrenci aj jeho brata Benedikta a sedemnásť jeho verných. Za tento hrozný zločin bola dánska krajina Bohom postihnutá mnohými trestami.

Hospodin oslávil sv. Knuta početnými zázrakmi na jeho hrobe a ľud ho začal čoskoro vzývať ako svätca a svojho patróna. Preto ho aj pápež Paschal II. na prosby jeho brata, kráľa Erika, v roku 1101 vyhlásil za svätého.

Poučenie:

Svätý kráľ Knut prechovával k duchovenstvu katolíckej Cirkvi príkladnú úctu a usiloval sa, aby si aj jeho poddaní vážili kresťanských kňazov a ctili si ich. K tejto vďačnej úcte nabáda veriacich sv. Pavol, keď hovorí: *„Pamätajte na svojich predstavených, ktorí vám hlásali Božie slovo.“* (Heb 13, 7). Veriaci katolík si váži na kňazovi vznešený apoštolský úrad a cení si ho ako učiteľa a hlásateľa svätého evanjelia, ako aj rozdávateľa Božej milosti vo svätých sviatostiach. *„Tak nech o nás zmýšľa človek ako o služobníkoch Kristových a správcoch Božích tajomstiev“* (1 Kor 4, 1), píše sv. Pavol o sebe a svojich pomocníkoch a nástupcoch v kňazskom úrade. Kristus Pán hovorí apoštolom a ich nástupcom: *„Kto vás počúva, mňa počúva, a kto vami pohŕda, mnou pohŕda.“* (Lk 10, 16).

II. Sv. Marius a jeho spoločníci, mučeníci (2 stor.)

K hrobom apoštolských kniežat, sv. Petra a Pavla, ako aj k hrobom iných svätých mučeníkov putovali do Ríma zbožní kresťania aj počas krvavého prenasledovania Cirkvi svätej pohanmi, hoci vedeli, že v tomto meste im hrozí nebezpečenstvo. Za vlády cisára Marka Antonia (161–180) prišiel do Ríma vzácny a bohatý Peržan Marius so svojou manželkou Martou a dvoma synmi Audifakom a Abachom. V meste zúrilo kruté prenasledovanie kresťanov, no nábožná Mariova rodina sa toho nezľakla. Navštevovali hroby svätých mučeníkov, starali sa o väznených kresťanov, podporovali ich svojím majetkom a s úctou pochovávali telá umučených. Pre túto činnosť ich všetkých zajali a vyzvali, aby obetovali modlám. Keďže sa ani hrozbami nedali odvrátiť od Krista, boli veľmi kruto mučení: katani ich bili kyjmi, pálili rozžeravenými kovovými platňami a trhali železnými pazúrmi. Potom ich odvliekli za mesto na popravu. Svätá Marta povzbudzovala svojho manžela a synov dôraznými slovami, aby statočne podstúpili smrť pre Ježiša Krista, a sama bola ako prvá sťatá mečom. Po nej rovnakou smrťou zomrel aj Marius a nakoniec obaja bratia, Audifak a Abach. Telá mučeníkov katani hodili do ohňa. Svätá Felicita, zbožná rímska žena, dala pozbierať polospálené kosti svätých mučeníkov a s úctou ich pochovala na svojom statku.

Poučenie:

Sv. Marta, podobná odvážnej matke siedmich bratov mučeníkov zo Starého zákona (2 Mach 7), dodávala svojim synom aj manželovi na popravisku odvahu, aby sa nebáli podstúpiť ukrutnú smrť pre Ježiša Krista. Milovala ich totiž podľa Boha, a nie podľa sveta. Takými matkami sa v dobách mučeníkov honosila katolícka Cirkev. Nie je teda prekvapujúce, že Cirkev zázračne rástla aj v čase krvavého prenasledovania. Kde matky majú živú vieru v Krista Pána a horlivú lásku k nemu ako sv. Marta, tam rodiny

vychovávajú svätých synov. Beda však národu, ktorého matky vo viere ochladli alebo úplne stratili vieru a stali sa šíriteľkami nevery!

Z ďalekých končín putovali veriaci do Ríma už v prvých časoch kresťanstva. Radšej sa vydali na smrť, ako by mali zostať bez útechy, ktorú im poskytovala návšteva hrobov svätých apoštolov. Ani ostrý meč ich neodstrašil od Ríma. Aké sú teda nerozumné námietky bludárov, že sv. Peter nikdy nebol v Ríme a tam nezomrel!

---

19. januára slávi spomienka na sv. Vulstana, biskupa v Anglicku; sv. Eufráziu, mučeníčku v Nikomédii; sv. Germanika, mučeníka v Smyrne; sv. Remigia, biskupa vo Francúzsku; sv. Latuina, mučeníka v Normandii; sv. Abundanciu, pannu, a iných.

20. JANUÁR

Sv. Fabián a sv. Sebastián, mučeníci (3. stor.)

Pamiatka oboch týchto svätcov sa slávi od najstarších dôb spoločne v ten istý deň – 20. januára, pretože obaja zomreli mučeníckou smrťou v tento deň, hoci nie v tom istom roku. Sv. Fabián bol umučený v roku 250, zatiaľ čo sv. Sebastián dosiahol korunu mučeníctva až o 38 rokov neskôr, v roku 288.

Po smrti sv. pápeža Antera sa duchovenstvo a veriaci zišli v roku 236 v Ríme na voľbu nového nástupcu sv. Petra. Na toto zhromaždenie prišiel aj Riman Fabián. Kým sa radili, koho zvoliť na pápežský stolec, prítomní videli holubicu, ktorá sa zniesla a posadila na hlavu Fabiána. Toto považovali za pokyn z neba, koho majú zvoliť, a boli presvedčení, že sám Duch Svätý v podobe holubice zostúpil na Fabiána. Tak o tom píše cirkevný historik Euzébius.

Sv. Fabián spravoval katolícku Cirkev ako jej viditeľná hlava múdro a horlivo štrnásť rokov. Aby bolo možné náležite sa postarať o chudobných, ustanovil v Ríme sedem diakonov, ktorým zveril starostlivosť o chudobných, chorých, vdovy a siroty. Okrem toho zriadil sedem subdiakonov, ktorí mali zbierať udalosti zo života svätých mučeníkov. Tiež nariadil, aby sa na Zelený štvrtok posväcovali sväté oleje a zvyšné oleje z minulého roka sa spálili. Odvážne bránil katolícku vieru proti bludárom v

Afrike a vysielal horlivých misionárov najmä do Galie (Francúzska), kde sa kresťanské náboženstvo vďaka ich úsiliu značne rozšírilo a v tamojších mestách sa postavilo mnoho chrámov.

V roku 249 sa rímskym cisárom stal Decius, jeden z najukrutnejších nepriateľov kresťanskej viery. Domnieval sa, že Boh kresťanov je žiarlivý, pretože okrem seba netoleruje iných bohov, a nenávidel Kristovu Cirkev. Chcel ju úplne vykoreniť, a preto rozkázal najskôr všetkých katolíckych biskupov ukrutne povraždiť. V tomto prenasledovaní bol sv. pápež Fabián medzi prvými, ktorých pohania umučili. Prelial svoju krv za Krista Pána 20. januára 250. Jeho telo kresťania úctivo pochovali za mestom pri Appijskej ceste na cintoríne sv. Kalixta.

Sv. Sebastián pochádzal z významnej šľachtickej rodiny. Jeho otec Trankvilín bol pôvodom z Narbonny a matka pochádzala z Milána. Vďaka vynikajúcej výchove od rodičov, pôsobivej postave a výnimočným duchovným darom bol rešpektovaný a milovaný všetkými, ktorí ho poznali. Aby mohol v časoch prenasledovania pomáhať kresťanom, vstúpil do vojska, kde sa čoskoro preslávil. Cisár Diokleián ho vymenoval za plukovníka a veliteľa svojej osobnej stráže. V tejto hodnosti sa zbožný, spravodlivý, poctivý a láskavý Sebastián správal tak, že ho podriadení vojaci milovali ako otca a vyšší dôstojníci si ho vážili. Aj ukrutný cisár Diokleián mu veľmi dôveroval, netušiac, že Sebastián je kresťan. Ako dôverník cisára a vysoký vojenský hodnostár mal Sebastián všade voľný prístup a túto výhodu využíval na pomoc prenasledovaným veriacim. Pravidelne ich navštevoval, posilňoval vo viere, nosil jedlo väzneným kresťanom, potešoval ich a povzbudzoval k vytrvalosti. Právom ho preto pápež sv. Kajus nazval čestným *titulom „obhajca katolíckej Cirkvi“.*

V tom čase boli bratia Marek a Marcelián väznení pre vieru v dome cisárskeho dôstojníka Nikostrata. Už bol nad nimi vynesený rozsudok smrti, ale na naliehavú prosbu ich rodičov a priateľov mestský prefekt Chromatus povolil tridsaťdňovú lehotu, aby si mohli rozmyslieť, či odpadnú od Krista a uniknú smrti. Priatelia ich

navštívili vo väzení a vrúcne ich prosili, aby sa nevydávali na smrť a nerobili žiaľ svojim blízkym. Do žalára prišla aj ich matka, roztrhla si šaty a s nárekom ich prosila: *„Synovia moji, zmilujte sa nad životom, ktorý vás nosil! Beda mne, nešťastnej matke, že sa dobrovoľne vydávate na smrť! Keby vás chytili nepriatelia, bežala by som za nimi a vrhla by som sa na ich meče, aby som vás zachránila. Prečo dobrovoľne žiadate kata, aby vás zabil? Uvažujte, aký strašný žiaľ spôsobujete svojej matke!“* Potom sa do väzenia dal doniesť ich staručký otec Trankvilín, ktorý trpel dnou nôh. So sklonenou hlavou pokrytou šedinami a poprášenou popolom, so slzami bolesti v očiach im smutnými slovami hovoril: *„Prichádzam sa rozlúčiť so synmi, ktorí sa dobrovoľne chcú obetovať smrti. Dúfal som, že moje deti ma pochovajú a budú plakať nad svojím otcom, a teraz ja, chudák, mám im pripraviť pohreb. Synovia moji, podpora vysokého veku môjho, nádej a ozdoba moja, zamyslite sa predsa, z akého rodu pochádzate, ako ste boli vychovávaní, aké schopnosti máte a akými vedomosťami sa chválite! Premýšľajte predsa, aká to hlúposť, že sami hľadáte smrť! Poďte sem, vy mladíci, a plačte nad týmito svojimi druhmi! Plačte nad nimi, vy starci aj vy otcovia, ktorí máte otcovské srdce! Kiežby oslepli moje oči, aby som nevidel, ako moji synovia hynú rukou katovou!“*

Potom prišli aj manželky oboch bratov, držiac v náručí svoje deti. Aj ony zaplnili žalár zúfalým plačom, ukazovali mužom svoje nemluvňatá a volali: *„Čo bude z nás a čo z týchto úbohých detí?“* Obaja väzni sa ocitli v strašnom duševnom zápase. Neutíchajúci nárek a úpenlivé prosby príbuzných ich oslabovali a začali váhať. Avšak Pán Boh, ktorý dopustil na nich toto pokušenie, ich nenechal zahynúť, ale poskytol im východisko. (1 Kor 10, 13). Ochrancom sa im stal svätý Sebastián. Keď počul, v akom nebezpečenstve sa obaja kresťanskí bratia nachádzajú, ponáhľal sa k nim do žalára a povzbudzoval ich, aby nedbali na nárek a prosby svojich priateľov a vytrvali vo viere. Obrátiac sa k ich rodičom a manželkám Sebastián povedal: *„Neprehovárajte týchto Kristových bojovníkov, aby si viac vážili časný život než večný! Doprajte im radšej tú blaženosť, do ktorej sa chcú odobrať, a sami sa snažte nasledovať ich príklad a dosiahnuť ju! Kresťania sa neboja mučeníckej smrti, lebo dobre vedia, že krátkym utrpením si získajú nekonečnú radosť. Hľa, títo vaši drahí sa nelúčia s vami navždy; chcú vás len predísť, aby vám mohli pripraviť miesto v nebi!“*

Sebastián takto hovoril dlho a jeho nadšené slová sprevádzal nebeský jas, ktorý v žalárnom šere osvetľoval jeho tvár. Účinok jeho reči bol ohromný. Sotva dohovoril, vrhla sa k jeho nohám manželka domáceho pána Zoa, pohanka, ktorá bola šesť rokov nemá, a gestami dávala najavo, že uverila v Krista a prosila o požehnanie. Sebastián, osvietený a posilnený Duchom Svätým, opäť prehovoril k prítomným: *„Aby ste mali istotu, že som vám zvestoval pravdu v mene Ježiša Krista, nech Boh, ktorý otvoril ústa Zachariášovi, rozviaže jazyk aj tejto žene!“* A Zoa začala jasne hovoriť, chváliac Boha a vyznávajúc vieru v Ježiša Krista. Tento zázrak obrátil aj jej manžela Nikostrata, a obaja väznení bratia sa utvrdili vo viere. Nikostratus im rozviazal putá a chcel ich prepustiť na slobodu, no oni odmietli odísť a vyhlásili, že ochotne a statočne zomrú za svoju vieru. Potom začali napomínať všetkých prítomných, aby sa odvrátili od pohanských bohov a uverili v Krista. Okamžite všetci, najmä rodičia, manželky a príbuzní, žalárnik Klaudius a jeho dvaja synovia jednohlasne vyznali

svätú vieru a žiadali o krst. Prítomný kňaz Polykarp ich prosbe vyhovel. Počas posvätného obradu sa obaja synovia Klaudia a starý Trankvilin náhle uzdravili. Všetci títo noví veriaci neskôr dosiahli mučenícku korunu.

Po uplynutí tridsaťdňovej lehoty, ktorú mali Marek a Marcelián na rozmyslenie, prefekt Chromatus zavolal ich otca Trankvilina a opýtal sa ho, ako sa jeho synovia rozhodli. Trankvilin odpovedal: *„Moji synovia aj ja a naši príbuzní sme šťastní, pretože sme spoznali pravú vieru, mimo ktorej niet spásy.“* Potom podrobne rozprával o tom, čo sa udialo v žalári, ako sa zásluhou Sebastiána on sám, Zoa aj synovia žalárnika Klaudia zázračne uzdravili skrze vieru v Krista, a napokon vyzval Chromata, aby sa vzdal pohanských bludov a uveril v Krista. Chorý Chromatus si dal ihneď povolať Sebastiána, ktorý mu prisľúbil, že ak celým srdcom uverí v Ježiša Krista, bude určite uzdravený zo svojej choroby. Chromatus to slávnostne prisľúbil a na dôkaz svojho úmyslu rozkázal zničiť všetky modly a pohanské predmety vo svojom dome. Keď to urobil, získal zdravie a dal sa spolu so svojím synom Tiburcom pokrstiť. Potom zhromaždil všetkých svojich otrokov a vyzval ich, aby prijali kresťanskú vieru. Keď tak urobili, boli pokrstení, a pán ich všetkých prepustil na slobodu. Chromatus následne opustil svoj úrad v Ríme a presťahoval sa na svoje vidiecke sídlo, kde prijímal a hostil kresťanov utekajúcich z mesta. V čase krutého prenasledovania veriacich totiž pápež svätý Kajus poradil tým kresťanom, ktorí nemali dosť odvahy a vytrvalosti, aby dočasne opustili Rím a na vidieku vyčkali na lepšie časy pre Cirkev. Sebastiána však Kajus žiadal, aby zostal. Tento odvážny kresťanský hrdina odmietol odísť z Ríma a vyhlásil, že zostane v meste, aby mohol byť oporou veriacim. Kajus dojatý touto obetavou láskou povedal Sebastianovi: *„Zostaň teda, milý synu, na tomto nebezpečnom bojisku a naďalej buď ochrancom Cirkvi Ježiša Krista!“*

Obrátenie takého veľkého množstva vzácnych osôb na kresťanskú vieru v Ríme, ktoré spôsobil sv. Sebastián, však nemohlo zostať dlho tajomstvom, najmä keď sa obrátení sami verejne hlásili k svojej viere a poukazovali na bludy pohanov. Pohania ich preto začali nenávidieť, prenasledovali ich a udávali cisárskym úradom. Nasledovalo prísne vyšetrovanie, stíhanie a mučenie nedávno obrátených kresťanov. Prvou obeťou sa stala Zoa. Keď sa modlila pri hrobe sv. Petra, chytili ju drábi, predviedli ju pred súd, priviazali ju nohami k stĺpu a udusili ju dymom z ohňa, ktorý zapálili pod ňou. Trankvilina, ktorý kľačal pri hrobe sv. Pavla, ukameňovali. Nikostrata a Klaudia mučili a hodili do mora, Tiburcia sťali mečom a bratov Marka a Marceliána prebodli kopijami. Nakoniec došlo aj na Sebastiána. Istý zradný odpadlík prezradil cisárovi, že náčelník jeho telesnej stráže je kresťanom a hlavnou príčinou, prečo sa veľa významných osobností v Ríme obrátilo na kresťanskú vieru. Dioklecián, prekvapený a rozzúrený touto správou, povolal k sebe Sebastiána. *„Urobil som ťa prvým mužom vo svojom paláci,“* zvolal podráždený cisár. *„Urobil som ťa svojím dôverníkom a priateľom. Priľnul som k tebe celým svojím srdcom, a ty si sa mi odvďačil nevďakom. Spriadal si zradu, konal si proti bohom, ríši aj môjmu blahu.“* Sebastián pokojne a dôstojne odpovedal: *„Ver, môj pane, že nemáš vernejšieho služobníka, ako som ja, a lepších poddaných než kresťanov! Neustále sa modlím k pravému Bohu za tvoje blaho, od ktorého máš svoju cisársku moc, a dňom i nocou*

prosím za spásu celej ríše. Nemodlím sa však k nemým modlám, ktoré nemajú žiadnu moc!" Cisár mu ďalej vyčítal, že hoci od neho dostal toľko milosti, odvážil sa nielen vyznávať kresťanskú vieru, ale aj privádzať k nej iných. Sľuboval mu odpustenie, ak sa zriekne Krista. Keď však tento hrdina zostal pevný vo svojej viere a nepoddal sa ani sľubom, ani vyhrážkam, cisár rozkázal, aby bol vo vojenskom tábore usmrtený šípmi. Vojaci ho ihneď odviedli, vyzliekli ho zo šiat, priviazali ku stĺpu a začali na neho strieľať z lukov. Svätý mučeník, upierajúc pohľad k nebesiam, šeptal modlitbu, zatiaľ čo mu šíp za šípom prenikal telo, až napokon omdlel od straty krvi. Vojaci si mysleli, že je mŕtvy, a odišli.

V noci prišla sv. Irena, vdova po sv. Haštalovi, spolu s niekoľkými kresťanmi, aby pochovala telo svätého mučeníka. Keď však videla, že Sebastián ešte dýcha, odviezla ho do svojho domu, kde ho ošetrovala a liečila. Sebastián sa čoskoro uzdravil. Kresťania z toho mali veľkú radosť a radili mu, aby sa zachránil útekom. Avšak tento kresťanský hrdina, nepoznajúc ľudský strach, vstúpil do cisárskeho paláca, kde statočne pristúpil k cisárovi a povedal: *„Prečo prenasleduješ nevinných kresťanov? Prečo sa dávaš zvádzať slepými a podvodnými modloslužobníkmi a veríš ich ohováraniam? Kresťania sa ničím neprevinili voči tebe! Sú tebe a ríši verní a neprestávajú vzývať večného Boha za teba, tvoje vojsko i za blaho vlasti!"* Dioklecián bol ohromený, keď videl Sebastiána, ktorého považoval za mŕtveho. Nevediac, či ide o klam alebo skutočnosť, opýtal sa ho, či je naozaj Sebastián. *„Som to skutočne ja,"* odpovedal Sebastián. *„Boh ma zázračne vyslobodil zo smrti a uzdravil. Cisár, pane, spoznaj, aký mocný je tento Boh, ktorému sa my kresťania klaniame a uvedom si, ako nespravodlivo jednáš, keď prenasleduješ jeho služobníkov!"* Cisár sa po prekonaní prekvapenia rozzúril a nariadil, aby bol Sebastián okamžite odvlečený na popravisko a umučený. Kati ho chytili, odviedli na popravisko a tam ho ubili palicami, kyjmi a železnými sochormi. Takto sv. Sebastián dokonal svoj slávny život slávnou smrťou 20. januára roku 288. Jeho telo hodili do mestskej stoky, aby ho kresťania nenašli. Avšak sv. Lucina, ktorá sa prostredníctvom zvláštneho zjavenia dozvedela o tomto mieste, dala sväté telo vyzdvihnúť, pochovala ho v katakombách a na jeho hrobe zotrvala tridsať dní v modlitbách. Po čase dal pápež Damasus (366–384) nad týmto hrobom vybudovať chrám.

Poučenie:

V roku 680 zúril v Ríme mor, ktorý náhle ustal, keď bol v chráme sv. Petra v okovách zriadený oltár na počesť sv. Sebastiána a jeho relikvie boli prenesené na tento oltár. Z tohto dôvodu začali veriaci uctievať sv. Sebastiána ako mocného orodovníka u Boha proti morovej nákaze. Úcta k nemu sa rýchlo rozšírila po celom katolíckom svete a mnohým chrámom boli darované časti jeho ostatkov. Na jeho príhovor prestal za čias sv. Karola Boromejského v roku 1575 strašný mor v Miláne, a rovnako aj v roku 1599 v Lisabone. Aj naši predkovia uctievali sv. Sebastiána ako patróna proti moru, o čom svedčia oltáre, obrazy a sochy zasvätené mu v Čechách, na Morave a v Sliezsku. Tieto pamätníky pripomínajú morové epidémie, ktoré v 17. a 18. storočí často postihovali našu krajinu. Chrám sv. Víta v Prahe získal relikvie sv. Fabiána a Sebastiána, a tiež aj medzi karlštejnskými relikviami sa kedysi nachádzali časti ich

ostatkov. Sv. Sebastián žil na pohanskom cisárskom dvore medzi modloslužobnými a zhýralými vojakmi a dvoranmi, napriek tomu zostal cnostným a zbožným kresťanom. Všetky pokušenia, ktoré naňho doliehali, boli márne proti jeho pevnej viere a nepoškvrnenej čistote. Uprostred modloslužobníkov, rozmaznaných a morálne zvrátených ľudí si zachoval vieru a mravnosť. Ako pravý apoštol sa snažil privádzať svojich blížnych ku Kristovi a znovu zažať hasnúcu iskru ich viery. Aký vznešený obraz z čias mučeníkov predstavuje tento kresťanský hrdina! Milý kresťan, možno aj ty žiješ medzi bezbožnými, neveriacimi a zhýralými ľuďmi, ktorých je v našej dobe na svete mnoho. Možno aj na teba doliehajú pokušenia, ktoré ohrozujú tvoju vieru a cnosti. Dávaj si pozor, aby si nepodľahol zlým príkladom, ktoré denne vídavaš, a bohaprázdnym rečiam, ktoré sa okolo teba ozývajú!

Keď bol bohabojný Matatiáš vyzvaný, aby podľa rozkazu kráľa Antiocha odstúpil od Božieho zákona a klaňal sa modlám, odpovedal statočne: *„Hoc aj všetky národy kráľovej ríše poslúchajú kráľa, odpadávajú od náboženstva svojich otcov a podrobujú sa jeho nariadeniam, ja, moji synovia a moji bratia budeme kráčať podľa zmluvy našich otcov. Nech je od nás ďaleko, aby sme opustili zákon a nariadenia!“* (1 Mach 2, 19–21). Tak zmýšľa a koná každý úprimný kresťan. Hoci by mnohí okolo neho podľahli nevere a zhýralosti a hoci by z jeho priateľov zostalo vo viere, zbožnosti a cnosti iba niekoľko, on zostáva svojej viere a jej prikázaniam verný po celý život. *„Ak je na svete málo verných Kristových učeníkov, žime s nimi, aby sme spolu s týmto malým hlúčikom vyvolených boli spasení.“* (sv. Ján Zlatoústy).

---

20. januára sa slávi aj spomienka sv. Maura, biskupa v Taliansku; sv. Euthymia, opáta v Palestíne a iných svätých.

21. JANUÁR

Sv. Anežka Rímska, panna a mučeníčka (3. stor.)

Zo všetkých kresťanských mučeníčok, ktoré pre svoju vieru v Krista Pána preliali krv, svätí Otcovia najviac oslavujú práve sv. Agnesu. Sv. Hieronym o nej píše, že chvála jej života zaznieva vo všetkých národoch a jazykoch, pretože premohla svoj mladý vek i násilníkov a svoju čistotu posvätila mučeníctvom. Rovnako ju ospevuje aj sv. Ambróz. Cirkev každodenne oslavuje jej pamiatku tým, že pri každej svätej omši po premenení kňaz vzýva jej meno spolu s inými svätými. V čase, keď boli rodiny pohanského Ríma mimoriadne zhýralé, rozkvitali v rodinách veriacich kresťanské cnosti, ktoré pohania ani nepoznali.

Zo vznešenej kresťanskej rodiny pochádzala aj Anežka. Vynikala krásou, múdrosťou

presahujúcou jej vek, mala ušľachtilé správanie a veľké bohatstvo. Viac ako týmito pozemskými statkami však oplývala Božou bázňou a úprimnou nábožnosťou, ktoré ju učili jej zbožní rodičia. Vo svojich trinástich rokoch opovrhla márnosťami sveta a zasvätila sa večnému ženíchovi, Ježišovi Kristovi. Krátko nato ju postihla ťažká skúška. Zamiloval sa do nej syn rímskeho prefekta, Symfronia. Priniesol jej vzácne šperky a rúcho a ponúkol jej dedičstvo po otcovi, ak sa stane jeho manželkou. Anežka všetko odmietla a vážne odpovedala: *„Odíď odo mňa, mám už iného ženícha!“* Mladý Riman namietol, že nikto sa mu nemôže rovnať ani pôvodom, ani krásou, ani bohatstvom. Svätá panna sa potom s nadšením rozhovorila o Kristovi Pánovi a povedala: *„Môj ženích je krajší než všetci smrteľní mládenci. Jeho kráse sa diví slnko a mesiac nad ňou žasne. Jeho matkou je Panna a jeho Otec nepoznal ženu. Môj ženích je všemohúci, lebo pred ním sa trasú kniežatá, anjeli mu slúžia, nebo je jeho trónom a zem jeho podnožím. Ak sa dotkne hôr, vydávajú dym, a keď pohrozí moru, jeho vlny sa utíšia. Jeho dych uzdravuje chorých a jeho slovo kriesi mŕtvych. Iba on jediný je bohatý, lebo jeho sú poklady zeme a vzácnosti mora; jemu patrí všetko zlato v horách a všetky drahé kamene od východu slnka po západ. Môj ženích má jediný pravú lásku a nikto nemiluje srdečnejšie a úprimnejšie ako on. Všetko dal za svoju nevestu. Kvôli mne opustil nebeskú blaženosť a obetoval svoj život bolestnou smrťou. Zlatým prsteňom viery si ma zasnúbil, obliekol ma do skvostného rúcha svojej milosti, opásal ma pásom statočnosti a moju hlavu ozdobil nevädnúcim vencom panenskej čistoty. Tieto dary mi dal a sľúbil mi ešte väčšie poklady, ak mu zostanem verná. Ako by som mohla opustiť takého ženícha, s ktorým som spojená večnou láskou a vernosťou!“*

Odmietnutý mladík odišiel zarmútený a ochorel od žiaľu. Keď jeho otec zistil príčinu tejto choroby, poslal za Anežkou dôverníka, aby ju presvedčil. Svätá panna odkázala, že od svojho ženícha neodstúpi. Symfronius sa spýtal, kto je ten ženích. Jeden z dvoranov odpovedal: *„Anežka je kresťanka a blúzni, že Kristus je jej ženích.“* To stačilo. Symfronius dal Anežku predvolať a znovu ju žiadal, aby sa zasnúbila s jeho synom. Najprv jej lichotil a sľuboval veľké dary, keď však neuspel, začal jej hroziť, že ju dá mučiť, ak nebude obetovať modlám. Anežka sa však nezľakla týchto hrozieb a povedala: *„Ako nemôžem byť manželkou tvojho syna, tak nemôžem obetovať mŕtvym modlám!“*

Symfronius vykríkol, že keby nebral ohľad na jej mladosť, okamžite by ju potrestal za urážku, ktorú práve spáchala proti bohom. Statočné dievča odpovedalo: *„Nehľaď na moju mladosť, lebo viera nespočíva v rokoch, ale v nesmrteľnej duši. Hrozíš mi hnevom vašich bohov? Nuž, ak sú živí, nech ma prinútia, aby som sa im klaňala!“* Symfronius, urazený a podráždený touto rozhodnosťou, zvolal: *„Buď sa zriekneš Krista a súhlasíš so sobášom, alebo, ak chceš zostať pannou, pôjdeš medzi Vestálky a zasvätíš sa bohyni Veste. Ak neuposlúchneš, budeš odvedená do domu hanby, aby ťa tam zneuctili!“*

Na Anežku bola takto nastražená diabolská pasca. Mala si vybrať, či obetuje svoju vieru, alebo svoju česť a nevinnosť. Pohanský sudca jej hrozil, že ju zavedie do zboru modloslužobných kňažiek bohyne Vesty, ktoré zostávajúc doživotne v panenstve,

strážili posvätný oheň tejto bohyne! Hrozil jej aj ohavným násilím v dome verejnej hanby! Naozaj, pekelná pasca. Avšak múdra a statočná panna sa nezľakla ani tejto hrozby. Osvietená a posilnená Duchom Svätým odpovedala: *„Ani Veste, ani žiadnej inej modle slúžiť nebudem. Som zasnúbená Kristovi a nikdy ho nezradím. Nebojím sa tvojej ohavnej hrozby, že ma zneuctia, pretože mojím ochrancom je Kristus a svätý anjel Pánov ma svojou mocnou rukou ochráni pred násilím. Môj Boh, Boh čistoty, nedovolí, aby bola poškvrnená moja čistota!“*

Symfronius svoju hrozbu splnil. Najprv nariadil, aby Anežku odviedli do chrámu bohyne Vesty, aby tam obetovala. Násilím jej vložili do ruky kadidlo, ona ho však pohodila a pred modlou vzývajúc trojjediného Hospodina Boha, sa prežehnala. Tu ju hneď chytili sluhovia a vliekli do domu neviestok. Svätá panna však ani v týchto strašných chvíľach nestratila odvahu. Keď ju privliekli do tohto domu, stál pri nej anjel Pánov a obklopil ju nebeský jas. Zhýralých mladíkov, ktorí sa tam zišli, pochytila hrôza a dali sa na útek. Len jediný z nich, syn sudcu Symfronia, zostal a bol taký bezočivý, že sa odvážil vztiahnuť ruku na svätú pannu. Avšak v tej chvíli oslepol a polomŕtvy padol na zem.

Sudca Symfronius, keď sa o tom dozvedel, prišiel zronený a vyčítal Anežke, že svojimi čarami poranila jeho syna. Ona mu odpovedala: *„Nie čarodejná moc, ale nečistá bezočivosť ho ranila a oslepila.“* Tu sa pyšný pohan upokojil a prosil Anežku, aby sa prihovorila u kresťanského Boha za uzdravenie jeho syna. Svätá panna zabudnúc na príkorie, ktoré jej spôsobil, sa pomodlila za svojho nepriateľa a ten okamžite vstal, prehliadol a odchádzajúc chválil Boha, ktorého kresťania uctievajú.

Tento zázrak úplne zmenil Symfronia, ktorý sa Anežke začal ospravedlňovať a ponúkol jej slobodu. Medzitým sa však správa o tomto zázraku bleskovo rozniesla po celom meste a ľud sa začal zhromažďovať vo veľkých zástupoch. Pribehli aj pohanskí kňazi a podnecovali ľudí, aby Anežku usmrtili, pretože urazila bohov, ktorým bolo treba zadosťučiniť. Symfronius, vidiac, že by proti rozvášnenému davu neobstál, požiadal, aby Anežku súdil iný sudca. Svätú pannu tak predviedli pred sudcu Aspasia, ktorý nad ňou vyniesol rozsudok smrti – mala byť sťatá mečom. Bola odvedená na popravisko, a keď kat, vidiac pred sebou krehké dievča, zaváhal, dodala mu odvahu slovami: *„Prečo otáľaš? Nenechaj nebeského ženícha čakať na mňa!“* Potom zvolala: *„Pane, prijmi moju dušu, za ktorú si podstúpil bolestnú smrť!“* Nato dopadla smrteľná rana. Stalo sa to v roku 304.

Telo svätej mučeníčky pochovali jej rodičia vo svojej záhrade za mestom a chodievali sa tam modliť. Jednej noci, keď sa na tom mieste opäť modlili a horko plakali, zjavil sa im zbor svätých panien mučeníčok. Medzi nimi bola aj svätá Anežka, žiariaca nebeskou slávou a s baránkom na rukách. Povedala im: *„Neplačte nado mnou, milí rodičia, veď sa mi dobre vodí! Žijem v nevýslovnej blaženosti, preto sa radujte, že mi Spasiteľ daroval korunu večnej slávy!“*

Preto sa svätá Anežka zobrazovala s baránkom. Nad jej hrobom dal cisár Konštantín postaviť chrám, v ktorom sa každoročne 21. januára konajú významné obrady. Pri nich sú obetovaní dva baránky, z ktorých vlny sa tkajú takzvané *„pallia“* – biele pásky

s čiernymi krížmi, ktoré sa uchovávajú v hrobe svätého Petra. Tieto pásky posiela pápež novovymenovaným arcibiskupom na znak ich dôstojnosti, ktorý nosia pri slávnostných omšiach na krku. Na mieste, kde sa pokúsili Anežku násilne pripraviť o jej panenskú česť, dal pápež Inocent X. postaviť nádherný chrám na jej počesť.

Poučenie:

Na svätú Anežku sa vzťahujú slová Písma svätého, ktorými je vychvaľovaná hrdinská Judita: *„Ty si sláva Jeruzalema, radosť Izraela, česť nášho ľudu, lebo si statočne konala a tvoje srdce bolo posilnené, pretože si milovala čistotu; a preto ťa ruka Pánova posilnila, a preto budeš požehnaná na veky.“* (Jud, 15, 10. 11).

Ako odvážne bránila táto krehká svätica svoju panenskú čistotu! Poznala nesmiernu cenu tejto cnosti a bola ochotná radšej zomrieť, než ju stratiť. Boh jej udelil silu zvíťaziť nad pokušeniami aj hrozbami a zázračne ju ochránil pred nebezpečnými nástrahami, ktoré jej čistote pripravili násilníci. Kiež by si všetci kresťanskí mladíci aj panny podľa príkladu svätej Anežky uvedomili, akým neoceniteľným pokladom je čistota srdca! Kiež by tento poklad neustále strážili a odvážne ho bránili, kedykoľvek mu bude hroziť nebezpečenstvo!

Tento poklad totiž kresťan nosí v hlinenej nádobe, pretože *„telo si žiada proti duchu.“* (Gal 5, 17). Preto je potrebná veľká opatrnosť a bdelosť, aby telo nezvíťazilo nad duchom. Najlepšie prostriedky na ochranu čistoty sú pokorná a vytrvalá modlitba, vyhýbanie sa zaháľke a zlým spoločnostiam, stráženie zmyslov, ktorými ako otvorenými dverami vchádza do duše hriech, a časté prijímanie svätých sviatostí. *„Aké krásne je čisté pokolenie v jeho sláve, jeho pamiatka je nesmrteľná, lebo je známe u Boha i u ľudí.“* (Múd 4, 1). *„Blahoslavení čistého srdca, lebo oni Boha uvidia.“* (Mt 5, 8).

Svätý Bernard hovorí, že Boží Syn sa mohol narodiť len z čistej Panny. Svätý Efrém píše, že čistota plodí čistú lásku k Bohu a činí človeka rovného svätým anjelom. Preto svätí panici a panny na nebeskom Sione stoja najbližšie k Božiemu Baránkovi Ježišovi Kristovi, spievajú mu novú pieseň a nasledujú ho, kamkoľvek ide. (Zjv 14, 3–4).

Dňa 21. januára sa okrem sviatku svätej Anežky slávi aj pamiatka svätého Epifania, arcibiskupa v Pavii; svätého Patrokla, mučeníka z Troyes vo Francúzsku a ďalších svätých.

22. JANUÁR

I. Sv. Vincent, diakon a mučeník (3. stor.)

Do Španielska bolo semeno svätého evanjelia zasiate veľmi skoro. Podľa svedectva svätého Klementa Rímskeho sám apoštol národov, svätý Pavol, cestoval medzi svojím prvým a druhým väznením do tejto krajiny a pôsobil tam celý rok. Neskôr boli zo strany svätých apoštolov Petra a Pavla vyslaní do Španielska z Ríma siedmi biskupi. Napriek prenasledovaniu sa kresťanská viera rýchlo šírila. O tom, ako pevne bola Kristova Cirkev v tejto krajine zakorenená už na začiatku štvrtého storočia, svedčí fakt, že v roku 305 sa v meste Elvíra konal cirkevný snem, na ktorom sa zúčastnilo devätnásť katolíckych biskupov.

Medzi mučeníkmi, ktorí počas vlády krutého cisára Diokleciána (284 – 305) spečatili svoju vieru vlastnou krvou, sa obzvlášť preslávil svätý Vincent. Jeho vzácni rodičia, otec Eutikius a matka Enola, boli horliví kresťania, ktorí svojho synčeka starostlivo vychovávali. Keď vyrástol, zverili ho učenému biskupovi zo Zaragozy, Valeriánovi. Pod jeho vedením sa nadaný a usilovný mladík vzdelával v duchovných i svetských vedách. Neskôr bol Vincent vysvätený za diakona. Pretože biskup Valerián nemal dar reči, Vincent ho zastupoval v kazateľskom a učiteľskom úrade s veľkou horlivosťou.

V tom čase sa v Španielsku stal miestodržiteľom Publius Dacián, ktorý sídlil v meste Valencia. Na rozkaz Diokleciána začal prísne prenasledovať kresťanov a zvlášť sa zameral na kresťanských kňazov. Dal zatknúť biskupa Valeriána a jeho diakona Vincenta, spútal ich reťazami a zo Zaragozy ich dal odviezť do Valencie, kde mali čeliť súdu. Po namáhavej ceste boli obaja väzni uvrhnutí do žalára, kde trpeli hladom a smädom, aby ich tak, ak to bolo možné, donútili k poslušnosti. Miestodržiteľ ich neskôr predvolal pred súd. Keď ich videl zdravých, sviežich a veselých, oboril sa na žalárnika, pretože sa domnieval, že im proti zákazu nosil jedlo. Nevedel však, že Pán svojich verných služobníkov zázračne posilňuje a ochraňuje. Miestodržiteľ Valeriánovi vyčítal, že sa proti cisárovmu zákazu pridŕža kresťanskej viery, a vyzval

ho, aby poslúchol zákony a klaňal sa modlám. Vincentovi pripomenul jeho urodzený pôvod a sľuboval mu, že ak sa zriekne kresťanskej viery, prehliadne jeho mladý vek a odpustí mu. Obom zároveň pohrozil mukami a krutou smrťou, ak sa nevzdajú Krista. Keď biskup Valerián mlčal, Vincent povedal: *„Otče, dovoľ mi prehovoriť k sudcovi!“* Biskup mu odvetil: *„Už dávno som ti zveril hlásanie pravdy Kristovej. Teraz ti nariaďujem, aby si odpovedal za nás oboch!“* Svätý diakon sa obrátil k miestodržiteľovi a povedal: *„Vyzývaš nás, aby sme zapreli Kristovu vieru. Vedz však, že pre nás je najväčšou ohavnosťou odvrátiť sa od pravého Boha. Sme kresťania, vyznávači viery ukrižovaného Krista, ctitelia a služobníci jediného večného Boha. Sme odhodlaní položiť za svoju vieru život a neľakáme sa tvojich hrozieb. V mene pravého Boha získavame silu a vytrvalosť, aby sme odolali mukám aj krutej smrti. Môžeš zabiť len naše telo, no nesmrteľný duch si zachová svätú vieru. Nechaj si svojich márnych bohov z dreva, kovu a kameňa a nenúť nás klaňať sa týmto mŕtvym modlám. My sa nikdy neprestaneme klaňať pravému Bohu a Spasiteľovi Ježišovi Kristovi!“*

Odvážne Vincentove slová rozohnili miestodržiteľa, ktorý odsúdil biskupa Valeriána do vyhnanstva. Vincenta, označeného za zatvrdilého nepriateľa bohov, prikázal kruto mučiť. Rozkázal ho natiahnuť na škripec, kde kati napli jeho telo a silno utiahli ruky i nohy, až mu bolestivo vymkli kĺby. Na posmešnú otázku sudcu, ako sa mu darí, svätý mučeník pokojne odvetil: *„Stalo sa to, po čom som dávno túžil. Pravý kresťan je vždy pripravený trpieť pre svojho Spasiteľa. Rob so mnou, čo chceš, a muč ma, koľko vládzeš. Čím väčšie budú muky, tým slávnejšie bude moje víťazstvo.“* Rozčúlený miestodržiteľ prikázal pokračovať v mučení a vymýšľal stále nové krutosti. Vincentovo telo driapali železnými hákmi až na vnútornosti. Potom ho položili na rozpálený rošt, pokryli ho rozžeravenými kovovými platňami a do uhlia nasypali soľ, aby jej praskajúce zrnká prenikali do krvácajúcich rán a ešte viac zhoršovali jeho bolesti. Svätý Vincent však ležal na rošte ako obetný baránok, modlil sa a svojou odvahou vyvolal úžas dokonca aj u svojich mučiteľov. Nakoniec ho odvliekli do žalára, kde ho obnaženého a zakrvaveného položili na ostré črepy, pričom jeho nohy priškripli do klady.

Dacián prikázal žalárnikom starostlivo strážiť, či svätý mučeník, premáhaný bolesťou, neodmietne Krista. Ale žalár sa medzitým zaskvel nebeským svetlom, nohy svätého mučeníka boli zbavené pút, črepiny posypané voňavými kvetmi a anjeli z neba utešovali svätého diakona. Týmto zázrakom sa žalárnici obrátili na vieru. Keď sa o tom dozvedel Dacián, náramne sa rozzúril a rozkázal svätého mučeníka vyviesť zo žalára, uložiť ho na mäkké lôžko a liečiť, aby ho mohol znova mučiť. Tento ukrutník sa však tejto pekelnej radosti nedočkal, lebo svätý Vincent medzičasom vypustil dušu. Stalo sa to v roku 304.

Kresťania, ktorých do žalára vpustili na vieru obrátení strážcovia, bozkávali rany svätého mučeníka a zmáčali svoje šatky v jeho krvi. Keď sa to Dacián dozvedel, rozkázal telo svätého Vincenta pohodiť dravcom za korisť, aby mu kresťania nemohli prejavovať úctu. Avšak Boh, ktorý v Starom zákone posielal prorokovi Eliášovi na púšti havranov s chlebom, podľa svedectva svätého Augustína poslal na ochranu tela

svätého Vincenta tiež havrany, ktoré ho chránili, aby sa ho dravá zver nedotkla. Dacián potom rozkázal sväté telo hodiť do mora, ale vlny ho vyplavili na breh, odkiaľ ho kresťania odniesli a tajne pochovali na posvätnom mieste.

II. Sv. Anastáz z Perzie, mučeník (7. stor.)

Mocný perzský kráľ Chosroes II. (Khosru) počas vojny s byzantským cisárom Herakliom dobyl mnohé kresťanské krajiny, v roku 614 spustošil Jeruzalem, odvliekol patriarchu Zachariáša do zajatia, predal 90 000 kresťanov Židom ako otrokov a na veľký žiaľ kresťanov odcudzil časť Svätého kríža, na ktorom zomrel Božský Spasiteľ. Tento vzácny poklad však bol čoskoro získaný späť, keď cisár Heraklius v roku 628 oslobodil Jeruzalem a uzavrel mier s Peržanmi. Keď bol Svätý kríž prinesený do Perzie, mnohí pohania sa začali o túto kresťanskú relikviu zaujímať, pátrali po tom, prečo si ju kresťania tak veľmi vážia, a snažili sa spoznať život Krista Pána. Medzi týmito zvedavcami bol aj mladý Peržan Magundát. Jeho otec, pohanský kňaz, si prial, aby aj on zasvätil svoj život službe slnku, ktorému sa v Perzii vzdávala božská pocta. Božia milosť však rozhodla inak.

Magundát vstúpil do vojska a dostal sa do Jeruzalema. Tam po čase z vojska vystúpil a ubytoval sa v dome zbožného kresťana, zlatníka. Tu sa naplnila jeho túžba dôkladne spoznať kresťanskú vieru. Následne prijal svätý krst a dostal meno Anastáz. Vstúpil do kláštora, kde sedem rokov sväto žil. Najradšej čítal životy svätých mučeníkov a upevnil sa v láske ku Kristovi Pánovi natoľko, že túžil tiež preliať svoju krv za svätú vieru. Keď počul, že v Cezarey sú kresťania prenasledovaní vládnucimi Peržanmi, odišiel do tohto mesta. Čoskoro bol odhalený ako kresťan, zajatý, spútaný reťazami a uvrhnutý do žalára. Potom bol predvedený pred súd, kde mu prikázali zaprieť Krista. Anastáz sa potešil, že sa naplní jeho túžba trpieť za Spasiteľa, a rozkaz sudcu neuposlúchol. Preto bol ukrutne zbičovaný a polomŕtvy opäť hodený do hnusného väzenia. Tam ho Boh zázračne potešil, čo pohanského sudcu veľmi prekvapilo.

Neskôr bol Anastáz v okovách poslaný do Perzie, kde bol po čase prepustený a horlivo šíril kresťanskú vieru medzi svojimi krajanmi. Napokon ho kráľ Chosroes dal v roku 628 opäť zajať, ukrutne mučiť a spolu so sedemdesiatimi kresťanmi sťať. Telo svätého mučeníka bolo najprv prenesené do kláštora v Jeruzaleme, kde niekedy

prebýval ako mních, a neskôr do Ríma, kde sú jeho ostatky dodnes uložené v chráme nazývanom *„ad Aquas Salvias“*.

Poučenie:

Pamiatka svätých mučeníkov Vincenta a Anastáza sa v katolíckej Cirkvi slávi spoločne toho istého dňa, 22. januára. Jeden z nich bol Španiel, druhý Peržan; jeden oslávil Krista Pána svojou mučeníckou smrťou v najzápadnejšej krajine Európy v 4. storočí, druhý získal korunu mučeníctva na ďalekom Východe v strednej Ázii v 7. storočí. Avšak v oboch planula tá istá živá katolícka viera, láska ku Kristovi Pánovi a túžba po mučeníckej korune. Nebáli sa tých, ktorí zabíjajú telo, ale dušu zabiť nemôžu. (Mt 10, 28). Katani s nimi zaobchádzali ukrutne, oni však, vedomí si, že utrpenie tohto sveta sa nedá porovnať s budúcou slávou, ktorá ich čaká, trpezlivo a radostne znášali bolesti a podstúpili smrť pre Ježiša Krista. Ich mučeníctvo trvalo len krátko, a za to sa v nebi tešia nevýslovnej a večnej blaženosti. Často uvažujme o tom, že utrpenie, ktoré je nám dané znášať pre Boha, pre svätú vieru, kresťanskú horlivosť a spravodlivosť, potrvá len krátko, a čaká nás zaň odmena bez konca! Aký biedny a ničomný zisk dáva človeku hriech! Tie domnelé pôžitky a rozkoše, ktoré z hriechu vyplývajú, sú len krátke, prchavé a klamné, a vzápätí po nich hrozí trest bez konca, večná smrť. Pohŕdajme teda tým, čo trvá len chvíľu, a milujme radšej to, čo nás vedie do nekonečnej blaženosti! *„Nemilujte svet, ani veci, ktoré sú na svete. Svet pominie i jeho žiadosti, ale kto plní Božiu vôľu, zostáva naveky.“* (1 Jn 2, 15. 17.)

V tento deň si Cirkev pripomína aj pamiatku svätého Gaudencia, biskupa v Taliansku, svätej Ireny, vdovy po svätom mučeníkovi Haštalovi v Ríme, svätého Oroncia, biskupa vo Francúzskua ďalších.

23. JANUÁR

I. Sviatok Zasnúbenia blahoslavenej Panny Márie (1. stor.)

Bolo od počiatku sveta Božím úradom ustanovené a prorokmi predpovedané, že Vykupiteľ sveta sa narodí z Panny. Svätý Bernard k tomu hovorí: *„Ak sa mal Boh stať človekom a narodiť, mohol sa narodiť len z Panny. A ak mala panna porodiť, mohla porodiť jedine Boha, ktorý sa stal človekom.“*

Jednorodený Syn Boží mal byť na zemi narodený z matky bez pozemského otca, podobne ako bol od večnosti splodený v nebesiach od Otca bez matky. Tak sa naplnilo prorocké slovo Izaiáša: *„Kto vypovie jeho rod?“* Keby však Bohorodička porodila mimo manželstva, jej tvrdenie, že počala z Ducha Svätého, by bolo považované za klamstvo. Svätý Ambróz zdôrazňuje, že by ju ľudia mohli nespravodlivo odsúdiť ako nečestnú. Svätý Hieronym dodáva, že Židia by ju zavrhli ako cudzoložnicu, alebo by stratila dobré meno, čo by bolo nehodné Matky Božej. Boh sám sa postaral o ochranu jej cti, radšej dopúšťajúc pochybnosti o vlastnom zámere, než aby bola poškvrnená povesť jeho Matky.

Blahoslavená Panna, zasnúbená s Jozefom, nemusela vymýšľať dôvody na ospravedlnenie svojho počatia. V očiach spoločnosti matka v manželstve požívala úctu, takže sa jej dalo veriť, keď tvrdila, že má syna ako manželka. Navyše deti narodené mimo manželstva boli považované za hanbu a zákonom odsúdené na opovrhnutie. Preto bolo najvhodnejšie, aby Matka Vykupiteľa bola zasnúbená. Svätý Ambróz poznamenáva, že tým sa zabránilo dojmu, že Ježiš Kristus počal svoj pozemský život v hanbe, čo by mohlo poškodiť jeho poslanie.

Ďalej bolo potrebné, aby Máriu a jej Syna chránila mužská sila. Táto podpora bola nevyhnutná nielen pre ochranu Márie, ale aj pre výchovu Božieho Syna. Svätý Hieronym preto tvrdí, že Kristus Pán sa mal narodiť zo zasnúbenej panenskej Matky. Matka Vykupiteľa teda musela mať ženícha. Ten musel súhlasiť nielen so svätým a platným manželstvom, ale aj s predsavzatím zachovať panenský stav. Nájsť takéhoto ženícha však nebolo jednoduché. Vtedajší pohanský svet i Židia, ktorí uctievali pravého Boha, považovali bezdetnosť za veľkú hanbu. Napriek tomu Božie zámery nemohli byť zmarené.

Dnešný deň si pripomíname chvíľu, keď Mária stála pred oltárom, podávajúc ruku svojmu ženíchovi, svätému Jozefovi. Židovský kňaz požehnal ich manželstvo, čím sa začal napĺňať Boží plán spásy sveta.

Sv. Pavol hovorí o manželstve kresťanov ako o veľkom tajomstve, čo znamená, že manželstvo má hlboký a skrytý význam vzhľadom na Krista a jeho svätú Cirkev. Manželstvo je obrazom spojenia Krista Pána s jeho Cirkvou. Tak, ako Kristus miluje svoju Cirkev, chráni ju a vedie k večnému životu, tak má aj manžel milovať, chrániť a podporovať svoju manželku. A tak, ako je Cirkev poddaná Kristovi, svojej hlave, ho ctí a miluje, má sa aj manželka správať k svojmu manželovi. Kristus je verný svojej Cirkvi a Cirkev jemu; podobne majú manželia zachovávať vernosť, ktorú si navzájom sľúbili, až do smrti.

Pred príchodom Ježiša Krista však manželstvo nemalo túto dôstojnosť a usporiadanosť. Hoci stav manželský ustanovil Pán Boh už vtedy, keď stvoril prvých ľudí a uviedol ich do raja, po páde do hriechu stratilo manželstvo svoju pôvodnú čistotu. Medzi mužom a ženou často chýbala láska a vzájomná úcta; žena bola neraz považovaná za otrokyňu muža. Manželstvá neboli nerozlučné – muž mohol svoju manželku prepustiť, kedykoľvek chcel. Hlavným cieľom manželstva nebolo vzájomné posväcovanie sa a príprava na večný život, ale skôr uľahčenie pozemského života. Deti boli neraz vnímané ako majetok, nie ako nesmrteľné duše, ktoré treba vychovať pre Boha. U pohanov, podobne ako u niektorých národov dnes, napríklad u Turkov, bolo bežné mnohoženstvo. Aj Židia mohli pre maličkosti prepustiť manželku a vziať si inú. Takéto manželstvo nebolo obrazom večného spojenia Krista s Cirkvou.

Manželstvo v takejto podobe nebolo podľa Božej vôle ani jeho ustanovenia. Keď prišiel Spasiteľ na svet, obnovil dôstojnosť manželstva a povýšil ho na sviatosť Nového zákona. Pridal mu milosť, aby mohlo byť skutočným obrazom spojenia Krista s jeho Cirkvou:

a) posväcuje mládencov a panny a pripravuje ich na vstup do tohto stavu;

b) udeľuje manželom milosť, aby mohli verne vyobrazovať spojenie Krista s jeho Cirkvou.

Túto milosť prijímajú manželia vo chvíli, keď ako snúbenci stoja pred oltárom. Tam pred farárom (alebo ním splnomocneným kňazom) a svedkami vyznávajú, že sa navzájom oddávajú a sľubujú si večnú vernosť. Kňaz potom ich manželský zväzok požehná.

II. Sv. Rajmund Pennafortský (12. stor.)

Kazateľský rád, ktorý založil svätý Dominik na obranu katolíckej Cirkvi proti bludárom Valdencom a Albigéncom, ako aj na obrátenie týchto zblúdilcov, čoskoro zažiaril množstvom horlivých misionárov a uznávaných učencov. Medzi výnimočných členov tohto rádu patril v 13. storočí aj svätý Rajmund. Narodil sa v roku 1175 v Barcelone, hlavnom meste kniežatstva Katalánie v Španielsku. Jeho otec pochádzal zo šľachtickej rodiny spojenej s kráľovským rodom Aragónska. Rajmund dostal svoje rodové meno podľa hradu Pennafort v Katalánsku, odkiaľ jeho predkovia pochádzali. Mladý šľachtic získal základné vzdelanie vo svojom rodisku, kde sa čoskoro prejavil jeho výnimočný talent, a už vo veku 20 rokov bol vymenovaný za učiteľa filozofie. Túto funkciu zastával desať rokov, počas ktorých svojim žiakom vštepoval zásady pravej kresťanskej múdrosti vedúcej človeka k Bohu. Bol pre nich príkladom živej viery, úprimnej nábožnosti, čistoty mravov a lásky k blížnemu. Napriek tomu, že si svojou učenosťou získal všeobecný rešpekt, zostal vždy pokorný.

Aby si prehĺbil vzdelanie, odišiel v roku 1205 na univerzitu do Bologne, kde študoval cirkevné a svetské právo. Po získaní doktorátu prednášal cirkevné právo a nezištne obhajoval chudobných pred súdmi. Barcelonský biskup Berengar si veľmi želal jeho návrat, a tak ho počas cesty z Ríma navštívil a presviedčal, aby sa vrátil do vlasti. Rajmund poslúchol a v roku 1219 sa stal kanonikom, neskôr prepoštom a generálnym vikárom barcelonskej katedrály. Ako biskupov radca, horlivý pastier veriacich a vzor svätého života duchovným bol nesmierne obľúbený. Mal mimoriadnu úctu k Panne Márii, ktorú šíril medzi ľudom a kňazmi. Sám žil skromne a svoj príjem rozdával chudobným.

V roku 1222, keď mal 45 rokov, vstúpil do rádu svätého Dominika, ktorého pravidlá ho veľmi oslovili. Svojím príkladom inšpiroval ďalších významných učencov a hodnostárov, ktorí tiež prijali dominikánsky habit. Ako rehoľník písal teologické spisy a hlásal Božie slovo. V tom čase žilo v Španielsku mnoho moslimských Maurov a Židov, ktorí zotrvávali vo svojich bludoch a držali mnohých kresťanov v zajatí. Rajmundovi bolo ich nešťastie ľúto, a preto medzi nimi konal misie s cieľom obrátiť ich na vieru. Aby pomohol kresťanským zajatcom, spolupracoval so svätým Petrom Nolaskom a kráľom Jakubom I. Aragónskym na založení rádu na vykupovanie zajatcov. Tento rád nazvali Rád milosrdenstva a jeho pravidlá spísal svätý Rajmund. Pápež Gregor IX. ich schválil, a svätý Rajmund osobne obliekol svätého Petra Nolaska do rehoľného rúcha.

V roku 1230 ho pápež Gregor IX. povolal do Ríma, vymenoval ho za svojho spovedníka a kaplána a poveril ho zostavením zbierky cirkevných nariadení. Rajmund tento náročný úkol splnil za tri roky, pričom jeho dielo sa používalo na univerzitách a cirkevných súdoch. Keď v roku 1235 Gregor IX. ponúkol Rajmundovi arcibiskupstvo v Tarragone, ten z pokory odmietol, aby mohol naďalej žiť ako jednoduchý rehoľník. Namáhavou prácou si však Rajmund značne podlomil zdravie, takže lekári mu odporučili opustiť Rím. Pápež, hoci nerád, nakoniec s týmto krokom súhlasil. Rajmund sa tak vrátil do Barcelony, kde ho rodáci slávnostne a radostne privítali. Po zotavení pokračoval vo svojej práci vo Pánovej vinici a v rozvoji svojho rádu. Bol šťastný, že sa v kláštornom ústraní môže viac venovať spáse svojej duše, ako mu to bolo možné počas jeho verejného a náročného úradu na pápežskom dvore. Žil skromne podľa pravidiel rádu svätého Dominika, prísne sa postil a najväčšiu radosť nachádzal v modlitbách a rozjímaní. Nebolo mu však dopriate, aby v kláštore dlho zotrval.

V roku 1238 ho spolubratia zvolili za generála dominikánskeho rádu, aby ako jasná svieca osvetľoval a rozvíjal svoj milovaný rád. Hoci pokorný Rajmund prosil, aby mu tento úrad nebol zverený, z poslušnosti ho napokon prijal. Ako tretí generál dominikánov pracoval na rozvoji a upevnení rádu. V duchu svätého Dominika zostavil a vysvetlil pravidlá rádu, čím ich pevne zakotvil pre budúce časy. Navštevoval kláštory, dbal na prísne dodržiavanie rehoľnej disciplíny a bol všetkým bratom skúseným a láskavým otcom. Kvôli podlomenému zdraviu sa v roku 1240 vzdal svojej funkcie a ďalej žil ako jednoduchý rehoľník. Zvyšok svojho života venoval najmä misionárskej činnosti medzi neveriacimi moslimami a židmi. Na tento účel založil v niekoľkých kláštoroch svojho rádu školy, kde sa vyučovali arabský a hebrejský jazyk, aby odtiaľ vychádzali schopní misionári. Boh požehnal jeho úsilie, takže v roku 1256 mohol Rajmund generálovi rádu oznámiť radostnú správu, že 10 000 moslimov prijalo kresťanský krst.

Po celý život horlil svätý Rajmund za Božiu česť a slávu, za rozšírenie svätej Cirkvi a za večnú spásu svojich blížnych. Boh ho už za života oslávil mnohými zázrakmi, medzi ktorými vyniká tento: Aragónsky kráľ Jakub I. požiadal svojho spovedníka Rajmunda, aby ho sprevádzal na ostrov Malorka. Potajomky však vzal na loď ženu, s ktorou žil v hriešnom pomere. Rajmund kráľa dôrazne napomenul, aby tento vzťah

ukončil. Keď kráľ svoj sľub porušil, Rajmund mu priamo povedal: *„Vaše kráľovské veličenstvo, buď túto osobu ihneď prepustíte, alebo sa okamžite vraciam do Barcelony!“* Rozhnevaný kráľ nariadil, aby žiadna loď Rajmunda neprijala a nepreviezla ho do Španielska. Svätý Rajmund, nevediac o zákaze, odišiel do prístavu, no každá loď ho odmietla vziať. Plný dôvery v Boha sa pomodlil, rozprestrel svoj plášť na morskú hladinu, vstúpil naň a za šesť hodín doplával do Španielska.

Rajmund sa dožil takmer 100 rokov. Pripravený na smrť pôstami a modlitbami, prijal sväté sviatosti a pokojne zomrel v Pánovi 6. januára 1275. Na jeho hrobe sa udialo mnoho zázrakov, a tak ho pápež Klement VIII. v roku 1601 vyhlásil za svätého. Pápež Klement X. nariadil, aby sa jeho sviatok slávil každoročne 23. januára.

Poučenie:

Rajmund sa ako spovedník nebál napomínať ani pápeža, ani kráľa. Každý spovedník je vo svedomí viazaný k tomu, aby kajúcnikovi predložil pravdu, hoci nepríjemnú. Kajúcnici by mali rady spovedníka prijímať s pokorou, lebo kňaz v spovednici koná úrad samotného Krista. Dôrazné napomenutia, hoci tvrdé, vychádzajú z úprimnej lásky k duši. Podobne ako sa lekár neštíti ošetrovať bolestivé rany ostrým nástrojom, tak i spovedník lieči rany duše. *„Lepšie sú rany od toho, ktorý miluje, než klamné bozky od toho, kto nenávidí.“* (Prís 27, 6.)

III. Sv. Emerenciána, panna, mučeníčka (4. stor.)

Zo siedmich sviatostí je pre každého človeka najpotrebnejší krst. Bez tejto sviatosti nikto nemôže byť spasený, pretože nepokrstený človek zostáva v stave hriechu, nie je údom Kristovej Cirkvi a nemá posväcujúcu Božiu milosť. Je však možné, aby každý človek mohol prijať všetky milosti spojené s krstom. Krst je totiž trojaký: krst vodou, krst túžby a krst krvi.

Komu nie je možné prijať krst vodou, môže dosiahnuť odpustenie hriechov, Božiu milosť a večný život inými spôsobmi. Ak niekto úprimne túži po krste, má dokonalú lásku k Bohu a dokonalú ľútosť nad hriechmi, dosahuje krst túžby. Kto podstúpi mučenícku smrť za Krista, hoci nebol pokrstený, dosahuje krst krvi. Týmito dvomi cestami získali mnohí počas prenasledovania Cirkvi večnú spásu. Niektorí zomreli v túžbe po krste, skôr než ho mohli prijať, a iní boli pre svoju vieru v Krista umučení, hoci neboli pokrstení vodou. Cirkev považuje takýchto ľudí za svoje údy a niektorých z nich vyhlásila za svätých. Medzi nimi je aj svätá panna Emerenciána, dojka a družka svätej Anežky.

Emerenciána uverila v Krista a pripravovala sa na krst medzi katechumenmi. Zvykla sa modliť na hrobe svätej Anežky. Jedného dňa, keď tam kľačala spolu s ďalšími kresťanmi, napadla ich skupina surových pohanov, ktorí začali hádzať kamene. Kým ostatní ušli, Emerenciána zostala na mieste, vyčítala útočníkom ich zlobu a bola ukameňovaná. Takto svojou krvou, vyliatou pre Krista, dosiahla krst krvi a večnú slávu. Jej telo bolo pochované vedľa svätej Anežky.

24. JANUÁR

Sv. Timotej, biskup a mučeník (1. stor.)

Horlivý šíriteľ evanjelia a nerozlučný spoločník svätého Pavla na jeho apoštolských cestách, Timotej, pochádzal z mesta Lystra v Lykaónii. Jeho otec bol pohan a matka Eunika Izraelitka. Matka i stará matka Loida ho nábožne vychovali a už v detstve ho oboznámili so Svätým písmom Starého zákona, ako dosvedčuje svätý Pavol v liste Timotejovi: *„Spomínam si na tvoju úprimnú vieru, akú mala už tvoja stará matka Loida a tvoja matka Eunika, a som presvedčený, že aj ty.“* (2 Tim 1,5). *„Ale ty vytrvaj v tom, čo si sa naučil a čo ti je zverené. Veď vieš, od koho si sa to naučil. Od útleho detstva poznáš Sväté písma, ktoré ti môžu dať poučenie ku spáse.“* (2 Tim 3,14-15).

Pôsobením svätého Pavla sa Timotej, jeho matka aj stará matka obrátili na kresťanskú vieru. V roku 52 Pavol opäť navštívil Lystru a vzal si Timoteja, ktorého si obľúbil, za spoločníka a spolupracovníka. (Sk 16,1-3). Až dovtedy Timotej, syn otca pohana, nebol obrezaný. Keďže svätý Pavol na svojich apoštolských cestách vždy najprv oslovoval krajanov Židov, považoval za užitočné, aby Timoteja podľa obradu Starého zákona nechal obrezať. Takto mu nič nebránilo v šírení svätého evanjelia a mohol voľne vstupovať do židovských synagóg. (Sk 16,3). Od tej chvíle sa Pavol a Timotej stali nerozlučnými spoločníkmi. Timotej miloval Pavla ako svojho otca a vyvoleného služobníka Krista, zatiaľ čo Pavol ho ctil ako svojho najmilšieho syna. (2 Tim 1,2). Timotej teraz sprevádzal Pavla na jeho apoštolských cestách. Prešli Galáciou a Frýgiou do Macedónie, kde sa zdržali vo Filipách, Solúne a Beréi. V Beréi bol Pavol prenasledovaný Židmi, preto opustil Timoteja a Sílu a sám odišiel do Atén a neskôr do Korintu. (Sk 17, 13.15.; 18, 1).

Medzitým Pavol poslal Timoteja do Solúna, aby tam upevnil kresťanov vo viere a presvedčil sa o stave solúnskej Cirkvi. (1 Sol 3,2). Po splnení tohto poslania sa Timotej odobral za Pavlom, ktorého našiel v Korinte, a nie v Aténach, ako bolo pôvodne plánované. (Sk 17,15; 1 Sol 3,1). Z Korintu poslal Pavol kresťanom v Solúne dva listy, v ktorých im spolu s Timotejom želá pokoj. (1 Sol 1,1; 2 Sol 1,1). Po dvoch a pol rokoch v Korinte Pavol odišiel do Jeruzalema a odtiaľ do Efezu, kde pôsobil viac ako dva roky a tri mesiace. (Sk 19,1.10). Kde sa Timotej v tom čase nachádzal, nie je známe. Neskôr sa však s Pavlom opäť stretol v Efeze, odkiaľ ho apoštol poslal do Korintu, aby tamojším veriacim pripomenul Pavlove učenie v Kristovi. (1 Kor 4,17). Keď bol Timotej už na ceste do Korintu, Pavol sa rozhodol napísať a poslať Korinťanom svoj prvý list, predpokladajúc, že Timotej sa po ceste zdrží a list ho predbehne. V tomto liste Pavol vrelo odporúča Timoteja Korinťanom, prosí ich, aby sa oňho starali a umožnili mu

byť medzi nimi bez strachu, pretože koná Pánovo dielo, rovnako ako Pavol. Prosí ich, aby ho nikto nepodceňoval, ale aby ho všetci vyprevadili v pokoji. (1 Kor 16,10-11). Keď Pavol musel utiecť pred rozvášneným davom z Efezu a prišiel do Macedónie, opäť sa stretol s Timotejom, o ktorom sa zmieňuje v druhom liste Korinťanom (2 Kor 1,1). Neskôr Pavol a Timotej odcestovali do Korintu, kde zostali tri mesiace. Potom sa vydali cez Macedóniu a Malú Áziu do Jeruzalema. (Sk 20,4). O ďalších cestách svätého Timoteja sa v Písme nedozvedáme, no vieme, že neskôr pôsobil v Ríme, keď tam bol Pavol prvýkrát uväznený. O tom svedčia listy Pavla Kolosanom, Filipanom a Filemonovi, v ktorých sa o Timotejovi zmieňuje. Z listu Filipanom sa dozvedáme, že Pavol plánoval poslať Timoteja z Ríma k nim, aby sa mohol dozvedieť o ich stave a byť povzbudený: *„Aby som bol dobrej mysle, keď sa dozviem, ako sa máte,“* píše apoštol. (Fil 2,19). Z Pavlovho listu Hebrejom vieme, že Timotej, jeho najmilší syn a spoločník, bol istý čas v Ríme väznený, no nakoniec bol prepustený. (Hebr 13,23).

Po dvojročnom väzení v Ríme bol svätý Pavol prepustený na slobodu. Po návrate na Východ nechal Timoteja v meste Efez, kde ho slávnostne vysvätil za biskupa (1 Tim 4, 14). Tomuto svojmu milovanému spolupracovníkovi v Pánovej vinici napísal svätý Pavol do Efezu dva listy. Prvý z nich mu poslal z Macedónie, pravdepodobne z Filip. Keď však bol apoštol Pavol druhýkrát väznený v Ríme a uvedomoval si blížiacu sa smrť, napísal Timotejovi druhý list. Tento list, plný otcovskej oddanosti a nežnej lásky, obsahuje jeho túžbu vidieť ho ešte raz, spomína na Timotejove slzy a pozýva ho do Ríma, aby jeho prítomnosťou naplnil svoju radosť. (2 Tim 1, 4).

Toto sú posledné udalosti zo života svätého Timoteja, ktoré poznáme zo Svätého písma. Z ústneho podania sa dozvedáme, že tento prvý biskup mesta Efez zomrel mučeníckou smrťou v roku 97, nasledujúc príklad svojho veľkého učiteľa, svätého Pavla. Keď sa v Efeze konala hlučná pohanská slávnosť, svätý Timotej sa ju snažil prekaziť tým, že modloslužobníkom vyčítal ich pochabosť a s posvätnou horlivosťou im hlásal Krista Pána. Za to ho ukameňovali. Kresťania pochovali jeho telo na kopci neďaleko Efezu. V roku 356 boli jeho pozostatky prenesené do Konštantínopolu, kde podľa svedectva svätého Jána Zlatoústeho Boh oslávil jeho hrob zázrakmi.

Poučenie:

Apoštol Pavol vo svojich listoch Timotejovi vzdáva nádhernú pochvalu ako mužovi Božiemu, zbožnému, vernému spoločníkovi a neúnavnému šíriteľovi Kristovej pravdy. Timotej, verný apoštolovi pohanov, mu zostal nablízku aj v súžení a v okovách. Napriek tomu, že bol telesne slabý a jeho zdravie podlomili náročné cesty, prísne dodržiaval pôst a dobrovoľne sa zdržoval vína. Svätý Pavol ho však napokon napomenul, aby bol v pôste mierny: *„Nepi už iba vodu, ale pre svoj žalúdok a časté choroby užívaj trochu vína.“* (1 Tim 5, 23). Tí, ktorí takto premáhajú sami seba a z lásky k Bohu si odopierajú aj dovolené pôžitky, prinášajú záslužnú obetu, ktorá neostane bez odmeny. Svätí a svätice Božie, ako hovorí svätý Gregor, sa vyhýbali dovoleným pôžitkom, zábavám a radovánkam, aby sa tým ľahšie vyhli pôžitkom nedovoleným. *„Všetko je mi dovolené, ale nie všetko osoží,“* hovorí svätý Pavol. (1 Kor 6, 12).

---

24. januára si Cirkev pripomína pamiatku svätého Artemia, biskupa vo Francúzsku; svätého Feliciána, biskupa vo Foligne v Taliansku; svätej Euzebie (Xeny), panny a iných.

25. JANUÁR

Sviatok Obrátenia svätého Pavla, apoštola (1. stor.)

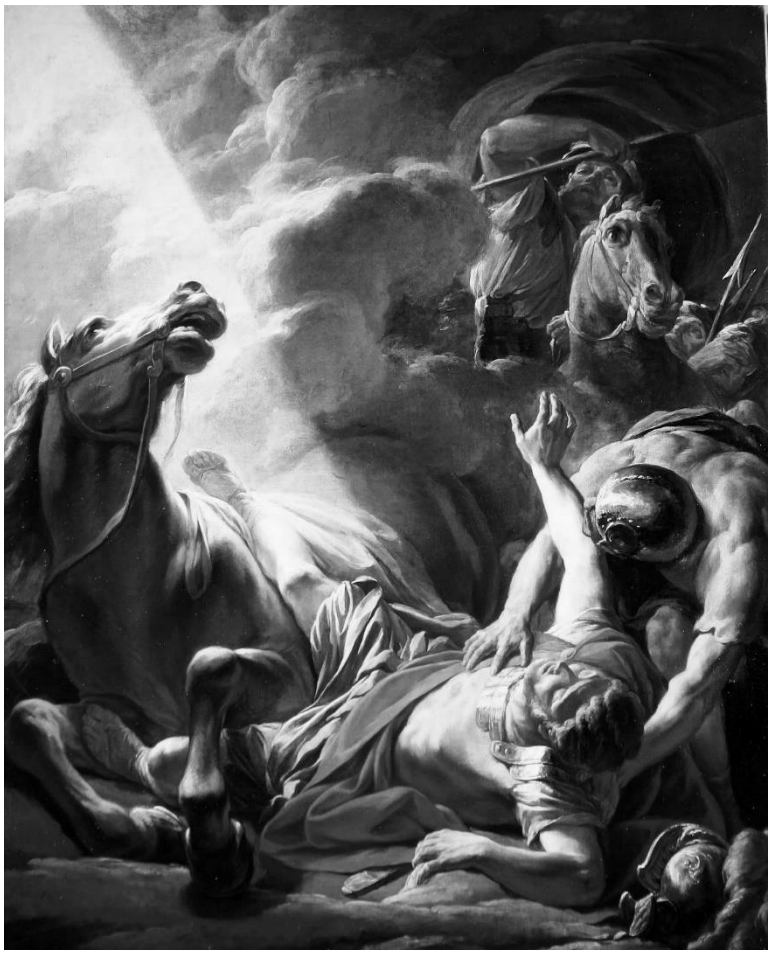

Hlboké slová, ktorými svätý Pavol ospevuje nevyspytateľné cesty Božej Prozreteľnosti, hovoriac s posvätným nadšením: *„Aká hĺbka Božieho bohatstva, múdrosti a vedomosti! Aké nepochopiteľné sú jeho súdy a nevyspytateľné jeho cesty! Veď kto poznal Pánovo zmýšľanie? Alebo kto bol jeho radcom?“* (Rim 11, 33-34), sa podivuhodným spôsobom naplnili na ňom samotnom. Kto by bol tušil, že Šavol, horlivý farizej, nepriateľ Ježišovho mena a zúrivý prenasledovateľ Pánových učeníkov, sa vďaka zázračnej Božej milosti obráti na Pavla, najslávnejšieho zo všetkých apoštolov a hlásateľov svätého evanjelia?

Šavol, pochádzajúci z významného mesta Tarzus v Cilicii v Malej Ázii, zdedil po svojom zámožnom otcovi právo rímskeho občianstva. Doma sa vyučil remeslu čalúnnika a ako mladík bol poslaný do Jeruzalema, kde sa stal žiakom slávneho a múdreho Gamaliela. Pod jeho vedením sa stal dôkladným znalcom Starého zákona a horlivým zástancom všetkých výkladov farizejskej školy. Preto vzplanul nenávisťou voči kresťanstvu. Keď bol svätý diakon Štefan ukameňovaný, Šavol sa tohto krutého činu zúčastnil. Nebol len prítomný, ale držal aj šaty tých, ktorí svätého mučeníka kameňovali, aby mohli svoje hrozné dielo vykonať ľahšie. Avšak zomierajúci Štefan, ktorý sa modlil za svojich nepriateľov, podľa slov svätého Augustína vyprosil Šavlovi milosť skorého obrátenia.

Po smrti svätého Štefana sa nenávisť rozvášneného ľudu obrátila proti všetkým kresťanom v Jeruzaleme. Jedným z hlavných nepriateľov kresťanov bol Šavol, ktorý získal úradné povolenie vstupovať do domov, kde sa nachádzali Pánovi učeníci, zatýkal ich a zatváral do žalárov. Keď boli odsúdení na smrť, nosil rozsudky a dohliadal na ich vykonanie. (Sk 8, 1–3; 26, 10–12; 1 Kor 15, 9). Vo svojom hneve voči veriacim

ich trestal v synagógach a nútil ich, aby sa rúhali Kristovi a zapreli svoju vieru. (Sk 26, 11). Pre toto prenasledovanie sa kresťania rozutekali z Jeruzalema do všetkých častí Judska a okolitých krajín, čo sa stalo v roku 35. Ani to však neuspokojilo zúrivého Šavla. Mysliac si, že Cirkev v Jeruzaleme už úplne zničil, získal od veľkňaza povolenie, aby mohol pokračovať v prenasledovaní aj v Damasku v Sýrii. Tam plánoval zatýkať kresťanov a zviazaných ich odvádzať do Jeruzalema na potrestanie. (Sk 9, 1–2).

Ale človek mieni a Boh mení. Šavol prenasledoval Kristovu Cirkev nie z čistej krutosti, ale zo zaslepenosti a nevedomosti. Keď však proti nej najväčšmi zúril, Božia milosť sa k nemu sklonila, osvietila ho a obrátila. Na ceste do Damasku ho náhle obklopilo svetlo z neba. Padol na zem a počul hlas: *„Šavol, Šavol, prečo ma prenasleduješ?“* Trasúc sa, uvidel pred sebou Pána (1 Kor 15, 8) a spýtal sa: *„Kto si, Pane?“* Pán mu odpovedal: *„Ja som Ježiš, ktorého ty prenasleduješ. Ťažko je ti vzpierať sa ostňu.“* Kristus Pán Šavla, svojho nepriateľa, porazil hlasom lásky, aby ho urobil svojím priateľom. Šavol padol na zem, aby pochopil, že proti Božej pravde bojuje márne. Svetlo, ktoré ho obklopilo, symbolizovalo svetlo viery, ktoré osvetlilo jeho dušu a ktorým on sám neskôr osvecoval národy.

Farizejská pýcha Šavla sa v okamihu zmenila na pokoru a jeho horlivá nenávisť voči Cirkvi svätej bola náhle uhasená. Ježiš Kristus, oslávený, stál pred ním a oznámil mu, že prenasledovaním kresťanov prenasleduje jeho samotného! Šavol trasúc sa a plný úžasu povedal: *„Pane, čo chceš, aby som urobil?“* Pán mu prikázal, aby vstal a šiel do mesta, kde sa dozvie, čo má robiť. Jeho spoločníci stáli ohromení, počuli hlas, ale nikoho nevideli. Keď Šavol vstal a otvoril oči, nič nevidel. Oslepol a jeho slepota trvala niekoľko dní, aby sa naučil otvoriť duchovný zrak nebeským veciam. Spoločníci ho vzali za ruku a zaviedli do Damasku, kde tri dni nevidel, nejedol ani nepil. Pôstom a rozjímaním sa kajal za svoju bývalú zúrivosť a pokorne sa pripravoval na to, čo s ním Boh zamýšľal.

V Damasku žil jeden Kristov učeník menom Ananiáš. Pán mu vo videní povedal: *„Ananiáš, vstaň a choď na ulicu zvanú Priama, a vyhľadaj v Judovom dome Šavla z Tarzu, lebo hľa, modlí sa.“* Ananiáš sa zhrozil, pretože vedel, aké prenasledovanie Šavol spôsobil veriacim v Jeruzaleme a prečo prišiel do Damasku. Kristus Pán ho však upokojil: *„Choď, lebo on je mojím vyvoleným nástrojom, aby niesol moje meno pohanom, kráľom a synom Izraela. Ukážem mu, koľko musí trpieť pre moje meno.“* Šavol medzitým vo videní videl, ako Ananiáš vkladá naňho ruky, aby znovu videl. Keď Ananiáš prišiel, povedal: *„Šavol, brat môj, Pán Ježiš, ktorý sa ti zjavil na ceste, ma poslal, aby si znova videl a bol naplnený Duchom Svätým.“* A hneď mu spadli z očí niečo ako šupiny, a Šavol opäť videl. Vstal a dal sa pokrstiť. Potom prijal pokrm, posilnil sa a zostal niekoľko dní s učeníkmi v Damasku. Okamžite začal v synagógach kázať, že Ježiš je Syn Boží. Aká zázračná premena! Čomu predtým odporoval, to teraz hlásal ako pravdu, pretože túto pravdu mu zjavil sám Boh. Nebolo teda divu, že obyvatelia mesta Damask, počujúc ho, žasli a hovorili: *„Či to nie je ten, čo v Jeruzaleme prenasledoval tých, ktorí vzývali meno Kristovo, a sem prišiel, aby ich zviazal a odovzdal veľkňazom?“* Šavol však čoraz presvedčivejšie svojím prejavom premáhal Židov v Damasku, až museli zahanbení mlčať. (Sk 9, 1–22). Tak mocne a

presvedčivo kázal obrátený Pavol o tom, že Ježiš Kristus je zasľúbený Mesiáš zo Starého zákona, že jeho krajania mu nedokázali odporovať. Napriek tomu sa všetci neobrátili. Naopak, vzplanuli proti nemu nenávisťou a radili sa, ako ho zabiť. Tak sa na tomto novom apoštolovi rýchlo naplnili slová, ktoré o ňom Pán povedal Ananiášovi, že pre jeho meno bude znášať veľké prenasledovanie.

Poučenie:

Šavol, keď počul hlas Krista, pokorne povedal: *„Pane, čo chceš, aby som urobil?“* Božia milosť ho hľadala, on jej neodporoval a stal sa novým človekom. Aj k tebe, kresťan, hovorí Kristus Pán hlasom svojho milosrdenstva a ponúka ti svoju milosť, aby si vstal zo svojich hriechov, úprimne činil pokánie a zachránil svoju dušu. Dôkladne sleduj, čo sa deje okolo teba vo svete, pozorne načúvaj hlasu svojho svedomia a zistíš, že Ježiš Kristus hľadá aj teba, chce ťa získať a hovorí ti: *„Milý synu, prečo mi odporuješ?* Prečo prestupuješ moje prikázania? Prečo poškvrňuješ svoju dušu hriechmi?“ Takto k tebe osobitne hovorí vždy, keď ťa navštevuje chorobou, zármutkom alebo inými ťažkosťami a zráža ťa k zemi. Počúvni preto jeho hlas, ako to urobil kajúci Šavol, a povedz s Dávidom: *„Pripravené je moje srdce, pripravené je plniť tvoju svätú vôľu, Pane. Vykonám všetko, čo mi kážeš, len nech ma sprevádza tvoja milosť a tvoja ruka obmäkčí tvrdé srdce moje!“* Kristus Pán stojí pri tvojich dverách a klope. Ak počuješ jeho hlas a otvoríš mu dvere, vojde k tebe, bude s tebou večerať a ty s ním. (Zjv 3, 20.)

---

25. januára si pripomíname aj pamiatku sv. Ananiáša v Damasku, sv. Prajektusa, biskupa v Clermont vo Francúzsku, sv. Apollosa, opáta v Tébais v Egypte a ďalších.

26. JANUÁR

I. Sv. Polykarp, biskup a mučeník (1. stor.)

V bohatom a nádhernom meste Smyrna v Jónsku na pobreží Malej Ázie kázali vieru v Krista najprv svätí apoštoli Pavol a Ján. Smyrnenská Cirkev sa čoskoro preslávila pôsobením a mučeníctvom svojho biskupa sv. Polykarpa. Polykarp už ako mladík stretával apoštolov a iných ranokresťanov, od ktorých bol vyučený vo viere v Krista a upevnený v nej. Obzvlášť mal to šťastie, že sa priateľsky zblížil so sv. Jánom Evanjelistom, ku ktorému priľnul vrúcnou láskou a ktorý ho vysvätil a ustanovil za biskupa v Smyrne ešte pred napísaním knihy Zjavenia sv. Jána, teda pred rokom 95 po Kristovom narodení. Polykarp slúžil

ako biskup takmer sedemdesiat rokov s veľkou svätosťou, horlivosťou a požehnaním. O jeho živote a pôsobení píšu jeho žiak sv. Irenej, sv. Ignác, mučeník, a samotná Smyrnenská Cirkev, ktorá ho považovala za svoju pýchu a ozdobu. Sv. Irenej o ňom píše: *„Pamätám si miesto, kde Polykarp sedával a učil. Pamätám si jeho príchody a odchody, celý spôsob jeho života, výzor jeho tela, slová, ktoré hovoril ľudu, a všetko, čo spomínal o svojom styku so sv. Jánom a inými, ktorí videli Pána. Spomínal ich slová a všetko, čo sa týkalo Pána. Tiež zázraky a učenie, ako ich prijal od tých, ktorí sami videli Božie Slovo, vždy v zhode s Písmom.“*

Po smrti sv. Jána Apoštola sa kresťania celej prednej Ázie obracali na Polykarpa ako na svojho duchovného vodcu. V roku 107 sv. Ignác, mučeník, biskup Antiochijský, ktorého cisár Trajan odsúdil na smrť v rímskej aréne, navštívil Smyrnu počas svojej cesty do Ríma. Polykarp ho spolu s cirkvou vrelo prijal, bozkával jeho okovy a strávil s ním nejaký čas. Sv. Ignác o Polykarpovi napísal: *„Poznajúc tvoje zbožné zmýšľanie založené ako na skale, som plný vďaky, že som bol hodný uzrieť tvoju svätú tvár.“* Odchádzajúc zveril Ignác Polykarpovi starosť o opustenú Cirkev v Antiochii, čo Polykarp verne splnil.

Okolo roku 160 sa ctihodný Polykarp vybral do Ríma, kde bol pápežom Anicet, aby vyriešil niektoré sporné otázky. Na Východe sa totiž Veľkonočné sviatky slávili v inom termíne ako na Západe, čo vyvolávalo napätie. Hoci sa tento problém nepodarilo vyriešiť, obaja sa rozišli v mieri, dohodli sa, že každý bude dodržiavať vlastné zvyklosti.

Polykarp sa s veľkou horlivosťou staval proti bludom a kacírstvam, ktoré odporovali pravde Kristovej. Sv. Irenej spomína: *„Keď Polykarp počul kacírsku náuku, zapchal si uši a volal: ‚Dobrotivý Bože, akým časom si ma to dožil!‘ a odchádzal preč.“* V Ríme sa stretol s nebezpečným bludárom Marcionom, ktorý sa ho spýtal: *„Poznáš ma?“* Polykarp mu odpovedal: *„Poznám prvorodeného satana.“*

Ako píše sv. Irenej, apoštoli a ich učeníci dbali na to, aby sa ani slovami nespájali s nikým, kto prekrúcal pravdu, podľa napomenutia sv. Pavla: *„Človeka, ktorý rozsieva bludy, po jednom aj druhom napomenutí odmietni, pretože vieš, že je prevrátený.“* (Tit. 3, 10). Dôstojná vážnosť staručkého Polykarpa, ktorý ako jediný v tom čase mohol povedať, že učenie Kristovo prijal priamo od apoštolov, pôsobila na bludárov, ako boli Valentiniáni a Marcioniáni v Ríme, tak mocne, že sa veľké množstvo z nich kajúcne vrátilo do katolíckej Cirkvi.

Po sedemdesiat rokov viedol Polykarp Smyrnenskú Cirkev a získal si takú úctu a lásku, že kresťania, keď ho niekde stretli, predbiehali sa, kto mu vyzuje obuv a pobozká nohy. Pohania o ňom hovorili ako o podivuhodnom mužovi. Mnohí teológovia sa domnievajú, že sa na neho vzťahujú slová, ktoré Kristus Pán povedal sv. Jánovi Apoštolovi v Zjavení: *„Anjelovi Cirkvi v Smyrne napíš: Toto hovorí Prvý a Posledný, ktorý bol mŕtvy a ožil: Viem o tvojom súžení a chudobe, ale si bohatý. A viem, ako sa ti rúhajú tí, čo sa vydávajú za Židov, ale nie sú, lež sú synagóga satana. Neboj sa toho, čo máš trpieť. Ajhľa, diabol uvrhne niektorých z vás do väzenia, aby*

ste boli skúšaní, a budete mať súženie desať dní. Buď verný až do smrti a dám ti korunu života.“ (Zjv 2, 8-10). Požehnaný život Polykarpa sa zavŕšil slávnou smrťou.

Za cisára Marka Aurélia vzniklo na podnet pohanského davu v Malej Ázii prenasledovanie kresťanov, ktoré sa v roku 166 rozhorelo aj v Smyrne. Prokonzul (cisársky námestník) povolil výkrikom rozvášneného ľudu a mnohých kresťanov zatkol, mučil hroznými mukami a nakoniec popravil. O tomto prenasledovaní, najmä o mučeníckej smrti sv. Polykarpa, máme spoľahlivú správu v liste, ktorý Smyrnenská Cirkev krátko po jeho mučeníctve napísala a poslala do iných cirkví.

Kresťania prijímali aj najukrutnejšie muky s veselou mysľou, takže mnohí pohania ich ľutovali a nariekali nad ich osudom. Trpezlivosť a odvaha kresťanov, mučených pre Krista, ešte viac rozzúrila pohanský ľud, ktorý kričal: *„Preč s bezbožníkmi! Nájdite Polykarpa!“* Keď Polykarp počul, že ľudia usilujú o jeho život, nezľakol sa a chcel zostať v meste. Na naliehanie veriacich však odišiel na vidiek, na statok neďaleko Smyrny, kde býval s niekoľkými kresťanmi a modlil sa dňom i nocou za Cirkvi rozptýlené po svete.

Tri dni pred tým, ako bol zajatý, mal vo videní horiaci vankúš. Prorocky povedal: *„Mám byť zaživa upálený!“* Keď ho už pátrači hľadali, utiekol na iný statok. Keď ho však napokon zradil jeden z otrokov, Polykarpa chytili. So zbraňami a ako proti zločincovi prišli za ním v piatok večer. Polykarp sa mohol v tme opäť ukryť, ale odmietol a povedal: *„Nech sa stane vôľa Pánova.“* Polykarp pokojne zišiel dolu, privítal vojakov a dal im pokrm a nápoj, koľko chceli. Poprosil ich, aby mu dovolili hodinu sa modliť. Plný Božej milosti sa modlil tak vrúcne, že vojaci a strážcovia boli ohromení a mnohí z nich ľutovali, že ho musia zajať. Po modlitbe, počas ktorej myslel na všetkých, s ktorými sa kedy stretol, aj na celú katolícku Cirkev, ho posadili na osla a viedli do Smyrny na Bielu sobotu.

Sudca Herodes a jeho otec Niketes išli Polykarpovi v ústrety, vzali ho na svoj voz a prehovárali ho slovami: *„Čo je zlé na tom, aby si cisára nazval ‚Pánom‘, nasypal trochu kadidla a vykonal, čo sa patrí, a tak si zachránil život?“* Polykarp im spočiatku neodpovedal, no keď naliehali, povedal: *„Neurobím, čo mi radíte!“* Keď sa im nepodarilo presvedčiť ho, napadli ho tvrdými slovami a prudko ho zhodili z voza, až si vykĺbil holeň. Polykarp však, akoby nič nebolo, radostne kráčal k aréne, kde vládol taký krik, že nebolo počuť ani slovo.

Keď Polykarp vstupoval do divadla, z neba sa mu ozval hlas: *„Buď silný a statočný, Polykarp!“ Tento* hlas počuli mnohí prítomní kresťania. Prokonzul, pred ktorého ho postavili, sa ho spýtal: *„Si ty Polykarp?“* A keď to potvrdil, začal ho presviedčať, aby zaprel Krista: *„Šetri svoje staré dni, prisahaj na šťastie cisára, rozmysli si to, zapri Krista a prepustím ťa!“* Polykarp odpovedal: *„Už osemdesiatšesť rokov slúžim Kristovi a nikdy mi neublížil. Ako by som sa mohol rúhať svojmu Kráľovi, ktorý ma vykúpil?“*

Prokonzul na neho ďalej naliehal: *„Prisahaj na šťastie cisára!“*Polykarp odvetil: *„Som kresťan. Ak chceš lepšie poznať kresťanské učenie, urči deň a vypočuj ma!“* Prokonzul povedal: *„Hovor k ľudu, nech sa o tom rozhodne.“*Polykarp mu odpovedal:

„Pokladám za správne hovoriť s tebou, pretože nás učia preukazovať úctu autoritám ustanoveným Bohom, pokiaľ nezasahujú do nášho svedomia. Týchto však nepokladám za hodných, aby som im hovoril o svojej viere.“

Prokonzul mu teraz pohrozil: *„Mám divé zvieratá a dám ťa im, ak nezmeníš svoje rozhodnutie.“* Polykarp odpovedal: *„Pošli ich sem!“* Prokonzul znovu pohrozil: *„Dám ťa spáliť ohňom, ak nezmeníš svoje rozhodnutie.“* Polykarp povedal: *„Hrozíš ohňom, ktorý horí hodinu a hneď zhasne, ale nepoznáš oheň budúceho súdu a večného trestu, ktorý je pripravený pre bezbožných. Prečo teda váhaš? Urob, čo chceš!“*

Hovoril tieto a mnohé iné veci s takou dôverou a radosťou, že sa na jeho tvári zračila Božia milosť. Ani najmenej sa nedal zmiasť alebo zastrašiť hrozbami, takže prokonzul, ohromený jeho stálosťou, dal hlásateľovi v strede arény prikázať, aby trikrát vyhlásil: *„Polykarp vyznal, že je kresťan.“* Všetci pohania a Židia žijúci v Smyrne vtedy s veľkou zúrivosťou vykríkli: *„Toto je učiteľ Ázie, otec kresťanov, ničiteľ našich bohov, ktorý učí ľudí neobetovať a neklaňať sa im!“* Žiadali modloslužobného kňaza, aby pustil na Polykarpa leva. Keď sa však dozvedeli, že to už nie je možné, pretože predstavenia so zvieratami už skončili, jednomyseľne zvolali, že Polykarpa treba upáliť zaživa.

Ľudia rýchlo znášali polená a raždie z kúpeľov a dielní, a Židia, ako obvykle, boli pri tejto úlohe zvlášť horliví. Keď bola hranica pripravená, Polykarp si zložil odev a obliekli mu košeľu nasiaknutú živicou. Keď ho chceli ešte pribiť klincami, povedal: *„Nechajte ma tak. Ten, ktorý mi dá zniesť oheň, mi tiež dá stáť na hranici bez toho, aby som potreboval byť pribitý.“* Preto ho nepribili, ale iba zviazali. S rukami zviazanými za chrbtom, ako baránok určený na obetu, zdvihol oči k nebu a povedal: *„Pane, Bože všemohúci, Otče milého a požehnaného Syna svojho, Ježiša Krista, skrze ktorého sme ťa poznali, Bože anjelov, mocností a celého stvorenia, i celého pokolenia spravodlivých, ktorí žijú pred tvojou tvárou: chválim ťa, že si ma uznal hodným v tento deň a v túto hodinu byť pripojený k počtu tvojich mučeníkov, že smiem piť z kalicha tvojho Krista, aby som vstal k večnému životu dušou i telom. Prijmi ma dnes ako milú obetu. Preto ťa za všetko chválim, oslavujem a velebím, spolu s večným nebeským Ježišom Kristom, tvojím milým Synom, ktorému s tebou a s Duchom Svätým patrí česť teraz i naveky. Amen.“*

Sotva svätý mučeník dokončil svoju modlitbu, kati zapálili oheň. Keď vyšľahol veľký plameň, oheň sa zdvihol ako klenba a ako plachta napnutá vetrom obklopil celé telo mučeníka. On však stojac uprostred nebol podobný horiacemu telu, ale skôr chlebu pečenému v peci alebo zlatu a striebru rozpálenému v ohni. Prítomní cítili vôňu kadidla a iného vzácneho korenia.

Keď bezbožníci videli, že jeho telo nemohlo byť spálené ohňom, prikázali katovi, aby ho prebodol dýkou. Keď tak urobil, vyvalilo sa toľko krvi, že uhasila oheň. Celý zástup bol ohromený rozdielom medzi neveriacimi a vyvolenými. Keď kresťania chceli odniesť telo svätého mučeníka, rímsky stotník na naliehanie a žiadosť Židov prikázal, aby bola jeho mŕtvola položená doprostred ohňa a spálená. Napriek tomu kresťania pozbierali zachované kosti, ktoré boli vzácnejšie než drahé kamene a

hodnotnejšie než zlato. Uložili ich na čestné miesto, kde sa s radosťou a oslavou schádzali, aby si každoročne pripomínali mučenícku smrť tohto vznešeného biskupa.

Takto opísala utrpenie a smrť svätého Polykarpa smyrnianska Cirkev vo svojom liste adresovanom Cirkvi vo Filapanoch s prosbou, aby bol tento list poslaný ďalej ostatným obciam svätej katolíckej Cirkvi. Svätý Polykarp napísal viacero listov, niektoré celým cirkvám, iné jednotlivým kresťanom, no zachoval sa iba jediný, a to list Filipanom. Tento svätec im poslal svoj list spolu s listami svätého Ignáca mučeníka. V liste napomína k životu podľa kresťanských zásad a stanovuje povinnosti pre jednotlivé stavy. Kňazom hovorí, aby súdili spravodlivo a neboli príliš prísni, vedomí si, že všetci podliehame hriechu. Potom hovorí o skutočnosti Kristovej smrti a jeho zmŕtvychvstania, povzbudzuje k nasledovaniu príkladu trpezlivosti, ktorú ukázali blahoslavení muži. Nakoniec Filipanom odporúča, aby sa modlili za všetkých, dokonca i za svojich vrahov, aby tak ukázali ovocie svojej viery vo všetkom a aby v nej vytrvali až do konca.

Poučenie:

„Už osemdesiatšesť rokov slúžim Kristovi a nijako mi neublížil. Ako by som sa mohol rúhať svojmu Kráľovi, ktorý ma vykúpil?“ Takto hovoril svätý Polykarp pohanskému sudcovi. Aké krásne slová, hodné byť zapísané zlatom! Kiežby sme podľa príkladu svätého Polykarpa dokázali podobne hovoriť, kedykoľvek sme pokúšaní k hriechu! Boh nám prejavuje nespočetné dobrodenia na duši i na tele, ako by sme mu mohli oplácať nevďakom a neposlušnosťou? Čo urobil Kristus tým neveriacim a ľahkovážnym kresťanom, ktorí ho v dnešnej dobe opúšťajú, tupia jeho sväté meno a rúhajú sa mu? Čím vtelený Boží Syn ublížil tým, ktorí ho vo svojej nevere nazývajú iba človekom? Čo urobil Spasiteľ tým zlostníkom a nepriateľom, ktorí by najradšej zničili jeho dielo, katolícku Cirkev? *„Môj ľud, čo som ti urobil, alebo čím som ti bol ťažký? Odpovedz mi!“* (Mich. 6, 3).

Smyrnianski kresťania zozbierali kosti svätého Polykarpa, s úctou ich uložili a na tomto mieste sa schádzali, aby si pripomínali pamiatku tohto veľkého Kristovho mučeníka. Hľa, ako už v apoštolských časoch veriaci ctili svätých a relikvie ich umučených tiel! Bludári v šestnástom storočí, odmietajúc úctu, ktorú katolícka Cirkev oddávna vzdávala Božím svätým a ich relikviám, vo svojej nevedomosti a pýche zavrhli aj učenie prvých kresťanov, ktorí ho počuli priamo od svätých apoštolov. Len v katolíckej Cirkvi sa zachováva a hlása neporušené a čisté učenie Kristovo, tak ako ho svätí apoštoli a ich učeníci šírili do všetkých kútov sveta.

II. Sv. Pavla, vdova (4. stor.)

Akú veľkú úctu starí kresťania preukazovali pamätným miestam v Palestíne posväteným životom vteleného Božieho Syna Ježiša Krista, dosvedčuje svätá Pavla, učeníčka svätého Hieronyma. Pochádzala z významnej a bohatej rímskej rodiny. Bola vydatá za váženého Rimana Toxia, ktorému porodila štyri dcéry a jedného syna. Po

ovdovení sa zriekla svetských radostí a úplne sa zasvätila starostlivosti o spásu vlastnú i svojich blížnych.

V tom čase žil v Ríme svätý Hieronym, ktorého učenie zbožná Pavla horlivo prijímala a zachovávala. Celý svoj čas venovala modlitbe, čítaniu Svätého písma, výchove detí v bázni Božej, pomoci chudobným a ošetrovaniu chorých. V roku 332 navštívil Rím svätý Epifánius spolu s inými východnými biskupmi, ktorým Pavla poskytla pohostinstvo vo svojom dome. Duchovné rozhovory s týmito biskupmi a so svätým Hieronymom v nej prebudili horúcu túžbu navštíviť sväté miesta v Palestíne a stráviť tam zvyšok svojho života.

Po zabezpečení svojich detí sa vydala na cestu do Svätej zeme spolu s dcérou Eustochiou. Navštívila svätého Epifánia na Cypre, svätého Pavlína v Antiochii, modlila sa v Jeruzaleme a usadila sa v Betleheme, kde mala nežnú úctu k svätému miestu narodenia Spasiteľa. Keď prvýkrát vstúpila do jaskyne, kde sa narodil Kristus Pán, pokľakla a so svätou radosťou zvolala, prelievajúc slzy: *„Buď pozdravený, Betlehem, dom chleba, ktorý zostúpil z neba! Buď pozdravená, Efrata, bohatá a úrodná zem, ktorá dala sladké ovocie, nášho Pána a Spasiteľa!“*

Odtiaľ sa vydala do Egypta navštíviť pustovníkov, ktorých svätý život si veľmi obľúbila. Po návrate do Betlehema založila štyri kláštory – jeden pre mníchov a tri pre mníšky. Čo jej zostalo z majetku prineseného z Ríma, rozdala chudobným. Sama žila s dcérou v chudobe a najväčšej pokore. Naučila sa hebrejský a grécky jazyk, vyučovala a s pomocou svätého Hieronyma viedla mníšky svojich kláštorov, pričom im bola vzorom bohabojného života.

Svätý Hieronym o nej píše, že nikdy nekonzumovala mäso, víno, ryby, med, vajcia ani mlieko. Spávala iba niekoľko hodín na holej zemi, zvyšok noci trávila na modlitbách. Oplakávala aj najmenšie poklesky, akoby spáchala veľké hriechy. V správaní sa nikdy nedávalo tušiť, z akého významného rodu pochádza. Takto žila svätá Pavla dvadsať rokov v Betleheme.

Nakoniec ochorela na smrť. Keď sa dcéra Eustochia horlivo modlila, aby Boh predĺžil jej život, Pavla vyjadrila túžbu odlúčiť sa od sveta a spojiť sa s Kristom. Nábožne prijala sväté sviatosti a neprestávala sa modliť. Keď umierala, pri jej lôžku stáli svätý Hieronym a iní biskupi. Na otázku, ako sa cíti, odpovedala: *„Som pokojná a spokojná, necítim žiadne bolesti.“* Potom sa prežehnala krížom a skonala vo veku 56 rokov, roku Pána 404. Jej telo palestínski biskupi za spevu žalmov niesli do chrámu postaveného na mieste, kde sa narodil Kristus Pán.

Svätý Hieronym zakončuje jej životopis slovami: *„Zbohom, Pavla! Pros Boha za toho, kto ťa vzýva a potrebuje tvoju príhovoru vo svojich starobe. Tvoja viera a skutky ťa spojili s Kristom. Už si pri ňom, a tým ľahšie získaš všetko, o čo ho prosíš.“*

Poučenie:

Svätá Pavla oplakávala aj najmenšie chyby a trestala ich pôstom a inými kajúcimi skutkami. Ak si uvedomíš, milý kresťan, že tvoje chyby sú iste väčšie než jej, ba možno si zaťažený veľkými hriechmi, uznáš, že máš povinnosť tieto hriechy na sebe

trestať prísnym pokáním. Myslíš si, že si už učinil dosť pre Božiu spravodlivosť len tým, že si vykonal spoveď, a možno ani nie veľmi dôsledne? Svätý Augustín hovorí: *„Hriech treba trestať. Ak nechceš, aby ho trestal Boh, potrestaj ho sám na sebe a predíď tak hnev Boží.“*

Dňa 26. januára si pripomíname aj pamiatku blahoslavenej Hascey, pustovníčky, svätého Simeona opáta, svätého Teofrída, biskupa vo Francúzsku, svätého Teogena, biskupa, a jeho druhov v Afrikea ďalších.

27. JANUÁR

Sv. Ján Zlatoústy, konštantínopolský patriarcha (4. stor.)

K popredným veľkým postavám katolíckej Cirkvi, ktoré sa ako hviezdy apoštolskej horlivosti, učenosti a svätosti života budú naveky skvieť, patrí svätý Ján Zlatoústy. Tento slávny svätec sa narodil roku 347 v hlavnom meste Antiochii v Sýrii. Antiochia, tretie najväčšie mesto Rímskej ríše z hľadiska počtu obyvateľov a bohatstva, bola prezývaná kráľovnou Východu.

Rodičia Jána boli urodzení a vážení kresťania. Otec Sekundus, vysoký vojenský dôstojník, zomrel krátko po jeho narodení. Matka Anthusa, ktorá ovdovela vo svojich dvadsiatich rokoch, sa už viac nevydala. Pamätajúc na radu svätého Pavla (1 Kor 7, 8), zasvätila celý svoj život starostlivosti o výchovu svojho syna, ktorého považovala za najdrahší poklad po zosnulom manželovi.

Mladý Ján už od útleho veku prejavoval vynikajúce schopnosti. Matka mu zabezpečila najlepších učiteľov, pod ktorých vedením vynikal vo všetkých oblastiach vzdelania. Filozofiu študoval u Andragathia, rétoriku u slávneho pohanského rečníka Libania. Andragathius ho zasvätil do Platónovej filozofie, zatiaľ čo Libanius ho vycvičil na takého vynikajúceho rečníka, že vyhlásil, že by sa mohol stať jeho najlepším nástupcom, nebyť toho, že je kresťan.

Štúdiá u Libania začal Ján vo svojich dvadsiatich rokoch a zotrval tam tri roky. Celé svoje mladé roky prežil čisto a bezúhonne, hoci bol obklopený mnohými

príležitosťami a pokušeniami k rozkošníckemu a nemravnému životu. Po skončení rétorickej školy plánoval Ján venovať sa právnickej profesii, aby si ako verejný obhajca na súdoch získal slávu a zabezpečenie. Preto začal navštevovať verejné miesta, kde sa konali súdne procesy a divadelné predstavenia.

Avšak jeho duch, vychovaný výnimočnou matkou v kresťanských zásadách, si rýchlo znechutil podvody a klamstvá súdnictva aj báje a nemravnosti divadla. Jeho dôverný priateľ Basil ho presvedčil, aby sa usilovne venoval čítaniu a rozjímaniu nad Svätým písmom, vymenil svetské šaty za mníšsky odev a usiloval sa o kresťanskú dokonalosť. Pod vedením vynikajúceho Diodora, predstaveného kláštora, Ján pracoval na zdokonaľovaní svojho charakteru, prekonával svoje prirodzené chyby, najmä výbušnosť a hnev, a stal sa pokojným, miernym a trpezlivým. Láska k Bohu v ňom rástla a horela živým plameňom.

Podľa vtedajších zvyklostí odkladal Ján prijatie krstu až do dospelosti. V tom čase bol patriarchom v Antiochii svätý Meletios. Ten, spoznajúc Jánovu výnimočnú nadanosť, mravnú čistotu a zbožnosť, si ho obľúbil a tri roky ho vyučoval posvätným vedám. V roku 369 Jána pokrstil a vysvätil za lektora (predčítača Svätého písma) v hlavnom chráme.

Od tej doby Ján nikdy nezhrešil, neprisahal, nepomlouval a ani sa nezapájal do zábavných žartov. Onedlho sa s Basilem dohodli, že obaja odídu do samoty a oddajú sa pustovníckemu životu. Avšak Jánova matka Anthusa, svojimi slzami a prosbami, odvrátila syna od uskutočnenia tohto zámeru. Z lásky k matke zostal Ján doma a snažil sa žiť v ruchu veľkomesta spôsobom, ktorý sa podobal životu pustovníkov.

Krotil svoje telesné túžby, držal svoj jazyk na uzde, často a prísne sa postil, modlil sa, veľa rozjímal a vyhýbal sa spoločnosti svetských ľudí. Okrem Basila sa k nemu pripojili ešte traja ďalší spoločníci, s ktorými predtým spoločne študoval v škole Libania.

Táto svätá družina mala za duchovných vodcov ctihodných rehoľníkov Diodora a Karteria. Vtedy sa stalo, že patriarcha sv. Meletios bol vyhnaný zo svojho sídla v Antiochii a zároveň sa uvoľnili aj iné susedné biskupské stolce. Keď sa Ján dopočul, že on a Bazil môžu byť zvolení za biskupov, veľmi sa zľakol, pretože sa necítil tejto hodnosti hodný. Bez toho, aby sa niekomu zveril, tajne utiekol z Antiochie a ukryl sa, zatiaľ čo Bazil zostal v meste, kde bol nakoniec zvolený a prinútený prijať biskupské svätenie. Aby Ján ospravedlnil svoj útek, napísal vo svojom dobrovoľnom exile dielo *„O kňazstve“,* vynikajúce obsahom aj formou, v ktorom rozpráva o posvätnosti, povinnostiach a ťažkostiach kňazského stavu.

Keď bol Bazil vysvätený za biskupa, Ján sa uchýlil do jedného kláštora neďaleko Antiochie, kde štyri roky žil prísnym, sebazapieravým životom. Ani to mu nestačilo; odišiel potom do púšte a dva roky strávil v jaskyni pôstom, modlitbami, bdením, spevom žalmov a písaním. V tejto samote sa rozvinul jeho výnimočný duchovný život, ktorý dodnes obdivujeme; tam získal neobyčajnú znalosť ľudských povád a tú rozhodnosť a odhodlanie brániť katolícke pravdy, ktorými neskôr vynikal. Kvôli prísnym pôstom Ján ochorel a bol nútený roku 380 vrátiť sa do Antiochie, kde sa

čoskoro zotavil. Medzitým bol sv. Meletios povolaný z vyhnanstva späť do svojho sídla a napriek Jánovmu odporu ho vysvätil za diakona. Po šiestich rokoch Meletiovej smrti sa jeho nástupcom stal Flavius, ktorý Jána vysvätil za kňaza a ustanovil ho kazateľom hlavného chrámu v Antiochii.

Na tento úrad Boh Jána obdaril vynikajúcimi schopnosťami, a on sa naň dôkladne pripravil. Jeho hlas mocne znel vo veľkom chráme antiochijskom, prenikajúc srdcia všetkých poslucháčov. Takýto kazateľ bol pre Antiochiu veľmi potrebný. Toto rušné mesto, známe obchodom a remeslami, prekypovalo bohatstvom, jeho obyvatelia však holdovali márnivosti a rozkošiam a boli náchylní na vzbury a nemravnosti. Jadro obyvateľstva bolo síce kresťanské, no nechýbali v ňom početní sektári, pohania a Židia. Vedľa najväčšieho prepychu a bujnej zhýralosti tu vládla aj bieda a zúfalstvo. V tomto meste našiel horlivý, vzdelaný a svätý kazateľ Ján úrodnú pôdu pre svoju apoštolskú prácu. Kázal, pokiaľ mu to zdravie dovolilo, každý deň a s požehnanými výsledkami.

Jeho víťazná výrečnosť sa zvlášť prejavila roku 387. Cisár Theodosius chcel osláviť desiate výročie svojho nástupu na trón spolu s piatym rokom spoluvlády svojho syna Arkadia. Keďže však jeho pokladnice boli prázdne, uvalil na ľud novú, krutú daň. To vyvolalo medzi obyvateľmi nebezpečné rozhorčenie. Antiochijčania povstali, zaútočili na sídlo cisárskeho miestodržiteľa, hrozili mu smrťou, znesvätili a zvrátili sochy cisára Theodosia a jeho manželky Flacilly, ktoré stáli na námestí, a vláčili ich mestom, hanobiac celú cisársku rodinu. Nakoniec zapálili radnicu a takmer zničili celé mesto, nebyť zásahu vojska, ktoré požiar uhasilo a povstalcov rozohnalo.

Po tomto čine sa Antiochijčania rýchlo spamätali a začali sa triasť strachom, mnohí utiekli z mesta. Nikto sa neodvažoval vyjsť na ulicu, všetky trhoviská a divadlá boli prázdne, pretože sa šírila zvesť, že cisár Theodosius, známy svojou prudkou povahou, mesto prísne potrestá, zbaví ho slávy i práv hlavného mesta, ba ho zrovná so zemou. V tejto strašnej dobe sa mesta ujal staručký biskup Flavius. Odišiel do Konštantínopolu, kde svojimi prosbami upokojil rozhnevaného cisára.

Medzitým, počas celého pôstu, keď bol Flavius na ceste, ustrašený ľud Antiochie sa denne hrnul do hlavného chrámu, kde Ján prednášal úchvatné kázania. V nich karhal hriešny život svojich poslucháčov, hrozil zaslúženým trestom, vyzýval k pokániu, tešil a vzbudzoval nádej. Tieto Jánove duchovné prejavy sa považujú za najvýznamnejšie plody jeho výrečnosti. Je to dvadsaťjeden kázaní *„O sochách“,* za ktoré mu bolo udelené meno Chrysostomos, teda Zlatoústy.

V tom čase zomrel arcibiskup konštantínopolský Nektarios. Zvesť o slávnom kazateľovi Jánovi z Antiochie sa dostala až k cisárovi Arkadiovi do Konštantínopolu, ktorý na radu svojho komorníka Eutropia ustanovil Jána za najvyššieho pastiera vo svojom sídelnom meste. Rozkázal svojmu dvoranovi Asteriovi, aby Jána Zlatoústeho pod akoukoľvek zámienkou priviedol do Konštantínopolu, pretože sa obával, že Ján by mohol znova utiecť, ako to urobil, keď mal byť vysvätený za kňaza, a aby Antiochijčania nevzbĺkli hnevom nad stratou svojho obľúbeného kazateľa. Ján

Zlatoústy bol teda pod zámienkou vylákaný do Konštantínopolu, netušiac, čo ho tam čaká.

Obyvatelia sídelného mesta ho privítali radostne a slávnostne, a na rozkaz cisára ho proti jeho vôli vysvätil za biskupa alexandrijský patriarcha Teofil. Stalo sa to v roku 397. Ján Zlatoústy nastúpil do svojho dôležitého úradu v Konštantínopole za nesmierne ťažkých pomerov. Cisársky dvor bol úplne skazený, pretože slabého cisára Arkadia ovládala pyšná a zlomyseľná manželka Eudoxia spolu s komorníkom, eunuchom Eutropiom. Duchovenstvo za predchádzajúceho patriarchu Nektaria upadlo do nedisciplinovanosti a ľud bol prevažne rozháraný a nemravný.

Nový patriarcha tieto smutné pomery rýchlo spoznal bystrým zrakom a okamžite začal ich dôsledne naprávať. Najprv dal do poriadku svoj vlastný dom. Rozpredal drahocenný nábytok po svojom predchodcovi a získané peniaze rozdal chudobným. Uspokojil sa s najnutnejším a prebytok svojich príjmov využíval na skutky kresťanskej lásky. Podporoval nemocnice, útulky pre chudobných a pútnikov, zakladal nové charitatívne domy, osobne sa staral o chudobných a chorých, živil ich, obliekal a ošetroval, pričom bohatých napomínal k dobročinnosti. Tak ako už predtým v Antiochii, aj v Konštantínopole sa modlil dlho do noci, trápil svoje telo pôstmi a slúžil svätú omšu s takou nábožnosťou, že ho ľudia považovali za svätca. Duša jeho pripomínala krásnu záhradu plnú cností, ktoré nedokázali zničiť ani svetské túžby, ani márne lákadlá tohto sveta, ani lichotenie a obdiv ľudí, ani búrky protivenstiev.

Druhá starosť Jána Zlatoústeho smerovala k tomu, aby si zaobstaral horlivé a vzorné duchovenstvo. Slovom aj príkladom bojoval proti neporiadkom, ktoré sa rozšírili za vlády jeho predchodcu. Povzbudzoval k dôstojnému sláveniu bohoslužieb, zosadzoval neposlušných kňazov a neprestával, kým nenastolil disciplínu. Potom obrátil svoju pozornosť k ostatným vrstvám obyvateľstva, aby ich napravil. Vo svojich kázaniach pranieroval márnotratnosť, lásku k prepychu, nestriedmosť a telesnosť občanov Konštantínopola, vyčítal im utláčanie chudobných a horlivými slovami ich varoval pred Božím trestom, vyzývajúc ich na pokánie. Mimoriadne prísne karhal ženy za ich nevhodné obliekanie a prehnané zdobenie, ktoré pramenilo z hlúpej pýchy a márnej márnivosti a spôsobovalo pohoršenie. Starostlivo sa venoval aj vdovám, ktoré vtedy tvorili špecifickú skupinu v Cirkvi, a dbal na to, aby žili v čistote, pokore a nábožnosti.

Ako starostlivý pastier svojho stáda sa Ján Zlatoústy usiloval poskytovať veriacim pravú duchovnú výživu a chrániť ich pred bludármi. V tom čase v Konštantínopole pôsobili rôzni bludári, najmä ariáni a novaciáni, ktorí mali svoje kostoly a biskupov a lákali katolíkov k sebe. Horlivý patriarcha s úspechom vyvracal ich bludy a maril všetky úklady proti katolíckej Cirkvi. Raz, keď si všimol, že do chrámu prišlo len málo veriacich, nepohoršil sa, ale vyhlásil, že aj tomuto malému stádočku bude kázať, podľa príkladu Krista, ktorému stačilo, keď jeho učenie počúvala jediná Samaritánka pri Jakubovej studni.

V prvom roku svojho pôsobenia v Konštantínopole sa stalo, že na Veľký piatok, počas spomienky na Kristovu smrť, sa v závodisku konali nevhodné hry, a na Bielu sobotu hlučné predstavenie v divadle. Tento čin svätého patriarchu rozhorlil a na Boží hod sa vo svojom kázaní s hromovým hlasom pustil do občanov, varujúc ich pred kliatbou, ak by sa to opakovalo.

Príklad katolíckej rovnosti medzi národmi dosvedčuje udalosť, keď svätý Ján Zlatoústy vošiel do chrámu svätého Pavla v Konštantínopole a našiel tam zástup Gótov, ktorí žili v meste a jeho okolí. Väčšina Gótov boli ariáni, ale mnohí z nich boli katolíci. Patriarcha nechal gótskeho kňaza prečítať úryvok zo Svätého písma v ich jazyku a potom kázať v ich jazyku. Následne sám patriarcha predniesol reč, v ktorej chválil Gótov za ich horlivosť pre Božie slovo a dával ich za príklad obyvateľom Konštantínopola. Okrem toho posielal kňazov aj k iným národom, aby im hlásali svätú vieru v ich rodnom jazyku.

Svätý Ján Zlatoústy sa nebál ľudskej moci a podľa príkladu Jána Krstiteľa napomínal aj veľmožov a vyzýval ich na pokánie. Viedol prísny život a rozumne sa vyhýbal zábavám na rozmarnom cisárskom dvore. Takto pôsobil Zlatoústy v Konštantínopole, kde bol všeobecne ctený a milovaný. Sám cisár Arkadius, jeho manželka Eudoxia aj všetci dvorania a vojenskí hodnostári dychtivo počúvali úchvatné reči svätého patriarchu.

Avšak tento pokoj trval iba jeden rok. Čoskoro postihli Jána veľké protivenstvá, spôsobené zlomyseľnou Eudoxiou a jej komorníkom Eutropiom. Cisárovná bezprávne odobrala istému Theognostovi jeho majetok a Eutropios zrušil dovtedy platné právo azylu v kresťanských chrámoch, hoci sám, keď ho prenasledoval vodca Gótov Gainás, našiel útočisko práve v chráme. Ján ako patriarcha nemohol mlčať a vo svojich kázaniach odsudzoval nespravodlivosť, ktorej sa dopustila cisárovná, ako aj Eutropiovo zneužívanie moci proti Cirkvi. V posvätnom zápale porovnal tento čin so zločinom kráľovnej Jezabely zo Starého zákona. Tento odvážny prejav vyvolal nenávisť cisárovnej a jej komorníka voči svätému Jánovi.

Príležitosť na pomstu sa naskytla čoskoro. V gréckej Cirkvi vládli v tom čase rôzne neporiadky v duchovenstve. Ján podnikol vizitačnú cestu do Malej Ázie, kde zosadil niekoľkých nehodných biskupov. Počas svojej neprítomnosti zveril správu konštantínopolského patriarchátu gabalskému biskupovi Severianovi. Tento ctižiadostivý muž však zatúžil po patriarchálnej hodnosti a snažil sa získať priazeň cisárovnej Eudoxie a obyvateľov mesta. Cisárovná sa k nemu skutočne pridala a spolu zosnovali sprisahanie proti Jánovi. Na čele tejto intrigy stál alexandrijský patriarcha Teofil, ktorý Jána nerád vysvätil za biskupa a túžil po jeho zosadení. K Jánovým nepriateľom sa pridalo aj niekoľko duchovných, ktorých pokarhal, a niekoľko márnivých žien dotknutých jeho prísnosťou.

Sprisahanie sa však spočiatku nezrealizovalo. Keď sa Ján po sto dňoch na cestách vrátil do Konštantínopolu, ľud ho vítal s nadšením a Severian musel pred rozhorčeným davom utiecť z mesta. Naoko sa Severian ospravedlnil Jánovi a zmieril sa s ním, no v skutočnosti zostal jeho nepriateľom. Spojil sa s Teofilom, ktorý

prenasledoval skupinu tzv. *„dlhých bratov,“* egyptských mníchov, pod zámienkou, že sa pridŕžajú bludov Origena. Teofil ich vylúčil z Cirkvi, podpálil ich obydlia a vyhnal ich zo svojej diecézy.

Títo utláčaní mnísi našli útočisko u svätého Jána Zlatoústeho, ktorý zistil, že sú pravoverní a nevinní. Poskytol im ochranu a dovolil im dočasne slúžiť bohoslužby v jednej svätyni. Teofil, rozzúrený týmito udalosťami a tým, že sťažnosti mníchov na jeho správanie dosiahli cisára, obdržal predvolanie na súd do Konštantínopolu. S vedomím podpory cisárovnej sa Teofil vydal na cestu s túžbou po pomste.

Keď Teofil dorazil, Ján ho pozval na pohostinstvo, no on pozvanie odmietol a pokračoval v intrigách. Spolu s cisárovnou presvedčil slabého a nerozhodného cisára Arkadia, aby sa obrátil proti Jánovi. Teofil zvolal snemu svojich prívržencov, prevažne egyptských biskupov, v Chalcedóne na mieste zvanom *„Pri dube“.* Tam sa roku 403 zhromaždilo 36 Jánových nepriateľov. Zároveň Ján zvolal 40 verných biskupov na svoju obranu. Keď Ján odmietol výzvu dostaviť sa na tento snem a čeliť žalobám, Teofil a jeho spojenci vyhlásili, že je zosadený z dôstojnosti patriarchu Konštantínopolu.

Táto nespravodlivá a arogantná výpoveď vyvolala v meste obrovský rozruch. Ľudia sa zhromaždili v hlavnom chráme a celú noc sa modlili. Ján, aby upokojil rozhorčenie, sa na tretí deň objavil v chráme, povzbudzoval zhromaždených a vyzýval ich k pokoju a trpezlivosti. Vtedy vyriekol pamätné slová: *„Vlny sa už dvíhajú, ale ja sa nebojím, že sa potopím, lebo stojím na skale. Nech sa more pení, skalu nepohne. Nech vlny zúria, loď Kristova sa nepotopí! Myslí si niekto, že sa niečoho bojím? Čoho azda? Smrti? Pre mňa je život Kristus a smrť zisk. Vyhnanstva? Celá zem patrí Pánovi. Straty majetku? Nič sme nepriniesli na svet a nič si nevezmeme. Hrozbami sveta pohŕdam a jeho lákadlám sa vysmievam. Nežiadam si bohatstvo, chudoby sa nebojím a smrti sa nestrachujem. Celý môj život je zasvätený vašej spáse. Preto, najmilší, prosím vás, znášajte tieto protivenstvá trpezlivo!“*

Keď cisár vydal rozkaz, aby bol Ján odvezený do vyhnanstva, svätý patriarcha tajne, bez vedomia ľudu, nastúpil na loď, ktorá ho dopravila na pusté pobrežie v Bithýnii neďaleko mesta Nikomédia. Teofil, oslavujúc svoje víťazstvo, získal vojenskú moc, aby prenasledoval priaznivcov sv. Jána Zlatoústeho. Na jeho príkaz vtrhli vojaci do hlavného chrámu, násilím vyháňali ľud a znesvätili svätyňu jeho krvou. Táto krutosť vyvolala ľudový odpor proti Teofilovi aj samozvancovi Severianovi. Ľudia sa zhromaždili v chrámoch, na uliciach a napochodovali k cisárskemu palácu, kde požadovali, aby bol svätý patriarcha vrátený.

V tú istú noc, keď bol Ján vyhnaný, postihlo Konštantínopol zemetrasenie, ktoré spôsobilo popraskanie niekoľkých komnát cisárskeho paláca. Ľud to považoval za Boží trest, a dokonca aj pyšná cisárovná Eudoxia bola vydesená. Napísala Jánovi pokorný list, v ktorom sa ospravedlňovala, ľutovala svoje činy a prosila ho, aby sa vrátil. Tým bol sv. Ján už na tretí deň po vyhnaní povolaný späť do Konštantínopolu. Ľud ho vítal s nesmiernou radosťou, zatiaľ čo Teofil a jeho prívrženci v noci utiekli z mesta. Účastníci snemu *„Pri dube,“* ktorí zostali v okolí, svoje rozhodnutia zavrhli.

Svätý Ján opäť začal vykonávať svoj apoštolský úrad v hlavnom meste, ale sloboda a pokoj trvali len dva mesiace. Pred hlavným chrámom bola na počesť cisárovnej Eudoxie vztýčená strieborná socha na mramorovom stĺpe. Počas jej slávnostného odhalenia sa priamo pred chrámom konali polopohanské zábavy, tance a divadelné predstavenia. Ján vo svojich kázňach horlivo odsudzoval tieto nekresťanské radovánky, čím opäť pobúril márnivú Eudoxiu. Jeho nepriatelia to využili a v roku 404 sa zišli na sneme v Konštantínopole, kde ho opäť zosadili z patriarchálnej dôstojnosti. Vymohli si na cisárovi Arkadiovi zákaz, aby Ján na Veľkonočnú nedeľu slúžil bohoslužby v hlavnom chráme.

Ján tentoraz odpovedal, že ustúpi len násiliu. Na Bielu sobotu, 16. apríla 404 večer, keď sa mali začať veľkonočné bohoslužby, sa veriaci zhromaždili vo všetkých chrámoch mesta spolu s duchovnými a katechumenmi, ktorých bolo asi tritisíc. Mali počas noci prijať sviatosť krstu. Keď boli všetky svätyne plné ľudí, vtrhli vojaci do hlavného chrámu, násilím vyhnali Jána, duchovných a veriacich. Následne zaútočili aj na ostatné chrámy, kde zranili mnohých kňazov a veriacich. Ustrašený ľud sa zhromaždil v Konštantínových kúpeľoch, aby tam oslávil Veľkú noc, no aj tam ich napadli ozbrojenci. Počas ich zásahu bola krstná voda zafarbená krvou zranených.

Na Veľkonočnú nedeľu nepriatelia Jána násilím nútili ľudí do chrámov. Cisár, vidiac hlavný chrám plný ľudí, mylne usúdil, že ľud Jána opustil. V tejto ťažkej situácii Ján písomne hľadal pomoc u pápeža Inocenta I., ktorému vyrozprával svoje utrpenie. Pápež sa spolu so západorímskym cisárom Honoriom, bratom Arkadia, snažil vyvolať všeobecný cirkevný snem v meste Solún na vyriešenie sporov v gréckej Cirkvi. Eudoxia však donútila Arkadia, aby s tým nesúhlasil.

Ján zostal ešte dva mesiace v Konštantínopole. Počas tohto času naňho dvakrát zaútočili nepriatelia, no vďační obyvatelia mesta ho chránili tým, že strážili jeho dom. Napokon bol 20. júna 404 na cisárov rozkaz vyhostený. Ján sa dojemne rozlúčil s vernými biskupmi a duchovnými a tajne odišiel na loď, ktorá ho odviezla na pobrežie Bithýnie. Najskôr bol odvedený do Nikaie, kde sa zotavil v priaznivom prostredí a odtiaľ rozosielal listy svojim priateľom. Neskôr však, na naliehanie cisárovnej Eudoxie, bol vydaný príkaz, aby Ján bol deportovaný do Kokusu, biedneho mestečka v pustej krajine Kapadócie.

Rovná čiara z Nikaie do Kokusu meria viac než 85 zemepisných míľ a sv. Ján musel túto náročnú cestu absolvovať. Nastúpil ju začiatkom júla, keď bol zotavený a zdravý, avšak ako vyhnanec pod vojenským dohľadom. Keďže bol nútený cestovať pešo cez deň aj v noci, za denného horúčavy a nočného chladu, jeho zdravie sa zhoršilo a dostal zimnicu. Prešiel Frýgiou, Galáciou a Kapadóciou, kde sa pre chorobu musel zdržať v meste Cézarea. Keď jeho nepriatelia podnietili tamojší ľud proti nemu, uchýlil sa do letohrádku zbožnej panej Seleucie za mestom, kde sa uzdravil. Po 70 dňoch cesty dorazil do Kokusu na východnom svahu pohoria Antitaurus.

V tomto vyhnanstve našiel sv. Ján aspoň útechu v tom, že ho tu ľudia všeobecne ctili a milovali. Miestny biskup mu chcel odovzdať svoju úrad, považujúc sa za nehodného viesť duchovnú správu v prítomnosti takého svätého pastiera, no Ján toto

ponúknutie odmietol. Našiel pohostinné útočisko v dome zbožného katolíka Dioskura a na jar nasledujúceho roku sa úplne uzdravil. Po tri roky zotrvával Zlatoústy v Kokuse, kde ho nik nerušil, a rozvíjal všestrannú činnosť. Svedčia o tom mnohé listy, ktoré odtiaľto posielal na všetky strany. Často písal do Konštantínopolu, kde povzbudzoval verných k trpezlivosti, chválil ich za vernosť a ďakoval im za ich lásku. Stále udržiaval spojenie s katolíkmi v hlavnom meste.

Vo vyhnanstve sa Ján staral aj o veriacich v Perzii a medzi Gótmi, aby mali horlivých a verných katolíckych biskupov. Obyvatelia Kokusu a širokého okolia ho ctili ako svätca. Veriaci z Arménie, Sýrie a Cilície k nemu prichádzali, aby ho videli a počuli. Raz celé obyvateľstvo Antiochie, jeho rodného mesta, vykonalo púť do Kokusu, aby ho poctilo. V roku 404 zomrela cisárovná Eudoxia, jeho zarytá nepriateľka, po predčasnom pôrode. Pápež Inocent a cisár Honorius opäť naliehali na cisára Arkadia, aby zvolal cirkevný snem do Solúna, no ich snaha opäť stroskotala.

Na jar roku 406, keď lúpežní Isaurovia ohrozovali zle opevnený Kokus, obyvatelia utiekli do hôr. Aj Ján bol nútený presídliť sa do Arabisu, vzdialeného päť anglických míľ na východ, kde našiel aspoň aké-také bezpečie. Jeho nepriatelia sa však neuspokojili s jeho vyhnanstvom. Keď sa dozvedeli, že v Kapadócii neúnavne pôsobí a získava lásku ľudu, prinútili cisára Arkadia, aby nariadil jeho deportáciu do najodľahlejšieho kúta Rímskej ríše, do Pithyusu na východnom pobreží Čierneho mora.

Táto posledná cesta viedla cez mohutné pohoria a pusté oblasti Pontu, rovnou čiarou 75 zemepisných míľ. Za veľkých letných horúčav ho ako zločinca sprevádzali dvaja vojaci, nútiac ho kráčať bez prestávky vo dne aj v noci. Takto ho doviedli až do mestečka Komany v Ponte, ale tam sa nezastavili a hnali ho ďalej k malému chrámu sv. Basilisa, ktorý bol kedysi biskupom v Komane a zomrel mučeníckou smrťou v Nikomédii. Na jeho hrobe si sv. Ján odpočinul. V noci sa mu zjavil sv. Basilis a potešil ho slovami: *„Dúfaj, brat Ján, zajtra budeme spolu.“* Ráno prosil vojakov, aby zostali na mieste do poludnia, no oni odmietli a donútili ho pokračovať. Keď však videli, že už nemôže ísť ďalej, vrátili sa s ním do chrámu.

Tu sa sv. Ján obliekol do svojho najlepšieho rúcha, rozdal všetko, čo mal, prítomným a požiadal o prijatie najsvätejšej Eucharistie. Keď mu ju kňaz podal, Ján hlasno vyslovil svoju obvyklú chválu: *„Sláva Bohu za všetko.“* Požehnal sa poslednýkrát znamením kríža a odovzdal svoju dušu Bohu, ktorému tak verne slúžil, jeho stádo horlivo pásol a pre ktorého učenie ako mučeník mnoho vytrpel. Sv. Ján Zlatoústy sa dožil 60 rokov a zomrel 14. septembra 407. Na jeho pohreb v kostolíku sv. Basilisa v Komane sa zhromaždilo nespočetné množstvo duchovných a veriacich zo Sýrie, Cilície, Pontu i Arménie. Slabý cisár Arkadius zomrel o pol roka neskôr. Svätosť sv. Jána Zlatoústeho bola uznávaná už za jeho života a po jeho smrti ho ctili kresťania na Východe aj Západe.

Pápež Innocent I., jeho priateľ, ktorý sa za jeho života márne snažil pomôcť mu, prikázal v roku 414, aby bolo meno sv. Jána Zlatoústeho zapísané do zoznamu svätých katolíckej Cirkvi. Taktiež pohrozil, že vylúči z cirkevného spoločenstva

každého, kto by ho ako svätca nectil. V roku 438 dal syn cisára Arkadia a cisárovnej Eudoxie, cisár Teodózius II., previesť telesné pozostatky sv. Jána Zlatoústeho v najväčšej sláve z Komany do Konštantínopolu. Keď boli jeho ostatky 27. januára 438 za nesmierneho zástupu ľudí dovezené do chrámu svätých Apoštolov v Konštantínopole, cisár pobozkal posvätnú schránku, ktorá tieto vzácne ostatky obsahovala. S bolestným vzdychaním prosil svätého o príhovor za svojich rodičov, aby im Boh odpustil viny, ktorých sa voči nemu dopustili pod vplyvom zlých radcov.

Poučenie:

Dnes spočívajú ostatky sv. Jána Zlatoústeho vo veľkolepom Chráme sv. Petra v Ríme. katolícka Cirkev si ho ctí ako jedného z najslávnejších spisovateľov a rečníkov duchovného života. Spisy tohto cirkevného otca sú rozsiahle a obsahovo aj štylisticky majstrovské. Zahŕňajú výklady takmer všetkých kníh Starého a Nového zákona vo forme homílií, rečí či kázní, rozličných pojednaní a 243 listov. Cenným dedičstvom po tomto svätcovi sú liturgické modlitby pri omši, ktoré sv. Ján Zlatoústy na základe starších obradov sv. Bazila Veľkého zaviedol do gréckej Cirkvi. Dodnes ich používajú všetci Gréci a východní Slovania zjednotení s Rímom, ako aj grécki a slovanskí rozkolníci, čo sa týka podstaty liturgie sv. Jána Zlatoústeho (Slovania v staroslovienčine).

Zo spisov sv. Jána Zlatoústeho, gréckeho otca, sa dozvedáme, že za jeho čias, pred 1500 rokmi, boli na gréckom Východe všeobecne uznávané všetky články viery, ktoré dodnes katolícka Cirkev predkladá na vieru. Osobitne hlásal a veril v tie články katolíckej viery, ktoré neskôr Gréci odmietli, čím sa od Ríma rozkolom oddelili a v tomto smutnom rozkole dodnes zotrvávajú. Prvý z týchto článkov je učenie, že Duch Svätý, tretia osoba v Najsvätejšej Trojici, pochádza z Otca i Syna. Rozkolnícki Gréci odmietajú toto učenie pod falošnou zámienkou, že stará Cirkev verila, že Duch Svätý pochádza len z Otca. Naproti tomu sv. Ján Zlatoústy hovorí vo výklade na Evanjelium podľa Jána: *„Všetko, čo má Otec, patrí aj Synovi, okrem otcovstva. Keďže pochod Ducha Svätého nie je otcovstvo, je isté, že Syn ho má rovnako ako Otec.“*

Druhým dôležitým článkom katolíckej viery, ktorý rozkolníci odmietajú, je učenie, že rímsky pápež ako nástupca sv. Petra apoštola, ktorý v Ríme sídlil a zomrel, je viditeľnou hlavou Cirkvi na zemi a zástupcom Ježiša Krista. Tento článok viery sv. Ján Zlatoústy tiež zastával a hlásal. Vo výklade listu Efezanom píše, že spôsobovať rozkoly a oddelenia v Cirkvi je takým veľkým hriechom, že ho nemožno očistiť ani mučeníckou krvou. V 66. kázni na Evanjelium podľa Matúša hovorí o hroboch svätých apoštolov Petra a Pavla v Ríme, ku ktorým prichádzali aj králi s úctou, aby prosili o ich príhovor. Vo výklade listu Rimanom oslavuje mesto Rím, ktoré jasne žiari nad slnkom pre celý svet dvoma pochodňami svojimi, Petrom a Pavlom. O rímskom pápežovi hovorí, že je oporou všetkých biskupov na svete.

Z celého života a spisov sv. Jána Zlatoústeho je jasné, že pápeža uznával za hlavu Cirkvi. Svedčí o tom aj jeho prosba k pápežovi Innocentovi I., aby zvolal všeobecný cirkevný snem na uzdravenie ťažkej choroby, ktorá vtedy sužovala grécky Východ. Celý život i dielo sv. Jána Zlatoústeho je výčitkou jeho neverným krajanom,

rozkolníkom, za strašný hriech, ktorého sa dopustili a stále dopúšťajú, odmietajúc jednotu Cirkvi a autoritu nástupcu sv. Petra ako jediného a najvyššieho pastiera jedinej pravej Kristovej ovčiarne na zemi.

Spisy tohto významného cirkevného otca sú tiež svedectvom, ako ďaleko sa moderní bludári, predovšetkým nemeckí reformátori Luther a Kalvín, ako aj českí bratia a iní odpadlíci, vzdialili od viery starých kresťanov a akých strašných kacírstiev sa dopustili. Sv. Ján Zlatoústy hlása s výrečnými slovami všetky katolícke pravdy, ktoré protestantskí sektári zavrhli, najmä: že existuje sedem sviatostí, že Kristus je podstatne prítomný vo Sviatosti oltárnej pod spôsobom chleba a vína, že svätá omša je obetou Nového zákona, že súkromná spoveď je nevyhnutná, a že kňaz má vo sviatosti pokánia moc odpúšťať hriechy, ktorá je väčšia než moc kráľovská. Proti stúpencom Kalvínovho bludu, ktorí zavrhujú starobylú úctu k svätému krížu, hovorí sv. Ján Zlatoústy: *„Vo svojich komnatách, na stenách i oknách s veľkou úctou uchovávame kríž. Krížom žehnáme svoje čelo i srdce, lebo je to pohľad na naše vykúpenie a poníženie nášho Spasiteľa.“*

Aj po 1500 rokoch od jeho života zostáva sv. Ján Zlatoústy svojimi spismi obrancom katolíckej viery proti rozkolníkom a všetkým sektárom.

---

27. januára sa slávi pamiatka svätého Vitaliana, pápeža, svätej Devoty, panny a mučeníčky, svätého Juliána, biskupa vo Francúzsku a ďalších.

28. JANUÁR

I. Sv. Cyril, alexandrijský patriarcha (5. stor.)

V roku 428 začal konštantínopolský patriarcha Nestorius šíriť bludné učenie, že v Kristovi Pánovi sú dve osoby – božská a ľudská. Tvrdil, že Panna Mária mohla porodiť iba človeka, nie Boha, a preto by nemala byť nazývaná Bohorodičkou, ale len Kristorodičkou. Nestorius sa týmto učením odklonil od katolíckej náuky, ktorá učí, že v Kristovi Pánovi sú dve prirodzenosti – božská a ľudská – spojené tajomným spôsobom v jednej osobe, ktorá je božská. Preto sa Panna Mária, keďže porodila túto božskú osobu, právom nazýva Matkou Božou.

Nestoriove bludy rázne vyvrátil svätý Cyril Alexandrijský. Bol synovcom patriarchu Teofila, ktorý prenasledoval Jána Zlatoústeho. Mladý Cyril istý čas žil medzi

egyptskými pustovníkmi. Neskôr ho jeho strýko Teofil vtiahol do sporov s Jánom Zlatoústym, a Cyril sa zúčastnil známeho snemu *„Pod dubom“* v roku 403. Po smrti Teofila však Cyril v roku 412 nastúpil na jeho miesto ako alexandrijský patriarcha. Krátko po svojom nástupe pochopil, že Jánovi Zlatoústemu bolo ukrivdené, oľutoval svoju účasť na nespravodlivých sporoch, a na príkaz pápeža zaradil meno svätého Jána Zlatoústeho do zoznamu svätých, ktorých mená sa vzývali počas omše.

Keď sa medzi egyptskými mníchmi a pustovníkmi začali šíriť Nestoriove bludy, Cyril im napísal poučný list, v ktorom jasne vysvetlil pravovernú náuku o vtelenom Synovi Božom a jeho presvätej Matke Márii. Písal: *„Matka, hoci porodí len telo, nie však dušu, ktorá je stvorená Bohom, nazýva sa matkou celého človeka, nielen tela. Podobne aj Panna Mária, hoci Kristus Pán pochádzal od nej len podľa svojej ľudskej prirodzenosti, porodila vteleného Syna Božieho. Božstvo sa v osobe Pána spojilo s ľudstvom už v lone Panny Márie, a preto je Matkou Božou.“*

Tento list sa dostal aj do Konštantínopolu a tak rozhneval pyšného Nestoria, že podal na Cyrila sťažnosť pápežovi Celestínovi. Pápež na to zareagoval zvolaním synody v Ríme roku 430, kde bol Nestorius vyhlásený za bludára. Cyril následne zvolal zhromaždenie duchovenstva v Alexandrii, kde podrobne vysvetlil katolícku náuku a v dvanástich článkoch (anatémach) odsúdil Nestoriove bludy.

Keď sa Nestorius a jeho prívrženci aj naďalej tvrdošijne držali svojho bludu, bol v roku 431 v Efeze zvolaný všeobecný cirkevný snem. Ešte pred príchodom pápežských legátov predsedal snemu Cyril. Na tomto sneme bol Nestorius zosadený a exkomunikovaný z Cirkvi. Slávnostne bol vyhlásený článok viery: *„Kristus Pán je pravý Boh i pravý človek; božská i ľudská prirodzenosť sú v ňom spojené v jednej božskej osobe, a Panna Mária sa právom nazýva Bohorodičkou.“*

Verní veriaci čakali celý deň pred chrámom Matky Božej, kde sa snem konal, túžiac počuť rozhodnutie biskupov. Keď večer Cyril oznámil, že Nestoriovo učenie bolo zavrhnuté a Panna Mária je naďalej nazývaná a ctená ako Bohorodička, ľud jednohlasne zvolal: *„Nech je zvelebená slávna a naveky víťazná Bohorodička, Panna Mária!“*

Biskupom hádzali kvety pod nohy, sprevádzali ich s horiacimi sviecami, osvetlili celé mesto a na uliciach pálili kadidlo. Nestoriovi prívrženci síce na čas získali priazeň cisára Teodózia II., ktorý nariadil uväznenie Cyrila a iných pravoverných biskupov, avšak pravda nakoniec úplne zvíťazila. Cyril bol prepustený z väzenia a 30. októbra 431 sa triumfálne vrátil do Alexandrie, kde ho ľud s radosťou privítal. Krátko nato nový pravoverný konštantínopolský patriarcha poslal Cyrilovi priateľský list plný povzbudenia.

Svätý Cyril bránil katolícku vieru až do svojej požehnanej smrti, ktorú prijal v roku 444 v Pánovi. Cirkev ho uctieva ako významného učenca a plodného spisovateľa, ktorého diela mu priniesli trvalú slávu. Medzi jeho písomné pamiatky patria: duchovné kázne, 87 listov, výklady na mnohé knihy Svätého písma, desať kníh proti Juliánovi Odpadlíkovi, päť kníh proti Nestoriovi, dve rozpravy o vtelení Pána, venované cisárovi Teodóziovi II., a spis proti ariánom.

Poučenie:

Svätý Cyril sa spočiatku zúčastnil nepriateľských krokov proti svätému Jánovi Zlatoústemu. Keď však spoznal svoju chybu, úprimne ju oľutoval a snažil sa ju napraviť. Podobne ako svätý Peter apoštol, ktorý ťažko zhrešil, keď zaprel Pána, no po osvietení a napomenutí od Spasiteľa ho úprimne ľutoval a oplakával po celý život. Hrešiť je ľudské, ale zotrvávať v hriechu je diabolské. *„Spravodlivý padne sedemkrát, ale opäť vstane; bezbožní však padnú do nešťastia,"* hovorí Sväté písmo. (Prís 24, 16). Preto nemáme vyčítať druhým hriechy, za ktoré už úprimne činili pokánie a ktoré odložili. Ak Boh svojou milosťou očistil ich dušu a viac im hriechy nepripomína, ani my nemáme právo ich spomínať a vytýkať. *„Neopovrhuj človekom, ktorý sa odvracia od hriechu. Pamätaj, že všetci ľudia sme podrobení trestaniu."* (Sir 8, 6).

II. Sv. Efrém, kyjevský arcibiskup (11. stor.)

Slovanskí Rusi prijali kresťanskú vieru vďaka pôsobeniu misionárov z Konštantínopolu, najmä svätého Cyrila, apoštola Slovanov. Podobne ako Gréci, boli aj oni pôvodne katolíkmi spojenými s Rímom, pričom používali zvláštny, Cirkvou schválený grécko-slovanský obrad. Najstarším centrom národného aj cirkevného života na Rusi bol Kyjev.

Za vlády veľkokniežaťa Jaroslava vznikol v roku 1051 pri Kyjeve Pečerský (jaskynný) kláštor, ktorý sa stal významným sídlom misionárov a centrom kresťanských vied a umení. Rozvoj tohto kláštora podporil veľkokniežа Izjaslav Demetrius (1054–1078), horlivý katolík, ktorý neúnavne pracoval na šírení a rozkvete kresťanskej viery na Rusi. Z úzkeho spojenia Rusov s Apoštolskou stolicou v Ríme svedčí aj to, že Izjaslav poslal svojho syna Jaropolka k pápežovi Gregorovi VII. so žiadosťou o ochranu proti nepriateľom, pričom sľúbil, že svoju ríšu odovzdá do léna svätého Petra. Pápež mu odpovedal listom, v ktorom prijal jeho ríšu do léna svätého Petra a zároveň mu ju ako pápežské léno vrátil.

Keď sa v tom čase hrdý konštantínopolský patriarcha Cerulárius odtrhol od Ríma a uvrhol Grékov do cirkevného rozkolu, ruskí biskupi odmietli spolupracovať s týmto zradcom a bez jeho účasti si za kyjevského arcibiskupa zvolili ruského kňaza Hilariona (1051–1068). Druhým jeho nástupcom v tomto úrade sa stal svätý Efrém.

Efrém sa ako mladík dostal na dvor veľkokniežaťa Jaroslava, no služba dvorana ho čoskoro omrzela, a preto vstúpil do Pečerského kláštora v Kyjeve, kde žil v jaskyni spolu s mníchom svätým Antonijom. Neskôr odišiel do Konštantínopolu, aby sa oboznámil so životom tamojších mníchov. V jednom z kláštorov tam odpísal rehoľné pravidlá a priniesol ich na Rus, kde sa tieto pravidlá zaviedli vo všetkých kláštoroch.

V roku 1079 sa stal biskupom v Perejaslavi a obnovil tamojšiu katedrálu svätého Michala. V roku 1092 bol povýšený na metropolitu kyjevského, kde pôsobil až do svojej smrti, pričom stále udržiaval blízke vzťahy s Apoštolskou stolicou. V roku 1089 mu pápež Urban II. poslal posolstvo s rozkazom, aby na Rusi zaviedol sviatok prenesenia ostatkov svätého Mikuláša z Myry do Bari v Taliansku, čo bol rímsky

sviatok, ktorý rozkolní Gréci zamietli. Efrém tento sviatok na Rusi skutočne zaviedol, a ten sa tam dodnes slávi.

Efrém zomrel svätou smrťou v roku 1097. Jeho telo je uložené s úctou v jaskyni svätého Antonija v kyjevskom kláštore, kde ho Boh oslávil zázrakmi za života i po smrti.

Poučenie:

Bohužiaľ, neskôr sa cirkevný grécky rozkol rozšíril aj na Rus, keďže Rusi vo veľkej miere záviseli od Grékov. Na všeobecnom cirkevnom sneme vo Ferrare a Florencii v rokoch 1438 a 1439 bol tento rozkol síce zažehnaný a cirkevná jednota obnovená, no čoskoro bola táto jednota opäť zničená zákernými krokmi rozkolníkov na Východe. Horlivý obhajca cirkevnej jednoty, kyjevský arcibiskup Izidor, ktorý sa zúčastnil florentského snemu, bol uväznený a len s ťažkosťami unikol hnevu rozkolníkov.

Ruská Cirkev sa v rozkole stala otrokyňou a čisto štátnou inštitúciou, v ktorej smutnom područí dodnes prežíva. Všetky šľachetné pokusy pápežov o znovuzjednotenie rozkolníckych Rusov s Katolíckou Cirkvou vyšli nazmar. Ba dokonca v našom storočí boli všetci katolíci grécko-slovanského obradu na Rusi (uniti) násilne a surovo odtrhnutí od jednoty s Apoštolskou stolicou a prinútení k rozkolu. Na Rusi sa potvrdila stará skúsenosť katolíckej Cirkvi získaná počas devätnástich storočí jej života: odštiepenci a rozkolníci bývajú horšími prenasledovateľmi Cirkvi ako pohania.

V nedávnej dobe sa mnoho našich krajanov, katolíckych Čechov, presťahovalo na Rus. Všetci tam sú nútení odpadnúť od viery svätého Václava a podriadiť sa grécko-ruskému rozkolu. Modlime sa horlivo, aby Boh otvoril oči vodcom veľkého ruského národa, aby spoznali, že ich predkovia boli katolíci a že iba v jednote s Katolíckou Cirkvou a Apoštolskou stolicou spočíva večná spása tohto národa!

III. Sv. Margita, panna (13. stor.)

Sv. Margita bola dcérou Bélu IV., uhorského kráľa. Jej narodenie sprevádzali dramatické udalosti – vlasť ohrozovali ničivé hordy Tatárov, ktorí plienili, ničili a vraždili na svojej ceste cez Uhorsko. Kráľ Béla a jeho manželka Mária boli nútení hľadať útočisko na dalmatínskych ostrovoch. V tejto ťažkej situácii sa obrátili k Bohu s prosbou o záchranu krajiny a prisľúbili, že ak sa tak stane, zasvätia svoje nenarodené dieťa do Božích služieb.

Margita prišla na svet v roku 1242 v meste Klis a pri krste dostala meno Margita. Tri roky po jej

narodení Mongoli opustili Uhorsko a kráľovská rodina sa mohla vrátiť domov. Béla nezabudol na svoj sľub a malú Margaretku, ktorá ešte nemala ani štyri roky, zveril do kláštora sv. Dominika vo Vespréme. V kláštore medzi mníškami vyrastala v prostredí plnom pobožnosti a čistoty. Keď uvidela svätý kríž a dozvedela sa, že predstavuje Syna Božieho, ktorý zomrel za ľudské hriechy, rozplakala sa. Táto udalosť v nej zanechala hlbokú stopu, a po celý život prechovávala vrúcnu lásku k Ukrižovanému.

Vo veku piatich rokov prijala reholné rúcho a o päť rokov neskôr spolu s ďalšími mníškami prešla do nového kláštora v Budíne, ktorý jej otec založil na ostrove na Dunaji na počesť Bohorodičky. Ostrov dnes nesie jej meno. V dvanástich rokoch Margita zložila reholné sľuby a oddala sa kláštornému životu plnému modlitieb a sebazaprenia. Jej hlboká láska k umučenému Spasiteľovi a jeho Matke ju viedla k častému rozjímaniu pri kríži a obraze Panny Márie.

Napriek svojmu kráľovskému pôvodu odmietala privilégia a preferencie. Keď ju niekto pripomínal jej urodzený pôvod, brala to ako výčitku. Dokonca si želala, aby mohla byť dcérou obyčajného roľníka, lebo by tak mohla slúžiť Bohu s väčším pokojom. Milovala chudobu a nosila len obnosené šaty, nové oblečenie obliekala len na naliehanie predstavených. Dary od svojich rodičov a príbuzných rozdeľovala chudobným a často sa vzdávala aj vlastného jedla, aby ho darovala tým, ktorí to potrebovali. Všetko konala v mene Ježiša Krista, ktorého považovala za svojho Ženícha.

Sv. Margita, známa svojou pokorou a prísnym životom, preukazovala nesmiernu oddanosť Bohu. Kým ostatné mníšky počas obeda jedli skromný pokrm, ona si zakrývala tvár závojom a v tichosti sa modlila. Ak jej predložili lepšie jedlo, vždy ju to rozladilo, pretože túžila len po obyčajnom pokrme. Počas veľkej časti roka sa postila, jedla iba chlieb a pila vodu. Mäso nikdy nekonzumovala, výnimkou boli chvíle, keď bola ťažko chorá.

Od Zeleného štvrtka až po Veľkú noc nespala na posteli, ale neúnavne sa modlila a vykonávala skutky sebazaprenia, často až do krvi. K ostatným mníškam sa správala ako najponíženejšia služobníčka a všetky kláštorné práce vykonávala s radosťou. S mimoriadnou ochotou sa starala o chorých, upravovala im lôžka, nosila jedlo, drevo, vodu a zabezpečovala kúpele, ak boli predpísané. Ani nepríjemnosti či zlý zápach ju neodradili. Raz sa sama ponúkla, že sa bude starať o mníšku, ktorá trpela chorobou spojenou s neznesiteľným zápachom. Napriek tomu, že jej bola pridelená pomocníčka, tá nezniesla okolnosti, a tak Margita opatrovala chorú sama až do jej smrti.

Margita si sväto chránila panenstvo. Ani napriek naliehaniu svojho otca nebola ochotná vydať sa za sicílskeho alebo českého kráľa, ktorí sa o jej ruku uchádzali. Prísne pôsty, bdenie a sebazapieranie podlomili jej zdravie. Krehké telo ju ešte istý čas udržovala viera a túžba po spojení s Kristom. Všetky svoje bolesti a utrpenia obetovala svojmu Ženíchovi, ktorý trpel za spásu ľudstva.

Dňa 28. januára 1271 vo veku 29 rokov sv. Margita pokojne zomrela po prijatí sviatostí. Jej telo bolo prenesené do Trnavy a neskôr do Prešporku (dnešná Bratislava), kde odpočívalo v kláštore sv. Kláry. Po jeho zrušení cisárom Jozefom II. sa však jej pozostatky stratili.

Poučenie:

Sv. Margita nám zanecháva príklad poníženosti, obety a skromnosti. Ako dcéra kráľa sa dobrovoľne vzdala pohodlia a privilégií, vykonávala tie najobyčajnejšie práce a obetovala sa pre druhých. Jej skromnosť, láska k chudobe a ochota znášať utrpenie pre Boha kontrastujú s našimi častými sťažnosťami a túžbou po pohodlí či uznaní.

Keď sa sťažujeme na chudobu, mali by sme si spomenúť na jej pokoru. Ak sa hanbíme za skromné oblečenie, mali by sme si uvedomiť, že Boh viac miluje spokojnosť s tým, čo máme, než pýchu z bohatstva. Ak trpíme nedostatkom jedla, pripomeňme si jej pôsty a prijať chudobu ako obetu Bohu. Aj v chorobe či starostlivosti o druhých nás môže sv. Margita inšpirovať. Znášajme utrpenie trpezlivo a slúžme iným s láskou. Hľadajme v nej príklad, ako niesť svoj kríž s pokorným a zbožným srdcom, až kým nás od neho neoslobodí Pán.

---

28. januára si pripomíname aj svätého Pavlína, arcibiskupa z Aquileie, svätého Valeriána, biskupa v Španielsku, svätú vdovu Gentilu a ďalších.

29. JANUÁR

I. Sv. František Saleský, biskup a učiteľ Cirkvi (16. stor.)

Dnes nám Cirkev predstavuje nádherný obraz života svätca plného láskavosti a jednoduchosti srdca. Kto by nebol dojatý a povzbudený čítaním života svätého Františka Saleského?

Narodil sa 21. augusta 1567 na zámku Sales v savojskom vojvodstve. Jeho rodičia, otec František, gróf Saleský, a matka Františka zo šľachtického rodu Sionov, boli v krajine veľmi vážení. Gróf František osobne dohliadal na výchovu svojho nádejného syna a rozvíjal jeho vzácne schopnosti, pričom mu zbožná manželka s láskou pomáhala. Spoločne sa modlili, chodievali na bohoslužby a navštevovali chudobných a chorých, aby František sám rozdával almužny, ktoré jeho matka pripravila. Už v detstve sa tak František naučil milosrdenstvu a radosti z dobročinnosti.

Ako dieťa bol František telesne krehký a často chorľavel. Neskôr však vyrástol na zdravého a silného mladíka so šľachetnou dušou, bystrou mysľou a láskou k blížnym. Bol poslušný, úprimný, pokorný, bohabojný a pravdovravný. Radšej podstúpil akékoľvek pokánie, než aby klamal. Keď mal osem rokov, odišiel do kolégia v Annecy, kde jeho talent krásne rozkvitol.

V roku 1578 ho otec poslal na štúdiá do Paríža, v sprievode vzdelaného kňaza Jána. Pred odchodom mu matka opäť pripomenula svoje rady a povedala: *„Syn môj, radšej by som ťa videla mŕtveho, než aby som sa dopočula, že si upadol do smrteľného hriechu!“*

V Paríži študoval František u jezuitov rétoriku, filozofiu a teológiu, medzi jeho učiteľmi bol aj slávny kňaz Maldonat. Po vzore mladých šľachticov sa venoval aj šermu, jazde a tancu, ktoré ho však veľmi nebavili. Naopak, usilovne študoval a zároveň sa venoval modlitbe, čítaniu Svätého písma a duchovnej literatúry. Obľúbil si najmä knižku *„O duchovnom boji“* od kňaza Scupoliho, ktorú nosil stále so sebou.

V živote veľkomesta sa vyhýbal hlučným spoločnostiam a vyhľadával spoločenstvo zbožných mužov, s ktorými viedol dôverné rozhovory. Obzvlášť si obľúbil kňaza Angela, grófa z Joyeuse, ktorý vstúpil do skromného rádu svätého Františka Serafínskeho. Pod jeho vplyvom sa František cvičil v sebazapieraní a nosil na tele žinený pás.

Boh ho v jeho svätosti posilnil aj skúškou: v roku 1583 ho zasiahla veľká duchovná suchopárnosť, ktorá ho napĺňala pochybnosťami, malomyseľnosťou a stratou radosti z modlitby a služieb Božích. Vo veľkomeste sa vyhýbal hlučným spoločnostiam a vyhľadával spoločenstvo zbožných mužov, s ktorými viedol dôverné rozhovory. Osobitne si obľúbil kňaza Angela, grófa z Joyeuse, ktorý vstúpil do skromného rádu sv. Františka Serafínskeho. S týmto vzorným mužom často rozprával a podľa jeho príkladu sa premáhal a umŕtvoval svoje telo nosením žineného pásu priamo na holom tele.

Aby ho Boh upevnil v svätej cnosti, podrobil ho v roku 1583 ťažkej skúške. František, ktorý bol dovtedy vo svojej zbožnosti šťastný, pocítil zrazu, že jeho duša vyschla a zahalila ju ťažkomyseľnosť. Jeho srdce bolo zmietané malomyseľnosťou a pochybnosťami, takže stratil záľubu v práci, v službách Božích, v modlitbe i v rozjímaní. Všetko, čo mu inokedy prinášalo radosť, mu pripadalo prázdne. Nakoniec ho začala trápiť pochmúrna myšlienka, že ho Boh možno zavrhol. Tieto obavy ho tak súžili, že nemohol spať, chradol a nakoniec upadol do ťažkej choroby.

V tomto smutnom stave sa raz dovliekol do chrámu sv. Štefana, kde otvoril svoje srdce Bohu. Vrúcne sa modlil a zasvätil sa pred obrazom Matky Božej sľubom ustavičnej čistoty, hovoriac: *„Obetujem ti, Bože, svoje srdce i všetku jeho lásku; prijmi ich milostivo z rúk Nepoškvrnenej Panny Márie! Ak by ma mal postihnúť strašný osud, že by som ťa nemohol večne milovať v nebi, nuž, chcem ťa milovať aspoň teraz, počas krátkeho času pozemského života.“* Po tejto modlitbe sa jeho duša naplnila svätým pokojom a jeho vnútro opäť ovládla radostná útecha. František sa

zotavil na tele i na duchu a od tej chvíle sa jeho život podobal čistému potoku, ktorý pokojne tečie roklinami i lúkami až do rieky.

Keď dokončil štúdiá v Paríži, odišiel František podľa vôle svojho otca na prestížnu univerzitu v Padove v Taliansku, aby tam študoval právo. Mesto, známe svojimi školami po celej Európe, hostilo množstvo mladíkov zo všetkých krajín. Po stránke mravnosti však nemalo dobrú povesť, pretože študenti sa často oddávali rôznym nerestiam.

František však prišiel do Padovy už pevne zakorenený vo cnosti. Ani medzi zhýralými spolužiakmi si nepoškvrnil čistotu srdca ani zbožnú myseľ. Aby si tieto poklady ešte lepšie uchoval, usilovne pracoval a zvyšný čas venoval modlitbe a rozjímaniu. Spolužiaci na neho hľadeli závistlivo a pokúšali sa ho rôznymi spôsobmi oklamať a zviesť.

Raz ho zhýralí spolužiaci pod falošnou zámienkou nalákali do istého domu, kde mala byť zvodná žena, aby ho zmiatla. Keď sa František ocitol v tejto pasci, bránil sa, a keď už nemohol konať inak, uchopil tlejúce poleno a násilím odohnal pokušiteľku od seba.

Neustálou prácou sa však František opäť natoľko vyčerpal, že vážne ochorel. Jedného dňa povedal svojim priateľom: *„Keď zomriem, odovzdajte moje telo lekárom na pitvu, aby som aspoň takto niečomu poslúžil.“* Boh však rozhodol inak. František mal byť užitočný ľudstvu nie telom, ale duchom; nie smrťou, ale životom. A tak sa uzdravil. Okrem svojho nadania dokončil štúdiá v Padove, stal sa doktorom práv a vrátil sa cez Rím a Loreto na svoj otcovský hrad. Rodičia hľadeli na Františka s pýchou a radosťou, lebo vynikal peknou postavou, vzácnym vzdelaním, uhladeným správaním, čistotou srdca a dobrotou. Bol všeobecne ctený a milovaný.

Vybrali mu krásnu a bohatú nevestu zo šľachtického rodu, aby s ňou vstúpil do manželstva. Mladý gróf však už dávno pevne rozhodol, že zachová večnú čistotu. Okrem toho sa rozhodol, že sa stane kňazom. Ostýchal sa však zveriť svojim rodičom, aby ich nezarmútil, a tak si najprv vyžiadal povolenie, aby mohol dočasne vstúpiť do štátnej služby v meste Chambery.

Vtedy sa v Savojsku proti katolíckej Cirkvi šírilo protestantské bludárstvo. Obyvatelia Ženevy vo väčšine odpadli od viery svojich otcov, pridali sa k švajčiarskemu buričovi a sektárovi Zwinglimu, vyhnali v roku 1533 svojho biskupa a povolali do Ženevy zúrivca Kalvína, ktorý ich upevnil v odpadlíctve a kacírskych bludoch. Biskup ženevský preto od roku 1538 prebýval v meste Annecy.

František, vidiac strašné spustošenie, ktoré sektárstvo spôsobilo jeho biednej vlasti, veľmi sa rmútil a rozhodol sa naplno uskutočniť svoj zámer: stať sa učiteľom, vodcom a pastierom pre zvedený savojský ľud. Najprv sa dôverne zveril svojmu strýkovi, kanonikovi Ľudovítovi Saleskému, a keď strýc jeho úmysel schválil, predstúpil pred otca a vrúcne prosil, aby podľa svojho sľubu a želania mohol zachovať po celý život čistotu a stať sa kňazom. Hlboko dojatý otec so slzami

odpovedal: *„Je to prvý zármutok, ktorý mi spôsobuješ, môj milý syn, ale ak si to želá Boh, nech sa stane, čo je jemu milé. Buď šťastný a prinášaj radosť aj iným.“*

Potom bol František 8. decembra 1593 vysvätený za kňaza biskupom Klaudiom Granierom a stal sa prepoštom biskupského chrámu v Annecy. Svoj kňazský úrad vykonával František neúnavne a radostne. Horlivo pracoval na Pánovej vinici, hlásal Božie slovo, bol obetavým a láskavým spovedníkom, utešiteľom a poradcom chybujúcich, navštevoval chorých a pri svojich cestách po dedinách a samotách poskytoval duševnú aj telesnú pomoc. Tým si získal úctu a lásku ľudu. Kalvínovo bludárstvo sa v tom čase rozšírilo z hlavného mesta Ženevy aj do vzdialenejších oblastí Savojska, kde odpadlíci podnecovaní nenávisťou zabavovali cirkevné majetky, znesväcovali chrámy, ničili oltáre, hanobili posvätné obrady a rúhali sa krížu. Savojský vojvoda Karol Emanuel preto požiadal biskupa, aby do týchto pomýlených a nepokojných oblastí vyslal horlivých a osvietených kňazov, ktorí by poučili a napravili bludárov.

Na túto náročnú a nebezpečnú misionársku úlohu sa ako prvý prihlásil mladý prepošt František Saleský. Keď mu bola ponúknutá vojenská ochrana, aby bol medzi protestantmi v bezpečí, odmietol ju, hovoriac, že by sa radšej vzdal svojho poslania, než by dovolil, aby kalvíni šírili, že obrátenie ľudí bolo vynútené násilím. Podľa príkladu apoštolov nechcel voči bludárom používať iné zbrane než Božie slovo. František sa spolu so svojím strýkom, kanonikom Ľudovítom, vydal na misie najprv do kraja Chablais, ktorý bol celý preniknutý bludárstvom. Putoval pešo, bez batožiny, a sprevádzal ho len jeho verný hluchonemý sluha. Apoštolskú prácu začal s pomocou niekoľkých kapucínov. Spočiatku ho kalvínski obyvatelia miest a dedín nechceli ani len vidieť. Utekali pred ním, zatvárali pred ním dvere svojich domov, nedávali mu ani za peniaze prístrešie či jedlo, pripravovali mu rôzne úklady, nadávali mu a nenávideli ho.

Horlivý misionár však nestratil odvahu ani trpezlivosť. Zostal pokojný a láskavý a čím viac prekážok mu stálo v ceste, tým väčšia bola jeho dôvera v Boha. Svojou trpezlivosťou a vytrvalosťou prekonával odpor ľudu, putoval z miesta na miesto, všade jednoducho a srdečne kázal, venoval osobitnú pozornosť deťom, dával almužnu chudobným, utešoval zarmútených a pomáhal utláčaným. Postupne tak prekonal predsudky zvedeného ľudu a svojou dobrotou si ho úplne získal. Neskôr sa k nemu hrnuli mešťania aj dedinčania zo všetkých strán, aby počúvali jeho zanietené kázania, ktoré dojímali ich srdcia. Takto František zvíťazil nad bludárstvom a počas štyroch rokov obrátil v kraji Chablais 72 000 ľudí, ktorí odpadli od pravej viery, medzi nimi aj mnohých významných mužov, a priviedol ich späť do lona katolíckej Cirkvi. Založil niekoľko nových farností, vymenoval tam s povolením biskupa horlivých a schopných duchovných pastierov, a keď svoje misijné dielo úspešne dokončil, vrátil sa do mesta Annecy.

Tam sa čoskoro preslávil svojimi kázaniami, takže chrám Pána sa vždy naplnil veriacimi, keď kázal. Jeho srdečné slová zasiahli aj mnohých bludárov v meste, ktorí sa kajúcne vzdali kacírstva. Jedného dňa dostal František krátko pred kázaním správu o smrti svojho otca. S hlbokým zármutkom v srdci, ale s pokojnou tvárou

vystúpil na kazateľnicu a rečnil o vzkriesení tela a o radostnej kresťanskej nádeji na stretnutie vo večnosti tak presvedčivo a dojímavo, že nikto zo zhromaždených nezostal nepohnutý a všetci plakali. Na konci kázania prosil veriacich, aby mu dopriali niekoľko dní pokoja, aby mohol ako človek oplakať smrť svojho otca a ako kresťan sa za neho modliť, tak ako Spasiteľ plakal a modlil sa nad Lazárom.

Starnúci biskup Granier, vidiac požehnané pôsobenie Františka, si prial, aby sa tento výnimočný kňaz stal jeho pomocníkom (koadjutorom) pri správe diecézy a neskôr jeho nástupcom na biskupskom stolci. Na tento účel bol František poslaný do Ríma, kde ho pápež láskavo prijal, poctil a vymenoval za titulárneho biskupa Nikopolského a koadjutora ženevského biskupa. V tom čase sa podľa dohody pripájala malá pohraničná časť ženevskej diecézy k Francúzsku. Z tohto dôvodu František v roku 1602 vycestoval do Paríža.

Keď bol tam slávnostne prijatý, zdržal sa dlhšie v tomto ľudnatom meste a vykonal pôstne kázne s veľkým požehnaním. Keď sa potom vracal z Paríža, dostal cestou správu, že jeho biskup zomrel. Ihneď odišiel k svojmu spovedníkovi na rodný hrad, kde sa nábožne pripravoval na biskupskú vysviacku, zostavil si pravidlá pre svoj budúci život a 8. decembra 1602 bol vo farskom chráme mestečka Thorens vysvätený na biskupa.

V dôstojnosti biskupa bol František vzorom milujúcej jednoduchosti, pokory a skromnosti. Nikdy nenosil hodvábne oblečenie, nemal honosný koč ani drahocenný nábytok a živil sa len lacnou a jednoduchou stravou. Za svojich úradníkov a sluhov si vyberal iba osvedčených, cnostných mužov a správal sa k nim láskavo a priateľsky. Každý deň ráno a večer zvolával všetkých svojich domácich na spoločnú modlitbu a raz za mesiac im podával Telo Pána. Ak niektorý služobník v niečom pochybí, či už zanedbá svoju povinnosť alebo vykoná prácu nedbalo, biskup František o tom mlčí, ledaže by sa na to mimochodom miernym slovom zmienil.

Raz, keď pracoval s úradníkom vojvodu vo svojej komnate až do noci, sluhovia odišli, takže biskup musel úradníka cez tmavé chodby a schody sám odprevadiť a otvoriť mu bránu. Keď potom sluha pribehol so svetlom, biskup mu láskavo povedal: *„Priateľu, dnes sme si obaja mohli zaslúžiť česť, keby sme si pomohli trojitou sviečkou.“* Vo svojom správaní sa biskup František vyhýbal akejkoľvek výstrednosti a zachovával všetky zvyklosti. Správal sa jednoducho a nenútene, láskavo a prívetivo, či už v palácoch šľachticov, v spoločnosti učených mužov a vznešených dám, alebo na slávnostných hostinách u veľmožov, a s tou istou jednoduchosťou a láskavosťou zotrvával v chatrčiach chudobných, nikde sa nepredvádzajúc svojou nábožnosťou.

Neštítil sa žiadnej spoločenskej vrstvy, každého, kto k nemu prišiel, prijímal zdvorilo a dobrotivo, vzdával každému patričnú úctu a vedel každému povedať niečo milé. Bol srdečný a otvorený aj k ľuďom chybujúcim či zlým. Jeho oči nikdy nezakryla zlosť, na jeho tvári sa nikdy neobjavil ani náznak hnevu a z jeho úst nikdy nevyšlo tvrdé slovo. Sám so sebou uzavrel zmluvu, že jeho tvár sa nikdy nebude mračiť, a svojmu jazyku prikázal mlčať, nech by ho akokoľvek niečo vnútorne rozladilo. Tento duševný pokoj si zachoval aj voči svojim protivníkom.

Neobyčajná dobrotivosť a miernosť svätého biskupa nebola jeho prirodzenou vlastnosťou, ale cnosťou, ktorú si ťažko vypestoval. Svätý František bol totiž povahou živý, výbušný a náchylný na prchkosť, ale vďaka Božej milosti a vlastnej snahe tieto sklony premohol. Zo všetkých kresťanských cností si najviac zamiloval jednoduchosť a úprimnosť. Keď vysvetľoval Pánove slová *„Buďte opatrní ako hady a prostí ako holubice“* (Mt 10,16), napísal, že opatrnosť miluje iba z nutnosti, ale jednoduchosť mu prináša potešenie, a preto by ochotne dal sto hadov za jednu holubicu.

Prianím svätého Františka bolo, aby sa s chybujúcimi vždy zaobchádzalo mierne a láskavo. Napísal: *„Pravda nech je vždy láskavá. Veľká prísnosť spôsobuje len zlo. Každý trest je nestráviteľnou potravou. Ak je potrebné trestať, mala by trest zmierniť bratská láska, aby stratil svoju horkosť a nepodobal sa ovociu, ktoré spôsobuje iba škody. Láska nehľadá svoj zisk, ale česť a slávu Božiu. Je lepšie múdro mlčať, ako hovoriť pravdu bez lásky.“*

Keď mu vyčítali, že je voči hriešnikom príliš mierny, odpovedal: *„Keby bolo niečo lepšie ako miernosť, Kristus by nás tomu iste naučil. Ale prikazuje nám iba dve veci: aby sme boli tichí a pokorní srdcom.“* Horlivosť nazýval nebezpečnou cnosťou, pretože bez opatrnosti môže napáchať veľa škody. Napriek svojej dobrote si svätý František svojou apoštolskou činnosťou získal mnoho nepriateľov, no aj voči nim sa správal láskavo a trpezlivo znášal všetky ich neprávosti.

Raz nemohol napraviť jedného mešťana, ktorý žil v cudzoložstve, inak, ako že nariadil vyviesť jeho milenku z mesta. Mešťan sa nahneval a pomstil sa svätému biskupovi falošnými listami, ktoré ho mali priviesť do ťažkého podozrenia. Svätý František mlčal, spoliehal sa na Boha a na svoje čisté svedomie. Po dvoch rokoch tento odvážny ohovárač ochorel a na smrteľnej posteli odvolal svoje očierňovanie.

Raz stretol svätý František svojho najväčšieho protivníka, podal mu ruku a povedal: *„Viem, že ste mojím nepriateľom, ale to nevadí, lebo ja vaším nepriateľom nie som, a keby ste mi vyrvali jedno oko, tým druhým by som sa na vás pozeral priateľsky.“* V tejto kresťanskej jednoduchosti, miernosti a dobrote spočívala veľkosť svätého Františka, ktorú obdivovali jeho priatelia i nepriatelia.

Dojemná bola aj jeho dobročinnosť a milosrdná láska k chudobným. Svätý biskup považoval svoje príjmy za majetok chudobných a nikdy neodmietol pomoc žiadnemu žiadateľovi. Preto boli jeho pokladnice neraz prázdne a úradníci sa sťažovali, že v biskupskom dome nastane núdza. Keď mu správca raz vyčítal, že všetky svoje príjmy rozdáva chudobným, svätý František mu s úsmevom odpovedal: *„Milý priateľu, v tejto veci som nenapraviteľný.“*

Raz mu princezná Kristína, sestra francúzskeho kráľa, darovala na znak svojej úcty zlatý prsteň ozdobený vzácnym diamantom a prosila ho, aby si ho ponechal. Svätý biskup prsteň prijal, ale odpovedal: *„Zaiste si ho ponechám, ale iba dovtedy, kým ho nebudú potrebovať chudobní.“* Netrvalo dlho a František prsteň predal, pričom peniaze rozdal chudobným. Princezná mu následne darovala ešte vzácnejší prsteň.

V roku 1610 ochorela matka svätého Františka. Tušiac blízku smrť, prišla do Annecy, aby sa u svojho milovaného syna mohla v pokoji pripraviť na odchod z tohto sveta. Po návrate na svoj hrad ju čoskoro ranila mŕtvica. Svätý František k nej okamžite pricestoval a s nežnou láskou ju sprevádzal až do smrti. Keď mu priatelia prejavovali sústrasť, odpovedal: *„Nemôžem dostatočne ďakovať Bohu, že mi dal takú zbožnú matku a že mi ju ponechal tak dlho. Boh si ju teraz vzal, lebo patrila viac jemu ako mne.“*

Keď sa Ženeva a jej okolie pod vplyvom protestantizmu odcudzili katolíckej Cirkvi, jeho diecéza sa obmedzila najmä na vzdialené savojské horské údolia. Svätý František sa však neštítil žiadnych ťažkostí a vytrvalo prechádzal svoju náročnú diecézu. Navštevoval svoje ovečky v divokých tiesňavách, na neprístupných planinách, schádzal strmé chodníky cez rozoklané rokliny, priehlbiny a zasnežené hory, aby prinášal milosť Božiu a lásku svojho veľkého srdca aj do najodľahlejších pastierskych chát.

Horlivo vysluhoval sviatosti, zasväcoval kaplnky a kríže, kázal, učil deti a navštevoval chorých. Podporoval chudobných a kdekoľvek prišiel, napomínal, potešoval, zmieroval rozbroje a šíril pokoj i lásku. Preto ho veriaci všade vítali s nadšením a lúčili sa s ním s plačom. Počas svojich apoštolských ciest obnovil niekoľko zrušených kláštorov a zaniknutých chrámov a v oblasti Chablais zabezpečil vrátenie majetkov Cirkvi.

Aby sa mládež vzdelávala v katolíckom duchu, založil akadémiu pre štúdium teológie, filozofie, práva a umenia, staral sa o zlepšenie výučby na stredných a farských školách a zveril gymnáziá duchovným spoločenstvám. Spoločne so svätou Františkou de Chantal založil reholu Navštívenia Panny Márie, neskôr nazývanú saleziánkami, ktorá sa venovala starostlivosti o chudobných a chorých.

Svätý František tiež vydal novú obradnú knihu pre svoju diecézu a nariadil častejšie stretnutia duchovných, aby riešili otázky duchovnej správy. Jeho apoštolská činnosť presiahla hranice jeho diecézy, a na pozvanie horlivých katolíkov často kázal aj vo Francúzsku. V roku 1619 sa zúčastnil na misii v Paríži, kde mal pôstne kázania s obrovskou účasťou. Svojimi slovami obrátil mnohých hriešnikov a priviedol blúdiacich späť do lona katolíckej Cirkvi.

Na jeseň roku 1622, napriek zhoršujúcemu sa zdraviu, opäť cestoval do Francúzska na žiadosť svojho kniežaťa. Na spiatočnej ceste sa zastavil v Lyone, kde ešte na Štedrý deň a na Božie narodenie kázal. Nasledujúci deň ho však postihla mŕtvica. S pokorou prijal sväté sviatosti a s vrúcnou modlitbou na perách zomrel 28. decembra 1622 vo veku 56 rokov po dvadsiatich rokoch biskupskej služby.

Jeho telo bolo prenesené do biskupského sídla v Annecy a slávnostne pochované 29. januára 1623 v kláštore, ktorý sám založil. Pre jeho veľké cnosti a zázraky vykonané na jeho príhovor ho pápež Alexander VII. vyhlásil v roku 1665 za svätého. Svätý František, ktorý s mimoriadnou láskou pristupoval k hluchonemému služobníkovi, je dnes patrónom hluchonemých.

Jeho šaty, náčinie a nábytok si veriaci rozobrali ako vzácne relikvie po svojom milovanom pastierovi. Cennejšou pamiatkou sú však jeho duchovné spisy, ktoré mu vyniesli titul učiteľa Cirkvi. Najznámejším dielom je jeho kniha *„Filotea“* (Bohumilá), návod k nábožnému životu, ktorá sa stala zdrojom inšpirácie pre mnohých svätých a veriacich.

Sám pápež Alexander VII. vyznal, že ak v jeho živote od dvadsiatich rokov možno nájsť niečo dobré, všetko to pripisuje po Bohu hlavne tejto knihe, ktorú prečítal už mnohokrát a ešte stokrát si ju prečíta. Podľa výroku toho istého pápeža vyniká *Filotea* tým, že človeka nevedie k prísnemu, samotárskemu alebo nezvyčajnému životu, ale k životu všeobecnému, vznešenému a miernemu. Učí spôsobu života, ktorý si každý môže ľahko osvojiť a ktorý napriek tomu spoľahlivo vedie k dokonalosti a svätosti života.

Poučenie:

Milý hlas svätého Františka Saleského, ktorý kedysi zaznieval v savojských horách, vyzývajúc hriešnikov a blúdiacich k pokániu a všetkých k svätej láske k Bohu a blížnym, dnes oslovuje každé citlivé kresťanské srdce prostredníctvom *Filotei* a iných jeho diel svojou lahodnou a dojemnou múdrosťou.

Svätý František Saleský mal vďaka svojej živej a temperamentnej povahe sklon k hnevu a prchkosti. Len vytrvalým premáhaním týchto vášní sa stal vzorom tichosti, miernosti a láskavosti. Ten, kto dokáže prekonať svoje prirodzené sklony, je statočnejší než víťaz, ktorý dobyje opevnené mesto. Podľa napomenutia svätého Pavla (Rim. 12, 21) máme zlo premáhať dobrom.

Aby sme, podľa príkladu svätého Františka Saleského, potlačili v sebe sklon k hnevu a zlosti a zvykli si na tichosť a miernosť, je potrebné najprv odstrániť zo srdca nezriadenú lásku k sebe samým a naučiť sa byť pokornými. Ďalej si máme predsavziať, že vždy, keď nás niekto popudí alebo nahnevá, nepovieme ani neurobíme nič, čo by sa mohlo zdať oprávnené, kým sa náš hnev neutíši. Niet nevhodnejšej doby na reč a konanie než vtedy, keď sme rozhnevaní.

Tichý a mierny človek je ako vlhká a mäkká pôda, ktorá tlmí výstrely nepriateľského hnevu bez ujmy. Naopak, ak hnev dopadne na kamenistú pôdu, spôsobuje strašnú spúšť. *„Blahoslavení tichí, lebo oni budú dedičmi zeme.“* (Mt 5, 5). *„Mierna odpoveď upokojuje hnev, ale tvrdé slovo vzbudzuje prchkosť.“* (Prís. 15, 1).

---

29. januára si Cirkev pripomína aj pamiatku svätého Severa Sulpicia, cirkevného spisovateľa, svätého Akvilína mučeníka, svätého Sabina mučeníka a ďalších.

30. JANUÁR

I. Sv. Ján Almužník, alexandrijský patriarcha (7. stor.)

Na začiatku 7. storočia bol v Alexandrii známy svojou láskou k chudobným a dojemnou dobročinnosťou patriarcha Ján, nazývaný Almužník. Narodil sa v meste Amata na južnom pobreží ostrova Cyprus, kde bol jeho otec vládcom. Už v mladosti prejavoval súcit s núdznymi a nešťastnými ľuďmi a pomáhal im, ako len mohol. Najradšej by sa bol stal kňazom, ale podriadil sa vôli rodičov a oženil sa. Po smrti rodičov i manželky rozdal svoj značný majetok chudobným a žil jednoducho a prísne ako pustovník.

Jeho povesti o cnostiach si všimol aj cisár, ktorý ho v roku 608 presvedčil, aby prijal hodnosť patriarchu Alexandrijského. Po nástupe do úradu zistil, že v ľudnatej Alexandrii bolo len sedem malých katolíckych svätýň. Začal preto budovať nové kostoly v meste i v celej diecéze. Vďaka nemu mala Alexandria o krátky čas sedemdesiat priestranných a dôstojných chrámov.

Aby pravá viera rozkvitala, staral sa o starostlivé hlásanie Božieho slova a pravidelné bohoslužby na všetkých miestach diecézy. V tej dobe sa v Alexandrii rozmohol nešvár, že mnohí katolíci sa počas omše nahlas rozprávali a po evanjeliu odchádzali z chrámu. Keď si to Ján všimol, jedného dňa odišiel od oltára a sadol si pred chrám. Keď sa ľudia začudovali, prečo to urobil, vážne im povedal: *„Kde sú ovce, tam má byť aj pastier.“* Týmto napomenutím priviedol ľahkomyseľných k polepšeniu.

Najväčšie potešenie mal Ján v skutkoch milosrdnej lásky k blížnym. Jeho príjmy v Alexandrii boli značné, a keďže sám žil skromne, mohol podľa svojho srdca štedro podporovať núdznych. Po nástupe do úradu v Alexandrii prikázal svojim služobníkom, aby spísali všetkých *„pánov“* mesta. Keď sa ho spýtali, kto tí páni sú, odpovedal: *„Mojimi pánmi sú chudobní a biedni ľudia, ktorým som povinný slúžiť. Sú nielen mojimi pánmi, ale aj pomocníkmi, pretože nám pomáhajú dosiahnuť nebeské kráľovstvo.“* Zistilo sa, že v meste je 7500 chudobných, ktorým Ján každoročne dával almužnu. Zo svojich príjmov si nenechal nič pre seba.

Jeho dobročinnosť nepoznala hraníc. Keď ho úradníci a služobníci neraz prosili, aby nakladal so svojimi príjmami opatrnejšie, inak sa dostane do dlhov, upokojoval ich slovami: *„Boh sa o nás nejako postará.“* Jedného dňa mu bohatý občan daroval

vzácnu prikrývku na posteľ. Ján však pod ňou nemohol zaspať, trápený myšlienkou: *„Koľko biednych nemá nič, čím by sa zakryli, a ty máš takú zbytočnú vec, ktorú by bolo možné predať na ich úžitok!“* Na druhý deň preto prikázal prikrývku predať a peniaze rozdal chudobným.

Keď sa o tom dozvedel darca, prikrývku kúpil späť a vrátil ju patriarchovi. Ján ju však predal znova. Keď ju darca opäť kúpil a priniesol späť, Ján mu povedal*: „Uvidíme, kto sa skôr unaví, ty alebo ja.“*

Raz prišiel k nemu žobrák trikrát za sebou, zakaždým v inom oblečení, aby nebol spoznaný. Patriarcha ho však spoznal a jeho správca ho na to upozornil. Napriek tomu Ján zakaždým prikázal dať mu ešte väčšiu almužnu so slovami: *„Len mu dajte, možno, že je to sám Spasiteľ, ktorý ma takto skúša.“*

Jeden kupec od neho dvakrát dostal pomoc, a keď ho nešťastie postihlo tretíkrát, znovu sa obrátil na milosrdného patriarchu a opäť získal podporu. Raz Janovi nešťastník poďakoval za poskytnutú pomoc. Patriarcha ho objal a povedal: *„Brat môj, veď som za teba ešte neprelial svoju krv, ako mi to Spasiteľ prikazuje!“*

Aby bolo o chudobných dobre postarané, Ján založil a vybavil niekoľko nemocníc, útulkov a domovov pre cudzincov. Sám navštevoval tieto zariadenia a podával chorým sväté sviatosti. Každú stredu a piatok sedával na nádvorí hlavného chrámu, kde k nemu mohol prísť každý so svojimi prosbami. Raz, keď nikto neprišiel, sa patriarcha rozplakal a povedal: *„Dnes som Bohu, bohužiaľ, nemohol priniesť nijakú obetu za svoje viny a nezískal som si žiadne zásluhy u neho!“*

V tom čase vládli v Palestíne pohanskí Peržania, ktorí utláčali verných kresťanov. Ján posielal veriacim v Jeruzaleme veľkú pomoc a prijímal kresťanov, ktorí pred násilníkmi utekali do Alexandrie. Právom bol preto nazývaný almužníkom a otcom utláčaných a chudobných.

Jedného dňa v Alexandrii nastala pre neúrodu drahota. Patriarchove pokladnice boli prázdne a Ján bol navyše zadlžený tisíc hrivnami. Vtedy za ním prišiel istý boháč s pochybnou povesťou a ponúkol mu množstvo peňazí a obilia, ak bude vysvätený za diakona. Patriarcha však odolal tomuto pokušeniu a povedal: *„Tvoja obeta je veľká, ale tvoj úmysel nie je čistý. Boh nás uživí aj bez tvojej obety. Tak ako kedysi rozmnožil päť chlebov na púšti, určite rozmnoží aj tých desať mier obilia, ktoré mi ešte zostali.“* Len čo ten muž zahanbene odišiel, prišla radostná správa, že dva lode vyslané po obilie sa vrátili s nákladom.

Raz Ján kráčal do hlavného chrámu. Po ceste sa pred ním na zem vrhla vdova, ktorá prosila o spravodlivosť voči svojmu zaťovi, ktorý ju utláčal. Niektorí z prítomných ju pokarhali, že patriarchu obťažuje na ulici, a radili jej, aby počkala. On im však povedal: *„Nechajte ju, nech neodkladá, lebo aj Boh by mohol odložiť vypočutie mojich modlitieb!“*

Raz bol istý mních obvinený z pohoršujúceho správania. Patriarcha ho potrestal, ale čoskoro sa presvedčil, že mních je nevinný a bol krivo obvinený. Táto krivda ho veľmi zarmútila a od tej doby mal každého ohovárača v opovržení. Sám však znášal krivdy

voči sebe trpezlivo. Raz ho potupil drzý žobrák. Služobníci chceli opovážlivca chytiť, ale Ján im to zakázal a povedal: *„Už šesťdesiat rokov svojimi hriechmi urážam Pána, a nemal by som sám zniesť jednu jedinú urážku?“*

Ján sa zvláštnym spôsobom snažil zmierovať nepriateľov. Jeho bratranec, ktorého istý hostinský v Alexandrii urazil, chcel sa mu pomstiť. Patriarcha ho zavolal k sebe a povedal: *„Nechaj pomstu na mne. Urobím niečo, čomu sa celé mesto podiví.“* Bratranec spokojne odišiel. Nato Ján odkázal hostinskému, že mu odpúšťa dlh voči chrámu a že ho zaplatí namiesto neho.

Istý mešťan sa nechcel zmieriť so svojím nepriateľom. Ján ho pozval k sebe a požiadal, aby s ním išiel na omšu do chrámu. Po pozdvihovaní, keď sa modlila modlitba *„Otče náš“*, patriarcha sa po slovách: *„Odpusť nám naše viny, ako i my odpúšťame svojim vinníkom,“* odmlčal, obrátil sa k nemu a povedal: *„Spomeň si, brat môj, čo tieto slová znamenajú!“* Mešťan bol natoľko dojatý, že sľúbil zmierenie so svojím nepriateľom.

Ján bol dokonalým príkladom kresťanskej lásky k blížnym. Po celý život myslel na smrť a pripravoval sa na ňu. Keď prišiel do Alexandrie, dal si v hlavnom chráme pripraviť hrobku, ktorá však zostala nedokončená. Kedykoľvek počas veľkých sviatkov kráčal k oltáru v biskupskom rúchu, diakon mal rozkaz volať na neho: *„Tvoja hrobka ešte nie je dokončená. Rozkáž ju dokončiť, lebo nevieš, kedy príde tvoja posledná hodina!“*

Keď sa Ján chystal navštíviť cisára, nastúpil spolu s vládcom Alexandrie na loď smerujúcu do Konštantínopolu. Keď loď pristála na ostrove Rodos, Ján mal videnie. Zjavil sa mu ctihodný starec, ktorý mu povedal: *„Ján, Kráľ kráľov ťa už volá!“* Svätý muž pochopil tieto slová a nešiel viac do Konštantínopolu, ale na svoj rodný ostrov Cyprus. Tam prijal sväté sviatosti a napísal svoju závet v týchto slovách: *„Ďakujem Ti, Otče, že si ma uznal za hodného, aby som Ti mohol všetko, čo si mi dal, vrátiť. Nezostalo mi nič, iba pár halierov, a aj tie odkazujem svojim chudobným bratom. Tebe, Bože, porúčam svoju dušu.“*

Potom zomrel v Pánovi 11. novembra 616 vo veku 64 rokov. Jeho telo bolo prevezené do Konštantínopolu, odkiaľ ho neskôr turecký sultán poslal uhorskému kráľovi Matejovi Korvínovi, ktorý ho odniesol do Budína. V roku 1632 boli ostatky tohto svätca prenesené do Bratislavy, kde dodnes odpočívajú v hlavnom chráme sv. Martina.

Poučenie:

Sv. Hieronym píše: *„Nikdy som ešte nepočul, že by zlou smrťou zomrel kresťan, ktorý usilovne konal skutky milosrdenstva, pretože taký kresťan má v nebi mnoho orodovníkov a nie je možné, aby Boh modlitby toľkých príhovorcov nevypočul.“* Takýchto orodovníkov v nebi si sv. Ján Almužník zabezpečil svojimi dobrými skutkami veľké množstvo, a preto mohol pokojne a blažene zomrieť. Aký šťastný je kresťan, ktorému po smrti vychádza v ústrety zástup blahoslavených priateľov, aby ho odprevadili do príbytkov večnej radosti! Ak si prajeme toto šťastie, pomáhajme

podľa možnosti trpiacim blížnym. Tým si za pozemské dary získame nehynúce nebeské bohatstvo. Čo si však počne, a čím sa uteší na smrteľnej posteli lakomec a chamtivý boháč, ktorý svoje veľké príjmy vynakladal výlučne na márnu nádheru v oblečení a obydlí, na pôžitky, ničomné radovánky a zábavy, či na tisícoraké maličkosti a zbytočnosti, pričom na plač hladných, opustených, chorých a utláčaných blížnych mal srdce tvrdé ako kameň? *„Nad lakomca niet nič nešľachetnejšieho.“* (Sir 10, 9.) *„Aká je nádej pokrytca, keď chamtivo zhrabuje, a Boh nezachráni jeho dušu? Či Boh vypočuje jeho krik, keď na neho doľahne úzkosť?“* (Jób 27, 8–9.) *„Buďte milosrdní, ako je milosrdný aj váš Otec.“* (Lk 6, 36.)

II. Sv. Martina, panna a mučeníčka (3. stor.)

Rímsky cisár Alexander známy ako Severus (222–235) bol spravodlivý panovník a sám kresťanov neprenasledoval. Ako však za iných cisárov, ktorí boli osobne naklonení kresťanom, pohanský ľud a úradníci ich často kruto trýznili a vraždili, rovnako sa dialo aj za jeho vlády. Kresťania boli krvavo prenasledovaní najmä počas cisárových vojenských ťažení v zahraničí, najviac keď odcestoval na Rýn, kde nakoniec zahynul spolu so svojou matkou. V tomto období bol v roku 231 umučený pápež Urban I. a pred ním podstúpila v Ríme mučenícku smrť svätá Martina.

Svätá Martina pochádzala zo vznešenej a bohatej rímskej rodiny. Jej otec bol členom rímskeho senátu. Stratiac oboch rodičov v útlom veku, mladá, no duchovne vyspelá Martina bola horlivou kresťankou a veriacim dávala nádherný príklad nábožnosti a lásky k blížnym. Oplývajúc pozemským majetkom, ktorý zdedila po rodičoch, starala sa o chudobných, chorých a opustených kresťanov. Mala živú vieru, ktorú dokazovala skutkami milosrdenstva. Bola pevná vo viere a pripravená obetovať všetko, dokonca i svoj život, len aby neodpadla od viery v Krista Pána. Keď ju predviedli pred súd a vyzvali, aby obetovala pohanským bohom, odhodlane a statočne vyhlásila, že tento zločin proti svojej viere nikdy nespácha. Vo svojom predsavzatí zotrvala pevne, aj keď ju kruto mučili. Katani jej drobné telo trýznili železnými pazúrmi, kliešťami a rozpálenými nástrojmi. Boh však posilňoval Martinu tak, že sa v bolestiach modlila a radovala, akoby necítila žiadnu bolesť. Počas jej modlitieb sa v Ríme diali zázračné veci, ktoré mesto vydesili. Veriaci boli týmito

zázrakmi posilnení vo viere a mnohí pohania uverili v Krista Pána. Keď pohanský sudca pochopil, že Martinu od viery neodvráti ani najväčšie muky, odsúdil ju na smrť sťatím. Martina bola teda sťatá a jej telo pochovali kresťania spolu s ostatkami niekoľkých ďalších mučeníkov pri Mamertinských žalároch pod Kapitolským vrchom. Na tomto mieste bol neskôr postavený chrám na počesť svätej mučeníčky. Za pápeža Urbana VIII. v 17. storočí bol tento starobylý chrám obnovený a nájdené ostatky sv. Martiny a ďalších mučeníkov boli slávnostne uložené v tejto svätyni.

Poučenie:

Sv. Martina mala živú vieru a horlivo vykonávala skutky, ktoré svätá viera predpisuje. Nadprirodzená cnosť viery je Božím darom a svetlom z neba. Podobne ako svetlo, ktoré potrebuje olej, aby neuhaslo, aj viera musí byť v duši neustále živená a podporovaná dobrými skutkami. Ten, kto verí v to, čo Boh zjavil, a čo učí Cirkev, ale podľa tejto viery nežije, má vieru mŕtvu, a tá ho nemôže spasiť.

„Čo osoží, bratia moji, ak niekto hovorí, že má vieru, ale nemá skutky? Či ho takáto viera spasí? Ako je telo bez ducha mŕtve, tak je aj viera bez skutkov mŕtva.“ (Jak 2, 14. 26.)

Dňa 30. januára sa tiež pripomína pamiatka sv. Batildy, kráľovnej, sv. Aldegundy, panny, sv. Felixa IV., pápeža, sv. Serény, panny a mučeníčky z Córdoby v Španielsku a ďalších.

31. JANUÁR

Sv. Peter Nolaskus, zakladateľ rádu (12. stor.)

Milosrdná láska k chudobným ľuďom bola vždy znakom Božích vyvolených. Hrdinom tejto účinnej lásky k blížnym bol sv. Peter, nazývaný Nolaskus. Narodil sa v zámožnej rodine v kraji Languedoc na juhu Francúzska v roku 1189. Výnimočný otec sám vzdelával jeho rozum a zbožná matka vštiepila do jeho srdca bázeň voči Bohu. Neskôr sa Peter vzdelával v kláštornej škole svojho rodiska.

V pätnástom roku života stratil milovaného otca, po ktorom zdedil značné majetky. Mladý dedič sa však neuchyľoval k zlým príkladom iných zámožných mladíkov, ktorí ľahkomyseľne plytvajú časom, zdravím i majetkom a vyhľadávajú zábavy a pusté

rozkoše. Namiesto toho sa pevne držal svojej výbornej matky a pôsobil jej radosť poslušnosťou, nábožnosťou a čistotou mravov.

Keď dospel, nemali matka ani ostatní príbuzní vrúcnejšie želanie, než aby sa oženil s bohabojnou pannou, zachoval starý, slávny rod a sám šťastný, urobil šťastnou aj svoju rodinu. Avšak Peter mal pred sebou vznešenejší cieľ. Rozjímaním o nestálosti všetkých pozemských vecí sa presvedčil, že na celom svete nie je nič, čo by sa mohlo považovať za pravé dobro. Preto sa rozhodol, že sa dobrovoľne vzdá všetkých telesných pôžitkov a že svoj majetok vynaloží na česť a slávu Božiu i na dobro blížnych.

Dúfajúc, že mu Boh nejakým spôsobom ukáže, ako najlepšie uskutočniť svoj zbožný úmysel, odišiel Peter zatiaľ k grófovi Šimonovi z Montfortu, ktorý práve vtedy bojoval proti zúrivým Albigencom. Počas tejto vojny sa Jakub, nedospelý syn spojenca týchto kacírov, kráľa Pedra II., ako rukojemník dostal do rúk grófa Šimona. Keď kráľ Pedro II. zahynul v bitke pri Murete, Šimon na žiadosť aragónskych a katalánskych veľmožov prepustil šesťročného Jakuba a poslal ho do Barcelony. Sprievodcom mladého Jakuba bol Peter Nolaskus, ktorého gróf Šimon určil za jeho vychovávateľa.

Tak sa Peter dostal do Španielska, kde zostal až do svojej smrti. Svojho zverenca vychovával učením aj vlastným príkladom v bázni Božej a dožil sa tej radosti, že sa Jakub stal neskôr mocnou oporou všetkých jeho bohumilých podnikov. Ako vychovávateľ kráľovského princa mal Peter dostatok času i príležitosti, aby sa podľa túžby svojho srdca venoval skutkom milosrdenstva a usilovnej modlitbe i zbožnému rozjímaniu. Tým si získal na kráľovskom dvore všeobecnú vážnosť.

V tom čase ešte mohamedánski Mauri vládli v najkrajších oblastiach Španielska — vo Valencii, Murcii, Algarbii, Andalúzii a Granade, kde utláčali svojich kresťanských poddaných. Ešte horší však bol osud kresťanských zajatcov, ktorých Mauri držali v otroctve. Títo úbožiaci museli v okovách a chudobných handrách vykonávať najťažšie práce. Na jedlo dostávali suchý chlieb s trochou ryže, a za príbytok mali vlhké pivnice a kúty bez svetla a vzduchu. Nad ich hlavami neustále svišťali biče a na šije dopadali kyje nemilosrdných Maurov. Keď ich toto neľudské zaobchádzanie zničilo a ochoreli, bez pomoci a útechy biedne zomierali.

Peter videl týchto kresťanských trpiteľov a dojatý súcitom nad nimi neraz horko zaplakal. Napokon sa rozhodol, že všetok svoj majetok venuje na vykupovanie kresťanských zajatcov z rúk neveriacich Mohamedánov. Odišiel teda do Valencie, kde zajatcov navštevoval, vo viere a dôvere v Boha ich posilňoval, veľký počet z nich vykúpil z otroctva a odviedol ich do Barcelony. Tu sa mu podarilo získať niekoľko šľachetných mužov a žien, ktorí podporovali jeho bohumilé dielo.

Už od roku 1192 pôsobila v Katalánsku skupina kňazov a rytierov, ktorí ošetrovali chorých v nemocniciach, navštevovali väzňov, zbierali almužny na vykupovanie otrokov a strážili pobrežie Stredozemného mora proti africkým Saracénom. Peter Nolaskus sa zoznámil s niektorými členmi tejto skupiny a navrhol im, aby na lepšie dosiahnutie týchto dobročinných cieľov založili zvláštny cirkevný rád. Spočiatku sa

tomuto zámeru stavali do cesty veľké prekážky. Na kráľovskom dvore boli niektorí, ktorým Peter, pôvodom z Francúzska, nebol po vôli. Žiarlili na neho, pretože mal kráľovu priazeň, podozrievali ho z ctižiadosti a nazývali jeho obetavú lásku pokrytectvom. Iní zase namietali, že chudobných a nešťastných ľudí majú dosť doma, a že nie je správne, aby sa ich ochudobňovalo a nosili sa peniaze neveriacim nepriateľom.

Peter bol zmietaný malomyseľnosťou a pochybnosťami, či sa mu jeho zamýšľané dielo podarí a či by nebolo lepšie, keby odišiel do pohoria Montserrat a tam v pustovni slúžil Bohu, pričom by vykonanie svojho zámeru prenechal odvážnejšiemu a vhodnejšiemu mužovi. V týchto pochybnostiach a rozporoch sa Peter obrátil na Boha s vrúcnou modlitbou. V noci pred sviatkom sv. Petra v okovách dlho zotrvával na kolenách, naliehavo prosiac Boha, aby ho osvietil a poradil mu, čo by mal podniknúť, aby boli úbohí kresťanskí väzni zbavení svojich okovov, podobne ako bol apoštol Peter vyslobodený zo žalára a z moci Herodesovej.

Potom mal tú istú noc zvláštne videnie. Zjavila sa mu Matka Božia a povzbudila ho, aby vytrval vo svojom bohumilom zámere a vykonal ho. Posilnený týmto zážitkom sa Peter zdôveril svojmu spovedníkovi sv. Rajmundovi z Peñafortu, ktorý mal podobné videnie. Spoločne potom požiadali kráľa Jakuba, aby podporil ich zamýšľané dielo. Kráľ ich podporu ochotne prisľúbil, pretože aj on mal v tom čase podobné videnie. Ihneď si vyžiadal potrebný súhlas od barcelonského biskupa Berengara a pre nový rád im poskytol jedno krídlo svojho paláca spolu s dvornou kaplnkou.

Pravidlá nového rádu vypracoval podľa Petrovo želania sv. Rajmund. Na sviatok sv. Vavrinca v roku 1223 Peter v barcelonskej katedrále za prítomnosti sv. Rajmunda, kráľa Jakuba a celého jeho dvora pri slávnostnej bohoslužbe zložil do rúk biskupa Berengara tri reholné sľuby, ku ktorým podľa novej reguly pripojil aj štvrtý sľub: zasvätiť svoj majetok, a ak by to bolo potrebné, aj svoju slobodu a život na vykupovanie kresťanských zajatcov a väzňov. Po Petrovi zložilo reholné sľuby trinásť šľachticov, šesť kňazov a sedem rytierov. Sv. Rajmund potom všetkých obliekol do reholného rúcha bielej farby so škapuliarom, ktoré bolo na prsiach označené kráľovským znakom Aragónska – tromi zlatými kruhmi na červenom poli so strieborným krížom navrchu.

Tento nový *„Rád Matky Božej na vykupovanie zajatcov“* pozostával z rytierov, kňazov a služobných bratov. Prvým veľmajstrom, či generálom rádu, sa stal Peter Nolaskus, jeho zakladateľ. Pápež Gregor IX. ho v roku 1235 potvrdil s príkazom, aby jeho členovia zachovávali regulu sv. Augustína. Rád sa rýchlo rozšíril a mnohí šľachtici, najmä z Francúzska, Španielska, Anglicka, Nemecka a Uhorska, doň vstúpili. Kráľ Jakub bol jeho podporovateľom. Z vďaky za dobytie Valencie a víťazstvo nad Mohamedánmi v roku 1252 postavil rádu nádherný kláštor v Barcelone a neskôr ešte niekoľko ďalších kláštorov.

Spočiatku členovia rádu obmedzovali svoju činnosť na katolícke krajiny, neskôr sa však rozhodli vysielať *„vykupiteľov“* do krajín ovládaných neveriacimi. Peter

Nolaskus sám dvakrát vykonával tento nebezpečný úrad – prvýkrát vo Valencii a druhýkrát v Granade a potom cez more do Alžíru, kde všade vládli Saracéni. Na týchto cestách prinášal kresťanským väzňom ako anjel strážny pomoc a útechu. Vykúpil z otroctva štyristo zajatcov, iným zmiernil ich ťažký osud, a tam, kde nemohol pomôcť, prenikal sám s nebezpečenstvom do žalárov, aby priniesol úbohým väzňom aspoň duchovnú útechu, hlásal im vieru, a povzbudzoval ich k vytrvalosti a trpezlivosti.

Neohrozený Peter často vytýkal Mohamedánom ich necitlivosť a ukrutnosť a radoval sa, že pre Krista Pána a svojich kresťanských bratov môže znášať nielen hlad, únavu, horúčavu a každú inú nepohodu, ale aj okovy. Samotní Mohamedáni obdivovali jeho neutíchajúcu horlivosť, vyčerpávajúcu trpezlivosť a obetavú lásku.

Peter si svojím životom získal veľkú úctu medzi katolíckymi národmi. Významní muži ho radi vyhľadávali, radili sa s ním a žiadali ho o príhovor. Sám sv. Ľudovít, francúzsky kráľ, si s ním dôverne dopisoval, podporoval jeho rád a v roku 1243 ho pozval k sebe, aby ho sprevádzal na križiackej výprave proti Saracénom. Avšak Peter si medzitým nadľudskou námahou tak oslabil zdravie, že po návrate z Alžíru ťažko ochorel.

Nemohol sprevádzať sv. Ľudovíta a v roku 1249 bol nútený zložiť úrad najvyššieho predstaveného rádu. Od tej doby žil ako obyčajný rehoľník v kláštore v Barcelone, nehanbil sa vykonávať ani najnižšie práce. Láska k blížnym ho sprevádzala v mladosti, mužnosti i starobe. V čase blížiacej sa smrti nábožne prijal sviatosti, napomenul svojich spolubratov k vernosti reholi a vo chválach na Pána zomrel na sviatok Narodenia Pána v roku 1256 vo veku 66 rokov. Pápež Urban VIII. vyhlásil Petra Nolaska za svätého v roku 1628.

Poučenie:

Aké podivuhodné skutky spôsobila v Cirkvi svätej živá viera v Ježiša Krista a láska k blížnym! Aká vynaliezavá je táto milosrdná láska, ktorá podnietila svätého Petra Nolaska a jeho rehoľných spolubratov nielen k tomu, aby zbierali almužny na vykupovanie kresťanských väzňov a oslobodzovali ich zo zajatia, ale dokonca sami prijímali okovy a nechali sa zajímať výmenou za oslobodených bratov! Kto by nebol hlboko dojatý a povzbudený touto hrdinskou láskou? V dnešnej dobe môžeme nasledovať milosrdnú lásku svätého Petra Nolaska predovšetkým podporovaním katolíckych misií medzi pohanmi a bludármi. Koľko nesmrteľných duší ešte stále stená v okovách modlárskej nevedomosti a v tieni večnej smrti! Koľko je ešte na svete národov, ktoré nepoznajú Ježiša Krista! Preto katolícka Cirkev neustále vysiela svojich apoštolských misionárov k týmto úbožiakom, aby aj im zažiarilo svetlo svätej viery, bez ktorej niet spásy; aby aj oni boli oslobodení z otroctva nevery a hriechov a vstúpili do Kristovho ovčinca. Prispejme teda, ako len môžeme, katolíckej Cirkvi, aby mohla toto apoštolské dielo vykonávať s požehnaním.

---

31. januára pamätáme aj na svätú Marcelu, vdovu, svätú Ľudoviku, rehoľníčku, svätých Cyra, Jána a ich egyptských spolumučeníkov, svätú Synkletiku, pannu, svätého Geminiana, biskupa a ďalších.

FEBRUÁR

1. FEBRUÁR

Sv. Ignác, mučeník (2. stor.)

Svätý Ignác, jeden z priamych nástupcov učeníkov svätých apoštolov, sa na Východe preslávil ako veľký obhajca a pastier kresťanskej viery. Bol súčasníkom svätého Polykarpa a učeníkom svätého Jána Evanjelistu, ako aj apoštolov Petra a Pavla. Títo apoštolskí učitelia si ho natoľko vážili, že ho po smrti Evodia ustanovili za biskupa antiochijskej Cirkvi, ktorú kedysi založil sám svätý Peter. Svätý Ignác tak bol tretím biskupom Antiochie, veľkého a významného mesta.

Od mladosti svätý Ignác miloval Krista Pána hlbokou a nežnou láskou. Najsvätejšie meno Ježiš bolo ustavične prítomné v jeho čistom srdci a stalo sa prameňom všetkých jeho cností. Z tohto mena čerpal silu v boji proti nepriateľom Cirkvi a nachádzal v ňom všetku radosť a zmysel života. Jeho nezlomná oddanosť Spasiteľovi ho vyniesla na úroveň jeho učiteľa, svätého Jána Evanjelistu, známeho ako Miláčik Pána. Pre jeho vrúcnu lásku k Bohu ho ľudia začali volať Teoforos, čo znamená *„Nositeľ Boha“.*

Štyridsať rokov Ignác verne viedol Antiochijskú Cirkev ako dobrý pastier. Svojich veriacich posilňoval príkladom, modlitbami a horlivým kázaním Božieho slova. Počas prenasledovania kresťanov za cisára Domiciána riadil Cirkev ako skúsený kormidelník, neochvejne posilňoval veriacich vo viere, postil sa a modlil za nich. Jeho srdce sa naplnilo radosťou, keď videl, že jeho Cirkev dokázala odolať všetkým skúškam.

Za vlády cisára Nervu, keď prenasledovanie kresťanov na chvíľu ustalo, Ignác sa tešil z pokoja, ktorý veriaci zažívali. No zároveň v pokore trpel, lebo sa cítil nehodný trpieť za Krista. Túžil po mučeníckej smrti, aby sa mohol naplno priblížiť svojmu Pánovi.

Jeho túžba bola naplnená za cisára Trajana, ktorý chcel kresťanov podrobiť rímskym božstvám. Po víťazstvách nad Dákmi a Skýtmi sa Trajan v roku 107 počas výpravy proti Arménom a Parťanom zastavil v Antiochii. Tam Ignác dobrovoľne predstúpil pred cisára, aby ochránil svoju Cirkev. Bol obvinený, že priviedol mnohých ľudí ku Kristovi.

Cisár Trajan ho prísne napomenul slovami: *„Kto si ty, zlý duch, že tak neúnavne porušuješ moje rozkazy a zvádzaš iných, aby ku svojej záhube neposlúchali?“* Ignác odvážne odpovedal: *„Nikto nemôže nazývať Theofora zlým duchom, pretože zlí duchovia sa stránia Božích služobníkov. Ak ma však nazývaš zlým proti diablom, pretože som im na ťarchu, vyznávam, že v tomto zmysle som zlý, lebo hatím ich úklady.“* Trajan sa ho opýtal: *„Kto je to Theoforos?“* Ignác odpovedal: *„Ten, kto nosí Krista vo svojom srdci.“* Na to cisár povedal: *„Myslíš si, že my nenosíme vo svojich srdciach svojich bohov, ktorých máme za pomocníkov proti nepriateľom?“* Svätý biskup odvetil: *„Cisár, mylne nazývaš zlých duchov pohanov bohmi. Je len jeden Boh, ktorý stvoril nebo, zem a more so všetkým, čo je v nich. A je jeden Kristus,*

jednorodený Boží Syn. Kiež by som dosiahol jeho kráľovstvo!“ Trajan sa opýtal ďalej: *„Máš na mysli toho, ktorý bol ukrižovaný pod Pontským Pilátom?“* Ignác odvážne vyznal svoju vieru týmito slovami: *„Hovorím o tom, ktorý ukrižoval moje hriechy a ich pôvodcu a všetku zlobu diablov podrobil pod nohy tých, ktorí ho nosia vo svojich srdciach.“* Cisár sa nakoniec opýtal*: „Nosíš teda Ukrižovaného v sebe?“* Na čo svätý biskup povedal: *„Samozrejme, že ho nosím, pretože je napísané: Budem prebývať medzi nimi a chodiť medzi nimi.“* (Lv 26,12; 2 Kor 6,16)

Po tomto výsluchu Trajan vyslovil rozsudok: *„Nariaďujem, aby Ignác, ktorý tvrdí, že nosí v sebe Ukrižovaného, bol v reťaziach vedený vojakmi do Ríma a tam predhodený divej zveri na pobavenie ľudu.“* Keď svätý mučeník počul tento ortieľ, radostne zvolal: *„Ďakujem ti, Pane, že si ma uznal za hodného dokonalej lásky k tebe a tým ma poctil, aby som s tvojím apoštolom Pavlom nosil železné okovy.“* Potom, čo to povedal, s radosťou prijal putá, pomodlil sa za svoju Cirkev a odporučil ju so slzami Pánovi.

Potom ho vojaci vzali, aby ho odviedli do Ríma. Ochotne a s túžbou po mučeníckej smrti sa dal svätý Ignác odviesť do prístavného mesta Seleucia, kde nastúpil na loď, ktorou sa plavil pozdĺž maloázijského pobrežia do Smyrny. Počas tejto cesty ho sprevádzali dvaja diakoni a strážilo ho desať žoldnierov. Podľa rímskeho zvyku bol svätý väzeň reťazou pripútaný k jednému žoldnierovi. Takýto vojak musel ručiť za väzňa vlastným životom, ale často mu umožňoval zdržiavať sa u priateľov, chodiť a písať, za čo si rímski vojaci nechávali draho platiť.

Vďaka tejto benevolentnosti sa svätý Ignác na svojej dlhej ceste do Ríma mohol pomerne voľne pohybovať. Keď vystúpil v Smyrne, radostne sa ponáhľal k tamojšiemu biskupovi a svojmu priateľovi Polykarpovi, ktorý bol tiež učeníkom svätého Jána Evanjelistu. Polykarp ho spolu s celou svojou cirkvou úctivo privítal a poskytol mu pohostinstvo vo svojom dome.

U Polykarpa zostal svätý Ignác dlhší čas, zdieľal s ním svoje duchovné dary, radoval sa zo svojich okov a povzbudzoval ho, aby sa s ním modlil a pomohol mu vyprosiť si od Boha milosť a silu pre nadchádzajúce mučeníctvo.

Zďaleka i zblízka prišli do Smyrny poslovia maloázijských cirkví, biskupi, kňazi a diakoni, aby ho privítali, pozdravili a získali od neho duchovné dary. Svätý Ignác, aby sa týmto cirkvám odvďačil za ich lásku, poslal im po ich duchovných pastieroch ďakovné listy, v ktorých im poskytol spásne naučenia, povzbudil ich k jednote a vytrvalosti vo viere, odporučil sa do ich modlitieb a oznámil im, že rád zomrie pre Ježiša Krista.

Efezanom napísal: *„Dúfam, že skrze vaše modlitby budem môcť v Ríme bojovať s divokými zvieratami, aby som cez mučeníctvo dosiahol byť učeníkom toho, ktorý sa za nás Bohu obetoval ako dar a obeť. Modlite sa za Cirkev v Sýrii, odkiaľ ma vo väzbách vedú do Ríma.“*

Kresťanom v Trallese napísal: *„Prosím vás pre okovy, ktoré nosím pre Ježiša Krista, modlite sa, aby som dosiahol účasť s Bohom. Zostaňte v jednote a modlite sa za mňa,*

lebo potrebujem vašu lásku, aby som sa stal hodným dedičstva, ku ktorému som tak blízko.“

Magnesijskej Cirkvi napísal: *„Pamätajte na mňa vo svojich modlitbách, aby som dosiahol Boha, a na sýrsku Cirkev, pretože potrebujem vaše spoločné modlitby a lásku, aby sýrsku Cirkev mohla vaša Cirkev občerstviť rosou Božej milosti.“*

Čím viac sa odchod zo Smyrny odkladal, tým väčšmi v svätom Ignácovi rástla túžba po mučeníckej korune, no zároveň ho znepokojovali možné prekážky, ktoré by mohli zabrániť splneniu tejto túžby. Najviac sa obával, že kresťania v Ríme sa nejako pokúsia zabrániť jeho mučeníckej smrti. Preto im napísal list, v ktorom uviedol: *„Obávam sa vašej lásky, aby sa mi nestala na prekážku. Nikdy nebudem mať takú príležitosť dosiahnuť Boha a ani vy nebudete môcť urobiť lepší skutok, ako keď sa nebudete modliť k Bohu, aby ma zbavil nastávajúcej smrti. Rád zomriem pre Boha, ak mi to nepokazíte. Preto vás prosím, nepreukazujte mi nevhodnú priazeň. Dovoľte mi stať sa pokrmom šeliem, skrze ktoré sa mi dostane možnosti dosiahnuť Boha. Som Božím obilím a musím byť rozomletý zubami dravých zvierat, aby som bol uznaný za čistý Boží chlieb. Povzbudzujte radšej šelmy, aby sa stali mojím hrobom a aby z môjho tela nič nezostalo, aby som po smrti nikomu nebol na ťarchu. Vtedy budem pravým učeníkom Cirkvi, keď svet neuvidí ani moje telo. Nehovorím vám ako Peter a Pavol; oni boli apoštolmi, ja som len odsúdencom; oni boli slobodní, ja som stále otrokom. Ak však budem trpieť, stanem sa slobodným Kristovým služobníkom a vo večnej slobode povstanem. A teraz, v okovách, sa učím nevyhľadávať pozemské a pominuteľné veci.“*

Týmto listom dúfal svätý Ignác, že kresťania v Ríme budú povzbudení, aby sa nesnažili dosiahnuť jeho oslobodenie.

Po niekoľkých mesiacoch konečne prišiel čas odchodu zo Smyrny. Vojaci vzali svätého Ignáca na loď, ktorá zamierila do mesta Troada, kde zostali niekoľko dní. Tu svätého väzňa navštívilo mnoho veriacich z okolitých oblastí, medzi nimi aj biskup z Filadelfie.

S radosťou sa v Troadé svätý Ignác dozvedel, že prenasledovanie jeho veriacich v Sýrii skončilo, a odtiaľ poslal niekoľko listov plných kresťanského ducha: jeden do Filadelfie, druhý kresťanom do Smyrny a tretí svojmu priateľovi svätému Polykarpovi. *„Tak veľmi sa staral o spásu svojich bratov, že keď im nemohol kázať, potešovať ich a napomínať ich osobne, robil tak písomne.“*

Z Troady loď zamierila do Neapola, pobrežného mesta v Tráckej Macedónii. Odtiaľ svätý Ignác cestoval pešo naprieč Macedóniou cez mesto Filippi až do Epidamnu (dnešného Draču) na pobreží macedónskej Ilýrie. Tam opäť nastúpili na loď a plavili sa ďalej, oboplávali južný cíp Talianska a pokračovali Tyrrhenským morom smerom k Rímu.

Svätý Ignác si želal vystúpiť na breh v meste Puteoli (pri dnešnom Neapole) a pokračovať pešo, aby šiel na smrť tou istou cestou ako kedysi svätý Pavol. Prudký vietor však znemožnil priblíženie lode k brehu. Preto požehnal bratom žijúcim v

tomto meste a plavil sa ďalej. Keď vietor zostal priaznivý celý deň i noc, loď rýchlo dorazila k ústiu rieky Tibery, do prístavného mesta Portus pri Ostii.

Spoločníci a priatelia svätého biskupa, ktorí ho sprevádzali, smútili, že sa blíži chvíľa rozlúčky. On sa však radoval, že čoskoro sa dostane k svojmu Spasiteľovi. Keďže verejné hry v Ríme, pri ktorých mal byť svätý Ignác umučený, sa už chýlili ku koncu, vojaci boli netrpezliví a ponáhľali sa s odsúdencom. Ignác sa ochotne podvolil ich naliehavému tempu.

Správa o príchode svätého mučeníka sa medzi kresťanmi rýchlo rozšírila. Keď bol vedený po ceste do Ríma, vyšlo mu v ústrety množstvo kresťanov, ktorí sa radovali z možnosti vidieť tohto slávneho biskupa, no zároveň smútili, že ho vidia kráčať na smrť. Niektorí z nich zamýšľali urobiť všetko pre to, aby presvedčili rímsky ľud, aby nežiadal jeho smrť. Svätý Ignác však spoznal ich úmysel a úpenlivo ich prosil, aby to nerobili a nezávideli mu jeho cestu k Pánovi.

Potom kľakol so všetkými prítomnými kresťanmi na kolená a modlil sa k Synovi Božiemu za Cirkev, aby prenasledovanie skončilo a bratia zotrvali vo vzájomnej láske.

Bolo to práve počas najslávnejšieho dňa rímskych saturnálií, 20. decembra roku 107, keď bol svätý Ignác privedený do Ríma. Toho dňa sa obrovský dav ľudí zhromaždil na verejných hrách v amfiteátri (divadle), kde práve zápasy končili. Svätý Ignác bol vtedy vhodený do arény, aby sa stal korisťou šeliem. Okamžite boli na neho vypustené dva levy, ktoré na neho skočili a roztrhali jeho telo tak, že z neho zostalo iba niekoľko kostí.

Tak sa naplnila jeho túžba zomrieť tak, aby nikomu nebol na ťarchu pri zbieraní jeho pozostatkov. Napriek tomu veriaci pozbierali zvyšky jeho kostí, zavinuli ich do plátna a poslali do Antiochie. Tam boli tieto posvätné relikvie veľkého mučeníka Kristovho s veľkou úctou uložené v schránke a stali sa predmetom zbožnej úcty veriacich.

Priatelia sv. Ignáca, ktorí ho sprevádzali na ceste do Ríma a boli svedkami jeho mučeníckej smrti, bdejúc celú noc v slzách, sa horlivo modlili, aby ich Boh potešil. Keď nakoniec zaspali, niektorí z nich videli sv. mučeníka stáť pred nimi a objímať ich, iní ho videli modliť sa, ďalším sa zasa zjavil, ako unavený po ťažkej práci stojí pred Pánom, osvetlený nevýslovnou slávou. To ich potešilo a začali velebiť Boha, darcu všetkého dobrého, a chválili v Pánovi zosnulého mučeníka Kristovho.

Poučenie:

Sv. Ignác si z veľkej lásky k Pánovi Ježišovi prial zomrieť, aby s ním mohol byť spojený (Flp 1, 23). Podľa jeho príkladu by sme aj my mali milovať Krista Ježiša nadovšetko. *„Kto nemiluje Pána nášho Ježiša Krista, nech je prekliaty,“* hovorí sv. Pavol. (1 Kor 16, 22). Skúmajme teda, či naozaj máme takú lásku k Pánovi Kristovi, aby sme sa mohli právom nazývať jeho učeníkmi! *„Kde je tvoj poklad, tam bude aj tvoje srdce,“* hovorí Spasiteľ. (Mt 6, 21). Kto má svoj poklad vo svete a v telesných žiadostiach, kto neplní prikázania Krista Ježiša, ten ho nemiluje.

Kto koná skutky tela, ako sú smilstvo, nečistota, nehanebnosť, chlípnosť, modloslužba, nepriateľstvo, hádky, rozbroje, nenávisť, hnev, sváry, závisť, vraždy, opilstvo, obžerstvo a iné podobné veci (Gal 5, 19–20), ten Krista Ježiša nenávidí, je jeho nepriateľom a Božieho kráľovstva nedosiahne. *„Každý, kto sa chce stať priateľom tohto sveta, stáva sa nepriateľom Božím.“* (Jak 4, 4). Nikto nemôže slúžiť dvom pánom – preto nie je možné slúžiť Kristovi i hriešnemu svetu. Nezostáva nám teda nič iné, len sa rozhodnúť: buď pre Krista Ježiša, alebo pre svet.

Keďže svet a jeho žiadosti zahynú, je veľkým bláznovstvom milovať ho a slúžiť mu. Milujme preto Pána Krista, ktorý zostane naveky, a slúžme mu činnou láskou, aby sme mali nádej, že raz dostaneme neporušiteľnú odmenu v nebesiach!

---

1. februára sa koná spomienka na sv. Brigitu, pannu v Írsku, a sv. Severa (Sebíra), biskupa v Ravenne, sv. Pavla, biskupa vo Francúzsku, sv. Plonia, mučeníka a jeho druhov v Smyrne.

2. FEBRUÁR

I. Sviatok Očisťovania Panny Márie (Hromnice) (1. stor.)

V Starom zákone Boh prostredníctvom Mojžiša prikázal, aby každá izraelská matka, ktorá porodila chlapca, bola považovaná za nečistú štyridsať dní a aby sa po túto dobu zdržiavala mimo svätyne. Na štyridsiaty deň po pôrode mala prísť so svojím dieťaťom do chrámu, aby sa očistila a dieťa obetovala Pánovi. Ako očistnú obetu mala obetovať jednoročného baránka a hrdličku alebo holúbätko. Ak bola chudobná, namiesto baránka mohla obetovať druhú hrdličku alebo holúbätko.

Potom ju kňaz pokropil krvou a vyhlásil za čistú. Toto nariadenie dal Boh preto, aby ľudia stále pamätali na to, že sa rodia v hriechu a potrebujú Vykupiteľa, ktorý ich očistí od hriechu a zmieri s Bohom.

Panna Mária, na ktorej nebola ani najmenšia škvrna hriechu, ani dedičného, ani osobného, týmto zákonom viazaná nebola. Napriek tomu sa podrobila tomuto nariadeniu z pokornej poslušnosti a aby sa vyhla pohoršeniu zo strany ľudí, ktorí nepoznali tajomstvo počatia Syna Božieho ani vyvolenie preblahoslavenej Panny.

Podľa rovnakého starozákonného predpisu mal byť každý prvorodený syn rodín Izraela obetovaný Pánovi a zasvätený kňazskej službe na pamiatku toho, že

prvorodení Izraeliti boli v Egypte zázračne zachránení pred smrťou v noci, keď anjel Pánov usmrtil všetkých prvorodených Egypta.

Neskôr si však Hospodin vyvolil na kňazskú službu výhradne levitov, teda potomkov kmeňa Lévi. Na pamiatku staršieho ustanovenia museli byť prvorodení z ostatných kmeňov Izraela prinesení do chrámu a tam vyplatení zo služby kňazskej darom piatich šeklov. Ježiš Kristus, vtelený Boží Syn a najvyšší veľkňaz Nového zákona, tomuto obradnému zákonu nepodliehal. Ako syn z kmeňa Júdovho sa však tomuto predpisu podrobil, pretože neprišiel zákon zrušiť, ale naplniť.

Keď sa naplnili dni očisťovania Márie podľa Mojžišovho zákona, Mária a Jozef priniesli Božské nemluvňa do Jeruzalema, aby ho postavili pred Pána a priniesli chrámu predpísanú obetu. Matka Božia obetovala dve hrdličky a vložila svoje nemluvňa do rúk kňazov. Svätý pestún Jozef ho vyplatil zo služby chrámovej bežnou cenou piatich šeklov.

Tento posvätný úkon sledovalo množstvo ľudí, no iba dvaja z nich, Simeon a Anna, z Božej milosti spoznali v tomto útlom dieťati Vykupiteľa sveta. Simeon, spravodlivý a bohabojný muž, ktorý očakával potešenie Izraela, dostal zjavenie od Ducha Svätého, že nezomrie, kým neuvidí Krista Pána. Pod vedením Ducha Božieho prišiel ctihodný starec práve vtedy do chrámu, keď Jozef a Mária pripravovali sa na vykonanie predpísaných obradov. Božia milosť ho osvietila, aby medzi množstvom detí, ktoré boli toho dňa obetované v chráme, ihneď spoznal toho, kto je potešením Izraela.

Vzal Božské dieťa na svoje ramená a chválil Hospodina slovami: *„Teraz prepúšťaš svojho služobníka, Pane, podľa svojho slova v pokoji, lebo moje oči videli tvoju spásu, ktorú si pripravil pred tvárou všetkých národov: svetlo na osvietenie pohanov a na slávu tvojho ľudu Izraela.“*

Simeon prorockým duchom hľadel do budúcnosti a videl, aký veľký boj Spasiteľ spôsobí v Izraeli a v celom ľudstve. Predpovedal: *„Hľa, tento je ustanovený na pád a na povstanie mnohým v Izraeli a na znamenie, ktorému budú odporovať.“*

Simeon predvídal, že Kristus Pán bude pre mnohých príčinou pádu a večnej záhuby, ak v neho neuveria a budú mu odporovať. Pre tých, ktorí v neho uveria, k nemu prídu

a stanú sa jeho učeníkmi, však bude prameňom povstania a večnej spásy. Spasiteľ sa stane znamením a práporom, proti ktorému budú neverníci a hriešnici zúrivo bojovať.

Aké smutné a hrozné proroctvo! Syn Boží prišiel na svet, aby všetkých ľudí poučil, posvätil, vykúpil a spasil, a predsa mnohí budú zavrhnutí. Zásluhy Pána im nebudú na úžitok a najsvätejšia krv Baránka Božieho pre nich vyjde navnivoč! Aké smutné predpovedanie pre Matku Božiu! Aby si bola úplne vedomá, aké utrpenia ju čakajú, Simeon dodal*: „A tvoju vlastnú dušu prenikne meč, aby vyšlo najavo zmýšľanie mnohých sŕdc.“* Meč bolesti prenikne jej dušu vždy, keď bude jej milovaný Syn trpieť. Keď ho nevďační, zaslepení a zatvrdilí ľudia budú ponižovať, hanobiť, posmievať sa mu, bičovať ho, korunovať tŕním, vlečú ho na smrť a ukrižujú ho, svätá Matka bude cítiť s ním všetky tieto strasti a bolesti, takže jej utrpenie bude veľké ako more.

Pri týchto jej bolestiach bude zjavené zmýšľanie mnohých ľudí. Niektorí sa obrátia a budú spasení, iní zostanú zatvrdilí a nekajúci neverci, a preto budú zavrhnutí.

Okrem starca Simeona spoznala vtedy Krista Pána aj zbožná starenka Anna, dcéra Fanuelova z pokolenia Aser. Bola to vdova, ktorá žila so svojím mužom sedem rokov od svojho panenstva a potom zostala vdovou až do veku osemdesiatštyri rokov. Nevychádzala z chrámu a slúžila Bohu pôstmi a modlitbami vo dne i v noci. V tej hodine pristúpila, chválila Pána a hovorila o ňom všetkým, ktorí očakávali vykúpenie Izraela. (Lk 2, 22–38).

Na vnuknutie Ducha Svätého nazval Simeon Krista Pána svetlom na osvietenie pohanov a na slávu svojho ľudu Izraela. Spasiteľ sám o sebe povedal: *„Ja som svetlo sveta. Kto ma nasleduje, nebude chodiť vo tme, ale bude mať svetlo života.“* (Jn 8, 12).

Preto Cirkev dnes posväcuje voskové sviece, s ktorými sa koná slávnostný sprievod chrámom. Tento sprievod pripomína cestu Matky Božej do chrámu a zároveň nás povzbudzuje, aby sme vo svojom živote kráčali za Kristom, ktorého tieto horiace sviece symbolizujú.

Nábožní kresťania, uznávajúc Boha za všemohúceho Pána a Vládcu všetkých živlov, utiekajú sa k nemu v dôverných modlitbách počas nebezpečných búrok a hromobitia. Pri tom, podľa starobylého a chvályhodného zvyku, zapaľujú sviece, ktoré sa preto nazývajú hromničkami. Tieto sviece sa dávajú aj do rúk zomierajúcich kresťanov a v mnohých krajinách našej vlasti je zvykom obchádzať s nimi okolo zomierajúceho, aby si v posledných okamihoch svojho pozemského života pripomínal Ježiša Krista a dosiahol v ňom svetlo večného života.

Podľa príkladu Božej Matky kresťanská matka, ktorá priviedla na svet dieťa, podniká svoju prvú cestu po prekonanej chorobe k Tomu, ktorý jej v hodine nebezpečenstva a bolesti zachoval život a obdaril ju dieťaťom. S pokorou a vďačnosťou v srdci prináša svoje nemluvňa do chrámu Pánovho, aby ho obetovala Bohu. Kľačiac pred oltárom sa nebojí o budúcnosť svojho milovaného dieťaťa, pretože verí, že Hospodin bude nad ním bdieť svojou láskou. Čoho by sme sa mali báť pod ochranou Najvyššieho?

Preto sa zbožná katolícka matka, držiac svoje nemluvňa pred oltárom Pánovým, modlí: *„Tebe, Otče všemohúci, obetujem a zasväcujem toto milé dieťa, ktoré si mi dal; bdej nad ním svojím ochranným zrakom; veď ho mocnou rukou po správnych cestách, aby nikdy nezblúdilo; osvecuj ho svetlom svätej viery; zahrievaj ho ohňom svojej lásky a daj mu zbožné, čisté a mierne srdce, aby bolo šťastné a požehnané. Tebe, dobrý Otče, odovzdávam svoje dieťa. Buď mu ochrancom v živote, buď mu útechou v súžení a zachráň ho od každého hriechu, aby som sa raz s ním stretla u Teba vo večnosti!“*

Dnes oslavujeme dvojaký sviatok – Očisťovanie Panny Márie a Obetovanie Pána Ježiša v chráme, teda sviatok najsvätejšej Matky a jej najsvätejšieho Syna. Matka Božia s Ježiškom v náručí – aký nebeský, krásny a dojemný obraz! Najvýznamnejší kresťanskí umelci sa štetcom a dlátom snažili tento obraz zachytiť. Ako dojemne prehovára k vnímavému kresťanskému srdcu: Milujte Ježiša Krista, ktorý, hoci Syn Boží, sa z lásky k vám stal dieťaťom! Milujte jeho drahú matku, Nepoškvrnenú Pannu Máriu, ktorá vám ho dala a je aj vašou matkou v nebesiach!

II. Sv. Kornélius, mučeník (1. stor.)

Za vlády cisára Tibéria sa v Cezarey Palestínskej, úradnom sídle cisárskeho miestodržiteľa pre Judeu, nachádzal oddiel nazývaný taliansky, ktorému velil stotník Kornélius. Tento pohan, spoznajúc pravého Boha, sa odvrátil od modlárskych povier a priľnul k židovskej bohoslužbe. Bol nábožný a bohabojný so svojím celým domom, dával mnoho almužien ľuďom a vždy sa modlil k Bohu.

Preto sa mu od Boha dostalo zvláštnej milosti, aby uveril v Krista Ježiša a stal sa členom svätej Cirkvi. Jedného dňa, keď sa modlil, videl vo videní anjela, ktorý mu povedal: *„Kornélius, tvoje modlitby a almužny vstúpili na pamiatku pred Božiu tvár. Teraz pošli mužov do Joppe a povolaj Šimona Petra. On ti povie, čo máš robiť.“*

Kornélius poslúchol a okamžite povolal dvoch svojich sluhov a bohabojného vojaka zo svojho oddielu, ktorým všetko vysvetlil a poslal ich do Joppe.

Na druhý deň, keď boli na ceste a približovali sa k mestu, vstúpil Peter na hornú terasu domu, kde býval, aby sa modlil. Tam mal videnie: videl veľké plátno

spúšťajúce sa za štyri rohy z neba na zem, v ktorom boli všetky druhy zvierat, čisté aj nečisté, ktoré Židia nesmeli jesť. A počul hlas: *„Peter, vstaň, zabíjaj a jedz!“* Peter odpovedal: *„Nechoď odo mňa, Pane, nikdy som nejedol nič nečisté.“* Hlas mu však povedal druhýkrát: *„Čo Boh očistil, nepokladaj za nečisté.“*

Tento obraz sa zopakoval trikrát. Nečisté zvieratá predstavovali pohanov, s ktorými pravoverní Židia odmietali mať styk. Videniami bol Peter poučený, že aj pohania sú povolaní do Kristovej Cirkvi, pretože aj za nich Spasiteľ zomrel. A že v Cirkvi svätej už nie je rozdiel medzi rodenými Židmi a pohanmi. Pohania, ktorí chcú vstúpiť do Cirkvi, sa nemusia najskôr podrobiť starozákonnej obriezke, ako to niektorí predpokladali.

Medzitým prišli muži od Kornélia za Petrom a predniesli mu prosbu svojho pána. Na druhý deň Peter išiel s nimi do Cézarey. Kornélius, zhromaždiac všetkých svojich príbuzných a priateľov, vyšiel Petrovi v ústrety a privítal ho s veľkou úctou. Apoštol začal zhromaždených vyučovať, vysvetľujúc im, že Boh nehľadí na osobu, ale všetkých ľudí povolal k spáse v Ježišovi Kristovi, ktorého vzkriesil z mŕtvych, ustanovil za sudcu živých i mŕtvych a o ktorom všetci proroci svedčia, že odpustenie hriechov dosiahnu skrze jeho meno všetci, ktorí v neho uveria.

Keď Peter ešte hovoril, Duch Svätý zostúpil na všetkých, ktorí počúvali jeho slová, takže pokrstení Židia, vidiac to, žasli, že aj na pohanov bola vliata milosť Ducha Svätého. Peter teda prikázal pokrstiť Kornélia i jeho príbuzných a priateľov v mene Pána Ježiša Krista. (Sk 10, 1-48)

Ako svedčí sv. Hieronym, dom Kornélia bol neskôr v Cezarey premenený na kresťanskú svätyňu. Kornélius sám podstúpil mučenícku smrť za svoju vieru v Krista Pána.

Poučenie:

Kornélius, narodený z pohanských rodičov, dostal pre svoju úprimnú túžbu po pravde a spáse milosť povolania do Cirkvi svätej. My sme túto milosť dostali bez akéhokoľvek vlastného pričinenia už na začiatku nášho života. Z milosti Božej sme sa narodili kresťanským rodičom a z milosti Božej sme boli prijatí v ranom detstve do lona spásnej Kristovej Cirkvi. Vážme si túto nezaslúženú milosť a ochotne využívajme dary, ktorými nás Boh vo svojej Cirkvi zahŕňa pre naše spasenie. S ochotou počúvajme Božie slovo, nábožne sa zúčastňujme na svätej omši, radostne navštevujme Krista Pána vo svojom chráme a často a dôstojne prijímajme sväté sviatosti, aby sme neboli len povolaní, ale aj vyvolení!

---

2. februára si pripomíname ešte pamiatku sv. Vavrinca, arcibiskupa v Anglicku, sv. Aproniána, mučeníka v Ríme, sv. Hadelogy, opátky a dcéry Karola Martela, a iných.

3. FEBRUÁR

I. Sv. Blažej, biskup a mučeník (4. stor.)

V roku 313 vydali cisári Konštantín a Licinius dve vyhlásenia, ktorými udelili kresťanom v Rímskej ríši úplnú náboženskú slobodu. Tým sa skončilo prenasledovanie Cirkvi, ktoré v posledných desiatich rokoch, na príkaz krutého cisára Diokleciána, strašne zúrilo.

Konštantín, ktorý vládol na Západe, bol kresťanom priaznivo naklonený, hoci ešte istý čas zostával pohanom, a Cirkev v jeho krajinách veľmi utešene rozkvitala. Na Východe však, kde panoval Licinius, sa Cirkev netešila plnej slobode. Zradný a zhýralý Licinius neustále plánoval intrigy proti Konštantínovi, a keď bol viackrát ním porazený, mstil sa na kresťanoch.

Vyháňal ich z úradov, väznil ich, búral ich chrámy a rôznymi spôsobmi obmedzoval slobodu biskupov. Liciniova nepriazeň voči kresťanom podnietila mnohých miestnych vladárov k prenasledovaniu veriacich, aby sa mu takto zavďačili.

V tej dobe žil sv. Blažej, biskup v Sebaste (Megalopole) v Pontu, na rozhraní Malej Arménie a Kapadócie. Medzi jeho cnosťami žiarila najmä pokora a milosrdná láska k blížnym. Aby mohol čo najviac pomáhať trpiacim, najprv sa venoval štúdiu medicíny, no jeho krajania ho radšej chceli za lekára a pastiera svojich duší, a preto ho zvolili za biskupa.

V Sebaste bol vtedy cisárskym miestodržiteľom Agrikolaus, pyšný, sebecký a krutý človek. Keď videl, že cisár Licinius nedodržiava vyhlásenie o slobode kresťanov, začal tiež prenasledovať veriacich. Obzvlášť kruto stíhal biskupov a kresťanských vojakov, ktorí odmietali obetovať modlám.

V čase tohto prenasledovania utiekol sv. Blažej do hôr, kde v jaskyni pôstom a modlitbami slúžil Bohu. Tam, v divokej lesnej samote, zhromaždil tento svätý pastier Kristove stádo. K jeho čistej mysli a nežnému srdcu patrila aj láska ku zvieratám. Keď nemohol dobre slúžiť ľuďom, činil dobro zvieratám.

Svojím pokojom a starostlivosťou krotil plachú lesnú zver, opatroval ju, dával jej potravu a chránil ju pred nepriazňou. Nerozumné zvieratá si na neho zvykli a lipli na ňom ako na svojom dobrodincovi a ochrancovi. Tak mal svätý biskup aj na púšti nevinnú zábavu a milé zamestnanie.

Jedného dňa zaznelo v lese, kde sv. Blažej žil ako pustovník, veselé trúbenie poľovníkov a volanie lovcov. Vystrašená zver hľadala útočisko pred prenasledovateľmi v jaskyni svätého pustovníka, čím prezradila jeho úkryt. Lovci spoznali biskupa zo Sebasty a oznámili to miestodržiteľovi, ktorý prikázal Blažeja zatknúť a predviesť na súd.

Sv. Blažej sa práve modlil vo svojej jaskyni, keď k nemu prišli strážnici, aby ho zajali. Ochotne sa nechal spútať a odviesť do mesta, kde ho uväznili. Na druhý deň ho miestodržiteľ Agrikolaus povolal k sebe a lichotivými slovami ho nabádal, aby obetoval modlám. Vychvaľoval jeho dobrosrdečnosť voči ľuďom aj láskavosť k

nerozumným zvieratám, dúfajúc, že múdry muž ako Blažej neodmietne preukázať úctu *„tvorivým a ochranným bohom“.* Agrikolaus sa domnieval, že Blažej utiekol do púšte, pretože sa v kresťanskej viere zachvieval a bál sa trestu.

Táto domnienka však bola chybná, pretože svätý biskup rozhodne vyhlásil, že mŕtvym modlám obetovať nebude a radšej podstúpi smrť, než by zradil svoju vieru. Táto pevná odpoveď miestodržiteľa rozzúrila, a tak prikázal, aby Blažeja priviazali k stĺpu a mučili jeho telo železnými hrebeňmi. Svätý tieto muky znášal pokojne a povedal svojmu nespravodlivému sudcovi: *„Krutovládca! Ty ma chceš premôcť mukami, ale môj Pán, Ježiš Kristus, je so mnou a posilňuje ma. Ak vytrvám až do konca, vstúpim do nebeskej radosti, ktorú prisľúbil svojim verným služobníkom.“*

Miestodržiteľ nariadil, aby ho odviazali od stĺpa a uväznili. Za mučeníkom išlo päť zbožných žien, ktoré so zbožnou úctou zbierali krv, ktorá mu kvapkala z tela. Strážcovia si to všimli, ženy zatkli a predviedli pred miestodržiteľa s obvinením, že sú kresťanky. Miestodržiteľ ich nútil obetovať modlám, no keď odmietli, rozkázal, aby ich najprv ukrutne mučili a potom popravili mečom.

Jedna z týchto žien mala dvoch synčekov, ktorí sa radovali, keď videli, ako ich matka trpezlivo znáša muky. Prosili ju, aby ich nezanechávala na zemi, ale vzala so sebou do večného života. Aj títo chlapci boli zajatí a uväznení spolu so sv. Blažejom. Medzitým boli hrdinské ženy popravené mečom.

Sv. Blažej bol trikrát predvolaný na súd a mučený, až napokon bol spolu s dvoma chlapcami odsúdený na smrť mečom. Všetci traja kráčali na popravisko s radosťou a odhodlaním; Blažej, ako dobrý pastier, viedol tieto baránky, aby boli s ním obetovaní ako milá obeta Kristovi Pánovi. Potom boli všetci sťatí.

Stalo sa to okolo roku 310. Ich telá pochovala nábožná kresťanka menom Elisa na mieste, kde preliali svoju krv. Počas križiackych výprav boli ostatky sv. Blažeja prenesené do Európy a jeho úcta sa rozšírila po všetkých kresťanských krajinách. Bolo mu zasvätených množstvo chrámov a oltárov, a slovanská republika Dubrovník si ho zvolila za svojho patróna.

Sv. Blažej patrí medzi štrnásť svätých pomocníkov, ktorých katolícki veriaci vzývajú v rozličných potrebách. Sv. Blažeja vzývajú najmä pri bolestiach hrdla, čo súvisí s touto udalosťou: Keď sv. Blažeja viedli strážnici z jeho pustovníckeho úkrytu na súd do Sebasty, zhromaždili sa k nemu ľudia, ktorým na ceste hlásal Božie slovo. Jeden chlapec, jediný syn zbožnej kresťanskej vdovy, prehltol rybiu kosť, ktorá mu uviazla

v hrdle a nedala sa nijakým spôsobom odstrániť. Chlapec sa už dusil a bol blízko smrti. Zúfalá matka, keď počula, že sv. Blažej ide okolo, priniesla umierajúceho syna pred sv. biskupa a s nádejným plačom ho prosila, aby svojím príhovorom u Boha jej syna uzdravil. Za túto zbožnú dôveru bola odmenená. Sv. Blažej sa pomodlil, položil ruky na chlapca, požehnal ho a uzdravil.

Preto sa na deň sv. Blažeja udeľuje požehnanie dvoma zapálenými sviecami, prekríženými pri hrdle veriaceho. Kňaz pri tom hovorí modlitbu: *„Na príhovor sv. Blažeja, biskupa a mučeníka, nech ťa Pán Boh ochráni od každej choroby hrdla i od každého zla.“*

Podľa gréckeho lekára Aštia, ktorý žil v 6. storočí, sa kresťania už vtedy so zbožnou dôverou obracali na príhovor sv. Blažeja v chorobách hrdla.

Poučenie:

Sv. Blažej sa v mukách povzbudzoval slovami: *„Ak vytrvám až do konca, vstúpim do preveľkých radostí, ktoré prisľúbil Kristus svojim verným služobníkom.“* Touto nádejou odrážal útoky proti svojej viere. Vedel, že do Božieho kráľovstva sa dostane iba ten, kto zapiera sám seba, nesie svoj kríž a nasleduje Krista Pána v utrpení.

Spasiteľ povedal, že nebeské kráľovstvo trpí násilie, a tí, ktorí páchajú násilie, ho uchvacujú. (Mt 11, 12.) Cesta do neba je úzka a brána vedúca k večnému životu je tesná. Do neba teda nevstúpi ten, kto si želá prísť tam pohodlne, bez akýchkoľvek obetí a ťažkostí, kto nechce premáhať svoje hriešne sklony a kto sa zdráha trpieť pre Krista Pána na tomto svete. Koľko je tu kresťanov, ktorí by radi vstúpili do nebeského kráľovstva, ale stránia sa každého boja, každého nepohodlia, každého úsilia, ktorým by si mohli kráľovstvo získať! Túžia sa radovať s Kristom, ale nechcú s ním trpieť. Radi by šli za Pánom na horu Tábor, aby s Petrom boli svedkami jeho oslávenia, ale zdráhajú sa ísť na Golgotu, aby niesli kríž za Pánom. Milujú Krista Ježiša, pokiaľ ich to nestojí žiadne obete, a opúšťajú ho, akonáhle sa majú pre neho zaprieť. Chcú byť úprimnými synmi svätej Cirkvi, no ak majú skutkami dokázať, že sú katolíci, boja sa výsmechu a iných krívd od neveriacich, rúhačov a bludárov. Svoju vieru skrývajú pod nádobu, aby ju svet nevidel. Preč od nás taká slabosť, zbabelosť a nerozhodnosť! Keď veriaci v Cezarey so slzami prosili sv. Pavla, aby nešiel do Jeruzalema, kde Židia proti nemu chystali, že ho spútajú a vydajú do rúk pohanom, odpovedal im: *„Veď ja som pripravený nielen byť spútaný, ale aj zomrieť v Jeruzaleme pre meno Pána Ježiša.“* (Sk 21, 13.) Podobne odhodlaný katolík sa nebojí a neštíti nijakého protivenstva ani obete pre svojho Spasiteľa a vieru v neho. Premáha seba i svet odvahou a takto podľa výroku Pána uchvacuje nebeské kráľovstvo.

II. Sv. Ansgar, apoštol severu (9. stor.)

Čo znamenali svätí bratia Cyril a Metod pre slovanské národy, tým sa stal sv. Ansgar pre národy obývajúce severné krajiny Európy. Narodil sa roku 801 v Pikardii na severe Francúzska. Po smrti svojej matky ho otec ako päťročného chlapca zveril na výchovu do slávneho benediktínskeho kláštora v Korvey, kde sa neskôr stal mníchom a učiteľom. Keď cisár Ľudovít Zbožný založil vo Vestfálsku kláštor Nová Korvey, bol tam Ansgar preložený spolu s ďalšími reholníkmi. Na žiadosť cisára prijal ťažký úrad misionára v Dánsku. V roku 827 odišiel najskôr do Šlezviku, kde uprostred veľkého odporu od miestnych pohanov hlásal Kristovu vieru a vychovával mladíkov, vykúpených z otroctva, aby sa stali budúcimi šíriteľmi svätého evanjelia v tejto krajine. Na prosbu cisára Ľudovíta sa následne presunul do Švédska. Cestou ho spolu so sprievodom prepadli morskí lupiči a olúpili o všetko. Po prekonaní nespočetných prekážok sa napokon dostal do mesta Birka pri Melarskom jazere. Tam horlivo hlásal pohanom Kristovu vieru a obrátil mnohých, medzi nimi aj kráľovho dôverníka Herigara, ktorý neskôr na vlastné náklady postavil prvý kresťanský chrám vo Švédsku v tomto meste.

Po tom, čo pôsobil vo Švédsku jeden a pol roka, bol sv. Ansgar roku 831 ustanovený za prvého arcibiskupa v Hamburgu a zároveň vymenovaný za pápežského legáta pre Dánsko, Švédsko a ďalšie severné krajiny. S apoštolskou láskou pracoval sv. Ansgar na zverenom poli, vybudoval v Hamburgu katedrálny chrám a školy, posielal dánskych aj slovanských mladíkov na výchovu do Turholtu a neúnavne sa staral o upevnenie kresťanstva na severe. Jeho úsilie často narážalo na veľké prekážky, no nezúfal, ani keď všetky jeho pokusy o zavedenie svätej viery v mnohých krajinách nepriniesli želaný výsledok.

V roku 845 bol Hamburg prepadnutý a vypálený jutsko-funským kráľom Erikom, pričom sv. Ansgar len s veľkými ťažkosťami uchránil sväté ostatky a sotva vyviazol so životom. Keď bolo roku 848 arcibiskupstvo hamburské a biskupstvo brémske zlúčené do jednej diecézy, sv. Ansgar si za svoje sídlo zvolil Brémy. Majúc tak na starosti rozsiahlu vinicu Pánovu, horlivý svätec nezabúdal na úbohé Švédsko, kde svetlo Kristovo stále zápasilo s temnotou pohanstva, ani na susedné Dánsko, kde svätá viera kvôli neustálym nepokojom takisto dlho nemohla zvíťaziť. Do Dánska posielal mnohých misionárov a na vlastné náklady tam staval chrámy Pánove. Do

Švédska sa opäť vydal roku 861 a zostal tam dva roky. V diecézach Hamburgu a Brém usilovne odstraňoval posledné zvyšky pohanskej modloslužby.

Jeho všestranná činnosť sa obracala aj k susedným slovanským Bodrcom, ktorí sídlili na pravom brehu rieky Labe a dosiaľ zostávali zatvrdenými pohanmi. Za vzor svojho života si sv. Ansgar vzal sv. Martina, biskupa z Tours. Žil ako pravý mních, veľa sa postil a modlil, neustále nosil žinený pás, štedro rozdával almužny, zvlášť vdovám a sirotám, mnohým otrokom zabezpečil slobodu a bojoval proti hanebnému obchodu s ľuďmi, ktorý v tom čase na severe Európy prekvital. Svoj apoštolát vykonával celých 34 rokov. Zomrel v Pánovi vo veku 64 rokov v Brémach, 3. februára 865.

Poučenie:

Sv. Ansgar právom nesie titul apoštola severu. Popri namáhavých starostiach o rozkvet svätej Cirkvi bol aj spisovateľom. Medzi jeho diela patrí životopis prvého brémskeho biskupa, sv. Willehada. Život sv. Ansgara spísal jeho najbližší žiak a nástupca v pastoračnom úrade, sv. Rembert, ktorý verne nasledoval svojho veľkého učiteľa a predchodcu. Neúnavne sa staral o upevnenie kresťanskej viery na severe a vysielal misionárov aj k polabským Slovanom, aby ich priviedol do lona Kristovej Cirkvi († 888).

Aká veľká bola práca sv. Ansgara, aby obrátil národy nehostinného európskeho severu ku Kristovi! Koľko vytrvalosti, sebaobetovania a hrdinskej odvahy bolo potrebné, aby sa tieto končiny stali úrodným poľom, kde sa semeno svätého evanjelia mohlo uchytiť! Až v priebehu niekoľkých nasledujúcich storočí sa neúnavným úsilím katolíckych misionárov podarilo docieliť, že drsné národy severu prijali sladké jarmo Kristovo a vstúpili do Cirkvi.

Po mnohých plodoch prišla však v 16. storočí pohroma. Nepriateľ nasial medzi dobré semeno, zasadené na severe katolíckymi misionármi a zavlažované ich potom i krvou, jedovatý kúkoľ. Severoeurópske národy boli pred 300 rokmi o svoju starú katolícku vieru oklamané a okradnuté, takže vinica sv. Ansgara je teraz posiata kameňmi a zarastená burinou protestantského bludu.

Aj našej cyrilo-metodejskej vinici Pánovej kedysi hrozilo podobné nešťastie, ale Božia prozreteľnosť ju uchovala čistú a neporušenú. Ďakujme Pánovi za túto milosť! Buďme si stále vedomí, akým nesmiernym šťastím je pre nás dedičstvo svätej katolíckej viery, ktoré k nám prešlo od našich predkov! Vážiť si toto zdedené bohatstvo a odkázať ho neporušené svojim potomkom je našou povinnosťou.

Dňa 3. februára si pripomíname aj pamiatku sv. Floskula, biskupa, sv. Kandida, mučeníka, sv. Vavrinca Osvetliteľa, biskupa spoletského, sv. Lupicina, biskupa z Lyonu a iných.

4. FEBRUÁR

I. Sv. Ondrej Corsini, biskup (14. stor.)

Pánove utešujúce slová, že v nebi je väčšia radosť nad jedným hriešnikom, ktorý robí pokánie, než nad deväťdesiatimi deviatimi spravodlivými, ktorí pokánie nepotrebujú, sa naplnili na svätom Ondrejovi Corsinim, slávnom biskupovi z Fiesole. Tento svätec sa narodil v urodzenej šľachtickej rodine Corsiniovcov vo Florencii 30. novembra 1302. Nábožní rodičia, otec Mikuláš a matka Peregrina, považovali svojho synčeka za dar, ktorý si od Boha vyprosili modlitbami, a preto ho už od malička zasvätili Panne Márii. Pekný a nadaný Ondrej bol ich jedinou radosťou na svete, a preto nad ním bdelí ako nad vzácnym pokladom, rozvíjali jeho vlohy múdrym učením a vzdelávali jeho srdce vlastným príkladom.

Keď však Ondrej dorástol na mladíka, rodičovská radosť sa premenila na žiaľ. Ondrej, živý povahou, sa dostal do spoločnosti zlých kamarátov, ktorí ho zviedli na zlé chodníčky. Stal sa voči rodičom vzdorovitým a neposlušným, ignoroval ich napomínania a prosby, a vrhol sa do víru rozkošníckeho a nemravného života. Zhoršoval sa čoraz viac v spoločnosti vášnivých hráčov, zhýralcov a skazených žien. Nešťastní rodičia márne skúšali priviesť zblúdeného syna späť na správnu cestu.

V tomto trápení hľadala zbožná Peregrina útočisko u Boha a Panny Márie. Jedného dňa sa modlila so slzami pred jej obrazom takto: *„Svätá Matka nášho Vykupiteľa Ježiša Krista! Ty vieš, v akom nebezpečenstve sa nachádza duša môjho dieťaťa, vykúpená drahou krvou tvojho Syna. Vieš, že môjmu synovi hrozí večná záhuba, hoci som ho už v jeho najútlejšom veku zasvätila tebe. Zmiluj sa nad ním, mocná a dobrotivá Panna, a oroduj za neho, aby bol zachránený!“*

Keď sa ešte Peregrina usedavo modlila, do jej izby vošiel Ondrej, ktorý sa práve chystal ísť za svojimi zhýralými kamarátmi. Keď videl matku plakať, na chvíľu sa zarazil a opýtal sa jej, prečo plače. Tu sa zmučená matka vzchopila a prísne zvolala: *„Odíď, vlk dravý, ktorého som pod srdcom nosila, a ktorý mi teraz toto srdce trhá!“* Ondrej odišiel, no matkine slová mu zneli v ušiach a bodali ho do duše tak, že nemohol nájsť pokoj. Vrátil sa teda k matke a požiadal ju, aby mu vysvetlila, čo jej slová znamenajú. Matka mu so slzami odpovedala: *„Keď som ťa ešte nosila pod srdcom, raz sa mi snívalo, že som porodila vlka, ktorý bežal do karmelitánskeho kostola a tam sa premenil na baránka. Prvá časť sna sa už splnila: vlka mám. No ten dravý vlk sa nechce premeniť na baránka.“*

Tieto slová otriasli ľahkomyseľným Ondrejom. Bolestná matkina reč zlomila jeho vzdor, zahanbil sa, zakryl si tvár, padol pred matkou na kolená, prosil o odpustenie a sľúbil, že sa polepší a stane sa baránkom. Celú nasledujúcu noc strávil rozjímaním a rozhodol sa začať nový život. Na druhý deň sa Ondrej vydal do karmelitánskeho kláštora a prosil, aby ho prijali za novica. Jeho prosba bola vypočutá. Ondrej mal vtedy iba šestnásť rokov, keď roku 1318 obliekol drsný habit prísnej karmelitánskej rehole.

Rodičia plesali nad týmto náhlym obrátením syna a vďačne ďakovali Bohu. Mladý reholník sa skutočne obrátil. Pokorne vykonával najťažšie práce v kláštore, vzorne dodržiaval predpisy rehole, krotil svoje oči, telo i pýchu života. Nebolo však jednoduché zvíťaziť nad svetom a jeho túžbami hneď a naraz. Musel prejsť tvrdým bojom a ohňom pokušení, než úplne zanechal starého človeka a obliekol sa do nového.

V roku 1319 zložil rehoľné sľuby, študoval teológiu a roku 1328 bol vysvätený za kňaza. Keď mu príbuzní chceli vystrojiť okázalú primičnú slávnosť, odmietol pokorný reholník všetku honosnosť a svoju prvú svätú omšu slúžil ticho a jednoducho.

Keď bol Ondrej ustanovený za kazateľa vo svojom rodnom meste, jeho výrečné kázne tak dojímali srdcia poslucháčov, že mnohí, ktorí boli predtým zatvrdnutými hriešnikmi, úprimne činili pokánie. Jeden z jeho príbuzných, Ján Corsini, trpel ťažkomyseľnosťou a premenil svoj dom na hostinec, kde zhromažďoval hráčov, opilcov a smilníkov, aby si uľavil na svojej ťažkej mysli ich hanebnými rozkošami. Tento stav veľmi zarmucoval kňaza Ondreja, ktorý na vlastnej skúsenosti vedel, aký ťažký boj je potrebný, aby človek premohol svoje hriešne náruživosti. Ondrej preto nabádal strýka Jána, aby sa zmenil, a vo vzývaní Boha mu prisľúbil uzdravenie, ak sa zriekne nemravníkov, bude sa týždeň postiť a každý deň sa sedemkrát pomodlí Otčenáš a Zdravas Mária. Ján Corsini uposlúchol túto radu a dosiahol uzdravenie tela aj duše.

Neskôr bol Ondrej vyslaný svojimi predstavenými na štúdium do Paríža, kde si zdokonalil svoje vedomosti a získal doktorát z teológie. Po návrate do Florencie bol zvolený za priora svojho kláštora. Medzitým sa šírila povesť o jeho vzdelanosti, výrečnosti a horlivosti, až ho okolité oblasti Florencie nazývali apoštolom svojho kraja. Skromný Ondrej by najradšej slúžil Bohu v tichosti kláštora, neznámy a nevyhľadávaný svetom, no Boh rozhodol inak.

V roku 1360 ho kapitula hlavného chrámu v neďalekom meste Fiesole jednomyseľne zvolila za biskupa. Keď sa to Ondrej dozvedel, ukryl sa v kartuziánskom kláštore vo Florencii, aby sa vyhol tomuto povýšeniu. Jeho úkryt však odhalilo malé dieťa. Nechcejúc odporovať Božej vôli, prijal ponúknutú hodnosť a bol vysvätený za biskupa Fiesole.

Aj vo svojej novej úlohe žil Ondrej naďalej ako jednoduchý reholník v prísnej disciplíne. Noste spodné šaty z hrubej tkaniny, spával

na tvrdom lôžku, krotil svoje telo pôstmi, bdením a bičovaním, a bol horlivý v modlitbe i rozjímaní. Svoj biskupský úrad vykonával s apoštolskou horlivosťou, starajúc sa o spásu svojich veriacich. Vyhľadával najmä zatvrdnutých hriešnikov a neprestával ich napomínať a prosiť, až kým sa mu ich nepodarilo obrátiť. K sebe bol prísny, no k blížnym všetkých stavov sa správal láskavo a zhovievavo. Chudobným pomáhal ako otec a každý štvrtok im podľa príkladu Pána umýval nohy.

Na Štedrý večer roku 1372, keď sa Ondrej pripravoval na slávenie svätej omše, mal zjavenie, v ktorom mu bolo oznámené, že jeho dni na zemi sú spočítané. Po svätej omši ho zachvátila prudká zimnica, a tak si musel ľahnúť. Celé mesto trúchlilo nad chorobou svojho výnimočného pastiera, no Ondrej sa radoval, že čoskoro bude povolaný k svojmu Spasiteľovi. Blažene usnul v Pánovi 6. januára 1373. Jeho telo bolo prenesené do Florencie a pochované v tamojšom karmelitánskom chráme, kde tento slávny Boží služobník dlho žil.

Ľud ho začal hneď uctievať ako svätca a zázraky, ktorými ho Boh oslávil, podnietili pápeža Urbana VIII., aby ho v roku 1620 vyhlásil za svätého.

Poučenie:

Svätý Ondrej v mladosti upadol do ťažkých hriechov, no zakrátko sa obrátil, činil úprimné pokánie a oplakával svoje niekdajšie poblúdenia až do smrti. Mnohí kresťania každý rok chodia na svätú spoveď, dávajú si predsavzatia, že sa polepšia, a predsa sa vracajú ku svojim starým hriechom. Nevyhýbajú sa blízkym príležitostiam ku zlému, nenaprávajú pohoršenia, nekrotia svoje náruživosti a nestrážia svoje zmysly. Chýba im pevná, rozhodná vôľa, a preto im nepomáha ani hojná Božia milosť, ktorej sa im dostáva. Takýto človek je vo veľkom nebezpečenstve, že sa na ňom naplnia Pánove slová: *„Ak nebudete robiť pokánie, všetci zahyniete“* (Lk 13,5).

Nech všetci takíto nedbalí ľudia pochopia napomenutie svätého Pavla: *„Ako ste vydávali svoje údy na službu nečistote a neprávosti, tak ich teraz vydávajte na službu spravodlivosti a posväteniu. Lebo odplatou za hriech je smrť, no Božím darom je večný život.“* (Rim 6,19. 23).

II. Sv. Veronika (1. stor.)

Medzi svätými ženami, ktoré uverili v Ježiša Krista, nasledovali ho a slúžili mu, bola aj Veronika (Berenika), zámožná pani, ktorá mala svoj dom v Jeruzaleme. Keď Spasiteľ s bolesťou kráčal krížovou cestou na smrť, sprevádzala ho aj ona spolu s inými nábožnými učeníkmi na Kalváriu. Božský trpiteľ zoslaboval a padal pod ťažkým bremenom kríža, jeho tvár bola zaliata potom a krvou.

Súcitná Veronika túžila Pánovi uľahčiť a zmierniť jeho bolesti. Ako ochotne by sama trpela a išla na smrť namiesto neho! Nemohla však nijako inak pomôcť trpiacemu Spasiteľovi, a preto k nemu pristúpila a podala mu svoje potné rúcho, aby si mohol utrieť tvár, zmáčanú krvou a potom. Kristus Pán tento prejav úprimnej lásky a súcitu prijal, pritlačil podané rúcho na svoju tvár a vrátil ho Veronike.

Ako veľkolepo bola táto nábožná žena odmenená za svoju lásku! Na rúchu jej zostala trvalá pamiatka na Božského Majstra – obraz jeho svätej tváre. Podľa starobylého podania Veronika skončila svoj život v Ríme a posvätné potné rúcho s obrazom Pánovej tváre odkázala pápežovi svätému Klementovi. Toto rúcho je dodnes uchovávané v chráme svätého Petra v Ríme. Na jeho základe boli už v najstarších kresťanských dobách vytvorené iné vyobrazenia svätej hlavy tŕním korunovaného Spasiteľa, ktorými sa pýšia mnohé chrámy.

Poučenie:

Trpiaci Spasiteľ vzbudil v srdci svätej Veroniky hlboký cit súcitu a spolupatričnosti. Kedykoľvek sa zahľadíme na obraz Ukrižovaného; kedykoľvek hľadíme na jeho svätú hlavu, venčenú tŕním a zranenú, i na jeho tvár zmáčanú krvou, spomeňme si, že Kristus Pán podstúpil potupnú a bolestnú smrť na kríži za nás, za naše hriechy.

Vzbuďme aj my vo svojich srdciach posvätný cit súcitu a lásky k nemu. Neobnovujme jeho rany svojimi hriechmi, aby jeho presvätá krv nevyšla na nás nazmar! K tomuto súcitu nás vyzýva sám Božský Trpiteľ slovami proroka Jeremiáša: *„Vy všetci, ktorí idete cestou, pozrite a viďte, či je bolesť ako bolesť moja.“* (Nár 1, 12)

---

4. februára pamätáme aj na svätého Gilberta, zakladateľa rádu v Anglicku, svätého Remberta, arcibiskupa Hambursko-Brémskeho, svätého Hrabana Maura, arcibiskupa Mohučského, blahoslavenú Johannu z Valois, zakladateľku rádu Zvestovania Panny Márie a ďalších.

5. FEBRUÁR

Sv. Agáta, panna a mučeníčka (3. stor.)

Dnes nám z neba máva svätá Agáta, milostivá panna, krásna ako anjel Pána, ozdobená vencom z krvavých ruží a bielou ľaliou. Žila v prvej polovici tretieho storočia na ostrove Sicília. Jej grécke meno *„Agatha“,* čo znamená *„dobrá, dobrosrdečná“,* výstižne charakterizovalo jej povahu. Agáta bola dievča výnimočnej krásy, vynikajúcich duševných schopností a neobyčajne láskavého srdca. Jej vznešení a bohatí rodičia sa veľmi usilovali o jej výchovu. Ako zbožní kresťania ju učili milovať Krista Pána a vštepovali jej najmä pravdu, že telesná krása je klamná a pominuteľná, zatiaľ čo bázeň Božia je trvalou ozdobou kresťanskej panny.

Agáta vyrástla v pôvabnú krásavicu. Bola skromná, tichá, prívetivá, nábožná a nevinná. Hoci sa stránila hlučného sveta a žila v tichosti u svojich rodičov, jej krása, bohatstvo a cnosti boli známe široko-ďaleko. Niet divu, že sa o ňu čoskoro uchádzali mnohí nápadníci, túžiaci získať túto zámožnú, krásnu a cnostnú pannu za manželku. Avšak Agáta nemala záujem o pozemskú lásku, pretože svoje srdce zasvätila Spasiteľovi, ktorému chcela slúžiť všetkými silami.

V tom čase prišiel do mesta Katánia na Sicílii cisársky miestodržiteľ Deciov, Kvintian. Podľa cisárovho rozkazu mal kruto prenasledovať kresťanov, mučiť ich a odsudzovať na smrť. Kvintian, muž nízkeho pôvodu a malého majetku, sa po vypočutí o vznešenej a bohatstvom obdarenej Agáte rozhodol, že ju za každú cenu získa pre seba. Tým by si nielen zabezpečil bohatstvo, ale aj príbuzenstvo s poprednými šľachtickými rodmi.

Keďže Agáta bola horlivou kresťankou, miestodržiteľ využil tento fakt, aby ju dostal pod svoju moc. Mal v úmysle lichôtkami alebo hrozbami presvedčiť ju na manželstvo. Agáta, ktorá o jeho pláne vedela, tušila ťažký boj a predvídala bolestné muky i mučenícku smrť. V modlitbe hľadala silu na nastávajúcu skúšku. Modlila sa: *„Všemohúci Bože, ty si silou slabých. Vlož orliu silu do srdca holubice a dodaj mužnosť môjmu barančiemu srdcu. Všetko, čo mám, ti obetujem a odovzdávam ti svoju dušu aj telo pod tvoju ochranu. Ty, vševediaci Pane, poznáš moju dobrú vôľu, že som pripravená zomrieť za svoju vieru a cnosť. Poznáš však aj moju slabosť a nedostatočnosť. Pomáhaj mi, aby som v tomto svätom boji za tvoju česť a slávu obstála a neklesla!“*

Jej najväčšou obavou boli telesné muky a smrť, ale čakala ju ešte bolestnejšia a nebezpečnejšia skúška. Kvintian si dal zavolať Agátu a lichotil jej, aby sa zriekla Krista a uctievala modly podľa cisárovho rozkazu. Keď však Agáta odmietla jeho návrhy, rozhodol sa použiť lesť. Rozkázal, aby ju odviedli do domu nehanebnej ženy Afrozie, ktorej sľúbil odmenu, ak Agátu zvedie na modloslužbu a život v nečistote. V tomto brlohu necudnosti mala byť panna zbavená cnosti, aby stratila vieru a čistotu a bola prinútená k poslušnosti.

Tridsať dní Agáta znášala toto strašné prostredie, kde musela počúvať neslušné slová zhýralých mužov a zvrhlých žien a byť svedkom ich hanebných skutkov. Pre

svätú pannu to bola trpká skúška, ale Boh ju posilňoval, takže jej srdce zostalo čisté ako horský sneh. Ani lichôtky, hrozby či zlé príklady ju neodvrátili od viery a čistoty.

Keď Afrozia zistila, že Agátu nedokáže zviesť, priznala sa miestodržiteľovi: *„Zbav ma tejto úlohy. Skôr by som obmäkčila kameň a ohla železo, ako by som zlomila jej pevné odhodlanie.“*

Po tridsiatich dňoch zavolal sklamaný vládca Agátu na súd. Jeho láska sa teraz premenila na divokú nenávisť. Po obvyklých otázkach o jej mene a pôvode povedal: *„Ak si slobodná, šľachtičná a bohatá, prečo sa nehanbíš žiť ako prostá otrokyňa?“* Agáta odpovedala: *„Som služobnica Kristova; jemu slúžiť je najväčšou slobodou a najvzácnejším šľachtictvom.“* Vládca vykríkol: *„My azda nie sme slobodní, keď uctievame nesmrteľných bohov?“* Svätá panna na to odvetila: *„Vy ste otrokmi povery, ktorá mŕtvym modlám z dreva a kameňa vzdáva úctu, ktorá patrí jedinému pravému a živému Bohu.“* Nahnevaný sudca vyhlásil: *„Vyber si sama: buď obetuješ bohom, alebo sa priprav na najstrašnejšie mučenie.“* Agáta odpovedala: *„Podivní to bohovia! Chceš snáď, aby tvoja žena bola nejaká Venuša, a ty sám chceš byť podobný cudzoložnému Jovišovi?“* Podráždený sudca rozkázal sluhom, aby Agátu zbili po tvári. Keď sa tak stalo, svätá panna povedala: *„Považuješ moju otázku za urážku? Akých to máš bohov, keď sa hanbíš byť im podobný?“*

Obávajúc sa hanby pred ľudom, dal vládca Agátu odviesť do väzenia, aby si tam mohla zmeniť svoje rozhodnutie. Na druhý deň ju znovu povolal a opýtal sa, na čom sa rozhodla ohľadom svojej spásy. Agáta odpovedala: *„Mojou spásou je Kristus, od neho neodstúpim.“* Vládca pokračoval: *„Zapri Krista a obetuj bohom, inak ťa dám mučiť tak, že budeš na kolenách prosiť o zľutovanie.“* Svätá panna odvetila: *„Železo a okovy ma ešte pevnejšie pripútajú ku Kristovi, oheň roznieti moju lásku k nemu ešte viac a blízka smrť vzbudí moju túžbu po ňom. Boh, môj pomocník a ochranca, bude mojím potešiteľom!“*

Vládca rozkázal, aby svätú pannu natiahli na škripec, zbili ju, trhali železnými hrebeňmi a pálili fakľami. Uprostred týchto strašných múk Agáta povedala: *„Som šťastná, akoby som počula radostnú zvesť, hľadela na toho, po ktorom túžim, a našla veľký poklad. Veď aj pšenica nemôže byť uložená do sýpky, kým klas nie je na mlat rozšliapaný a zrno očistené od pliev. Tak ani moja duša nemôže s korunou slávy vstúpiť do neba, kým moje telo nebude utrpením očistené.“*

Táto podivuhodná trpezlivosť vyvolala u vládcu zúrivosť, až nakoniec vykríkol: *„Táto opovrhnutá otrokyňa si dovolí vzdorovať? Odrežte jej prsia! Ona ich aj tak nikdy nebude potrebovať na dojčenie!“* Zahanbená, ale pevná, Agáta zvolala: *„Neľudský ukrutník, nehanbíš sa rezať moje prsia? Vari si ich v detstve nepožíval od svojej matky? Či ťa kojila odporná hyena? Ale všemohúci Boh vzkriesi a oslávi aj moje zohavené telo!“*

Katani vykonali ukrutný rozkaz a vrhli ju do žalára. Nikto nesmel ošetriť jej rany, ani jej dať jedlo. V noci sa však otvorili dvere žalára a ctihodný starec vstúpil s balzamom v ruke. Povedal: *„Dcéra moja, prichádzam zahojiť tvoje rany. Spasiteľ ma k tebe posiela.“* Agáta poďakovala a odpovedala: *„Nepotrebujem ľudský liek, lebo mám*

lekára Krista, ktorý ma môže vyliečiť jediným slovom.“ Starec odvetil: *„Nuž, v mene nášho Pána Ježiša Krista ti prikazujem byť zdravou!“* Potom zmizol. Agáta bola uzdravená a pochopila, že starec bol apoštol Peter. Padla na kolená a ďakovala Bohu. Strážcovia sa vydesili a utiekli. Spoluväzni jej radili, aby utiekla, ale Agáta, túžiaca po mučeníckej korune, zostala vo väzení.

O štyri dni neskôr dal vládca Agátu znovu priviesť. Keď ju videl zdravú, obvinil ju z čarodejníctva a znovu ju nútil obetovať modlám. Keď to odmietla, rozkázal ju položiť na ostré črepy a žeravé uhlie. Črepy rozrezávali jej telo a uhlie spôsobovalo hrozné pálenie.

V týchto mukách ju Boh posilňoval. Náhle sa zem zatriasla, blízka stena sa zrútila a pochovala dvoch z vládcom blízkych dôverníkov. Pobúrený ľud prinútil vládcu odniesť Agátu späť do žalára. Tam, vyčerpaná hroznými mukami, svätá Agáta naposledy pozdvihla ruky a modlila sa: *„Hospodine, Bože môj, ďakujem ti za všetko! Miloval si ma a posilňoval v mukách. Prijmi ma teraz milostivo k sebe!“*

Agáta odovzdala svoju dušu Pánovi dňa 5. februára roku 251, v meste Katánia. Nábožné ženy s úctou pochovali jej telo.

Pohan Kvintian plánoval zmocniť sa veľkého bohatstva po umučenej svätici a chcel preto odstrániť aj jej príbuzných. Keď sa na to však pripravoval, prechádzajúc na koni cez rieku, utopil sa.

Sláva sv. Agáty sa čoskoro rozšírila po celej Cirkvi, najmä v okolí sopky Etna na Sicílii. Veriaci sa k nej utiekali o pomoc vždy, keď sopka začala prejavovať svoju moc. Tradícia hovorí, že už rok po smrti sv. Agáty, keď Etna strašne soptila, kresťania vzývali túto svätičku, a na jej príhovor bola Katénia zachránená pred skazou.

Neskôr súperilo hlavné mesto Sicílie, Palermo, s Katániou o česť byť nazývané rodiskom sv. Agáty. Svätica však patrí obom týmto mestám, kde je nábožne uctievaná, ba patrí celej katolíckej Cirkvi. Tá sa právom pýši jej hrdinskými cnosťami a jej meno je zaradené medzi svätých a svätice Božie, ktorých kňaz pri každej svätej omši po pozdvihovaní vzýva.

Že sa veriaci na Sicílii pod ochranu sv. Agáty neutiekali márne, potvrdzuje aj historická udalosť z roku 1634. Na Etne sa otvoril nový kráter, ktorý chrlil masy

žeravej lávy, kameňov a sírového dymu. Celé široké okolie bolo postihnuté hrozným zemetrasením, vzduchom lietali žeravé kamene, mnoho dedín bolo pochovaných a ľudia umierali od strachu. Katánia, ležiaca priamo pod Etnou, bola vo veľkom nebezpečenstve. Obyvatelia mesta v kajúcom sprievode vzali závoj sv. Agáty, ktorý uchovávali v hlavnom chráme nad jej hrobkou, a vybrali sa s ním k sopke. Tam, kľačiac na horúcej pôde, s plačom volali sväticu o pomoc. Svätá Agáta ich vypočula – na jej príhovor prestalo zemetrasenie, plamene zhasli a sopka sa upokojila. Aj v iných katolíckych krajinách sa veriaci utiekajú k tejto svätej mučenici v nebezpečenstve požiaru.

Poučenie:

Hrdinská odvaha, podivuhodná trpezlivosť a nezlomná vytrvalosť, ktorými sv. Agáta osvedčila svoju vieru aj v najstrašnejších telesných mukách, neboli prirodzenými javmi. Tieto utrpenia a vytrvalosť presahujú ľudské sily – ani odvážny muž, nieto ešte krehká dievčina, by ich nedokázal zniesť. Toto umožnila iba zázračná milosť Božia.

Vďaka tejto Božej milosti sa kresťanské panny stávali neporaziteľnými hrdinkami, na údiv a úžas sveta, a na potešenie, pýchu a prospech Cirkvi. Aj pohania sa čudovali nevídanej statočnosti a trpezlivosti týchto kresťanských mučeníc. Mnohí z nich sa presvedčili, že viera, za ktorú aj slabé dievčatá radostne podstupujú muky a smrť, musí pochádzať od Boha.

Cirkev Kristova sa tak šírila nielen hlásaním svätého evanjelia, ale aj zázrakmi, ktoré Boh konal prostredníctvom svojich svätých mučeníkov.

Dňa 5. februára sa okrem sv. Agáty spomínajú aj svätí biskupi z Brixenu – Albuin a Iugenuin, sväté sestry Adela a Bertrada, opátky v Porýní, a ďalší svätí, ako sv. Dorota, panna a mučeníčka.

6. FEBRUÁR

Sv. Dorota, panna a mučeníčka (3. stor.)

Voňavé kvety, jemné deti milovaného jara, sú krásnymi symbolmi cností, ktorými sa sväté panny zdobili na oslavu svojho nebeského Ženícha, Krista Ježiša. Oveľa nádhernejšie však rozkvitajú kvety v Božej záhrade na nebesiach, ktorými Spasiteľ korunuje svoje verné služobnice. Po týchto nevädnúcich kvetoch túžila aj svätá panna Dorota.

Ďaleko od nás, v odľahlej Kapadócii, v hlavnom meste Cezarey, rozkvitala v druhej polovici tretieho storočia, vydávajúc vôňu svätosti. Jej grécke meno Dorota, čo znamená *„Boží dar“* (Bohdanka), jej rodičia nevybrali nadarmo. Bola im skutočne od Boha daná na radosť a pýchu. Vzácni rodičia si tento dar Boží vážili a vychovávali svoju dcérku s nežnou starostlivosťou v duchu svätej viery Kristovej.

Dorota vyrástla v krásnu pannu obdarenú mimoriadnou múdrosťou, čistotou srdca, skromnosťou a zbožnosťou. Svoju panenskú dušu ozdobila vencami bielych ľalií a ruží a milovaný Spasiteľ ju povolal k sláve mučeníctva, aby bol tento krásny veniec doplnený krvavými ružami.

Do Cezarey prišiel nový cisársky námestník Sapricius, aby s najväčšou prísnosťou vykonával nariadenia krutého cisára Diokleciána proti kresťanom. Dorota žila v tichosti v dome svojich rodičov, vyhýbajúc sa styku s hlučným svetom. Keď však kresťanom hrozilo nebezpečenstvo, vychádzala z domu medzi nich, aby ich posilňovala vo viere, povzbudzovala ich k odvahe a konala skutky milosrdenstva.

Keď sa vládca o tom dozvedel, prikázal ju zatknúť a predviesť pred súd. Keď ju vyzval, aby podľa cisárovho rozkazu obetovala modlám, odpovedala: *„Hospodin, Boh najvyšší, prikázal mi, aby som slúžila iba jemu. Rozváž sám, či je správnejšie poslúchať pozemského panovníka, alebo nebeského; človeka viac než Boha. Aj cisári sú smrteľní, ako boli aj vaši bohovia, ktorých obrazy uctievate.“* Vládca jej pohrozil mukami, ak neuposlúchne, no svätá panna odvetila: *„Nebojím sa časných múk, ktoré trvajú iba chvíľu, lebo Spasiteľ povedal: „Nebojte sa tých, ktorí zabíjajú telo, ale dušu zabiť nemôžu; bojte sa radšej toho, ktorý môže dušu i telo zatratiť do pekelného ohňa.“* (Mt 10, 28).

Sudca namietal: *„Musíš sa báť bohov, aby sa nerozhnevali a nezahubili tvoju dušu i telo.“*Dorota na to odpovedala: *„Nikdy sa nebudem klaňať zlým duchom, ktorí žili na zemi ako my v smrteľnom tele, žili hanebne a zomreli ako nerozumné zvieratá, nepoznajúc toho, ktorý stvoril nebo, zem a všetko, čo je v nich.“*

Sapricius sa presvedčil, že Dorotu nepresvedčí, preto rozkázal položiť ju na škripec, aby ju zastrašil. Statočná panna však nezbledla ani sa nezachvela. Povedala váhajúcim katom: *„Robte, čo vám bolo prikázané, aby som sa tým skôr dostala k svojmu Pánovi do raja.“* Ešte raz sa vládca pokúsil presvedčiť ju, aby odpadla od viery, zachránila si život, vydala sa a žila radostne. Ona však odvetila: *„Som kresťanka, preto sa nebudem klaňať zlým duchom; nevydám sa, lebo som nevestou Kristovou.“*

V Cezarey žili dve sestry, Chresta a Kallista, ktoré nedávno zapreli svoju kresťanskú vieru a obetovali modlám, aby sa vyhli mukám a smrti. Sapricius si na ne spomenul a prikázal, aby Dorotu im odovzdali, sľubujúc im odmenu, ak ju odvrátia od viery. Sestry sa skutočne pokúšali Dorotu prehovoriť, ale ich snaha bola márna. Svätá panna ich objímala s plačom a pripomínala im lásku Ježiša Krista, ktorý za naše hriechy podstúpil smrť na kríži. Prosila ich, aby dôverovali Božiemu milosrdenstvu a úprimne činili pokánie: *„Väčším hriechom je zúfať nad Božím milosrdenstvom, než obetovať ničomným modlám. Obráťte sa celým srdcom k nebeskému lekárovi, aby ste opäť došli Božej milosti,“* hovorila im Dorota.

Tu padli sestry na kolená, plačúc a prosiac svätú pannu o príhovor, aby ich pokánie bolo Bohu milé. Dorota sa spolu s nimi rozplakala od radosti a modlila sa takto: *„Bože, ktorý si povedal: „Nechcem smrti bezbožného, ale chcem, aby sa obrátil bezbožný od svojej cesty a žil“* (Ez 33, 11); *Pane Ježišu Kriste, ktorý si nás uistil, že anjeli*

v nebi majú väčšiu radosť nad jedným hriešnikom, ktorý robí pokánie, než nad deväťdesiatimi deviatimi spravodlivými, ktorí pokánie nepotrebujú, udeľ svoje milosrdenstvo tým, ktorých zlý duch od teba odvrátil! Navráť tieto zblúdené ovečky do svojho stáda, aby ich príkladom aj iní odpadlíci prišli k rozumu a vrátili sa k tebe!“

Keď vládca počul tieto slová, rozohnil sa hnevom tak veľmi, že trhal na sebe šaty, a prikázal, aby kajúce sestry boli zviazané a posadené do kotla plného smoly a upálené. Tento rozkaz bol vykonaný za prítomnosti svätej Doroty. Obe sestry sa v plameňoch modlili: *„Pane Ježišu Kriste, milostivo pohliadni na našu ľútosť a udeľ nám odpustenie,“* zatiaľ čo im Dorota dodávala odvahu. Sestry nakoniec víťazne dobojovali a mučeníckou smrťou odčinili svoj pád.

Teraz prišiel rad na Dorotu. Sapricius prikázal, aby ju natiahli na škripec, bičovali a pálili fakľami. Ona sa však radovala v týchto bolestiach a povedala: *„Nikdy som nebola taká šťastná ako dnes, keď som vytrhla moci nepriateľa duše svojich sestier a získala ich späť pre Krista. Dnes sa v nebi pripravuje veľká hostina; anjeli plesajú, proroci, apoštoli a mučeníci sa radujú. Poponáhľajte sa, aby som sa čoskoro mohla podieľať na tejto radosti s tými, s ktorými som preliala horké slzy.“*

Pre tieto slová dal vládca príkaz biť ju päsťami do tváre a napokon ju odsúdil na smrť mečom. Len čo svätá panna počula tento rozsudok, zaplesala a zvolala: *„Vzdávam ti vďaky, Pane Ježišu Kriste, ženích mojej duše, že ma voláš do raja a už ma k sebe pozývaš!“*

Dorota kráčala na smrť ako na svadbu. Veľký zástup veriacich ju sprevádzal; jedni plakali, iní šli mlčky a skľúčene. Bol búrlivý zimný deň; ľadový vietor zúril krajinou a snehové víchrice pokrývali zem i oblohu šedou, smutnou prikrývkou. Vtedy povedala svätá mučeníčka: *„Pozrite, aká pustá a nehostinná je táto zem! Aká som šťastná, že odchádzam do krajšej krajiny, kde belasá obloha nikdy nie je zatiahnutá mrakmi, kde neustále veje jarný vánok, kde sa nivy zelenejú a v záhrade môjho ženícha ľalie žiaria, voňavé ruže kvitnú a sladké plody dozrievajú! Ako plesám, že už smiem vstúpiť do toho raja!“*

Náhodou tieto slová počul mladý úradník Teofil, ktorý rád kresťanov posmeškami prenasledoval a tešil sa z ich múk. Pristúpil k svätici a posmešne povedal: *„Nevesta Kristova, pošli mi zo záhrady svojho ženícha kyticu tých krásnych ruží a košíček sladkého ovocia, ktoré tam budeš zbierať!“* Svätá panna naňho vážne pozrela a povedala: *„Stane sa, čo si žiadaš; dostaneš ruže i ovocie, len buď toho daru hoden!“*

Na popravisku svätá mučeníčka pokľakla a modlila sa. Tu k nej pristúpilo krásne pacholiatko s košíčkom, v ktorom boli tri ruže a tri jablká, a povedalo: *„Milá sestra, tvoj ženích ti toto posiela.“* Ona mu odvetila: *„Zanes, braček, tieto ruže a jablká tajomníkovi Teofilovi a povedz mu, že mu posielam, čo som sľúbila.“* Keď to povedala, nastavila svoju šiju katovi a bola sťatá mečom.

Medzitým vo veselom kruhu spoločníkov žartoval Teofil, že každú chvíľu očakáva z raja krásne kvety a ovocie, ktoré mu spanilá deva sľúbila poslať. Tu k nemu pristúpil chlapec s košíčkom, v ktorom boli svieže ruže a jablká, a povedal: *„Tieto kvety a plody*

ti posiela Dorota zo záhrady svojho ženícha.“ Prekvapený Teofil nemohol odtrhnúť oči od krásy ruží a jabĺk a zvážnel. Táto podivuhodná udalosť ho náhle zmenila. Jeho srdce sa roztopilo a jeho duch sa otvoril nebeskému svetlu. Teofil zatúžil po nebeskom raji a uveril v Krista.

Keď priatelia, užasnutí jeho obratom, povedali, že buď žartuje, alebo blázni, odvetil im: *„Ani nežartujem, ani nebláznim, lebo verím, že Kristus je pravý Boh. Celá Kapadócia je v tomto mesiaci pokrytá snehom a ľadom; odkiaľ sú teda tieto ruže a jablká? Posmieval som sa Dorote, žiadajúc od nej kvety a plody zo záhrady jej ženícha, a hľa, chlapec, ktorý podľa môjho úsudku ešte ani nehovorí, prišiel ku mne, sladkými slovami vyjadril, že moja žiadosť bola splnená, a odovzdal mi ruže a jablká. Kto iný to mohol byť, ak nie anjel Pána!“*

Blahoslavení sú tí, ktorí veria v Krista a pre jeho meno trpia. On je pravý Boh a skutočne múdry je iba ten, kto v neho verí. Keď sa Sapricius dozvedel, čo sa stalo s Teofilom, povolal ho k sebe a vyčítal mu, že vraj koná nerozumne, keď verí v Krista, o ktorom aj samotní kresťania hovoria, že bol Židmi potupne ukrižovaný. Teofil mu odpovedal: *„Práve preto, že bol Kristus ukrižovaný, som si bludne myslel, že nie je Bohom, a rúhal som sa mu. Teraz však som poznal svoj blud a ľutujem ho.“* Vládca s ním ešte dlho rozprával, aby ho od Krista odvrátil, ale Teofil stál pevne vo svojej viere a neodstúpil od nej ani vtedy, keď mu bolo pohrozené mukami. Keď vládca stratil trpezlivosť, prikázal ho natiahnuť na škripec, trhať železnými hákmi a páliť fakľami. V týchto mukách Teofil opakoval modlitbu: *„Kriste, Synu Boží, vyznávam ťa! Uveď ma do spoločenstva svojich vyvolených!“* Potom ho vládca odsúdil na smrť mečom. Tak zomrel tento obrátenec na príhovor svätej Doroty slávnou mučeníckou smrťou. Bol povolaný na vinicu Pánovu až v jedenástej hodine, ale dostal mzdu s tými, ktorí pracovali celý deň.

Svätá mučeníčka Dorota býva na základe tejto udalosti zobrazovaná s košíkom ruží a jabĺk v rukách.

Poučenie:

Kto chce napraviť blúdiaceho brata, nech koná s ním tak, ako sa svätá Dorota správala k obom sestrám, ktoré mali za úlohu zviesť ju k odpadlíctvu od viery. Nekárala ich a nevyčítala im ich poklesky tvrdými slovami; z jej úst hovorila iba láska, a tá si našla cestu do sŕdc oboch zblúdených sestier, takže sa vrátili ku Kristovi Pánovi a pre neho rady obetovali svoje životy. Tak koná aj matka s chorým dieťaťom; hladí ho a láska, starajúc sa oň oveľa viac, než keby bolo zdravé. Na vredy sa smie siahať iba jemne a opatrnou rukou, inak by sme ich ešte viac podráždili. Prísne slová, bezohľadné výčitky a hrozby nikoho nenapravia; iba úprimná láska je kľúčom, ktorý otvára zatvorené dvere srdca hriešnika. Kto si získa dôveru svojho blúdiaceho blížneho, ten ho potom ľahko obráti a napraví. Tak nás napomína svätý Pavol, aby sme my, silnejší, znášali slabosti slabých a snažili sa zaliečať blížnemu k dobrému a k povzneseniu. (Rim 15, 12.)

Prosme svätú Dorotu, aby aj nám zo záhrady svojho nebeského Ženícha poslala aspoň jednu ružu, aby aj naše srdcia vzplanuli posvätnou túžbou po Spasiteľovi a nebeská nádej nás posilňovala na našej strastiplnej púti v tomto slzavom údolí!

Dňa 6. februára sa slávi aj pamiatka svätého Guarina, biskupa v Palestríne; svätého Silvana, biskupa v Emese a jeho mučeníckych druhov; svätých manželov kráľovských Iny a Ethelburgy v Anglicku; svätého Amanda, biskupa z Maastrichtu v Belgicku a ďalších.

7. FEBRUÁR

Sv. Romuald, opát (10. stor.)

Z mohutného kmeňa, ktorý bol zasadený v Kristovej vinici svätým Benediktom, otcom západného mníšstva, vyrástlo v priebehu vekov množstvo vetiev. Jednou z nich je aj rád kamaldulských pustovníkov, ktorý založil svätý Romuald. Tento svätec, pochádzajúci zo vznešeného rodu ravenských vojvodov, sa narodil v roku 907 v Ravenne, hlavnom meste rovnomenného vojvodstva v pápežskom štáte.

Podľa vtedajších zvyklostí, bežných v mnohých šľachtických rodinách, dostal Romuald úplne pomýlenú výchovu. V spoločnosti paholkov, zbrojnošov a lovcov vyrástol na mladíka bez zábran a vedomostí, ktorý sa výhradne oddával zábavám a povrchným radovánkam a žil rozpustilo. Jeho jedinou radosťou boli odvážne jazdy, lovy a hry, neslušné ženy a hlučné hostiny. Skrátka, Romuald bol zhýralým svetákom.

Napriek tomu ho Božia milosť úplne neopustila a často klopala na jeho srdce. Ani v záplave pôžitkov sa Romuald nedokázal ubrániť mocným predstavám a pocitom, že jeho doterajší život je nezmyselný. Nedokázal potlačiť túžbu skoncovať s týmto pomýleným životom a vydať sa na lepšiu cestu. Uprostred hlučného hodovania ho

neraz prepadol nepokoj, ktorý ho nútil utiecť od spoločníkov. Často, keď sa na love zatúlal do hlbokého lesa či osamelého údolia, kde bolo počuť len šum stromov, spev vtákov a zurčanie horského potoka, zastal a premýšľal o pokoji a blaženosti, ktorú prežívajú zbožní pustovníci žijúci v ústraní a slúžiaci Bohu.

V takých chvíľach mladý zhýralec Romuald cítil vanutie Božieho Ducha a robil si dobré predsavzatia. No o krátky čas sa opäť vrhol do víru povrchných pôžitkov. Takto sa nešťastník dlhý čas zmietal medzi Bohom a svetom, až ho z priepasti hriechov vyrvala neobyčajná a strašná udalosť.

Romualdov otec Sergius, náruživý a prchký muž, sa pohádal so svojím príbuzným kvôli pozemku a vyzval ho na súboj, ktorého svedkom musel byť aj Romuald. V súboji Sergius zabil svojho súpera. Tento čin hlboko otriasol Romualdovou dušou. Odvtedy mu svedomie neprestávalo vyčítať, že je spoluvinníkom tejto strašnej vraždy.

Aby našiel pokoj, uchýlil sa do neďalekého benediktínskeho kláštora svätého Apolinára. Tam sa podľa vtedajšej cirkevnej disciplíny podrobil štyridsaťdňovému pokániu, ktoré sa ukladal kajúcnikom za zločin zabitia. Tak sa Romuald dostal z nebezpečného prostredia hriešnych príležitostí a pokušení do kláštorného ústrania, kde sa jeho život čoskoro úplne zmenil.

Mních, ktorý ho obsluhoval, mu radil a nabádal ho, aby nadobro opustil svet a vstúpil do rehole, kde nájde pokoj a pravé šťastie. Romuald spočiatku váhal. No po niekoľkých dňoch horlivej modlitby, v ktorej prosil Boha o radu, sa mu vo sne zjavil svätý Apolinár a povzbudil ho, aby nadobro opustil svet. Vtedy sa Romuald rozhodol a požiadal, aby ho prijali za mnícha. Opát spočiatku váhal jeho žiadosti vyhovieť, obávajúc sa pomsty prchkého Sergia. Až keď arcibiskup Honestus zakročil a prelomil Sergiov odpor, bol Romuald v roku 927 prijatý do rehole.

V kláštore sa Romuald obrátil úprimne a trvalo. Kým predtým hľadal len telesné pôžitky a povrchné zábavy, teraz vzorne dodržiaval rehoľnú disciplínu, nachádzajúc radosť a útechu v modlitbe, nábožnom rozjímaní a sebaobetovaní. Z hrubého zhýralca sa stal prísny kajúcnik, ktorý horlivo ľutoval svoje predošlé poklesky a usiloval sa, aby aj jeho spolubratia žili podobne prísnym životom.

Táto horlivosť však vzbudila voči nemu odpor vlažných mníchov, ktorí ho obvinili z narúšania pokoja a jednoty kláštora. Preto si Romuald vyžiadal od opáta povolenie odísť. Uchýlil sa k pustovníkovi Marinovi neďaleko Benátok, aby sa od neho naučil pokore a trpezlivosti.

Tento pustovník žil mimoriadne prísne a zvláštne, avšak Romuald ho vo všetkom trpezlivo poslúchal a podroboval sa mu. Kedykoľvek sa Romuald pomýlil pri spoločnom speve alebo recitácii žalmov, učiteľ ho bez milosti udrel prútom po uchu. Keď však na ľavé ucho od rán ohluchol, pokorne požiadal svojho učiteľa, aby ho odteraz bil po pravom uchu.

V tom čase v Benátkach vypukli občianske nepokoje a prevraty. Dóža Pietro Urseolo abdikoval, a keďže chcel konať pokánie za svoje hriechy, uchýlil sa k Marinovi a Romualdovi do pustovne. Pretrvávajúce nepokoje v krajine však prinútili Marina v roku 978 odísť so svojimi spoločníkmi na západ až na hranice Španielska. Tam vstúpil kajúci dóža Urseolo do kláštora v Euxane, zatiaľ čo Romuald si neďaleko zriadil pustovňu, kde sa usadil.

Správy o tomto pustovníkovi sa rýchlo rozšírili doďaleka a ľudia sa k nemu schádzali, prosiac ho, aby ich viedol na ceste ku kresťanskej dokonalosti. V krátkom čase si Romuald získal mnoho učeníkov, ktorým prikazoval stálu modlitbu, rozjímanie, prísne pôsty a bdenie, pričom im sám slúžil ako vzor života plného odriekania. Okrem toho sa zastával jednoduchého ľudu a bránil ho pred útlakom pánov, čím si získal lásku a úctu v celej krajine.

Po troch rokoch sa Romuald dozvedel, že jeho starý otec Sergius, ktorý sa po osudnom súboji zo strachu pred krvnou pomstou uchýlil do kláštora sv. Severa v Ravenne, sa medzitým rozhodol opustiť kláštor a vrátiť sa do sveta. Aby tomu zabránil, Romuald sa okamžite vydal do Raveny. Keď sa stretol s otcom, úpenlivo ho prosil, aby neopúšťal kláštor a zvyšok života prežil v kajúcnosti. Po dlhom prehováraní Sergius nakoniec podľahol synovým naliehavým prosbám.

Od tej chvíle Romuald zostal v Taliansku, žijúc v rôznych pustovniach. K nemu prichádzali mnísi a pustovníci túžiaci po vyššej dokonalosti, a on ich ochotne učil pustovníckemu životu.

Na Veľkú noc roku 996 navštívil cisár Otto III. Ravennu a prikázal, aby si mnísi kláštora Klasenskeho, ktorý ležal neďaleko mesta, zvolili nového opáta. Mnísi jednohlasne zvolili Romualda. Ten sa však zdráhal túto dôstojnosť prijať a podvolil sa až po osobnej návšteve cisára, ktorý ho dôrazne vyzval, aby úrad prijal.

Romuald opustil svoju milovanú pustovňu a prevzal vedenie kláštora. Dlho tam však nezostal, pretože svojou prísnosťou vyvolal odpor mníchov. Tí odmietali jeho požiadavky na dôsledné dodržiavanie pravidiel svätého Benedikta. Keď sa pre nenávisť mníchov a ich odpor voči jeho rozkazom necítil byť zodpovedným za nedisciplinovanosť v kláštore, Romuald sa vzdal funkcie opáta. Potom sa vydal do Ríma a neskôr vykonal púť do materského kláštora benediktínov na Monte Cassine.

V tom čase boli talianske kláštory rozvrátené častými vojnami, nepokojmi a ľudskou skazenosťou. Romuald sa pevne rozhodol s Božou pomocou tento stav napraviť a zaviesť do kláštorov poriadok a disciplínu podľa pôvodného pravidla svätého Benedikta. Precestoval celé Taliansko, všade bol radostne vítaný biskupmi a veľmožmi, ktorí ho v jeho úsilí podporovali.

Kamkoľvek prišiel, neúnavne bojoval proti svätokupectvu, ktoré bolo v Taliansku rozšírené, a proti svetskému duchu a nedisciplinovanosti v kláštoroch. Napomínal kanonikov aj svetských kňazov, aby viedli spoločný život a venovali sa modlitbe a rozjímaniu. Napriek tomu boli jeho šľachetné snahy často nepochopené, podozrievané a zosmiešňované. Z mnohých kláštorov, kde vládol svetský duch, bol vyhnaný, a viackrát sa pokúšali o jeho život. Ani tieto prekážky ho však nezastrašili. Pokojne a trpezlivo znášal nepriateľstvo a svojich protivníkov odzbrojoval láskavými slovami a skutkami milosrdenstva.

Romuald pôsobil počas celého svojho dlhého života na slávu Božiu a nápravu morálky svojich blížnych. Ešte ako storočný starček precestoval Taliansko s mladíckym zápalom, hlásajúc pokánie a zhromažďujúc okolo seba zástupy učeníkov. Pod jeho vedením sa ochotne podrobovali prísnej reholnej disciplíne.

Počas svojho života založil a obnovil veľké množstvo reholných domov a pustovní a vychoval nespočetné množstvo horlivých a svätých mníchov a pustovníkov.

Začiatkom roku 1012 prišiel Romuald do Toskánska a usadil sa s niekoľkými spoločníkmi v odľahlej dedine v diecéze Fiesole, kde založil rozsiahlu pustovnícku osadu. Neskôr sa podľa svojho zvyku presunul na iné miesto v horách, aby tam tiež založil pustovne. Jeden občan mesta Arezzo menom Maldoli vlastnil krásny pozemok uprostred hlbokých bukových lesov v blízkych horách. Maldoli mal sen, v ktorom videl na svojom pozemku vysoký rebrík siahajúci až do neba, po ktorom vystupovali a zostupovali mnísi v bielych rúchach. Tento sen považoval za Boží pokyn a ponúkol Romualdovi svoj pozemok na založenie pustovníckej osady.

Romuald s radosťou prijal dar a na pozemku postavil svätyňu na počesť Božského Spasiteľa a päť chyžiek pre seba a štyroch svojich spoločníkov. Nová pustovnícka osada dostala taliansky názov Campo-Maldoli (skrátene Camaldoli, čo znamená Maldoliho pozemok). Toto meno neskôr prevzal aj rád pustovníkov, ktorý vznikol z tejto malej skupiny.

Osada Kamaldoli si čoskoro získala slávu a pustovníci z blízka aj zďaleka tam prichádzali, aby si zriadili svoje chyžky. Romuald dal svojim učeníkom biele reholné rúcho a ustanovil pravidlá založené na starej regule sv. Benedikta. Podľa týchto pravidiel žili kamaldolskí pustovníci veľmi prísne, zachovávajúc úplné mlčanie, prísny pôst (jedli iba chlieb, zeleninu a pili vodu), chodili bosí, s oholenou hlavou a dlhými bradami. Každý z nich mal vlastnú chyžku so záhradkou a kaplnkou. Celá pustovňa bola ohradená múrom a za ním sa nachádzali hospodárske stavby pre potreby osady.

Uprostred chyžiek stál chrám, kde sa pustovníci schádzali na svätú omšu a cirkevné hodinky. Väčšinu času však trávili vo svojich chyžiach v modlitbách, svätom rozjímaní a manuálnej práci. Romuald bol svojim bratom dokonalým vzorom pustovníckeho života. Čítaval si každodenne životy svätých a usiloval sa ich nasledovať rôznymi skutkami pokánia. Často si povzdychol, že ešte nedosiahol odriekania mnohých svätých. Spával na slamníku na holej zemi, pod rúchom nosil tri hrubé pásy a neustále trestal svoje telo za hriechy, ktoré spáchal v mladosti.

Hoci bol k sebe veľmi prísny, k bratom sa správal láskavo a priateľsky, a ochotne odpúšťal svojim nepriateľom. Raz ho ktosi obvinil z ťažkého zločinu. On mlčal a ľuďom, ktorí sa tomu čudovali, povedal: *„Lepšie je trpieť nevinne a mlčať, než trpieť zaslúžene a hovoriť.“* Všetky svoje prenasledovania a utrpenia obetoval Bohu za pokánie a nikdy nezabúdal na hriechy svojho mladého veku. Sám vravieval, že prvých dvadsať rokov života mu prináša neustálu trpkosť, kým zvyšných sto rokov, ktoré prežil v pokání, mu dáva nevýslovnú radosť a útechu.

Po upevnení pravidiel svojho rádu v Kamaldoli sa Romuald presunul na horu Sitrii v Umbrii, medzi mestá Urbino a Foligno. Tam založil ďalšiu pustovnícku osadu, kde žil sedem rokov. Odtiaľ občas cestoval na rôzne miesta v Taliansku. Navštívil aj cisára Henricha II., ktorý prišiel do Talianska na svoju korunováciu.

Koncom roku 1026 pocítil Romuald, že jeho koniec je blízko. Jednému z bratov povedal: *„Dvadsať rokov sa pripravujem na smrť, ale čím viac sa pripravujem, tým viac sa mi zdá, že nie som hoden predstúpiť pred Boha.“* Uchýlil sa do kláštora Val di Castro, kde si v lesnej doline zriadil pustovňu, aby tam v samote zomrel.

Rozlúčil sa s bratmi, zavrel sa v pustovni a očakával svoju poslednú hodinu. Pre veľkú slabosť a chorobu však musel prijať pomoc pustovníkov, ktorí ho ochotne obsluhovali. Večer 19. júna 1027 požiadal bratov, aby odišli a prišli až ráno. Bratia, tušiac, že starček čoskoro zomrie, zostali pred pustovňou. Zrazu počuli Romualda, ako sa sladkými slovami hlasno modlí. Potom zmĺkol. Keď vstúpili, našli ho mŕtveho.

Tak zomrel Romuald vo veku 120 rokov. Na jeho hrobe sa udialo množstvo zázrakov a ľudia ho čoskoro začali uctievať ako veľkého svätca. V roku 1466, teda 439 rokov po jeho smrti, bolo jeho telo nájdené neporušené.

Poučenie:

Kamaldolský rád, ktorý založil svätý Romuald, sa rozšíril z Talianska do celej katolíckej Cirkvi a mal aj mnoho ženských kláštorov. Predchodca sv. Otca Pia IX., pápež Gregor XVI. (1831 – 1846), pochádzal z tohto rádu.

V rakúskych krajinách mal kedysi rád sv. Romualda kláštory vo Viedni a v Krakove. Zakladateľ rádu sa zobrazuje v bielom rúchu, ako ukazuje na rebrík siahajúci do neba. Sv. Romuald sa celých sto rokov kajal za hriechy svojej mladosti. Kedy, drahý kresťan, začneš ty úprimne konať pokánie za svoje hriechy? Začni radšej hneď, pretože nevieš, koľko času ti ešte zhovievavý Hospodin daruje! Roky strávené v márnivosti zanechali Romualdovi iba trpkosť, zatiaľ čo celé storočie, ktoré verne slúžil Bohu, mu prinieslo sladkú útechu a radosť do duše.

Aj tebe, drahý brat, ak by si podľa zlých príkladov neveriacich a svetákov žil v pustých rozkošiach, zostali by z toho raz iba trpkosť, výčitky svedomia a zúfalá bolesť. Ak však budeš verne slúžiť Hospodinovi a žiť ako veriaci, cnostný a zbožný katolík, už tu na zemi, a najmä na smrteľnom lôžku, pocítiš nevýslovnú útechu a radosť.

Sv. Romuald sa dvadsať rokov pripravoval na smrť, a predsa sa jej bál. Koľko je dnes ľahkomyseľných ľudí, ktorí stále hrešia, na smrť sa nepripravujú a nikdy na ňu

nemyslia! A predsa je isté, že kto zomrie v hriechu, bez kresťanskej prípravy, bude naveky zatratený! Sv. Romuald, keď čítal životy svätých, rmútil sa, že sa mu ešte nepodarilo dosiahnuť ich hrdinské cnosti.

Nech sú nám svätí a svätice Božie jasnými vzormi, ktorých skutky máme nasledovať, aby sme mohli dúfať, že raz budeme prijatí do ich spoločenstva v nebi.

---

7. februára sa pripomína pamiatka sv. Richarda, kráľa z Wessexu, sv. Juliány, vdovy v Bologni, blahoslaveného Rainera z cisterciánskeho rádu a výročie smrti pápeža Pia IX. († 1878).

8. FEBRUÁR

Sv. Ján z Mathy, zakladateľ rádu (12. stor.)

V severnej Afrike, ktorú ovládli moslimskí násilníci, vzniklo v stredoveku niekoľko tzv. berberských (lúpežných) štátov. Z týchto oblastí sa neustále podnikali útoky na južné pobrežia Európy. Moslimskí lúpežníci napádali kresťanské lode na otvorenom mori, zajímali ich posádky a odvádzali ich do otroctva. Rovnako útočili na pobrežia Španielska, Francúzska a Talianska, kde vypaľovali dediny, olupovali bezbranné obyvateľstvo a odvádzali ľudí v putách do svojich krajín.

B.IOANNES MATTHA
Nobilis Gallus, cum beato Fœlice Anachoreta Religionem Sanctissimæ Trinitatis, et Redemptionis captiuorum, concessâ ab Innocentio III. Regulâ, fundauit anno 1198. Migrauit è vita anno 1213.
C. Galle sculp. T. Galle excud. Cum priuilegio.

Osud týchto kresťanských zajatcov bol veľmi smutný. Tí, ktorí padli do rúk moslimských divochov, boli prikovaní ku galejám (lodiam), kde v hlade a smäde, za horúčav i mrazov, museli veslovať až do úplného vyčerpania. Iní boli nútení vykonávať najťažšie práce na poliach, pričom znášali ponižovanie a bitie. Odlúčení od svojich rodín a vzdialení od vlasti, títo úbožiaci zomierali v neznámych končinách medzi divými pohanmi, bez útechy svätého náboženstva.

Moslimskí lúpežníci nazývali kresťanov *„daurmi“* (psami) a zaobchádzali s nimi horšie než so zvieratami. Aj keď ich údel bol v kresťanskej Európe známy, panovníci tej doby im nedokázali pomôcť. Na mnohých miestach sa síce organizovali zbierky a nejeden biskup daroval na tento účel nielen svoje majetky, ale aj

časť chrámového pokladu, no ani to nestačilo.

Trvalú a účinnú pomoc priniesol až sv. Ján z Mathy, ktorý založil osobitný cirkevný rád na vykupovanie kresťanov z moslimského otroctva. Tento milosrdný svätec sa narodil v roku 1160 v mestečku Faucon v Provensálsku do šľachtickej rodiny, ktorá ho vychovala v duchu Božej vôle. Už ako mladík vynikal pokojnou povahou, náklonnosťou k modlitbe a nežnou láskou k blížnym.

Keď bol poslaný na štúdiá do mesta Aix, usilovne sa učil a zároveň, ako len mohol, konal skutky milosrdenstva. Peniaze, ktoré mu otec posielal, rozdával chudobným a rád sa staral o chorých. Potom odišiel študovať na univerzitu do Paríža, kde si pre svoje schopnosti, usilovnosť, čistotu mravov a dobrotu srdca získal úctu a lásku všetkých, ktorí ho poznali. Po dosiahnutí doktorátu bol vysvätený za kňaza.

Na svoju prvú svätú omšu sa mladý kňaz Ján pripravoval s vrúcnou nábožnosťou. Keď ju v posvätnom zanietení slúžil, zažil zvláštne videnie. Videlo sa mu, že uzrel anjela odetého v bielom rúchu, ktorý mal na hrudi kríž s jedným ramenom modrým a druhým červeným, pričom po jeho bokoch stáli dvaja spútaní otroci. Tento obraz bol pre Jána Božím znamením, aby svoj život zasvätil vyslobodzovaniu kresťanských zajatcov z moslimského otroctva.

Mladý kňaz o tomto videní spočiatku mlčal, pretože si chcel overiť, či nejde len o zmyslový prelud alebo klam, a či to skutočne bolo Božie vnuknutie. Podľa príkladu svätého Pavla, ktorý po svojom obrátení tri roky žil v ústraní, sa Ján uchýlil do samoty v hlbokom lese v diecéze Meaux. Tam, riadením Božím, stretol pustovníka Felixa z Valois, sedemdesiatročného starca, ktorý už dlho na tomto mieste slúžil Bohu. Ján sa k nemu pripojil a spolu žili v svätej bratskej láske.

Tri roky žili obaja pustovníci v jednej chatrči, delili sa o jeden oltár, jeden stôl, jedno lôžko a jedno srdce. Jedného krásneho letného večera, keď rozjímanie o Bohu prebiehalo pri potôčiku neďaleko ich pustovne, z húštiny pred nimi vystúpil krásny jeleň. Zdalo sa im, že medzi jeho parohmi vidia kríž s jedným ramenom modrým a druhým červeným.

Udivený Ján teraz prezradil svojmu spoločníkovi videnie, ktoré mal počas svojej prvej svätej omše, a vyjadril presvedčenie, že to bolo skutočné Božie znamenie. Povedal, že Boh ho týmto napomenul, aby pod záštitou Kristovho kríža prijal veľkú úlohu – vykupovanie kresťanských zajatcov. Starec Felix sa nad týmto zámerom veľmi zaradoval, povzbudil Jána, aby v ňom vytrval, a prosil ho, aby sa mohol stať jeho spolupracovníkom v tomto Bohu milom diele.

S veľkým nadšením obaja pustovníci hneď zložili sľub, že po celý život budú venovať svoju starostlivosť kresťanom v pohanskom zajatí. Neďaleko ich pustovne žil zbožný rytier, ktorý zázrakom unikol z moslimského zajatia a vrátil sa do vlasti. Z vďačnosti sa rozhodol použiť svoj majetok na vykupovanie kresťanských otrokov z moci Mohamedánov. Po dohode s ním sa obaja pustovníci rozhodli, že na tento účel založia zvláštny rád.

Začiatkom roka 1198 sa Ján a Felix vydali do Ríma, kde svoj zámer predložili novozvolenému pápežovi Inocentovi III. Pápež tento návrh s veľkou radosťou prijal, pretože dúfal, že zamýšľaný cirkevný rád bude môcť účinne pôsobiť aj počas blížiacej sa križiackej výpravy proti Saracénom. Rozhodol, že nový rád sa bude volať rád Trinitárov (Trojičníkov) alebo Rád najsvätejšej Trojice na vykupovanie kresťanských zajatcov.

Podľa zjavenia, ktoré mal Ján pri svojej prvej omši, ustanovil Inocent III., aby Trinitári nosili biele rúcho s modro-červeným krížom na hrudi a na plášti. Hneď tiež vymenoval Jána z Mathy za prvého predstaveného tohto rádu. Pravidlá nového rádu mali spoločne so zakladateľmi pripraviť parížsky biskup a opát od sv. Viktora.

Vzdávajúc vďaku Bohu za šťastne započaté dielo, vrátili sa Ján a Felix do Francúzska so štyrmi spoločníkmi, ktorí sa k nim v Ríme pridali. Kráľ Filip August povolil zavedenie nového rádu vo Francúzsku a prisľúbil mu svoju pomoc. Šľachtic Gauthier de Châtillon daroval pozemok na založenie prvého kláštora práve na mieste, kde obaja pustovníci videli jeleňa s krížom. Tento materský kláštor rádu Trinitárov bol nazvaný Cerfroi (t. j. *„Pri slobodnom jeleňovi“*). Jeho prvým predstaveným sa stal Felix z Valois.

Pravidlá nového rádu boli založené na regule sv. Augustína s nariadením, aby príjmy rádu boli rozdelené na tri časti: dve tretiny mali byť použité na obživu bratov a na skutky kresťanskej lásky k chudobným a chorým, tretia časť mala byť určená na vykupovanie kresťanských zajatcov z rúk pohanov. Bratia mohli vykupovať aj zajatých Saracénov, aby ich mohli vymeniť za kresťanských väzňov. Pápež Inocent III. tento rád potvrdil v roku 1198 a napísal samotnému marockému emirovi, aby mu oznámil vznik nového rádu a požiadal o povolenie vstupu Trinitárov do Maroka. Zdôraznil, že Trinitári prinášajú úžitok nielen kresťanom, ale aj moslimom, keďže vymieňajú väzňov medzi oboma stranami.

Kláštor Cerfroi čoskoro nestačil počtu záujemcov, ktorí sa hlásili do nového rádu, a preto sa s pomocou dobrodincov zakladali nové rehoľné domy. Ján z Mathy, zozbierajúc značnú sumu peňazí, plánoval odísť do Afriky. Pápež ho však zadržal, pretože ho potreboval na iné úlohy. Preto do Maroka vycestovali dvaja iní bratia, ktorí sa v roku 1200 vrátili s 186 oslobodenými kresťanmi.

Keď dorazili do Paríža, vypukla nevídaná radosť. Zástupy ľudí sa zhromaždili, aby videli vykúpených kresťanov, a zo všetkých strán sa ozývali radostné uvítacie výkriky. Zvony všetkých parížskych kostolov sa rozozvučali na poďakovanie Bohu, že toľko zajatcov sa vďaka Trinitárom mohlo vrátiť do vlasti.

Na diele sv. Jána z Mathy spočívalo Božie požehnanie. Svätý Ján vyzýval kráľov a kniežatá, aby ho podporovali, a zozbierajúc vo Francúzsku a Taliansku dostatok prostriedkov, s pápežským povolením odplával do Tuniska. Tam sám vykúpil 110 väzňov a ostatných kresťanov, ktorí v zajatí trpeli, utešoval a povzbudzoval, aby vytrvali vo viere, trpezlivo znášali svoje utrpenie a radšej zomreli, než by mali zaprieť Krista.

V roku 1210 sa opäť preplavil do Tuniska, kde vykúpil ďalších 120 kresťanov. Počas tohto obdobia znášal nespočetné príkoria od rozzúrených moslimov a niekoľkokrát sa ocitol v ohrození života. Raz ho kresťania našli v tuniských uliciach polomŕtveho a zakrvaveného. Keď ho odniesli na bezpečné miesto, pokojne im povedal: *„Rád by som zomrel mučeníckou smrťou alebo aspoň obetoval svoj život za našich biednych väzňov.“*

Keď neskôr nastúpil na loď spolu s vykúpenými kresťanmi, aby sa vrátili do vlasti, rozzúrení moslimovia napadli loď. Zničili kormidlo, roztrhali plachty a odrazili loď na otvorené more, aby zahynula. Ján však nestratil odvahu. Zvolal vykúpených spolukresťanov na palubu, povzbudil ich k dôvere v Boha, ktorý ovláda vietor aj morské vlny, a pomodlil sa s nimi. Potom rozprestrel ich plášte namiesto plachiet a držal v rukách kríž, ktorým riadil loď. S Božou pomocou šťastne pristáli v prístave Ostia pri Ríme.

Medzitým čo sv. Ján z Mathy pôsobil hlavne v Taliansku, Španielsku a Afrike, jeho spoločník sv. Felix z Valois sa venoval činnosti vo Francúzsku. Odtiaľ sa rád rýchlo rozšíril do ďalších krajín. Najslávnejší kláštor Trinitárov vznikol v Paríži na mieste bývalého kostola sv. Mathurina. Preto sa rehoľníci v Paríži nazývali Mathurini.

Trinitári sa starali o duchovné potreby vykúpených zajatcov, vyučovali ich vo viere, udeľovali sviatosti a sprevádzali kresťanských bojovníkov na križiackych výpravách proti Saracénom. Venovali sa tiež starcom a chorým, pre ktorých zakladali *„domy milosrdenstva.“*

Svätý Ján z Mathy, popri mnohých povinnostiach, horlivo kázal Božie slovo a bojoval proti bludom Albigéncov. Kráľ Filip August si ho vybral za svojho dvorného teológa, duchovného radcu a kaplána, pričom táto dôstojnosť zostala všetkým nasledujúcim predstaveným rádu Trinitárov.

Posledné dva roky svojho života strávil sv. Ján z Mathy v Ríme, kde, hoci chorý, slúžil väzňom, chudobným a chorým, preukazujúc im duchovné i telesné skutky milosrdenstva. Keď cítil, že sa blíži jeho smrť, zhromaždil okolo seba rehoľných bratov a povzbudil ich, aby horlivo pokračovali v jeho diele na oslavu Boha a na pomoc kresťanským bratom.

Požehnaný život sv. Jana z Mathy sa skončil 17. decembra 1213, keď mal 61 rokov. Jeho rehoľa pokračovala v rozkvete aj po jeho smrti a prinášala bohaté ovocie kresťanskej lásky. V 15. storočí mali Trinitári okolo 600 kláštorov vo Francúzsku, Španielsku a Taliansku, pričom v samotnom Írsku ich bolo 25. Čoskoro vznikla aj ženská vetva tohto rádu, a ešte v 18. storočí rehoľa Trinitárov čítala približne 300 kláštorov. Až do roku 1735 vykúpili Trinitári z mohamedánskeho zajatia 40 720 kresťanských otrokov.

Rehoľa sv. Jana z Mathy sa dostala aj do Prahy vďaka českému kronikárovi Janovi Beckovskému, križiakovi s červenou hviezdou, a podpore arcibiskupa Jána Jozefa grófa Breunera. Trinitári sa usadili najprv v roku 1705 pri kostole Panny Márie na Slupi, a neskôr si s pomocou dobrodincov vybudovali kláštor a chrám najsvätejšej

Trojice na Spálenej ulici, ktorý bol vysvätený v roku 1715. V Prahe pôsobili reholníci až do roku 1783, keď bol ich kláštor zrušený. Na priečelí tohto dnes farského chrámu stále stoja sochy sv. Jana z Mathy a sv. Felixa z Valois, ktorým je zasvätený aj jeden oltár v tejto svätyni. Na Karlovom moste v Prahe sa nachádza významná sochárska skupina ku cti sv. Jana z Mathy, sv. Felixa z Valois a sv. Ivana, zhotovená v roku 1714 Ferdinandom Brokoffom.

Od čias, keď si Francúzsko podmanilo Alžírsko a pevne sa usadilo v severnej Afrike, prestali mohamedánski piráti napádať európske pobrežia a lode na otvorenom mori, takže v súčasnosti už v Afrike nie sú kresťanskí otroci. Rád Trinitárov, ktorý splnil svoju záslužnú úlohu, zanikol v dôsledku zmien doby, avšak prameň svätej obetavej lásky k blížnym, z ktorého táto rehoľa vyrástla, v katolíckej Cirkvi stále nevyschol. Kresťanskí otroci v Afrike už neexistujú, no medzi tamojšími Mohamedánmi dodnes pretrváva hanebné otrokárstvo. Ukrutní otrokári tam prepadávajú černošské dediny, vypaľujú ich a odvádzajú obyvateľov na trhy s otrokmi. Cestou často vraždia alebo nechávajú týchto nešťastníkov biedne zahynúť, takže na trh sa dostane sotva tretina zajatých. Každoročne je takto v Afrike zavraždených alebo zotročených asi 400 000 černochov.

Poučenie:

Ktorý kresťan by neplakal nad strašným osudom týchto nešťastníkov, ktorým takúto tragédiu spôsobujú zdivočení vyznávači ohavnej viery Mohameda? Otroctvo je hlavnou prekážkou šírenia viery Kristovej v nešťastnej Afrike. Ako kedysi Boh povolal sv. Jana z Mathy, sv. Felixa z Valois a ďalších svätcov na oslobodzovanie kresťanských otrokov zo zajatia Mohamedánov, tak dnes Boh povolal horlivého arcibiskupa Alžírskeho kardinála Lavigerieho, aby bojoval proti otrokárstvu v moslimských krajinách Afriky a pripravoval tak cestu Cirkvi k tamojším národom a kmeňom, ktoré stále žijú v tieni náboženskej nevedomosti, materiálnej biedy a večnej smrti. Celý vzdelaný svet vzdáva kardinálovi Lavigeriemu zaslúženú chválu.

Kardinál Lavigerie založil novú spoločnosť katolíckych mužov, ktorí ako robotníci a ozbrojení obrancovia budú podľa svojich pravidiel systematicky pracovať na potlačení otroctva v Afrike a na všestrannom vzdelávaní tamojších ľudí, aby ich takto postupne priviedli ku kresťanstvu. Táto nádejná *„Družina ozbrojených bratov Afriky“* je vybavená zbraňami a bude uprostred divokých afrických kmeňov obrábať pôdu a zakladať strediská kresťanskej vzdelanosti, odkiaľ budú všetkými spôsobmi zmierňovať biedu domorodcov a chrániť ich pred násilím otrokárov. Týmto spôsobom budú africkí domorodci s Božou pomocou postupne získaní pre kresťanskú vieru, keď uvidia, ako sa im vyznávači tejto viery venujú a pomáhajú im.

Tak aj dnes v katolíckej Cirkvi pôsobí duch svätej lásky k blížnym, ktorý viedol sv. Jana z Mathy k založeniu rehole Trinitárov. Všetci, ktorí podporujú dielo slávneho arcibiskupa Alžírskeho, nasledujú sv. Jana z Mathy. Jeho nasledovníkmi sú aj všetci tí katolíci, ktorí materiálne podporujú *„Jednotu kresťanských detí na záchranu pohanských detí v Číne a iných pohanských krajinách.“* Pohanskí Číňania totiž často odhadzujú svoje novorodeniatka na smrť a katolícki misionári tieto deti zachraňujú,

udeľujú im krst a vychovávajú ich ako budúcich šíriteľov viery Kristovej v pohanských krajinách. Kiež by bola požehnaná *„Jednota svätého detstva,“* ktorá už zachránila nespočetné množstvo detí, známa a podporovaná aj u nás!

Dňa 8. februára sa taktiež pripomína pamiatka sv. Honoráta, biskupa Milánskeho, sv. Erharda, opáta v Řezně, sv. Korintie, panny a mučeníčky z Alexandrie, sv. Juvenka, biskupa v Pavli a ďalších.

9. FEBRUÁR

I. Sv. Apolónia, panna a mučeníčka (3. stor.)

Strašné protivenstvá a krvavé prenasledovania prvých kresťanov nevychádzali všetky z rozkazov rímskych cisárov, ale aj zo zúrivej nenávisti pohanskej luzy voči vyznávačom Kristovej viery. Rimania boli inak vo veciach týkajúcich sa náboženstva mierni a tolerantní, trpiac u podmanených národov akúkoľvek vieru a modloslužbu, ba prijali do svojho Panteónu, t. j. chrámu zasväteného všetkým pohanským bohom (všeobetište), modly každého národa, ktorý si podrobili. Len voči kresťanom si počínali inak. Nenávideli ich a prenasledovali ich zúrivo, pretože vyznávači Kristovi hlásali, že oni jediní majú pravé, Bohom samým zjavené náboženstvo, okrem ktorého nie je možné dosiahnuť večnú spásu. Pyšní pohania boli urazení a rozhorčení, že kresťania ich domnelých bohov zavrhujú ako diablov a že sú presvedčení, že oni jediní poznajú a ctia pravého a jediného Boha, všemohúceho Stvoriteľa sveta. Kresťania preto platili pohanom za odpadlíkov a zradcov, ba za bezbožníkov, ktorí sa zriekli bohov, brojili proti štátnemu zriadeniu a vo svojich tajných nočných zhromaždeniach vraj páchali strašné zločiny. Odtiaľ pramenila všetka nenávisť a rozhorčenie pohanského ľudu voči kresťanom.

V žiadnej krajine podrobenej vláde rímskych cisárov sa táto nenávisť voči vyznávačom svätého evanjelia neprejavovala tak urputne ako v Egypte, kde malo pohanstvo najpevnejšie korene a kde každá novota a odklon od zdedených starodávnych zvykov a národných zriadení bol zločinom hodným smrti. V hlavnom egyptskom meste Alexandrii podnietil koncom roku 248 istý pohanský veštec miestnu lúzu proti kresťanom. Rozvášnený ľud sa vrhol na kresťanských spoluobčanov a sužoval ich rozličným spôsobom, domnievajúc sa, že tým slúži svojim domnelým bohom. Zúfalci najprv uchvátili ctihodného starca Metraza, nútili ho, aby sa rúhal Kristovi Pánovi, a keď neposlúchol, bili ho kyjakmi a palicami, bodali železnými ostňami do tváre a po tom, čo ho vytiahli za mesto, ho napokon ukameňovali. Po ňom zajali kresťanskú ženu Kvintu, vliekli ju do pohanského chrámu, aby tam obetovala bôžikom. Keď sa ona s odporom a rozhodne vzoprela, zviazali jej nohy, ťahali ju mestom, zmlátili a nakoniec ukameňovali.

Potom sa vrhli do kresťanských domov, kde rabovali všetko, čo našli, a všetok nábytok vyhadzovali na ulicu a zhromaždili ho na verejnom priestranstve, kde ho zapálili. Celá Alexandria sa po týchto výtržnostiach podobala mestu dobytému zúrivými nepriateľmi, ozývala sa divokými výkrikmi plieniacich a nárekmi

obyvateľov. Kresťania, ako mohli, utekali a skrývali sa pred zúriacou lúzou, z tých, ktorí padli do rúk lupičom, iba jediný zo strachu zaprel svätú vieru, zatiaľ čo ostatní radostne znášali pre Ježiša Krista potupu a rany, a niektorí podstúpili aj mučenícku smrť.

Medzi nimi bola aj Apolónia (Aroléna), panna zo vznešeného rodu, už v pokročilejšom veku, ktorá trávila svoj život v tichom odlúčení od sveta, slúžiac na modlitbách Bohu a preukazujúc blížnym skutky kresťanského milosrdenstva. Vzbúrení pohania vtrhli do jej tichej komôrky, uchvátili ju a vliekli na verejné priestranstvo k zapálenej hranici. Tam ju nemilosrdne bili do tváre, až jej všetky zuby vyrazili, a prikázali jej, aby hovorila strašné a ohavné rúhania proti Kristovi, inak ju ako čarodejnicu upália. Apolónia si vyžiadala chvíľku času, akoby si to chcela premyslieť. Tým získala niekoľko okamihov, aby sa ešte raz vrúcne pomodlila a svoju dušu odovzdala Bohu. Medzitým, čo pohania tupí na ňu hľadeli, domnievajúc sa, že sa rozhoduje, čo má urobiť, vymkla sa im svätá panna a rýchlym krokom sa vrhla do plameňov, ktoré jej pripravili.

S úžasom pohanská luza sledovala sväticu, ktorá si zvolila radšej ukrutnú smrť, než aby odpadla od svojej viery. Okrem nej podstúpil toho istého dňa v Alexandrii mučenícku smrť aj sv. Serapion, ktorému pohania polámali kosti a potom ho z hornej časti domu zhodili na ulicu.

Poučenie:

Sv. Augustín hovorí, že Apolónia bola zvláštnym Božím zjavením povzbudená, aby sa sama vrhla do plameňov, ktoré jej kati pripravili. Učinila to isté, čo tisíce iných Božích mučeníkov pred ňou i po nej, ktorí sami vstúpili na hranicu pripravenú pre nich, obnažili svoje hrdlo a ponúkli ho katom na sťatie. Sv. Apolónia, keď mala voliť medzi odpadnutím od Krista Pána a smrťou v plameňoch, zvolila si smrť; nedopustila sa teda nijak samovraždy, ani sa do ohňa nevrhla len o chvíľku skôr, než by ju pohania sami násilím doň hodili. Tým sa spojila tým skôr so svojím Spasiteľom, ktorému po celý život slúžila. Odstúp teda od nás myšlienka, že svätica Apolónia ukončila život samovraždou!

Samovražda je jedným z najhroznejších smrteľných hriechov, ktorého nech Boh uchráni každého kresťana! Kto vedome a svojvoľne siahne na svoj život, dopúšťa sa trojakého strašného zločinu: proti Bohu, proti sebe a proti svojim blížnym. Proti Bohu koná, keďže len On sám je zvrchovaným Pánom nášho života a jediný má právo ho skrátiť. Proti sebe hreší, keď ničí svoj pozemský život, ktorý je medzi tunajšími statkami najdrahším, a umierajúc v nekajúcnosti, svoju dušu poškvrnenú strašným hriechom vrhá do večnej záhuby. Napokon sa prehrešuje aj proti ľudskej spoločnosti, keďže zločinne trhá zväzky, ktoré ho viažu k Cirkvi, vlasti, národu, rodine a priateľom, ktorým dáva strašné pohoršenie a spôsobuje hanbu, žiaľ, často aj hmotnú škodu.

Márne je ospravedlňovať samovraždu tým, že mnohí samovrahovia si v hmotnej biede, nevyliečiteľnej chorobe, po veľkom sklamaní či zničených plánoch siahajú na život, aby unikli rozličným starostiam, trápeniam a súženiam pozemským, ktoré vraj ich slabá povaha nedokáže zniesť. Veď každý veriaci kresťan vie, že taký zaslepenec, ktorý sa domnieva, že samovraždou sa zbaví pozemských útrap, sa svojvoľne a ako z útesu rúti do útrap oveľa horších, totiž do večného zatratenia. Kto má pevnú a živú vieru v Boha, dokáže akékoľvek pozemské súženie pokojne a statočne znášať a nezúfa si, nech by sa mu viedlo akokoľvek zle.

Je isté, že čím viac na svete kresťanská viera hynie a s ňou aj morálka klesá, tým viac narastá počet zúfalých samovrahov. Kde niet viery v Boha, ktorý je vševediaci, najvyššie múdry a dobrotivý, ani viery v nesmrteľnosť duše či v budúci súd na onom svete, tam ľudia v nešťastí nemajú, čoho by sa chytili, čím by sa potešili a posilnili. Keďže samovrah proti Božím i cirkevným zákonom dobrovoľne odchádza zo sveta v ťažkom hriechu, hoci vie, že tento hriech už nikdy nebude môcť nijakým pokáním zmyť, Cirkev katolícka ho vylučuje zo svojho lona a vyhlasuje ho za nehodného cirkevného pohrebu, zádušných modlitieb a svätej omše. O samovrahovi, ktorý si za plného vedomia a svojvoľne zmaril život, platia slová žalmistu Pánovho: *„Najhoršia je smrť hriešnikov.“* (Ž 33,22).

II. Sv. Modest, apoštol Korutánska (8. stor.)

Slovinci kedysi obývali rozsiahle územie od Jadranského mora až k Dunaju a na západe hlboko do Tirolska a Bavorska. Stredom ich územia bolo Korutánsko, krajina kedysi čisto slovanská. Kniežatá Korutánska mali veľa trápenia s divokými kočovníkmi Avarmi, ktorí často podnikali lúpežné výpravy do ich krajiny. Moc týchto divochov zlomil Samo, ktorý všetkých západných Slovanov spojil do jednej mocnej ríše (627–662).

Avšak po smrti Samovej sa táto ríša rozpadla na množstvo menších kniežatstiev a lúpeživí Avari znova znepokojovali tieto krajiny. Knieža Korutánska Borut, ktorý im nedokázal vzdorovať, si roku 748 povolal na pomoc Frankov z Bavorska. Tí síce Avarov zahnali, no úbohých Slovincov si potom sami podmanili a uvalili na nich ťažké jarmo.

Tým sa začalo systematické vyhladzovanie a odnárodňovanie pôvodného slovanského obyvateľstva v alpských krajinách, najmä v Korutánsku. Na upevnenie svojej vlády v Korutánsku odviedli Frankovia do Bavorska ako rukojemníkov syna Boruta, Karata, a jeho synovca Chotimira, ktorí boli podľa želania samotného kniežaťa vychovávaní a cvičení vo viere kresťanskej.

Po smrti Boruta v roku 750 dosadili Frankovia na jeho miesto za knieža Karata, a keď ten po troch rokoch zomrel, kráľ Pipin ustanovil kniežaťom v Korutánsku Chotimira. Toto knieža bolo horlivým a zbožným kresťanom, ktorý sa úprimne snažil priviesť svoj ľud do lona katolíckej Cirkvi. Každoročne navštevoval Solnohrad (Salzburg), kde v kláštore sv. Petra vykonával svoje pobožnosti. Tam sa dôverne zoznámil s arcibiskupom Virgilom a požiadal ho, aby osobne navštívil jeho ľud a upevnil ho vo viere kresťanskej.

Arcibiskup namiesto seba poslal v roku 754 do Korután biskupa Modesta, štyroch kňazov, jedného diakona a niekoľko duchovných nižších rádov, aby v krajine podporili rozkvet svätej viery. V Korutánsku sa okamžite začali stavať kresťanské chrámy, ktoré biskup Modest posvätil. Najpamätnejším z nich je chrám Matky Božej na Gosposvetskom poli (t. j. na Rovine Matky Božej; *„Gospa sveta“* – slovinsky *„Pani svätá“,* čo znamená Bohorodička), neďaleko Celovca (Klagenfurtu), kde kedysi v časoch Rimanov stálo hlavné mesto Norika – Virunum, a kde bolo stredisko korutánskych Slovincov.

Na tomto mieste boli od nepamäti podľa staroslovanského zvyku korutánski kniežatá inštalovaní na kamenný trón, podobne ako sa to dialo aj u nás na Vyšehrade a neskôr na Pražskom hrade. Tieto obrady sa vykonávali už v pohanských časoch, a keď sa národ stal kresťanským, boli k nim pridané kresťanské obrady. Nové knieža sa po svojej inštalácii odoberal do chrámu Panny Márie na slávnostnú svätú omšu. Aj český kráľ Přemysl Otakar II. tu bol inštalovaný ako pán Korutánska a Kraňska. Posledným kniežaťom, ktorý podstúpil tento starodávny obrad na Gosposvetskom poli, bol v roku 1597 arciknieža Ferdinand, neskorší cisár a český kráľ toho istého mena.

Biskup Modest posvätil aj ďalšie kresťanské svätyne na slovinských územiach. Po smrti v Korutánsku bol pochovaný v chráme Matky Božej na Gosposvetskom poli. Tento svätec sa spolu so sv. Virgilom uctieva ako apoštol Korutánska. Po jeho smrti však chamtiví a výbojný Frankovia potláčali, vykorisťovali, zotročovali a odnárodňovali úbohých Slovincov, čím brzdili rozkvet svätej viery na slovinských územiach. Slovinský ľud sa nakoniec proti nim vzbúril a vyhnal všetkých kresťanských kňazov zo svojej krajiny. Preto sa kresťanstvo na týchto územiach rozšírilo až po dlhom čase, keď bolo pôvodné slovanské obyvateľstvo do značnej miery vyhladené.

Dňa 9. februára sa ešte spomínajú: sv. Román, mních Antiochijský, sv. Rainald, biskup, sv. Ansbert, biskup z Rouenu, sv. Kanusius, biskup a ďalší.

10. FEBRUÁR

Sv. Scholastika, opátka (5. stor.)

Zbožné ženské pohlavie sa po všetky veky nadšene a horlivo zapájalo do všetkého, čo v katolíckej Cirkvi z vnuknutia Ducha Svätého podnikali bohumilí mužovia. Tak vedľa sv. Benedikta, veľkého patriarchu mníchov na Západe, preslávila sa jeho rodná sestra, sv. Scholastika, ako duchovná matka všetkých rehoľníčok, ktoré zasvätili svoj život Bohu podľa pravidiel svätého brata. Ako spanilé kvety vydávali vo vinici Kristovej vôňu najkrajších cností.

Scholastika strávila svoje detstvo a mladosť s bratom Benediktom v tichom dome svojho otca Eupra v starobylom mestečku Nursia, neďaleko Spoleta. Ako dedička veľkého majetku po rodičoch a obdarená výnimočnou krásou, zavčasu podľa príkladu brata pohrdla svetom a všetko, čo mala, obetovala Bohu. Nespokojná len s tým, rozhodla sa žiť podľa pravidiel sv. Benedikta a zachovávať tri evanjelické rady: ustavičnú čistotu, dobrovoľnú chudobu a poslušnosť.

Opustila svoje rodisko a usadila sa na úpätí kláštora Monte Cassino. S bratovou pomocou zriadila pri mestečku Plumbariola (dnes Piombarola) prvý kláštor panien Benediktínok, ktorý sama viedla. V duchu pokoja a lásky viedla rehoľné sestry k dokonalej kresťanskej cnosti a vytvorila podľa múdrych pravidiel svojho brata utíšený raj. V ňom rozkvitala nevinnosť, zbožnosť, pokora a láska k Bohu i ľuďom, pričom prinášala bohaté ovocie.

Postupom času sa k nej pripojilo toľko panien a vdov, že pôvodný kláštor už nestačil, a tak v jeho okolí vznikli nové rehoľné domy. Tak ako vznešení Rimania zverovali svojich synov sv. Benediktovi na výchovu, rímske matky odovzdávali svoje dcéry sv. Scholastike, aby ich viedla k Bohu. Scholastika bola pre sestry aj zverenkyne materskou učiteľkou a pestúnkou. Sama úzkostlivo dodržiavala všetky predpisy rehole a svoj život trávila v modlitbách, svätom rozjímaní, v pôstoch, bdení a ručnej práci.

Sv. Benedikt jej bol nielen láskavým bratom, ale aj starostlivým duchovným otcom a vodcom na ceste rehoľnej dokonalosti. Od neho dostávala rady a pokyny, ako má

sväto žiť a spravovať rehoľné sestry. Na tento účel sa brat a sestra stretávali raz do roka vo dvore, ktorý patril kláštoru Monte Cassino a ležal na úpätí hory približne uprostred cesty medzi ich kláštormi. Tam sa svätec so sväticou rozprávali o veciach týkajúcich sa Boha a spásy ľudských duší.

Scholastika otvárala bratovi svoje srdce, zatiaľ čo Benedikt jej dával poučenia, rady a napomenutia, čerpajúc zo svojich bohatých vedomostí a skúseností. Po takýchto stretnutiach sa duša sv. Scholastiky vždy povzniesla nad všetky pozemské starosti k blaženým nebeským výšinám. Po návrate do svojho kláštora odovzdávala sestrám bohatstvo duchovných pokladov, ktoré získala od brata, a to, čo považovala za užitočné pre ich duše.

O poslednom stretnutí sv. Benedikta a sv. Scholastiky zanechal sv. pápež Gregor Veľký túto dojímavú správu: Jedného dňa, keď už bola svätica vekom zoslabnutá, opäť prišla na dvor, kde ju brat láskavo a radostne prijal. Obaja sa ponorili do nábožnej rozpravy, v ktorej si navzájom zverovali svoje radosti i žiale, boje i víťazstvá, skúšky i útechy. Ich rozhovor bol plný svätých myšlienok, vzdychov a citov, ktoré plynuli ako nevyčerpateľný prúd. Po večeri, keď slnko zapadalo, Scholastika povedala: *„Kiež by som sa s týmto svetom rozlúčila tak, ako sa s ním lúči tento krásny deň! Pozri, večer môjho života sa blíži a čoskoro už nebudem mať žiadne bolesti. Potom budeme nerozlučne žiť vo svetle a pokoji večnom!“*

Keď sa zotmelo, Benedikt sa chystal odísť do svojho kláštora. Sestra ho však prosila: *„Prosím ťa, brat môj, neopúšťaj ma tejto noci a zostaň so mnou, aby sme mohli až do úsvitu rozprávať o radostiach nebeského života!“* Benedikt, ktorý prísne dodržiaval rehoľné pravidlá, jej žiadosť odmietol so slovami: *„Čo to hovoríš, sestra? Nemôžem zostať mimo kláštora!“*

Noc bola jasná, na oblohe ani mráčika. Keď Scholastika počula bratovu zápornú odpoveď, obrátila sa k Bohu. Položila ruky krížom na stôl, sklonila hlavu a vrúcne sa modlila. A hľa, sotva modlitbu dokončila, na oblohe sa objavili mraky, zaburácal hrom a spustil sa prudký lejak. Celé údolie zaplavila voda, takže Benedikt a jeho spolubratia nemohli odísť.

Svätec, ktorému sa nič podobné nikdy nestalo, bol zarmútený a nariekal: *„Čo si to urobila, sestra? Nech ti to odpustí všemohúci Boh!“* Scholastika pokojne odpovedala: *„Prosila som ťa, ale nevypočul si ma, preto som sa obrátila k Bohu a on ma vypočul.“* S úsmevom dodala: *„Nuž, odíď, ak môžeš, vráť sa do svojho kláštora a nechaj ma tu samú!“*

A tak Benedikt zostal so sestrou až do svitania. Necítil únavu, a celú noc rozprávali o tom, čím boli ich srdcia naplnené, modlili sa a spievali žalmy. Ráno sa rozlúčili a odišli, posilnení do svojich kláštorov. Scholastika prijala toto posledné nábožné stretnutie s bratom ako dôstojnú prípravu na smrť. Deň jej pozemského života sa chýlil k večeru. Nebeský ženích ju povolal slovami: *„Zima už pominula, dážď prestal a prešiel. Hlas hrdličky počuť je. Vstaň, priateľka moja!“* (Pies 2, 12–13)

Svätica pokojne a blažene zomrela v Pánovi 10. februára roku 543 vo veku 60 rokov. Benedikt stál vo svojej kláštornej komôrke a cez okno hľadel do krajiny. Pohliadnuc na nebo, uzrel dušu svojej sestry v podobe holubice, ako vzlieta k nebeskej ríši.

Poučenie:

Na krídlach modlitieb a svätých rozjímaní sa Scholastika každý deň povznášala z tohto pozemského údolia k Bohu. Keď bola jej svätá duša zbavená telesných pút, vystúpila ako čistá holubica do nebeských výšin. Teraz dosiahla to, po čom túžila, a uzrela to, v čo verila a dúfala. Benedikt sa zaradoval zo slávy, ktorú jeho sestra dosiahla, a spievajúc žalmy, vzdával za to vďaky Bohu. Oznámil bratom blaženú smrť svojej sestry, a tí s ním zdieľali radosť aj smútok.

Nariadil preniesť telo sv. Scholastiky do kláštora Monte Cassino a uložiť ho do hrobu, ktorý bol pripravený pre neho samého. Už 21. marca toho istého roku nasledoval sväticu Scholastiku aj jej brat, svätec Benedikt, a tak boli v jednom hrobe pochované telá tých, ktorých duše boli počas pozemského života vždy jednotné.

Sv. Scholastika sa zobrazovala ako opátka v čiernom rehoľnom rúchu s berlou a s holubicou nad hlavou. Panenské kláštory rádu sv. Benedikta pod ochranou svojej svätej zakladateľky Scholastiky prosperovali a rozširovali sa po všetkých kresťanských krajinách.

Neskôr, v stredoveku, v niektorých kláštoroch upustili od pôvodnej prísnej rehoľnej disciplíny. Tieto kláštory sa zmenili na ústavy pre šľachtičné, kde boli vychovávané dospelé dievčatá. V iných panenských kláštoroch tohto rádu sa však pôvodná disciplína sv. Scholastiky zachovala po všetky časy. Rehoľníčky týchto kláštorov boli pod správou opátok a skladali tri slávne rehoľné sľuby. Dodržiavali prísny pôst, v noci vstávali na spoločné cirkevné hodinky, ktoré spievali a modlili sa v chóre, a žili v ustavičnom odlúčení od sveta.

V Čechách vznikli kláštory tohto rádu pri sv. Jurajovi v Prahe (r. 973), v Tepliciach pri sv. Jánovi Krstiteľovi, kam rehoľníčky v roku 1164 priviedla manželka kráľa Vladislava I. Judita, pri sv. Duchu na Starom Meste pražskom (r. 1346) a v Pustiměři na Morave (r. 1340). Všetky tieto rehoľné domy už dávno zanikli.

Doteraz sa však v Rakúsku zachovali kláštory benediktínok v Haliči, konkrétne v Staniatkách, Přemyšli, Ľvove a v Sierpi, ako aj staroslávny kláštor na Nonnbergu v Salzburgu. Odtiaľ v roku 1890 prišlo niekoľko rehoľníčok do novo založeného kláštora sv. Gabriela na Smíchove pri Prahe.

Sv. Scholastika milovala samotu a, ak to bolo možné, vyhýbala sa styku s ľuďmi. Kedykoľvek však z dôležitých dôvodov s niekým rozprávala, hovorila iba o vážnych veciach, najmä o Bohu a o prostriedkoch, ktoré k nemu vedú.

Kiež by všetci horliví kresťania podľa jej príkladu nachádzali záľubu v tichu svojich domácností, vyhýbajúc sa zbytočným návštevám a stretnutiam, kde býva toľko príležitostí na hriech! Koľko drahocenného času mnohí ľudia premrhajú týmito neužitočnými stretnutiami, ako tým zanedbávajú svoje rodiny a koľko zbytočných,

márnych, ba hriešnych a pohoršlivých slov sa tam vysloví! Koľko hriechov by ľudia mali menej, keby radi zostávali doma a vyhýbali sa neužitočným stretnutiam a návštevám!

„Kde je mnoho rečí, nebýva bez hriechu, ale kto zdržuje svoje pery, je rozumný.“ (Prís 10, 19). Svätá viera nám, samozrejme, nezakazuje spoločenský život, ale prikazuje nám, aby sme boli v styku s ľuďmi opatrní, vyhýbali sa zbytočným rečiam a keď hovoríme, dávali pozor na jazyk, aby sme ním nehrešili.

Láska je výrečná. Tak ako sa oheň nedá ukryť, ani lásku k Bohu nemožno zatajiť. Oheň prejavuje teplo, láska zase slová. Kde ľudia majú v srdci úprimnú lásku k Bohu, tam aj vo svojich všedných stretnutiach radi rozprávajú o Bohu a Božích veciach, pretože čím je srdce naplnené, tým ústa prekypujú.

Naši nábožní predkovia sa pri stretnutí zdravili Božím menom a pri obvyklých zdvorilostiach chválili Boha. *„Pochválen buď Pán Ježiš Kristus,“ „Pozdrav Pán Boh,“ „Pomáhaj Pán Boh,“ „Boh pomáhaj,“ „Uchovaj Boh,“ „Nedaj Bože“* a ďalšie podobné staročeské výrazy dokazujú, ako naši katolícki predkovia vedeli aj vo všednom živote velebiť Boha.

Nie sú tieto pozdravy, vyvierajúce z ich živej viery, nesmierne krajšie než mnohé prázdne a často smiešne moderné heslá, ktoré boli do nášho života prinesené zvonku? Opovrhnime teda týmito bezcennými nánosmi a v duchu našich čestných predkov chváľme Boha aj v každodennom občianskom živote a tým osvedčujme svoju vieru!

Dňa 10. februára sa okrem toho slávi aj spomienka na bl. Viliama pustovníka, sv. Silvána biskupa, sv. Erdulfa biskupa a mučeníka a ďalších svätých.

11. FEBRUÁR

I. Sviatok Siedmich blahoslavených zakladateľov rádu Služobníkov Panny Márie (13. stor.)

Na slávnosť Nanebovzatia Panny Márie 15. augusta 1239 sa v jednom chráme vo Florencii v Taliansku zišlo sedem vážených, bohatých a zbožných mešťanov. Počas horlivých modlitieb a svätého rozjímania pocítili vnuknutie vyššej moci a silnú túžbu zanechať svet a zasvätiť svoj život službe a úcte Panny Márie. Týmito mešťanmi boli: Bonfilius Monaldi, Bonajunkta Manetti, Manetus dell'Antella, Amideo Amidei, Uguceio Uguccioni, Sosteneo de Sosteneis a Alexius Falconieri.

Po vzájomnom dôvernom rozhovore sa utvrdili v presvedčení, že toto vnuknutie pochádza od Matky Božej, a prisľúbili, že podľa neho budú všetci konať. Následne sa obrátili na biskupa Ardinga, ktorý ich zbožný úmysel schválil. Rozdali svoj majetok chudobným, obliekli si šedé kajúce rúcho a 8. septembra toho istého roku odišli na pustatinu neďaleko mesta, kde sa usadili v jednoduchej chatrči.

V odlúčení žili v svätej láske, postili sa a modlili, rozjímali o umučení Pána a bolestiach Panny Márie a vzájomne sa duchovne povzbudzovali. Ich príklad čoskoro vzbudil pozornosť, správy o ich živote sa rozšírili do okolia a ľudia ich prichádzali obdivovať. Aby unikli ľudskej sláve, odišli 31. mája 1243 na vrchol odľahlej hory Senario, vzdialenej tri hodiny od Florencie. Tam sa rozhodli v tichej odlúčenosti od sveta slúžiť Matke Božej ako pustovníci.

Spočiatku žili vo voľnom spoločenstve, no na podnet biskupa sa rozhodli založiť reholu, prijali pravidlá sv. Augustína, obliekli si čierne mníšske rúcho so škapuliarom a po noviciáte boli všetci vysvätení za kňazov, okrem Alexia Falconieriho, ktorý zo skromnosti zostal len reholným bratom. Papež Alexander IV. schválil nový rád nazvaný *„Služobníci Panny Márie“* alebo *„Serviti“* a jeho prvým predstaveným sa stal Bonfilius Monaldi.

Čoskoro sa Serviti usadili aj vo Florencii, kde ich slávny chrám Zvestovania Panny Márie slúžil ako centrum, z ktorého sa rád rozšíril po všetkých katolíckych krajinách. Alexius Falconieri, ktorý ako jediný zo zakladateľov nezvolil kňazstvo, konal jednoduché manuálne práce a zbieral almužny. Zomrel blažene v roku 1310 vo veku 110 rokov.

Už pri jeho smrti mal rád Servitov 10.000 členov. Tento rád si získal takú obľubu, že vzniklo aj ženské odvetvie a početné bratstvá tretieho rádu (terciárov a terciárok), do ktorých vstupovali aj králi, kráľovné a ľudia všetkých spoločenských vrstiev, aby dôstojne uctievali Matku Božiu a žili a umierali sväto v jej mene.

Serviti podľa svojich pravidiel rozjímali najmä o tajomstvách umučenia Ježiša Krista a bolestiach jeho presvätej Matky Márie. V ich kláštoroch sa dňom i nocou ozývali modlitby a spevy na počesť Božej Rodičky. Reholníci si vzali k srdcu dojímavé slová Matky Božej, ktoré znejú ako napomenutie všetkým zbožným kresťanom: *„Vy všetci, ktorí prechádzate cestou, pozrite a viďte, či je bolesť ako bolesť moja!“*

Rád Služobníkov Panny Márie si získal veľkú obľubu po celom katolíckom svete. Na pamiatku toho, že rád Servitov vznikol na pustej hore Senario pri Florencii, sa jeho

starší členovia, keď po rokoch služby v kláštoroch zostarli, radi vracali na tamojšiu pustatinu, aby sa ako pustovníci pripravovali na blaženú smrť.

Najväčšou ozdobou tohto rádu bol svätý Filip Benícius, ktorý doň vstúpil v roku 1253. Významne prispel k jeho rozšíreniu medzi terciárov a v roku 1267 bol zvolený za generálneho predstaveného. Zaslúžil sa o jeho rozkvet a rozšírenie. Serviti sa preslávili aj pestovaním vied a kázaním.

Všetci zakladatelia tohto rádu zomreli blaženou smrťou a pre svoje hrdinské cnosti a mnohé zázraky, ktorými ich Boh oslávil, boli vyhlásení za blahoslavených. V Čechách mali Serviti v minulosti kláštory na Novom Meste Pražskom pri Panne Márii na Slupi, kam ich uviedol Karol IV. (1360–1420 a znova 1669–1783), na Starom Meste Pražskom pri svätom Michalovi (1027–1786), v Konojedoch a v Rabštejne. Kláštor Servitov v Králikoch bol v roku 1883 odovzdaný Redemptoristom.

V súčasnosti je v Čechách jediný kláštor tejto rehole v Nových Hradoch. Okrem neho sa v rakúskych krajinách zachovali kláštory Servitov vo Viedni, Innsbrucku a Pešti.

Poučenie:

V dobách živej viery považovali vždy najvznešenejší muži za najkrajšiu úlohu svojho života uctievať Božiu Rodičku a slúžiť jej. Táto svätá úcta k Panne Márii bola a zostáva charakteristickým znakom pravoverných kresťanov. Dejiny ukazujú, že všetky sekty, ktoré odpadli od katolíckej Cirkvi, sa ihneď odvrátili od Matky Božej a zavrhli úctu k nej.

Všetci bludári útočili na Božiu Rodičku a časom stratili aj vieru v jej Božského Syna. Upadli do povrchného náboženského racionalizmu a nakoniec do úplného bezverectva, čo je pochopiteľné. Matka Božia má v dejinách nášho vykúpenia také významné miesto, že kto ju zavrhuje, nemôže si uchovať ani pravú vieru v jej Božského Syna. Svätí otcovia a katolícki teológovia učia, že Panna Mária mala podiel na našom vykúpení, keďže počala a porodila Spasiteľa, a že nikto nezíska spásu inak než skrze ňu.

Úcta k Matke Božej je jedným z tých znamení, podľa ktorých možno s morálnou istotou súdiť, či bude človek spasený. Buďme teda všetci *„Serviti“,* teda nábožnými služobníkmi Panny Márie, aby sa na nás naplnili slová Svätého písma, ktorými k nám vznešená Svätica hovorí: *„Kto ma našiel, našiel život a dosiahne spásu od Hospodina.“* (Prís 8, 35)

II. Sv. Eufrozína, panna (5. stor.)

Svätí a svätice Božie, usilujúci sa o vyššiu kresťanskú dokonalosť, si niekedy volili spôsoby, ktoré sú pre nás nepochopiteľné. Tak urobila aj svätá panna Eufrozína. Bola dcérou významných rodičov z Alexandrie v Egypte, ktorí jej poskytli vzornú kresťanskú výchovu. Keď mala dvanásť rokov, jej matka zomrela. Otec Pafnucius si svoju jedinú dcéru veľmi vážil a miloval ju ako zrenicu oka. Mladá Eufrozína pod jeho starostlivým dozorom vyrástla v pokojnej domácnosti na krásnu a nábožnú pannu.

Príklad mnohých vdov, panien a mužov, ktorí vtedy pre nebeské kráľovstvo opúšťali svet a hľadali útočisko v kláštoroch a na púšti, aby mohli slúžiť výlučne Bohu, v nej vzbudil túžbu opustiť tento svet. Rozhodla sa vzdať bohatstva, slávy a pôžitkov a žiť zbožne a kajúcne v kláštornom ústraní. Medzitým sa o jej ruku uchádzalo mnoho mladíkov a otec Pafnucius jedného z nich vybral za jej ženícha.

Eufrozína však nemala záujem o svetský život. Svojím snúbencom si zvolila Ježiša Krista a pevne sa rozhodla, že sa nevydá, ale celý svoj život zasvätí panenskej čistote a službe nebeskému ženíchovi. Tento postoj však viedol k ťažkému zápasu, pretože otec odmietol jej prosbu, aby mohla vstúpiť do kláštora. Eufrozína ho márne prosila v slzách a zaprisahávala, aby ju k sobášu nenútil. Pafnucius však zostával neoblomný a začal chystať svadbu.

V tejto tiesni sa Eufrozína uchýlila k Bohu. Celú noc sa horlivo modlila a premýšľala, ako naplniť svoju túžbu. Najprv chcela utiecť do ženského kláštora, ale uvedomila si, že by ju otec rýchlo našiel a prinútil k sobášu. Nakoniec sa rozhodla pre odvážny krok: tajne si zaobstarala odev cisárskeho panoša, ostrihala si vlasy a ako muž, ukrývajúc svoje pohlavie aj pôvod, odišla do neďalekého mužského kláštora.

Prosila, aby ju prijali ako mnícha. Jej prosby a dôvody, prečo uteká zo sveta, boli také dojímavé a úprimné, že opát neváhal a prijal *„nového brata“* menom Smaragd. Starý mních ju učil kláštorným pravidlám. V mužskom prestrojení, nepoznaná nikým, Eufrozína bývala v samostatnej cele, svedomito vykonávala všetky zadané práce, prísne sa postila, horlivo sa modlila a rozjímala. Vďaka svojej pokore a zbožnosti sa stala vzorom pre ostatných mníchov. Takto slúžila Bohu celých 38 rokov.

Keď Eufrozína utiekla z otcovského domu, nastal veľký rozruch. Namiesto svadobnej radosti zavládol smútok. Pafnucius oplakával svoju jedinú radosť a útechu. Neskoro

si uvedomil svoju tvrdohlavosť a ľutoval, že nútil svoju milovanú dcéru k sobášu. Márne posielal služobníkov, aby ju hľadali v meste, na lodiach v prístave, na cestách, v úkrytoch či na púšti. Rovnako márne ju hľadal v ženských kláštoroch.

Zronený Pafnucius si obliekol kajúce rúcho a uchýlil sa do kláštora, kde Eufrozína žila nepoznaná, aby tam našiel útechu a posilu. Opát mu ukázal cestu k Bohu, potešil ho Božím slovom a povzbudil ho k horlivej modlitbe a konaniu dobrých skutkov. Pafnucius často navštevoval kláštor a rozprával sa s mníchmi o duchovných veciach. Tieto rozhovory mu prinášali sladkú útechu, keď videl, ako títo muži žijú v dobrovoľnej chudobe, čistote, poslušnosti a pokoji.

Eufrozína vídavala svojho otca a počúvala jeho náreky, no neprezradila mu svoju totožnosť až po rokoch, keď cítila, že ju Boh už čoskoro povolá k sebe. Raz opát poradil Pafnuciovi, aby sa so svojím smútkom zveril zbožnému mníchovi Smaragdovi, ktorý prišiel do kláštora z cisárskeho paláca a vynikal múdrosťou nad všetkých bratov. Pafnucius teda navštívil tohto *„brata“*.

Eufrozína sa za tie roky asketického života tak zmenila, že ju otec v mníšskom rúchu nespoznal. Prekonala silný vnútorný boj, ovládla svoj hlas aj city a utešovala zroneného otca slovami plnými nádeje, sľubujúc mu, že svoju dcéru určite uvidí šťastnú ešte pred svojou smrťou. Pafnucius odišiel potešený, akoby už svoju dcéru našiel.

Eufrozína potom žila ešte niekoľko rokov šťastne v tichu kláštora, vzdialená od pokušení sveta a v srdci prežívajúc blažený pokoj a svätú spokojnosť. Po 38 rokoch ju však zložila vážna choroba. Dala si zavolať svojho starého otca, položila hlavu na jeho hruď a s očami plnými sĺz povedala: *„Pán Boh vypočul tvoju modlitbu. Svoju dcéru uvidíš a spoznáš skôr, ako zomrieš. Pozri, drahý otče, na mňa a spoznaj svoje dieťa. Tvoje srdce ma poznalo už dávno, ale tvoje oči boli zaslepené. Boh ma priviedol sem a jeho svätá vôľa chcela, aby som mu na tomto mieste slúžila, nepoznaná nikým. Preto mi, drahý otče, odpusť, že som ti spôsobila tento krátky smútok, aby sme mohli byť obaja spoločne naveky spojení v radosti nebeskej. Udeľ mi svoje požehnanie a nech Boh daruje tebe pokoj a blaženosť!“*

Po týchto slovách Eufrozína pokojne zomrela v Pánovi. Stalo sa to približne v polovici 5. storočia. Pafnucius, šokovaný a zronený touto nečakanou správou, omdlel. Zvesť o tejto výnimočnej udalosti vyvolala úžas medzi všetkými mníchmi i obyvateľmi Alexandrie. Všetci začali velebiť svätú pannu, ktorá tak podivuhodne žila a zomrela.

Telo svätej Eufrozíny bolo s veľkou úctou a slávou pochované. Starý Pafnucius sa úplne vzdal sveta a presťahoval sa do kláštora, kde jeho dcéra tak dlho žila nepoznaná. Tam v modlitbách a svätom rozjímaní čakal na svoju smrť, ktorá ho napokon naveky spojila s jeho dcérou.

Poučenie:

Svätá Eufrozína svojim obdivuhodným životom ukázala, ako sa podľa slov Krista *„nebeské kráľovstvo dobýva násilím“* a ako ho získavajú tí, ktorí násilie voči sebe preukazujú. Spasiteľ hovorí: *„Každý, kto opustí dom, bratov, sestry, otca, matku,*

manželku, deti alebo polia pre moje meno, dostane stonásobne viac a bude mať večný život.“ (Mt 19, 29)

Dňa 11. februára sa tiež pripomína pamiatka sv. Adolfa biskupa, sv. Jonáša mnícha, sv. Lazára biskupa, sv. Saturnina a jeho druhov mučeníkov, sv. Teodory cisárovnej, blahoslaveného Jána de Britto, mučeníka a ďalších.

12. FEBRUÁR

I. Sv. Eulália, panna a mučeníčka (3. stor.)

Počas krutého prenasledovania Kristovej Cirkvi za vlády rímskeho cisára Diokleciána (284 – 305) a jeho spoluvládcu Maximiana Herkulia, trpelo vo viere a zomrelo mučeníckou smrťou mnoho kresťanov. Medzi nimi sa v španielskom meste Barcelona preslávila svätá Eulália.

Táto svätá panna, dcéra vznešených kresťanských rodičov, už od detstva horlivo slúžila Bohu. Jej rodičia ju milovali a tešili sa, keď videli, ako napreduje v múdrosti, v bázni pred Bohom a úprimnej nábožnosti. Aby svoju milovanú dcéru uchránili pred všetkými pohoršeniami a zlými príležitosťami, opustili s ňou Barcelonu a presťahovali sa na majetok neďaleko mesta. Tam Eulália v tichu domova rástla a bola jedinou radosťou a potešením svojich rodičov.

Medzitým do Barcelony prišiel miestodržiteľ Dacián, ktorý podľa cisárskych rozkazov prenasledoval kresťanov. Celé mesto trpelo hrôzou a strachom, keď miestodržiteľ nariadil najukrutnejšie mučenie veriacich. Len čo sa o tom dozvedela Eulália, vzplanula neodolateľnou túžbou položiť svoj život za vieru v Ježiša Krista. Svojho Božského Spasiteľa milovala tak vrúcne, že pokladala za najväčšie šťastie a poctu zomrieť za neho.

Aby jej zámer nikto neprekazil, neprezradila ho ani svojim najbližším priateľkám, ani rodičom. V tichosti sa pripravila, a až v noci, keď všetci v dome spali, vstala, opustila dom a odišla do mesta.

Ráno predstúpila pred miestodržiteľa Daciána, odvážne vyznala svoju vieru v Krista a prísnymi slovami ho karhala za to, že pohŕda jediným pravým Bohom, Stvoriteľom a Vládcom celého sveta, a klania sa mŕtvym modlám. S neobyčajnou odvahou, ktorá prevyšovala jej vek i pohlavie, mu vyčítala, akým je zbabelým ukrutníkom, keď necháva mučiť a vraždiť nevinných ľudí len preto, že odmietajú veriť pohanským bájkam. Nakoniec mu priamo povedala, že pohanskí bohovia sú iba démoni a že on i všetci zatvrdnutí modloslužobníci budú večne zatratení.

Rozhnevaný vládca nariadil katom, aby statočnú pannu ihneď zbičovali, dúfajúc, že ju takto odvráti od Krista. Po chvíli ju presviedčal, aby odvolala svoje slová, ktoré podľa neho vyslovila z nevedomosti a unáhlenia. Sľuboval, že ju prepustí, ak sa zriekne svojej viery a obetuje modlám. Eulália mu však odvetila: *„Nemôžem odvolať*

svoje slová, lebo by som tým klamala, a Boh klamstvo zakazuje a trestá. Krista, svojho Spasiteľa, nezapriem a nebojím sa rán pre neho. Necítim žiadnu bolesť, pretože Kristus ma posilňuje a potešuje!“

Tieto slová vládcu Daciána ešte viac rozzúrili. Nariadil, aby svätú pannu natiahli na škripec a jej telo rozodierali železnými hrebeňmi. Zavesená na mučidle sa svätica modlila s veselou mysľou, akoby žiadnu bolesť necítila: *„Pane Ježišu Kriste, vypočuj moje volanie a posilňuj ma, aby som vytrvalo znášala muky pre sväté meno Tvoje a bola prijatá medzi Tvojich vyvolených do večného života!“*

Keď kati začali svätú Euláliu páliť horiacimi fakľami, zaspievala slová žalmu: *„Zmiluj sa nado mnou, Bože, lebo ma pošliapal človek, celý deň bojoval so mnou a sužoval ma. Vytrhol si moju dušu zo smrti a moje nohy od pokleskov, aby som sa mohla páčiť pred Bohom vo svetle živých.“* (Žalm 56)

Potom pokračovala v modlitbe: *„Pane Ježišu Kriste, vypočuj moju modlitbu a preukáž mi svoje milosrdenstvo. Prijmi ma už do svetla večného!“* Počas tejto modlitby kati zrazu zistili, že ich fakle zhasli. Užasnutí nad jej odvahou, trpezlivosťou a dojemnou modlitbou, boli títo suroví ľudia natoľko vydesení, že padli na zem a triasli sa. Medzitým svätá Eulália vydýchla svoju dušu.

Vládca Dacián, stále nenaplnený vo svojej ukrutnosti, nariadil, aby telo umučenej svätice nechali na škripci, až kým ho neroztrhajú dravé vtáky. Na tretí deň sa však niekoľkým nábožným mužom podarilo, bez vedomia stráží, telo zložiť a s úctou ho pochovať. Táto udalosť naplnila kresťanov veľkou radosťou.

Dňa 23. októbra 878 boli ostatky svätej Eulálie slávnostne prenesené do biskupskej katedrály v Barcelone, pričom sa udialo mnoho zázrakov. Španielski námorníci uctievajú a vzývajú túto svätú mučeníčku Kristovu ako svoju mocnú patrónku.

Poučenie:

Ako vrúcne milovala svätá Eulália Krista Pána! Opustila svoj dom, bohatstvo i rodičov a dobrovoľne vyznala pred pohanským sudcom, že je kresťanka, hoci vedela, že ju za to čaká strašná mučenícka smrť. Jediným slovom mohla uniknúť mukám a smrti, no Kristus bol pre ňu všetkým, zatiaľ čo svet považovala za ničotný. Preto sa neodklonila od svojej viery ani od lásky k Božskému Spasiteľovi.

Keď ju sudca presviedčal, aby svoje slová odvolala, odpovedala: *„Nesmie sa klamať.“* Aký krásny príklad pre nás všetkých! Koľkokrát sme už v modlitbe tvrdili, že Krista Ježiša milujeme z celého srdca nadovšetko, no pritom to boli len prázdne slová. Často totiž nemilujeme Pána skutkami a opakovane sa vraciame k svojim starým hriešnym návykom. Apoštol Pánov nás vyzýva, aby sme nemilovali slovami, ale skutkami.

Svätá Eulália odmietla klamať, hoci by jediným nepravdivým slovom unikla mukám a smrti. Koľkí kresťania klamú kvôli malichernému zisku, aby sa vyhli nepríjemnostiam alebo získali obdiv ľudí! *„Ohavnosťou sú Hospodinovi lživé pery.“* (Prís 12, 22) *„Preto zanechajte lož a hovorte pravdu každý so svojím blížnym, lebo sme si navzájom údmi.“* (Ef 4, 25)

II. Sv. Benedikt z Anianu, opát (8. stor.)

V reholi sv. Benedikta sa občas objavovali horliví mužovia, ktorí sa snažili napraviť klesajúcu disciplínu mníchov a viesť kláštory k dodržiavaniu prísnych pravidiel rádu. Medzi týmito reformátormi vynikal svojím svätým životom v 8. a 9. storočí Benedikt z Anianu. Pochádzal z grófskej rodiny z oblasti Languedoc. Ako mladík sa stal čašníkom na dvore kráľa Pipina Krátkeho (741–768). Tento zbožný mladý muž však čoskoro znenávidel hlučný život na dvore a zatúžil po samote, aby mohol pokojne slúžiť Pánovi Kristovi.

Dlho nemohol svoje vrúcne túžby uskutočniť, až kým ho k tomu neviedlo Božie vnuknutie. V roku 774, keď sprevádzal Karola Veľkého do vojny proti Longobardom, spadol do rieky Tessina a takmer sa utopil. Keď sa zachránil, bol presvedčený, že touto udalosťou mu Boh dal pokyn, aby sa úplne zriekol sveta a zasvätil svoj život Božej službe. Po skončení vojenskej výpravy preto opustil dvor a vstúpil do kláštora sv. Seguana v Langres v Burgundsku. Tam žil v najprísnejšej disciplíne, prísne sa postil, ochotne vykonával najopovrhovanejšie práce a stal sa vzorom nábožného a pokorného mnícha.

Keďže mal byť po smrti tamojšieho opáta zvolený za jeho nástupcu, utiekol do svojej vlasti, Akvitánie. Na statku, ktorý zdedil po rodičoch pri potoku Aniane, založil kláštor Aniansky, kde sa usadil s niekoľkými mníchmi. Títo, rovnako ako on, túžili zachovávať reholu sv. Benedikta podľa pôvodných prísnych pravidiel svojho

zakladateľa. S týmito bratmi žil Benedikt v najväčšej chudobe a čoskoro sa dočkal radosti, keď do jeho kláštora začali prichádzať ďalší nábožní mladíci a muži. Podľa jeho príkladu sa odovzdali ustavičnej modlitbe, svätému rozjímaniu, postu, chudobe a pokore, aby mohli horlivo slúžiť Bohu.

Kláštor si získal veľkú obľubu a mnohí šľachtici ho obdarovali majetkom. Opát Benedikt ochotne prijímal dary, ktoré boli kláštoru venované, no využíval ich hlavne na pomoc chudobným a nešťastným. Prepúšťal nevoľníkov na slobodu a preukazoval dobro aj tým, ktorí kláštoru škodili.

Raz ukradol zlodej kláštorného koňa, no bol chytený, zbitý a predvedený k opátovi, aby ho podľa práva potrestal. Svätý opát však prikázal jeho rany vyliečiť, zaobchádzal s ním láskavo, obdaroval ho peniazmi a prepustil ho. Inokedy, keď kráčal s jedným bratom, stretol človeka, ktorý jazdil na ukradnutom kláštornom koni. Mních, poznajúc koňa, začal kričať, no opát mu pokynul, aby mlčal, a povedal: *„Kôň sa často podobá na iného koňa.“* Po chvíli však, keď už zlodej odišiel, dodal, že koňa spoznal, no nechcel toho človeka verejne zahanbiť. Takto sa svätec zachoval podľa slov sv. Pavla: *„Nikomu neodplácajte zlé za zlé. Ak má tvoj nepriateľ hlad, nakŕm ho; ak má smäd, daj mu piť, lebo tým zhromaždíš na jeho hlavu žeravé uhlie. Nedaj sa premôcť zlému, ale premáhaj zlo dobrom.“* (Rim 12, 17. 20. 21)

V roku 798 vypukol v Burgundsku hlad kvôli neúrode. Do kláštora Anianskeho prichádzali davy chudobných ľudí, ktorí hľadali pomoc. Opát Benedikt sa ujal týchto úbožiakov a sýtil ich, pričom s bratmi žil veľmi skromne. Jeho zbožnosť, múdrosť a dobrota sa rozšírili ďaleko a dozvedel sa o nich aj kráľ Ľudovít Zbožný, syn Karola Veľkého. Ten si výborného opáta veľmi obľúbil a horlivo podporoval jeho snahy o obnovu reholnej disciplíny v benediktínskych kláštoroch.

Keď sa Ľudovít Zbožný po smrti svojho otca stal samovládcom, povolal Benedikta z Anianu k sebe do Franskej ríše, aby spolu pracovali na obnove a rozkvete reholného života v celej krajine. Najskôr mu zveril kláštor sv. Maura v Alsasku, kam sa Benedikt presťahoval s niekoľkými mníchmi z Anianskeho kláštora. Neskôr, aby ho mal blízko pri svojom sídle v Aachene, nechal pre neho postaviť kláštor Korneliusmünster. Zveril mu dozor nad všetkými kláštormi v ríši a poveril ho starosťou o ich reformu.

Pod Benediktovým vedením vznikol osobitný poriadok s 80 kapitolami, ktorý podrobne vysvetľoval starobylú reholu sv. Benedikta a zaviedol jednotnú disciplínu vo všetkých kláštoroch. Tento poriadok bol schválený na cirkevnom sneme v Aachene roku 817 a potvrdený cisárom. Benedikt ho potom podľa cisárovho príkazu zaviedol vo všetkých kláštoroch ríše a stal sa tak druhým otcom benediktínskeho rádu.

Sv. Benedikt z Anianu horlil po obnove reholnej disciplíny v kláštoroch a ako dobrý pastier bdel aj nad najvzácnejším pokladom kresťanského ľudu, ktorým je neporušená katolícka viera. Vtedy v západných krajinách povstali heretici, tzv. adopciáni, ktorí učili, že Kristus Pán podľa svojho človečenstva nie je pravým a prirodzeným Synom Božím, ale iba Otcom adoptovaným Synom.

Proti tomuto bludnému učeniu sa roku 794 zišiel významný cirkevný snem vo Frankfurte. Ten jasne a jednoznačne formuloval katolícke učenie, že Kristus Pán ako Boh a človek je pravý a prirodzený Syn Boží. Na tomto sneme sv. Benedikt z Anianu hlásal pravovernú náuku, a keď sa vrátil do svojej vlasti, upevňoval v tejto viere mníchov svojho rádu.

Posledné roky svojho života trpel sv. Benedikt bolestivou chorobou, ktorú znášal trpezlivo a s odovzdanosťou do Božej vôle. Keď sa nábožne pripravil na smrť, rozlúčil sa s bratmi a so slovami modlitby: *„Pane, konaj so svojím služobníkom podľa svojho milosrdenstva,“* odovzdal svoju dušu Pánovi 12. februára 821.

Poučenie:

V živote sv. Benedikta z Anianu nás osobitne dojímala jeho láskavosť a pokora, ktorú prejavoval voči chybujúcim ľuďom. Keď videl, že iní páchajú ťažké hriechy, nezavrhoval ich ani sa nepokladal za lepšieho, ale pamätal na vlastnú krehkosť, aby sám neklesol. Keď vidíme hriešneho človeka, mali by sme si myslieť, že je to pre nás výstraha, aby sme sami nespadli ešte hlbšie než on. *„Kto stojí, nech si dáva pozor, aby nepadol!“* Ak nie sme takí, ako mnohí iní hriešni ľudia, nie je to našou zásluhou, ale zásluhou Božej milosti.

Cudzia krehkosť by nám mala pripomínať našu vlastnú slabosť a viesť nás k Bohu milej pokore, aby sme sa nepreceňovali a skromne zmýšľali o sebe. Nespoliehajme sa na svoj doterajší život, ktorý sme z Božej milosti možno prežili bez smrteľných hriechov, lebo už dnes alebo zajtra môžeme upadnúť do najväčších hriechov. Nemajme sa za lepších než iní ľudia a ponechajme súd nad nimi Bohu, ktorý každého najlepšie pozná a hodnotí podľa jeho zásluh.

Tomáš Kempenský hovorí: *„Nechváľ sa dobrými skutkami, lebo Boh súdi inak ako ľudia; jemu sa často nepáči to, čo ľuďom spôsobuje obdiv. Ak máš na sebe niečo dobré, ver, že iní sú ešte lepší, aby si zostal pokorným.“*

III. Sv. Meletius, biskup (4. stor.)

Vonkajšie nešťastia, ako sú oheň, povodne či útoky dravej zveri, hoci sú vážne, nie sú také ničivé ako tie, ktoré napádajú človeka zvnútra – napríklad rozličné choroby. Zatiaľ čo tisíce ľudí môžu zahynúť v dôsledku vonkajších pohrôm, milióny umierajú na choroby. Podobne je to aj s katolíckou Cirkvou. Prenasledovania zo strany pohanov a Židov nikdy nepoškodili Cirkev tak, ako kacírstva a rozkoly vznikajúce priamo v jej lone.

Pohania a Židia prenasledovali Cirkev tri storočia. Počas tohto obdobia tisíce kresťanov položili svoj život za vieru, no ich duše zostali zachránené. Naopak, kacírstva, ktoré sa objavili po týchto krvavých prenasledovaniach, priviedli celé krajiny k strate pravej viery.

Tri storočia po vzniku kresťanskej Cirkvi vystúpil kňaz menom Arius, ktorý začal šíriť učenie, že Ježiš Kristus nie je Boh, ale najvyššia bytosť stvorená Bohom. Ariove

učenie získalo mnoho nasledovníkov, vrátane cisárov a kráľov, ktorí kruto prenasledovali všetkých verných katolíckej viere. Tí však pevne verili, že Ježiš je skutočný Syn Boží.

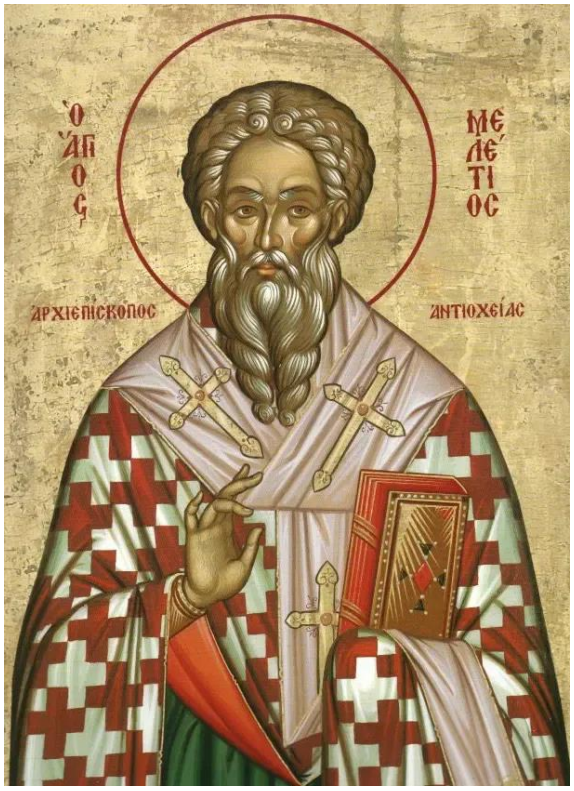

V tomto období žil Meletius, narodený v meste Meletine v Malej Arménii. Pochádzal z bohatých rodičov a už od mladosti prejavoval veľkú lásku k Božím pravdám. Meletius bol spravodlivý, dobrotivý a láskavý ku každému. Jeho tvár odrážala pokoj a jeho oči vyžarovali hlbokú lásku k blížnym. Nevinnosť zdobila jeho čelo, úsmev detinskej radosti plynul z jeho úst, a jeho ruky boli vždy pripravené pomáhať. Spájal v sebe dokonalosť kresťanských cností, čím si získal lásku a dôveru ľudu, ako aj úctu vznešených vrstiev.

V roku 357 bol Meletius zvolený za biskupa v meste Sebaste v Arménii. Táto Cirkev však bola v zlom morálnom stave, preto ju Meletius po krátkom čase opustil a usadil sa v meste Berröa v Sýrii. V roku 360 alebo 361 sa uvoľnil arcibiskupský stolec v Antiochii. Pri voľbe nového arcibiskupa sa spojili katolíci a ariani a jednohlasne zvolili Meletia. Ariani dúfali, že Meletius bude stáť na ich strane, avšak veľmi sa zmýlili.

Meletius už počas prvého mesiaca vo funkcii arcibiskupa očistil svoju Cirkev od bludov. Bez kompromisov odstránil z Cirkvi všetkých, ktorí odmietali veriť v božstvo Ježiša Krista. Tento čin rozzúril arianov, ktorí sa obrátili na cisára Konštantia a obvinili Meletia.

Cisár Konštantius, hoci bol kresťan, bol nestály a ľahko ovplyvniteľný. Na základe klamstiev arianov zbavil Meletia arcibiskupského úradu a poslal ho do vyhnanstva.

Keď bol svätý Meletius vyhnaný z Antiochie, cisársky miestodržiteľ ho chcel na vlastnom voze vyprevadiť z mesta. Rozhorčení katolíci by ho však boli takmer ukameňovali, keby ho Meletius nebol svojím plášťom ochránil. Táto udalosť ukázala, akú veľkú úctu a lásku cítili veriaci k svojmu biskupovi.

Cisár následne vymenoval za arcibiskupa Antiochie jedného z hlavných stúpencov Ariovho učenia. Ariani dúfali, že týmto dosiahnu víťazstvo svojho bludu. Katolíci však zostali verní svojmu vyhnanému biskupovi. Svedčí o tom aj skutočnosť, že na jeho meno krstili svoje deti, uchovávali jeho obraz vo svojich domovoch a dokonca ho zobrazovali na náradí a pečatiach.

Po smrti cisára Konštantina nastúpil na trón Jovian, ktorý dovolil svätému Meletiovi vrátiť sa do Antiochie. Aj keď Jovian vládol len krátko, jeho kroky smerovali k obnove poriadku v Cirkvi. Nasledovníkom Joviana sa však stal Valens, zapálený stúpenec

arianizmu. Tento cisár sa pokúšal donútiť katolíkov, aby odpadli od pravej viery a prijali bludy Ariusa. Keď svätý Meletius odmietol podriadiť sa týmto nariadeniam, bol opäť poslaný do vyhnanstva.

Cisár Valens zahynul vo vojne a na jeho miesto nastúpil jeho vnuk Gratian. Tento katolícky priateľský panovník ako prvý skutok svojej vlády nariadil návrat všetkých katolíckych biskupov z vyhnanstva. Medzi nimi bol aj svätý Meletius, ktorého návrat do Antiochie bol triumfálny. Celé mesto mu vyšlo v ústrety, a ako píše svätý Ján Zlatoústy, mnohí sa cítili poctení už len tým, že mohli počuť jeho hlas alebo vidieť jeho tvár.

V roku 379 sa v Antiochii uskutočnilo veľké cirkevné zhromaždenie na vyriešenie náboženských sporov a potvrdenie pravej apoštolskej viery. Predsedom tohto zhromaždenia bol svätý Meletius. Keď sa v roku 381 stal cisárom východnej ríše Teodosius, zvolal všetkých biskupov do Konštantínopolu na synodu, ktorá sa neskôr stala druhým všeobecným cirkevným snemom. Svätý Meletius, napriek vysokému veku, viedol predsedníctvo tohto historického zhromaždenia. Svojou miernosťou a láskavosťou zmieroval rozhorčené mysle prítomných biskupov.

Toto zhromaždenie bolo posledným dielom svätého Meletia na zemi. Zomrel vo vysokom veku, bohatý na cnosti a obklopený úctou všetkých prítomných biskupov. Jeho ctihodné pozostatky boli prenesené do chrámu svätého Babilasa v Antiochii s veľkou slávnosťou.

Poučenie:

Mnohí ľudia stále nerozumejú, čo znamená byť účastníkom Krista. Domnievajú sa, že nezáleží na tom, či je človek židom, pohanom, moslimom alebo kresťanom, ak sa správa poctivo. Takíto ľudia odmietajú pravdu, že len skrze Krista môže byť človek spasený. Svätí mučeníci nám dali príklad, že je lepšie obetovať život i celý svet, než sa zrieknuť Krista.

Žiaľ, aj medzi kresťanmi sú takí, ktorí si myslia, že nezáleží na tom, či sa človek presne drží učenia katolíckej Cirkvi. Príklad svätého Meletia nás učí, že vernosť pravde je nevyhnutná. Rovnako ako on neohrozene bránil pravé učenie, musíme sa aj my zasadzovať za našu vieru.

Nesmierne dôležité je pritom neupadnúť do neznášanlivosti. Ako svätý Meletius miloval aj svojich protivníkov a zavrhoval ich bludy, nie však ich osoby, aj my máme žiť tak, aby naša láska k iným ukázala pravosť nášho náboženstva. Kristus hovorí: *„Podľa toho poznajú, že ste moji učeníci, ak sa budete navzájom milovať.“*

Dňa 12. februára si pripomíname aj pamiatku sv. Modesta, mučeníka; sv. Gaudencia, biskupa; sv. Štefana, biskupa; sv. Ludana, vyznávača a ďalších.

13. FEBRUÁR

I. Sviatok 26 svätých japonských mučeníkov (16. stor.)

Katolícka Cirkev, poslušná príkazu Pána, aby evanjelium bolo hlásané po celom svete všetkému stvoreniu, postupne so svätým zápalom rozširovala svoje misie po celej zemi. Obzvlášť od čias, keď sa mnohé európske národy odlúčili od Cirkvi vplyvom neblahého protestantizmu, sústredila Cirkev svoje misijné aktivity medzi pohanmi v zámorských krajinách.

Najslávnejším kazateľom pohanov v 16. storočí bol sv. František Xaverský zo Spoločnosti Ježišovej. S mimoriadnym úspechom šíril svetlo Kristovej viery najmä v Japonsku. Táto krajina leží vo východnej Ázii oproti Číne, rozprestiera sa na mnohých ostrovoch a má dnes takmer štyridsať miliónov obyvateľov. Japonci sú pracovití, vzdelaniachtiví, prívetiví a uhladení v správaní, no sú ponorení v pohanských poverách a ich mravy sú veľmi narušené. Manželská nevera, smilstvo či samovražda pre nich nie sú hriechmi a iné nepravosti, ktoré cnostný kresťan s hrôzou odmieta, sú v Japonsku zákonom tolerované, ba niekedy dokonca odporúčané alebo prikazované.

Tento veľký a nadaný národ tak hynie v pohanských bludoch a nepravostiach. Akými veľkými dobrodincami sú preň tí apoštolskí muži, ktorí z lásky k nesmrteľným ľudským dušiam šíria v Japonsku svätú Kristovu vieru, ktorá osvetľuje rozum, posväcuje mravy a vedie k večnému životu! Sv. František Xaverský v roku 1549 prišiel s niekoľkými spoločníkmi medzi Japoncov a podnikol nesmierne úsilie pre ich spásu. Krátko nato bolo vďaka jeho zásluhe v krajine tisíce kresťanov. Po jeho odchode sa svätá viera v Japonsku naďalej úspešne šírila.

Do roku 1585 tam bolo viac než 200.000 kresťanov, ktorí mali 250 chrámov, množstvo škôl a seminárov, kde boli domorodci vzdelávaní ako budúci ohlasovatelia evanjelia. Dokonca aj traja japonskí kniežatá prijali spolu so svojimi poddanými svätý krst, čo vzbudilo nádej, že čoskoro sa celá táto ríša stane kresťanskou. Táto krásna nádej však bola náhle zničená.

Japonský cisár Taiko Sama začal podozrievať kresťanských misionárov, že chcú vydať jeho ríšu do rúk Portugalcom. Toto podozrenie podnietili pohanskí kňazi (bonzovia) a japonské kresťanské panny, ktoré odmietli podvoliť sa cisárovým zmyselným žiadostiam. Cisárova nenávisť a hnev voči kresťanstvu ešte viac vzrástli, keď ho jeden zradný Španiel obvinil, že jezuiti, ktorí sa najviac zaslúžili o rozkvet katolíckej Cirkvi v Japonsku, ohrozujú jeho vládu.

Cisár vydal príkaz na vyhnanie všetkých jezuitov z ríše. Vyhnaní misionári s bolesťou opustili Pánovu vinicu, na ktorej tak požehnane pracovali. Kresťania zatiaľ museli znášať rôzne príkoria a útrapy zo strany cisára, pohanských kniežat a bonzov.

Hoci sa cisárov hnev voči kresťanom dočasne upokojil, v roku 1596 došlo k strašnému obratu. Jeden neuvážený španielsky kapitán odpovedal cisárovi na otázku, prečo španielsky kráľ vládne takmer polovici sveta, že španielski misionári

pripravujú cestu španielskym vojakom, ktorí následne ovládnu krajinu. Táto ľahkomyseľná odpoveď opäť vzbudila cisárovo podozrenie voči kresťanom.

V tom čase do Japonska prišli františkáni vyslaní miestodržiteľom Filipín, aby vyjednali spor medzi Filipínami a Japonskom. Vedúcim týchto vyslancov bol kňaz Peter Baptista, známy svojou veľkou učenosťou a svätosťou života. Po splnení svojho poslania zostali františkáni v Japonsku, hlásali evanjelium, stavali chrámy, školy a kláštory a preukazovali skutky kresťanskej lásky chudobným a chorým. Získali tak mnohých pohanov pre Krista.

Aj napriek cisárovmu príkazu na odchod pokračovali vo svojej práci. Bonzovia však podnietili cisára k presvedčeniu, že jeho ríša padne do rúk cudzincov, ak nebude kresťanstvo vyhladené. Cisár v strachu rozkázal, aby všetci kresťanskí misionári boli zajatí a ukrižovaní.

Rozkaz bol okamžite vykonaný, a tak boli zajatí Peter Baptista a jeho piati spoločníci z rádu sv. Františka, ďalej traja členovia Spoločnosti Ježišovej – Pavol Miki, Ján Goto a Jakub Kisai. Spolu s nimi bolo zatknutých pätnásť Japoncov, bratov z tretieho rádu sv. Františka, z ktorých niektorí vyučovali mládež a ľud katechizmu, iní vykonávali služby v kostoloch, a nakoniec ešte dvaja kresťania, ktorí neboli kňazmi. Celkovo tak bolo zajatých dvadsaťšesť osôb.

Títo statoční Kristovi bojovníci po dlhší čas trpezlivo znášali väzenie. Neskôr ich pohania vyviedli na námestie hlavného mesta Miaka, každému z nich odrezali časť ľavého ucha, zviazali im ruky za chrbtom a naložili ich na voz. V tuhej zime ich vozili najskôr ulicami hlavného mesta, potom aj inými mestami Japonska, aby sa ich potupa rozšírila po celej krajine a ľudu nahnali strach. Pred vozom išiel zriadenec, ktorý vyhlasoval, že títo muži boli odsúdení na smrť ukrižovaním, pretože napriek cisárovmu zákazu kázali kresťanskú vieru.

Počas tejto bolestnej cesty pribehli k jednému z odsúdených, mladému bratovi z tretieho rádu sv. Františka, Antonovi, ktorý bol Japoncom, jeho vystrašení rodičia. Snažili sa ho lichotením, prosbami a plačom odvrátiť od Krista, aby ho zachránili pred hroznou smrťou. Anton však odhodlane odpovedal: *„Pohŕdam všetkými pozemskými márnosťami a radšej si volím pridržať sa Krista Pána, ktorý mi prisľúbil nehynúce poklady v nebi.“* Po týchto slovách im odovzdal svoj odev, ktorým bol zahalený.

Napokon boli všetci privezení do mesta Nagasaki. Neďaleko mesta, na pahorku pripomínajúcom Kalváriu, boli ukrižovaní. Svätí mučeníci ani v krutých bolestiach neprestali hlásať Kristovu vieru. Najviac vynikol kňaz Spoločnosti Ježišovej Pavol Miki, ktorý, pribitý na kríži, odtiaľ ako z kazateľnice kázal kresťanskú vieru zhromaždeným zástupom. Považoval sa za šťastného, že mu bolo dopriate trpieť na kríži ako Kristus Pán a že mohol dokončiť svoj život v rovnakom veku, ako jeho Spasiteľ.

Potom všetkých dvojitým kopijovým bodnutím od bokov k ramenám prebodli a oni tak víťazne odovzdali svoje duše do nebeského kráľovstva 5. februára 1597.

Boh oslávil týchto mučeníkov mnohými zázrakmi, a preto ich pápež Urban VIII. prijal medzi blahoslavených. Na Turíčne sviatky roku 1862 ich pápež Pius IX. vyhlásil za svätých mučeníkov v prítomnosti mnohých kardinálov a biskupov, medzi ktorými bol aj už zosnulý kardinál a pražský arcibiskup Bedřich knieža Schwarzenberg.

Na počesť týchto Božích mučeníkov sa potom vo všetkých chrámoch rádu sv. Františka, aj u nás, konali veľké slávnosti. Časť ostatkov tela jedného z nich, sv. Kája Františka, bola neskôr prinesená do Prahy a uchováva sa dodnes s úctou v kostole sv. Mikuláša na Malej strane na oltári zomierajúceho sv. Jozefa.

V tom istom chráme sa v hlavnej lodi na pilieroch nachádzajú sochy sv. Pavla Mikiho, sv. Jána Gota a sv. Kája Františka. Ich pamiatka je tam oslávená aj inými sochami na bočných oltároch. Socha sv. Jakuba Kisaiho, Japonca zo Spoločnosti Ježišovej, sa tam nachádza na jednom z oltárov.

Kresťanské náboženstvo sa v Japonsku šírilo aj po smrti týchto ukrižovaných mučeníkov. Horliví katolícki misionári, najmä jezuiti, nemohli hlásať svätú vieru verejne, a tak to robili tajne, skrývajúc sa po domoch veriacich kresťanov a v lesoch. Takto pokrstili za krátky čas viac ako 100.000 Japoncov.

Žiaľ, kalvínski Holanďania z obchodnej závisti voči katolíckym Španielom a Portugalcom podnecovali japonských panovníkov proti katolíckym misionárom, najmä jezuitom. Výsledkom bolo nové ukrutné prenasledovanie kresťanov v Japonsku, ktoré trvalo päťdesiat rokov. Toto prenasledovanie bolo oveľa hroznejšie ako vraždenie kresťanov za rímskych cisárov. Len zo Spoločnosti Ježišovej podstúpilo v tom čase v Japonsku mučenícku smrť 150 členov. Okrem nich zahynuli

tisíce kniežat, šľachticov, mužov, žien, mladíkov, panien a detí za vieru v Krista. Niektorí boli ukrižovaní a prebodnutí kopijami, iní rozpílení pílou, mnohí upálení pomaly ohňom. Iných obesili v jamách, ktoré potom zakryli, takže zomreli udusením. Ďalších ponárali do zamrznutého rybníka, až kým nevypustili ducha. Niektorým násilne naplnili telo vodou a potom ich tak kruto stlačili, že voda zmiešaná s krvou z nich vytryskla. Iných pomaly opaľovali vriacou vodou.

Blahoslavený Anton Ixida so šiestimi spoločníkmi bol počas celého mesiaca šesťkrát denne polievaný vriacou vodou, až kým jeho mäso nezovrelo na kosť. Potom boli vrhnutí do väzenia, kde sa trápili, až boli podobnejší kostlivcom ako živým ľuďom, a napokon ich upálili.

Aby sa zabezpečilo, že žiadny kresťan, a najmä katolícky kňaz, už viac nevkročí na japonskú pôdu, musel každý prichádzajúci šliapať nohami po kríži, čo sa považovalo za zapretie kresťanskej viery. Kalvíni bez váhania šliapali po kríži a smeli tak vstupovať do Japonska a obchodovať tam. Mnohí dokonca pomáhali Japoncom prenasledovať jezuitov a vraždiť ich. Jezuita Jiljí Abreu, ktorý sa odvážil vycestovať do Japonska, bol kalvínmi zajatý, prevezený na ostrov Jáva, uvrhnutý do väzenia, kde ho dva roky týrali, a nakoniec ho v roku 1622 umučili.

Tak bolo za cisára Toxoguna Samu (1631–1658) kresťanstvo v Japonsku násilne vykorenené.

Až v nedávnej minulosti sa na japonskej pôde, premoženej krvou toľkých Kristových mučeníkov, opäť objavili nádejné výhonky svätej viery. Japonsko, ktoré po stáročia zostávalo uzavreté cudzincom a trestalo smrťou každého kresťanského misionára, čo sa odvážil vystúpiť na jeho brehy, bolo v roku 1898 donútené otvoriť aspoň niekoľko svojich prístavných miest pre cudzincov a povoliť im usadiť sa tam. Tým sa otvorila brána aj pre katolíckych misionárov, takže už v roku 1802 bol v meste Jokohama postavený prvý katolícky chrám.

V našej dobe má katolícka Cirkev v Japonsku aspoň formálne slobodu. V celej ríši teraz pôsobí jeden arcibiskup a traja biskupi. Sídlo arcibiskupa je v meste Tokio a jemu sú podriadené tri biskupstvá v mestách Hokodate, Osaka a Nagasaki. V Japonsku sa dnes počíta viac ako 30.000 katolíkov. Vinica sv. Františka Xaverského sa opäť nádejne zelená.

Poučenie:

Podporujme všetci, ako len môžeme, misie katolíckej Cirkvi, aby aj v Japonsku Kristova viera opäť prekvitla tak, ako kedysi v 16. storočí!

II. Sv. Katarína de Ricci, panna (16. stor.)

Podľa prisľúbenia Krista (Mk 16, 17–18) sa v katolíckej Cirkvi počas všetkých období vyskytovali sväté osoby, ktoré Boh obdaroval zvláštnymi milosťami, umožňujúcimi im konať zjavné zázraky a prorokovať budúcnosť. Dar zázrakov a proroctva neustále pretrváva v katolíckej Cirkvi, čo je trvalým dôkazom, že ona jediná je pravým stádom Kristovým. Medzi osobami, ktoré Boh poctil výnimočnými milosťami, bola aj svätá Katarína de Ricci v 16. storočí.

Pochádzala z urodzeného rodu pánov de Ricci vo Florencii, kde sa narodila roku 1522. Pri krste dostala meno Alexandra. Po predčasnej smrti matky zveril otec malú dcéru na výchovu do kláštora dominikánskych panien v Monticelli, kde sa o ňu starala jej príbuzná, rehoľníčka Ludovica. Mladá Alexandra prejavovala mimoriadnu záľubu v modlitbe a rozjímaní. Aj vo chvíľach určených na odpočinok a zábavu kľačala pred Ukrižovaným a premýšľala o jeho bolestnom umučení.

Keď dospela do veku panny, otec ju odviedol z kláštora a chcel ju podľa svojich predstáv vydať. Alexandra si však tak veľmi obľúbila tichý nábožný život v kláštore, že otca uprosia, aby od plánovaného sobáša upustil a dovolil jej vstúpiť do rehole. Po získaní súhlasu štrnásťročná Alexandra vstúpila do kláštora dominikánok v Prate v Toskánsku, kde prijala rehoľné meno Katarína.

Mladá rehoľníčka ochotne vykonávala aj najťažšie domáce práce, vytrvalo sa modlila a rozjímala, zdržovala sa mäsitej stravy, jedla len chlieb, zeleninu a pila vodu. Spávala denne sotva tri hodiny a telo trestala bičovaním, hrubým rúchom a železnou reťazou, ktorou sa opásala. Sama bez hriechu, kárala na sebe hriechy iných a žila kajúcne z lásky k trpiacemu Spasiteľovi. Denne sa zvlášť modlila za obrátenie hriešnikov a odvrátenie zaslúžených trestov.

Pre svoje výnimočné cnosti bola Katarína vo veku 25 rokov zvolená za predstavenú kláštora, ktorú vykonávala až do smrti. Sestrami bola milovaná a vysoko ctená; vládla im viac svätým príkladom než slovami a viedla ich k dokonalosti rehoľného života. Za svoj vzor dokonalosti si zvolila ukrižovaného Spasiteľa, ku ktorému prechovávala hlbokú úctu a svätú lásku. Keď sa pozrela na obraz Ukrižovaného, vždy plakala, vzdychala a hovorila nežné modlitby.

Denne sa ponárala do tajomstiev života, utrpenia a smrti Ježiša Krista. Týmto neustálym rozjímaním zatúžila prežiť podobné utrpenie ako Spasiteľ a prosila, aby

mohla na vlastnom tele pocítiť aspoň čiastočne jeho bolesti. Boh jej toto zbožné prianie splnil obdivuhodným spôsobom.

Od svojich 22 rokov, kedykoľvek vo štvrtok večer začala rozjímať o umučení Pána, upadla do extázy a zostala v tomto stave až do večera nasledujúceho piatka. Počas tejto doby cítila vo svojom tele všetky Kristove bolesti. Cítila najmä pálčivú bolesť v rukách, nohách, boku a hlave. Podobne ako svätý František z Assisi, aj Katarína bola poctená stigmami – piatimi ranami Kristovými na svojom tele.

Okrem toho jej Boh udelil dar proroctva, schopnosť odhaľovať skryté veci a moc konať zázraky. Mnoho chorých zázračne uzdravila. Katarína sa snažila tieto mimoriadne milosti čo najviac skrývať, zostávajúc vždy pokornou a skromnou rehoľníčkou. Keď sa dozvedela, že jedna sestra si starostlivo zapisuje všetky jej cnosti a neobyčajné skutky, prikázala jej spisy spáliť.

Napriek tomu sa správa o jej svätosti a milostiach, ktorými ju Boh obdaril, rozšírila za múry kláštora. Tisíce ľudí zo všetkých stavov, vrátane kardinálov, biskupov a šľachticov, prichádzali, aby sväticu videli, žiadali o jej radu, prosili ju o príhovor u Boha a nachádzali pomoc vo svojich potrebách.

Katarína by najradšej zostala ukrytá a neznáma, slúžila Bohu a modlila sa, aby jej Boh odňal doterajšie milosti alebo aspoň zariadil, aby o nich svet nevedel. Tým prejavila svoju skromnosť a pokoru. Stalo sa tiež, že niektorí nedôverčiví ľudia pochybovali o jej svätosti a milostiach, označovali ju za pokryteckú a urážali ju. Katarína sa tým vôbec nehnevala, ale ďakovala Bohu, že ju takto skúša, aby ju upevnil v pokore.

Praví znalci, ktorí mali možnosť presvedčiť sa o živote tejto milosťami obdarené svätice, si ju však veľmi vážili a vydávali o nej najkrajšie svedectvá. Medzi nimi bol aj svätý Filip Neri, ktorý si s ňou usilovne dopisoval z Ríma.

Napokon prišla hodina smrti svätej Kataríny. Keď prijala s nábožnosťou sväté sviatosti, vyslovila prianie, aby mohla zomrieť spolu s Kristom na kríži. Pobozkala naposledy kríž, roztiahla ruky a vydala dušu dňa 2. februára 1589. Zázraky, ktorými ju Boh oslávil už za jej života a potom aj po smrti, spôsobili, že ju pápež Benedikt XIV. v roku 1746 vyhlásil za svätú.

Poučenie:

Po tejto slávnej svätici zostali niektoré jej listy, ktoré boli nedávno vydané tlačou v meste Prato. Ak nám nie je dané, aby sme podľa príkladu svätej Kataríny mohli pre Ježiša Krista tak veľa trpieť, ako ona trpela, znášajme pokojne a trpezlivo aspoň všetky tie súženia, ktoré nám Boh zosiela. Aby sme sa v trpezlivosti cvičili a upevňovali, často a radi hľaďme na svätý kríž a pripomínajme si, čo všetko Kristus Pán pre našu spásu vytrpel.

Nebuďme ako tí ľahkovážni, ktorí si počas celého života kríža nikdy nevšímajú, nikdy ho nepobozkajú, ani do rúk nevezmú, ba ani vo svojom príbytku ho nemajú na stene.

Až keď sa k nim blíži smrť, v poslednej hodine života si vezmú kríž do ruky, bozkávajú ho a myslia na trpiaceho Spasiteľa.

Podľa príkladu zbožných predkov majme vo svojich domoch kríž Kristov ako najkrajšiu ozdobu. Ráno pri vstávaní i večer pri líhaní zbožne hľaďme naň, bozkávajme ho a neustále myslime na Pánovo umučenie. Tam, kde je svätý kríž uchovávaný v nábožnej úcte, odtiaľ prchá diabol, tam vládne svätá viera, prebýva cnosť, pravý pokoj a čisté blaho a tam panuje Božie požehnanie.

III. Sv. Štefan Nemanja, srbský kráľ (12. stor.)

Srbi, podobne ako všetci južní Slovania, boli pôvodne všetci katolíci. V časoch, keď boli južní Slovania spojení s Apoštolskou stolicou v Ríme, sa mohli pýšiť mnohými svätcami zo svojho národa, ktorých si dodnes uctievajú aj ich súčasní pravoslávni potomkovia. Toto platí najmä o Srboch, ktorých panovníkom Apoštolská stolica v 11. storočí udelila kráľovskú hodnosť.

Medzi najslávnejších srbských kráľov patrí sv. Štefan Nemanja. Narodil sa v roku 1114 v Rybnici v Zetii a bol pokrstený podľa obradu heretických Bogomilov, ktorí vtedy mátali ľud na srbských územiach. Keď však jeho otec zistil neplatnosť bogomilského krstu, dal Štefana platne pokrstiť gréckokatolíckym obradom.

Keď sa stal srbským kráľom, sídlil Štefan v meste Ras, kde sa dnes nachádza Nový Pazar. Oslobodil svoju vlasť spod gréckeho vplyvu, zjednotil rozdrobené srbské krajiny do jedného mocného celku, významne rozšíril svoju ríšu a nazval sa panovníkom *„z Božej milosti“.*

Keď cisár Fridrich Barbarossa pripravoval križiacku výpravu na Východ proti Saracénom, Štefan k nemu vyslal posolstvo na ríšsky snem v Chebe v roku 1188, ponúkol mu voľný priechod a pohostinnosť vo svojej ríši. Tento sľub verne dodržal a stretol sa s cisárom v meste Niš, kde mu ponúkol aj vojenskú pomoc, ak by sa Gréci snažili výprave vzdorovať.

Ako panovník sa Štefan Nemanja vyznačoval úprimnou nábožnosťou a neúnavne pracoval na povznesení kresťanskej viery medzi svojím národom. Za svojho patróna vo veciach štátnych si vybral sv. Michala archanjela, ktorého obraz dal namaľovať na zástavy srbského vojska a ktorého sviatok každoročne slávil s veľkou okázalosťou.

Založil a štedro obdaroval mnoho kláštorov, chrámov a škôl. Preslávil sa hojnými skutkami kresťanskej lásky k chudobným, chorým a prenasledovaným. S manželkou

Annou vychoval troch synov – Štefana, Vukana a Rastka. Najmladší syn Rastko sa čoskoro stal mníchom a prijal rehoľné meno Sáva.

Po 37 rokoch slávneho a šťastného panovania odovzdal sv. Štefan Nemanja kráľovskú korunu svojmu najstaršiemu synovi Štefanovi a na príklad a radu syna Rastka Sávy vstúpil do kláštora Studenica, ktorý sám založil. Dňa 25. marca 1195 si obliekol mníšske rúcho, prijal rehoľné meno Simeon a dva roky žil ako pustovník v jaskyni Isponica pri kláštore. Jeho manželka Anna sa tiež stala rehoľníčkou a dostala meno Anastázia.

Po dvoch rokoch strávených na púšti v modlitbách odišiel Simeon Nemanja za svojím milovaným synom Sávom na horu Athos do kláštora Vatopedi v Macedónsku. Po roku sa spolu so synom presťahoval do blízkeho kláštora Chilandar, ktorý znovu postavil z ruín, štedro ho obdaroval a ozdobil chrámom Panny Márie.

Pod vedením a učením výnimočného syna Sávy sa Simeon Nemanja stal vzorom horlivého, nábožného a pokorného mnícha, ktorého si všetci spolubratia vážili a obdivovali. Od cisára Alexia Komnénovca získal privilégium, aby kláštor Chilandar navždy patril srbským kráľom a podliehal len cisárovi.

Svoj svätý život zakončil sv. Štefan Simeon Nemanja 13. februára 1200 v náručí svojho syna Sávy v kláštore Chilandar vo veku 86 rokov. Celý život kráčal v šľapajach Rímskej Cirkvi, ako o ňom dosvedčil jeho syn a nástupca kráľ Štefan v liste pápežovi Inocentovi III.

Jeho svätý syn Sáva, neskôr arcibiskup srbský, preniesol jeho telo do Srbska, k obľúbenému kláštoru Studenica. Tam boli ostatky tohto svätca 21. februára 1208 s veľkou slávou uložené. Srbi si jeho pamiatku pripomínajú 13. februára, keď odovzdal svoju dušu Pánovi.

Od tej doby, čo zradní Gréci v pýche rozkolu odpadli od katolíckej Cirkvi, snažili sa odtrhnúť od Apoštolskej stolice aj všetkých Južných Slovanov na Balkánskom polostrove.

V Srbsku tak nastal zápas medzi západným katolíckym a východným rozkolníckym duchom. Tak ako sv. Štefan Nemanja, aj ostatní najvýznamnejší srbskí panovníci ako katolíci verne lipli na Ríme. Nanešťastie, grécko-rozkolnícky smer neskôr v Srbsku prevládol a Srbi upadli do osídiel pyšných rozkolníkov, v ktorých zotrvávajú s vlastnou škodou dodnes. Boh však dá, že tento nadaný a nádejný národ sa na príhovor svojich svätých rodákov opäť vráti do jediného pravého ovčinca Kristovho, do katolíckej Cirkvi, v ktorej za dávnych čias toľko vynikajúcich Srbov sväto žilo a zomrelo.

Za týmto cieľom sa členovia modlitebného bratstva svätých Cyrila a Metoda obracajú k Bohu, aby na príhovor týchto prvoučiteľov našich predkov spojil všetky slovanské národy v jedinej pravej Kristovej Cirkvi, ktorá je jedna, svätá, katolícka a apoštolská.

---

13. februára sa tiež koná pamiatka sv. Gregora II., pápeža; sv. Juliány, vdovy; sv. Gilberta, biskupa vo Francúzsku a ďalších.

14. FEBRUÁR

I. Sv. Valentín, kňaz a mučeník (3. stor.)

Rímsky cisár Klaudius II. (268–270) bol dobrosrdečný panovník a počas krátkeho obdobia svojej vlády prejavoval nezvyčajnú ľudomilnosť a miernosť. Avšak aj za jeho panovania kresťania zakúšali kruté prenasledovanie od krvilačných a chamtivých miestodržiteľov a iných štátnych úradníkov.

V tom čase vynikal v Ríme svätosťou života a veľkými duchovnými darmi kňaz Valentín. Horlil za česť a slávu Božiu i za spásu svojich blížnych a pre svoju dobročinnosť sa tešil úcte a vážnosti aj medzi pohanmi. Zrazu bol zajatý a po dvojdňovom väznení predvedený pred cisára.

Cisár k nemu prehovoril miernymi slovami: *„Počul som o tebe ako o cnostnom a múdrom mužovi, prečo teda pohŕdaš naším priateľstvom a lipneš na bláznivej a Bohaprázdnej viere nepriateľov ríše – kresťanov?“* Valentín odpovedal: *„Keby si, cisár, poznal našu vieru, vedel by si, že my kresťania nie sme nepriateľmi ríše. Čo sa mňa týka, vedz, že k tebe i k tvojmu ľudu prechovávam v srdci najčistejšiu lásku a ríšskym zákonom som verne poslušný. Denne sa modlím za teba i za celú ríšu a odporúčam ju ochrane najvyššieho Pána nebies a zeme.“*

Jeden z cisárových poradcov, obávajúc sa, že by cisára mohli tieto múdre slová pohnúť, prerušil jeho reč slovami: *„Hovoríš iste o Bohu kresťanov, nuž, čo súdiš o našich bohoch – o dobrotivom a veľkom Jupiterovi, o múdrom a rozvážnom Merkúrovi?“* Valentín smelo odpovedal: *„Súdim, že títo domnelí bohovia buď nikdy ani nežili, alebo svoj život trávili v oplzlostiach a výstrednostiach, ako to opisujú dejepisci a básnici.“*

Po týchto slovách cisárov poradca zlostne zvolal: *„Rúha sa bohom a zasluhuje smrť!“* Cisár však, nedbajúc na tento výbuch hnevu, mierne povedal Valentínovi: *„Ak je Kristus pravým Bohom, prečo ma o tom nepresvedčíš?“* Valentín odpovedal: *„Pane, vypočuj moje slová a dosiahneš spásu. Tvoja ríša bude prosperovať, tvoji nepriatelia*

budú úplne porazení, pretože nad nimi zvíťazíš a budeš vládnuť tu na zemi i vo večnosti. Musíš však konať pokánie, veriť v Ježiša Krista a prijať krst.“ Keď to cisár Klaudius počul, obrátil sa k svojim radcom a povedal*: „Počúvajte, Rimania, aké rozumné sú slová tohto muža!“*

Tu zvolal miestodržiteľ Kalpurnius: *„Nedaj sa, cisár, zmiasť falošným učením tohto muža. Či máme podľa jeho nerozumných rád vyhlásiť náboženstvo našich otcov za lož a bláznovstvo a pohŕdať nesmrteľnými bohmi, ktorých sme doteraz uctievali?“* Tieto slová cisára nepríjemne zasiahli. Rád by ešte ďalej počúval Valentína, no obávajúc sa nespokojnosti prítomného ľudu, prerušil súdne pojednávanie a odovzdal kresťanského kňaza Kalpurniovi na ďalšie vypočúvanie, pričom mu prikázal, aby ho dôkladne vyšetril a zvážil jeho obhajobu. Ak by v ňom našiel niečo zlé, aby s ním naložil podľa zákona, inak aby s ním zaobchádzal rozumne a slušne.

Miestodržiteľ Kalpurnius, vidiac, že cisár je Valentínovi naklonený, nechcel sa ním ďalej zaoberať, a tak ho odovzdal podriadenému úradníkovi, sudcovi Asteriovi, do dočasnej väzby. Rimania mali vo svojich nádvoriach a na krboch domov sošky rodinných a domácich božstiev, ktoré hostia a cudzinci vzývali o ochranu a požehnanie. Keď Valentín vstúpil do domu sudcu Asteria, pokľakol, ako to robievali pohania, avšak nevzýval falošné božstvá, ale sa modlil: *„Bože, pôvodca všetkých vecí viditeľných i neviditeľných, Ty, ktorý si pravé svetlo osvecujúce každého človeka, vyveď obyvateľov tohto domu z temnoty a udeľ im svoje svetlo, aby Ťa poznali a milovali!“* Asterius, vidiac túto modlitbu, sa divil, na čo Valentín dodal: *„Pravda je, že Ježiš Kristus, počatý z Ducha Svätého a narodený z Panny Márie, je skutočné, pravé a jediné svetlo, ktoré osvecuje každého človeka, prichádzajúceho na tento svet.“*

Asterius, chápuci tieto slová o hmotnom svetle, povedal: *„Uverím teda v tvojho Krista, ak dokážeš, že osvecuje každého. Mám nevlastnú dcéru, milované dievča, ktorá je už dva roky slepá. Ak jej Kristus otvorí oči, urobím, čo si želáš.“* Keď priviedli slepé dievča, Valentín pozdvihol ruky k nebu a horlivo sa modlil: *„Bože všemohúci, Otče nášho Pána Ježiša Krista, Otče milosrdenstva, ktorý si nám poslal svojho Syna, aby nás z temnoty priviedol k pravému svetlu, ja, nehodný hriešnik, volám k Tebe. Ty, ktorý chceš, aby všetci ľudia poznali Teba a boli spasení, k Tebe volám, Pane Ježišu Kriste, Ty, ktorý si slepému od narodenia otvoril oči a vzkriesil mŕtveho Lazára. K Tebe volám, Ty, ktorý si pravé svetlo a prevyšuješ každú moc. Staň sa Tvoja vôľa na tejto služobnici, aby si ju láskavo osvietil svetlom svojej múdrosti!“* Potom položil ruky na oči dievčaťa a povedal: *„Pane Ježišu Kriste, pravý Bože a pravé svetlo, osvieť túto svoju služobnicu!“* A keď dohovoril, slepé dievča ihneď začalo vidieť.

Ohromený Asterius padol na kolená a s očami plnými sĺz prosil: *„Otvorme aj moje oči, aby som poznal tvojho Boha a žil i zomrel vo viere tvojej!“* Rozbil všetky svoje domáce modly, postil sa s rodinou i čeľaďou tri dni a keď ich Valentín náležite vyučil vo viere, všetci boli ním pokrstení. Potom privolali biskupa, ktorý všetkým týmto konvertitom, ktorých bolo vyše štyridsať, udelil sväté birmovanie. Správa o zázračnom uzdravení slepého dievčaťa a obrátení sudcu Asteria i jeho celej domácnosti sa rýchlo rozšírila po celom meste. Kresťania sa z toho radovali a chválili Boha*, „ktorý dal ľuďom takú moc.“* Pohania sa však pobúrili a zaútočili na dom

Asteria, kde ctihodný kňaz Valentín prebýval. Vyrazili násilím dvere, vtrhli dnu, potupili Valentína, zbili ho kyjakmi, odvliekli ho za mesto a tam, pri Flamianskej ceste, ho roku Pána 269 sťali mečom. Nábožná kresťanská žena potom s úctou pochovala telo svätého mučeníka Valentína, a nad jeho hrobom bol neskôr za pápeža Júlia vybudovaný nádherný chrám Pána.

Cisár Klaudius nebol nepriateľom kresťanov, avšak zo strachu pred ľuďmi dopúšťal, aby boli prenasledovaní pohanmi. Svätého Valentína pochválil ako múdreho muža, no napriek tomu prikázal uvrhnúť ho do väzenia. Aká slabosť, keď človek zo zbytočného strachu pred ľuďmi zanedbáva svoje povinnosti! Akými zbabelcami sú tí kresťania, ktorí skrývajú svetlo svojej viery, aby sa im svet neposmieval! Čo si máme myslieť o katolíkovi, ktorý má svoju vieru vyznávať skutkami, no opatrne sa obzerá a premýšľa, čo by si ľudia pomysleli, keby každú nedeľu a sviatok nábožne navštevoval svätú omšu, aspoň raz do roka pristupoval k spovedi a svätému prijímaniu, dodržiaval stanovené pôsty a verejne sa nehanbil za svoju vieru, ba ju hájil pred neveriacimi a ľahostajnými, a vôbec by sa všade prejavoval ako rozhodný syn katolíckej Cirkvi? Prečo by sme sa mali báť a o čo? Prečo by sme sa mali obávať slabých ľudí? Radšej sa bojme Boha a nedbajme, čo o nás hovoria slepí a zvedení ľudia. Kto sa usiluje zapáčiť ľuďom, prestáva byť milý Bohu. Ľudia sú tu len na krátky čas, ale Pán Boh zostane naveky. „*Nebojte sa pohanenia od ľudí a ich rúhania sa nestrachujte. Ja sám vás poteším; kto si ty, že sa bojíš smrteľného človeka a syna človeka, ktorý uschne ako tráva?*“ (Iz 51, 7. 12). *„Ak trpíte pre spravodlivosť, ste blahoslavení. Ich strachu sa nebojte ani sa ním nermúťte, ale Pána Krista posväcujte vo svojich srdciach.“* (1 Pt 3, 14-15).

Kresťanské náboženstvo sa v prvých storočiach medzi pohanmi šírilo najmä zázrakmi, ktoré na jeho potvrdenie konal všemohúci Boh. Tak ako apoštoli z moci Božej konali zázraky, aj iní svätí muži prvých kresťanských čias boli obdarovaní darom zázrakov. Svätý Valentín, biskup v meste Interamna (dnešné Terni) v Taliansku, zázračne uzdravil niekoľkých Aténčanov, ktorí prišli do Talianska za vyšším vzdelaním, a tým ich obrátil na kresťanskú vieru. Medzi nimi bol aj syn rečníka Kratona, Cerimon, ktorý mal všetky končatiny zmrzačené bolestivou dnou, takže nemohol ničím hýbať. Jeho chrbát bol zohnutý do oblúka, hlava mu klesala až na kolená a ruky i nohy mal pokrútené. Svätý biskup položil tohto mrzáka na svoj vlnený plášť, ktorý si obliekal pri modlitbách, celú noc pri ňom bdel v modlitbách a ráno ho vyliečeného vrátil jeho otcovi Kratonovi. Po tomto zázraku Kraton aj jeho manželka a celá domácnosť uverili v Krista a všetci boli pokrstení. Uzdravený Cerimon si svätého biskupa Valentína tak zamiloval, že ho nechcel opustiť a rozhodol sa, že mu bude slúžiť po celý život.

Rovnako jeho spoločníci Prokul, Efeb a Apolonius, ktorí sa predtým venovali výlučne svetským vedám, sa oddali svätému Valentínovi a boli ním dôkladne vyučení a upevnení v kresťanskej viere. Svojím príkladom a horlivými výzvami obrátili na vieru mnohých spolužiakov, medzi nimi aj Abundia, syna rímskeho prefekta Placida. Obrátenie takého veľkého počtu ľudí samozrejme nezostalo utajené. Keď sa o tom dozvedel prefekt Placid, predvolal biskupa Valentína pred súd v Ríme a opýtal sa ho,

akou mocou uzdravil Kratonovho syna. Svätý biskup odpovedal podobne ako apoštol Peter: *„Žiadnou inou mocou, iba vzývaním Ježiša Krista, Syna Božieho; vrátil som mu zdravie.“* Prefekt však vyhlásil svätého Valentína za čarodejníka a nariadil ho mučiť. Svätý biskup bol najprv zbičovaný a potom uvrhnutý do väzenia, kde mal zomrieť hladom. Keď však prefekt po niekoľkých dňoch zistil, že Valentín žije a nepociťuje hlad ani bolesť, prikázal ho o polnoci sťať mečom.

Telo svätého mučeníka odniesli jeho vďační žiaci Prokul, Efeb a Apolonius do Interamny, kde ho s úctou pochovali. Keď sa potom denne pri jeho hrobe zhromažďovali a modlitbami chválili Boha, boli raz v noci zajatí. Pohanský sudca Leontius sa ich pokúšal láskavými sľubmi a hrozbami odvrátiť od Krista. Keď však zostali pevní vo svojej viere, odsúdil ich všetkých na smrť. Blahoslavený Abundius pochoval telá týchto svätých mučeníkov v blízkosti hrobu svätého Valentína.

Poučenie:

Svätý biskup Valentín zázračne modlitbou uzdravil zmrzačeného Cerimona. Boh niekedy vypočuje naše modlitby, inokedy však nie. Ak nám Boh nedá to, o čo ho prosíme, nesmieme strácať dôveru v neho, ale musíme vytrvalo pokračovať v modlitbe. Je isté, že najmúdrejší a prozreteľný Pán, ak vo vytrvalosti nepoľavíme, nám nakoniec buď dá to, o čo prosíme, alebo – ak to nie je pre našu spásu užitočné – nám poskytne niečo iné, čo je pre nás prospešnejšie a potrebnejšie. Svätý Augustín hovorí: *„Vytrvajme v modlitbe, či už Boh ju vypočuje, alebo nie, a ďakujme mu nielen za to, čo nám dal, ale aj za to, čo nám odoprel. Čo je pre nás skutočne prospešné, vie len vševediaci Boh, a preto je pre nás veľkým dobrodením, že nám nedáva, čo nevedie k našej spáse.“*

II. Sv. Bruno, apoštol Prusov (10. stor.)

Prusi boli divoký, bojovný kmeň litovského pôvodu, žijúci na území medzi Baltským morom a poľským Mazovskom, medzi riekami Visla a Nemunas. Prvý pokus priviesť ich do lona Kristovej Cirkvi podnikol náš svätý Vojtech, ktorý však u nich roku 997 zomrel mučeníckou smrťou. Po ňom sa o to pokúsil svätý Bruno, ktorý za svoju apoštolskú horlivosť podobne zahynul mučeníckou smrťou.

Svätý Bruno pochádzal z vedľajšej vetvy saského cisárskeho rodu. Narodil sa okolo roku 950 a bol vychovávaný v biskupskej škole v Magdeburgu, kde jeho spolužiakmi boli budúci biskup Meziborska a historik Detmar, a zdá sa, že aj náš svätý Vojtech. Neskôr sa stal kanonikom v Magdeburgu, odkiaľ bol povolaný za dvorného kaplána k cisárovi Ottovi III. V roku 996 sprevádzal cisára do Ríma, kde vstúpil do kláštora svätého Bonifáca práve v čase, keď tam žil aj svätý Vojtech. Následne sa v Ravenne zoznámil so svätým Romualdom, pripojil sa k nemu a podriadil sa prísnym pravidlám pustovníckej kamaldulskej komunity.

Keďže chcel nasledovať svätého Vojtecha, rozhodol sa hlásať vieru Kristovu pohanským národom. S požehnaním pápeža Silvestra II. a svätého Romualda sa odobral do Nemecka, kde bol vysvätený za biskupa a cisár Henrich II. ho poveril

apoštolskou prácou. Odtiaľ sa cez Uhorsko dostal k veľkému kniežaťu Vladimírovi do Kyjeva, kde chcel obrátiť na vieru pohanských Pečenehov, kmeň tureckého pôvodu. Počas pobytu na Vladimírovom dvore istý čas pôsobil medzi Pečenehmi, ktorým hlásal Krista a dosiahol sľubné výsledky. V roku 1008 sa dostal k poľskému kráľovi Boleslavovi Chrabrému, kde sa učil slovanské jazyky, aby mohol zvestovať evanjelium Polabským Slovanom. Medzitým sa rozhodol, že najprv zamieri k litovským Prusom, aby pokračoval v šľapajach svätého Vojtecha.

Na začiatku roku 1009 vstúpil s 18 spoločníkmi na pruské územie a začal hlásať kresťanskú vieru. Spočiatku mal značný úspech, keď obrátil a pokrstil mnohých pohanov, vrátane kráľa Nethimera. Keď však dorazil na hranice medzi Pruskom a Ruskom, divoké miestne obyvateľstvo sa postavilo proti jeho činnosti a 14. februára zavraždilo svätého biskupa a všetkých 18 jeho spoločníkov. Boleslav Chrabrý neskôr od pohanov vykúpil telá týchto svätých mučeníkov a previezol ich do Poľska.

Napriek tomu Prusi aj naďalej húževnato odporovali kresťanskej viere, obávajúc sa, že ak by ju prijali od Poliakov či Nemcov, mohli by sa stať obeťou ich dobyvačných snáh. Tento nešťastný národ tvrdošijne odmietal Kristovo evanjelium, a to aj v čase, keď už takmer celá Európa bola kresťanská, čím si vykopal vlastný hrob.

Poučenie:

Kresťanské náboženstvo bolo v Prusku zavedené až neskoro, a to hlavne pôsobením rádu nemeckých rytierov, bohužiaľ, násilným spôsobom. Rovnako ako Polabskí Slovania, aj litovsko-pruský národ bol kvôli svojmu zatvrdilému odporu voči Kristovej viere týmto rádom vyhubený a ponemčený. Aká nevýslovná vďaka prináleží Bohu za to, že našim otcom poslal svätých bratov Cyrila a Metoda! Títo prišli nie ako poslovia výbojných susedov, ale ako apoštoli mieru a svätej lásky, a preto boli u nás prijatí láskavo a ochotne. Na smutnom osude zaniknutých litovských Prusov vidíme, aký by stihol osud náš národ, keby neprijal kresťanstvo z rúk svätých bratov zo Solúna. Len Kristova viera zachránila našich predkov pred istou záhubou, a len v tejto svätej viere spočíva nádejná budúcnosť nášho národa.

---

14. februára si pripomíname aj blahoslavenú Kristínu, reholníčku, svätého Paulína, biskupa vo Francúzsku, svätého Marona, opáta v Sýrii a ďalších.

15. FEBRUÁR

I. Sv. Efrém Sýrsky, učiteľ Cirkvi (4. stor.)

Pánove slová: *„Kto sa ponižuje, bude povýšený,“* sa nádherne naplnili na svätom Efrémovi už tu na zemi. Tento prostý syn roľníckych rodičov, ktorému sa v mladosti nedostalo vyššieho vzdelania, žiari medzi najvýznamnejšími učiteľmi Cirkvi. Skromný pustovník, ktorý sa nepovažoval za hodného kňazskej dôstojnosti, dosiahol slávne meno v celej katolíckej Cirkvi.

Východní svätí otcovia vyzdvihovali jeho učenosť, horlivosť vo viere a svätosť, nazývajúc ho stĺpom Cirkvi, učiteľom sveta, tlmočníkom Boha, harfou Ducha Svätého a najväčším mužom svojej doby, ktorého život a múdrosť osvecovali celý svet. Efrém (Efraim) sa narodil začiatkom 4. storočia v meste Nisibis v Mezopotámii. Jeho chudobní rodičia, ktorí vlastnili len malé hospodárstvo, mu mohli poskytnúť len skromné vzdelanie, ale naučili ho čítať Sväté písmo, viedli ho po ceste kresťanských cností a vštepili mu hlbokú úctu k Božiemu slovu.

Avšak jeho búrlivá povaha mladého Efréma zvádzala k výtržnostiam a nerozvážnostiam. Sám vo svojich spisoch priznáva, že v mladosti bol bitkárom a klebetníkom, závistlivcom, neľútostným k chudobným a nepriateľským k priateľom. Dokonca priznáva, že jeho viera bola oslabená a pochyboval o Božej prozreteľnosti, mysliac si, že svet riadi slepá náhoda. Raz z nerozvážnosti hádzal kamene po krave istého chudobného človeka, naháňal ju do lesa, kde zoslabnutá spadla a bola roztrhaná dravou zverou.

Z tohto rozmarného života ho vyrvala zvláštna príhoda, ktorá ho presvedčila o Božej prozreteľnosti a ukázala mu, že Boh vidí všetko a všetko múdro riadi. Jedného večera sa stretol v lese s pastierom, u ktorého prenocoval. V noci vtrhla do ovčinca dravá zver a rozohnala stádo. Majiteľ stáda obvinil Efréma, že priviedol zlodejov, ktorí ovce ukradli. Efréma uväznili, hoci márne dokazoval svoju nevinu. Vo väzení boli s ním dvaja ďalší muži, ktorí tvrdili, že boli tiež nespravodlivo obvinení. Efrém však z ich slov vyrozumel, že spáchali iné hriechy. Uvedomil si, že Boh žiaden hriech nenecháva nepotrestaný. Pripomenul si svoj vlastný čin s kravinou a pochopil, že jeho uväznenie nie je náhoda, ale Boží trest za jeho hriechy.

S hlbokou ľútosťou sa rozhodol zasvätiť svoj život Bohu. Po 70 dňoch vo väzení bol prepustený, keď sa jeho nevina preukázala. Väzenie sa pre neho stalo veľkou školou.

Tam sa premenil na nového človeka, odložil mladícku ľahkomyseľnosť, upevnil sa vo viere v Božiu Prozreteľnosť a obrátil sa celým srdcom k Bohu. Efrém uskutočnil predsavzatia, ktoré si dal vo väzení. Ihneď odišiel na púšť medzi mestami Nisibis a Edessa, kde sa u starého zbožného pustovníka učil kresťanskej dokonalosti. Tam sa oslobodil z pút zmyselnosti a upevnil sa v múdrosti, ktorá vedie k Bohu. Žil prísnym a kajúcnym životom, trávil dni v modlitbách, pôstoch, bdení a ručnej práci. Okrem toho usilovne čítal Sväté Písmo a rozjímal o vznešených pravdách Kristovej viery. Bedlivo strážil svoje srdce, krotil jeho sklony, najmä hnev, zlosť a prchkosť, a s Božou milosťou dosiahol vysoký stupeň mravnej dokonalosti.

Raz, keď sa niekoľko dní postil, dostal skromné jedlo. Brat pustovník, ktorý mu ho niesol, však zakopol a rozbil hlinenú nádobu s jedlom. Efrém sa na to vôbec nerozhneval, iba láskavo povedal: *„Keď k nám jedlo nechce prísť, pôjdeme my k nemu.“* Potom si ľahol na zem ku črepinám a pojedol, čo z jedla zostalo. Takto zdokonalený v pustovníckom živote, začal Efrém navštevovať zbožných mníchov v okolitých krajoch a zoznámil sa aj s biskupom Nisibisu, svätým Jakubom, ktorého v roku 325 sprevádzal na Prvý nicejský koncil.

Neskôr opustil svoju pustovňu v horách a odišiel do mesta Edessa, aby si tam uctil ostatky svätého apoštola Tomáša. V tomto meste, kde stálo množstvo nádherných chrámov, sa mu zapáčilo natoľko, že sa tam usadil natrvalo. Z Edessy však pravidelne odchádzal do pustovne, ktorú si zriadil neďaleko mesta. Duchovenstvo i veriaci v Edese si čoskoro všimli jeho neobyčajné schopnosti a skvelé cnosti a naliehali naňho, aby prijal kňazské svätenie. Z pokory to však odmietal a prijal len diakonské svätenie. Ako diakon sa Efrém predovšetkým venoval kázaniu.

Vynikal veľkým duchovným nadaním, ktoré si vypestoval stálym čítaním Svätého Písma, zbožným rozjímaním a neúnavnou usilovnosťou. Stal sa slávnym kazateľom, ktorého reči mali neodolateľnú presvedčivosť a dojímajúcu silu. V Edesse vo svojich kázňach bránil učenie katolíckej Cirkvi proti bludárom, ktorí popierali Božstvo Ducha Svätého, zmŕtvychvstanie tiel, posledný súd a sviatosť pokánia. O smrti, súde, očistci, nebi a pekle kázal s takou úchvatnosťou, že jeho poslucháči často plakali.

Aj keď Efrém rázne a nekompromisne potieral bludy, k heretikom sa správal mierne a láskavo, preukazujúc im skutky kresťanskej lásky. Okrem kázaní skladal v sýrskej reči nádherné cirkevné piesne, do ktorých vkladal hlavné články katolíckej viery, aby tak prekonal bludárske piesne. Písal tiež učené spisy na obranu viery. V roku 372 putoval do Cézarey v Kapadócii, aby navštívil slávneho biskupa svätého Bazila a diskutoval s ním o duchovných veciach. O tejto návšteve svedčí vo svojej chváloreči na svätého Bazila. Neskôr navštívil Egypt, kde kázal tamojším pustovníkom, pričom niektoré jeho kázne sa zachovali dodnes.

Efrém miloval najviac pustovnícky život, a preto často odchádzal z Edessy do svojej pustovne, kde sa v modlitbe a rozjímaní duchovne osviežoval a čerpal nové sily na boj proti nepriateľom viery. Modlitba ho viedla na púšť, no láska ho opäť privádzala

späť do mesta. Keď raz v Edesse vypukol hladomor a Efrém bol na púšti, vrátil sa, aby pomáhal chudobným. Z kazateľnice odsudzoval boháčov za ich lakomstvo a nabádal ich, aby boli milosrdní, inak ich stihne Boží trest. Mnoho boháčov sa napokon nechalo pohnúť jeho slovami a začali pomáhať chudobným.

Efrém sám zriadil pre chorých množstvo lôžok v mestských sieňach a dňom i nocou im slúžil. Napriek vysokému veku vydržal s Božou pomocou v tejto namáhavej službe celý rok, až kým nové žatvy nepriniesli dostatok potravy a hladomor i epidémia pominuli. Potom sa vrátil na svoju púšť, aby sa pripravil na smrť. Posilňoval sa každodenným prijímaním Najsvätejšej Sviatosti Oltárnej a tešil sa, že čoskoro uvidí Spasiteľa tvárou v tvár.

S chvejúcou sa rukou napísal poslednú vôľu, v ktorej uviedol, že nezanecháva žiadny pozemský majetok, iba prosí, aby ho pochovali jednoducho ako chudobného pustovníka. Veriaci prichádzali z mesta v zástupoch, aby ho ešte raz videli a prijali jeho požehnanie. Potom svätý Efrém pokojne usnul v Pánovi. Rok jeho smrti niektorí kladú na 9. jún 379, iní na 1. február 380.

Katolícka Cirkev uctieva svätého Efréma ako významného učiteľa a cirkevného otca. Jeho výnimočné duchovné piesne, kázne, modlitby, výklady Svätého písma a ostatné učené spisy, napísané v sýrskom a gréckom jazyku, sa väčšinou zachovali až do našich čias a predstavujú vynikajúcu výzbroj na obranu neporušeného učenia katolíckej viery proti bludárom.

Spisy svätého Efréma sú vzácnym svedectvom, že už v štvrtom storočí na vzdialenom Východe bolo veriacimi vyznávané a zachovávané to isté učenie viery, ktoré nám dnes predkladá Katolícka Cirkev. Keď skúmame spisy tohto svätca, ktoré obhajujú pravoverné učenie proti vtedajším bludárom, máme dojem, akoby svätý Efrém už pred pätnástimi storočiami poznal nielen kacírstva svojej doby, ale aj herézy budúcich vekov až po našu súčasnosť.

Napríklad, keď svätý Efrém píše o Najsvätejšej sviatosti oltárnej, jeho slová pripomínajú obranu katolíckej viery proti arcibludárovi Zwinglimu a iným takzvaným reformátorom zo 16. storočia. Vyznáva: *„Keď na sviatosť oltárnu hľadíme očami viery, vidíme v nej Božieho Baránka, ktorý bol za nás obetovaný a daroval nám svoje nepoškvrnené Telo, aby sme ho neustále prijímali a dosiahli skrze ne odpustenie hriechov.“* Ďalej dodáva: *„Prijímaj teda, drahý brat, nepoškvrnené Telo svojho Pána, pevne veriac, že prijímaš samotného Božieho Baránka. Tajomstvá Krista sú nesmrteľným ohňom. Neskúmaj ich opovážlivo, aby si sa nespálil. Praotec Abrahám podal nebeským anjelom pokrm a oni jedli. To bol, pravda, veľký zázrak, že netelesní duchovia na zemi jedli telesný pokrm. Ale všetok náš údiv, všetku našu reč a každý náš zmysel prevyšuje to, čo nám urobil jednorodený Syn Boží, Ježiš Kristus, Spasiteľ, ktorý nám, odetým do tela, dal za pokrm a nápoj svoje Telo a svoju Krv.“*

Podobne svätý Efrém hlása katolícke učenie, že svätí v nebi kraľujú s Kristom a že ich máme vzývať. Vznešene hovorí o Matke Božej Márii, keď k nej volá: *„Nepoškvrnená, neporušená, presvätá Panna, neodmietni ma hriešnika a ráč svojou*

materinskou dobrotou orodovať za mňa u svojho Syna, môjho Pána a Boha, aby mi otvoril lono svojho milosrdenstva a priviedol ma k pokániu, nespomenúc si na moje hriechy.“

Svätý Efrém tiež vyzdvihuje úctu k svätým relikviám a tvrdí, že zásluhy a príhovory svätých sú pre nás prospešné. O Cirkvi píše, že je jedna a že bola založená na apoštolovi Petrovi. O kríži napísal, že sa ho diabli boja a že si ho veriaci znamenajú na čelo, ústa a srdce a majú ho vo svojich príbytkoch, pretože kríž Pána je víťazstvom nad smrťou, nádejou kresťanov, svetlom sveta, kľúčom brány raja a záhubou kacírstva.

Z toho je zrejmé, ako opovážlivo klamali všetci takzvaní moderní reformátori, keď svoje bludy vydávali za učenie starej Cirkvi. Spisy svätého Efréma, napísané v štvrtom storočí, usvedčujú všetkých týchto odštiepencov od katolíckej Cirkvi zo lži.

II. Sv. Faustín a Jovita, bratia mučeníci (1. stor.)

V lombardskom meste Brescia sa tešia veľkej úcte svätí bratia Faustín a Jovita, ktorí si svojimi cnosťami, mimoriadnymi mukami a radostným prijatím smrti za Ježiša Krista získali nesmrteľnú pamäť v katolíckej Cirkvi. Obaja sa narodili na konci 1. storočia v Brescii vo váženej rodine a dostalo sa im starostlivej výchovy. Už od útleho veku horeli nadšenou láskou ku Kristovi a vynikali čistotou mravov. Týmto šľachetným a zbožným mladíkom sa naskytla príležitosť prejaviť svoju vieru skutkami.

Cisár Hadrián vydal nové nariadenia na prenasledovanie a mučenie kresťanov. Do Brescie prišiel cisársky námestník, ktorý tieto rozkazy vykonával prísne a kruto. Pohania, roznietení nenávisťou voči kresťanom, začali drancovať ich obydlia a páchať na nich násilnosti. Vystrašení kresťania utekali z mesta a ukrývali sa, trpiac nedostatkom a neustálym strachom o život. Tí, čo zostali v meste, sa zo strachu ani neodvažovali vychádzať z domov.

V týchto ťažkých časoch navštevovali Faustín a Jovita domy a úkryty veriacich, povzbudzovali ich a poskytovali im pomoc. Ich nadšené slová upevnili mnohých vo viere a zachránili ich pred odpadnutím. Dokonca aj pohania boli oslovení ich slovami a obracali sa na kresťanstvo. Brescianský biskup, ktorý bol priateľmi ukrytý na bezpečnom mieste, počul o horlivosti týchto bratov. Povolal ich k sebe a s vďačným srdcom vysvätil Faustína za kňaza a mladšieho Jovitu za diakona.

Obaja bratia pokračovali v svojej obetavej práci pre spásu a dobro svojich blížnych, nehľadiac na neustále hroziace nebezpečenstvo. Ich činnosť však nezostala pohanom neznáma. Raz ich zajali a uvrhli do väzenia. Keď do Brescie prišiel cisár Hadrián, predviedli svätých bratov pred súd. Cisár sa ich najprv snažil prehovoriť lichotivými slovami, aby odpadli od viery, ale bez úspechu.

Rozhnevaný cisár ich odsúdil na roztrhanie divou zverou v aréne. Na určený deň boli Faustín a Jovita uvedení pred divokých levov, ktorí sa však pred nimi skrotili a

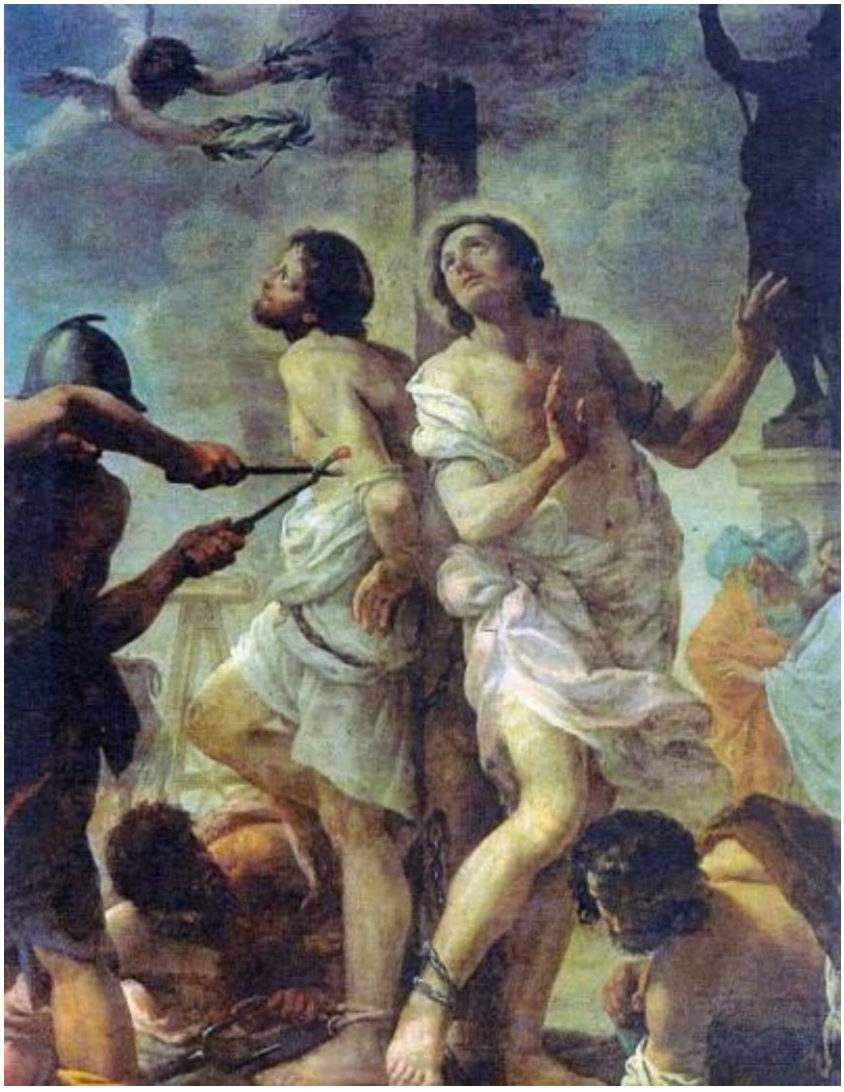

pokojne si ľahli na zem. Cisár sa rozhneval a vymyslel nové muky – dal ich hodiť do plameňov, ale ako kedysi traja mládenci v Babylone, aj oni zostali nezranení. Tieto divy priviedli mnohých pohanov k viere.

Keď ani iné mučenie neublížilo svätým bratom, cisár rozkázal uvrhnúť ich do žalára, kde ich mali nechať zomrieť od hladu. Vo väzení ich však nebeská moc zásobovala jedlom a nápojmi. Napokon ich odsúdili na sťatie mečom, čo sa stalo okolo roku 121 po Kristovom narodení.

Ich relikvie sa uchovávajú v Brescii v chráme zasvätenom ich pamiatke. Toto mesto ich uctieva ako svojich hlavných patrónov.

Poučenie:

Uvažujme o slávnom víťazstve, ktoré dosiahli mučeníci Kristovi! Pozerajme očami viery na neporaziteľnú vieru a neuhasiteľnú lásku týchto bojovníkov nebeských! Ani najhroznejšie muky nedokázali zlomiť ich srdcia a ani najbolestnejšia smrť neuhasila plameň ich lásky ku Kristovi. Čím sa ospravedlníme my, keď nás na poslednom súde nezastihne žiadne prenasledovanie, a predsa pohŕdame Božou láskou, nedbáme o svoju spásu a žijeme v duchovnej ospalosti? Mučeníci milovali Krista aj v utrpení a v smrti, no my ho nechceme milovať ani v pokoji, blahobyte, zdraví, šťastí a hojnosti.

Mučeníci ukážu na Božom súde jazvy svojich rán, ktoré sa budú na ich oslávených telách trblietať jasnejšie ako slnko. A čím sa budeme môcť pochváliť my, úbožiaci? Nech nám Boh dá, aby sme tam mohli ukázať svoju lásku k Nemu, svoju živú, neporaziteľnú vieru, čisté srdce, modlitby, pôsty, pokánie, almužny a iné skutky svätej lásky k blížnym. Blahoslavený je kresťan, ktorého na súd budú sprevádzať takéto skutky. Ten bude stáť pred Kristovým súdom s rovnakou chválou ako svätí mučeníci a bude prijatý do ich spoločenstva.

Dňa 15. februára sa taktiež slávi pamiatka svätého Sigfrída (Zibrida), biskupa vo Švédsku, svätej Agapy, panny a mučenice a ďalších svätcov.

16. FEBRUÁR

I. Sv. Onezimus, biskup a mučeník (1. stor.)

V meste Kolosany vo Veľkej Frýgii v Malej Ázii žil vážený a zámožný občan Filémon s manželkou Apiou. Obaja manželia boli obrátení na kresťanskú vieru apoštolom svätým Pavlom. V dome Filémona sa potom schádzali veriaci z tohto mesta na bohoslužby, vzdelávali sa v nábožnej horlivosti a v obetavej láske k tomuto kresťanskému hostiteľovi. Preto svätý Pavol nazval Filémona svojím *„milým spolupracovníkom“* (Flm 1, 1).

Medzi pohanmi, najmä medzi Rimanmi, v tom čase vládlo otroctvo. Otroci patrili svojim pánom ako domáce zvieratá alebo majetok, bez akýchkoľvek práv či ochrany pred zákonom. Pán mohol so svojím otrokom nakladať podľa ľubovôle – trápiť ho, ba aj zabiť. Postavenie otrokov bolo žalostné, pretože len máloktorý pán s nimi zaobchádzal ľudsky.

Kristovo učenie vyhlásilo rovnosť všetkých ľudí pred Bohom a učilo, že každý človek – pán i otrok – má nesmrteľnú dušu vykúpenú drahou krvou Ježiša Krista a povolanú k večnému životu. Z tohto vznešeného učenia vyplývala povinnosť obrátených pánov považovať svojich otrokov za blížnych, spolu vykúpených a bratov v Kristovi Pánovi, a zaobchádzať s nimi láskavo, milo a súcitne. Pôsobením kresťanskej viery sa postavenie otrokov zlepšovalo, až otrokárstvo postupne vo všetkých kresťanských národoch zaniklo.

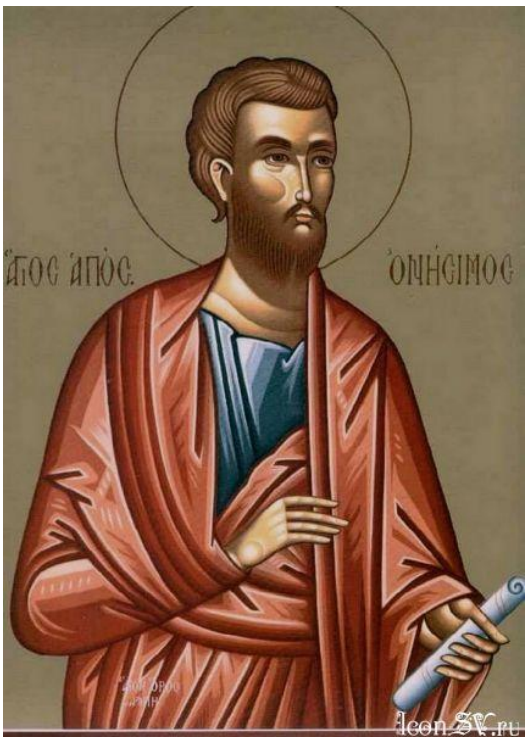

Aj Filémon mal otrokov, no ako horlivý kresťan bol k nim dobrotivým pánom. Jeden z týchto otrokov, pohan Onezimus, si však Filémonovu dobrotu nevážil, stal sa mu neverným, okradol ho a ušiel z Kolos do Ríma. Božím riadením sa tam stretol s apoštolom Pavlom, ktorý ho z Filémonovho domu poznal. Apoštol mu vytkol zlé skutky – krádež i útek – a dôrazne mu dohováral, až kým Onezimus úprimne neoľutoval svoje hriechy, neuveril v Krista a neprijal svätý krst.

Od tej doby bol Onezimus horlivým kresťanom. Vrúcne miloval svätého Pavla, bol mu veľmi užitočný pri hlásaní svätého evanjelia a poskytoval mu veľké služby aj vo väzení. Svätý Pavol by si ho bol rád ponechal pri sebe, ale neurobil to bez súhlasu Filémona, ktorému Onezimus patril. Preto ho poslal späť k nemu do Kolos spolu s listom, v ktorom Filémona dojemnými slovami prosí, aby na vieru

obrátenému Onezimovi odpustil a prijal ho ako svojho najmilšieho brata. Apoštol dodáva, že ak Onezimus svojmu pánovi v niečom ublížil alebo mu niečo dlží, on sám to nahradí.

Filémon nielenže splnil prianie svätého Pavla, ale urobil ešte viac, než o čo bol požiadaný. Prijal Onezima ako brata v Kristovi, prepustil ho zo svojho otroctva, čím ho urobil slobodným, a poslal ho späť do Ríma, aby tam slúžil uväznenému Pavlovi. Od tej doby sa Onezimus zasvätil službe Kristovmu evanjeliu. Pavol ho vysvätil za biskupa v meste Berea v Macedónii.

Neskôr sa stal Onezimus po svätom Timotejovi biskupom v Efeze, o čom svedčí list svätého Ignáca, mučeníka, adresovaný Efezanom. V ňom tento svätec vyzýva veriacich v meste, aby svojho biskupa Onesima milovali podľa príkladu Ježiša Krista a snažili sa mu podobať.

Z Efezu bol napokon Onezimus odvedený v okovách do Ríma, kde bol pre vieru v Krista ukameňovaný.

Poučenie:

Dokiaľ Onezimus žil v temnotách pohanstva, bol nespoľahlivým a neverným človekom. Keď ho však osvetlilo Kristovo svetlo, zrazu sa premenil na nového človeka a stal sa jasným svetlom viery a lásky v svätej Cirkvi. Takýto zázračný obrat spôsobovala Kristova viera nielen v jednotlivcoch, ale aj v celých národoch. Aké nevýslovné dobrodenie poskytlo kresťanské náboženstvo ľudstvu, keď svojím vznešeným učením zrušilo hanebné otroctvo nie násilne, ale postupne a pokojne!

V dnešnej dobe, keď sa podkopáva Kristova viera v ľuďoch a namiesto nej sa šíri niečo, čo je horšie než staré pohanstvo – totiž holá nevera – čo z toho vyplýva? Nové otroctvo. Čím viac sa šíri novodobé pohanstvo, tým žalostnejšie sú naše spoločenské pomery, pretože ľudia, ktorí vládnu veľkým bohatstvom a mocou, ak nemajú vieru v Krista, nepoznajú ani lásku k blížnym a nakladajú s tými, ktorí sú od nich závislí, kruto a neľudsky.

Beda národu, ktorý pohŕda svojím najcennejším pokladom a nebeským darom – zjavenou vierou Kristovou!

II. Sv. Juliána, panna a mučeníčka (3. stor.)

Kristus Pán povolal svojich apoštolov od rybárskych sietí za lovcov ľudí, aby zhromažďovali všetky národy z trpkého mora tohto sveta a prevádzali ich do sladkých vôd večnej blaženosti. On sám, ako to robil počas svojho pozemského života, svojou milosťou neustále priťahuje synov a dcéry ľudstva k sebe. Niektorých z nich vyťahuje z hrozivej hlbočiny súžení a pozemských bojov, iných z prúdu pozemských starostí a prác; niektorých zachraňuje z bahnitej vody biedy a útrap, iných z čistého prúdu pozemského blaha. Niektorých priťahuje pomaly, postupne a až po viacerých pokusoch, iných si získava naraz a rýchlo. Tak si nebeský rybár ľahko a rýchlo ulovil aj svätú pannu Juliánu.

Juliána sa narodila koncom tretieho storočia v Nikomédii, hlavnom meste Bitýnie v Malej Ázii. Jej rodičia boli bohatí a vážení pohania. Juliána, obdarená vynikajúcimi schopnosťami, bola ich pýchou a radosťou, pretože sa už od útleho veku vyznačovala neobyčajnými vedomosťami. Oboznámila sa s učením filozofov, čítala básnikov a rýchlo si osvojila všetky povesti a báje o pohanských bohoch a bohyniach. Jej rodičia kládli veľký dôraz na jej vzdelanie a boli hrdí na jej múdrosť.

Avšak Juliáne nepostačovala všetka táto pohanská múdrosť, ktorú jej rodičia vštepovali. Bystrým rozumom rýchlo pochopila, že celé pohanské bájoslovie je len zmäteným ľudským výmyslom. Jej panenská myseľ sa odvrátila od pohanských bohov a bohýň, o ktorých čítala, že sa zneuctievali najhanebnejšími hriechmi. Zavrela sa teda bludom modloslužby, uverila v Krista, prijala svätý krst a stala sa horlivou kresťankou. Čo márne hľadala v pohanstve, našla vo viere v Krista – pravdu, útechu, pokoj, šťastie a nádej na večný život. Poctivo čítala Sväté písmo, horlivo sa modlila, počúvala Božie slovo a nábožne prijímala sväté sviatosti. Bola šťastná a spokojná, že jej Pán ukázal pravú cestu.

Juliána vyrástla v krásnu, rozkvitnutú pannu, ku ktorej sa uchádzali najváženejší muži z mesta. Zamiloval sa do nej najmä bohatý a urodzený Eleusius, ktorý ju formálne požiadal o ruku. Jej otec, potešený, ochotne súhlasil so sobášom. No Juliána otcovi nevyhovela. Skromne mu povedala, že netúži po pozemskej láske a že bude šťastná, ak bude môcť tráviť život v panenstve, pretože sa už zasnúbila nebeskému ženíchovi, Kristovi Pánovi.

Otec považoval tieto slová za výplod mladíckeho poblúznenia a snažil sa ju presvedčiť láskavosťou, prosbami a slzami. Nazval ju svojím najmilším dieťaťom, jedinou radosťou, útechou a nádejou svojho života. Povedal, že z lásky k nej potlačil bolesť, ktorú mu spôsobila, keď sa vzdala nesmrteľných bohov a stala sa kresťankou, ale že už by nezniesol ďalšiu bolesť, keby pohrdla vznešeným, váženým a šľachetným ženíchom Eleusiom a takto si svojvoľne zničila budúcnosť.

Juliána bola otcovou rečou hlboko dojatá. Vedela, že Boh ju povolal k panenskému životu, ale zároveň si bola vedomá, že Boh prikazuje ctiť si otca a matku a poslúchať ich. Bolestne cítila rozpor medzi hlasom svojho srdca a povinnosťou poslúchnuť otca. Dlho zápasila v tomto vnútornom boji, až konečne našla svetlo, radu a silu v modlitbe. Pristúpila k otcovi a povedala mu, že je ochotná splniť jeho želanie, ak sa Eleusius stane kresťanom. Povedala: *„Ako by som, drahý otče, mohla spojiť svoju ruku s rukou, ktorá obetuje klamným bohom? Ako by som mohla skloniť svoju hlavu na srdce, v ktorom nie je láska k pravému Bohu? Ako by som sa mohla spojiť s niekým, kto nie je so mnou jednotný vo veciach ducha i srdca? Náš život by bol neustálym bojom. Pred svetom by sa zdalo, že sme jedno, ale pred Bohom by sme boli rozdelení. Jedine v Kristovi je manželstvo milostiplným posvätným zväzkom dvoch ľudských sŕdc.“*

Otec po týchto slovách zvážnel. V hĺbke srdca možno cítil ich pravdivosť, ale úplne im nerozumel. Eleusius, nahnevaný a urazený, Juliánin návrh odmietol, nazvúc ho urážlivým a ponižujúcim. Otec zatiaľ sľúbil Eleusiovi, že sa pokúsi Juliánu presvedčiť.

Opäť jej lichotil a zdôrazňoval šľachetnosť Eleusiovho srdca, jeho úprimnú lásku a vernosť. Ani tentoraz sa však Juliána nedala presvedčiť k sobášu s pohanom.

Keď otec opäť tvrdil, že Eleusius má k nej lásku čistú ako zlato, odpovedala, že tá láska je iba pozemská, a že mu podá svoju ruku jedine vtedy, ak túto svetskú lásku očistí a posvätí vierou v Ježiša Krista.

Tu sa otec rozhneval a zmenil svoje slová i správanie. Čo nedosiahol po dobrom, to chcel vynútiť prísnosťou. Začal Juliáne hroziť, nadával jej a trápil ju v domácom väzení hladom, no statočná panna ani tentoraz neustúpila.

Urazený a odmietnutý Eleusius zmenil svoju lásku na zúrivú nenávisť a pohnal Juliánu pred súd, kde ju obvinil, že je kresťanka. To stačilo. V tom čase vládol na Východe ukrutný Maximin Daza, ktorý kruto prenasledoval kresťanov. Juliána bola pre svoju vieru v Krista Pána zbičovaná, pálená fakľami, neskôr v žalári mučená hladom a napokon sťatá mečom. Mladá, osemnásťročná svätica odovzdala svoju dušu nebesiam, aby bola ozdobená dvojitou korunou – panenstva a mučeníctva.

Kresťanská pani Sofrónia chcela preniesť telo svätej Juliány z Nikomédie do Ríma, no búrka na mori ju prinútila pristáť na pobreží Kampánie v južnom Taliansku. Tak sa stalo, že ostatky tejto svätice boli uložené v meste Puteoli (dnes Pozzuoli). V roku 1207 bolo telo svätej Juliány slávnostne prenesené do Neapola.

Poučenie:

Svätá Juliána odmietla bohatého a urodzeného ženícha, ktorý sa nechcel s ňou zjednotiť vo viere kresťanskej. Keby každá katolícka nevesta hľadala u svojho budúceho manžela pevnú vieru a úprimnú nábožnosť, a odmietla takého ženícha, ktorý stratil svätú vieru alebo ňou pohŕda, nebolo by v našej dobe toľko nešťastných manželstiev a rodín. Lepší je chudobný, ale veriaci a nábožný manžel ako bohatý neverec. Skúsenosti ukazujú, že manželstvá, kde muž pohŕda náboženstvom, nikdy nie sú šťastné.

Rovnako zavrhnutia hodné sú aj zmiešané manželstvá, kde je jeden zo snúbencov katolík a druhý nekatolík, pretože v takomto zväzku hrozí katolíckej strane nebezpečenstvo, že sa stane ľahostajnou vo viere alebo ju úplne stratí, nehovoriac o deťoch splodených v takomto manželstve. Kiež by všetci katolícki snúbenci, skôr ako

urobia rozhodný krok pre celý svoj budúci život, nasledovali príklad múdrej a statočnej svätej panny Juliány!

---

16. februára sa slávi pamiatka svätého pápeža Gregora X., svätého mučeníka Honesta, svätého biskupa Faustina a ďalších.

17. FEBRUÁR

I. Sv. Silvín, biskup (8. stor.)

Svätý Silvín žil v 8. storočí po Kristovi a pochádzal z poprednej šľachtickej rodiny v okolí Toulouse vo Francúzsku. V mladosti bol zasnúbený s istou dievčinou, no neskôr sa rozhodol tento sobáš zrušiť, aby mohol slúžiť Spasiteľovi čistým telom i dušou. Vstúpil do duchovného stavu a zasvätil svoj život Bohu.

Silvín sa vydal do Belgicka, kde sa s nadšením venoval šíreniu kresťanskej viery. V tom čase obyvatelia tejto oblasti ešte kresťanstvo nepoznali. Silvín ich však svojím slovom a príkladným životom priviedol k viere. Vďaka jeho úsiliu začala viera v tejto zemi rásť a ľudia ho milovali ako otca a ctili ako knieža. Prevýšil svojich vrstovníkov pokorou, svätosťou a dobrými skutkami.

Silvín bol známy svojou pohostinnosťou. Rád prijímal pocestných a cudzincov, umýval im nohy, dával im najlepšie jedlo, ktoré mal, a neraz daroval i vlastný odev. Žil podľa slov Pána: *„Čo ste učinili jednému z najmenších, mne ste učinili.“* Nasledoval príklad Spasiteľa, ktorý z lásky k ľuďom, hoci najbohatší, stal sa najchudobnejším.

Všetok svoj majetok rozdal chudobným, bez ohľadu na to, z čoho bude sám žiť. Dôveroval Božím slovám: *„Nestarajte sa o zajtrajší deň, zajtrajší deň sa postará o seba.“* Pohŕdal pominuteľnými vecami sveta a miloval Boha celým srdcom, aby dosiahol večný život.

V pokore navštevoval sväté miesta a prosil svätých o príhovor. Vydal sa na púť do Svätej zeme, kde navštívil miesta, na ktorých Spasiteľ žil a trpel. Po návrate do vlasti pokračoval v svojom poslaní. Cez všetky nebezpečenstvá ciest ho sprevádzal anjel strážca, a tak sa mu nikdy nič zlého nestalo.

Spisovateľ Silvínovho životopisu ho opisuje ako *„otca sirôt, pomocníka vdov, ochrancu panien, ozdobu mníchov, pôsobiteľa mieru a múdreho vo svojich rečiach.“* Všetko, čo vlastnil, obetoval Bohu a všetky svoje dobré skutky pripisoval Božiemu milosrdenstvu. Z rodinného dedičstva a zbožných darov dal postaviť dva kostoly.

Silvín žil prísne asketickým životom. Roky nekonzumoval chlieb, stravoval sa iba zeleninou a ovocím. Jeho odev bol jednoduchý a hrubý, a spával na holej zemi alebo na doske.

Keď sa blížil koniec jeho života, svätý Silvín neustále chválil Boha a napomínal všetkých, ktorí ho navštívili, aby pamätali na deň svojej smrti, vyhýbali sa hriechu a

kráčali po ceste spásy. Na Bielu sobotu uvidel anjela prichádzajúceho po jeho dušu. S veľkou radosťou zvolal: *„Hľa, anjeli Boží sú u nás! Ajhľa, anjeli Boží medzi nami!“* Po týchto slovách pokojne usnul v Pánovi.

Poučenie:

Smrť svätého Silvína mi pripomína príbeh muža, ktorý na smrteľnej posteli videl diabla stáť pri svojej posteli. Tento človek celý svoj život prežil v nadávkach a klamstvách, hovoril iba o peniazoch a majetku, dokonca aj v posledných chvíľach. Príčinou jeho záhuby bolo neukojiteľné lakomstvo.

Lakomstvo je hriech, od ktorého len málokto zostáva úplne slobodný. Najväčší problém však spočíva v tom, že si ho väčšina ľudí neuvedomuje. Hriešnik sa vyhovára, nevyznáva sa z tohto zlozvyku a nebojuje proti nemu. Je dôležité pochopiť, že lakomý nie je iba ten, kto kradne alebo podvádza pre majetok, ale aj ten, kto miluje pozemské statky viac ako Boha. Teda ak:

- v nedeľu alebo vo sviatok radšej pracuješ, aby si zarobil peniaze, než by si mal ísť do kostola, si lakomý.
- Ak sa nemodlíš, aby si mohol rýchlejšie pracovať, alebo ak počas modlitby stále myslíš na prácu, si lakomý.
- Ak pri remesle klameš, závidíš, nepraješ úspech iným alebo sa vyhýbaš zákonným poplatkom, si lakomý.
- Ak ťa strata majetku trápi viac ako spáchaný hriech, alebo ak ti viac záleží na tom, aby tvoje deti boli bohaté než dobre vychované, si lakomý.
- Ak preferuješ bohatého darebáka pred cnostným chudobným človekom, si lakomý.

Sväté Písmo označuje lakomstvo za modloslužbu, pretože lakomec si zo svojho majetku alebo peňazí robí boha, ktorému sa klania, na ktorého neustále myslí a ktorého sa za každú cenu nechce vzdať. Taký človek miluje majetok celým svojím srdcom a silou, čím porušuje Božie prikázanie: *„Nebudeš mať iných bohov okrem mňa.“*

Lakomstvo viedlo Judáša k zrade Krista, a to je jasným dôkazom toho, kam tento hriech vedie. Najlepším liekom na lakomstvo je spokojnosť s tým, čo máme. Ľudia by sa nemuseli tak zúfalo naháňať za zárobkom, keby dokázali obmedziť svoje túžby.

Žiaľ, dnešná doba nás núti pretekať sa – stredné vrstvy chcú napodobňovať boháčov a chudobní sa snažia vyrovnať strednej triede. To vedie k tomu, že ľuďom nikdy nič nestačí. Často sa zadlžujú, dopúšťajú nespravodlivosti a ich konečný osud býva tragický.

Mnohí ospravedlňujú svoje správanie tým, že musia uživiť veľkú rodinu. Avšak Pán nikdy neopustí toho, kto sa modlí a usilovne pracuje. Tí, ktorí hľadajú pomoc všade inde než u Boha, často končia v biede. Svätý Silvín rozdal všetko, čo mal, chudobným a nikdy sa nestaral, čo bude zajtra jesť alebo piť, pretože dôveroval Bohu.

Ak si však otec rodiny myslí, že musí v nedeľu pracovať, kradnúť drevo, posielať deti na žobranie alebo ich dávať do služieb, kde je ich cnosť ohrozená, tento človek vypovedal službu Bohu. Nedôveruje Pánovi, ale spolieha sa na seba, hoci ide proti Božím prikázaniam. Takýto život vedie k úplnému lakomstvu, ktoré dáva človeka pod moc diabla.

Pamätajme, že skutočná spokojnosť a sloboda spočíva v dôvere v Boha a v odvrátení sa od márnych túžob po pozemských statkoch.

II. Sv. Flavián, konštantínopolský patriarcha (5. stor.)

Z bludného učenia Nestória o dvoch osobách v Kristovi Pánovi, proti ktorému víťazne bojoval svätý Cyril Alexandrijský, vzišlo čoskoro nové bludné učenie. Eutychés, arcibiskup jedného konštantínopolského kláštora, začal učiť, že ľudská prirodzenosť v osobe Krista Pána bola pohltená a zničená jeho božskou prirodzenosťou, podobne ako kvapka vody v mori. Tvrdil, že Spasiteľ mal a má iba jednu, božskú prirodzenosť.

Toto učenie je mylné, pretože ak by Kristus nemal ľudskú prirodzenosť – pravé ľudské telo a skutočnú ľudskú dušu – nemohol by za nás trpieť a vykúpiť nás svojou smrťou, keďže samotný Boh nemôže trpieť ani zomrieť. Eutychés a jeho prívrženci boli preto nazývaní monofyzitmi, teda vyznávačmi jednej prirodzenosti v osobe Spasiteľa.

Proti tomuto kacírstvu neohrozene bojoval svätý Flavián. Flavián bol v roku 447 povýšený na patriarchálny stolec v cisárskom sídelnom meste Konštantínopol. Grécka Cirkev bola v tom čase žalostne zmietaná hádkami teológov, intrigami cisárskych dvoranov a prudkým bojom rôznych skupín.

V týchto nepokojných časoch prejavoval Flavián výnimočnú odvahu a rozhodnosť, aby obhájil pravoverné učenie pred pyšnými sektármi a odstránil početné neporiadky, ktoré sa v gréckej Cirkvi rozšírili. Bol mužom pevnej a živej viery, nepoškvrnených mravov a posvätnej horlivosti pre česť a slávu Božiu, ako aj pre časné a večné dobro veriacich.

Za dávnych čias bolo zvykom, že patriarchovia posielali cisárom ako prejav zbožnej úcty dar nazývaný eulógia, čiže posvätené chleby. Neskôr však chamtiví cisárski dvorania zaviedli zvyk, že namiesto chlebov mali patriarchovia posielať na cisársky dvor chleby zo zlata. Keď sa Flavián stal patriarchom, poslal cisárovi Teodosiovi II. podľa starokresťanského zvyku obyčajné posvätené chleby. Dvorský eunuch Chrysafius, popredný dvoran a mocný dôverník slabomyseľného cisára, najskôr zdvorilo a neskôr

prísne žiadal patriarchu, aby poslal zlaté chleby. Flavián však statočne odpovedal: *„Zlata a striebra nemám a poklady chrámu nie sú mojím majetkom; tie môžem použiť len na slávu Božiu a na pomoc chudobným.“* Od tej chvíle Chrysafius Flaviána nenávidel a čakal na vhodnú príležitosť, aby sa mu pomstil.

Táto príležitosť prišla čoskoro. Eutychovo bludárstvo si získalo obľubu a rýchlo sa šírilo medzi duchovenstvom i ľudom. Flavián s bolesťou sledoval tento vývoj a najprv mierne vystupoval proti novému bludu. Keď to nepomohlo, v roku 448 zvolal v Konštantínopole cirkevný snem a obvinil Eutycha z bludu. Na sneme bolo Eutychovo učenie dôkladne preskúmané a odsúdené, a keď Eutyches odmietol odvolať, bol exkomunikovaný. To však prinieslo horlivému patriarchovi nesmierne útrapy. Zatvrdnutý Eutyches mal dvoch mocných prívržencov a spojencov: eunucha Chrysafia a autoritatívneho alexandrijského biskupa Dioskura. Títo dvaja sa zaviazali, že Flaviána zničia. Presvedčili cisára, že Flavián rozvíril nový cirkevný spor, ktorý môže vyriešiť len všeobecný snem. Cisár ich poslúchol a v roku 449 nariadil zvolanie snemu do Efezu, pričom Dioskura ustanovil za jeho predsedu.

Tento snem patrí medzi najsmutnejšie udalosti v búrlivých dejinách gréckej Cirkvi a dokazuje, do akej hanebnej poddanosti sa Cirkev dostala za vlády neschopných konštantínopolských cisárov. Tento povestný snem sa pre výtržnosti, ktoré sa na ňom udiali nazýva *„lúpežnícka synoda“.* Dioskur a jeho stúpenci si v Efeze počínali násilne a bezohľadne. Flaviánovi, poprednému arcibiskupovi gréckej Cirkvi, bol na snem zakázaný prístup, zatiaľ čo všetci Eutychovi prívrženci boli ochotne prijatí. Papež Lev V. nemohol osobne pricestovať do Efezu, a tak poslal troch svojich vyslancov s listami adresovanými Flaviánovi, cisárovi a snemu. V liste patriarchovi pápež písal proti Eutychovmu bludu: *„Jednorodený Syn Boha Otca, počatý z Ducha Svätého, narodil sa z Márie Panny, takže jeden a ten istý je Synom Božím a zároveň aj synom človeka. Aby zmyl našu vinu, spojil sa Boh s človekom, aby mohol ako jediný náš prostredník medzi Bohom a ľuďmi, Ježiš, za nás trpieť.“*

Tento list sa však na sneme nesmel ani prečítať. Keď sa malo skúmať učenie o dvoch prirodzenostiach Krista, bludári začali vyčíňať a hrozili pravoverným biskupom smrťou. Dioskur a jeho prívrženci odsúdili Flaviána ako pôvodcu nových sporov, zosadili ho z úradu, zakázali mu brániť sa, vyobcovali ho a prehlásili za vyvrheľa. Keď proti tomu protestovali pápežskí vyslanci a pravoverní biskupi s plačom a na kolenách prosili, aby Cirkev nevrhali do hrozných zmätkov, na Dioskurov príkaz vtrhli do snemu ozbrojení žoldnieri s mečmi, kyjakmi, okovami a bičmi a začali strašne vyčíňať. Katolícki biskupi s hrôzou utekali a ukrývali sa pod stolmi a sedadlami pred rozbesnenými vojakmi. Sám Dioskur a jeho stúpenci zaútočili na Flaviána, udierali ho päsťami do tváre, povalili ho na zem a kopali doň, až ho napokon polomŕtveho a zaliateho krvou nechali odviezť do väzenia.

Týmto neslýchaným násilím zastrašení prítomní biskupi podpísali všetko, čo im ničomný Dioskur predložil. Pravoverný patriarcha Flavián bol vypovedaný do vyhnanstva v Lýdii, ale už tretí deň, 11. augusta 449, tento mučeník zomrel na ceste v rukách ozbrojeného sprievodu. Flavián statočne vytrval v boji za pravé učenie katolíckej viery proti bludárom i pomstychtivým cisárskym dvoranom až do smrti.

Víťazstvo Eutychových a Dioskurových prívržencov na lúpežníckej synode v Efeze nemalo dlhé trvanie. Slabomyseľný cisár Teodosius II. zomrel už nasledujúci rok po páde z koňa, čím skončila aj moc eunucha Chrysafia, hlavného prívrženca bludárov. V roku 451 sa potom v Chalcedóne zišiel štvrtý všeobecný cirkevný snem, kde bolo monofyzitské kacírstvo preskúmané a zavrhnuté. Po prečítaní listu pápeža Leva V. o dvoch prirodzenostiach Krista zhromaždení otcovia jednomyseľne zvolali: *„To je viera otcov; to je viera apoštolov; tak všetci veríme; skrze Leva hovoril Peter.“* Potom bol Eutyches so svojimi prívržencami vyobcovaný z Cirkvi a slávnostne bol stanovený článok viery, že v Ježišovi Kristovi, vtelenom Božom Synovi, sú dve prirodzenosti – božská a ľudská, nezmiešané, nezmenené, nerozdeliteľné a neoddeliteľné v jedinej božskej osobe. Zároveň zhromaždení biskupi vzdali zaslúženú chválu statočnému obrancovi tohto pravoverného učenia, patriarchovi Flaviánovi, a prehlásili ho za mučeníka pravej kresťanskej viery. Telo svätého Flaviána bolo následne slávnostne prevezené do Konštantínopolu a s úctou pochované v chráme svätých apoštolov.

Poučenie:

Je smutné čítať, ako často sa v prvých storočiach na Východe vyskytovali náboženské bludy, ktoré neustále rozdeľovali a rozrušovali kresťanský ľud. Hlavným prameňom všetkých týchto kacírstiev bola bezhraničná pýcha, vrodená Grékom. Náboženstvo Kristovo obsahuje okrem prirodzených právd, ktoré je možné pochopiť ľudským rozumom, aj pravdy nadprirodzené, presahujúce ľudský rozum. Tieto vznešené tajomstvá nemôžeme nikdy plne pochopiť naším rozumom. Môžeme ich spoznať iba vierou, ktorá nás povznáša do vyššieho sveta.

Tieto nadprirodzené pravdy na nás žiaria ako lúče vychádzajúce zo svetla nevyčerpateľnej jasnosti vševediaceho Pána. Uvažujúc nad týmito tajomstvami, môžeme jedine s hlbokou pokorou zvolať so svätým Pavlom: *„Ó, hĺbka bohatstva, múdrosti a poznania Božieho! Ako nevyspytateľné sú jeho súdy a nepochopiteľné jeho cesty! Veď kto poznal myseľ Pánovu? Alebo kto bol jeho radcom? Alebo kto mu niečo dal, aby mu to bolo vrátené? Lebo z neho, skrze neho a pre neho je všetko. Jemu sláva naveky.“* (Rim. 11, 33-36.)

Eutyches a všetci ostatní heretici jeho doby sa nechceli pokorne skloniť pred nevyspytateľnými tajomstvami kresťanskej viery. Namiesto toho, aby tieto nadprirodzené pravdy náboženstva Kristovho ochotne prijali detinskou vierou, pokúšali sa ich pochopiť svojím obmedzeným rozumom. Nemajúc pokory, upadli tak do bludov. Pýcha je až dodnes zdrojom všetkých náboženských bludov i akejkoľvek neviery. *„Začiatkom každého hriechu je pýcha.“* (Sir 10, 15.) *„Nikdy nedovoľ pýche vládnuť vo svojej mysli ani vo svojich slovách, pretože v nej má pôvod každé zlo.“* (Tob 4, 14.) Preto Božský Spasiteľ chválil Otca na nebesiach, že svoje tajomstvá skryl pred mocnými a múdrymi a zjavil ich maličkým a pokorným.

---

17. februára si pripomíname svätých mučeníkov Theodula a Juliána, svätého Lomana, biskupa, svätú Mariamnu, pannu a ďalších.

18. FEBRUÁR

Sv. Simeon Jeruzalemský, biskup a mučeník (1. stor.)

Medzi prvými učeníkmi Krista Pána bolo niekoľko jeho pokrvných príbuzných, ktorých evanjelisti nazývajú *„bratmi Pánovými“* (Mt 12, 47; Mk 3, 31; Lk 8, 19; Jn 2, 12). Ani títo muži však spočiatku nedokázali prekonať rozšírené predsudky židovského ľudu o skutočnom poslaní, ktoré mal Spasiteľ na svete naplniť. Aj oni snívali o pozemskom kráľovstve Mesiáša, a keď Ježiš Kristus hlásal, že jeho kráľovstvo nie je z tohto sveta, nevedeli ho pochopiť, hnevali sa a spočiatku v neho neverili.

Pod menom *„bratia Pánovi“* sa uvádzajú štyria učeníci Kristovi: Jakub, Jozef, Júda a Simeon. (Mk 6, 3). Otcom Jakuba a Jozefa bol Kleofáš (Alfeus); ich matkou bola Mária (*„Kleofášova“*), rodná sestra najblahoslavenejšej Panny Márie, Matky Krista Pána (Mt 27, 56; Mk 15, 40). Títo *„bratia Pánovi“* boli teda vlastne bratranci Ježiša Krista. Ich rodičia sú v evanjeliách uvádzaní medzi tými, ktorí nasledovali Pána. Jakub (Mladší) a Júda (Tadeáš) boli prijatí do zboru dvanástich apoštolov. O Jozefovi nemáme ďalšie správy, štvrtý z tejto skupiny, Simeon, sa preslávil ako druhý jeruzalemský biskup a mučeník za Kristovu vieru.

Apoštol Jakub Mladší bol po Nanebovstúpení Pána prvým biskupom Jeruzalema. Keď ho však židia roku 63 zavraždili, Simeon neohrozene karhal tento bezbožný zločin a ich zaslepenosť, že nechceli uveriť v Ježiša Krista. Apoštoli a učeníci Pána sa potom zišli v Jeruzaleme, aby zvolili nového biskupa pre kresťanskú obec v tomto meste.

Bola to doba mimoriadne vážna a nebezpečná. V celom židovskom národe narastalo kvasenie; v celom Judsku rástli nepokoje a spory. Už sa objavovali falošní proroci a falošní mesiáši, o ktorých predpovedal Kristus Pán; už sa začalo napĺňať Pánovo proroctvo o skaze židovského národa a zničení mesta Jeruzalema. Kresťanom hrozili nepokoje oveľa nebezpečnejšie, než aké už zažili. Preto bolo potrebné, aby bol za jeruzalemského biskupa zvolený muž nadmieru múdry, horlivý a odvážny, ktorý by počas všeobecného chaosu vedel správne viesť kresťanskú obec a ochrániť ju pred záhubou. Jednomyseľne zvolili Simeona (Šimona).

Biskup Simeon neúnavne šíril v Judsku evanjelium Kristovo a medzi kresťanmi sa tešil veľkej úcte. Aj lepší Židia si ho vážili ako spravodlivého a rozvážneho muža, aj keď neprestával hlásať Mesiáša Ježiša Krista a karhať ich za neveru a zatvrdnutosť. Medzitým na Jeruzalem doľahli dni skazy, ktoré Spasiteľ s plačom predpovedal. Rímsky vojvoda Vespasianus, potlačiac odpor povstaleckých Židov, dobyl ozbrojenou rukou Judsko a Galileu. Počas tejto doby bol zvolený za cisára a v roku 70 vyslal svojho syna Tita na čele obrovského vojska proti odbojnému Jeruzalemu.

Vtedy si jeruzalemskí veriaci pripomenuli varovné Pánove slová: *„Keď uvidíte ohavnosť na svätom mieste, vtedy tí, čo sú v Judsku, nech utekajú do hôr, lebo nastane veľké súženie, akého nebolo od počiatku sveta“* (Mt 24, 15-16. 21). Spolu so svojím biskupom Simeonom sa vysťahovali z Jeruzalema do mestečka Pella za Jordánom. Tam v bezpečí a pokoji prečkali strašný Boží súd, ktorý v roku 71 dopadol

na zatvrdilých synov rúhavých obyvateľov Jeruzalema. Títo odmietli spoznať čas svojho navštívenia, zavrhli svojho Mesiáša a odsúdili ho na smrť na kríži.

Počas obliehania a dobytia nešťastného mesta zahynulo mečom a ohňom viac ako 1.100.000 Židov. Súčasne bolo na vidieku usmrtených 200.000 Židov. Nádherný Hospodinov chrám na hore Moria bol zničený ohňom, Dávidovo mesto zbúrané a jeho hradby rozborené. Celá Palestína sa premenila na púšť. Židia, ktorí unikli smrti, boli z časti predaní do otroctva, z časti sa rozutekali do všetkých končín sveta.

Keď hrôzostrašné dni pominuli, kresťanskí utečenci z Pelly sa vrátili a usadili sa medzi troskami mesta Jeruzalema. Tam sa pod starostlivou správou biskupa Simeona znova rozkvitla kresťanská Cirkev, ktorá mala pokoj od neveriacich Židov. Medzitým však rímski cisári Titus a Domicián nariadili vyhľadávať a likvidovať všetkých potomkov Dávida, aby jedným úderom zmarili nádeje Židov na Mesiášovu ríšu. Keď však do Ríma priviedli dvoch vnukov apoštola Júdu Tadeáša, cisár Domicián im udelil život aj slobodu, vidiac ich chudobu a mozole na rukách od práce.

Cisár Traján (98–117) neprenasledoval kresťanov žiadnym otvoreným rozkazom, ale ani nebránil ľudu či úradom, aby ich podľa starších nariadení neobťažovali. Úradníci tak činili o to smelšie, pretože bol vydaný nejasný cisársky rozkaz zakazujúci tajné spolky, medzi ktoré pohania počítali aj kresťanov.

Medzitým spravoval biskup Simeon takmer štyridsaťpäť rokov požehnane a slávne Cirkev v Jeruzaleme. Keď cisár Traján obnovil rozkaz, aby boli potomkovia Dávidovi vyhľadaní, chopili sa tejto príležitosti neverní Židia a udali Simeona u cisárskeho miestodržiteľa Attika v Jeruzaleme ako kresťana a potomka kráľa Dávida. Ctihodný, stodvadsaťročný Simeon bol predvedený pred súd, kde neohrozene vyznal svoju vieru v Ukrižovaného. Miestodržiteľ Attikus, vidiac tohto starca, najprv s ním cítil súcit a snažil sa ho prívetivými slovami presvedčiť, aby odpadol od Krista. Keď však Simeon zostal vo viere pevný, miestodržiteľ nariadil, aby ho niekoľko dní mučili kliešťami a inými nástrojmi.

Boh, ktorý dával trpezlivosť a zázračnú silu kresťanským mladíkom a pannám, aby pre svoju vieru znášali aj tie najstrašnejšie muky, posilňoval i tohto ctihodného starca v jeho utrpení, takže všetci sa divili jeho statočnosti a vytrvalosti. Keď však Židia pri tomto smutnom divadle začali reptať, miestodržiteľ napokon odsúdil Simeona na ukrižovanie. A tak tento svätec v roku 107 dokončil púť

svojho života na kríži, tou istou smrťou, ktorú podstúpil jeho Božský Majster pre naše vykúpenie.

Poučenie:

Sv. Simeon podstúpil smrť na kríži z lásky ku Kristovi Pánovi. Aj my máme *„ukrižovať“* svoje telo, pretože sv. Pavol hovorí, že *„tí, čo patria Kristovi, ukrižovali svoje telo s jeho vášňami a žiadosťami“* (Gal 5, 24). Toto ukrižovanie tela, podľa slov sv. Anzelma, spočíva v tom, že krotíme svoje telo skutkami pokánia, najmä pôstom. Sv. Augustín zdôrazňuje, že máme potláčať svoje zlé sklony a odporovať im. Iní svätí Otcovia vysvetľujú, že sv. Pavol nás týmito slovami nabáda, aby sme umŕtvovali svoje zmysly a nikdy ich nepoužívali na hriech.

Milý kresťan, ak chceš, podľa napomenutia sv. Pavla, *„ukrižovať“* svoje telo, aby si sa právom mohol pýšiť, že si Kristovým učeníkom, zachovávaj aspoň pôsty ustanovené Cirkvou, aj keď to môže byť pre tvoje telo náročné. Ovládaj svoje oči, uši, ruky, jazyk a ostatné údy svojho tela. Odvracaj zrak od nevhodných a neslušných vecí; zapchaj si uši pred nečistými, rúhavými a osočujúcimi rečami, aby si ich radšej ani nepočul. Nikdy svojim jazykom nehovor slová, ktorými sa uráža Boh; neznečisťuj svoje telo nečistými skutkami a nechoď na miesta, kde hrozí nebezpečenstvo a príležitosť ku zlu. Skrátka, nepoužívaj svoje údy na hriechy, ku ktorým ťa láka tvoja slabá a porušená prirodzenosť.

Odolávaj ďalej hnevu, pýche, zlosti, ctižiadostivosti, lenivosti a iným prevráteným náruživostiam a popudom. Takýmto spôsobom môže každý kresťan *„ukrižovať“* svoje telo so všetkými jeho žiadosťami a stať sa verným učeníkom Ježiša Krista, ako ním boli všetci tí statoční mučeníci, ktorí z lásky k nemu zomreli na kríži.

Dňa 18. februára si zároveň pripomíname aj sv. Mansveta, biskupa, sv. Konštanciu, pannu, sv. mučeníkov Leona a Paregoria a iných.

19. FEBRUÁR

Sv. Konrád, pustovník (14.stor.)

Zo životopisov svätých sa dozvedáme, že mnohí z nich boli vytrhnutí z ľahostajnosti náhlym nešťastím, neočakávanou nehodou alebo krutou ranou, ktorá ich obrátila od márností tohto sveta k Bohu. Kto by v tom nevidel ruku Božej prozreteľnosti, ktorá *„hľadí na cesty ľudské a skúma všetky ich kroky?“* (Jób 34, 21) *„Človek vrhá kocky do lona, ale ich výsledok pochádza od Hospodina.“* (Prís 16, 33). Tieto slová sa naplnili aj na svätom pustovníkovi Konrádovi.

Konrád sa narodil do vznešenej rodiny v talianskom meste Piacenza, po ktorej zdedil veľký majetok. Po dosiahnutí dospelosti sa šťastne oženil s bohabojnou pannou Eufrozínou a bol vážený a milovaný svojimi spoluobčanmi. Mal bystrý rozum, veselú povahu a bohatstvo, ktoré mu zabezpečovalo pohodlný život. Bol jedným z tých, o

ktorých sa hovorí, že sa *„topia v šťastí“.* Žil ako mnohí jeho súčasníci – snažil sa rozmnožovať svoj majetok, stúpať v hodnostiach a čo najviac si užívať radosti tohto sveta.

Inak to však bol muž spravodlivý a milujúci pravdu, láskavý a milosrdný k blížnym, priateľský a ochotný k svojim druhom. Cirkevné prikázania síce zachovával, no natoľko si užíval radosti tohto sveta, že nemal čas ani chuť vážne premýšľať o jedinom potrebnom – o večnej spáse svojej duše. Miloval hlučné zábavy, skvostné hostiny, žarty a hry, no najviac zo všetkého obľuboval poľovačku.

Jedného dňa sa skoro ráno vybral na lov. Šťastie mu však neprialo, pretože plachá lesná zver, vycítiac nebezpečenstvo, sa skryla v neprehľadnom hustom kroví. Netrpezlivý lovec, rozladený márnym čakaním, zapálil krovie na okraji lesa, aby vyplašil zver. Zrazu sa však zdvihol prudký vietor, ktorý roznietil plamene a oheň čoskoro zachvátil celý les. Konrád, zhrozený z tejto katastrofy, ktorú nedokázal zastaviť, sa nepozorovane vrátil domov.

Medzitým sa z mesta vyrojili ľudia a začali hľadať podpaľača. Z lesa vyšiel chudobný muž s náručou dreva na chrbte. Jeho bledá, vystrašená tvár a zmätená reč stačili na to, aby bol tento nevinný chudák pokladaný za podpaľača, chytený a uväznený. Nešťastník bol podrobený mučivému výsluchu a pod nátlakom na škripec priznal, že v lese založil požiar. Na základe tohto falošného priznania ho odsúdili na smrť.

Medzitým sa Konrád skrýval vo svojom dome, sužovaný výčitkami svedomia. Dňom i nocou premýšľal, čo má urobiť. Bolo by preňho veľkou hanbou priznať sa k svojmu činu. Čo by si o ňom pomysleli ľudia, o váženom a bohatom šľachticovi? Prečo sa nepriznal hneď? Prečo dopustil, aby bol nevinný chudák uväznený? Obrátili by sa proti nemu hnev a pomsta ľudí? S týmito myšlienkami zápasil niekoľko dní, až napokon v jeho duši zvíťazil hlas čistého svedomia nad všetkými námietkami a pokušeniami.

Konrád šiel pred súd, priznal sa k svojmu neuváženému skutku, vyslobodil nevinného človeka z väzenia a od smrti a ponúkol úplnú náhradu za škody spôsobené požiarom. Keď vyplatil odškodné, prišiel síce o polovicu svojho majetku, no znovu našiel pokoj vo svojom svedomí. Hoci sa stal na tomto svete chudobnejším, pochopil márnosť a pominuteľnosť všetkých vecí tohto sveta. Stále mu zostávalo dosť na slušný život, mohol si naďalej užívať pozemské bohatstvo a radosti. No zničujúci požiar v lese zničil aj všetky jeho doterajšie vášne a túžby. Boží duch sa dotkol jeho duše a zažal v jeho srdci nové svetlo.

Konrád pochopil, že najlepšie urobí, ak sa vzdá sveta, úplne mu zomrie a bude sa výhradne starať o spásu svojej duše. Aby ho už nič nepútalo k svetu, rozhodol sa *„vybrať si oko, ktoré hľadelo na márne veci, odrezať ruku, ktorá siahala po bláznivostiach, a odrezať nohu, ktorá kráčala za pominuteľnými radovánkami.“* Jeho nábožná manželka Eufrozína súhlasila, aby sa pokojne rozišli a obaja zasvätili svoj život Bohu.

Eufrozína vstúpila do kláštora klarisiek, zatiaľ čo Konrád sa zbavil všetkého, čo ho viazalo k svetu. Odišiel do Ríma, stal sa bratom tretieho rádu svätého Františka a neskôr sa usadil na Sicílii, kde, vzdialený od vlasti a neznámy, chcel žiť kajúcne. Prechodne sa ubytoval v meste Noto (Netum) u zbožného starca známeho svojím svätým životom, aby sa od neho naučil dokonalosti kresťanského života.

Keď sa však chcel vyhnúť všetkým kontaktom s ľuďmi, odišiel z mesta na neďaleký lesnatý kopec, kde si postavil chatrč a usadil sa ako pustovník. Konrád si myslel, že odlúčenosť od sveta mu prinesie rýchlo pokoj a blaženosť, no sklamal sa. Najprv musel čeliť mnohým pokušeniam a vnútorným zápasom, kým si zvykol na samotu.

V jeho duši sa objavovali zvodné spomienky na minulosť a chmúrne pochybnosti zastierali jeho ducha. Jeho srdce dlho nenachádzalo pokoj a útechu, kým jeho telo, zvyknuté na pohodlie a hojnosť, vzdorovalo skromnej potrave z ovocia a koreňov, ktoré mu poskytoval les. Odmietalo aj tvrdé lôžko na holej zemi. Takto dlho zápasil s diablom aj so svojím telom.

Konrád však prekonával všetky tieto pokušenia ustavičnou modlitbou a prísnym pôstom, až napokon zvíťazil. Vytrval na započatej ceste a neodchýlil sa od úzkej cesty vedúcej k večnému životu.

A Pán, ktorý volá unavených a trpiacich k sebe, aby ich občerstvil, napokon udelil zbožnému pustovníkovi pokoj a spokojnosť. Čím prudší bol zápas, ktorý zvádzal proti pokušeniam, tým slávnejšie bolo víťazstvo, ktoré svojou vytrvalosťou a statočnosťou dosiahol. Celých štyridsať rokov zostal Konrád na svojej púšti, kde požíval veľkú úctu a vážnosť veriacich z okolia. Tí sa k nemu obracali ako k duchovnému otcovi, odporúčali sa do jeho modlitieb a prosili ho o pomoc. Boh vyznamenal svätého pustovníka tým, že mu udelil dar predpovedať budúce udalosti a schopnosť zázračne uzdravovať chorých.

Preto si ho vážil aj biskup z blízkeho mesta Syrakúzy, ktorý sa s ním spriatelil. Keď sa Konrád dožil šesťdesiatjeden rokov, pocítil, že jeho pozemský život sa chýli ku koncu. Napokon sa odobral do mesta za svojím spovedníkom. Nábožne prijal sväté sviatosti z jeho rúk a požiadal ho, aby ho o tri dni navštívil na jeho púšti. Keď kňaz v určený deň prišiel do pustovne, našiel Konráda kľačať pri modlitbe, zomierajúceho. Po chvíli sa nábožný pustovník 19. februára 1351 rozlúčil s týmto svetom.

Jeho telo bolo pochované v meste Noto, kde Boh po smrti tohto svätca oslávil zázrakmi. Až dodnes sú jeho ostatky uchovávané v striebornej rakve v chráme sv. Mikuláša v tomto meste a tešia sa veľkej úcte veriacich.

Poučenie:

Sv. Konrád neváhal poctivo nahradiť škodu, ktorú spôsobil svojou neuváženosťou, a celý život sa kajal za svoj poklesok a ľahkomyseľnosť. Kto chce úprimne činiť pokánie, musí nevyhnutne, ak je to možné, nahradiť všetky škody, ktoré spôsobil svojim blížnym – či už na majetku, na cti alebo na dobrom mene. Bez úprimnej snahy napraviť tieto škody nemôže žiaden hriešnik dosiahnuť Božie odpustenie.

Ak sa len ťažko dostane do nebeského kráľovstva boháč, ktorý nadobudol svoje majetky spravodlivou cestou, ako by tam mohli vojsť zlodeji, podvodníci, úžerníci a iní, ktorí utláčali svojich blížnych? Svätý Augustín hovorí: *„Aj keby si vyplakal toľko sĺz, koľko vyplakali všetci kajúcnici, tvoje neprávosti ti nebudú odpustené, ak neuskutočníš spravodlivosť.“*

Dňa 19. februára sa zároveň pripomína pamiatka sv. Barbáta, biskupa v Benevente, sv. Gabina, mučeníka, sv. Odrána, mučeníka a ďalších.

20. FEBRUÁR

I. Sv. Eucherius, biskup (7. stor.)

Svätý Eucherius pochádzal z Orléansu a narodil sa vo vznešenej rodine. Ešte pred jeho narodením ho matka denne obetovala Pánovi, a preto bol už od detstva veľmi starostlivo vychovávaný. Pod láskavou a múdrou opaterou svojich rodičov vyrástol ako krásny strom v záhrade Božej, prevyšujúc všetkých svojich vrstovníkov dôkladným vzdelaním a nábožným životom.

Každodenné čítanie Svätého písma mu pomáhalo upevňovať a prehlbovať jeho cnosti. Obzvlášť rád čítal listy svätého Pavla. Keď raz čítal Prvý list Korinťanom, zastavil sa pri slovách: *„Múdrosť tohto sveta je bláznovstvo pred Bohom.“* (1 Kor 3,19). Tieto slová ho, osvieteného milosťou Božou, priviedli k poznaniu márnosti všetkých pozemských vecí. Rozhodol sa odísť do samoty a vstúpil do kláštora v Rouenskom biskupstve. Tam dosiahol vysokú duchovnú dokonalosť, ktorá ho predurčila stať sa svetlom pre iných.

Po šiestich rokoch jeho pokorného života v kláštore ho však Karol Martel, správca Franskej ríše, s podporou orleánskeho ľudu povolal na biskupský stolec po zosnulom strýkovi Eucheriovi.

Ako biskup Orleánsu zdvojnásobil svoju horlivosť za česť Božiu a za dobro svätej Cirkvi. V duchu slov Písma *„Milujem krásu tvojho domu“* (Ž 26,8) usiloval sa dodať chrámom vo svojom biskupstve dôstojnosť a vznešenosť potrebnú na Božiu službu. Starostlivo dbal o náležité mravné a vzdelanostné vedenie svojich kňazov.

V kláštoroch zaviedol reformy, ktorými povzbudzoval mníchov, aby boli nielen príkladom nábožného života, ale aj usilovnej práce. Jeho hlavnými cieľmi boli česť Božia a blaho ľudí. Ak sa mu nepodarilo dosiahnuť svoje zámery priateľským

nabádaním, vyučovaním či karhaním, neváhal použiť autoritu svojho úradu, nehľadiac na to, či tým niekomu prekážal.

Jeho neúnavná obrana práv Cirkvi ho však priviedla do sporu s Karolom Martelom. Hoci sa Karol zaslúžil o ochranu kresťanstva vďaka víťazstvám nad Saracénmi, svojvoľne zasahoval do cirkevných záležitostí. Rozdával fary, biskupstvá a bohaté opátstva svojim vojenským dôstojníkom a úradníkom, ktorí tieto dary využívali len na svoj prospech, zatiaľ čo duchovné povinnosti prenechávali najatým kňazom.

Eucherius odvážne vystúpil proti týmto praktikám, čím si vyslúžil nemilosť mocného správcu ríše. Na podnet nepriateľov svätého biskupa obvinil Karol Martel Eucheria z podnecovania nepokojov a nelojálnosti voči panovníkovi. Za trest ho najprv poslal do vyhnanstva v Kolíne a neskôr na zámok Haisbain v Luttišsku.

Po šestnástich rokoch vedenia orleánskeho biskupstva bol Eucherius nútený opustiť svoju diecézu. Prijal svoj osud s pokorou a vyhlásil: *„My všetci sme pútnikmi na zemi. Rád pôjdem od mesta k mestu, kým neprídem do neba, do svojej pravej vlasti, kam ma predchádza môj Spasiteľ.“*

Vo vyhnanstve našiel útočisko v kláštore svätého Tróna, kde pokračoval vo svojom diele. Učil bratov kláštorného spoločenstva pravému náboženstvu a rozširoval ich vzdelanie. Po šiestich rokoch vyhnanstva, pretrpiac mnohé ťažkosti, zomrel v pokoji v roku 743.

Poučenie:

„Múdrosť tohto sveta je bláznovstvo pred Bohom!“ Premýšľanie o týchto slovách naplnilo sv. Euchéria odporom voči tomuto svetu. Múdrosť, na ktorej svet zakladá svoje hodnoty, sa protiví múdrosti, ktorú učí Ježiš Kristus. Svet hľadá svoje šťastie v rozkošiach a hojnosti pôžitkov; podľa učenia Krista však chudoba poskytuje isté právo na nebeské kráľovstvo. Kto trpel núdzu na zemi, ten tam bude mať skutočnú radosť. Synovia tohto sveta sa všemožne snažia získať priazeň ľudí, no sú najviac nešťastní a smutní, keď ich podlízavé služby nie sú ocenené. Ježiš Kristus takéto správanie zavrhuje; hovorí: *„Blahoslavení ste, keď vás ľudia nenávidia pre mňa; nikdy nebudete šťastní, ak sa budete snažiť získať priazeň ľudí – kvôli mne.“* Jedno teda musíš rozhodnúť: buď sa budeš páčiť Bohu, alebo ľuďom. Blahoslavený Tomáš Kempenský hovorí: *„Všetko je márnosť, okrem lásky k Bohu a služby Jemu...*

Márnosťou je sústrediť sa len na tento pominuteľný život a nestarať sa o ten budúci. Márnosť je milovať to, čo rýchlo pominie, a neponáhľať sa k tomu, kde radosť trvá večne.“

Ó Bože, ako často som si tejto pravdy nevšímal! Ako často som sa snažil ľúbiť sa ľuďom, kvôli nim som prestupoval Tvoje sväté prikázania, zanedbával predpisy Tvojej svätej Cirkvi. Človek často uznáva pravdu a svoju povinnosť, ale jeho srdce je príliš slabé na to, aby opustil staré zvyky a zlé návyky. Keď však neexistuje zladenie múdrosti tohto sveta s múdrosťou Ježiša Krista a keď príde rozhodnutie, či sa prikloníš ku Kristovi alebo k svetu, je to ťažká úloha, ktorú nemožno vyriešiť v okamihu. Avšak ak chceš spraviť aspoň potrebný začiatok cesty ku Kristovi, začni tým, že sa vyhneš všetkým takým miestam a zábavám, ktoré sú vzdialené od ducha Kristovho, ako sú zábavy v krčmách a podobné. Ak ti však zdvorilosť alebo priateľstvo prikáže zúčastniť sa na takýchto radovánkach alebo hostinách, nezabudni, že aj tam musíš zachovávať lásku k Pánovi Ježišovi Kristovi a v jedení pití, rečiach a skutkoch sa chrániť všetkého, čo je nehodné kresťana.

II. Sv. Nikefor, mučeník (3. stor.)

Zmierlivá láska k blížnemu je základnou črtou pravého Kristovho učeníka. Kto je prázdny tejto lásky a nechce odpustiť svojim blížnym ich viny, kto vo svojom srdci uchováva nezmieriteľný hnev voči bratom, ten nemá pravú lásku k Kristovi Pánovi, ktorý sa na kríži modlil za svojich nepriateľov a odpustil im. Taký človek sa podobá zvučnej medi a znejúcemu zvoncu. Ani mučenícka smrť by mu neprospela na dosiahnutie večného života. Miláčik Pána hovorí: *„Ak niekto hovorí, že miluje Boha, a nenávidí svojho brata, je luhár“* (1 Jn 4, 20).

Tieto slová sa smutne naplnili na kňazovi Sapriciovi v hlavnom meste sýrskej Antiochie za vlády cisára Valeriána (253–259). Sapricius mal dôverného priateľa, nábožného kresťana Nikefora, ktorého považoval za svojho brata, s jedným srdcom a jednou mysľou. Raz však diabol medzi nich vrazil semeno nesvornosti. Nerozluční priatelia sa pohádali a tak prudko sa znepriatelili, že sa začali navzájom vyhýbať. Táto roztržka medzi nimi spôsobila medzi kresťanmi pohoršenie.

Po čase sa však Nikefor uvedomil a zľakol tohto nekresťanského hnevu, ktorý zničil puto ich priateľstva. Úprimne ľutoval svoju chybu a rozhodol sa obnoviť bývalé priateľstvo so Sapriciom. Poslal k nemu niekoľkých priateľov, aby ho v jeho mene odprosili a zmierili. Sapricius sa však nedal obmäkčiť, poslovia odišli naprázdno a Sapricius zostal vo svojom hneve zatvrdilý, aj keď sa Nikefor pokúsil o zmierenie ešte druhý a tretíkrát.

Zarmútený Nikefor napokon šiel k Sapriciovi osobne, pokľakol pred ním a povedal dojatým hlasom: *„Pre Boha, odpusti mi, otče!“* Ale hnev v Sapriciovom srdci zapustil korene tak hlboko, že sa Nikeforovi nepodarilo zlomiť ho ani tentoraz.

Medzitým v Antiochii vypuklo na rozkaz cisára Valeriána ukrutné prenasledovanie kresťanov. Medzi zajatými bol aj Sapricius. Pred cisárovým námestníkom odvážne

vyznal svoju vieru v Ježiša Krista, Božieho Syna, a dodal, že nebude obetovať pohanským bohom, pretože sú ničím a nemôžu ľuďom ani pomôcť, ani uškodiť. Keď bol mučený, zostal vo viere pevný a vyhlásil: *„Máte moc len nad mojím telom, ale nie nad mojou dušou; tá patrí Ježišovi Kristovi, svojmu Stvoriteľovi.“*

Námestník, vidiac jeho neoblomnosť, odsúdil Sapricia na smrť sťatím. Katani ho hneď odviedli na popravisko. Keď sa o tom Nikefor dozvedel, ponáhľal sa za ním, pretlačil sa zástupom a padol Sapriciovi k nohám, volajúc: *„Kristov vyznávač, odpusť mi, ak som sa proti tebe previnil!“* Sapricius však neodpovedal, nevšímal si ho a kráčal ďalej. Zhrozený Nikefor mu nadbehol a znova ho prosil: *„Hľa, teraz dostaneš korunu od Krista Ježiša, ktorého si slávne vyznal. Spamätaj sa a neodchádzaj s hnevom v srdci voči mne!“* Ale Sapricius sa odvrátil a nereagoval, čo prekvapilo aj katov, ktorí sa Nikeforovi vysmievali: *„Ešte sme nevideli takého blázna ako ty! On ide na smrť, a ty ho prosíš o odpustenie!“* Nikefor im odpovedal: *„Vy nerozumiete tomu, čo žiadam od Kristovho vyznávača, ale Boh to vie.“*

Smútok naplnil Nikeforovo srdce, keď kráčal za nezmieriteľným odsúdencom. Viera ho učila, že Sapricius, hoci podstupuje mučenícku smrť za Krista, nedosiahne spásu, ak zo svojho srdca nevyženie nezmieriteľný hnev. Nikefor plakal od ľútosti a súcitu.

Na popravisku urobil Nikefor posledný pokus, aby obmäkčil svojho druha. Hovoril mu o cti a sláve, ktoré sa mu dostalo, že môže za Ježiša Krista podstúpiť mučenícku smrť, a napomínal ho, aby svojou zatvrdilosťou ľahkomyseľne nepripravil sám seba o korunu večnej slávy, ktorá je preňho pripravená. Napokon kľakol na kolená a s plačom prosil: *„Odpusť mi, otče, veď je predsa napísané: Proste a dostanete, hľadajte a nájdete, klopte a bude vám otvorené!“*

No ani tentokrát Sapricius nezmäkol. Chystajúc sa zomrieť pre Krista Ježiša, láskavého, milosrdného a dobrotivého Spasiteľa, ktorý podstúpil smrť na kríži aj za svojich nepriateľov, zdráhal sa Sapricius odpustiť svojmu druhovi, ktorý ho úpenlivo prosil o odpustenie. Aká to zaslepenosť, aká zatvrdilosť, aký ťažký hriech! Pre tento veľký hriech sa Božia milosť napokon odvrátila od Sapricia. Zatvrdilý a nezmieriteľný hriešnik si nezaslúžil slávnu mučenícku smrť, ktorou by ukončil svoj pozemský život. Boh ho preto opustil, odňal mu svoju milosť a vydal ho záhube.

Sapricius, zbavený nadprirodzenej sily, ktorú mu doteraz udeľovala Božia milosť, sa náhle zmenil. Keď mu kati prikázali, aby kľakol, aby mu sťali hlavu, spýtal sa ich, prečo má zomrieť. Odpovedali mu: *„Pretože nechceš obetovať bohom a opovrhuješ rozkazmi cisára pre človeka, ktorého kresťania nazývajú Kristom.“* Vtedy Sapricius na prekvapenie všetkých prítomných zvolal: *„Zadržte! Som ochotný poslúchnuť cisára a obetovať bohom!“*

Týmito slovami bol najviac šokovaný Nikefor. Znova padol na kolená, zopäl ruky a prosil: *„Priateľu, brat môj, drahý otče, spamätaj sa a nehreš! Nezapri nášho Pána Ježiša Krista! Nevzdávaj sa koruny mučeníckej!“* Všetka jeho snaha však bola márna. Sapricius, opustený Bohom, sa nespamätal, zostal zatvrdilý vo svojom hneve aj v odpade od viery a tým, že si zachránil svoj časný život, stratil život večný.

Vtedy Nikefor zahorel túžbou napraviť hriech nešťastného odpadlíka a odčiniť pohoršenie, ktoré týmto skutkom spôsobila ľudu. Obrátil sa preto ku katom a povedal: *„Som kresťan! Verím v Ježiša Krista, Božieho Syna, ktorého tento práve zaprel! Tak teda, zabite mňa namiesto neho!“* Jeden z katov bežal k miestodržiteľovi oznámiť, že odsúdený Sapricius zaprel na popravisku Krista a je ochotný obetovať bohom, ale že sa objavil iný kresťan, ktorý radšej zomrie, než by obetoval bohom.

Miestodržiteľ, keď počul túto podivnú správu, nariadil, aby bol Sapricius prepustený na slobodu, a aby Nikefor bol popravený. Tak sv. Nikefor zomrel pod katovou sekerou mučeníckou smrťou pre Ježiša Krista a získal korunu, ktorej sa jeho bývalý priateľ tak ľahkomyseľne vzdal.

Poučenie:

Sapricius bol ochotný obetovať svoj život za Pána Krista, avšak jeho obeť nebola Bohu milá ani prijatá, pretože tento muž nezachoval Pánove slová: *„Ak teda prinášaš svoj dar na oltár a tam si spomenieš, že tvoj brat má niečo proti tebe, nechaj svoj dar pred oltárom, choď a najprv sa zmier so svojím bratom, až potom príď a obetuj svoj dar.“* (Mt 5, 23).

Sapricius trpel pre Krista Pána muky, a predsa zahynul, lebo sa nechcel zrieknuť hnevu voči blížnemu. Nechváľ sa teda, kresťan, tým, že konáš veľa dobrých skutkov, ak zároveň zotrvávaš v nejakom ťažkom hriechu a neodkladáš ho. Všetky tvoje dobré skutky prídu navnivoč a nepomôžu ti ku spáse, ak neodložíš ten jeden jediný hriech, v ktorom sa stále nachádzaš, pretože tento jediný ťažký hriech postačí k tvojmu zatrateniu. Bohužiaľ, medzi nami sú mnohí, ktorí sa chcú považovať za horlivých synov svätej Cirkvi, a pritom zabúdajú, že hnev, pomsta, závisť a nezmieriteľná nenávisť voči blížnym rovnako ako nevera a iné smrteľné hriechy vylučujú z kráľovstva nebeského. Spasiteľ povedal, že každý, kto sa hnevá na svojho brata, zaslúži súd (Mt 5, 22) a sv. Pavol nás napomína, aby slnko nezapadalo nad naším hnevom. (Ef 4, 26). Varujme sa teda hnevu a ochotne odpúšťajme každému, čímkoľvek nám ublížil, aby aj Hospodin odpustil nám naše viny.

Dňa 20. februára sa ešte slávi pamiatka sv. Eleuthera biskupa, sv. Leva Divotvorcu, biskupa, sv. Eucheria, biskupa a iných.

21. FEBRUÁR

I. Sv. Eleonóra, kráľovná (13. stor.)

Veľkým požehnaním pre kresťanský národ je vzorná, cnostná, nábožná panovnícka rodina. V takomto národe svetlo pravej viery a teplo lásky k Bohu i ľuďom ako z ohniska vychádza z kniežacieho paláca, osvecuje a zahrieva celú krajinu. Tam kráľ i kráľovná otcovsky dbajú nielen o pozemské blaho svojich poddaných, ale, čo má oveľa väčšiu cenu, starajú sa predovšetkým o ich nesmrteľné duše, vedúc ich svojím príkladom i slovom k dokonalosti kresťanskej a večnému životu. Dejiny dosvedčujú,

že v žiadnom storočí nechýbali takéto šľachetné, vzorne nábožné panovnícke rodiny a že hrdinské kresťanské cnosti mali svoje sídla nielen v chudobných pustovniach a celách prísnych rehoľníkov, ale aj v nádherných sieňach kniežacích palácov. Každý katolícky národ chová vo svätej pamäti svojich nábožných kráľov a kráľovné, ktorí boli preň krásnymi vzormi kresťanskej dokonalosti. Svoju hlavu zdobili korunou zo zlata, no krajšou korunou dobrých skutkov žiarila ich duša. Navonok sa skveli v zlate, potajme však nosili na tele hrubú žinenku, postili sa a bdeli na modlitbách a posvätných rozjímaniach.

Svoje poklady považovali za pôžičku od Boha, ktorú splácali chudobným, a vykonávajúc svoju panovnícku moc, neustále pamätali na to, že raz budú z tohto panovania skladať počet pred Tým, ktorý im udelil viac ako iným a preto bude od nich viac požadovať. Medzi týmito vznešenými svätcami a sväticami Božími sa skvie Eleonóra, kráľovná anglická. O jej pozemskom živote sa zachovalo len málo správ, no aj tie postačujú na to, aby sme jej pamiatku uctievali s nábožnou úctou.

Na začiatku trinásteho storočia bolo Anglicko dejiskom dlhej občianskej vojny, počas ktorej bol roku 1216 povýšený na kráľovský trón deväťročný syn kráľa Jána Bezzemka, Henrich III. Po dosiahnutí dospelosti uzavrel manželstvo s Eleonórou, dcérou Berengara V., grófa Provensálskeho. Henrich III. zažil počas svojej vlády veľa útrap od nepokojnej a vzbúrenej anglickej šľachty, no v manželstve s Eleonórou žil šťastne. Bohabojná, cnostná a dobrotivá kráľovná bola jeho strážnym anjelom pri všetkých jeho činoch a útechou v každom trápení.

Keď tento kráľ 20. novembra 1272 vo Westminstri zomrel, rozhodla sa ovdovená Eleonóra, že navždy opustí svet, ktorý pre ňu už nemal žiadnu cenu, a podľa dávnej túžby svojho srdca bude v tichej samote slúžiť Bohu i ľuďom. Odložila kráľovské rúcho a roku 1273 vstúpila do panenského kláštora v Amesbury. Tam žila celých deväťnásť rokov ako pokorná rehoľníčka, pričom bola vzorom bohabojnosti, štedrosti a dobroty ku všetkým, ktorí ju poznali. Len vševediaci Boh pozná všetky dobré skutky, ktoré Eleonóra vykonala na kráľovskom tróne i v skromnom rehoľnom rúchu.

Poučenie:

Svätosť Eleonóry potvrdil Hospodin po jej smrti zázrakmi, ktoré vykonal na jej príhovor. Preto sa úcta k tejto svätici rozšírila nielen po celej Anglicku, ale aj v iných kresťanských krajinách. Dôkazom toho je, že katolícki rodičia dodnes často dávajú

svojej dcére pri krste meno tejto svätej kráľovnej. Svätá Eleonóra opovrhla leskom kráľovskej dôstojnosti, pokladmi a pôžitkami tohto sveta a odišla do kláštorného zátišia, aby mohla v chudobe a pokore slúžiť výhradne Bohu. Kráľovskú korunu zo zlata vymenila za tŕňovú korunu kajúcich skutkov, aby tak nasledovala Božského Spasiteľa. Vedela, že pre kresťana niet na svete vznešenejšej práce ako služby Bohu.

Hodiny, ktoré venujeme Bohu, zapisuje anjel Pánov zlatými písmenami do knihy života. Kto horlivo slúži Bohu, bude od Neho hojne požehnaný a odmenený. Čo však môže očakávať od Boha kresťan, ktorému je ľúto každej chvíle, ktorú by mal venovať modlitbe a Božej službe, a ktorý dokonca i nedele a sviatky odníma Božej službe a zasväcuje ich svetským záležitostiam? Stojí snáď tento náš svet so všetkými svojimi pominuteľnými pokladmi a bláznivými pôžitkami za to, aby mu kresťan po celý svoj pozemský život slúžil?

„Nenechaj sa ničím zdržať od neprestajnej modlitby a nehanbi sa až do smrti získať spravodlivosť, lebo odmena Božia je večná.“ (Sir 18, 22) *„Zbožnosť je užitočná na všetko, lebo má zasľúbenie pre terajší i budúci život.“* (1 Tim 4, 8)

II. Sv. Irena, panna (4. stor.)

Najstaršími miestami bohoslužieb kresťanov boli katakomby – podzemné chodby a kaplnky v Ríme a iných mestách, kde sa veriaci počas prenasledovania pohanmi tajne stretávali k bohoslužbám a pochovávali svojich zosnulých. Kristova Cirkev, ktorá bola krvavo prenasledovaná, sa v týchto posvätných priestoroch skrývala po tristo rokov, až napokon zvíťazila nad pohanským svetom, vyšla z úkrytu a vystúpila na verejnosť veľká, krvou nespočetných mučeníkov posvätená a hrdinskými cnosťami svojich synov a dcér oslávená.

Aj neskôr, keď už Cirkev získala slobodu a stavala nádherné chrámy na Božiu slávu, veriaci radi navštevovali starobylé podzemné svätyne svojich zbožných predkov, aby tam uctievali pamiatku slávnych Kristových mučeníkov, na ktorých hroboch v katakombách boli postavené oltáre. Tak aj svätá Irena, rímska panna, často s nábožnou matkou navštevovala katakomby a trávila tam celé noci modlitbami a rozjímaním o veľkých cnostiach prvých kresťanov.

Rodičia svätej Ireny pochádzali zo Španielska, odkiaľ sa presťahovali do Ríma. Okrem Ireny mali aj syna Damasa, ktorý sa stal kňazom a verne stál po boku pápeža Liberiusa (352–366), s ktorým zdieľal vyhnanstvo, keď ich ariánski bludári prenasledovali. Irena si svojho výnimočného brata veľmi vážila a milovala ho, žila s ním po smrti rodičov a zložila mu sľub, že ostane pannou až do smrti. Damas sa z tohto sľubu radoval, schválil ho a napísal pre svoju sestru knihu *„O panenstve“,* ktorú Irena denne čítala.

Majúc brata ako učiteľa a radcu na ceste kresťanskej dokonalosti, Irena napredovala v pokore, nábožnosti, čistote a láske k chudobným a nešťastným. Už od detstva si tajne odriekala jedlo, aby mohla každý deň dať pokrm niekoľkým žobrákom. V roku

366 bol Damas zvolený za pápeža. Niektorí jeho odporcovia v Ríme však zvolili diakona Ursina za protipápeža, čo spôsobilo vážne rozbroje.

Počas týchto nepokojných dní Irena horlivo navštevovala katakomby, kde pôstom a modlitbami prosila za svojho milovaného brata i za Cirkev, aby jej Pán navrátil jednotu, súlad a pokoj. Boh vypočul jej modlitby, pretože za krátky čas cisár Valentinian I. vyhnal samozvanca Ursina z Ríma. Damas potom múdro riadil Kristovu loďku, horlivo bojoval proti bludom ariánov a macedoniánov a usiloval sa o upevnenie a rozšírenie pravoverného učenia medzi veriacimi.

Svätá Irena sa dožila radostného mieru v Cirkvi a bola svedkom veľkých diel, ktoré jej brat, jeden z najslávnejších pápežov prvých kresťanských vekov, vykonal na Božiu slávu a pre spásu jemu zvereného stáda. Bohabojný život svätá Irena zakončila v Ríme 21. februára 379. Pápež Damas žil ešte päť rokov († 384) a uctil pamiatku svojej svätej sestry krásnym nápisom na jej hrobe, v ktorom sa odporúčal jej príhovoru u Boha.

Poučenie:

Starí kresťania, stretávajúc sa k bohoslužbám v katakombách pri hroboch svojich predkov, boli takto v ustavičnom spojení s nimi. V týchto posvätných priestoroch mali neustále na mysli vlastnú smrť a to ich povzbudzovalo, aby sa na ňu pripravovali cnostným a nábožným životom. Dnes sa cintoríny zriaďujú čo najďalej od miest a obcí; ľudia zabúdajú na zosnulých a neradi myslia na smrť, ba mnohí sa úzkostlivo vyhýbajú všetkému, čo by im mohlo pripomenúť, že raz zomrú.

Preto sa nepripravujú na smrť kresťanským životom a žijú tak, akoby mali na tomto svete zostať naveky. V litániách sa modlíme, aby nás Pán ochránil od náhlej a nečakanej smrti, aby sme nezomreli nepripravení, bez svätých sviatostí. Napriek tomu často počúvame, že náhla a nečakaná smrť je pre človeka najväčším šťastím, lebo je takto zbavený všetkých telesných bolestí a hrôz, ktoré smrť predchádzajú. Aká nekresťanská a pochabá reč! Takto môže hovoriť len neverec alebo ľahkomyseľník.

Kto by sa, majúc vieru v Boha, odvážil náhle, bez prípravy a ľútosti, možno aj v smrteľnom hriechu, predstúpiť pred Jeho súd? *„Smrť hriešnikov je najhoršia.“* (Ž 33, 22) *„Keď zomrie bezbožný, nebude mať žiadnu nádej.“* (Prís 11, 7) *„Blahoslavení mŕtvi, ktorí zomierajú v Pánovi.“* (Zjv 14, 13).

---

21. februára sa pripomína aj pamiatka sv. Hilara, pápeža, sv. Tyraniona a jeho spoločníkov mučeníkov, v Kolíne nad Rýnom sv. Adely, opátky a sv. Adely, cisárovnej, sv. Zachariáša, patriarchu v Jeruzaleme a ďalších.

22. FEBRUÁR

I. Sv. Margita Kortonská, kajúcnica (13. stor.)

Dobrá a starostlivá kresťanská matka je najväčším pokladom pre každého človeka, nielen v detstve, ale aj v dospelosti. Ako anjel strážny bedlivo sleduje každý krok dospievajúceho syna či dcéry a pevne ich vedie, aby nezišli na scestie a neupadli. Jej nevyčerpateľná láska dokáže vždy vymyslieť najlepšie prostriedky, aby deti zachránila pred mravným úpadkom. Ktorý syn alebo dcéra so správnym srdcom by mohli vzdorovať prosbám, slzám, výstrahám a napomínaniam svojej dobrej, starostlivej matky? Ako hodno ľutovať tých, ktorým milujúca matka zomrela skôr, než ich stihla vychovať a upevniť v dobrom!

Takou poľutovaniahodnou osobou bola aj Margita, ktorá sa narodila v roku 1248 v Alviane v Toskánsku. Už vo svojich ôsmich rokoch prišla o matku. Namiesto nej dostala macochu, ktorá si dospievajúce dievča vôbec nevšímala. Margita vyrástla v krásnu mladú ženu. Bola ohnivej povahy a potrebovala starostlivú opatrovníčku, aby neskĺzla na nesprávnu cestu. Žiaľ, bola ponechaná sama na seba, a tak si rýchlo zvykla na márnivosť, lenivosť a svojvoľnosť. Začala sa pohybovať v spoločnosti mladých márnotratníkov a v šestnástich rokoch tajne utiekla z otcovho domu, aby sa mohla slobodne oddávať zhýralému životu.

Úbohá Margita sa stala otrokyňou nemravnosti, ktorej slúžila na verejné pohoršenie celých deväť rokov. Margita by sa iste utopila v hlbinách neprávostí, keby ju Božia milosť nebola zachránila zvláštnym spôsobom. Raz na prechádzke začula štekať psa. Keď za týmto štekotom spolu s ostatnými išla, prišli k jame, kde pod hromadou dreva ležala mŕtvola človeka napoly zožratá červami. Po ďalšom pátraní sa zistilo, že tento človek bol prepadnutý lupičmi, prebodnutý, olúpený a hodený do jamy.

Margita s hrôzou spoznala, že je to mŕtvola jedného z jej nemravných spoločníkov. Táto strašná udalosť ju zasiahla tak, že takmer omdlela. Rázom na ňu doľahlo obrovské bremeno neprávostí, v ktorých žila. Keď uvidela zohavené telo svojho milenca, pomyslela si: *„Kde je teraz tvoja duša?“* Jej srdce sa zachvelo prudkou bolesťou a ľútosťou. Božia ruka sa jej dotkla, vytrhla ju zo smrteľného spánku hriechu a zachránila ju. Dobrý pastier našiel túto stratenú ovcu.

Margita odchádzala s horkým plačom nad svojimi hriechmi. V jej duši ožila nezlomná dôvera v Božie milosrdenstvo, že nebude zavrhnutá, ak nastúpi cestu úprimného pokánia. S touto nádejou sa rozhodla, že od tej chvíle zasvätí celý svoj život najprísnejšej kajúcnosti. Ostrihala si krásne vlasy, odhodila všetky šperky a nádherné šaty, obliekla sa do hrubého rúcha a priviazala si okolo krku povraz. Vrátila sa do svojho rodného mesta, kde vošla do Pánovho chrámu. Tam pokľakla, s plačom verejne vyznávala svoje hriechy, prosila prítomných, aby jej odpustili pohoršenie, ktoré im spôsobila, a modlili sa za ňu.

Potom šla k otcovi, pokľakla pred ním a úpenlivo ho prosila o odpustenie, sľubujúc, že sa skutočne polepší. Nešťastný otec, vidiac svoju zblúdenú dcéru a jej veľkú kajúcnosť, bol ochotný ju prijať do domu. Nevrlá macocha jej to však znemožnila,

pohanila ju a vyhnala. Margita sa s plačom vrhla v záhrade otcovho domu na zem a modlila sa: *„Pane Ježišu Kriste, môj Vykupiteľ! Ty nechceš, aby som zahynula, veď si za mňa trpel a podstúpil si trpkú smrť. Milosrdný Spasiteľ, ktorý si prijal Magdalénu a odpustil kajúcemu lotrovi na kríži, neopúšťaj ma v tomto biednom stave a zmiluj sa nado mnou!“*

Boh vypočul jej úprimnú modlitbu a dal jej nielen túžbu, ale aj silu k náprave. Margita, vyhnaná z otcovho domu, odišla do mesta Cortona, kde vykonala životnú spoveď a tri roky oplakávala svoje hriechy v najprísnejšej kajúcnosti. Po predložení zrejmých dôkazov svojej nápravy bola prijatá za rehoľnicu do tretieho rádu kajúcich sestier sv. Františka. Tam prežila ďalších dvadsaťtri rokov v chudobnej cele, živila sa iba suchým chlebom a vodou, spávala na holej zemi a dennodenne si trestala telo bičovaním. Rozjímajúc o Pánovom utrpení a smrti, prelievala horké slzy nad svojou nešťastnou mladosťou.

Kedykoľvek ju zlý duch pokúšal lákavými predstavami z jej hriešneho života, obnovovala si v duši spomienku na tú zohavenú mŕtvolu, ktorej obraz ju odvrátil od neprávosti, a rozjímala, aké strašné je byť povolaný na večnosť pred Boží súd bez prípravy a úprimného pokánia. Kedykoľvek cítila, že slabne vo svojom kajúcom úsilí, hovorila si: *„Moje telo slúžilo tak dlho hriechu, nech teda teraz znáša pôst, bdenie a bičovanie.“*

Vo všetkých súženiach, pokušeniach, zármutkoch i starostiach hľadala pomoc, posilu a útechu pred obrazom Ukrižovaného. Denne vrúcne ďakovala Bohu za milosť, ktorou ju vyslobodil z jamy hriechov a priviedol na cestu kajúcnosti. Neustálym bojom, premáhaním svojho tela, modlitbou a svätým rozjímaním úplne zomrela svetu a dosiahla vysoký stupeň svätosti. Nábožní ľudia zďaleka k nej prichádzali po radu a pomoc vo svojich duchovných potrebách.

Boh odmenil jej úprimnú snahu a túžbu po dokonalosti ešte počas jej života svätou útechou a pokojným stavom, ktorý pociťovala vždy po vrúcnej modlitbe. Nakoniec zatúžila svätá kajúcnica odísť z tohto márneho sveta k Bohu na večnosť. Plná nádeje, že dlhým a nadmieru prísnym pokáním už dostatočne zmierila Božiu spravodlivosť za hriechy svojej mladosti, prosila svojho Spasiteľa, aby si ju vzal k sebe.

Začala telesne chradnúť, sedemnásť dní neprijala žiadne jedlo. Napokon prijala sviatosti a v päťdesiatom roku svojho života zomrela blaženou smrťou v roku 1297. Jej telo bolo pochované v chráme Menších bratov sv. Františka v Cortone, kde je

dodnes uctievané. Pre zázraky, ktorými ju Boh oslávil, ju pápež Benedikt XIII. vyhlásil v roku 1728 za svätú.

Poučenie:

Zo života svätej Margity vidíme, že Boh neodopiera svoju pomocnú milosť ani tým najväčším hriešnikom. Šťastný je ten, kto touto milosťou nepohŕda, ochotne ju prijíma a poddáva sa jej. Margita bola osvietená a obrátená Božou milosťou, keď videla odpornú mŕtvolu známeho hriešnika.

Nám však Cirkev svätá nestavia pred oči mŕtvolu hriešneho človeka, ale obraz presvätého tela ukrižovaného Spasiteľa, ktorý z nesmiernej lásky k nám podstúpil bolestnú a potupnú smrť. Kedykoľvek sa pozrieme na kríž, Kristus Pán nám ponúka odpustenie hriechov, milosť a večnú spásu. Tento dobrotivý Spasiteľ neodmietne nikoho, kto sa k nemu s pravou ľútosťou vracia, a nezaženie od seba žiadneho kajúcnika, ako neláskavá macocha zapudila kajúcu Margitu.

Počúvajme teda jeho hlas a nezatvrdzujme svoje srdcia voči jeho napomínaniam. Konajme úprimné pokánie zo svojich hriechov, kým nie je neskoro, aby nám bol raz Boh milosrdným sudcom a dal nám večný život.

„Priblížte sa k Bohu a on sa priblíži k vám. Očistite si ruky, hriešnici, a vyčistite si srdce, vy dvojakej mysle. Bedákajte, plačte a nariekajte: váš smiech nech sa zmení na žiaľ a radosť na smútok.“ (Jak 4, 8–10)

II. Sv. Lazar, mních a maliar (9. stor.)

Každému človeku je prirodzené, že svoje myšlienky, túžby, city a priania prejavuje slovami a vonkajšími skutkami. Nie je v našej povahe, aby sme v sebe uzatvárali a tajili to, čo našu dušu mocne dojme a povznesie. Takto vzniklo a rozvinulo sa kresťanské umenie. Veriaci sa snažili znázorniť vznešené pravdy a hlboké tajomstvá Kristovho učenia krásnymi umeleckými dielami, aby nadzmyslové pravdy viery mohli vnímať očami, chápať zmyslami a lepšie si ich osvojiť.

Kresťanské umenie je teda jednak nádherným prejavom a krásnym jazykom živej viery a nábožnosti, jednak mocným prostriedkom, ktorým sa ľudia povznášajú k nebeským veciam. V Starom zákone bolo Židom prísne zakázané vytvárať obrazy a sochy predstavujúce Hospodina, pretože nie je možné dostatočne zobraziť neviditeľného Boha. Hlavným dôvodom však bolo, že Židia ako nevzdelaný a surový národ, obklopený pohanmi, boli náchylní k modloslužbe. Tento zákaz bol však obradný a dočasný a nemal platnosť v Novom zákone.

Kresťania zo židovstva si však preniesli nechuť k obrazom aj do Cirkvi. Iní kresťania z pohanstva, ktorí boli ešte slabí vo viere, zase inklinovali k uctievaniu modiel, a preto na začiatku Cirkev nemohla schvaľovať úctu k posvätným obrazom. Počas obdobia krvavého prenasledovania nebol čas na vytváranie posvätných obrazov. Cirkev ešte nemala veľké chrámy a skrývala sa v podzemných katakombách. Jej

hlavnou úlohou bolo hlásať Kristovu pravdu a prekonávať krvavé útoky pohanov trpezlivosťou a mučeníctvom.

Cirkev však už v rannom období začala veriaci upomínať na nebeské pravdy prostredníctvom symbolov a obrazov. V katakombách boli už od najstarších čias maľované kríže, holubice ako symbol Ducha Svätého, loďka symbolizujúca Cirkev a ďalšie znaky. V druhom storočí sa objavili obrazy Dobrého pastiera s ovcou na pleciach, symbolizujúce Krista. Takto sa postupne vyvíjalo kresťanské výtvarné umenie.

Neskôr boli steny svätýň zdobené nielen obrazmi Božského Spasiteľa, ale aj preblahoslavenej Matky, anjelov, mučeníkov a ďalších svätých. Po tom, ako Cirkev získala slobodu za cisára Konštantína Veľkého, veriaci stavali nádherné chrámy a zdobili ich posvätnými obrazmi. Čím viac Cirkev rástla, tým viac sa rozvíjalo kresťanské umenie, ktoré prostredníctvom obrazov a sôch znázorňovalo náboženské pravdy.

V 8. storočí však v gréckej Cirkvi vypukla prudká búrka proti posvätným obrazom. Táto obrazoborecká kríza trvala za vlády šiestich cisárov viac než storočie a spôsobila veľa zla. Čiastočne ju zapríčinili niektoré neporiadky, ktorých sa dopúšťali nevzdelaní kresťania na Východe, keď prehnane uctievali posvätné obrazy až na pokraj modloslužby.

Cisár Lev III. Isaurijský (717–741), surový vojak, sa domnieval, že Židia a Mohamedáni nechcú prijať Kristovu vieru práve kvôli obrazom, ktoré Cirkev povoľuje uctievať. Bez konzultácie s biskupmi vydal roku 720 zákaz uctievania obrazov, tvrdiac, že ide o modloslužbu. Zakázal bozkávať obrazy, zdobiť ich vencami a kvetmi, kľačať pred nimi, a nariadil, aby boli odstránené zo všetkých chrámov.

Keď tento zákaz vyvolal pobúrenie, a pápež Gregor II. upozornil cisára, že o náboženských otázkach rozhodujú biskupi, nie on, cisár sa rozhneval, rozkázal všetky posvätné obrazy zničiť a kruto prenasledoval tých, ktorí jeho rozkazy neposlúchali. Aj jeho nástupcovia na tróne pokračovali v obrazoboreckých praktikách.

Proti ich vyčíňaniu vyhlásil druhý všeobecný snem v Nicei v roku 787 učenie katolíckej Cirkvi o posvätných obrazoch. Snem potvrdil, že obrazy a sochy Pána Ježiša, Panny Márie a svätých majú byť uchovávané a vystavované, a že im treba vzdávať zbožnú úctu. Nemá sa im však klaňať tak, ako sa klaniame iba samotnému Bohu.

Avšak ani po tomto sneme obrazoborectvo na Východe neprestalo. Cisár Teofil (829–842) bol obzvlášť zúrivým prenasledovateľom všetkých ctiteľov posvätných obrazov. Svoj hnev obrátil najmä proti mníchom, ktorí v kláštoroch maľovali obrazy. Medzi týmito mučenými rehoľníkmi bol aj slávny maliar Lazar. Pochádzal z tureckej rodiny spod Kaukazu. V mladosti prišiel do Konštantínopolu, kde si obľúbil tichý a prísny mníšsky život. Vstúpil do kláštora a bol vysvätený za kňaza.

V čase, keď na Východe zúrilo obrazoborectvo, boli kláštory útočiskom kresťanského umenia. Zbožní mnísi sa tam učili maľovať posvätné obrazy, verne stáli na strane pravoverného učenia proti obrazoborcom a poskytovali veriacemu ľudu náhradu za zničené obrazy prostredníctvom svojich vynikajúcich diel. Lazar sa v kláštore naučil maľovať a stal sa dokonalým majstrom. Jeho obrazy prinášali ľuďom útechu, vzdelanie a povzbudenie.

Keď sa o tom dozvedel násilnícky cisár, dal si Lazara predvolať a najprv lichôtkami, potom hrozbami sa ho snažil presvedčiť, aby prestal s týmto *„bezbožným“* a *„modlárskym“* zamestnaním. Keď nábožný maliar na tieto výčitky a hrozby nedbal, bol kruto mučený, až sa zdalo, že zomrie. S Božou pomocou však Lazar tieto muky prežil a po zotavení maľoval ďalej, pričom svoje umenie miloval ešte viac, pretože zaň trpel.

Neskôr bol opäť zajatý, zbičovaný a na rukách pálený rozžeraveným železom, až polomŕtvy klesol na zem. Cisárovná Teodora vyžiadala jeho prepustenie z väzenia, aby mohol zomrieť medzi svojimi priateľmi v kláštore. Svätý trpiteľ však nezomrel. Jeho ruky boli ošetrené a rýchlo sa zahojili, takže na nich zostali len nepatrné stopy po utrpení. Po druhom uzdravení Lazar z vďačnosti k Bohu namaľoval veľký posvätný obraz, majstrovské dielo, ktoré vzbudilo všeobecný obdiv a chválu.

Po smrti surového obrazoborcu cisára Teofila vládla jeho vdova, cisárovná Teodora, ktorá sa ujala úcty k posvätným obrazom. Snažila sa nábožnému Lazarovi poskytnúť náhradu za jeho utrpenie v službe cirkevného umenia. Lazar sa teraz tešil všeobecnej úcte v meste a zažil radosť, keď svojím umením mohol ozdobiť aj siene cisárskeho paláca, kde bol predtým mučený.

Cisárovná ho dvakrát poverila dôležitým posolstvom k pápežovi do Ríma. Počas druhej cesty, keď niesol listy a dary od cisárovnej pre Svätého Otca, svätý maliar ochorel a okolo roku 860 zomrel blaženou smrťou. Odišiel do Cirkvi víťaznej, kde Boha a svätých už nevidel iba v obrazoch, ale tvárou v tvár.

Poučenie:

V roku 842 vyhlásili biskupi zhromaždení v Konštantínopole znovu učenie katolíckej Cirkvi o úcte k posvätným obrazom. Vyobcovali všetkých obrazoborcov a ustanovili, aby sa každoročne slávila pamiatka toho, že surové obrazoborectvo bolo napokon potlačené.

Tak ako každý blud a každá lož namierená proti katolíckej Cirkvi, aj grécke obrazoborectvo po stáročiach opäť našlo svojich vášnivých prívržencov, ktorí proti kresťanskému umeniu zúrili rovnako ako ich predchodcovia v Konštantínopole v 8. a 9. storočí. U nás si smutnú povesť v tomto smere získali divokí Táboriti a ďalší bludári z ich sekty, ktorí zúrivo podpaľovali nádherné svätyne a kláštory, ničili posvätné obrazy, sochy a liturgické nádoby, trhali cirkevné rúcha a celkovo pustošili všetky diela kresťanského umenia.

Toto surové ničenie staročeských náboženských umeleckých pamiatok je najodpornejšou škvrnou v dejinách nášho národa. Naša vlasť bola v 14. storočí

známa pestovaním kresťanského umenia do takej miery, že okrem Talianska nebolo v Európe nikde toľko veľkolepých chrámov a kláštorov ani tak krásnych posvätných obrazov, sôch a iných výtvorov kresťanského umenia. Ako málo pamiatok z toho obdobia nám zostalo! A predsa sa aj tomu malému počtu staročeských náboženských umeleckých výtvorov obdivujeme a predstavujeme ich svetu ako dôkaz veľkej vzdelanosti a jemného umeleckého vkusu starých Čechov.

Akí bohatí by sme boli a akú slávu by sme mali pred celým svetom, keby zúriví obrazoborci, žiaľ z českej krvi, neboli zničili toľko vzácnych umeleckých pamiatok! Aj Českí bratia a kalvíni odmietali úctu k posvätným obrazom a ničili ich ako údajne modlárske diela. Hanebnú stopu v našich dejinách zanechal najmä neslávne známy kazateľ kalvínskeho lžikráľa Fridricha Falckého, Abraham Scultetus. V roku 1619 mal tú drzosť pohanskej posvätiť svätovítsky chrám v Prahe, rúhavo v ňom rozbíjajúc kríže, obrazy, oltáre a ostatky svätých, aby z hlavnej českej svätyne vytvoril kalvínske modlitebné miesto.

To je ovocie odpadnutia od katolíckej Cirkvi. Najlepším meradlom vzdelanosti a ušľachtilosti každého národa je spôsob, akým sa správa k umeniu. A tu dejiny svedčia, že náš národ, kým vrelou oddanosťou lipol na katolíckej Cirkvi, s nadšením pestoval krásne umenia. Akonáhle sa však od tejto Cirkvi odlúčil, stratil aj zmysel pre umenie, ničil jeho pamiatky a upadal do surovosti.

Ďakujme Bohu, že sme údmi katolíckej Cirkvi, ktorá nás vedie nielen k večnému životu, ale svojím učením zušľachťuje a posväcuje aj celý náš pozemský život a posvätným umením povznáša našu dušu z prachu tohto sveta k výšinám nebeským!

---

22. februára sa slávi aj spomienka na sídlenie sv. Petra apoštola ako prvého biskupa v Antiochii, sv. Papia biskupa, učeníka sv. Jána evanjelistu, sv. Aristona, učeníka Pánovho, sv. Paschasia biskupa a iných.

23. FEBRUÁR

Sv. Peter Damiani, biskup a učiteľ Cirkvi (11. stor.)

V roku 1006 sa v chudobnej rodine v Ravene, ktorá už mala mnoho detí, narodil chlapček, ktorému na krste dali meno Peter. Matka, neustále zápasiaca s biedou, sa k najmladšiemu dieťaťu správala ľahostajne, zanedbávala ho a odmietala ho dojčiť. Nakoniec v hneve urobila hrozné rozhodnutie – novorodenca opustila. Dieťa by zomrelo od hladu a zimy, keby sa ho neujala láskavá susedka. Nakŕmila ho, zahriala a vrátila matke, pričom jej prísne dohovorila, aby s ním zaobchádzala lepšie.

Peter tak už od raného detstva zakúšal hlad a všetky útrapy, ktoré chudoba prináša. Po smrti rodičov ho vzal k sebe starší brat, ktorý s ním však zaobchádzal ako s nechcenou záťažou. Peter dostával len suchý chlieb z milosti, často býval hladný, odetý len do handier, a denne znášal bratove hrubé slová a ponižovanie. Bez vzdelania a riadnej výchovy žil až do svojich desiatich rokov. Namiesto školy musel

pásť svine, kde sa aspoň trochu oddával hre s kvetmi a kamienkami, a hlad tíšil ovocím a korienkami.

Raz na pastve našiel mincu – pre neho to bol nevídaný poklad. Chvíľu premýšľal, ako ju využije – či si kúpi jedlo, aby sa konečne dosýta najedol, alebo odev, aby sa obliekol. Nakoniec si však spomenul na svojho zosnulého otca a rozhodol sa mincu odovzdať kňazovi, aby za otca slúžil svätú omšu. Tento dobrý skutok nezostal bez odmeny. Čoskoro sa do Raveny vrátil jeho druhý starší brat Damian. Keď videl Petrove bledé líca, zapadnuté oči a roztrhané šaty, zľutoval sa nad ním, vzal ho k sebe, postaral sa o neho ako otec, naučil ho základným vedomostiam a poslal ho na vyššie školy do Faenzy a Parmy. Na znak vďaky prijal Peter bratovo meno a celý život sa volal Damiani (teda *„Damianov syn“*).

Peter preukazoval mimoriadne schopnosti a na školách patril medzi najlepších žiakov. Po ukončení štúdií sa stal podľa vtedajšieho zvyku učiteľom slobodných umení v Parme, kde si získal nielen veľkú slávu, ale aj značné príjmy. Od mladosti žil prísne a nábožne, no ako učiteľ bol taký zaneprázdnený, že jeho nábožná horlivosť poľavila.

Raz sa však hlboko zamyslel nad pominuteľnou slávou a hodnosťami tohto sveta. Povedal si: *„Urobí ma úcta mojich žiakov naozaj šťastným? Prečo radšej nepremýšľam vážne o spáse svojej duše? Kto vie, ako dlho budem ešte žiť? Lepšie bude, ak urobím čoskoro to, čo som plánoval až neskôr, aby som si zabezpečil večný život.“*

Odvtedy Peter podroboval svoje telo prísnej disciplíne – nosil pod šatami žinený pás, prísne sa postil, málo spával, modlil sa, rozjímal a pomáhal chudobným i chorým. Stále viac chápal, že pravá hodnota kresťana nespočíva v bohatstve, rozkošiach ani v učenosti, ale v túžbe po večných a nebeských veciach.

Jedného dňa sa stretol s dvoma pustovníkmi z kláštora Fonte Avellana. Rozhovor s nimi ho utvrdil v rozhodnutí zanechať svet a hľadať pokoj a šťastie v reholnom živote. Aby sa v tomto úmysle otestoval, zatvoril sa na štyridsať dní do svojej izby, kde sa neustále modlil a prísne sa kajal. Potom odišiel do pustovníckeho kláštora Svätého kríža v Avellane na južnom úpätí Apenín v Umbrii, ktorý nedávno založil žiak svätého Romualda, blahoslavený Ludolf.

V tejto pustovníckej komunite sa dodržiavala veľmi prísna reholná disciplína. Mnísi žili po dvoch v oddelených celách, väčšinu dňa venovali modlitbe a svätému čítaniu, živili sa chlebom a vodou a podrobovali sa tvrdým skutkom pokánia. Peter dôsledne zachovával tieto pravidlá rehole, ba dokonca robil viac, než bolo predpísané, takže si ho bratia vážili a obdivovali ho.

Keď sa správy o jeho učenosti a výnimočných cnostiach rozšírili ďaleko za hranice kláštora, poslali ho predstavení ako učiteľa a kazateľa do kláštora Pomposa. Po dvoch rokoch ho poslali do iného kláštora, aby tam vyučoval mladých mníchov posvätným vedám a hlásal Božie slovo ľuďom. Keď sa v roku 1043 vrátil do Avellany, chorý opát

ho ustanovil za svojho nástupcu. Po opátovej smrti prevzal Peter vedenie kláštornej komunity.

V časoch plných zla a chaosu Peter považoval rehoľný život za najlepší prostriedok na nápravu hriechov a mravných úpadkov. S neúnavnou horlivosťou pracoval na zveľaďovaní kláštorov, náprave rehoľnej disciplíny, zakladal nové kláštory a pustovne a obnovoval zanedbané a upadajúce rehoľné domy.

Okrem toho mal tento učený a horlivý opát na zreteli blaho celej katolíckej Cirkvi. V tom čase vládol vo všetkých spoločenských vrstvách, najmä v duchovenstve, veľký neporiadok a morálne zvrátenosti, ktoré sa zdali byť nevyliečiteľné, pretože vychádzali priamo z Ríma. Rím bol totiž v tom čase pod vplyvom chamtivej a márnotratnej šľachty, ktorá obchodovala s cirkevnými hodnosťami a snažila sa ovládnuť samotný Apoštolský stolec. Kniežatá a šľachtici považovali biskupstvá, kanonikáty, opátstva a iné cirkevné úrady za predmety obchodu, ktoré svojvoľne rozdávali a predávali svojim priaznivcom. Dôsledkom bolo, že do cirkevných hodností sa dostávali ľudia úplne nespôsobilí a nehodní.

Proti týmto zvráteným praktikám bojoval Peter Damiani s apoštolskou odvahou a neúprosnou rozhodnosťou. Bezohľadne a neohrozene napomínal neporiadky a prehrešky aj najvyšších predstaviteľov Cirkvi a spoločnosti, nešetriac nikoho. Písal ostré listy pápežom, biskupom, kniežatám, opátom, kňazom a mníchom, v ktorých im dôrazne pripomínal ich povinnosti a hrozil Božím hnevom, ak ich nebudú plniť.

Popri tomto úsilí Peter písal učené rozpravy o viere a morálke, reči, životopisy a cirkevné hymny, aby povzbudzoval náboženský život. Ako prísny a nekompromisný mravokárca bol nenávidený svätokupcami a márnotratníkmi, ale vážili si ho všetci čestní ľudia, ktorým ležala na srdci obnova Cirkvi aj spoločnosti.

Cisár Henrich III. požiadal Petra, aby sa odobral do Ríma a osobne informoval pápeža Klementa II. o mravnom úpadku v Umbrii a navrhol mu opatrenia na nápravu. Peter o tom napísal pápežovi list, ktorý ho natoľko dojal, že sa sám vybral do Umbrie, aby sa tam postaral o zlepšenie pomerov. Na tejto ceste však pápež ochorel a zomrel.

Apoštolská stolica si uvedomila, že Peter Damiani svojou učenosťou, neohrozenosťou a čistotou mravov je ideálnou osobnosťou na nápravu mravov tej doby. Preto ho v roku 1058 pápež Štefan IX. vymenoval za kardinála a biskupa Ostie,

aby jeho svetlo viery a apoštolskej horlivosti svietilo na vysokom mieste a osvecovalo celú Cirkev.

Pokorný Peter Damiani sa spočiatku zdráhal prijať túto dôstojnosť a nerád sa lúčil so svojím milovaným kláštorom. Po vymenovaní napísal kardinálom list, v ktorom zdôraznil, že hodnosť biskupov a cirkevných hodnostárov nespočíva v nádhere a svetskom lesku, ale v cnosti a nasledovaní Krista a jeho apoštolov. Sám žil sväto a príkladne, kázal horlivo, konal skutky lásky a svoje príjmy venoval najmä sirotám, chudobným a chorým.

Po smrti pápeža Štefana IX. v roku 1058 sa ukázalo, aký veľký význam mala pre katolícku Cirkev neohrozenosť a rozhodnosť svätého Petra Damiani.

Svätokupecká rímska šľachta, vedená grófom Gerardom z Galérie, si trúfla privlastniť právo voľby nového pápeža a skutočne ustanovila biskupa z Velletri, Jána, za domnelého pápeža, ktorý prijal meno Benedikt IX. Kardinál Peter Damiani sa postavil proti tejto neplatnej voľbe a spolu s ďalšími kardinálmi radšej odišiel do vyhnanstva, než aby sa podrobil tomuto zneucteniu Cirkvi. Verným spolupracovníkom v tomto boji za práva Cirkvi proti svätokupeckým rímskym šľachticom mu bol pápežský vyslanec a kancelár Hildebrand, neskorší slávny pápež Gregor VII.

Títo dvaja vynikajúci muži svojimi rôznymi zásahmi dosiahli, že voľba Jána z Velletri bola vyhlásená za neplatnú a za pápeža bol zvolený Mikuláš II. (1059–1061), muž čistých mravov, ktorý následne účinne bojoval proti svätokupectvu a ďalším nešvárom. Nový pápež povýšil Hildebranda na arcidiakona rímskej Cirkvi a poslal kardinála Petra Damianiho spolu s jedným biskupom do Milána.

V Miláne sa, najmä vinou arcibiskupa Guida, rozmohli medzi duchovnými rôzne neporiadky, najmä svätokupectvo a neporiadne manželstvá. Šľachta a spodina podporovali týchto prehrešujúcich sa duchovných, čo vyústilo do nepokojov a pouličných krvavých zrážok. Peter Damiani so svojím spoločníkom prišli do Milána ako pápežskí vyslanci s cieľom potrestať vinníkov a napraviť pokazenú disciplínu medzi duchovenstvom.

Hoci boli spočiatku zdvorilo prijatí, keď začali konať razantné kroky, v meste vypuklo povstanie. Ľud, poštvaný svätokupcami, vykrikoval, že milánska Cirkev, Cirkev sv. Ambróza, bola vždy slobodná a nie je služobníčkou rímskej Cirkvi, a preto nemôže byť podrobená súdu Ríma ani jeho vyslancov. Zvonilo sa na poplach a nahnevané davy sa zhromaždili pri príbytku pápežských vyslancov.

V tomto nebezpečenstve si Peter Damiani zachoval pokoj. Bez obáv sa vybral do hlavného chrámu, vystúpil na kazateľnicu a predniesol k vzbúrencom reč tak plnú apoštolskej múdrosti, že vzbura sa okamžite utíšila. Potom presvedčil arcibiskupa a všetkých jeho duchovných, aby verejne zložili slávnostnú prísahu, že sa budú chrániť svätokupectva a iných hriechov a úprimne sa polepšia.

Po smrti pápeža Mikuláša II. bol riadne zvolený za jeho nástupcu Alexander II. (1061–1075). Cisárska dvorská strana sa však pokúsila dosadiť na Apoštolský stolec

protipápeža, biskupa z Parmy, ktorý prijal meno Honorius II. Peter Damiani sa znovu energicky zasadil za odstránenie tohto rozkolu v Cirkvi. Písal listy na všetky strany a s nasadením vlastného života podnikal cesty, aby získal kniežatá a národy na stranu zákonitého pápeža Alexandra II. Nakoniec dosiahol svoj cieľ, keď bol Honorius II. v roku 1064 zosadený.

Peter Damiani túžil venovať všetku svoju energiu milovanému mníšskemu životu. Ako sám napísal, chcel zo seba zmyť prach sveta, nájsť pokoj v kláštore a pracovať na rozkvete rehoľného života. Viackrát žiadal o uvoľnenie z úradu v Ríme. Pápež si však nemohol dovoliť stratiť takého výnimočného kardinála a zdráhal sa jeho žiadosti vyhovieť.

Napokon mu povolil, aby sa na istý čas mohol odobrať do Avellany. Tam Peter opäť žil ako prísny pustovník, oddával sa pôstu, bdeniu, rozjímaniu a sebabičovaniu. Na jeho neustále prosby mu pápež Alexander II. konečne dovolil zostať v kláštore, no zároveň ho požiadal, aby Apoštolskému stolcu poskytoval rady, ak by to bolo potrebné.

Pápež čoskoro potreboval Petra Damianiho pomoc. Po niekoľkých mesiacoch ho povolal do Ríma na synodu a následne ho vyslal ako svojho zástupcu do Francúzska, aby tam zmieril cirkevné spory, ktoré v tej krajine vznikli. Peter Damiani túto misiu prijal a počas cesty navštívil aj slávny Kluniacky kláštor. Po návrate do Talianska sa uchýlil do kláštora Monte Cassino, kde presvedčil mníchov k prísnejšiemu životu, najmä k tomu, aby sa v piatok na počesť smrti Pána postili o chlebe a vode, bičovali svoje telo a v sobotu ctili Pannu Máriu.

V roku 1069 mu pápež zveril náročnú úlohu v Nemecku, kde mal zabrániť kráľovi Henrichovi IV., ktorý zapudil svoju zákonitú manželku Bertu, aby sa s ňou verejne rozviedol a neplatne sa opäť oženil. Peter Damiani predniesol kráľovi na cirkevnom sneme vo Frankfurte prísny prejav. Poukázal na hriešnosť a pohoršenie rozvodu a pohrozil, že kráľ nezíska cisársku korunu, ak od svojho úmyslu neustúpi. Kráľ bol týmto varovaním natoľko zastrašený, že svoj zámer opustil.

Peter Damiani pokračoval v požehnanej práci na najdôležitejších cirkevných záležitostiach až do svojej smrti. Poslednú cestu podnikol na príkaz pápeža do Raveny, aby toto mesto, ktoré bolo pod kliatbou pre spojenectvo s odbojným cisárom, opäť zmieril s Cirkvou. Po splnení tejto úlohy zomrel na spiatočnej ceste do Ríma 28. februára 1072. Jeho telo bolo pochované v cisterciánskom kláštore vo Faenze, kde sa kedysi vzdelával. Mesto Faenza si ho zvolilo za svojho patróna, keďže viackrát zakúsilo mocnú príhovornú silu tohto svätca u Boha.

Poučenie:

Sv. Peter Damiani vynikal učenosťou, mravnou prísnosťou, apoštolskou horlivosťou a neohrozenou odvahou v obrane práv katolíckej Cirkvi a v boji proti rôznym nerestiam. Už za života si získal takú povesť, že ho nazývali druhým svätým Hieronymom. Pápež Lev XII. ho vyhlásil za učiteľa Cirkvi.

Žena, ktorá sa ujala sv. Petra Damianiho, keď bol ešte novorodencom zanedbaným a opusteným vlastnou matkou, nielenže vykonala veľký skutok milosrdnej lásky, ale získala si aj trvalú vďačnosť svätej Cirkvi, ktorá vďaka nej zachránila jedného zo svojich najslávnejších synov a obhajcov. Podobnú chválu si zaslúži aj Petrov brat Damiano, ktorý sa o neho staral a umožnil mu štúdium.

Starovekí Sparťania bezohľadne odhadzovali slabé a postihnuté deti napospas dravcom, podobne ako neľudskí Číňania aj dnes zvrhlým spôsobom odstraňujú deti, ktoré im nevyhovujú. Naopak, Cirkev Kristova nás učí nepohŕdať slabými a chudobnými deťmi, ale ich chrániť a vážiť si ich, lebo aj ony majú nesmrteľné duše, vykúpené drahocennou krvou Ježiša Krista a posvätené milosťou Ducha Svätého pri krste.

Spasiteľ povedal, že *„kto prijme jedno takéto dieťa v mojom mene, mňa prijíma,“* a *„kto pohorší jedného z týchto maličkých, ktorí vo mňa veria, lepšie by mu bolo, keby mu zavesili mlynský kameň na krk a ponorili ho do hlbín mora.“* (Mt 18, 6).

Ježiš Kristus, ktorý sa z lásky k nám stal slabým a chudobným dieťaťom, naučil svet milosrdenstvu k deťom. Preto majú veľkú zásluhu pred Bohom všetci kresťanskí dobrodinci, ktorí sa obetavo starajú o najmenšie deti, opustené alebo zanedbávané rodičmi. Takéto skutky milosrdenstva si zasluhujú veľkú chválu a sú zapísané v nebeskej Knihe života. Kristus ich odmení v plnosti na večnosti.

Dňa 23. februára si pripomíname ešte pamiatku sv. Serena, mučeníka v Srieme, sv. Marty, panny a mučeníčky, sv. Romany, panny, sv. Milburgy, panny a ďalších.

24. FEBRUÁR

Sv. Matej, apoštol Pánov (1. stor.)

Podivuhodné sú cesty Božskej Prozreteľnosti. Kedykoľvek jeden z rozumných tvorov upadne a zahynie, volá a pozdvihuje Ona na jeho miesto iného; kedykoľvek Cirkvi vznikne škoda, nahrádza ju novým, veľkolepým ziskom. Keď boli pyšní anjeli zvrhnutí z nebeských výšin do priepasti pekelných, stvoril Hospodin ľudí, aby, podľa slov sv. Bernarda, naplnil nimi miesta zavrhnutých anjelov. *„Mocných zvrhol z trónov a ponížených povýšil.“*Na miesto zavrhnutých Židov si Boh vyvolil a povolal do svojej Cirkvi pohanov a na miesto zradného Judáša si vyvolil verného apoštola Mateja.

Po nanebovstúpení Pána sa apoštoli a učeníci, ako im bolo prikázané, vrátili do Jeruzalema a vošli do večeradla, aby jednomyseľne zotrvávali v modlitbách s nábožnými ženami a Pannou Máriou, očakávajúc prisľúbeného Ducha Svätého. Kristus Pán si vyvolil dvanástich apoštolov, prihliadajúc k dvanástim kmeňom izraelského národa. Tento posvätný dvanásťčlenný zbor sa však neblahým koncom Judáša Iškariotského stal neúplným. Bolo teda potrebné ho doplniť, a to ešte

predtým, než bol zoslaný Duch Svätý, aby veriaci mohli s istotou prijať zbor apoštolov Pánových.

Preto Peter, ako hlava mladej obce veriacich, povstal uprostred zhromaždenia stodvadsiatich apoštolov, učeníkov a iných osôb a vyzval ich, aby na miesto zradného Judáša zvolili iného apoštola. Hovoril takto: *„Muži, bratia, musí sa naplniť Písmo, ktoré predpovedal Duch Svätý skrze ústa Dávidove o Judášovi, ktorý bol vodcom tých, čo zajali Ježiša; bol pripočítaný k nám a došiel podielu tohto poslania. A ten si za mzdu nepravosti získal pole, ale obesil sa, roztrhol na dvoje a všetky jeho vnútornosti vyhynuli. A je to známe všetkým obyvateľom Jeruzalema, takže to pole bolo ich jazykom nazvané Hakeldama, čo znamená pole krvi. Lebo je napísané v knihách Žalmov: ‚Nech je jeho príbytok pustý, a nech nik v ňom nebýva' a ‚Jeho biskupstvo nech prevezme iný.' Preto spomedzi mužov, ktorí boli s nami zhromaždení po celý čas, čo Pán Ježiš chodil medzi nami, počnúc krstom Jánovým až do dňa, keď bol vzatý od nás, jeden z nich musí byť s nami svedkom jeho vzkriesenia."* (Sk 1, 16–22).

Peter s ostatnými apoštolmi nechceli v tejto dôležitej záležitosti rozhodovať sami a predniesli ju celej obci bratov, aby spoločným rozhodnutím zabezpečili potrebné opatrenie. Zo svojho stredu vybrali ako najhodnejších dvoch: Jozefa, nazývaného Barsabáš, ktorý mal prívlastok Spravodlivý, a Mateja. Ale vyvolenie jedného z tejto dvojice do apoštolského úradu nemohlo byť závislé len od ľudského rozhodnutia; bolo potrebné, aby si ho vyvolil a povolal sám Pán. Kristus totiž povedal apoštolom: *„Nie vy ste si vyvolili mňa, ale ja som si vyvolil vás."* (Jn 15, 16). Apoštoli boli zakladatelia a základnými kameňmi, na ktorých bola založená Cirkev (Ef 2, 20).

Ako bol neskôr sv. Pavol zvláštnym zjavením povolaný samotným Kristom Pánom do apoštolského úradu, tak sa aj apoštoli modlili, aby Pán sám určil, koho z dvoch kandidátov povolať na miesto Judáša. Modlili sa takto: *„Pane, ty poznáš srdcia všetkých ľudí; ukáž, ktorého z týchto dvoch si si vyvolil, aby zaujal miesto v tejto službe a apoštoláte, ktorým sa Judáš spreneveril, aby odišiel na svoje miesto. Potom im dali lósy a lós padol na Mateja. I pripočítali ho k jedenástim apoštolom."* (Sk 1, 23–26).

Takto bolo doplnené číslo dvanástich apoštolov voľbou sv. Mateja na miesto odpadlíka Judáša. Apoštoli mohli potom podľa Pánovho nariadenia nábožne očakávať príchod Ducha Svätého.

Sv. Matej či Matyáš (po slovensky Bohdan) bol jedným zo 72 učeníkov Kristových. Po zoslaní Ducha Svätého hlásal evanjelium najprv v Judei a Kapadócii, neskôr v Afrike, konkrétne v Nube a Etiópii. Najviac zdôrazňoval poslucháčom, aby bojovali proti telu, nešetrili ho a neprenechávali mu miesto v rozkošiach, no aby svoju dušu osvetľovali a posilňovali vierou a poznaním.

Šíriac evanjelium obrátil množstvo Židov na vieru v ukrižovaného a vzkrieseného Ježiša Krista. Kedy, kde a akou smrťou sv. Matej zomrel, nemáme celkom spoľahlivé svedectvá. Podľa jednej starobylej správy zomrel mučeníckou smrťou v Etiópii; podľa inej, rozšírenejšej, no neskoršej správy, sa apoštol vrátil do vlasti, kde bol pre vieru v Krista okolo roku 61 najprv kameňovaný a potom sťatý sekerou.

Podľa tejto správy sv. Helena neskôr preniesla jeho ostatky do Ríma, kde sú dodnes uložené v chráme Panny Márie Väčšej, pričom ich časť je uložená v meste Trier v chráme zasvätenom pamiatke tohto apoštola.

Poučenie:

V obyčajnom roku sa výročná slávnosť sv. Mateja slávi 24. februára, v priestupnom roku 25. februára.

Sv. Matej bol povýšený do hodnosti apoštolskej nie pre svoje zásluhy, ale výhradne z milosti Božej. Los padol na neho riadením Božskej Prozreteľnosti. Nech sa teda žiadny kresťan nechváli svojou vierou, ani cnostný človek svojou cnosťou, ani hodnostár svojou hodnosťou, učenec svojou múdrosťou, ani boháč svojím majetkom, lebo všetky tieto veci sú im dané iba z milosti Božej; los padol na nich. Na sv. Mateja padol krásny los, aby mal moc zväzovať a rozväzovať na mieste Božom tu na zemi.

Aj na nás z milosrdenstva Božieho padol šťastný los, že sme sa narodili z kresťanských rodičov, že sme boli vychovaní v pravej Kristovej Cirkvi a povolaní za dedičov Božieho kráľovstva v nebesiach. V ten deň, keď sme sa narodili, prišlo na svet okrem nás ešte tisíce ďalších ľudí, z ktorých mnohí boli vychovávaní v temnotách pohanstva, a preto nič nevedia o Bohu a jeho otcovskej láske, ani o Kristovi Pánovi a jeho vznešenom učení, a nemajú žiadnu nádej na večný život.

Na sv. Mateja padol los apoštola Kristovho, ale spolu s tým bola na neho vložená aj povinnosť neúnavne a statočne hlásať sväté evanjelium, trpieť zaň a, ak bude treba, podstúpiť aj mučenícku smrť. Aj nám bola pri svätom krste uložená povinnosť vyznávať vieru Kristovu jazykom a podľa nej sväto žiť, a tak prispievať k rozkvetu Božieho kráľovstva na zemi. Každý z nás, nech žije v akomkoľvek stave alebo povolaní, má byť v istom zmysle apoštolom Kristovým.

Otcovia a matky majú svoje deti učiť svätej viere, rozprávať im neustále o Kristovi Pánovi, o jeho nebeskej láske k nám ľuďom a o jeho vznešenom učení, a nabádať ich, aby nasledovali jeho presvätý život. Predstavení a hodnostári sú povinní vlastným

príkladom i slovom viesť svojich podriadených a zverencov ku kresťanským cnostiam, ktoré sú sladkým ovocím na strome živej viery v Ježiša Krista.

Kdekoľvek ľahkomyseľníci a rúhači znevažujú a hanobia sväté veci, tam má rozhodný katolík ako apoštol Kristov proti nim ráznym spôsobom vystúpiť, brániť svoju vieru a pohroziť im Božím trestom. *„Vy ste vyvolený rod, kráľovské kňazstvo, svätý národ, ľud získaný, aby ste zvestovali cnosti toho, ktorý vás povolal z temnoty do svojho predivného svetla.“* (1 Pt 2, 9.) *„Už nie ste cudzincami a prišelcami, ale ste spoluobčania svätých a domáci Boží, postavení na základe apoštolov a prorokov, kde je základným uholným kameňom Ježiš Kristus.“* (Ef 2, 19–20.)

---

24. februára si ešte pripomíname pamiatku sv. Montána a jeho spoločníkov, afrických mučeníkov, sv. Felixa III., pápeža, sv. Edilberta, anglického kráľa, sv. Modesta, arcibiskupa v Trieri a ďalších.

25. FEBRUÁR

Sv. Valburga, panna (8. stor.)

Apoštol nemeckých kmeňov, sv. Bonifác, pôvodným menom Winfrid z Anglicka, usiloval sa získať čo najviac horlivých spolupracovníkov na Pánovej vinici v Nemecku, ktorú s Božím požehnaním zveľaďoval. Na tento účel sa obracal na Anglicko a Írsko, odkiaľ za ním skutočne prišlo množstvo rehoľníkov a rehoľníc do Nemecka. Medzi jeho spolupracovníkmi v apoštolskom diele šírenia katolíckej Cirkvi vynikli dvaja bratia, Vilibald a Vunibald, spolu so svojou sestrou Valburgou.

Pochádzali zo starej anglosaskej šľachtickej rodiny a boli príbuznými sv. Bonifáca, keďže ich matka bola, zdá sa, jeho blízkou príbuznou, pravdepodobne sestrou. Nasledujúc svojho strýka sa obaja bratia odobrali do Talianska, kde v kláštore Monte Cassino vstúpili do rádu sv. Benedikta. Po vysvätení za kňazov odišli do Nemecka, aby pomáhali sv. Bonifácovi šíriť evanjelium medzi pohanmi. Aj ich sestra Valburga sa neskôr rozhodla odísť do Nemecka, kde významne prispela k rozvoju náboženského života.

Valburga, ktorá dostala od výborných rodičov v Anglicku starostlivú výchovu, už od útleho detstva vynikala zbožnosťou, pokorou a láskou k Bohu.

Už v otcovskom dome žila ako rehoľníčka, milujúc samotu a hľadajúc najčistejšiu radosť v modlitbe, nábožných rozjímaniach a ručnej práci. Podľa príkladu svojich bratov vstúpila neskôr do kláštora, aby podľa pravidiel sv. Benedikta neúnavne pracovala na spáse svojej duše. Nebolo jej však súdené stráviť život v pokojnom ústraní kláštora vo vlasti, pretože Boh ju povolal, aby svojimi cnosťami zažiarila ako jasná svieca v Nemecku, kde práve temnoty pohanstva ustupovali vychádzajúcemu slnku viery a kresťanskej osvety.

Sv. Bonifác, zakladajúc v Nemecku biskupstvá a mužské kláštory rádu sv. Benedikta, pochopil, že je potrebné zakladať aj kláštory pre ženy, aby bolo možné vzdelávať a vychovávať ženskú mládež. Obrátil sa preto na bratov Vilibalda a Vunibalda, aby presvedčili svoju sestru Valburgu a ďalšie nábožné anglické rehoľníčky, aby prišli do Nemecka.

Valburga, ktorá sa úprimne radovala z požehnaného pôsobenia svojich bratov na Pánovej vinici v Nemecku, už dávno túžila prispievať k šíreniu a upevňovaniu viery Kristovej medzi pohanmi. Jej krehká a panenská myseľ sa však obávala rôznych nebezpečenstiev, ktoré by ju mohli na ďalekej ceste do Nemecka stretnúť. Hľadala preto svetlo, silu a útechu u Boha, ktorý je pomocníkom a obrancom všetkých, ktorí v neho dúfajú. Nakoniec sa odhodlala vydať na ťažkú a nebezpečnú cestu do Nemecka.

Osvietená a posilnená modlitbou opustila svoju vlasť, ku ktorej ju po smrti rodičov už nič nepútalo. Spolu s niekoľkými urodzenými pannami a vdovami-rehoľníčkami nastúpila na loď, aby sa cez more dostala na nemecké pobrežie. Na širom mori bola ich loď prekvapená strašnou búrkou, ktorá mnohých cestujúcich priviedla k zúfalstvu. Valburga však nestratila odvahu a na palube volala o pomoc k Spasiteľovi, ktorý rozkazuje moriam a vetrom, a búrka sa utíšila.

Po dlhej a namáhavej ceste dorazila Valburga v roku 748 do Mohuča, kde ju sv. Bonifác aj jej brat Vilibald spolu s družkami radostne privítali. Druhý brat Vunibald ju potom so spoločníčkami priviedol do Durínska, kde vznikol panenský kláštor v Bischofsheime, ktorého prvou opátkou sa stala sv. Lioba. Valburga jej verne pomáhala pri vedení rehoľnej komunity, pričom bola všetkým duchovným sestrám vzorom prísnej a láskavej rehoľníčky.

Jej brat, sv. Vilibald, bol už v roku 741 vysvätený za biskupa a v roku 745 sa stal biskupom v Eichstädte. Po niekoľkých rokoch našiel neďaleko Eichstädtu lesnatú krajinu, ktorú kúpil a vybudoval tam najprv svätyňu s malým kláštorom, kam priviedol niekoľko rehoľníčok. Valburga sa stala ich predstavenou.

Neskôr tam založil dva veľké kláštory – jeden pre mníchov a druhý pre mníšky, pričom toto miesto nazval Heidenheim. Mužský kláštor spravoval sám Vilibald, zatiaľ čo Valburga sa stala prvou opátkou ženského kláštora. Brat a sestra niekoľko rokov múdro a požehnane viedli tieto rehoľné komunity. Po smrti Vilibalda v roku 761 prevzala Valburga správu oboch kláštorov sama.

Hoci spočiatku pochybovala, či jej sily postačia na tak veľkú úlohu, Boh ju posilňoval, takže pod jej múdrym vedením kláštory prekvitali a významne prispievali k upevňovaniu náboženského života v celej okolitej krajine.

Valburga žila vo svojom kláštore ako v nebi. V modlitbe i práci, v radostiach, bolestiach a starostiach mala neustále Boha pred očami. Milovala samotu, dodržiavala prísne mlčanie a oba kláštory spravovala viac pokorou, dobrotivosťou a láskou než prísnymi príkazmi. Povesť o svätých cnostiach tejto výnimočnej opátky sa čoskoro rozšírila po celom kraji, takže k nej prichádzalo množstvo ľudí zo všetkých vrstiev spoločnosti, aby u nej hľadali radu a pomoc v svojich potrebách. Mnohí zámožní dobrodinci darovali obom kláštorom významné majetky na ich podporu.

Valburga prijímala ochotne a vďačne všetko, čo jej bolo ponúknuté z lásky, no pre kláštor si ponechala len to, čo bolo nevyhnutné. Zvyšok rozdeľovala chudobným, chorým a biednym ľuďom. Čím štedrejšie podporovala chudobných, čím ochotnejšie prispievala na výstavbu chrámov a na výchovu i zaopatrenie sirôt, tým viac darov dostávala pre svoj kláštor od zbožných dobrodincov. Modlitby ľudu, ktorému svätá opátka preukazovala skutky milosrdenstva, vystupovali k nebesiam a prinášali jej hojné Božie požehnanie.

Viac ako dvadsať rokov takto sv. Valburga žila a pôsobila v Heidenheime, až kým plná zásluh 25. februára 778 (podľa iných zdrojov v roku 779) nebola povolaná do nebeskej vlasti. V polovici 9. storočia bolo jej telo slávnostne prenesené do chrámu sv. Kríža v Eichstädte, ktorý od tej doby nesie meno Kostol sv. Valburgy. Pán oslávil jej hrob mnohými zázrakmi, prostredníctvom ktorých boli mnohí chorí náhle uzdravení. Telo tejto svätice bolo počas jej života vzácnou schránkou Bohu oddanej duše, ktorá bola živým prameňom Božej milosti. Tento prameň nevyschol ani po jej smrti. Podľa starých správ prýštil z kostí sv. Valburgy, uložených v kamennej rakve, čistý olej, ktorého užívaním boli nábožní ľudia zázračne uzdravovaní zo svojich chorôb.

Poučenie:

Sv. Valburga viedla svojich podriadených a zverencov viac vlastným príkladom než mnohými slovami a prísnymi rozkazmi. *„Slová povzbudia, ale príklady priťahujú,“* hovorievali starí. Umenie kresťanskej výchovy spočíva a vrcholí v tom, aby vychovávatelia sami dávali svojim zverencom dobrý príklad.

Rodičia, ktorí si želajú, aby ich deti rástli vo viere, zbožnosti a svätých cnostiach a aby sa vyhýbali hriechom a neprávostiam, musia predovšetkým sami žiť živou vierou, vynikať úprimnou zbožnosťou a usilovať sa o kresťanské cnosti. Takíto rodičia sa denne vrúcne modlia so svojimi deťmi, pravidelne s nimi navštevujú bohoslužby, prijímajú sviatosti, dôsledne zachovávajú všetky cirkevné prikázania, často hovoria so svojimi deťmi o Bohu a veciach Božích, netolerujú v dome žiadneho neverca či rúhača a učia deti svojím príkladom pokore, tichosti, trpezlivosti, striedmosti a štedrosti.

Ak sami dávajú vo všetkom dobrý príklad, môžu dúfať, že ich práca nebude márna, ale prinesie hojné ovocie v podobe zbožných a cnostných detí. Kiež by sa všetci kresťanskí rodičia, učitelia a vychovávatelia týmto riadili, aby mohli raz smelo predstúpiť pred Boha, keď od nich pri súde bude žiadať duše ich zverencov!

---

25. februára si Cirkev pripomína aj pamiatku sv. Tarasia, konštantínopolského patriarchu, sv. Cezária, lekára, sv. Viktorína a jeho spoločníkov-mučeníkov v Egypte a ďalších svätcov.

26. FEBRUÁR

I. Sv. Nestor, biskup a mučeník (3. stor.)

Keď kráľ Šalamún postavil prvý chrám na zemi na počesť pravého Boha, išlo o dielo nesmiernej veľkoleposti. Pri jeho zasvätení v Jeruzaleme usporiadali veľkolepú slávnosť a priniesli obetu, aká nemala obdoby – obetovali 22-tisíc býkov a 120-tisíc oviec. No keď Syn Boží uzavrel nový zväzok s ľudstvom, postavil chrám ešte väčší a svätejší – nie z kameňa, ale z ľudí – Cirkev katolícku, spoločenstvo všetkých veriacich. Aj tento chrám mal byť zasvätený, ale nie obeťami zvierat. Naopak, jeho zasvätenie si vyžadovalo obetu oveľa vznešenejšiu – krv samého Spasiteľa, ako aj krv tisícov kresťanov, ktorí počas prvých troch storočí podstúpili mučenícku smrť. Niet dňa v roku, ktorý by nebol poznačený krvou mučeníkov. Na dnešný deň pripadá pamiatka umučenia svätého Nestora.

V polovici tretieho storočia zahájil cisár Decius všeobecné prenasledovanie kresťanov. V tom čase bol Nestor biskupom v meste Magyde v Pamfýlii. Bol to muž bohabojný a natoľko vážený, že si získal úctu aj medzi pohanmi. Počas prenasledovania boli biskupi a kňazi spravidla prvými, ktorí museli predstúpiť pred súd. Pohanskí sudcovia totiž verili, že ak odstránia pastierov, kresťanské stádo sa rozptýli a náboženstvo zanikne.

Nestor, plný starostlivosti o svoje duchovné stádo, nabádal veriacich, aby sa ukryli, zatiaľ čo on sám ostal v meste. Deň i noc sa modlil za blaho svojej obce. Nakoniec ho našla skupina vojakov vyslaných na vypátranie kresťanov. Keď prišli k jeho domu, svätý biskup im vyšiel v ústrety a povedal: *„Čo si želáte, deti moje?“* Vojaci odpovedali: *„Hlavný sudca ťa volá na súd.“* Nestor sa poznačil znamením svätého kríža a nasledoval ich.

Keď vstúpil do súdnej siene, sudcovia mu vzdali úctu, ponúkli mu čestné miesto a privítali ho ako významnú osobnosť. Nestor im poďakoval a opýtal sa, prečo ho predvolali. Hlavný sudca, odvolávajúc sa na cisárske nariadenia, žiadal, aby obetoval pohanským bohom. Svätý Nestor však odmietol a nazval modlárskych bohov diablami, ktorým nie je možné sa klaňať. Sudca mu pohrozil, že ho pošle k miestodržiteľovi, ktorý ho mukami donúti obetovať. Nestor sa opäť prežehnal a odpovedal: *„Hrozíte mi mukami? Ja sa bojím len trestu od svojho Boha, nie však*

vašich hrozieb. Či ma budete mučiť, alebo nie, vždy budem vyznávať Ježiša Krista, Syna živého Boha.“

Sudca následne rozkázal, aby Nestora odviedli do mesta Perge, kde sídlil miestodržiteľ Pamfýlie. Tam predniesol, že biskup napriek dobrému zaobchádzaniu odmieta odvrátiť sa od svojho náboženstva a obetovať bohom. Nestorova vytrvalosť dokonca posilnila vieru ostatných kresťanov, čo pohania považovali za rúhanie voči cisárovi aj ich bohom.

Keď miestodržiteľ počul Nestorove slová, obrátil sa na neho a spýtal sa: *„Ako sa voláš?“* Nestor odpovedal: *„Sluha Pána Ježiša Krista.“* Miestodržiteľ na to povedal: *„Nepýtam sa, kto si, ale ako sa voláš.“* Biskup odvetil: *„Moje meno je kresťan, ale na zemi ma volajú Nestor.“*

Miestodržiteľ ho ďalej presviedčal, aby dobrovoľne, bez mučenia, obetoval pohanským bohom a vzýval ich. Dokonca mu sľuboval, že sa za neho prihovorí u cisára, aby ho povýšil na významnú hodnosť. Svätý mučeník, keď počul tento návrh, zdvihol oči k nebu, prežehnal sa svätým krížom a odpovedal: *„Aj keby si roztrhal moje telo, spútal ma, poslal na divé zvery alebo ma prebodol mečom, nikdy nezapriem meno svojho Pána, Ježiša Krista.“*

Miestodržiteľ ho preto rozkázal ukrutne mučiť. Kati mu železné háky vrazili do bokov tak hlboko, že bolo vidieť jeho rebrá. Nestor sa však v týchto mukách modlil: *„Ja velebím Pána po všetky časy a jeho chvála bude vždy na mojich perách!“* Udivený miestodržiteľ vykríkol: *„Nešťastný človek, nehanbíš sa spoliehať na človeka, ktorý bol ukrižovaný?“* Svätý Nestor odpovedal: *„Táto potupa je pre mňa cťou a česť pre všetkých, ktorí vzývajú meno nášho Pána, Ježiša Krista.“*

Rozvášnený dav, ktorý sa zhromaždil pri súde, začal kričať, aby Nestora popravili. Miestodržiteľ mu dal poslednú šancu a spýtal sa: *„Chceš obetovať bohom, alebo nie?“* Nestor, dôverujúc Kristovi, odvetil: *„Ty, zlý syn satana, nielenže sa nebojíš Boha, ktorý ti dal moc, ale snažíš sa ma nútiť, aby som opustil jediného pravého Boha, stvoriteľa všetkých vecí, a klaňal sa márnym modlám. Nikdy to neurobím!“*

Miestodržiteľ sa ho ešte raz spýtal: *„Si s nami, alebo s Kristom?“* Nestor odpovedal: *„Bol som s Kristom, som s ním teraz a budem navždy.“* Keď miestodržiteľ videl, že neprelomí jeho vytrvalosť, vyhlásil rozsudok: *„Pretože sa Nestor odmieta podriadiť cisárovi a nesmrteľným bohom, a namiesto toho nasleduje Ježiša, ktorý bol ukrižovaný pod Pontským Pilátom, budeš ukrižovaný aj ty.“*

Rozsudok vykonali okamžite. Keď bol Nestor pribitý na kríž, obrátil sa na kresťanov, ktorí ho obklopovali, a povedal: *„Milé deti, vždy neohrozene vyznávajte nášho Boha. Ten, ktorý za nás trpel, nesmie byť nikdy zapretý, aby sa satan neradoval z porážky Kristových služobníkov. Trpme s Kristom, aby sme s ním mohli byť oslávení. Pamätajte, že Boh Otec nám dal svojho Syna za Spasiteľa a obetoval ho za naše hriechy. Každé koleno sa má pred ním skloniť a každý jazyk vyznávať, že Ježiš Kristus je Pán na slávu Boha Otca.“*

Po týchto slovách vydal svätý Nestor svojho ducha v roku 250.

Poučenie:

Svätý Nestor slovom aj skutkom ukázal, aké dôležité je vyznávať vieru aj uprostred prenasledovania. Ty, drahý čitateľ, máš omnoho ľahšie podmienky na vyznávanie viery. Ak ťa však ani v tejto slobode nepohne kňazské napomenutie alebo tvoje vlastné svedomie, aby si pravidelne chodil na svätú omšu, čo si to za kresťana? Ak sa bojíš posmeškov alebo nevhodných poznámok pre svoju vieru, spomeň si na mučeníkov, ktorí znášali muky a smrť za vyznanie Krista.

Pamätaj na Kristove slová: *„Kto ma vyzná pred ľuďmi, toho Syn človeka vyzná pred Božími anjelmi. Kto ma však zaprie pred ľuďmi, toho aj ja zapriem pred Božími anjelmi.“* (Lk 12, 8-9)

II. Sv. Alexander, alexandrijský patriarcha (4. stor.)

Alexandria, hlavné mesto Egypta, bola po mnohé storočia strediskom obchodu a duchovného života na Východe. Zvlášť od konca druhého storočia sa toto bohaté a ľudnaté mesto stalo kolískou kresťanskej teológie, avšak, žiaľ, aj kolískou ariánskeho kacírstva, ktoré dlho rozvracalo Cirkev. V roku 313 zasadol na biskupský stolec sv. Marka v Alexandrii novozvolený patriarcha Alexander, muž plný apoštolskej múdrosti a horlivosti pre česť a slávu Božiu, rozkvet katolíckej Cirkvi a spásu ľudských duší.

Bol povahy miernej, prejavoval nežnú lásku ku všetkým veriacim, vynikal čistotou mravov a úprimnou nábožnosťou. Za svoju najsvätejšiu povinnosť pokladal, aby ako biskup zachoval ľudu čisté a neporušené učenie Cirkvi proti všetkým kacírstvam a falošným názorom. Tento svätec sa preslávil najmä svätým bojom proti vodcovi všetkých vtedajších kacírov, zlopovestnému Ariovi.

Arius, kňaz v Alexandrii, bol duchovným správcom jednej farnosti tohto mesta a zároveň prednášal na tamojšej významnej kresťanskej škole Sväté písmo. Pre svoju prístupnosť, mravnú bezúhonnosť a výrečnosť požíval všeobecnú úctu, no pre svoju ctižiadostivosť, pýchu a prefíkanosť upadol do bludov, ktoré podrývali základy celého kresťanského náboženstva a na katolícku Cirkev priviedli nevýslovné búrky, protivenstvá a zmätky. Arius kedysi túžil stať sa patriarchom Alexandrie, a keď toto jeho želanie nebolo naplnené, ješitný a ctižiadostivý muž naplnil svoje srdce nenávisťou voči Alexandrovi, svojmu súperovi.

Keď Alexander na jednom stretnutí duchovenstva vykladal učenie o Najsvätejšej Trojici, Arius vstal a chcejúc predviesť svoju múdrosť, začal mu protirečiť. Predkladal svoje názory, že Kristus Pán je vlastne Božím tvorom, ktorý bol Otcom pred vekmi stvorený z ničoho; že bol stvorený síce pred všetkými inými tvormi, ale že nie je večný, a Synom Božím sa nazýva preto, že dostal od Boha zvláštne milosti a vynikal neobyčajnou svätosťou.

Arius dokázal svoje učenie predkladať takým obratným a zvučným jazykom, že mnohí poslucháči ani nepochopili, že v jeho sladkých slovách sa skrýva mimoriadne nebezpečný blud. Biskup Alexander však ihneď spoznal, že Ariovo učenie pod rúškom domnelej múdrosti ukrýva jedovaté rúhanie. Preto sa zo všetkých síl snažil presvedčiť Aria o jeho omyle, a láskavými napomenutiami mu vysvetľoval, aké pohoršenie a strašné následky by tento blud mohol mať pre celú Cirkev. Prosil a zaprisahával ho, aby sa vzdal svojej pýchy a prázdneho mudrovania o najvyššom tajomstve kresťanskej viery a namiesto toho prostým srdcom uveril, čo píše Ján Miláčik o vtelenom Synovi Božom: *„Slovo bolo u Boha a Boh bol Slovo. A Slovo sa telom stalo a prebývalo medzi nami; i videli sme jeho slávu, slávu ako Jednorodeného od Otca, plného milosti a pravdy.“* (Jn 1, 1.14)

Avšak Duch Svätý, duch lásky, ktorý nás učí poznať a milovať Syna Božieho, nevial v pyšnom Ariovom srdci. Tento muž zatvrdil svoje srdce v blude a snažil sa získať čo najviac prívržencov z radov duchovenstva aj ľudu.

Keď Alexander videl nebezpečenstvo, ktoré to prinášalo, zvolal v roku 321 do svojho sídelného mesta cirkevný snem, na ktorom sa zišlo sto biskupov z Egypta a Líbye. Na tomto sneme bolo Ariovo učenie dôkladne preskúmané, vyhlásené za bludné a zavrhnuté. Sám Arius bol z Cirkvi vylúčený. Napriek tomu však naďalej šíril svoje bludy a po vyhnaní z Alexandrie sa uchýlil do Palestíny a potom do Bithýnie, do mesta Nikomédia, kde si získal podporu tamojšieho biskupa Euzébia, ktorý sa stal jeho najhorlivejším obhajcom.

Arius rozosielal listy, v ktorých opisoval patriarchu Alexandra ako svojho nepriateľa a pôvodcu rozkolu v Cirkvi, pričom seba predstavoval ako domnelého trpiteľa za čisté evanjelium Kristovo. Okrem toho skladal piesne pre ľud, aby svoj blud tým ľahšie šíril. Prefíkaným konaním tento nešťastný muž zviedol mnohých dobromyseľných biskupov, kňazov i veriacich, najmä ženy a panny.

V Egypte, Sýrii a Malej Ázii tak vznikol nebezpečný nepokoj medzi ľuďmi, a kresťania sa hádali o viere na uliciach a trhoch, až si z nich pohania robili posmech v divadlách. S bolesťou sledoval patriarcha Alexander, ako blud, ktorý vznikol v jeho sídle, čoraz hrozivejšie zasahuje a otravuje veriacich.

Zvedený ľud, ovplyvnený zákerným Ariom, vyhlasoval svätého patriarchu Alexandrijského za pôvodcu všetkých sporov a rozkolov v Cirkvi. Tvrdili, že ctihodného a nevinného kresťanského mudrca Aria neprávom vyhnal, postihol kliatbou, narušil verejný mier a vydal posvätné tajomstvo viery na posmech pohanom. Takúto *„odmenu“* získal Alexander za svoju apoštolskú snahu ochrániť najvzácnejší poklad – neporušenú vieru – pred bludárom Ariom. Táto situácia

naplnila svätého patriarchu veľkou bolesťou, často horko plakal, no zároveň dôveroval Bohu a utešoval sa nádejou, že Božia pravda napokon zvíťazí nad bludom.

Cisár Konštantín, ktorý sa v roku 323 stal jediným vládcom Rímskej ríše, prejavoval úprimnú snahu zveľadiť a upevniť kresťanskú Cirkev. S nevôľou sledoval vnútorné rozbroje, ktoré ju rozdeľovali. Keďže nebol teológom, nerozumel presne, o čo v týchto sporoch ide, a domnieval sa, že ide len o osobné hádky alebo podružné otázky. Aby teda v Cirkvi nastolil mier a jednotu, napísal Alexandrovi i Ariovi, aby sa zmierili. Potom poveril významného biskupa Hosiusa z Cordoby v Španielsku, aby sa odobral do Alexandrie a vyjednal zmierenie.

Hosios však po príchode do Alexandrie rýchlo zistil, že zmierenie medzi patriarchom Alexandrom a Ariom je nemožné, pretože Arius je očividný kacír. Po návrate k cisárovi vysvetlil Ariov blud a jeho škodlivé následky. Cisár bol tým natoľko ovplyvnený, že v roku 325 zvolal do mesta Nicea v Bitýnii prvý všeobecný cirkevný snem, aby vyriešil tieto spory.

Na sneme sa zišlo viac než 300 biskupov, ako aj množstvo kňazov a diakonov zo všetkých krajín východnej Cirkvi. Mnohí z prítomných biskupov ešte na svojom tele niesli stopy posledného prenasledovania, jazvy a zmrzačené údy, takže tento snem možno právom nazvať snemom mučeníkov. Zo západnej Cirkvi sa na sneme zúčastnili zástupcovia pápeža Silvestra – biskup Hosios a dvaja rímski kňazi – a ďalší biskupi.

Odvážny obhajca pravoverného učenia, patriarcha Alexander z Alexandrie, spolu so svojím diakonom Atanázom, vystúpil proti Ariovi a poukázal na jeho bludy. Keď Arius predložil svoje učenie, bol usvedčený z kacírstva. Zhromaždení biskupi pod vedením zástupcu pápeža, biskupa Hosiusa, slávnostne vyhlásili učenie katolíckej Cirkvi o Božskej prirodzenosti Ježiša Krista týmito slovami: *„Veríme v jedného Pána Ježiša Krista, Syna Božieho, Jednorodeného, splodeného z Otca, to jest z podstaty Otcovej, Boha z Boha, Svetlo zo Svetla, pravého Boha z pravého Boha, splodeného, nestvoreného, jednej podstaty s Otcom, skrze ktorého bolo všetko stvorené na nebi i na zemi; ktorý pre nás ľudí a pre našu spásu zostúpil z nebies, vtelený sa stal, človekom sa učinil, trpel, na tretí deň vstal z mŕtvych, vystúpil na nebesia a príde súdiť živých i mŕtvych.“*

Zároveň boli všetci, ktorí popierali Božskú prirodzenosť Krista Pána, vylúčení z Cirkvi. Osobitne Arius ako zatvrdnutý kacír a dvaja jeho prívrženci, ktorí sa odmietli jeho bludu vzdať, boli vypovedaní do Ilýrie. Tak bola nakoniec pravda obhájená proti kacírskym klamstvám.

Výborný obhajca pravoverného učenia, Alexander, sa spokojný vrátil do svojho sídla, kde oznámil veriacim uznesenia nicejského koncilu a snažil sa upokojiť rozjatrené mysle ľudu.

Medzitým však jeho dni už boli spočítané. Ešte na smrteľnej posteli sa svätý patriarcha staral o svoje stádo, aby ho ochránil pred ariánskymi vlkmi. Preto umierajúc odporučil za svojho nástupcu v biskupskom úrade vynikajúceho a

horlivého diakona Atanáza, aby pokračoval v jeho šľapajach a statočne bojoval proti bludárom za vieru v Ježiša Krista, Jednorodeného a pravého Syna Božieho.

Päť mesiacov po ukončení nicejského koncilu zomrel patriarcha Alexander v roku 326 svätou smrťou. Ako biskup bojoval celých trinásť rokov za pravoverné učenie katolíckej Cirkvi. Svätý Ján, Pánov miláčik, napísal: *„Kto vyznáva, že Ježiš je Syn Boží, v tom Boh zostáva a on v Bohu.“* (1 Jn 4, 15) *„Ak k vám niekto prichádza a neprináša toto učenie, neprijímajte ho do domu ani ho nepozdravujte.“* (2 Jn 10) *„Kto je klamár, ak nie ten, kto popiera, že Ježiš je Kristus? Taký je antikrist, ktorý popiera Otca i Syna.“* (1 Jn 2, 22)

Poučenie:

Vodcom všetkých antikristov bol Arius, ktorý sa prvý odvážil popierať Božskú prirodzenosť nášho Spasiteľa, čím podrýval najhlbšie základy celého kresťanského náboženstva. Jeho rúhavý blud spôsobil medzi kresťanskými národmi nevýslovne veľa dlhodobých rozbrojov a zmätkov, až nakoniec zanikol. Avšak v súčasnosti opäť povstalo niekoľko stúpencov tohto arcikacíra, ktorí znovu oživili jeho bludy a tento jed v novom obale nanucujú kresťanskému ľudu.

Títo popierači Božskej prirodzenosti Ježiša Krista hovoria podľa vzoru tohto arciluhára Aria o našom Spasiteľovi uhladenými a na oko peknými slovami, nazývajúc ho *„mudrcom a najlepším učiteľom z Nazareta,“* a ospevujú ho ako *„najšľachetnejšieho ľudomila a mravokárcu, ktorý ochotne zomrel za pravdu a svoje presvedčenie.“* Keď však týmto rečníkom strhneme masku, odhalíme v nich zákerných nepriateľov Ježiša Krista, ktorým nejde o nič iné, než označiť ho za obyčajného smrteľného človeka a vytrhnúť kresťanskému ľudu vieru, za ktorú milióny mučeníkov preliali svoju krv. Tou vierou je presvedčenie, že Kristus Pán je vtelený Syn Boží.

Táto viera je základným a nosným pilierom celého kresťanstva. S ňou stojí alebo padá všetka naša nádej, útecha i celá Katolícka Cirkev. Človek buď verí, že Spasiteľ je pravý Boh, druhá osoba Najsvätejšej Trojice, ktorá sa vtelením stala človekom, aby nás vykúpila na kríži – a verí, ak je kresťanom. Alebo popiera toto učenie a pokladá Krista Pána za obyčajného človeka, akokoľvek dokonalého, a ak to robí, je obyčajným neveriacim a antikristom, aj keby o Pánovi Ježišovi hovoril ešte sladšie než francúzsky rúhač Renan vo svojom jedovatom románe o živote Pána.

Bohu nech je ľúto, že aj náš svätováclavský český jazyk bol zneuctený prekladom tohto rúhavého spisu i ďalšími nevereckými knihami a článkami, z ktorých by naši veriaci otcovia, keby vstali z hrobov, s hrôzou a hanbou zhrozene cúvli. Preto buďme ostražití a dbajme na to, aby pekelné dielo rúhavých ničiteľov nášho svätého náboženstva bolo všade zastavené a zmarilo sa.

Kristus Pán je jediná cesta, pravda a život, a nikto neprichádza k Otcovi, iba skrze neho. (Jn 14, 6). A niet spásy v nikom inom; lebo nie je pod nebom iné meno dané ľuďom, v ktorom by sme mohli byť spasení. (Sk 4, 12). Preto s apoštolom Petrom vyznávajme proti všetkým súčasným antikristom, že Ježiš je Kristus, Syn živého

Boha, a v tejto posilňujúcej viere zakončime svoj život, aby sme raz mohli v nebi uzrieť jeho slávu, slávu ako Jednorodeného od Otca, plného milosti a pravdy.

Dňa 26. februára si pripomíname ešte pamiatku svätého Fortunáta, svätého Felixa a iných mučeníkov, svätého Faustína, biskupa a ďalších.

27. FEBRUÁR

I. Sv. Baldomer, subdiakon (7. stor.)

Nielen biskupi, pápeži, kňazi, mnísi, pustovníci, králi a kniežatá sa stali svätými. Boh má svojich vyvolených vo všetkých stavoch, bez ohľadu na pohlavie či vek – ľudí, ktorí mu slúžili z celého srdca a za to vošli do nebeskej slávy. Medzi svätými sú aj remeselníci. Jedným z nich je svätý Baldomer, kováč.

Svätý Baldomer žil pred 1200 rokmi v Lyone vo Francúzsku. Ako slobodný mládenec vykonával svoje remeslo, pričom zamestnával niekoľko tovaryšov a učňov. Už ako mladík si veľmi vážil čistotu, vyhýbal sa zlým spoločníkom a miestam, kde sa dialo málo dobrého. Namiesto toho sa venoval modlitbe a usilovnej práci.

Ako majster si zachovával kresťanskú tradíciu začínať všetko s Bohom. Ráno, keď vstal, jeho prvou myšlienkou bol Boh. Na kolenách sa vždy modlil a predsavzal si, že počas dňa nezarmúti Boha žiadnym hriechom. Každú svoju prácu vykonával z lásky k Bohu, na jeho česť a ako pokánie za svoje hriechy. Na rozdiel od mnohých dnešných majstrov a robotníkov, ktorí sa v zhonu zabúdajú modliť, Baldomer vedel, že *„ľudské namáhanie je márne bez Božieho požehnania“.*

Po rannej modlitbe šiel na svätú omšu, lebo si pamätal na slová Pána: *„Hľadajte najprv kráľovstvo Božie a jeho spravodlivosť, a všetko ostatné vám bude pridané.“* Po návrate domov sa s chuťou pustil do práce. S remeselníckym heslom: *„S Bohom, tovaryš, v mene Pána,“* pracoval, až kým mu pot nestekal z čela. Na rozdiel od tých, ktorí pri práci nadávajú a zlorečia, Baldomer vedel, že práca konaná s požehnaním a vďakou má Božiu priazeň.

Keď ukončil prácu, posledným úderom kladiva vždy povedal: *„Buď Bohu chvála!“* Takto posväcoval každú dokončenú prácu úprimnou vďakou Bohu.

Baldomer si svojím životom a prácou vybudoval značný majetok. Keďže nebol ženatý, chudobní sa stali jeho *„deťmi“.* Každý núdzny od neho dostal darček, pričom zvlášť pomáhal tzv. *„hanblivým chudobným“* – tým, ktorí napriek svojej snahe nedokázali pokryť svoje potreby. Týmto ľuďom pomáhal potajomky, aby ich nezahanbil.

V zime sa staral o to, aby mali chudobné deti čo na seba, pričom ich povzbudzoval k poslušnosti, usilovnosti a modlitbe. Podobne pristupoval ku všetkým, ktorým preukazoval dobrodenia, a mal veľkú radosť, keď jeho slová padli na úrodnú pôdu.

Svätý Baldomer si vzal k srdcu slová svätého Pavla: *„Kto sa o svojich domácich nestará, zaprel svoju vieru a je horší než pohan.“* Nepristupoval k svojim učňom a služobníkom ako k robotom, ktorí sú v jeho dome len preto, aby mu za plat vyrábali chlieb. Uvedomoval si, že aj oni sú Božie deti s nesmrteľnou dušou. Preto sa o nich staral ako otec.

Dával im slušný plat a dobrú starostlivosť, pričom od nich nevyžadoval, aby sa nadmerne namáhali. Zlých učeníkov, lenivcov, tulákov a márnotratníkov vo svojom dome netoleroval. O učňov sa staral svedomito, učil ich remeslo, viedol k práci a modlitbe. Preto si ho všetci veľmi obľúbili, radi pre neho pracovali a s ochotou plnili jeho priania. Keď vyučil učňa, často mu pomohol nájsť miesto v dobrom dome, pretože meno majstra Baldomera bolo známe po celom Francúzsku. Odchádzali od neho len veľmi neradi a niekedy aj so slzami.

Na rozdiel od mnohých dnešných majstrov, ktorí na svojich pracovníkov nemyslia s láskou, Baldomer vynikal láskavosťou a spravodlivosťou. Boh daj, aby sa to zmenilo!

Baldomer nikdy neluhal ani neklamal. Ak sľúbil, že práca bude hotová do určitého dňa, vždy to dodržal. Jeho práca bola dôkladná a cena spravodlivá. Každý mu rád zaplatil, pretože nikomu neublížil nespravodlivým účtovaním.

Keď mal šesťdesiat rokov, stretol ho v kostole Viventius, opát lyonského kláštora svätého Justa. Rozpoznal v ňom výnimočného muža a pozval ho do kláštora. Baldomer výzvu prijal. Aj v kláštore pomáhal chudobným a všetko, čo mal, im rozdal.

Baldomerova láskavosť sa prejavovala aj voči vtákom – speváčikom, ktoré mu priletovali na ruku a brali z nej potravu. Pri ich prepúšťaní im hovorieval*: „Už ste sa nasýtili, teraz choďte velebiť Pána!“*

Na sklonku života ho lyonský biskup vysvätil za subdiakona. Zomrel sväto v roku 650 a jeho pozostatky sa stali slávnymi pre mnohé zázraky.

Poučenie:

Život svätého Baldomera nás učí, že všetky svoje činnosti vykonával v poriadku a s cieľom osláviť Boha. Každá hodina jeho dňa mala svoj účel a všetko, čo robil, smerovalo k Božej cti.

Ak chceš byť pravým kresťanom a verne slúžiť Bohu, mal by si si vytvoriť denný poriadok a podľa neho viesť svoj život. Tu je návrh, ako ho môžeš praktizovať:

1. Ráno vstávaj zavčasu. Po prebudení sa prežehnaj a povedz: *„V mene môjho Pána Ježiša vstávam.“*

2. Po umytí vykonaj rannú modlitbu. Nikdy ju nevynechávaj, ani keď ťa čaká veľa práce. Modlitba ti prinesie Božie požehnanie.

3. Začni svoju prácu s heslom: *„V mene Pána.“* Pri práci si občas povzdychni: *„Všetko Tebe, Ježišu.“*

4. Ak môžeš, zúčastni sa svätej omše. Takto môžeš získať veľké milosti.

5. Pred jedlom a po jedle sa pomodli. Obnov svoj dobrý úmysel slúžiť Bohu.

6. Po práci nezabudni povedať: *„Buď Bohu chvála.“*

7. Večer si kľakni k modlitbe. Poďakuj Bohu, preskúmaj svoje svedomie, vzbuď ľútosť nad hriechmi a popros o pomoc na ďalší deň.

8. Pred spaním mysli na smrť a povedz: *„Ježiš, Mária, Jozef.“*

Takýto každodenný poriadok ťa privedie bližšie k Bohu a posvätí tvoj život.

II. Sv. Leander, biskup (6. stor.)

Ariánska heréza sa časom rozšírila medzi mnohé národy, vrátane germánskych Vizigótov (západných Gótov), ktorí koncom piateho storočia ovládli celé Španielsko a južnú Galiu. Ich králi divoko prenasledovali katolíckych biskupov i kňazov a oberali Cirkev o majetky a práva. Avšak skôr, než uplynulo sto rokov, ariánstvo v tomto národe zaniklo. Najväčšie zásluhy na tejto zmene získal slávny arcibiskup sevillský, svätý Leander.

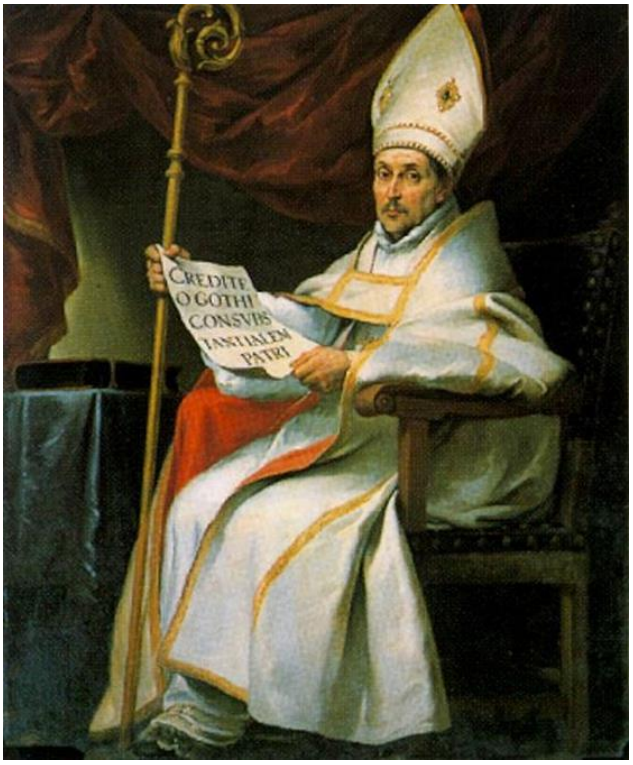

Leander sa narodil približne v roku 516 v prístavnom španielskom meste Kartagena. Už v mladosti vstúpil do benediktínskeho kláštora v Seville, aby sa vzdialil od hluku a nebezpečenstiev tohto sveta, mohol pokojne slúžiť Bohu a vzdelávať sa v duchovnom živote. Roky modlitieb, štúdií a prísnej reholnej disciplíny z neho vytvorili vynikajúceho kresťanského učenca a svätca, ktorého meno sa rozšírilo ďaleko a široko. Okolo roku 576 bol zvolený za biskupa v Hispale (dnešná Sevilla).

Leander, povolaný z kláštorného ústrania na biskupský stolec, sa obrátil k Bohu, aby mu vložil do srdca a úst svoje slovo a dal mu múdrosť a silu v boji proti nepriateľom

pravej viery. S pevnou dôverou v Hospodina si za hlavný cieľ svojho biskupského pôsobenia určil všemožne chrániť svoj katolícky ľud pred kacírmi a usilovať sa o návrat blúdiacich do lona pravej Kristovej Cirkvi.

S bolesťou pozoroval, že kacírstvo sa v krajine čoraz viac rozširuje, pretože mnohí katolíci, či už z nevedomosti, ľahostajnosti, alebo pre časné zisky, odpadávali od svojej viery a pridávali sa k ariánskym Vizigótom. Leander sa preto s apoštolskou horlivosťou pustil do kázania, vykladania pravoverného katolíckeho učenia a napomínania svojich veriacich, aby vo viere pevne stáli a nedali sa od nej odvrátiť ani časnými ziskami, ani akýmkoľvek protivenstvom.

Okrem toho venoval veľkú pozornosť ariánskym Gótom, najmä kniežatám a iným veľmožom, aby ich presvedčil o katolíckej pravde a odvrátil od bludov. Na jeho práci spočívalo zjavné Božie požehnanie. V roku 578 kráľovský dedič Hermenegild, ktorý žil v Seville, zavrhol ariánske bludy, slávnostne vyznal vieru v Ježiša Krista, Božieho Syna, a bol od Leandra pomazaný svätým krizmom a nazvaný Jánom.

K tomuto radostnému obráteniu významne prispela aj mladá manželka princa, zbožná katolíčka Ingunda, pôvodom franská princezná. Len čo sa o tom dozvedel kráľ Leovigild, zarytý arián, rozohnil sa nenávisťou a hnevom voči synovi i všetkým katolíkom. Začal kruto prenasledovať katolícke duchovenstvo, niekoľkých biskupov uvrhol do väzenia, Cirkev zbavil všetkého majetku a vyhnal biskupa Leandra zo svojej ríše.

Leander našiel útočisko u gréckeho cisára v Konštantínopole, kde hľadal pomoc pre utláčaných španielskych katolíkov. Hoci sa pomoci nedočkal, stretol sa v Konštantínopole s pápežským vyslancom, neskorším slávnym pápežom Gregorom Veľkým. Medzi týmito dvoma výnimočnými mužmi vzniklo úprimné priateľstvo, ktoré ich spojovalo až do smrti. Navzájom sa povzbudzovali k neúnavnej práci pre prospech katolíckej viery a k písaniu obranných diel proti kacírstvam.

Leander napísal knihu proti ariánstvu a usiloval sa o jej rozšírenie v Španielsku, zatiaľ čo Gregor začal písať vynikajúce dielo o knihe Jób, ktoré neskôr venoval svojmu priateľovi.

Medzitým sa v Španielsku medzi prenasledovanými katolíkmi prebúdzalo veľké rozhorčenie proti ukrutnému ariánskemu kráľovi Leovigildovi. Katolíci sa zhromaždili okolo princa Hermenegilda a pripravovali sa brániť svoje náboženstvo proti ariánom. Tak vypukla vojna medzi otcom a synom, medzi ariánmi a katolíkmi.

Vojna sa skončila víťazstvom kráľa. Hermenegild bol zajatý a keď odmietol odpadnúť od katolíckej viery, bol na rozkaz vlastného otca dňa 13. apríla 586 sťatý mečom.

Leovigild sa domnieval, že tým zabezpečil svojej ríši pokoj a jednotu, no zmýlil sa. Nepokoj medzi ľudom pretrvával a okrem toho kráľa sužovali strašné výčitky svedomia za vraždu spáchanú na vlastnom synovi. Tieto neustále výčitky viedli hrdého panovníka k ľútosti a k poznaniu katolíckej pravdy, takže sa onedlho úplne zmenil.

Ľutoval všetko, čo proti katolíckej Cirkvi urobil, vrátil jej odcudzené majetky, prepustil uväznených biskupov i kňazov a povolal biskupa Leandra z vyhnanstva na svoj dvor do Toleda, kde mu na smrteľnej posteli odporučil svojho druhorodeného syna Rekkareda s prosbou, aby svätý biskup vychoval ho vo viere katolíckej a bol mu tým, čím kedysi bol umučenému pre vieru Hermenegildovi. Majúc tak vynikajúceho vychovávateľa, stal sa Rekkared horlivým katolíkom a keď nastúpil na trón, snažil sa všetkých svojich poddaných odvrátiť od bludu a priviesť do lona katolíckej Cirkvi. V desiatom mesiaci svojho panovania zvolal všetkých katolíckych i arianských biskupov svojej ríše do Toleda a nariadil im, aby na spoločnej schôdzi vysvetlili dôvody svojho učenia. Po ich vypočutí povstal kráľ a vyhlásil, že jeho otec zomrel v spoločenstve katolíckej Cirkvi a že aj on s celým dvorom sa pripája k tejto Cirkvi, ktorá jediná má pravdu Kristovu a mimo nej nie je spásy. Hneď potom zložil kráľ slávnostné vyznanie viery a prijal od biskupa Leandra pomazanie svätou krizmou. Potom kráľ radil arianským biskupom, aby aj oni poznali pravdu a zrieknu sa bludu, čo väčšina z nich ihneď urobila. Podľa príkladu kráľa a biskupov nasledovali aj veľmoži, a tak sa stalo, že čoskoro všetci Vizigóti v Španielsku sa vrátili do lona katolíckej Cirkvi. Sv. Leander, radosťou nad týmto šťastným obratom, za ktorý získal najväčšie zásluhy, konal na oslavu jeho nadšenú duchovnú reč a potom slávny sprievod na poďakovanie Bohu za potlačenie bludov a víťazstvo katolíckej viery v Španielsku.

V roku 590 dostal Leander radostnú správu, že jeho milý priateľ, kedysi vyslanec v Konštantínopole, bol povýšený na pápežský stolec. Poslal mu srdečné blahoželanie a s pohnutím oznámil, že Španielsko sa šťastne vrátilo do katolíckej Cirkvi. Pápež Gregor Veľký zaplesal v Pánovi nad touto správou a vedel dobre, že po Bohu prislúcha hlavná zásluha na obrátení Vizigótov jeho priateľovi Leandrovi, preto mu poslal znak arcibiskupskej dôstojnosti (pallium) a venoval mu dokončený spis o knihe Jóbovej.

Obaja svätí muži si potom písali až do svojej smrti. Keď Gregor, ktorý bol postihnutý dnešnou chorobou, sa dozvedel, že aj Leander trpí týmto neduhom, napísal mu tieto slová: *„Počul som, že tvoj neduh ťa často veľmi trápi, rovnako ako mňa. Čo si však môžeme v týchto bolestiach počať iné, než že budeme neustále pamätať na svoje hriechy a ďakovať Bohu Všemohúcemu, že nás chce očistiť telesnými bolesťami z hriechov, ktorých sme sa dopustili telom?“* Týmito slovami sa Leander utešoval, keď ho jeho choroba trápila. Kedykoľvek sa mu bolesti uľavili, pracoval ešte horlivejšie, aby vyhladil posledné stopy kacírskeho učenia v Španielsku a upevnil svätú vieru medzi ľuďmi. Na tento účel zvolal niekoľko cirkevných snemov, na ktorých sa rokovalo o zveľadení bohoslužieb a náprave cirkevnej disciplíny, ktorá v dôsledku neblahého vplyvu Ariánov v krajine veľmi poklesla. Svätý biskup neprestal až do posledného okamihu svojho života sa starať predovšetkým o obrátenie Vizigótov, ktorých ako otec miloval a ktorým každý deň, ak bol zdravý, hlásal Božie slovo.

Počas svojej dlhej choroby preukázal sv. Leander príkladnú trpezlivosť, až nakoniec, ako osemdesiatročný, 27. februára 596 pokojne zomrel v Pánovi. Jeho telo dal po

čase kráľ Filip II. preniesť do nádherného katedrálneho chrámu v Seville, kde ho španielsky ľud dodnes s nábožnou úctou uchováva.

Poučenie:

Sv. Leander žil cnostne a pracoval s apoštolskou horlivosťou pre spásu svojich blížnych, a predsa musel zakúsiť na svete mnohé súženia. Trpel protivenstvom od kacírov a neskôr aj bolestným telesným neduhom. Takto sa stáva aj mnohým kresťanom, ktorí zbožne a cnostne žijú, a predsa musia znášať mnoho protivenstiev. Nejednému sa to zdá byť čudné a nevysvetliteľné, keď vedľa toho vidí, ako sa mnohým bezbožným ľuďom na svete darí, ako sú zasypaní šťastím a blahobytom a nikdy nepoznajú súženie. Koľkokrát už ľudia reptali proti Bohu a stratili vieru v jeho Prozreteľnosť! Aká to však nezmyselnosť a bezbožnosť! Má nám azda Hospodin, Boh, úbohým, hriešnym, smrteľným tvorom, vydávať počet zo svojich skutkov?

Sv. Ján Zlatoústy, hovoriac o boháčovi a chudobnom Lazarovi, povedal: *„Žiadny človek nie je úplne čistý aspoň od každodenných hriechov, a žiadny hriešnik nie je tak úplne zlý, aby aspoň niečo dobré na sebe nemal a nečinil. Boh je najvyššie spravodlivý, a preto nenecháva nič zlé bez trestu a nič dobré bez odmeny. Práve preto trestá Boh zbožných ľudí za ich chyby už na tomto svete, aby im po smrti mohol dať odmenu večnú; bezbožným naopak udeľuje odmenu už na tejto zemi, časné majetky, aby im takto odplatil aspoň to málo dobrého, čo vykonali, pretože im nemôže dať odmenu v nebi. Preto povedal Abraham k boháčovi: Rozpomeň sa, synu, že si prijal dobré veci počas svojho života, a Lazar zlé; teraz sa však tento teší, ale ty sa mučíš“* (Luk. 16, 25). To znamená: Tých málo dobrých skutkov, ktoré si vykonal, si už dostal odplatené časnými majetkami na zemi, Lazar však za svoje útrapy trpel už na zemi a tak vykonal dosť. Teraz dostal Lazar odmenu za svoju spravodlivosť, a ty si dostal zaslúžený trest za svoje hriechy. Dôverujme teda v múdru Božskú Prozreteľnosť, byť presvedčení, že všetko, čo ona robí, robí správne, aj keď tomu nemusíme vždy rozumieť.

Dňa 27. februára sa ešte slávi pamiatka sv. Baldomera, diakona v Lyone, sv. Honoriny, mučeníčky a iných.

28. FEBRUÁR

I. Sv. Roman, opát (4. stor.)

Svätý Roman zohral kľúčovú úlohu pri zavedení a rozvoji pustovníctva a mníšstva na území bývalého Burgundska, dnešnej juhovýchodnej Francúzska a západného Švajčiarska. Narodil sa okolo roku 390 v kraji Yonne, v oblasti Franche-Comté, v rodine bohabojných a chudobných rodičov. Hoci mu nemohli zabezpečiť vyššie vzdelanie, odovzdali mu živú vieru, úprimnú zbožnosť a lásku ku Kristovi.

Keď dospel, rodičia ho chceli oženiť, no Roman ich návrh odmietol. Nechcel sa viazať na starosti a povinnosti svetského života, a rozhodol sa slúžiť Bohu ako pustovník.

Po smrti otca odišiel do Lyonu, kde v kláštore študoval pravidlá duchovného života. Starostlivo si osvojoval zvyklosti mníchov, aby si z nich vybral to, čo mu najviac pomôže dosiahnuť kresťanskú dokonalosť.

Vo svojich tridsiatich piatich rokoch sa Roman rozhodol odísť do pohoria Jura na pomedzí dnešného Švajčiarska a Francúzska. Tam našiel osamelú horskú stezku, ktorú využívali lovci, a tá ho zaviedla do malebného údolia obkoleseného skalami. Na mieste, kde rástlo niekoľko divokých ovocných stromov a pramenila čistá bystrina, si pod obrovským smrekom postavil z prútia jednoduchú chatrč a usadil sa v nej.

V tomto osamelom prostredí našiel posvätný pokoj. Každý deň čítal dve duchovné knihy od opáta Kasiana – *„Naučenia pre pustovníkov“* a *„Životy starých otcov na púšti“,* ktoré si priniesol z lyonského kláštora. Modlil sa, rozjímal, spieval žalmy, postil sa, bdel a obrábal pôdu okolo svojej pustovne.

Romanov starší brat Lupicin, ktorý ovdovel a nemal deti, túžil po podobnom živote. Našiel Romana na púšti a rozhodol sa pridať k nemu. Obaja bratia sa odvtedy modlili a pracovali bok po boku v jednote a láske, snažiac sa o kresťanskú dokonalosť.

Ich pokoj však narušil pokušiteľ. Zlí duchovia sa snažili odlákať bratov zo samoty späť do sveta. Ich duševný pokoj bol narušený – pri modlitbe ich myseľ zaplavovali rušivé myšlienky a z okolitých jaskýň prichádzali strašidelné zvuky. Obaja sa cítili opustení, strácali dôveru v Božiu milosť a rozhodli sa opustiť púšť.

Cestou sa zastavili vo večerných hodinách v dome zbožnej vdovy, kde hľadali prístrešie. Keď jej vyrozprávali, prečo opustili svoju pustovňu, vdova ich pokarhala za nedostatok odvahy. Povzbudila ich, že ak by vytrvali, Boh by ich neopustil.

Hanbiac sa za svoju slabosť, bratia sa vrátili na púšť. Tam opäť našli pokoj a blaženosť, posilnení vo viere i odhodlaní pokračovať vo svojom svätom živote.

Po čase navštívili Romana a Lupicina dvaja mladí mnísi z kláštora v Nyone pri Ženevskom jazere. Prišli s úmyslom stráviť u nich niekoľko dní a zoznámiť sa s ich spôsobom života. Miesto sa im však tak zapáčilo, že požiadali, či by mohli zostať natrvalo. Od tej chvíle začal počet prichádzajúcich narastať. Niektorí prichádzali zo zvedavosti, iní hľadali útechu a duchovné poučenie, a ďalší dúfali, že na príhovor svätých pustovníkov nájdu uzdravenie zo svojich chorôb a trápení.

Mnohí z týchto pútnikov zostali a stali sa pustovníkmi. Roman, ktorý ich viedol, postupne vybudoval pre svojich učeníkov veľkú kláštornú budovu. Takto vznikol slávny kláštor v Kondate, ktorý neskôr získal meno *„Kláštor svätého Klaudia“* (St. Claude). Toto meno dostal na počesť svätého Klaudia, biskupa z Besançonu, ktorý sa vzdal biskupstva, vstúpil do tohto kláštora, a tam zomrel a bol pochovaný.

Keďže počet mníchov neustále rástol, kláštor v Kondate čoskoro nestačil pojať všetkých. Roman a Lupicin sa preto rozhodli založiť ďalšie mníšske domy. Na druhej strane pohoria Jura vybudovali veľký kláštor v Lauconne, kde sa Lupicin stal prvým opátom. Roman zostal na čele kláštora v Kondate.

Obaja bratia spravovali svoje kláštory s rovnakou horlivosťou, ale každý svojím spôsobom. Roman bol láskavý, zhovievavý a mierny. Nezaťažoval svojich mníchov viac, než dokázali zniesť, a s nedisciplinovanými zaobchádzal dobrotivo. Lupicin, naopak, bol prísny a nekompromisný. Trval na dôslednom dodržiavaní mníšskej disciplíny, vyžadoval tvrdé posty a nekompromisne trestal každé previnenie.

Roman veril, že treba trpezlivo znášať chyby druhých, aby sa mohli časom polepšiť. Lupicin naopak chcel chyby odstrániť hneď, aby nebránili pokroku ostatných. Napriek rozdielom si bratia rozumeli, a často sa stávalo, že mierny Roman sa podriadil radám prísnejšieho Lupicina, zatiaľ čo Lupicin občas zmiernil svoj prístup na prosbu svojho brata.

Romanova dobrota však mala aj nevýhody. Jeden zo starších mníchov mu vyčítal, že je príliš zhovievavý a prijíma do kláštora každého bez dôkladného preverenia jeho povolania a morálnych hodnôt. To vraj narúšalo disciplínu. Roman odpovedal: *„Kto môže vidieť do ľudského srdca, ak nie Boh? Mnohí začínajú svätý život s veľkým nadšením, ale skončia vo vlažnosti. Iní naopak začínajú lenivo, no časom dosiahnu veľkú svätosť. Syn Boží neprišiel na svet kvôli spravodlivým, ale pre hriešnikov. A všetci sme hriešnici!“*

Táto zhovievavosť však viedla k tomu, že do kláštora prichádzali aj nepovolaní ľudia, ktorí narúšali disciplínu. Jedného roku, keď bola požehnaná úroda, niektorí mnísi v Kondate žiadali bohatšie jedlá. Roman sa obrátil na Lupicina, ktorý kláštor navštívil a rozhodol, že sa majú podávať iba jednoduché pokrmy, ako bolo zvykom v Lauconne. Rozhorčení mnísi ušli, čím sa kláštor očistil od nepovolaných.

Roman bol však z toho zarmútený, pretože sa obával, že bez duchovného vedenia títo mnísi upadnú. Modlil sa za nich a napokon sa niektorí z utečencov vrátili, kajali sa a napravili svoje správanie.

V roku 444 navštívil mesto Besançon svätý Hilar, arcibiskup z Arles. Počas svojej návštevy pozval opáta Romana na stretnutie. Presvedčený o jeho cnostiach a zásluhách naliehal, aby prijal kňazské svätenie. Pokorný Roman sa spočiatku zdráhal, no nakoniec súhlasil a bol vysvätený za kňaza.

Ako kňaz zostal Roman skromným a pokorným. Naďalej nosil jednoduchý mníšsky odev, pracoval na poli a v záhrade spolu s ostatnými mníchmi. S bratom Lupicinom neustále zakladal nové kláštory podľa ich pravidiel. Medzi významné diela patrí aj panenský kláštor v Beaume, kde ustanovil svoju sestru za prvú opátku.

Raz cestoval Roman so svojím učeníkom Paladiom k hrobu svätého mučeníka Maurícia. Počas cesty prenocovali v jaskyni, kde žili dvaja malomocní muži – otec a syn. Keď sa domáci vrátili a uvideli cudzincov, upozornili ich na svoje ochorenie. Roman a Paladius však zostali, modlili sa celú noc a ráno odišli.

Na prekvapenie otca a syna sa obaja po prebudení cítili úplne uzdravení. Vďačne chválili Boha a vydali sa za pútnikmi, aby im poďakovali. Po príchode do Ženevy verejne svedčili o svojom zázračnom uzdravení. Správa sa rýchlo rozšírila a mesto

pripravilo procesiu na privítanie svätých pútnikov. Romanovi sa však hlučné oslavy nepáčili, preto opustil mesto a vrátil sa do svojho kláštora.

Keď cítil, že jeho koniec sa blíži, navštívil panenský kláštor, kde bola jeho sestra opátkou. Počas tejto návštevy vážne ochorel. Zavolal si brata Lupicina a niekoľkých mníchov, rozlúčil sa s nimi, zveril ich do Božích rúk a prijal posledné sviatosti. Svätý Roman zomrel 28. februára 460, oplakávaný tisíckami mníchov, pustovníkov a veriacich, ktorí ho považovali za duchovného vodcu. Jeho telo bolo pochované v kláštore v Beaume.

Poučenie:

Ako sv. Roman a jeho brat čelili počas života mnohým pokušeniam, podobne sa aj my stretávame s rozptýleniami počas modlitby. Naše myšlienky často blúdia, svetské starosti a vášne dusia každý náš vzlet k Bohu. Tieto ťažkosti však pramenia z našej vlastnej slabosti a hriešnosti. Keď sa modlíme iba ústami, a nie srdcom, nedokážeme dosiahnuť duchovné spojenie s Bohom.

Sv. Bernard varuje*: „Kto sa zle modlí a očakáva vyslyšanie, je ako človek, ktorý sype zlé obilie do mlyna a čaká krásnu múku.“* Sv. Augustín zase zdôrazňuje: *„Kto sa vie správne modliť, ten vie aj správne žiť.“* Modlitba je kľúčom k nebeskej bráne. Prosme Pána, aby očistil naše srdcia, posilnil našu vieru a naučil nás sústredene sa modliť, aby sme mohli neustále rásť v zbožnosti a približovať sa k Bohu.

II. Sv. Porfyr, biskup (4. stor.)

Na juh od Jeruzalema, asi hodinu cesty od Stredozemného mora, medzi Sýriou a Egyptom, leží mesto Gaza. Obklopené úrodnými záhradami a palmami, toto starobylé mesto bolo kedysi centrom Filištíncov a dlho zostalo pevnosťou modloslužobníctva. Jeho obyvatelia odmietali sväté evanjelium, až kým ich chrámy a oltáre nezbúral svätý Porfyr, horlivý biskup, ktorý ich priviedol k viere.

Sv. Porfyr sa narodil okolo roku 352 v meste Thessaloniki v Macedónii. Už od mladosti bol znalý Svätého písma. Túžiac slúžiť Bohu celým srdcom, opustil svoju vlasť vo veku 25 rokov a zamieril na púšť Skete, kde žilo mnoho pustovníkov. Po piatich rokoch kajúceho života sa vydal do Jeruzalema, navštívil sväté miesta a usadil sa v jaskyni pri rieke Jordán. Tam žil v odlúčení od sveta, aby sa mohol celkom oddať Bohu.

Porfyrov duch bol silný, ale jeho telo slabé. Dlhotrvajúca choroba ho prinútila presunúť sa do Jeruzalema, kde sa nechal nosiť, no aj napriek svojmu stavu každodenne

navštevoval sväté miesta. Opierajúc sa o palicu, zotrvával na modlitbách celé hodiny.

Jedného dňa, keď ťažko stúpal po schodoch k chrámu Božieho hrobu, oslovil ho mladý pútnik Marek z Ázie. Ponúkol Porfyrovi svoju pomoc, no ten odmietol slovami: *„Prišiel som sem s nádejou na odpustenie svojich hriechov. Nesluší sa, aby som prijal oporu. Boh ma snáď posilní, aby som mohol vyjsť na tieto schody.“* Marek rešpektoval jeho rozhodnutie, no vyjadril túžbu stať sa jeho učeníkom.

Porfyr ho prijal za svojho žiaka a vyslal ho späť do Thessaloniki, aby vyriešil záležitosti jeho majetku. Po troch mesiacoch sa Marek vrátil s 4500 zlatými, drahocennými šatami a strieborným náradím. Počas jeho neprítomnosti sa však Porfyrovi stal zázrak – dosiahol úplné uzdravenie.

Porfyr o tejto udalosti hovorí: *„Keď som trpel neznesiteľnými bolesťami, modlil som sa na hore Kalvária, až som omdlel. Vo videní som uzrel Spasiteľa na kríži. Vyslovil som: ‚Pane, spomeň si na mňa vo svojom kráľovstve.‘ Spasiteľ prikázal dobrému lotrovi, aby mi pomohol. Lotor zostúpil z kríža, zdvihol ma a povedal, aby som šiel ku Kristovi. Keď som k Nemu pristúpil, Pán mi podal svoj kríž a povedal: ‚Schovaj toto drevo.‘ Poslúchol som a kríž niesol niekoľko krokov. V tej chvíli som precitol a od toho okamihu som úplne zdravý.“*

Táto udalosť hlboko zasiahla Marka, ktorý sa rozhodol, že Porfyra už nikdy neopustí. Porfyr medzitým rozdal všetok svoj majetok chudobným. Obaja si zarábali na živobytie výrobou stanov a odpisovaním kníh. Porfyr Marekovi odmietal prijímať pomoc a hovoril*: „Kto nechce pracovať, nech ani neje.“*

Keď jeruzalemský biskup počul o nábožnom živote sv. Porfyra, povolal ho k sebe. V roku 393 ho vysvätil za kňaza a zveril mu úlohu strážiť svätý kríž Spasiteľov. Tým sa naplnila časť Porfyrovho videnia – uchovávať drevo kríža.

V roku 396 zomrel biskup mesta Gaza, a podľa Božej vôle mal na jeho miesto nastúpiť sv. Porfyr. Arcibiskup Ján z Caesarey ho pod zámienkou výkladu jedného miesta Svätého písma prilákal k sebe a presvedčil, aby prijal vysvätenie za biskupa. Po vysvätení Porfyr, jeho učeník Marek a traja kňazi odišli do Gazy, ktorá bola stále prevažne pohanská.

Krátko po Porfyrovom príchode vypuklo v kraji veľké sucho. Pohania vinili z tejto pohromy nového biskupa a prinášali obete svojej modle, ktorú nazývali *„pánom dažďa“,* no ich prosby boli márne. Po siedmich dňoch neúspešných obiet začal hroziť hlad. Svätý Porfyr vyzval svojich veriacich, aby sa postili, a celú noc strávil na modlitbách. Nasledujúceho dňa sa spolu s 280 kresťanmi vydal na púť k chrámu svätého Timoteja za mestom, kde pokračovali v modlitbách.

Keď sa procesia vracala do Gazy, zistili, že mestské brány sú zatvorené – pohania odmietli vpustiť kresťanov späť. Porfyr a jeho veriaci padli na kolená a vzývali Boha o pomoc. Ich modlitba bola vypočutá: obloha sa zatiahla čiernymi mrakmi a spustil sa výdatný dážď. Ohromení pohania otvorili brány a zvolali: *„Kristus zvíťazil, on jediný je pravý Boh!“* Viacerí pohania sa pripojili k procesii a neskôr prijali krst – najprv 176 z nich, neskôr ďalších 105.

Tento zázrak však rozohnal zvyšok modloslužobníkov, ktorí začali kresťanov kruto prenasledovať. Svätý Porfyr poslal svojho žiaka Marka do Konštantínopolu, aby žiadal o cisárovu pomoc. Keď Marek neuspel, Porfyr sa osobne vydal za cisárom. Cisár nariadil zbúranie všetkých pohanských chrámov v Gaze. Najväčší z chrámov horel desať dní a na jeho mieste bol na náklady cisárovnej postavený veľký kostol v tvare svätého kríža.

Pri stavbe kostola sa mnohí pýtali, prečo stavať taký veľký chrám pre malú obec. Porfyr odpovedal: *„Verím, že tento kostol bude čoskoro primalý pre našu obec.“*

Kým sa kostol staval, Porfyr neúnavne vyučoval novoobrátených, spravoval záležitosti rastúcej komunity a zavádzal svätý poriadok. Nový chrám sa rýchlo naplnil veriacimi. Porfyr, ktorý horlivo slúžil ako biskup 24 rokov, sa však toho, že by kostol bol pre obec primalý, nedožil. Zomrel 26. februára 420.

Poučenie:

Svätý Porfyr, hoci sotva vládal chodiť, s odhodlaním putoval v Jeruzaleme na horu Kalvárie. Tento jeho skutok bol Bohu milý, o čom svedčí aj zázračné navrátenie jeho zdravia.

Drahý čitateľ, aj keď nemôžeš osobne putovať do Jeruzalema, môžeš sa vo svojom srdci ponoriť do rozjímania o umučení Ježiša Krista. Často si pripomínaj, ako ho zajali, bičovali, korunovali tŕním, ako ho ponižovali a napokon odsúdili na smrť a ukrižovali. Takýmto spôsobom sa vo svojej mysli môžeš vydať na cestu krížovú.

Ak máš možnosť vykonať krížovú cestu pred jednotlivými zastaveniami (štáciami), urob tak s ochotným a vrúcnym srdcom. Spolu s touto pobožnosťou sú spojené odpustky, ktoré posilňujú našu dušu. Neostaň však len pri formálnom pohľade na zastavenia alebo pri odriekaní predpísaných modlitieb. S plnou úprimnosťou a hlbokou sústredenosťou rozjímaj o Pánových mukách, ktoré ti tieto obrazy predstavujú. V duchu vystúp na horu Kalvárie, ktorú Kristus posvätil svojou krvou. Predstav si jeho utrpenie a modli sa spolu so svätým Porfyrom: *„Pane, pamätaj na mňa vo svojom kráľovstve.“*

Veľkopôstne obdobie a piatky počas celého roka sú najvhodnejším časom na takéto rozjímanie. Radosť napĺňa srdce každého veriaceho, keď vidí, že aj dnes, v našej vlasti, mnohé malé a chudobné obce stavajú Kalvárie, umiestňujú obrazy umučenia Pána v kostoloch na verejnú úctu alebo stavajú kríže na koncoch dedín a v poliach. Takéto miesta sú v pôstnom období príležitosťou na spoločné modlitby.

Nech Boh posilní každého, kto sa venuje týmto skutkom viery, vypočuje ich prosby a hojne ich požehná – tak ako požehnal svätého Porfyra. Kiež jeho príklad nasleduje čo najviac ľudí!

Dňa 28. februára sa slávi pamiatka sv. Proteria, biskupa a mučeníka, sv. Cereala a spolubratov, mučeníkov v Alexandrii a ďalších.

29. FEBRUÁR

Sv. Osvald, biskup (10. stor.)

Anglicko bolo kedysi kolískou mnohých známych svätcov, z ktorých mnohí sa stali šíriteľmi kresťanskej viery, najmä medzi germánskymi kmeňmi.

K najvýznamnejším anglickým biskupom v desiatom storočí patril sv. Osvald, potomok slávnej šľachtickej rodiny, synovec canterburského arcibiskupa sv. Odona, ktorý ho vychovával. Osvald bol už v detstve vážny, miloval modlitby a aj ako dospievajúci mladík prejavoval pevnú a zdržanlivú myseľ, pre ktorú sa jeho strýc skoro rozhodol ustanoviť ho kanovníkom a neskôr dekanom kapituly vo Winchestri.

Hoci bol Osvald mladý, už vtedy prejavoval veľkú horlivosť pri plnení svojich povinností. Preto prísne dozeral na disciplínu podriadených kanovníkov a naliehal na dôkladné dodržiavanie všetkých pravidiel kapituly. Keď však tieto úprimné snahy narážali na neúspech a odpor, začal sa mladý horlivec obávať, že sa bude musieť raz zodpovedať za zlyhania svojich zatvrdených podriadených pred Bohom, a preto sa rozhodol vzdať svojej hodnosti a odišiel do franského kláštora vo Fleury, aby ako obyčajný mních v pokoji a bez rušenia slúžil Bohu modlitbou, pôstom, svätým rozjímaním a prísnou mníšskou disciplínou.

Po čase ochorel jeho strýc, arcibiskup Odo, a predvídajúc svoju blízkou smrť, vyzval synovca, aby sa vrátil do vlasti. Osvald sa vydal na cestu v roku 959, no keď prišiel domov, jeho strýc už zomrel a bol pochovaný. Jeho nástupca na canterburskom arcibiskupskom stolci, Dunstan, prijal Osvalda láskavo a vedomý si jeho vynikajúcich cností, posvätil ho s požehnaním kráľa Edgara za biskupa Worcesterského. Mladý biskup začal horlivo pracovať na zveľaďovaní cirkevného života vo svojej diecéze.

Sám bol príkladným mníchom, staral sa predovšetkým o rozvoj mníšskeho života, zakladal nové kláštory, v ktorých vychovával schopné a hodné duchovenstvo; zakladal a podporoval školy na vzdelávanie mládeže a neúnavne chodil po biskupstve, hlásajúc Božie slovo a dôsledne dbal na to, aby sa všade zachovávala cirkevná disciplína. Svojím príkladným životom bol ako svetlo postavené na svieci, duchovenstvu aj ľudu dával príklad milosrdnej lásky k blížnym, keď každý deň pri svojom stole hostil dvanástich chudobných, umýval im nohy a bozkával im ich.

Po smrti biskupa yorkského sa Osvald ujal správy yorkskej diecézy, čím sa mu práce a starosti značne zvýšili. Aj keď mal mnoho práce a všetky náročné povinnosti svojho úradu dôkladne vykonával, vždy, keď to bolo možné, uchyľoval sa do ústrania v kláštore Worcesterskom, kde nejaký čas žil ako obyčajný mních a pripravoval sa na smrť. V tomto kláštore, keď smrteľne ochorel, dal sa zaopatriť svätými sviatosťami a nábožne vyslovil slová: *„Sláva Bohu Otcovi, i Synu, i Duchu Svätému"* a usnul v Pánovi 29. februára 992, spravujúc svoj biskupský úrad s apoštolskou horlivosťou 33 rokov. Jeho telo bolo v roku 1002 prenesené do nádherného katedrálneho chrámu v Yorku.

Poučenie:

Sv. Osvald rád vyhľadával samotu, aby nebol ničím rušený a mohol rozjímať o Bohu, skúmať svoje svedomie, robiť dobré predsavzatia, zbožne sa modliť a pripravovať sa na smrť. Tak každý dokonalý kresťan, ktorému záleží na spáse, rád uniká z hluku každodenného života do samoty, či už v chráme Pánovom, alebo vo svojej domácnosti, kde zhadzuje zo seba prach tohto sveta, uzatvára sa do komôrky svojho srdca a býva výlučne s Bohom. Tomáš Kempenský píše: *„Hľadaj vhodný čas, v ktorom by si sa venoval sám sebe a často uvažuj o Božom dobrodení. Ustaň od zbytočných vecí, čítaj knihy, ktoré povzbudzujú viac ku skrúšenosti, než ku svetskému zamestnaniu. Ak sa budeš strániť zbytočných rozhovorov a záhaľčivých činností, aj zvedavosti o všetky novinky a správy, nájdeš dosť času na nábožné rozjímanie. Najväčší svätci, pokiaľ mohli, vyvarovali sa spoločnosti s ľuďmi a zvolili si slúžiť Bohu v súkromí."*

Dňa 29. februára sa tiež slávi pamiatka sv. Severa, biskupa, sv. Foky, mučeníka a ďalších.

MAREC

1. MAREC

I. Sv. Albín, biskup (5. stor.)

Život vynikajúceho opáta a biskupa Albína pripomínal pokojný povrch čistého jazera, nezmietaný žiadnymi búrkami ani návalmi. Narodil sa v roku 469 v Bretónsku, na západe Francúzska, v šľachtickej rodine patriacej medzi popredné rody krajiny. Už od detstva prejavoval náklonnosť k tichému a bohabojnému životu, vyhýbajúc sa zábavám a svetským radovánkam, ktoré priťahovali jeho rovesníkov. V mladom veku spoznal márnosť a pominuteľnosť pozemských statkov, a preto hľadal pravé šťastie a pokoj v Bohu a v živote podľa Kristových zásad.

Jeho mladosť bola poznačená čistotou srdca, živou vierou a nežnou zbožnosťou. Uvedomoval si však, že by mohol podľahnúť pokušeniam, keby zostal vo svete, a preto sa rozhodol pre rehoľný život. Tento krok, hoci pre neho prirodzený, zahŕňal veľkú obetu – rozlúčku s rodinou a prerušenie všetkých zväzkov s milovanými rodičmi. Po dôkladnej príprave a vďaka Božej milosti vstúpil do kláštora v Tintillante neďaleko Angers (v oblasti Maine-Loire), kde sa celkom oddal Bohu.

V kláštore sa ľahko prispôsobil disciplíne, keďže od detstva viedol cnostný a nábožensky život. Prostredníctvom pôstu, bdenia a stálou modlitbou dosiahol vysoký stupeň mravnej dokonalosti. Dokonalá poslušnosť a zdržanlivosť mu umožnili ovládnuť svoje telesné túžby a sústrediť myseľ na Boha. Pre jeho zbožnosť a schopnosti ho v roku 504 zvolili za opáta. Albín viedol kláštor s múdrosťou a láskou, čím z neho vytvoril vzor kresťanskej dokonalosti pre celú krajinu.

Po takmer 25 rokoch služby opáta Boh povolal Albína k vyššej dôstojnosti. V roku 528 ho kňazi a veriaci z Angers zvolili za biskupa. Hoci sa tejto úlohy obával, napokon na naliehanie duchovenstva i ľudu prijal biskupský úrad. Ako pastier sa staral o zverené stádo s horlivosťou a oddanosťou. Hlásal Božie slovo, dohliadal na disciplínu v duchovenstve, povzbudzoval ľud k mravnosti a pomáhal chudobným i prenasledovaným.

Jeho súcit a odvaha sa prejavili aj v prípade vznešenej ženy, ktorá sa pre dlhy ocitla vo väzení. Albín, keď sa dozvedel o neľudskom zaobchádzaní s ňou, osobne ju navštívil. Keď žena plačúc objímala jeho nohy a prosila o pomoc, jeden zo strážcov ju surovo odstrčil. Albín na neho prísne pozrel a pohrozil mu pravicou. Strážca, ohromený biskupovou autoritou, ustúpil. Albín následne vybojoval pre ženu slobodu.

Milosrdná láska biskupa Albína k nešťastným nikdy neupadla do slabosti ani zhovievavosti voči bezpráviu a hriechu. Hoci bol láskavý, tichý a dobrotivý, prejavoval prísnosť a neústupnosť vždy, keď išlo o ochranu cirkevných zákonov a potlačenie zjavného hriechu. V jeho krajine bol rozšírený zlozvyk uzatvárania manželských zväzkov medzi pokrvnými príbuznými a švagrami, čo bolo v rozpore s cirkevnými predpismi. Albín sa proti tomuto nemorálnemu zvyku postavil s odvahou a rozhodnosťou, nehľadiac na postavenie ani moc vinníkov.

Neoblomne presadzoval platnosť cirkevných zákonov vo svojej diecéze a neposlušných šľachticov trestal najprísnejšími cirkevnými opatreniami. Na jeho naliehanie sa uskutočnilo niekoľko cirkevných snemov, kde sa okolití biskupi zaoberali otázkou týchto neplatných manželstiev. Albín na snemoch vášnivo obhajoval dodržiavanie cirkevných predpisov a požadoval tresty pre tých, ktorí ich porušovali. Spočiatku však čelil osamotenému boju – hoci ostatní biskupi uznávali jeho snahy, báli sa postaviť proti mocným šľachtickým rodom.

Albín sa však nenechal zastrašiť. Jeho neúnavné úsilie vyvrcholilo v roku 538, keď zvolal cirkevný snem v Orleans. Na tomto zhromaždení, na ktorom sa zúčastnili poprední a zbožní biskupi celej krajiny, boli manželstvá medzi príbuznými a švagrami jednomyseľne zakázané a vyhlásené za neplatné.

Okrem starostlivosti o cirkevné zákony a blaho svojej diecézy nezabúdal Albín ani na svoju vlastnú spásu. Aj vo vysokom veku sa usilovne modlil, rozjímal, cvičil sa v pokore a sebaobetovaní, konal skutky milosrdenstva a stále myslel na smrť. Dožil sa úctyhodného veku 80 rokov a 1. marca 549 pokojne zomrel v Pánovi. Jeho telesné pozostatky boli slávnostne uložené v hlavnom chráme v Angers, kde ich veriaci dodnes s úctou uchovávajú. Úcta k svätému Albínovi sa rýchlo rozšírila po celej krajine, o čom svedčí množstvo obcí a chrámov vo Francúzsku nesúcich jeho meno (St. Aubin).

Poučenie:

Príklad svätého Albína by mal byť inšpiráciou pre predstavených, duchovných aj svetské vrchnosti. Tí by mali napomínať hriechy svojich zverených a primerane trestať vinníkov, aby ich priviedli k náprave. Napomínanie a trestanie je skutkom duchovného milosrdenstva. Naopak, predstavení, ktorí z nedbanlivosti alebo zo slabosti zanedbávajú káranie svojich podriadených, si privolávajú veľkú vinu. Stávajú sa spoluvinníkmi hriechov, ktorým nezabránili, a zodpovedajú za ne pred Bohom.

Tak ako vysoký kňaz Héli v Starom zákone, ktorý bol Bohom potrestaný za to, že nekáral svojich neposlušných synov, aj všetci predstavení raz ponesú zodpovednosť za hriechy tých, ktorým nebránili v zle. Takíto predstavení sú ako slepí strážcovia a nemí psi, ktorí neplnia svoju úlohu. (Iz 56, 10).

Rodičia, pestúni a hospodári by si mali uvedomiť, že Boh od nich bude raz žiadať zodpovednosť za duše, ktoré im zveril do starostlivosti. Pán povedal prorokovi Izaiášovi: *„Volaj hlasno, neprestávaj, ako trúba pozdvihni hlas svoj a oznám ľudu*

môjmu ich nešľachetnosti" (Iz 58, 1). Apoštol Pavol zasa pri lúčení so staršími Cirkvi v Milete povedal: *„Bdejte, majúc na pamäti, že som po tri roky neprestával dňom i nocou s plačom napomínať každého jedného z vás."* (Sk 20, 31).

II. Sv. Eudoxia, mučeníčka (2. stor.)

Za vlády cisára Trajána, na začiatku 2. storočia, žila v meste Samária mladá žena menom Eudoxia, obdarená výnimočnými duchovnými darmi a telesnou krásou. Nepoznajúc Krista, vyrastala v bludnej viere Samaritánov – zmesi pohanských povier a niektorých právd zo Starého zákona. Bez pravej viery jej chýbala pokora a bázeň pred Bohom. Podľahla márnivosti, ľahkovážnosti a napokon upadla do hlbokých hriechov. Aby mohla viesť ešte bezuzdnejší život, presťahovala sa do mesta Bálbek (Heliopolis) v Sýrii, kde verejne žila v hriechu.

Božia milosť ju však nechcela nechať zahynúť. Keď sa naplnila miera jej neprávostí, Boh ju povolal na cestu kajúcnosti. Svätý pustovník German, ktorý zavítal do Bálbeku, sa ubytoval u svojho príbuzného kresťana, neďaleko domu, kde bývala Eudoxia. Počas noci sa German modlil, spieval žalmy a čítal o pekelných trestoch a radostiach nebeských. Eudoxia, ktorá bola hore, zvedavo načúvala jeho spevom a rozjímaniu.

Nasledujúce ráno poslala Germanovi správu, aby ju navštívil. Netušiac, kto ho pozýva, German súhlasil a vysvetlil jej význam svojich modlitieb. S hrôzou si vypočula, aké tresty čakajú hriešnikov, a s plačom sa opýtala, či ešte môže uniknúť zaslúženým trestom. German ju povzbudil, že Boh jej odpustí, ak sa úprimne obráti, uverí v Krista, nechá sa pokrstiť a bude žiť cnostne. Poradil jej, aby rozdala svoj nepoctivo nadobudnutý majetok chudobným, odložila nádherný odev a žila v chudobe a pokore.

Eudoxia, osvietená Božou milosťou, poslúchla. Zavolala si kňaza a pokorne ho prosila, aby ju naučil kresťanskej viere a pripravil na krst. Vyznala svoje hriechy a sľúbila, že bude konať pokánie. Kňaz jej nariadil osem dní pôstu, modlitieb a rozjímania v rúchu kajúcnosti. Eudoxia všetko ochotne splnila. Po uplynutí tejto doby ju German našiel celkom zmenenú a odporučil ju biskupovi mesta, aby prijala krst.

Hoci biskup spočiatku pochyboval o jej vytrvalosti, keď videl jej pokoru a úprimné slzy, uveril, že jej obrátenie bolo dielom Božej milosti. Bez váhania ju pokrstil. Od tej chvíle Eudoxia verne plnila svoje sľuby. Celý svoj majetok venovala chudobným a prepustila otrokov, povzbudzujúc ich k životu pokánia. Pohrdla svetskými pôžitkami, žila v jednoduchosti, venovala sa modlitbám a telesnému sebaumŕtvovaniu. Jej život sa stal vzorom kresťanskej cnosti pre celé mesto.

Po niekoľkých rokoch sa German opäť objavil v meste a presvedčil sa o jej duchovnom raste. Vzal ju na púšť, aby tam dokončila svoje pokánie. Eudoxiino obrátenie vzbudilo obdiv i zdesenie medzi obyvateľmi. Tí, ktorí kedysi hrešili spolu

s ňou, nechápali jej premenu. Jeden z nich sa dokonca pokúsil v mníšskom rúchu vyhľadať ju na púšti, aby ju znovu zviedol k hriechu.

Eudoxia však prehliadla úkladný zámer mladíka, ktorý ju navštívil, a tak ho dôrazne pokarhala, že sa sám obrátil na pokánie. Táto udalosť pobúrila jej bývalých milencov, ktorí ju obvinili u cisárskeho námestníka Aureliana, že je kresťankou a že vlastní veľké bohatstvo. Aurelian poslal k nej kňazov a žoldnierov, aby jej majetok zaistili, no tí sa vrátili s prázdnymi rukami. Námestníkov syn sa ponúkol, že s väčším počtom vojakov získa jej poklady. Avšak ešte v ten istý deň ho smrteľne zranil kôň. Táto udalosť natoľko vystrašila Aureliana, že poslal k Eudoxii svojho sluhu s prosbou o jej príhovor za synovo uzdravenie. Keď sa mladík uzdravil, Aurelian uveril v Krista a dal sa pokrstiť spolu so svojou rodinou.

Po smrti Aureliana bol do Heliopole dosadený nový cisársky námestník Vincencius, ktorý kruto prenasledoval kresťanov v Palestíne a Sýrii. Eudoxia, známa svojou svätosťou a mnohými zázrakmi, ktoré Boh vykonal na jej príhovor, sa stala v meste významnou postavou. Vincencius plánoval jej smrť, no obával sa povstania ľudu, keby ju dal verejne odsúdiť. Preto tajne nariadil jej zajatie a bez súdu ju dal usmrtiť mečom. Takto 1. marca roku 114 Eudoxia, ktorá úprimným pokáním napravila svoje hriechy, dosiahla slávnu mučenícku smrť za vieru v Ježiša Krista, Syna Božieho.

Poučenie:

Sv. Eudoxia upadla v mladosti do veľkých hriechov, pretože nepoznala Krista a nevedela, kam hriech vedie človeka. No keď počula hlas Božej milosti, okamžite odpovedala a začala opravdivé pokánie. My, kresťania, máme to šťastie, že poznáme Boha už od detstva, a vieme o Ježišovi Kristovi, ktorého poslal na našu spásu. Sme obklopení Božou milosťou každý deň. Mali by sme si brať príklad z jej obrátenia, žiť podľa svätej viery, vyhýbať sa hriechom a svedomito pracovať na svojej spáse.

Kto bol vychovávaný v kresťanskej viere, ale napriek tomu žije ako pohan v neprávostiach, nesie väčší hriech než Eudoxia pred svojím obrátením. Kristus Pán varoval farizejov i všetkých nehodných kresťanov: *„Keby ste boli slepí, nemali by ste hriech. Vy však hovoríte: »Vidíme.« A tak váš hriech ostáva."* (Jn 9, 41) A tiež: *„Keby som nebol prišiel a nebol im hovoril, nemali by hriech. Ale teraz nemajú výhovorku pre svoj hriech."* (Jn 15, 22)

Dňa 1. marca sa ešte slávi pamiatka sv. Suitberta, vierozvetcu Frísov, sv. Antoniny mučeníčky, sv. Domniny panny a ďalších.

2. MAREC

I. Bl. Anežka Česká (13. stor.)

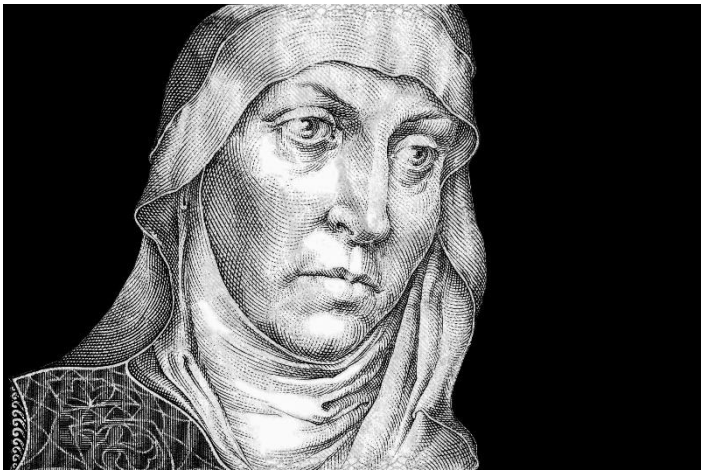

Z ušľachtilého rodu kráľovského rodu Přemyslovcov, ktorých najcennejšími ratolesťami boli sv. Ludmila a jej vnuk sv. Václav, vzišla v 13. storočí nová vetva krásy a ušľachtilosti. Bola to blahoslavená Anežka, ktorá už od mladosti bola nazývaná *"presvetlou rannou hviezdou"* a *"hviezdou, ktorá svieti v temnotách"*. Jej otec, slávny český kráľ Přemysl Otakar I., a matka Konštancia, dcéra uhorského kráľa Bélu, vychovávali svoju milú dcéru, narodenú v Prahe 20. januára 1205, podľa príkladu svojej príbuznej sv. Alžbety, knižnej Durinskej. Podľa zvyklostí doby bola Anežka zasnúbená už ako trojročná s poľským vojvodom Boleslavom a bola poslaná na vychovávanie do kláštora panien rádu cisterciánov v Třebnici pri Vratislavi v Sliezsku. Tam sa Anežka učila základom viery a kresťanskej disciplíny a v spoločnosti dievčat z významných sliezských rodín sa vzdelávala v mravoch a vedomostiach primeraných svojmu stavu. Medzitým zomrel jej mladý snúbenec a kráľovský otec povolal dcéru späť do Prahy, odkiaľ ju po krátkom čase poslal na vychovávanie do panenského kláštora Doksanského nad Oharkou v Čechách.

Anežka sa v tomto kláštore pod vedením rehoľníčok Premonštrátok rozvíjala ako krásna ruža, ktorá vydávala vôňu svätých cností. Už v Třebnici sa zamilovala do modlitby a pokory, a v Doksanoch, dospievajúc do krásnej panny, sa dokonale upevnila v duchovnom živote. Po dokončení svojho vzdelania ju jej kráľovský otec povolal z Doksan do Prahy. Medzitým požiadal Henrich, syn cisára Bedřicha II., o jej ruku. Kráľ Přemysl Otokar I. súhlasil a poslal Anežku na dvor rakúskeho vojvodu Lipolta, aby sa tam naučila nemeckým panským zvykám. Budúcej neveste cisárovho syna sa na rakúskom dvore dostalo veľkej úcty a slávy. Avšak Anežka nemala srdce, ktoré by sa otvorilo tomuto svetu, a hľadala svoju radosť v modlitbe, nábožnom rozjímaní a službách Božích. Počas adventu a pôstu sa tajne postila, takže o tom nikto nevedel, okrem pestúnky a najdôvernejšej priateľky. Rada rozdávala almužny. Uctievala Pannu Máriu, Božiu Rodičku, a prosila ju o príhovor, aby mohla byť jej nasledovníčkou v čistote. Medzitým sa v roku 1225 vydal vojvoda Lipolt do Talianska a získal od pápeža Honoria II. povolenie, aby miesto českého dievčaťa, Anežky, dal za manželku svojmu synovi Henrichovi vlastnú dcéru Markétu. Český kráľ považoval toto odmietnutie svojej dcéry za pohanenie a začal v roku 1226 vojnu s vojvodom Lipoltom. Zatiaľ však Anežka prežívala radosť z toho, že získala slobodu, a že sa naplní najvrúcnejšie prianie jej srdca – aby mohla celý svoj život zasvätiť Bohu a ľuďom v panenskej čistote.

Po návrate z Rakúska do Prahy bola Anežka usilovná v modlitbách a dobrých skutkoch, ktoré robila pre chudobných. Po smrti Přemysla Otakara I. (1230) nastúpil na český trón jeho syn Václav I. (1230–1253). Vtedy sa dvaja mocní nápadníci uchádzali o ruku jeho sestry Anežky – anglický kráľ Henrich II. a samotný cisár Bedřich II., ktorý sa medzitým stal vdovcom, a jeho syn Henrich, ktorý bol kedysi zasnúbený s Anežkou. Kráľ Václav dal prednosť cisárovi, avšak Anežka si už vybrala mocnejšieho ženícha – svojho milovaného Spasiteľa, ktorému chcela celý svoj život zasvätiť. Obrátila sa preto prosebne k pápežovi Gregorovi IX., ktorý sa nielen u jej brata zasadil, aby ju nenútil k manželstvu, ale aj u cisára, ktorý nakoniec od plánovaného sobáša upustil. Tak sa Anežka už tretíkrát vyhla manželskému stavu. Byť úplne slobodná, mohla potom žiť pod ochranou svojho kráľovského brata v Prahe, podľa priania svojho zbožného srdca.

Každý deň vstávala po polnoci, obliekala sa do chatrného rúcha a chodila bosé so svojou dôvernou spoločníčkou po chrámoch Pána, aby ju nikto nepoznal. Po úcte k svätým ostatkom v rôznych pražských svätyniach sa vracala na úsvite na kráľovský hrad, kde sa obliekala do nádherného kráľovského rúcha, ale pod ním tajne nosila žinený odev. Potom chodila s urodzenými dámami a pannami až do poludnia z chrámu do chrámu na sväté omše, pri ktorých sa modlila kľačiac na holých dlažbách. Poobede a večer sa modlila Hodinky. Všetky piatky a soboty, ako aj vo sviatočné večery veľkých sviatkov sa postila o chlebe a vode. V svojej komnate mala síce lôžko jemne a nádherne upravené, ale spávala len na holé zemi. Takto neustále sa modliac a umŕtvujúc svoje telo tvrdou disciplínou, posväcovala svoju dušu častým prijímaním svätých sviatostí a prejavovala kresťanskú lásku chudobným a nešťastným ľuďom skutkami.

V tej dobe založil sv. František Serafínsky svoj slávny rád Menších bratov (1209) a podľa jeho príkladu založila aj sv. Klára (1224) panenský rád podľa pravidiel Menších bratov. Anežka sa stala horlivou ctiteľkou sv. Františka aj sv. Kláry a rozhodla sa zaviesť ich pravidlá do Prahy a sama vstúpiť do rádu. V tomto úmysle ju podporovali jej matka Konštancia aj kráľovský brat Václav, ktorý v roku 1232 povolal Menších bratov do Prahy a ihneď im dal postaviť kláštor sv. Jakuba na Starom Meste. Predtým, ako prijala rehoľné rúcho, si však Anežka zvolila založiť nemocnicu pre chudobných a chorých ľudí v Prahe, v čom jej pomohla matka Konštancia. Tak vznikol v Prahe špitál sv. Františka, ktorý bol hojne obdarovaný, a ktorý spočiatku (1234) sídlil pri kostole sv. Haštala a neskôr (1235–1252) pri sv. Petrovi na Poříčí. Chovanie chudobných a chorých v tomto špitáli poverila Anežka bratmi tretieho rádu sv. Františka alebo *„bratstvom sv. Františka“,* ktoré sa v Prahe zriadilo. V prvých rokoch mala Anežka ako rehoľníčka vrchnú správu nad bratstvom a špitálom sv. Františka aj nad všetkými jeho majetkami, avšak pretože pravidlá sv. Kláry ukladali kláštorom prísnu chudobu a zakazovali im držať majetky, vzdala sa Anežka v roku 1238 všetkých práv k špitálu a odovzdala ich do rúk sv. Otca, ktorý následne daroval špitál aj jeho majetky bratstvu sv. Františka, aby bratstvo samo spravovalo majetky. Z tohto bratstva sa neskôr vyvinul slávny český rád křížovníkov s červenou hviezdou, ktorého zakladateľkou je považovaná blahoslavená Anežka. Tento rád prijal pravidlá

sv. Augustína a presťahoval sa potom z Poříčí na sv. Ducha na koniec mostu na Starom Meste, kde si zriadil svoje hlavné sídlo.

S pomocou svojho brata Václava sa Anežka rozhodla postaviť na pravom brehu rieky Vltavy v Starom Meste dva kláštory s niekoľkými svätyňami, jeden pre Menších bratov a druhý pre Klarisky. Tak vzniklo v Prahe české Assisi, dvojitý kláštor sv. Františka, určený duchovným synom a dcéram sv. Františka a sv. Kláry. Už len bolo treba do nich uviesť reholníkov a reholníčky. Prví prišli Menší bratia a usadili sa vo svojom novom kláštore. Potom v roku 1234 prišlo päť panien, ktoré na žiadosť Anežky poslala samotná sv. Klára do Prahy. Krátko na to vstúpila dcéra kráľa Anežka do kláštora, sprevádzaná siedmimi pannami zo vzácnych českých rodov, ktoré s ňou na deň sv. Martina, 11. novembra 1234, prijali reholné rúcho sv. Kláry. V nasledujúcom roku, počas Turíc 1235, zložili Anežka s jej milými českými družkami slávnostné reholné sľuby do rúk kardinála Kajetána, za veľkej slávy, za prítomnosti niekoľkých biskupov, kráľa Václava I. a celého jeho dvora i mnohých českých pánov.

Starobylý životopisec blahoslavené Anežky píše, že je ťažké popísať, s akou radosťou tá nevinná a prostá holubica preletela z povodní tohto sveta do korábu svätej rehole. Po prijatí reholného rúcha dala si ostrihať vlasy a obliekla sa ako kráľovná Ester do rúcha smútku a pokánia. Na výslovný príkaz pápeža Gregora IX. sa Anežka stala prvou opátkou kláštora sv. Františka, no z veľkej pokory sa už v roku 1238 vzdala názvu opátky, nechcela byť nazývaná opátkou, ale iba staršou sestrou. Anežka vynikala v reholi predovšetkým pokorou a láskou k svojim duchovným sestrám. Nasledovala Krista Pána a vždy radšej počúvala, než aby vládla, a ochotne slúžila svojim družkám aj chudobným. Sama pripravovala sestrám jedlo a čistila kuchynské náčinie, ošetrovala choré reholníčky, prala ich rúcha a šila im nové. Milujúc chudobu, hovorila, že radšej znáša všetok nedostatok, než aby porušila sľub dobrovoľnej chudoby. Hojné almužny, ktoré jej posielal kráľ Václav a ďalší českí páni, rozdeľovala na tri časti – jednu časť dávala na výzdobu chrámov Pána, druhú na potreby sestier a tretiu venovala vdovám, sirotám a chorým ľuďom.

Pretože Klariskám nemohli zachovávať všetky pravidlá sv. Kláry v našich chladných krajinách, požiadala Anežka pápežov Gregora IX. a Inocenta IV. o zmiernenie prísnych pôstov reholných a o povolenie, aby reholníčky pražské mohli nosiť teplejšie oblečenie, čo im bolo povolené. Ona sama však žiadala tieto úľavy len pre svoje sestry a aj naďalej zachovávala najprísnejší pôst, spokojná len s chlebom, zeleninou, ovocím a vodou. Pod reholným rúchom nosila žinenku z konskej srsti spletenú do uzlíkov a spávala na tvrdom lôžku. Plameň svätej lásky k Bohu, ktorý horal v srdci Anežky, sa prejavoval jej horlivosťou v modlitbe, úctou k Najsvätejšej Sviatosti Oltárnej a častým nábožným rozjímaním o umučení Pána. Okrem modlitieb, ktoré sa spoločne so sestrami modlila, trávila každý deň niekoľko hodín modlitbami a svätým rozjímaním v kláštornom chráme Pána. Každý piatok konala zvláštnu pobožnosť. Ležiac pred krížom so spustenými rukami, niekoľko hodín rozjímala o horkom umučení Pána; potom, stojac pod krížom, si pripomínala bolesti Božej Matky, pričom hojne prelievala slzy. Týmto nábožným rozjímaním si sladila všetky práce, choroby a nepriaznivé okolnosti svojho života. Láska k ukrižovanému

Spasiteľovi a bolestnej Matke bola pre ňu hlbokou studnicou duchovných radostí a útechy v každom utrpení. K všetkým potrebným bola štedrá, k sebe však skromná. Sama hladná, kŕmila hladných. Ku všetkým zarmúteným, či už boli v kláštore alebo vo svete, sa vždy nakláňala, keď sa k nej utiekali, a pomáhala im, ako mohla.

Na jej silný príhovor mnohí väzni dosiahli slobodu, a mnohí vyhnanci sa smeli vrátiť do vlasti. Jej dobrotivosť sa najviac prejavila, keď mala napomenúť niektorú sestru. Vtedy sa vždy snažila opraviť chybujúcu sestru láskavým slovom a vľúdnym správaním. Nejednu sestru privítala pokľaknutím pred ňou, zvierajúc ju, a hovorila: *„Odpusť mi, milá sestra, ak som ťa v niečom zarmútila.“* Kedykoľvek jej ľudia ublížili, odpúšťala im ochotne, úprimne ľutujúc, že páchanie krivdy veľa hreší pred Bohom.

O cnostiach a svätosti Božej služobnice Anežky vydali najkrajšie svedectvo už za jej života pápeži Gregor IX. a Inocent IV., najmä však svätica Klára, s ktorou si Anežka usilovne dopisovala. Z listov, ktoré sv. Klára poslala Anežke, sa zachovali štyri, z ktorých spoznávame, ako veľmi si táto svätica vážila svoju vernú dcéru a nasledovníčku v Čechách. Sv. Klára tu vyjadruje, že Anežka je *„sestra zo všetkých najmilšia“,* že je *„blahoslavená dcéra, ktorej veľmi milú pamiatku si napísala na tabuľky svojho srdca,“* ktorá *„nasledujúc chudobného a pokorného Ježiša je vernou pomocnicou pravého Boha, prostredníčkou všetkých upadajúcich, potechou anjelov a príkladom sestier.“* Inde sv. Klára píše o Anežke, že *„povesť o jej svätom medzi ľuďmi žití a o nevinnosti jej života sa rozšírila už takmer po celom svete.“* Radujúc sa z jej cností, nazýva ju sv. Klára *„dcérou a nevestou Kristovou a pannou obdarovanou víťazstvom neporušenej čistoty a presvätej chudoby.“* Na znak zvláštnej lásky poslala sv. Klára z Assisi Anežke plátený pás, kríž, drevený kolík a hlinenú misku. Anežka, pohŕdajúc všetkým majetkom, si tieto dary veľmi vážila a uchovávala ich ako najcennejší poklad.

Hoci Anežka v kláštore viedla prísny život, odmietajúc svet, predsa mala veľký vplyv aj na verejné záležitosti vlasti. V kláštornom ústraní milovala svoj národ a starala sa o jeho blaho. Svojmu bratovi, kráľovi Václavovi I., bola múdrou poradkyňou a prostredníčkou vo veciach týkajúcich sa krajiny. Usilovala sa o zmierenie medzi kráľom a Svätou Stolicou a spôsobila, že mnohé užitočné veci boli vykonané podľa jej rady. Pokiaľ kráľ Václav I. žil v blízkosti a pod vplyvom svojej sestry Anežky, bol múdrym, zbožným a príkladným kráľom. Neskôr však, keď uprednostňoval život na odľahlých hradoch s nie mnohými spoločníkmi, zhoršil sa a stalo sa, že v roku 1248 vypukla v Čechách vzbura, v ktorej stál na čele sám kráľovič Přemysl Otakar. Čo všetko vytrpela citlivá duša blahoslavenej Anežky, keď v krajine zúrila krvavá vojna medzi kráľovským bratom a jej synovcom! Dňa 5. augusta 1249 dobyl Václav I. Staré Mesto pražské a ubytoval sa u sestry Anežky v kláštore sv. Františka, zatiaľ čo Pražský hrad zostal v rukách povstalcov. Tu sa Anežka pričinila o zmierenie medzi otcom a synom. Dňa 16. augusta uskutočnil kráľ Václav v kláštore sv. Františka veľkú slávnosť. Odetý v kráľovskom rúchu, mal na hlave korunu, v rukách žezlo a cisárske jablko a bol prítomný pri slávnostnej svätej omši. Potom sedel v tom istom kláštore s biskupmi a mnohými českými pánmi pri slávnostnej hostine, keď do večernej sály

vstúpil odbojný kráľovič Přemysl Otakar, ktorý kajúcne pokľakol pred otcom a prosil o odpustenie a milosť.

Základom tohto zmierenia bola Anežka, ktorá ako strážny anjel bdela nad bratom i jeho synom, a neobyčajnou mocou svojho ducha vedela ovládať ich vôľu aj srdce. Kedykoľvek bol kráľ Václav I. blízko svojej sestre Anežke, jednal rozvážne a múdro, avšak keď sa nenechal ovplyvniť jej vplyvom, podľahol rozmarom a nechal sa zvádzať nevhodnými radcami. Tak hneď po niekoľkých týždňoch po tom zmierení pozval kráľ syna Přemysla Otakara a niektorých českých pánov na hrad Týřov, tvrdil, že im udeľuje hojnú milosť, ale nakoniec ich všetkých uväznil, dopustiac sa podlá zradnej činnosti. Ako veľmi si kráľ Václav I. vážil svoju sestru Anežku, sa dá poznať aj z toho, že určil, aby bol pochovaný v kláštore sv. Františka. Keď 22. septembra 1253 zomrel v Počáploch, bol naozaj pochovaný v tomto kláštore, a to v kostole sv. Barbory. Jeho syn a nástupca, kráľ Přemysl Otakar II., bol svojej tete Anežke rovnako z celej duše oddaný. Jeho prvorodená dcéra Kunhuta sa mala vydať za syna cisára Rudolfa, Hermana, ale k tomu nakoniec nedošlo. Kráľ potom dal Kunhutu do kláštora sv. Františka, kde 8. septembra 1277 prijala rehoľný habit sv. Kláry. V roku 1290 však sv. Otec na prosbu jej brata, kráľa Václava II., uvoľnil jej rehoľné sľuby a dovolil jej vydať sa za knieža Mazovského. Po jeho predčasnej smrti sa však Kunhuta vrátila do Prahy a vstúpila do panenského kláštora u sv. Jiří, kde sa stala slávnou opátkou († 1321). Druhorodená dcéra Přemysla Otakara II. dostala meno po svojej blahoslavenej tete Anežke.

Ťažké časy nastali pre českú zem, ktorú blahoslavená Anežka tak horlivo milovala, po nešťastnej smrti kráľa Přemysla Otokara II. Kráľ, vedúci svoje vojská do vojny, sa 2. júna 1278 išiel rozlúčiť so svojou tetou Anežkou aj dcérou Kunhutou do kláštora sv. Františka. Anežka tušila nešťastný koniec jeho a bola z toho hlboko zarmútená. Od toho dňa sa spolu so sestrami každý deň modlila za kráľa a svoju vlasť. V nešťastný deň osudnej bitky u Suchých Krút na Moravskom poli 26. augusta 1278, konali sestry v kláštore sv. Františka procesiu za kráľa, kráčali za krížom, spievali žalmy a modlili sa. Anežka, už 73-ročná, šla pokorne s nimi. Zrazu však utíchol jej hlas, kroky spomalili, tvár zosinela a oči sa obrátili k nebu, z nich kanuli hojné slzy. Sestry sa zdesili a zastavili ju, no keď sa prebrala, povedala: *„Mala som strašné videnie. Videla som kráľa na bojisku, raneného a zohaveného na celom tele. Klesal k zemi a dvaja muži ho niesli. Poďme a modlime sa za kráľa.“* A sestry šli do chrámu sv. Františka, kde sa vrhli na kolená a prosili Boha za Přemysla Otakara II.

Čoskoro prišla správa, že to, čo Anežka videla, sa stalo skutočnosťou. Po smrti Přemysla Otokara II., keď v Čechách vládol nevyspytateľný poručník maloletého Václava II., Otakar Brandemburský, trpel český ľud zbojníctvom žoldnierov a zažíval nepredstaviteľné utrpenie, až krajinu postihol hladomor. Ani v kláštore Anežky však nechýbal nedostatok. Napriek tomu Anežka nestratila dôveru v Boha, naopak sa radovala a hovorila sestrám: *„Chváľte Hospodina, že vedieme chudobný život! Ak zachováme chudobu, Boh nás neopustí ani v zlých časoch.“* A naozaj, Boh často poskytol sestrám potrebné veci zvláštnym spôsobom. Boh vyznamenal blahoslavenú Anežku už počas jej života prorockým duchom a schopnosťou konania zázrakov.

Jedna zo sestier, ktorá bola smrteľne chorá a tri dni nemohla ani jesť, dostala od Anežky požehnanie, keď jej na hlave uviazala jej šat, a bolesti okamžite zmizli. Keď sa Anežka chystala na smrť, doniesli k nej sestru Katarínu, ktorá už desať rokov trpela bolestivým ochorením nôh. Pohľadom na plačúcu Katarínu povedala Anežka: *„Nerob si starosti a neplač, Katarína, lebo za chvíľu sa budeš radovať z veľkej útechy od Boha.“* Katarína položila Anežkinu ruku na svoje boľavé miesto a čoskoro všetky bolesti zmizli, až do svojej smrti už viac netrpela.

V pôste roku 1282 ochorela Anežka na smrteľnú chorobu. S radosťou to oznámila sestrám a nábožne prijala sväté sviatosti. Pri lúčení sa s nimi im povedala: *„Zachovávajte, najdrahšie dcéry, lásku k Bohu a blížnym so všetkou usilovnosťou. Poslúchajte prikázania svätej Cirkvi a nasledujte príklad sv. otca Františka a sv. Kláry, vedomé si, že ako ich milostivý Boh neopustil, tak ani vás jeho láska neopustí.“* Takto utešovala Anežka sestry a po celý deň až do noci vzdychala k Bohu. Na druhý deň, 2. marca 1282, keď Menší bratia práve slúžili devätnástu hodinku a začali slúžiť svätú omšu, usnula blahoslavená Anežka sladkou smrťou v Pánu, vo veku 77 rokov. Keď sa po Prahe rozniesla správa o smrti tejto blahoslavenej opátky z kráľovskej krvi, ktorá 46 rokov strávila v kláštore, zástupy vďačných ľudí, zvlášť chudobných, sa ponáhľali na František, aby aspoň cez mreže ešte raz videli jej nebožské telo. Telo zosnulej opátky bolo verejne vystavené po štyri dni a na Kvetnú nedeľu, za prítomnosti generálneho ministra Menších bratov Bonagracia, bolo s veľkou úctou pochované v kláštore sv. Františka v kaplnke Panny Márie pred hlavným oltárom.

Český ľud ctil Anežku už za jej života ako svätú, a keď potom zomrela, bol jej hrob obklopený zástupmi biednych, ktorí hľadali pomoc v rôznych trápeniach. A Boh, ktorý túto milovanú služobnicu už za jej života vyznamenal zázračnou mocou, oslávil ju aj po smrti zázrakmi, ktoré na jej príhovor konal. V kláštore sv. Františka ochorela na smrť rehoľníčka Dominika. Keď jedna zo sestier priniesla plášť zosnulej opátky Anežky a prikryla ním umierajúcu Dominiku, tá sa po chvíli prebrala zo smrteľného bezvedomia, nadobudla silu a úplne sa zotavila. Povesť o tomto náhlom uzdravení a o ďalších milostiach, ktoré ľudia v kláštore Anežky dosiahli, sa čoskoro rozšírila po celej krajine, a ľudia v Prahe začali kláštor nazývať *„kláštorom sv. Anežky“.* Okrem kráľa Václava I. boli v tomto kláštore z kráľovskej rodiny Přemyslovcov pochovaní aj v roku 1285 Kunhuta, nešťastná vdova po Přemyslovi Otakarovi II., a potom po pánovi Závišovi z Rožmberka, a v roku 1290 druhorodená dcéra Otakara II. Anežka, vdova po Rudolfovi Rakúskom, ktorá od roku 1290 v kláštore žila v rehoľnom rúchu.

O Judite, manželke kráľa Václava II., sa hovorí, že keď jej dcéra už-už umierala, vzala si útočište u blahoslavenej Anežky, položila dieťa na jej hrob, a dieťa náhle uzdravelo. Podobne dôverovala v mocnú príhovor blahoslavenej Anežky aj kráľovná Eliška, posledná Přemyslovna. Keď jej syn Václav, neskorší slávny cisár a kráľ Karol IV., ochorel na hrade Loket, utiekala sa Eliška s vrúcnou modlitbou k blahoslavenej Anežke a vyprosila kráľovičovi zdravie. Preto bola Eliška horlivou ctiteľkou blahoslavenej Anežky a začala usilovať o to, aby ju Cirkev vyhlásila za svätú. Na tento účel zvolala v roku 1328 veľkú schôdzu duchovenstva a mešťanov pražských, kde bola zložená a podpísaná žiadosť k pápežovi Jánovi XXII. v tejto veci. Keď potom v

roku 1330 Eliška zomrela, staral sa Karol IV., zbožný ctiteľ blahoslavenej Anežky, aby apoštolský stolca vyhlásil ju za svätú. Vyjednávania v tejto veci, ktorá bola začatá, sa však nedokončili a Karol IV. odporučil na smrteľnej posteli svojmu synovi Václavovi IV., aby sa o vyriešenie tejto záležitosti usiloval, čo sa však nestalo. Len reholníci križovníci s červenou hviezdou dostali na začiatku 14. storočia povolenie od pápeža, aby každoročne konali cirkevnú slávnosť blahoslavenej zakladateľky v deň jej smrti, 2. marca.

Nastávajúce vojny a husitské búrky v 15. storočí zamerali pozornosť na iné veci. Počas týchto búrok boli Klarisky z kláštora v Prahe v roku 1420 vyhnané a ušli do Týnca pri Lounoch, kde v kláštore sestier pod ochranou pánov zo Zirotina zostali. Medzitým bol kláštor sv. Františka v Prahe vyplienený husitskou lúzou a zostal 136 rokov pustý a zanedbaný. V roku 1436, na podnet Týneckých Klarisiek, bola obnovená snaha o svätorečenie blahoslavenej Anežky v Ríme, avšak bez výsledku, pretože v zdevastovanom kláštore na Františku nebolo možné nájsť hrob a ostatky blahoslavenej zakladateľky. Preto v roku 1455 litoměřický probošt Ján Papoušek vyhlásil proroctvo, že „*v Čechách nastane požehnané obdobie pokoja a šťastia, až sa nájde telo blahoslavenej Anežky*“.

V 16. storočí sa Minoriti zo sv. Jakuba na čas ujali bývalého kláštora Menších bratov na Františku a v roku 1556 prešiel kláštor do rúk Dominikánov zo sv. Klementa pri moste, ktorí ho postúpili Spoločnosti Ježišovej. Dňa 15. februára 1611 napadla protestantská lúza pražská kláštor blahoslavenej Anežky, utýrali tamojších mníchov a vyplienili a zničili svätyne a budovy kláštora. V roku 1626 sa Dominikáni presťahovali do nového kláštora sv. Jiljí na Starom Meste a v nasledujúcom roku 1627, po 207 rokoch, sa duchovné dcéry sv. Kláry z Týnca vrátili do kláštora blahoslavenej Anežky v Prahe. Jednou z ich hlavných úloh bolo vypátrať ostatky blahoslavenej zakladateľky, ale pátranie v rokoch 1636 a 1643 neviedlo k požadovanému cieľu. Okrem toho bol celý kláštor sv. Františka strašne zničený a čiastočne zbúraný po strašnom požiari, ktorý bol založený francúzskymi páchateľmi dňa 21. júna 1689, a potom bol iba nedostatočne obnovený. Nakoniec, v roku 1782, bol kláštor zrušený. Od tej doby v posvätných priestoroch starobylého kláštora zavládol pohŕdanie, nad ktorým dnes každý český katolík zarmútene lamentuje.

Smutne až do plaču je v zrušenom a znesvätenom kláštore sv. Františka. Avšak pamiatka na jeho blahoslavenú zakladateľku medzi nami nezahynula. To, čo si naši predkovia žiadali už v 14. storočí, totiž aby sa dostalo nábožnej úcte ľudu českého cirkevného schválenia pre blahoslavenú Anežku, toho sme sa dočkali my. V roku 1874 potvrdil pápež Pius IX. slávnostne úctu, ktorú Česi už po stáročia vzdávali blah. Anežke, a povolil ju pre celý katolícky svet. Prvá verejná slávnosť tejto blahoslavenej patrónky našej krajiny sa konala s veľkou slávou v Prahe a po celých Čechách v roku 1876.

Bývalá kaplnka Panny Márie v kláštore sv. Františka, kde bola pochovaná blah. Anežka, sa zrútila pri požiari v roku 1689, takže z nej zostala iba južná podlhovastá stena s opornými piliermi klenbových rebier. Dnes sa na tomto mieste nachádza stolárska kôlňa. Hrob blah. Anežky ešte nebol nájdený. Len v kráľovskom zámku

Eskorial v Španielsku sa uchováva v pokladnici chrámu jediný známy pozostatok z tela blah. Anežky, a to dolná čeľusť jej, ktorú tam priniesla vdova po cisárovi a kráľovi českom Maximiliánovi II. Mária, dcéra cisára Karola V., španielska princezná, ktorá po ovdovení v roku 1570 sa vrátila zo Prahy do Španielska. Jej dcéra Johanna vstúpila v Madride do rehole sv. Kláry a v poslednej vôli nariadila, aby pozostatky svätých, ktorých mala mnoho, boli uložené v Eskoriale. Medzi týmito pozostatkami svätých bola aj dolná čeľusť blah. Anežky Českej.

Na obnovených múroch starého kláštora na Františku stojí nad bránou vo výklenku socha zakladateľky tohto kedysi posvätného českého Assisi s nápisom na podstavci: *„Svätá Anežka“.* Nech nám Boh dopraje, aby tento kláštor, posvätený pamiatkou tejto blahoslavenej, slávnymi dejinami osvetlený a po umeleckej stránke cenný, bol opäť vyčistený a obnovený! A pretože podľa starého proroctva našej vlasti nastane zlatý vek vtedy, keď bude nájdený hrob blah. Anežky, prosme Boha, aby nám doprial dožiť sa tohto šťastia. Nasledujme blah. Anežku v jej cnostiach a vzývajme ju o mocný príhovor u Pána.

Dňa 2. marca sa ešte koná pamiatka sv. Simplicia, pápeža, sv. Ceady, biskupa v Anglicku, sv. Karola Zbožného, syna sv. Knuta II., kráľa a ďalších.

3. MAREC

Sv. Kunhuta, cisárovná (10. stor.)

Z rímsko-nemeckých cisárov, ktorí sa počas tisíc rokov striedali na tróne Karola Veľkého, si Katolícka cirkev uchováva v požehnanej pamiatke najmä Henricha II. z rodu Saského, jediného z nich, kto je všeobecne ctený a uznávaný ako svätý. S rovnakou úctou Cirkev oslavuje aj jeho panenskú manželku, svätú Kunhutu.

Kunhuta (Kunegunda), dcéra grófa Ardennského a Lucemburského Sigfrída a jeho manželky Hedvigy, bola vychovávaná vo viere a bázni Božej. Už od mladosti vynikala svätými kresťanskými cnosťami, pokorou, skromnosťou a láskou k blížnym. Jej túžbou bolo zasvätiť život Bohu v panenskej čistote. Toto prianie jej bolo naplnené zvláštnym spôsobom. Keď ju rodičia vybrali za manželku bavorského vojvodu Henricha, zverila mu svoj tajný úmysel a sľub čistoty. Nábožný Henrich jej úmysel prijal a sľúbil, že aj on zostane v čistote. Na dôkaz svojej vôle jej po svadbe daroval vzácny kríž, ktorý si Kunhuta hlboko vážila.

Manželstvo Henricha a Kunhuty bolo výnimočným prejavom Božej milosti. Žili v nadprirodzenej láske k Bohu a zostali verní svojmu sľubu panenstva. Dňa 3. septembra 1002 bol Henrich korunovaný za nemeckého kráľa a Kunhuta bola korunovaná v Paderborne.

Na vrchole moci a slávy využívala Kunhuta svoju pozíciu na dobročinnosť. Modlila sa, starala sa o chudobných a chorých, podporovala nevinných prenasledovaných a budovala chrámy a kláštory. Jej dary na česť Božiu sa uchovávajú dodnes v mnohých

nemeckých chrámoch. Medzi jej štedré skutky patrilo aj darovanie pozemku na založenie biskupstva v Bambergu.

V roku 1014 bol Henrich korunovaný za cisára rímskeho a Kunhuta sa stala cisárovnou. Napriek šťastnému životu prišla skúška: niektorí zlomyseľníci obvinili Kunhutu z porušenia manželskej vernosti a panenskej čistoty. Kunhuta spočiatku mlčala, ale keď ohováranie rástlo a spôsobovalo pohoršenie, rozhodla sa očistiť verejným Božím súdom. Vtedajšie ordálie vychádzali z viery, že Boh nedopustí, aby nevinnosť podľahla. Hoci Cirkev takéto praktiky odmietala, Kunhuta súhlasila, aby preukázala svoju nevinu.

Bola postavená pred skúšku chôdze po rozpálených radliciach. Po svätej omši a modlitbách prešla bosými nohami po deviatich rozpálených radliciach bez najmenšieho zranenia. Tento zázrak umlčal všetkých jej ohováračov a upevnil jej postavenie ako čistej a svätej cisárovnej.

Na Kunhutiných chodidlách neboli zistené žiadne popáleniny. Dav jasal na slávu Boha a cností svojej milovanej cisárovnej. Henrich ju verejne ospravedlnil a od toho dňa spolu opäť žili v svätej jednote. Henrich si Kunhutu ešte viac vážil a ctil ju ako sväticu, ktorej nevinnosť Boh zázračne potvrdil.

Kunhuta raz vážne ochorela a v chorobe sľúbila, že ak sa uzdraví, založí kláštor podľa pravidiel sv. Benedikta. Po uzdravení svoj sľub splnila – zo svojho majetku založila kláštor v Kaufungách neďaleko Kasselu. Skôr než dokončila toto dielo, zomrel jej manžel Henrich II. 13. júla 1024. Na smrteľnej posteli podal Kunhute ruku a povedal: *„Tú, ktorú ste mi zverili, vraciam vám a Kristovi Pánovi ako pannu.“* Po jeho smrti dala Kunhuta konať bohoslužby a modlitby za jeho dušu, rozdávala almužny a rozhodla sa zvyšok života zasvätiť Bohu.

Keď bol kláštor dokončený, Kunhuta ustanovila, že na výročie Henrichovej smrti bude slávnostne posvätený. Rozhodla sa, že v ten deň do kláštora aj sama vstúpi. Na túto slávnosť pozvala biskupov, opátov a významné osobnosti. V deň obradu sa obliekla do cisárskeho rúcha a počas omše obetovala na oltár relikviu svätého kríža. Keď diakon zaspieval evanjelium, pristúpila k oltáru, zložila korunu, purpurový plášť a šperky, dala si ostrihať vlasy a prijala mníšske rúcho so závojom. Týmto gestom navždy opustila svetský život a zasvätila sa Kristovi.

V kláštore žila ako pokorná mníška, nelíšiac sa od ostatných sestier. Vykonávala všetky zadané práce, uspokojila sa s jednoduchým jedlom a tvrdým lôžkom. Bola príkladom pokory, zbožnosti a lásky. Ochotne slúžila chorým sestrám, potešovala ich

a modlila sa za ne. Pätnásť rokov žila svätá Kunhuta v kláštore, kým ju nezastihla smrteľná choroba.

Pred smrťou prijala sväté sviatosti, zatiaľ čo sa okolitý ľud zhromaždil pred kláštorom a modlil sa za ňu. Keď videla, že pre ňu pripravili zlatom vyšívaný pohrebný šat, povedala: *„Odložte to rúcho, nie je moje. V takom som sa zasnúbila pozemskému manželovi. Teraz ma zahaľte do mníšskeho rúcha, v ktorom som sa zasľúbila Kristovi, a uložte ma vedľa môjho pána a brata, ktorý ma volá do neba.“* Potom pokojne zomrela 3. marca 1040.

Na vlastné želanie bola pochovaná v katedrále v Bambergu vedľa svojho manžela. Boh oslávil Kunhutu mnohými zázrakmi počas jej života i po smrti. V roku 1200 ju pápež Innocent III. vyhlásil za svätú.

Poučenie:

Meno svätej Kunhuty bolo v českých krajinách dobre známe. Kráľ Václav I. si za manželku vzal Kunhutu, dcéru nemeckého kráľa Filipa Staufovca, ktorá mu porodila syna a následníka Přemysla Otakara II. Tento Přemysl sa oženil s Kunhutou Halickou, s ktorou mal dcéru Kunhutu. Tá sa najprv stala klariskou pri sv. Františkovi v Prahe, neskôr manželkou kniežaťa Mazovského a napokon slávnou opátkou kláštora sv. Jiří v Prahe.

Hlavný farský chrám Nového Mesta Pražského, postavený za vlády Karla IV. rytiermi s červenou hviezdou, je zasvätený sv. Henrichovi a sv. Kunhute. Na hlavnom oltári tohto chrámu je obraz od Jana J. Heintscheho, ktorý znázorňuje súdnu očistu svätej Kunhuty.

Aké bolestné muselo byť pre cudnú a nevinnú Kunhutu počúvať hrozné klebety, ktoré o nej šírili zlomyselníci! Napriek tomu zostala pokojná, mlčala a trpezlivo znášala príkoria pre svoju spravodlivosť. Až z donútenia sa bránila, aby zabránila všeobecnému pohoršeniu. Keď Boh sám zázračne potvrdil jej nevinnosť, neodsúdila svojich ohováračov, ale im odpustila. Tým nasledovala príklad Krista, ktorý pokojne prijímal potupu od nepriateľov, odpúšťal im a modlil sa za nich aj na kríži.

Kresťan, ktorý čelí osočovaniu, by mal podľa príkladu sv. Kunhuty mlčať a dôverovať, že sudcom našich činov je Kristus, ktorý spravodlivo rozlíši pravdu od klamstva. Je však našou povinnosťou brániť česť a dobré meno, ak by mlčanie mohlo uškodiť blížnym, spôsobiť pohoršenie alebo viesť k záhube. Apoštol Pavol napísal, že by radšej zomrel, než by mal niekto znevážiť jeho meno (1 Kor 9, 15). Aj sv. Kunhuta podstúpila súdnu očistu, aby predišla veľkému pohoršeniu, ochránila svoje dobré meno a uľavila manželovi od trápenia.

Dňa 3. marca sa slávi aj pamiatka sv. Marina mučeníka, sv. Kamily panny, sv. Ticiana biskupa a ďalších.

4. MAREC

Sv. Kazimír, poľský princ (15. stor.)

Cirkev nám vo svätom Kazimírovi predstavuje nádherný obraz urodzeného mladíka kráľovskej krvi, ktorý sa preslávil svojou pokorou a sebaobetovaním. Poľský kráľ Kazimír IV. z rodu Jagelovcov a jeho manželka Eliška, dcéra rímskeho cisára Albrechta II. Rakúskeho, mali spolu trinásť detí. Ich tretím synom bol Kazimír, ktorý sa narodil v Krakove 3. októbra 1458, v čase, keď Poliaci dosiahli slávne víťazstvo nad Rádom nemeckých rytierov.

Nábožná kráľovná Eliška považovala za svoju najvyššiu povinnosť vychovávať svoje deti v bázni Božej. Pod jej starostlivým vedením Kazimír vynikal nad svojich súrodencov. Jeho detstvo sa odohrávalo v tichej a zbožnej domácnosti matky, kde si svojou vážnosťou a láskavosťou získal srdcia všetkých, ktorí ho poznali. Už od mladosti prejavoval veľkú túžbu po kresťanskej dokonalosti. Vyhýbal sa zábavám a hrám, ktoré bavili jeho bratov, strážil sa každého neprimeraného slova či skutku, a najradšej trávil čas modlitbami v chráme. Neraz ho musel jeho vychovávateľ odtiaľ vyviesť, aby si spomenul na povinnosti, ako bol obed, na ktorý v zbožnom rozjímaní často zabúdal.

V roku 1471 bol Kazimírov najstarší brat Vladislav na Kutnohorskej snemovni zvolený za českého kráľa. Po rokovaniach v Krakove Vladislav prijal túto voľbu 10. júna a čoskoro odišiel do Prahy. Po jeho odchode bol mladý Kazimír povolaný, aby prijal ponuku stať sa kráľom Uhorska.

V tom čase v Uhorsku prepuklo sprisahanie šľachty nespokojnej s vládou kráľa Matyáša Korvína. Požiadali poľského kráľa, aby im dal Kazimíra za kráľa. Kazimír IV. súhlasil a poslal svojho syna na čele vojska do Uhorska. Mladý kráľovič vyrazil 2. októbra 1471 z Krakova, prešiel cez Košice a Jager až k Hátváru, niekoľko míľ od Budína, kde dorazil 2. novembra. Výprava však skončila neúspechom. Matyáš Korvín zmobilizoval svoje sily a oslabil podporu pre Kazimíra tak, že keď vojská dorazili na uhorské územie, takmer nikto sa k nim nepridal.

Kazimír sa vyhol rozhodujúcemu boju s Matyášom a stiahol sa k Nitre, kde mu mesto otvoril ostrihomský arcibiskup. Tam sa však jeho vojsko začalo rozpadať. Keď sa Matyáš priblížil so svojimi vojskami, Kazimír opustil Nitru a vrátil sa s ostatnými jednotkami do Krakova. Po návrate sa rozhodol, že už nikdy nebude usilovať o

žiadnu korunu získanú silou alebo krvou, a namiesto toho zasvätil svoj život hľadaniu koruny kresťanských cností a večného života.

Rozčúlený neúspechom v Uhorsku, kráľ Kazimír IV. prejavil svoj hnev. Mladý Kazimír sa preto na čas stiahol na vzdialený hrad, kde mohol žiť podľa svojich duchovných túžob v pokore a modlitbe. Kazimír sa vzdal všetkých pôžitkov tohto sveta, starostlivo sa vyhýbal každému hriechu a na kráľovskom dvore otca žiaril ušľachtilými kresťanskými cnosťami. Pohŕdal prepychom a pohodlím, prísne ovládal svoje telo i jeho túžby. Pod kráľovským rúchom nosil hrubý kajúci odev, spal na holé zemi vedľa lôžka a svedomito zachovával všetky pôsty predpísané Cirkvou. Ani počas choroby neupustil od pôstu. Keď mu odporúčali, aby jedol mäso, odpovedal, že keď nepomáhajú lieky, ani mäso neprospieva.

Kazimír často vstával uprostred noci alebo skoro ráno, aby sa modlil na schodoch kostola, kým sa neotvorili jeho dvere na bohoslužby. Na svätej omši sa zúčastňoval s príkladnou zbožnosťou, ktorá dojímajúco pôsobila na všetkých prítomných. Zvláštnu úctu prechovával k tajomstvu utrpenia a smrti Krista Pána a k Panne Márii, Matke Božej. Každý deň rozjímal o Pánovom umučení a celé hodiny trávil na kolenách pred Najsvätejšou Sviatosťou oltárnou, hovoriac, že tam nachádza väčšie osvieženie než v akejkoľvek zábave.

Pannu Máriu nazýval svojou najmilšou matkou. Oslavoval jej dôstojnosť, svätosť a mocnú prímluvu a zložil jej krásny chválospev *„Omni die dic Mariae mea laudes anima“* (Každý deň spievam Márii chvály svojej duše), ktorý často spieval pre povzbudenie ľudu. Svätý Kazimír si horlivo strážil panenskú čistotu, ktorú sľúbil Bohu. Zachovával ju prostredníctvom pôstu, sebazaprenia, neustálej modlitby, častého prijímania sviatostí a vyhýbania sa akýmkoľvek príležitostiam k hriechu. Rozhodol sa nevidieť ani nepočuť nič nečisté a uzavrel so svojím srdcom dohodu, že si zachová čistotu duše.

Kazimír považoval panenskú čistotu za najvzácnejší kvet v kráľovskej korune cnosti. Ani naliehanie otca, že by sobášom posilnil rodinu, ani odporúčania lekárov, že by si tým predĺžil život, ho nepresvedčili, aby sa oženil. Svojím správaním bol vážny a dôstojný, no k prostému ľudu sa správal láskavo. Chudobným rozdával všetky svoje príjmy a osobne im slúžil. Horlivo chránil práva poddaných a bojoval proti nespravodlivým utláčateľom. Keď mu vyčítali, že sa kráľovič nemá znižovať k jednoduchým ľuďom, odpovedal: *„Kristus, Syn Boží, zostúpil zo svojho nebeského trónu a stal sa chudobným, aby nás obohatil. Ten, kto slúži chudobným, slúži samotnému Spasiteľovi.“*

Napriek svojej svätosti zostával pokorný, považoval sa za veľkého hriešnika a žil neustále v kajúcnosti. Časté choroby ho oslabovali, až ho napokon premohla prudká horúčka. Po prijatí sviatostí vzal do rúk kríž, pobozkal ho a 4. marca 1484 vo veku 25 rokov odovzdal svoju dušu Pánovi vo Vilniuse, hlavnom meste Litovského kniežatstva.

Kazimírovo telo pochovali v hradnej kaplnke pod oltárom Panny Márie. Pri jeho hrobe sa začali diať zázraky a veriaci tam začali putovať. Pápež Lev X. vyhlásil Kazimíra za svätého, a Poľsko i Litva ho odvtedy uctievajú ako svojho patróna.

V roku 1604 bol otvorený Kazimírov hrob, kde sa našlo jeho telo neporušené. Na jeho hrudi ležal chválospev na Pannu Máriu, ktorý vlastnoručne napísal. Tento spev je dodnes známou pamiatkou na tohto vznešeného svätca. Na jeho počesť bol vo Vilniuse postavený chrám, kde jeho ostatky odpočívajú v nádherne zdobenej kaplnke.

Poučenie:

Svätý Kazimír je príkladom pre všetkých kresťanov, ako zachovávať cudnosť a čistotu srdca. Ani zvodný život na kráľovskom dvore, nátlak rodičov či odporúčania lekárov ho nepresvedčili, aby zmenil svoje rozhodnutie a nezachoval panenskú čistotu neporušenú až do hrobu. Boh však nežiada od všetkých ľudí, aby celý život zotrvali v panenskom stave. Ustavičná panenská čistota je evanjeliovou radou, o ktorej platia slová Pána: *„Kto môže pochopiť, pochopí.“* (Mt 19, 12). Každý kresťan je však povinný zachovávať čistotu podľa svojho životného stavu – či už žije v panenstve, manželstve alebo vdovstve.

Táto cnosť vedie kresťana k tomu, aby vládol svojmu telu v svätosti a poctivosti, rozumne krotil svoje túžby a vyhýbal sa každej nezriadenej zmyselnej rozkoši. *„Nepovolal nás Boh k nečistote, ale k svätosti“* (1 Sol 4, 7). *„Prosím vás, bratia, skrze milosrdenstvo Božie, aby ste vydávali svoje telá ako obetu živú, svätú a Bohu prijateľnú.“* (Rim 12, 1).

Dňa 4. marca sa ešte slávi pamiatka sv. Lucia, pápeža a mučeníka, sv. Basina, biskupa, sv. Kaja a jeho spolubratov, sv. Hadriána a spolumučeníkov.

5. MAREC

Sv. Perpetua a sv. Felicita, mučeníčky (2. stor.)

Cisár Septimius Severus (193–211) bol spočiatku voči kresťanom priaznivo naklonený, no roku 202 ich začal prenasledovať. Toto prenasledovanie patrilo medzi najkrvavejšie, aké postihlo Cirkev Kristovu, a trvalo až do cisárovej smrti. Vo všetkých krajinách Rímskeho impéria tiekla krv kresťanov prúdom. Tertulián píše, že vtedy mnoho kresťanov bolo ukrižovaných, priviazaných k stĺpom a zbičovaných, roztrhaných železnými hákmi, mnohí boli stínaní, usmrcovaní divou zverou, upaľovaní alebo vyháňaní na nehostinné ostrovy.

Najviac trpeli kresťania v Alexandrii v Egypte a v prokonzulárnej Afrike. Klement Alexandrijský uvádza: *„Denne vidíme, ako mučeníci sú ukrižovaní a upaľovaní.“* Euzébius píše: *„Alexandria bola arénou, kde z Egypta a celej Tébaidy prichádzali najstatočnejší bojovníci a boli Bohom milostivo korunovaní nebeskými korunami.“*

Medzi mučeníkmi tej doby, usmrtenými v Afrike, zvlášť vynikajú dve matky, Perpetua a Felicita, ktorých mučeníctvo patrí medzi najpohnutejšie. Sv. Augustín o nich hovorí s veľkou úctou a svätou radosťou a Cirkev si ich pamiatku pripomína pri každej svätej omši po pozdvihovaní, aby nás Boh ráčil prijať do ich spoločenstva.

Správy o umučení týchto svätých žien pochádzajú čiastočne od samotnej Perpetuy, ktorá ich napísala deň pred svojou smrťou, a čiastočne od jej spolumučeníka Satura.

Perpetua bola šťastne vydatá, vznešeného pôvodu, dvadsaťdvaročná matka dojčaťa, ktoré kojila. Mala nažive oboch rodičov i dvoch bratov, z ktorých jeden sa pripravoval na krst ako katechumen. Žila v Kartágu a bez vedomia svojho pohanského otca sa tiež stala katechumenkou. Felicita bola mladá matka, slúžka, ktorá sa takisto pripravovala na krst.

Jedného dňa boli obe matky spolu s tromi katechumenmi Revokátom, Saturninom a Sekundulom zatknuté. Neskôr sa k nim dobrovoľne pripojil Satur. Spočiatku boli všetci umiestnení do súkromného pohanského domu pod vojenskou strážou.

Staručký otec Perpetuu navštívil vo väzení a snažil sa ju prosbami aj vyhrážkami odvrátiť od kresťanskej viery. Perpetua však pevne trvala na svojom rozhodnutí dať sa pokrstiť. To otca natoľko rozzúrilo, že sa na ňu vrhol a surovo ju bil. Perpetua toto trýznenie znášala mlčky, pričom len horké slzy prezrádzali bolesť, ktorú cítila vo svojom srdci. Napokon sa rozzúrený otec unavil a odišiel. Perpetua si vydýchla, prosila Boha o dar vytrvalosti a odvahy a spolu s ostatnými väzňami prijala sviatosť krstu.

Po niekoľkých dňoch ich všetkých uvrhli do odporného žalára, z ktorého mala Perpetua obzvlášť strach, pretože mala pri sebe svoje nemluvňa. V preplnenom väzení nebolo svetla ani vzduchu, a väzni sotva dýchali. Dvaja diakoni, Tercius a Pomponius, ktorí im slúžili, podplatili stráž, aby im dovolila denne sa nadýchať čerstvého vzduchu a zotaviť sa. Perpetua dojčila svoje hladom vyčerpané dieťatko, zverovala ho Bohu a rozprávala o ňom s matkou, ktorá ju navštevovala, a s bratom, ktorý bol tiež medzi väzňami. Starosť o milované dieťa ju zamestnávala natoľko, že sa jej väzenie začalo zdať ako palác, kde radšej ostala než inde.

Raz ju spoluväznený brat požiadal, aby sa modlila k Bohu, aby im zjavil, či budú prepustení alebo umučení. Perpetua sa modlila a mala videnie, z ktorého pochopila, že všetkým väzňom je pripravená koruna mučeníctva. Horlivá kresťanka mala z toho veľkú radosť. Keď sa rozšírila správa, že väzňov čaká súd, prišiel do žalára žiaľom zdrvený Perpetuin otec, aby sa druhýkrát pokúsil odvrátiť ju od Krista. Povedal jej:

„Zľutuj sa, dcéra, nad mojimi šedinami. Zľutuj sa nad svojím otcom, ak som hoden nazývať sa tvojím otcom. Pozri, týmito rukami som ťa dochoval do tvojho kvitnúceho veku a miloval som ťa viac ako tvojich bratov. Nevydávaj ma ľuďom na potupu. Rozpomeň sa na svoju matku, na svojich bratov i na svoju tetu a pozri na svoje dieťa, ktoré bez teba nebude môcť žiť. Zanechaj svoju zatvrdnutosť, aby si nás všetkých nezahubila, lebo ak ťa postihne pohroma, nikto z nás sa už nebude môcť ukázať na verejnosti.“

Takto k nej prehováral starý muž, plný otcovskej lásky. Bozkával jej ruky, padal k jej nohám a rozplýval sa v slzách, nazývajúc ju svojou milovanou dcérou. Perpetua ľutovala otca, že on jediný z ich rodiny nebude mať radosť z jej mučeníctva. Uisťovala ho, že ho ako vďačná dcéra úprimne miluje, a utešovala ho slovami, že jej život je v Božích rukách a že sa stane to, čo sa Bohu zapáči. Otec smutný odišiel.

Na druhý deň boli všetci kresťanskí väzni vedení na súd na verejné priestranstvo, kde bolo postavené vyvýšené pódium, na ktoré sa vystupovalo po schodoch. Všetci neohrozene vyznali vieru v Krista Pána. Keď prišla na rad Perpetua, pristúpil k nej jej otec, nesúc jej nemluvňa. Stiahol ju zo schodov o stupeň nižšie a povedal s plačom: *„Zmiluj sa nad svojím dieťaťom!“*

Aj pohanský sudca Hilarian k nej prehovoril: *„Šetri šediny svojho otca, zľutuj sa nad týmto nemluvňaťom a obetuj za blaho cisára.“* Perpetua však odpovedala: *„To neurobím.“* Sudca sa jej spýtal: *„Si kresťanka?“* A ona odvetila: *„Som kresťanka!“*

Keď jej otec neprestával ju sťahovať zo schodov, sudca sa rozhneval, prikázal ho strhnúť dolu a udrieť palicou, čo Perpetuu zabolelo, akoby sama bola udretá.

Odvážni vyznávači Krista boli všetci odsúdení na smrť divými zvieratami a vrátili sa do žalára. Perpetua bola zarmútená, že jej otec nechcel vydať do žalára jej dojča; keď však počula, že dieťa už viac nepotrebuje materské mlieko, upokojila sa. Veľkú bolesť jej spôsobila opätovná návšteva staručkého otca, ktorý si v žiali trhal vlasy, vrhol sa na zem a preklínal svoje staroby.

Počas tohto smutného obdobia Boh Perpetuu potešil rôznymi videniami, takže jej duša zosilnela. Raz vo sne videla Perpetua svojho zosnulého bračeka, ako na onom svete veľmi trpí. Keď sa prebudila, vrúcne sa za neho modlila, a neskôr v nasledujúcom videní nadobudla istotu, že bude víťazne bojovať so zlými duchmi, čo ju veľmi potešilo a posilnilo.

Aj spoluväzeň Satur mal videnie o nebeskej oslave, ktorá sa dostane jemu i všetkým ostatným hneď po mučenníckej smrti. Medzitým v žalári zomrel Sekundul skôr, ako bol umučený pre Pána Krista.

Felicita bola v tom čase v ôsmom mesiaci požehnaného stavu. Keď sa blížil slávny deň verejných hier, trápila sa, že nebude môcť zomrieť spolu s ostatnými väzňami, pretože podľa rímskych zákonov bolo zakázané popraviť tehotné ženy pred pôrodom. Aj ostatní väzni to ľutovali, že nebudú mať takú dobrú sestru ako spoločníčku, a tri dni pred svojou smrťou sa za ňu modlili. Hneď po vykonanej modlitbe Felicita porodila dievčatko, ktoré si vzala za svoje zbožná kresťanská pani.

Keď Felicita počas pôrodu cítila veľké bolesti a nahlas vzdychala, žalárnik jej povedal: *„Keď už teraz tak nariekaš, čo si počneš, keď ťa predhodia divým zvieratám?“* Felicita mu odpovedala: *„To, čo teraz trpím, trpím sama, tam však bude vo mne trpieť niekto iný za mňa, pretože aj ja budem trpieť pre neho.“*

Podľa rímskeho zvyku bolo odsúdencom povolené deň pred smrťou usporiadať verejnú hostinu. Oni však z nej urobili *„hostinu kresťanskej lásky“,* na ktorej ako bratia a sestry poslednýkrát večerali a navzájom sa posilňovali. Keď sa k nim zbehli zvedavci, Satur sa k nim obrátil a zvolal: *„Pozrite sa nám dobre do očí, aby ste nás v deň súdu spoznali.“*

Tieto slová hlboko dojali prítomných, až tak, že mnohí odišli, a niektorí z nich neskôr uverili. Napokon nadišiel mučeníkom slávny deň víťazstva. S jasnou tvárou vyšli zo žalára a kráčali na arény na smrť, akoby šli do neba. Nepohýnala ich bázeň, ale radosť. Na čele všetkých kráčala Perpetua, krásna a dôstojná ako kráľovná a vyvolená nevesta Kristova. Skromne skláňala oči a cestou si nevšímala nikoho. Felicita, ktorá sa po pôrode uzdravila, išla tiež radostne na smrť, tešiac sa, že pre Pána Krista preleje svoju krv.

Keď mučeníci vstúpili do brány divadla, podľa zvyku sa mali prezliecť: muži do červeného rúcha pohanských kňazov boha Saturna a ženy do bieleho rúcha bohyne Cerery (Živeny). Oni však toto odmietli, hovoriac, že nasadzujú život práve preto, že nechcú slúžiť modlám. Preto boli do arény uvedení vo svojom vlastnom odeve. Perpetua pri vstupe spievala pieseň Kristovi Pánovi, zatiaľ čo Revokát, Saturnin a Satur volali na sudcu Hilariona: *„Dnes nás súdiš ty, ale raz ťa bude súdiť Boh.“*

Rozzúrený dav žiadal, aby mučeníkov ihneď zbičovali strážcami divých zvierat, ktorí tam stáli v rade. Svätci a svätice prijali toto trápenie s radosťou a trpezlivosťou. Potom na nich strážcovia pustili zvieratá. Na Saturnina a Revokáta poštvali leopardy, ktoré ich však iba zranili, a tak na nich pustili medvede, ktoré ich hneď zabili. Na Satura bol poštvaný diviak, ktorý ho chvíľu vláčil po zemi, ale inak mu neublížil.

Strážcovia potom priviazali Satura v klietke, do ktorej vošiel medveď, ale keď sa dravca nepodarilo vylákať von, Satura znovu odviazali. Na Perpetuu a Felicitu strážcovia pustili divokú kravu, ktorá ich povalila a vláčila po zemi. Perpetua spadla na bok, a viac pamätlivá na svoju cudnosť než na bolesť si uvedomila, že jej rúcho je na jednej strane roztrhnuté, a tak si ho cudne upravila, rovnako ako aj rozstrapatené vlasy. Potom podala Felicite, ktorá ležala na zemi, ruku a pomohla jej vstať.

Medzitým už krvilačnosť zhromaždených divákov bola nasýtená, a tak obe svätice odviedli ku bráne, kde stál katechumen Rustikus. Perpetua, akoby sa prebudila z dlhého spánku, zavolala svojho brata a povedala jemu aj Rustikovi: *„Stojte pevne vo viere, milujte sa navzájom a nedajte sa pohoršiť našimi mukami.“*

V aréne už medzitým Saturnin a Revokát ležali v krvi, a len Satur bol stále bez zranení, pretože mu neublížil ani diviak, ani medveď. Nakoniec na neho pustili leoparda, ktorý ho smrteľne poranil. Satur medzitým požiadal vojaka Pudensa,

nakloneného ku kresťanskej viere, aby mu podal svoj prsteň. Omočil ho vo svojej krvi, vrátil mu ho a napomenul ho, aby sa obrátil.

Potom mali byť polomŕtvi mučeníci odtiahnutí na miesto, kde ich katani mali doraziť. Ľud však žiadal, aby boli všetci usmrtení uprostred arény, a tak ich tam odviedli. Svätí mučeníci si tam dali posledný bozk pokoja a ticho zomreli pod mečmi katov. Perpetua zomrela posledná. Mladý neskúsený kat ju nešikovne bodol do rebier. Svätá mučeníčka vykríkla od bolesti, no hneď sa spamätala, chytila jeho ruku, priložila mu meč na svoje hrdlo a vypustila svoju dušu.

Tak odvážne mučeníčky Božie, Perpetua a Felicita, spolu so svojimi druhmi obetovali svoje životy za Ježiša Krista v Kartágu 7. marca roku 303. K ich hrobom, ktoré boli uložené v hlavnom chráme tohto mesta, sa vo výročí ich smrti schádzalo viac veriacich, než bolo divákov v aréne, kde títo mučeníci dokonali svoj boj v Pánovi.

Poučenie:

Akú pevnú vieru a plamennú lásku ku Kristovi Pánovi mali títo svätí mučeníci! Nič ich nedokázalo od neho odvrátiť, a na smrť za neho šli radostne, ako na svadbu. Ani žalár a jeho hrôzy, ani nárek otca, ba ani vlastné dojča nemohli sväticu Perpetuu zviesť k tomu, aby odpadla od svojho milovaného Spasiteľa. Ako krásne sa na nej a jej spolumučeníkoch naplnili slová svätého Pavla: *„Kto nás odlúči od lásky Kristovej? Či súženie? Alebo úzkosť? Alebo hlad? Či nahota? Alebo nebezpečenstvo? Či prenasledovanie? Alebo meč? Som presvedčený, že ani smrť, ani život, ani anjeli, ani kniežatstvá, ani mocnosti, ani veci prítomné, ani budúce, ani výška, ani hĺbka, ani nijaké iné stvorenie nás nebudú môcť odlúčiť od lásky Božej, ktorá je v Kristu Ježišovi, našom Pánovi.“* (Rim. 8, 35. 38–39)

Kiež by sme aj my mali aspoň čiastočne túto veľkú lásku ku Kristovi Pánovi a boli ochotní pre neho podstúpiť akúkoľvek obeť a s radosťou trpieť!

Dňa 5. marca sa slávi aj pamiatka sv. Teofila (Bohumila), biskupa, sv. Jána Josefa, františkána, sv. Foku, mučeníka, sv. Hadriana, mučeníka, sv. Gersima, pustovníka a ďalších.

6. MAREC

Sv. Fridolín, vierozvestca Alemanov (5. stor.)

V období sťahovania národov v 5. storočí, keď sa pevninská Európa zmietala v búrkach a nepokojoch, ostávalo Írsko, obklopené morom, miestom pokoja a duchovného rozkvetu. Tento zelený ostrov vďaka kresťanskej viere žiaril ako maják, prinášajúc požehnanie nielen sebe, ale aj ďalším krajinám, ako bola Galia a stredná Európa. Írsko bolo kolískou mnohých apoštolských misionárov, ktorí priniesli svetlo Kristovej viery germánskym národom. Medzi nimi vynikal svätý Fridolín.

Fridolín pochádzal zo starobylého írskeho šľachtického rodu. Už od útleho veku sa vyznačoval skromnosťou, usilovným štúdiom Písma svätého a prípravou na kňazskú

službu. Po smrti rodičov rozdal celý svoj majetok príbuzným, chudobným, vdovám a sirotám, napodobňujúc Božiu štedrosť, ktorá dáva všetko, no lásku si necháva len pre seba. Po vysvätení za kňaza putoval po rodnej krajine, šíril Božie slovo a usiloval sa privádzať ľudí bližšie k viere.

Keď však začal pozorovať, že ho ľudia oslavujú viac, než bolo vhodné, obával sa, aby nepodľahol hriešnej ctižiadostivosti a pýche. Preto zatúžil odísť do cudziny, kde by mohol šíriť Kristovu vieru medzi pohanmi. Pri slovách modlitby *„Príď kráľovstvo Tvoje“* často rozjímal nad osudom národov, ktoré ešte nepoznali svetlo viery a ostávali v temnotách. Povzbudený Božou milosťou opustil rodné Írsko a preplavil sa do Galie. Okolo roku 507 dorazil do Poitiers, kde kedysi pôsobil slávny cirkevný učiteľ sv. Hilár.

Fridolín sa v Poitiers rozhodol nájsť hrob sv. Hilára, ktorého ostatky boli ukryté pod ruinami starého chrámu a kláštora, zničeného Vizigótmi v roku 409. Požiadať o podporu pre tento zámer sa vybral za biskupom Poitiers. Fridolín mu oznámil, že vo sne dostal pokyn od sv. Hilára, aby obnovil jeho chrám. Biskup jeho plán schválil, ustanovil Fridolína za opáta budúceho kláštora a spolu navštívili kráľa Chlodvíka I., od ktorého žiadali podporu na obnovu chrámu. Kráľ ich prijal láskavo, ich žiadosti vyhovel a veľkoryso ich obdaroval. Počas tohto obdobia Fridolín obrátil na kresťanskú vieru viacerých pohanov v Chlodvíkovom kráľovstve.

Fridolín začal odstraňovať ruiny starého chrámu, našiel hrob sv. Hilára a s veľkou radosťou vyzdvihol jeho ostatky. Pustil sa do výstavby nového chrámu, avšak po čase sa mu sv. Hilár znovu zjavil vo sne. Upozornil ho, aby prácu v Poitiers prenechal dvom svojim pomocníkom, a s časťou ostatkov sa vydal do krajiny Alemanov. Tam, na ostrove v rieke Rýn, mal pokračovať vo svojej apoštolskej činnosti podľa Božej vôle.

Fridolín sa rozlúčil s obyvateľmi Poitiers a vydal sa na cestu, aby našiel ostrov, o ktorom nevedel, kde sa nachádza. Počas putovania horlivo šíril úctu k svätému Hilárovi. Keď dorazil k rieke Mosele medzi Koblencem a Trevírom, postavil tam kostol svätého Hilára (dnes obec Eller, ležiaca medzi Zellem a Kochem). Pokračoval do Štrasburgu, kde tiež vybudoval chrám zasvätený tomuto svätcovi. Následne cestoval Burgundskom, navštívil kláštory v Pojuří, ktoré kedysi založili svätý Román a jeho učeníci, a nakoniec dorazil do Churu vo Švajčiarsku, kde znova postavil chrám svätého Hilára.

Keďže nemohol zistiť polohu ostrova, ktorý hľadal, vydal sa ku Kostnici a po Rýne pokračoval, až kým nenašiel ostrov Sekkingen medzi Bazilejom a Zurzachem. Tento ostrov slúžil miestnym roľníkom ako pastvina pre stáda. Keď ho Fridolín konečne objavil, radoval sa a začal prechádzať ostrovom, hľadajúc miesto na výstavbu chrámu. Miestni obyvatelia ho však považovali za zlodeja a napadli ho. Zbitý a vyhnaný Fridolín sa obrátil na franského kráľa Dietricha, ktorý mu vystavil listinu s plnou mocou na stavbu chrámu a kláštora, pričom každému, kto by sa mu odvážil brániť, hrozil trest smrti.

Po návrate na ostrov, už so svojimi učeníkmi a pod ochranou kráľovskej stráže, sa Fridolín pustil do práce. Lámali kameň, rúbali stromy a zhromažďovali materiál na

stavbu. Prvou stavbou bol chrám zasvätený svätému Hilárovi. Neskôr na ostrove vznikol ženský kláštor, ku ktorému pribudol aj mužský. Jeho založenie sa pripisuje buď priamo Fridolínovi, alebo niektorému z nasledujúcich opátov.

Počas svojich ciest po území starých Alemanov horlivo šíril vieru Kristovu a obrátil na ňu množstvo pohanov, čím si právom získal titul prvého vierozvestca tohto národa. Svätý Fridolín zomrel 6. marca 538 v Sekkingene.

Poučenie:

Životopisec svätca, mních Baltherus, uvádza aj pozoruhodný príbeh. Fridolín prišiel do súčasného kantónu Glarus, kde dostal od bohatého šľachtica Ursa rozsiahlu planinu na výstavbu kostola svätého Hilára. Po Ursovej smrti však iní začali spochybňovať jeho právo na tento dar. Fridolín modlitbou vzkriesil zosnulého šľachtica, aby ho priviedol ako živého svedka na súd. Oblasť Glarusu zostala pod vrchnosťou kláštora v Sekkingene až do konca 14. storočia a jej obyvatelia boli slobodníkmi. Dodnes nesie kantón vo svojom znaku svätého Fridolína, ktorý na ňom drží vzkrieseného mŕtveho.

Svätý Fridolín si získaval srdcia ľudí láskavosťou a múdrosťou. Pri kláštore v Sekkingene založil rozsiahle ovocné záhrady, o ktoré sa osobne staral. Keď raz zistil, že chlapci zo susedných dedín preliezli múr jeho záhrady a kradli ovocie, nezahnal ich ani nepotrestal. S úsmevom im povedal: *„Chlapci, iste máte hlad a ovocie je lákavé. Choďte však domov a vo svojich rodičovských záhradách vysaďte ovocné stromy. Keď vyrastú, budete mať dostatok ovocia, ktoré vám prinesie radosť aj po mnohých rokoch. Teraz rýchlo zlezte a odíďte, aby vás nikto nevidel. Tak sa vyhnete problémom a nikomu nebudete musieť vysvetľovať siedme Božie prikázanie!“*

Keď svätý Fridolín začal stavať kláštor na ostrove, obyvatelia ľavého brehu Rýna sa postavili na odpor, napriek prísnemu zákazu brániť stavbe. V letných mesiacoch, keď hladina vody v rieke klesla, bolo možné brodiť sa na ostrov takmer suchou nohou. Fridolin, predvídajúc možný konflikt, zvolil opatrný postup. Počas jednej noci nechal do Rýna položiť niekoľko smrekových kmeňov, čím mierne upravil smer toku rieky. Voda sa začala prelievať do suchého koryta medzi ostrovom a ľavým brehom, čím ho zaplavila.

Nasledujúce ráno, keď sa miestni obyvatelia zišli na rokovanie o ďalšom postupe, zistili, že suché koryto je teraz zaplavené vodou. Táto nečakaná zmena ich upokojila a rozhodli sa ukončiť konflikt.

---

6. marca sa koná aj spomienka sv. Kolety, panny a rehoľníčky, sv. Konona, mučeníka, sv. Chrodeganga, arcibiskupa, sv. Evagria, biskupa, sv. Viktora a Viktorina, mučeníkov, a iných.

7. MAREC

Sv. Tomáš Akvinský, učiteľ Cirkvi (13. stor.)

Kresťanský stredovek sa právom pýši statočnými bojovníkmi, ktorí zasvätili svoj meč službe svätej viere, cnosti a mužnej cti. Na bojových poliach si získali nehynúcu slávu, najmä v križiackych výpravách proti pohanom a Mohamedánom. Ešte väčšou pýchou stredoveku však boli veľkí kresťanskí učenci, ktorí prenikali duchom do hlbín vied a zároveň sa pokorne skláňali pred zjaveným náboženstvom Kristovým.

Medzi týmito stredovekými učencami vyniká mohutný duch sv. Tomáša Akvinského, ktorý, podobný slnku, dodnes ohrieva svet teplom svojich cností a osvetľuje ho žiarou svojej náuky. Už jeho súčasníci ho nazývali *„anjelským učiteľom.“* Nesmrteľné meno sv. Tomáša stojí na vysokom svietniku v katolíckej Cirkvi a nikdy nebude zatienené.

Tomáš sa narodil v roku 1226 v Kalábrii, podľa niektorých na hrade Akvinu, podľa iných na zámku Roccasecca blízko Monte Cassina. Jeho otec, gróf Landolf z Akvinu, pán na Lorete a Belcastru, bol spriaznený s cisárskym rodom Hohenštaufovcov. Matka Teodora pochádzala z kniežacieho rodu Normanov. Keď mal Tomáš päť rokov, poslali ho na výchovu do kláštora v Monte Cassine. Za šesť rokov tam vynikol vo vzdelaní natoľko, že mohol ako mládenec pokračovať na vysokých školách v Neapole.

Neapolská univerzita mala v tom čase výborných učiteľov, ale bola poznačená všeobecnou nemravnosťou študentskej mládeže. Mladý Tomáš sa však usilovne učil a zostal nábožným, skromným a tichým mladíkom. Pútal na seba pozornosť, pričom jedni sa mu posmievali, iní obdivovali jeho cnosti. Ako mladý šľachtic znechutený nemravnosťou svojich spolužiakov ešte vrúcnejšie prilipol k Bohu a zatúžil po reholnom živote.

V tom čase sa sľubne rozvíjal slávny rád sv. Dominika, známy vynikajúcimi kazateľmi, kresťanskými učencami, učiteľmi a spisovateľmi. Tomáš sa stretol s jedným z bratov tohto rádu, Jánom, a počas rozhovoru v ňom vzklíčil úmysel vstúpiť do tejto slávnej rehole. Po skončení štúdií sa už nevrátil domov, ale vo veku šestnástich rokov sa prihlásil do dominikánskeho kláštora v Neapole a bol prijatý.

Jeho krok vzbudil všeobecný rozruch; svet ho tvrdo odsudzoval a príbuzní sa mu hnevlivo protivil. Aby mladého novica ochránili pred nepokojmi, poslali ho predstavení rehole do Ríma. Keď jeho matka prišla do Neapola, aby ho odviedla domov, nenašla ho tam. Z Ríma bol medzitým Tomáš poslaný do Paríža, aby sa vyhol dotieravosti svojich príbuzných.

Jeho bratia Landolf a Rinaldo, dôstojníci v cisárskej armáde, sa však dozvedeli o jeho presune a so skupinou vojakov ho prenasledovali, až ho zastihli medzi Sienou a Bolzenou. Tam ho zajali, utýrali a poslali na hrad Roccasecca. Na hrade ho matka a sestry presviedčali, aby opustil rád, no Tomáš pevne trval na svojom rozhodnutí a odolal všetkým prosbám, lichôtkam i slzám. Svojou vytrvalosťou a neodolateľnou výrečnosťou nakoniec presvedčil obe sestry, ktoré mu začali tajne pomáhať s korešpondenciou s predstaveným rádu v Neapole.

Jeho bratia však postupovali kruto. Po návrate z vojenského tábora, keď zistili, že Tomáš zotrváva vo svojom úmysle, s ním zaobchádzali bezohľadne. Vyčítali mu, že ako syn vznešeného rodu, spriazneného s cisármi a kráľmi, chce nosiť jednoduchý mníšsky odev, živiť sa žobráckym chlebom a žiť ako opovrhnutý otrok. Zničili mu rehoľné rúcho a zavreli ho do väzenia v hradnej veži.

Sestry ho tajne navštevovali vo väzení a poskytovali mu potrebné knihy, aby mohol pokračovať v štúdiu. Tomáš študoval diela gréckeho filozofa Aristotela a známeho scholastika Petra Lombarda a naučil sa naspamäť celé Sväté písmo.

Celých osemnásť mesiacov strávil takto vo väzení. Keď nakoniec bratia zistili, že Tomáša nijakým násilím neodvrátia od jeho úmyslu, vymysleli najhanebnejší a skutočne diabolský plán, akého sú schopní len úplne skazení ľudia. Z Neapola priviedli zvodnicu, známu svojimi pôvabmi a zvádzajúcimi spôsobmi, a poslali ju za Tomášom do väzenia, aby ho zviedla na nemravnosť. Ani tento opovrhnutia hodný útok však Tomáša neodradil. Nemohol pred zvodnicou uniknúť, preto pokľakol a modlil sa: *„Pane Ježišu, nedopusť, aby som upadol do ťažkého hriechu! Svätá Mária, oroduj za mňa!“* Potom rýchlo vstal, uchopil z krbu horiaci konár a zahnal ním drzú ženu, až tá, vydesená, okamžite utiekla. Takto Tomáš zvíťazil nad pokušením ku hriechu.

Na stenu svojej väzenskej cely nakreslil kríž, pokľakol pred ním a vrúcne ďakoval Bohu, až napokon zaspal tvrdým spánkom. V sne mal videnie. Zostúpili k nemu dvaja anjeli, opásali jeho bedrá strieborným pásom a takto ho zasnúbili trvalej panenskej čistote. Po tomto surovom a hanebnom útoku sa Tomáš oslobodil od všetkých ohľadov na svoju rodinu. S pomocou svojich sestier sa spustil v koši z okna svojej cely a utiekol do Neapola, kde už v roku 1245 v kláštore zložil rehoľné sľuby.

Krátko nato ho predstavení kláštora poslali do Kolína nad Rýnom k slávnemu učiteľovi Albertovi Veľkému, aby pod jeho vedením pokračoval vo vzdelávaní. Počas prednášok tohto vynikajúceho učenca bol Tomáš taký skromný, tichý a mlčanlivý, že nestáli a výreční spolužiaci ho považovali za pomalého a slabomyseľného, pričom ho posmešne nazvali *„nemým sicílskym volom“*. Skvelý znalec ľudí Albert však rýchlo odhalil Tomášovo neobyčajné nadanie a zahanbil jeho posmievačov.

Raz, počas verejnej diskusie o veľmi náročných otázkach teológie a filozofie, Tomáš podával také presné a dôkladné odpovede, že všetci prítomní zostali v nemom úžase. Vtedy Albert predniesol prorocké slová: *„Hľa, nazývame ho nemým volom, ale svojou učenosťou bude tak mohutne revať, že to bude počuť po celom svete.“* Albert mal pravdu. Sláva Tomáša sa čoskoro rozšírila do celého sveta.

Keď bol Albert v roku 1245 poslaný do Paríža, aby tam na univerzite zriadil katedru pre dominikánsky rád, devätnásťročný Tomáš ho sprevádzal, aby v Paríži dokončil svoje štúdiá. Tam sa stal bakalárom Písma svätého a v roku 1248 sa vrátil spolu so svojím majstrom do Kolína. Tam bol menovaný druhým profesorom štúdií a začal vyučovať, kázať a písať učené diela.

Ako kazateľ hovoril jednoducho a zrozumiteľne, svoje výroky podkladal Písmom svätým a dokázal svojim výkladom dodávať neobyčajnú silu, živosť a hĺbku. Jeho kázania a výklady počúvali s veľkým záujmom a úctou učené aj jednoduché vrstvy. Medzitým bol v Kolíne vysvätený za kňaza a v roku 1251 bol povolaný do Paríža, aby tam zastával úrad samostatného učiteľa teológie.

Tomášova sláva rástla každým dňom. Zo všetkých kresťanských krajín prichádzali do Paríža zástupy mladíkov i dospelých mužov túžiacich po poznaní, aby na tamojších prestížnych školách počúvali Tomášove slová o kresťanskej vede a učili sa vyššej múdrosti. V roku 1257 bol Tomáš povýšený na doktora teológie. Aby svojim poslucháčom uľahčil vedecké bádanie, začal písať teologické a filozofické diela a rýchlo si získal svetovú povesť ako učiteľ aj spisovateľ.

Pri tom všetkom však zostal po celý život pokorný. Podľa príkladu a napomenutí sv. Augustína sa na svoje štúdiá pripravoval modlitbou pred krížom a hovorieval, že za všetko svoje poznanie vďačí výlučne Božej milosti prameniacej z Kristovho kríža. Celé jeho myslenie a snaženie smerovalo k Bohu a božským veciam; mimo nich nevidel nič krásne, milé ani vzácne.

Nezriedka sa tak zahĺbil do rozjímania o teologických otázkach, že nemal žiadny zmysel pre dianie okolo seba. Raz bol pozvaný na kráľovskú hostinu u kráľa Ľudovíta Svätého. Počas jedla všetci mlčali, keďže mlčal kráľ. Tomáš sa však vo svojej mysli zaoberal bádavými otázkami a náhle zvolal: *„Toto je predsa jasný omyl!“* Keď ho predstavený jemne upozornil, Tomáš, zahanbený, v rozpakoch vyslovil pár ospravedlňujúcich slov.

Jeho pokora bola dojímavá. Raz počas rehoľného čítania v jedálni nevyslovil jedno slovo správne, čo mu predstavený naznačil. Tomáš okamžite slovo opravil a pokračoval v čítaní. Neskôr mu bratia povedali, že prvýkrát slovo vyslovil správne, a

pýtali sa, prečo ho napriek tomu opravil. Tomáš odpovedal: *„Nezáleží na tom, ako sa vysloví slabika, ale veľmi záleží na tom, aby mních bol poslušný."*

Stredoveká kresťanská filozofia dosiahla vďaka Tomášovým dielam nový lesk a najväčší rozkvet. Tento slávny učenec čerpal všetku svoju múdrosť z bázne pred Bohom a celé svoje úsilie smeroval k Božej cti a sláve. Jeho diela možno rozdeliť do troch kategórií: výklady Písma svätého, čisto filozofické spisy a teologické diela. Jeho spis *„Obrana kláštorov a kazateľských rádov"* získal schválenie od pápeža Alexandra IV. Na podnet pápeža Urbana IV. a sv. Rajmunda z Peñafortu, ktorý v Španielsku pracoval na obrátení mohamedánskych Maurov na kresťanskú vieru, napísal Tomáš významné dielo *„Proti pohanom",* určené predovšetkým duchovným, ktorí bojovali proti Mohamedánom. Na žiadosť pápeža Urbana IV. vytvoril aj spis *„Proti bludom Grékov",* keďže tento pápež sa usiloval zjednotiť rozštiepených Grékov s katolíckou Cirkvou.

V slávnom diele *„Catena Aurea" (Zlatá reťaz)* Tomáš vysvetlil všetky evanjeliá na základe učenia svätých Otcov. Aby mohol plniť svoje rozmanité povinnosti ako reholník, kazateľ, učiteľ a spisovateľ, používal viacerých pisárov. Hovorí sa, že často diktoval trom až štyrom pisárom naraz, pričom každý zapisoval jeho výklady na iné témy. Diktovanie bolo systematické a presné, čo charakterizuje všetky diela tohto veľkého ducha.

V roku 1254 bol Tomáš spolu s Albertom Veľkým povolaný pápežom Alexandrom IV. do Talianska, aby sa zapojil do sporu medzi žobravými rádmi a ich odporcom, Viliamom zo St. Amour. Tomáš úspešne obhájil svoj rád aj rád sv. Františka a potom sa spolu s priateľom, sv. Bonaventúrom, vrátil do Paríža, kde až do roku 1261 neúnavne študoval, prednášal a písal. V tom roku ho pápež Urban IV. povolal do Ríma v súvislosti s plánmi na zjednotenie Grékov s katolíckou Cirkvou.

Ako odmenu za svoje veľké služby Cirkvi mu pápeži Urban IV. aj jeho nástupca Klement IV. ponúkli vysoké cirkevné hodnosti, vrátane postu kardinála a arcibiskupa Neapola. Tomáš však všetky vyznamenania odmietol, aby nebol vyrušený z obľúbenej činnosti. Až do smrti zostal prostým reholníkom a prijal len úrad magistra pápežského dvora, aby mohol byť po boku pápeža a kázať či prednášať v jeho prítomnosti.

Tomáš prechovával obdivuhodnú úctu k Najsvätejšej Sviatosti oltárnej. Často trávil hodiny vo dne i v noci pred oltárom, najmä keď bol v pochybnostiach o nejakom teologickom alebo filozofickom učení. Svoje diela kládol pred oltár a hľadal potvrdenie od Spasiteľa prítomného v Eucharistii. Žiadny teológ nedokázal tak nebesky krásne, vzletne, jasne a výstižne hovoriť a písať o Najsvätejšej Sviatosti ako Tomáš. Na príkaz pápeža Urbana IV. zostavil cirkevné hodinky na slávnosť Božieho Tela, v ktorých sa prejavila jeho múdrosť, živá viera a anjelská úcta k tajomstvu Tela a Krvi Pánovej.

Najslávnejším Tomášovým dielom je *„Summa theologiae" (Súhrn teológie),* ktoré začal písať v roku 1265 v Ríme. V tomto diele zhrnul do jedného systematického

celku všetky výsledky svojho teologického bádania. Práca na tomto diele mu zaberala každú voľnú chvíľu až do smrti.

V roku 1266 putoval Tomáš do Milána, aby uctil relikvie sv. Petra Veronského, a potom do Bologne na veľké stretnutie svojho rádu. Počas pobytu v Bologni prednášal na tamojších vysokých školách a kázal pred obrovskými zástupmi ľudí. V roku 1269 sa na žiadosť kráľa sv. Ľudovíta vybral do Paríža, kde ho kráľ konzultoval v otázkach križiackej výpravy proti Mohamedánom. Tam opäť prevzal učiteľský úrad a písal ďalšie učené diela.

V roku 1271 sa Tomáš vrátil do Bologne, avšak už nasledujúci rok ho požiadali vysoké školy v Paríži, Neapole a Bologni, aby na nich vyučoval ako najvýznamnejší učenec svojej doby. Rád ho poslal do Neapola, čím sa po 28 rokoch vrátil do svojej vlasti. Jeho príchod do mesta bol triumfálny – Neapol i široké okolie ho oslavovali ako veľkú a požehnanú udalosť a všetky spoločenské vrstvy ho vítali s nadšením ako slávneho rodáka.

Kráľ Karol I. z rodu Anjou považoval pôsobenie Tomáša na neapolskej univerzite za najväčšiu pýchu a poctu svojej krajiny. Poskytoval slávnemu *„kňazovi teológie“* všetky prostriedky, aby mohol bez prekážok pokračovať v práci na rozsiahlej *„Summa theologiae“ (Súhrn teológie).* Obdivuhodná bola Tomášova učenosť a plodnosť ako spisovateľa. Keď sa ho pýtali, odkiaľ čerpá všetku svoju hlbokú múdrosť a či je vôbec možné, aby niekto iný dosiahol také vzdelanie, Tomáš vyzdvihoval ako najlepšie prostriedky k získaniu pravej múdrosti modlitbu, rozjímanie, pôst a kajúce skutky. Uisťoval, že pred oltárom a pod krížom sa naučil oveľa viac než zo všetkých kníh. Pravidlá svojho rádu dodržiaval vždy veľmi prísne a vyznačoval sa priateľskosťou, láskavosťou a pokorou.

Neustála duševná námaha a neúnavná práca však napokon vyčerpali Tomášove telesné sily, čo mu spôsobovalo časté zdravotné problémy. Koncom roku 1273 pocítil, že sa blíži jeho smrť. Dňa 9. decembra toho roku dokončil 90. otázku tretieho dielu *„Summa theologiae“,* odložil pero a začal sa pripravovať na smrť.

Medzitým pápež Gregor X. zvolal na 1. mája 1274 všeobecný cirkevný snem do Lyonu vo Francúzsku a pozval naň aj Tomáša ako pápežského teológa a významného cirkevného učenca, aby svojím vplyvom prispel najmä k zjednoteniu Grékov s Rímom, o ktorom sa malo na sneme rokovať. Hoci bol chorý a slabý, poslušný Tomáš sa koncom januára 1274 vydal z Neapola na cestu do Lyonu. Neďaleko Neapola navštívil svoju sesternicu, u ktorej však vážne ochorel a dostal horúčku. Keď sa z nej prebral, povedal: *„Vidím tajomstvá, oproti ktorým je všetko, čo som doteraz vedel a napísal, bezvýznamné.“*

Keď sa mu trochu uľavilo, vyhlásil, že nie je vhodné, aby mních zomrel v svetskom dome, a pokračoval v ceste. Nakoniec prišiel do cisterciánskeho kláštora vo Fossanuove, kde ho mnísi s úctou prijali. Podľa svojho zvyku najprv vošiel do kláštorného chrámu a radostne zvolal: *„Tu bude môj odpočinok naveky vekov, tu budem prebývať.“* (Žalm 131,14) Keď sa mu trochu polepšilo, na prosbu mníchov začal vysvetľovať Pieseň Šalamúnovu, aby si jeho výklad mohli zapísať. Jeho choroba sa

však zhoršovala. Tomáš sa odporučil do modlitieb mníchov, vyspovedal sa a požiadal o Eucharistiu.

Dali ho položiť na podlahu posypanú popolom, kde naposledy prijal Najsvätejšiu Sviatosť a povedal túto modlitbu: *„Prijímam Teba, výkupné za moju dušu, pre ktorého lásku som bádal, bdel, pracoval, kázal a učil. Nikdy som proti Tebe nehovoril, ale ak som sa niekedy zmýlil, neostávam na tom trvať a ponechávam to na nápravu svätej Rímskej Cirkvi, v ktorej poslušnosti teraz odchádzam z tohto sveta.“*

Na druhý deň prijal posledné pomazanie a pokojne zomrel v Pánovi po polnoci 7. marca 1274 vo veku iba 48 rokov. Hoci Tomáš už dlhšie telesne chradol, jeho smrť prekvapila celý kresťanský svet a spôsobila všade veľký smútok. Jeho smrť bola zjavená niekoľkým osobám na rôznych miestach. Keď svätec dokonával, v neapolskom kláštore jeden z bratov zvolal: *„Pomoc! Pomoc! Brat Tomáš nás opúšťa!“* Staručký učenec Albert Veľký, ktorý vtedy žil v Kolíne, náhle povedal: *„Brat Tomáš Akvinský, môj syn v Kristovi, svetlo Cirkvi, zomrel! Boh mi to zjavil!“*

Na hrobe Tomáša Akvinského, ku ktorému začali putovať veriaci z rôznych kútov, sa udialo mnoho zázrakov. Pápež Ján XXII. ho v roku 1323 vyhlásil za svätého a vyslovil pamätný výrok: *„Tolle Thomam et dissipabo Ecclesiam“ (Odstráň Tomáša a rozptýlim Cirkev)*. Týmto slovami vyzdvihol mimoriadny význam jeho diel pre obranu katolíckeho učenia proti bludárom a nevercom. Pápež Pius V. ho v roku 1567 vyhlásil za učiteľa Cirkvi.

Poučenie:

Sv. Tomáš Akvinský je pre svoju panenskú čistotu známy ako *„anjelský učiteľ“* alebo *„anjel školy“,* a pre podivuhodnú bystrosť a vzlet svojho ducha tiež ako *„Orol“.*

Spisy anjelského učiteľa boli po prvýkrát vydané tlačou v Ríme v roku 1570. V našej dobe boli všetky diela sv. Tomáša Akvinského na príkaz pápeža Leva XIII. znovu vydané tlačou. Jeho telo získal na príkaz pápeža Urbana V. v roku 1368 dominikánsky kláštor v Toulouse vo Francúzsku. Jednu ruku svätca darovali kláštoru toho istého rádu v Paríži, zatiaľ čo druhú ruku už predtým dostala sestra sv. Tomáša.

Pamätihodné je, že dominikánsky kláštor sv. Jakuba v Paríži, kde sv. Tomáš Akvinský kedysi hlásal Kristovu pravdu a múdrosť, bol počas veľkej francúzskej revolúcie znesvätený vzbúrencami a premenený na sídlo obávaného krvilačného tribunálu. Tento tribunál na tom istom kedysi posvätnom mieste vynášal rozsudky smrti nad nešťastnými obeťami revolučného besnenia.

V slávnych učencoch kresťanského stredoveku sa v krásnej harmónii spájali svätá viera, cnosť a pravá veda. Veľký mudrc Tomáš Akvinský bol aj veľkým mužom viery a hrdinských kresťanských cností. V našej dobe vedie neveriaci, od Krista odpadnutý svet zúrivý boj proti všetkému, čo sa nazýva kresťanským, pričom sa falošne vyhovára, že kresťanská viera nie je zlučiteľná s vedou a je jej nepriateľkou. Pravdaže, nezlučuje sa s falošnou vedou, ktorá popiera Boha a všetko, čo Boh zjavil, no výborne sa zlučuje s pravou vedou. To dokazujú všetci kresťanskí učenci stredoveku aj novoveku, ktorí nasledovali príklad sv. Tomáša Akvinského a ponárali

svojho ducha do hĺbok múdrosti. Nad každú ľudskú múdrosť si cenili pravdy zjaveného Kristovho náboženstva.

Kristova viera je nebeským slnkom, ktoré vrhá svoje žiarivé lúče až za hrob, až do večnosti. Neveriaci mudrci sa však snažia toto slnko uhasiť a namiesto neho ľudstvu zažať matné kahance svojich obmedzených rozumov. Ich slabé svetielka však nestačia ani na krok, kým slnko Božieho zjavenia neuhasí nijaký, hoci aj akokoľvek oslavovaný neveriaci mudrc. Každodenná skúsenosť učí, že ľudia, ktorí opustili zjavenú Kristovu vieru a vydali sa za bludičkami falošnej múdrosti bez Boha, upadajú do močarísk nemravnosti a do priepasti zúfalstva, kde ich čaká len skaza. Jedine v Kristovi Ježišovi je pravda a spása.

Preto súčasný svätý otec Lev XIII. odporúča ako účinný prostriedok na nápravu nášho sveta, skazeného falošnou vedou, kresťanskú filozofiu, najmä spisy najväčšieho kresťanského mudrca stredoveku, sv. Tomáša Akvinského. Na tento účel vydal svätý otec svoju slávnu encykliku *„Aeterni Patris“* 4. augusta 1879.

U nás túto kresťanskú filozofiu pestoval v českom jazyku už v 14. storočí slávny rytier Tomáš zo Štítného. To, že hlasu sv. otca Leva XIII. bolo v českom národe správne porozumené, dokladá potešujúca skutočnosť, že u nás boli nedávno vydané teologické a filozofické spisy.

Dňa 7. marca sa taktiež pripomína pamiatka sv. Teofila (Bohumila), biskupa v Nikomédii, sv. Gaudiosa, biskupa, sv. Eubula, mučeníka a ďalších.

8. MAREC

Sv. Ján z Boha (15. stor.)

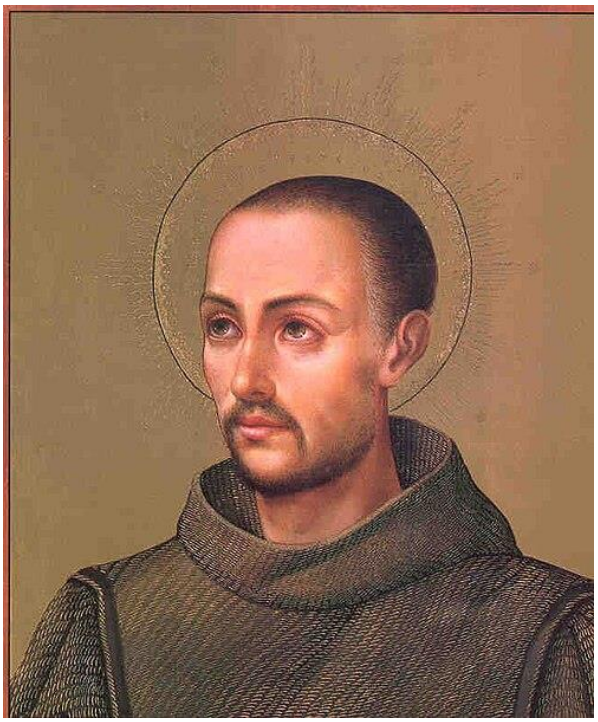

Život svätého Jána z Boha pripomínal loďku, ktorá sa vydala na šíre more. Spočiatku pokojne plávala po hladine, no neskôr ju zachvátili rozbúrené vlny a strašná búrka ju zmietala medzi strmými skaliskami. Niekoľkokrát sa ocitla na pokraji záhuby, až napokon zakotvila v bezpečnom, pokojnom prístave. Ján, pôvodným menom Ciudad, sa narodil v roku 1495 v Montemore v Portugalsku v chudobnej, nábožnej rodine, ktorá ho vychovávala v bázni Božej.

Keď mal osem rokov, zaklopal jedného večera na dvere ich skromného domu putujúci španielsky duchovný, ktorý prosil o nocľah. Pútnik rozprával o svojich cestách po svete a opisoval krásy Madridu tak

pútavo, že mladý Ján nemohol zaspať. Jeho predstavivosť bola rozrušená, jeho myseľ vzrušená a srdce naplnila neodolateľná túžba spoznať vzdialený svet a vidieť tie divy, o ktorých cudzinec hovoril. Tajne sa teda s pútnikom vybral z domova.

Jeho zarmútená matka ochorela od žiaľu a čoskoro zomrela. Otec, ktorý ovdovel, neskôr vstúpil do kláštora Menších bratov v Lisabone, kde zostal až do smrti. Úbohého Jána jeho spoločník zradne opustil v Oropese v Kastílii. Mal však šťastie, že ho prijal správca na statku ako pastiera oviec. Ján slúžil svojmu pánovi poctivo a verne. Bol pracovitý, pozorný a mravný, a preto si získal jeho dôveru. Správca ho povýšil na pastiera, zveriac mu dohľad nad celým stádom.

Takto Ján vyrástol v silného a zdravého mladíka. Vtedy sa v kraji objavil gróf z Oropese, ktorý najímal vojakov, aby pomohol cisárovi Karolovi V. vo vojne proti francúzskemu kráľovi Františkovi I. Dvadsaťročného Jána opäť zachvátila túžba po dobrodružstve a cestovaní, a tak vstúpil do armády, aby spoznal cudzie krajiny a získal si mečom česť a šťastie.

Vojenské šťastie mu však neprialo. Raz ho poslali po krmivo pre kone, no pretože nevedel dobre jazdiť, spadol z koňa, ťažko sa zranil a stal sa terčom posmechu. Keď sa konečne uzdravil, poverili ho nočnou strážou nad korisťou získanou od nepriateľa. Medzitým však korisť ukradli a neopatrného strážcu odsúdili na obesenie. Na príhovor milosrdného dôstojníka mu síce ušetrili život, no s hanbou ho vyhnali z armády.

Zronený sa Ján vrátil k svojmu pánovi a opäť mu niekoľko rokov verne slúžil. No bubny vojenských náborárov sa ozvali znova. V roku 1532 cisár Karol V. zhromažďoval vojsko proti sultánovi Sulejmanovi, ktorý tiahol na Viedeň. Ján nedokázal odolať túžbe po cestovaní a znovu vstúpil do armády. Pod velením grófa z Oropese bojoval proti Turkom v Uhorsku. Preukázal odvahu a vernosť a po porážke Turkov sa vrátil domov.

Na vojne sa však Ján veľmi zmenil. Z nábožného, mierneho a nevinného mladíka sa stal človek, ktorý prestal dbať na modlitbu a duchovný život. Podľahol zlému vplyvu surových žoldnierov a upadol do veľkých hriechov. Keď sa vrátil do svojej vlasti, spomenul si na rodičov, o ktorých už tridsať rokov nič nepočul. Keď sa vrátil do rodného mesta, dozvedel sa, že obaja sú už dávno mŕtvi. Táto správa ho hlboko dojala a rozplakal sa.

Po tejto skúsenosti opäť vyrazil do sveta, aby si hľadal obživu. Neďaleko Sevilly ho prijala do služby bohatá šľachtičná, aby pásol jej stádo. Tam, ďaleko od svetského ruchu, začal Ján vážne premýšľať o svojej minulosti. Myseľ mu zaplavili spomienky na nevinné detstvo, pokojný pastiersky život, dobrodružstvá a nebezpečenstvá vo vojne, ale aj na ťažké hriechy, ktorých sa z nerozvážnosti dopustil.

Prepadla ho hlboká ľútosť, keď uvažoval o svojej nevďačnosti voči zosnulým rodičom, o svojej vrtkavosti a o nespravodlivostiach, ktorých sa na vojne dopustil. Rozhodol sa úprimne pokánie činiť. Zdalo sa mu, že najlepším spôsobom, ako to

dosiahnuť, by bolo odísť do Afriky, aby tam pomáhal kresťanským otrokom a väzňom, alebo aby zomrel mučeníckou smrťou. Tento zámer ihneď uskutočnil.

Odišiel do Gibraltáru, kde sa stretol s portugalským šľachticom, ktorého kráľ Ján III. potrestal konfiškáciou majetku a vyhnanstvom. Ján vstúpil do jeho služieb a spolu sa preplavili do Ceuty v Afrike.

Po niekoľkých dňoch však vyhnanec ochorel, a jeho žena aj štyri malé dcéry upadli do strašnej biedy. Ján mal s týmito nešťastníkmi súcit, predal všetko, čo mal, aby im zaobstaral jedlo, a potom pracoval ako nádenník, aby túto úbohú rodinu uživil. Videl nešťastných kresťanských zajatcov, no nemohol im pomôcť. Jeden z jeho známych odpadol od viery a prijal islam. To Jána veľmi zabolelo. Premýšľal, ako by odpadlíka mohol priviesť späť k viere, ale jeho spovedník ho od toho odhováral, aby sa nevystavoval nebezpečenstvu. Odporučil mu, aby sa vrátil do Španielska, pretože kresťanským zajatcom v Afrike nemôže nijako pomôcť.

Ján túto radu ochotne poslúchol, pretože medzitým sa portugalský vyhnanec uzdravil a kráľ mu udelil milosť, aby sa mohol vrátiť do vlasti a na svoj majetok. Ján sa teda preplavil do Gibraltáru, kde istý čas pracoval ako nádenník. Keď si trochu nasporil, začal s malým obchodíkom, v ktorom predával sväté obrázky, modlitby, katechizmy a náboženské spisy. Obchodu sa darilo, a tak sa čoskoro presťahoval do Granady, kde si prenajal obchod.

Aj v Granade sa mu darilo, a postupne si nahonobil slušný majetok. Vtedy však prišiel do jeho života náhly obrat. Dňa 20. januára 1539 sa v kostole sv. Sebastiána na vrchu za mestom konala každoročná púť, na ktorú prišli do Granady veľké zástupy pútnikov. V ten deň tam kázal najvýznamnejší španielsky kazateľ svojej doby, doktor Ján z Avily. Kníhkupec Ján tiež putoval do kostola, aby počul tohto slávneho kazateľa.

Kazateľ svojou úchvatnou výrečnosťou opisoval, ako máme pre Boha všetko znášať a radšej podstúpiť smrť, než sa dopustiť hriechu. Ján dychtivo počúval jeho slová. Zrazu sa rozochvel, rozplakal, bil sa do pŕs, zvolal a prosil o milosrdenstvo a odpustenie. Po kázni utekal domov, rozdal všetky svoje sväté obrázky a knihy ľuďom na ulici, svetské obrazy a knihy roztrhal a pobehoval po meste, kde žalostne volal: *„Beda mi! Zmilujte sa! Milosrdenstvo!“*

Vrhol sa na zem, trhal si vlasy a bradu, bil sa do tváre a do pŕs, takže ľudia kričali, že sa pomiatol. Prenasledovali ho, hádzali po ňom kamene a bili ho palicami. Nakoniec ho chytili a zaviedli do blázinca, kde ho podľa vtedajších neľudských spôsobov zviazali a nemilosrdne zbičovali. Jánova citlivá predstavivosť sa skutočne rozrušila až do chorobného nepokoja.

Navštívil ho však slávny doktor Ján z Avily. Keď ho našiel zbitého a polomŕtveho ležať na slame, láskavo a dôrazne ho napomenul, aby všetko, čo sa mu prihodilo, znášal v duchu pokory a kajúcnosti. Odporučil mu, aby sa vyhol podobným zbytočným výstrednostiam a radšej žil spôsobom, ktorým by sa stal milým Bohu a prospešným sebe i blížnym. Múdre napomenutie pomohlo. Ján sa upokojil a zmúdrel. Púta mu

boli odstránené, a tak mohol voľne chodiť po ústave, vykonávať rôzne práce a najmä pomáhať chorým.

Za svoju starostlivosť si získal priazeň opatrovateľov a po niekoľkých mesiacoch ho prepustili zdravého na tele i duchu. Božia prozreteľnosť dopustila, aby Ján prišiel do blázinca, kde spoznal svoje budúce povolanie. Počas svojho pobytu sa presvedčil, ako neľudsky sa zachádza s chorými úbožiakmi, a rozhodol sa, že im sám bude slúžiť.

Predtým však putoval do chrámu Matky Božej v Guadeloupe v Estremadure, kde sa modlitbou a svätými sviatosťami pripravil na svoje dielo. Potom si v Granade založil obchod s drevom, z ktorého výnosov mohol štedro podporovať chorých. S pomocou niekoľkých zámožných dobrodincov si v roku 1540 prenajal dom, kde zariadil štyridsať lôžok pre chorých.

Sám chodil po uliciach a za mesto, aby hľadal opustených chorých, ktorí zomierali pod holým nebom alebo v opustených kútoch. Týchto úbožiakov privádzal a nosil do svojho útulku, kde ich umýval, čistil, kŕmil, prinášal im lieky, tešil ich a povzbudzoval ich k trpezlivosti, dôvere v Boha a pokániu.

Večer si na chrbát bral vrece, na rameno kôš a do ruky hrniec a chodil po domoch, volajúc: *„Bratia, robte dobre!“* Prosil o jedlo, prádlo a peniaze pre svojich zverencov. Okrem svojich chorých sa milosrdný Ján staral aj o iných núdznych ľudí v meste i okolí. Neuspokojil sa len s telesnými skutkami milosrdenstva, ale usiloval sa blížnym preukazovať aj duchovné milosrdenstvo.

Najmä ženy zotročené hriechmi prosil a zaprisahával, aby činili pokánie. Chudobným dievčatám zháňal prácu, aby sa mohli poctivo živiť a vyhli sa nebezpečenstvu, do ktorého by ich uvrhla zaháľka a núdza. Vdovám, ktoré mali nezdarné deti, pomáhal ich vychovávať, a slúžkam bez práce hľadal zamestnanie v slušných rodinách. Takto všestranne a požehnane pracoval Ján pre duchovný i telesný prospech svojich blížnych.

Obyvatelia Granady, vidiac krásne ovocie jeho činnosti, mu ochotne pomáhali a niektorí sa k nemu pridali, aby slúžili chorým. Čas, ktorý mu zostal, venoval Ján modlitbe a zbožnému rozjímaniu. Raz, keď bol zahĺbený v modlitbe, uzrel Krista, ktorý mu podával tŕňovú korunu. Táto koruna sa stala Jánovou odmenou za jeho nesmiernu lásku. Zlé jazyky o ňom šírili klebety a ohovárania, ktoré však Ján znášal mlčky, pokračujúc vo svojej práci.

Arcibiskupovi z Granady raz oznámili, že Ján vo svojom dome ukrýva lenivcov a darebákov. Keď bol predvolaný, odpovedal: *„V mojom špitáli je len jeden nehodný a neužitočný človek, a tým som ja. Ostatní sú dobrí. Navyše Kristus učil, aby kúkoľ zostal medzi pšenicou až do času žatvy.“* Odvtedy mu bol arcibiskup naklonený a podporoval ho.

Predseda kráľovskej komory, biskup z Tuy, raz navštívil jeho špitál. Keď videl Jánovu obrovskú lásku k chorým, jeho pokoru, trpezlivosť a nábožnosť, nazval ho Jánom Božím, čo mu zostalo ako trvalé meno. Keďže Ján stále nosil chatrné šaty, darované lepšie oblečenie rozdával chudobným, biskup mu povedal, že nie je potrebné, aby

cnosť obliekala roztrhané a špinavé rúcho, dal mu slušný odev a neskôr mu radou i skutkom pomáhal vykonávať kresťanské skutky lásky.

V špitáli udržiaval Ján vzornú čistotu a disciplínu. Svojou láskavosťou a múdrosťou dokázal získať nielen štedrých darcov, ale aj lakomcov na pomoc pre svoj účel. Často mu však chýbali prostriedky na podporu všetkých, ktorí sa hlásili do jeho ústavu, a tak bol niekedy nútený robiť dlhy. Napriek tomu zostával veselý a dôveroval Bohu. Časom zhromaždil toľko prostriedkov z almužien, že mohol opraviť opustený kláštor v Granade, ktorý sa stal útočiskom pre domácich aj cudzozemských chudobných.

Almužnu zbieral nielen v meste, ale aj v širokom okolí, ba niekedy šiel až ku kráľovi a jeho dvoranom. Často sa vracal do svojho špitálu bosý a s nepokrytou hlavou, nesúc významné sumy peňazí a drahocenností, ktoré vyžobral. Raz vznikol v kráľovskom blázinci, kde bol Ján pred rokmi umiestnený, veľký požiar. Nikto sa neodvážil vojsť dnu, no Ján sa vrhol do horiacej budovy, aby zachránil chorých. S úžasom zistili, že ani jemu, ani zachráneným plamene neublížili.

Keď mu vyčítali, že almužny rozdáva aj menej potrebným a nehodným, odpovedal: *„Nech sa za to zodpovedajú pred Bohom. Ja robím to, čo robím, z lásky k Bohu a k blížnym.“* Jedného dňa Ján poprosil bohatého šľachtica Henricha z Bibery, ktorý prišiel do Granady, o almužnu a získal od neho i ďalších pánov 22 dukátov. Henrich, aby zistil, či je Ján naozaj taký milosrdný a šľachetný, ako sa hovorilo, sa prezliekol a predstieral, že je zbedačeným šľachticom. Ján mu ihneď dal všetky peniaze, ktoré dostal. Keď Henrich zistil pravdu, nasledujúci deň peniaze Jánovi vrátil, pridal k nim ďalších 55 dukátov a počas svojho pobytu v Granade mu denne posielal jedlo.

Neustála námaha nakoniec podlomila Jánovo zdravie. Raz počas povodne, keď pomáhal chudobným, sa prechladil a vážne ochorel. Keďže vo svojom špitáli nemal potrebný pokoj, na radu lekárov ho preniesli do domu šľachetnej panej Anny Orosie, ktorá mu s radosťou poskytla útočisko. Skôr než opustil svoj špitál, nechal sa odniesť k chorým, aby sa s nimi rozlúčil. Pri tejto príležitosti prelial množstvo sĺz.

Obyvatelia Granady ho počas choroby navštevovali, a keď k nemu prišiel aj arcibiskup, Ján mu povedal: *„Tri veci ma trápia. Prvá, že som za všetky milosti Bohu slúžil len nedokonale; druhá, že musím opustiť toľkých chorých a nešťastných ľudí, ktorých som len nedávno priviedol na cestu pokánia; a tretia, že mám dlhy, ktoré som z lásky k blížnym spravil.“* Podal arcibiskupovi zoznam svojich dlhov a ten mu odpovedal: *„Upokoj sa, drahý synu. Čo sa týka tvojho prvého trápenia, dôveruj v nekonečné zásluhy ukrižovaného Spasiteľa. Chudobných a chorých prevezmem pod svoju ochranu a tvoje dlhy s radosťou zaplatím.“*

Dňa 8. októbra 1550 prijal Ján nábožensky sviatosti a požiadal prítomných, aby na chvíľu odišli. Po čase začuli, ako sa Ján hlasno modlí: *„Pane Ježišu, do tvojich rúk porúčam svojho ducha.“* Keď sa vrátili, našli Jána mŕtveho, kľačiaceho pri posteli, objímajúc kríž. Zomrel v Pánovi po 11 rokoch služby chorým, vo veku 55 rokov.

Pohreb tohto milosrdného Samaritána sa konal v Granade s nevídanou slávou. Jeho rakvu niesli kňazi a 24 mestských radcov ju sprevádzalo. Priebeh pohrebu viedol arcibiskup, spolu s ním sa zúčastnili všetky kapituly a ostatní svetskí i rehoľní duchovní so svojimi krížmi a zástavami. Za rakvou šli všetci štátni úradníci a nespočítateľné množstvo ľudí, ktorí oplakávali veľkého a svätého priateľa chudobných a chorých. V roku 1630 pápež Urban VIII. vyhlásil Jána Božieho za blahoslaveného, a v roku 1690 ho pápež Alexander VIII. vyhlásil za svätého.

Poučenie:

Sv. Ján Boží nemal v úmysle založiť osobitný cirkevný rád na starostlivosť o chorých, ani svojim spolubratom, ktorí sa k nemu pridali a slúžili v jeho špitáli, nepredpísal žiadne špeciálne pravidlá. Asi dvadsať rokov po jeho smrti sa však jeho nasledovníci spojili do spoločenstva, prijali rehoľu sv. Augustína so zvyčajnými tromi sľubmi a pridali záväzok bezplatne sa starať o chorých bez ohľadu na ich náboženské vyznanie. Tento nový rád prijal názov *„Milosrdní bratia“* a bol schválený pápežom Piom V. Ich symbolom je granátové jablko v modrom poli, z ktorého vyrastá dvojitý španielsky kríž, nad ktorým sa nachádza hviezda.

Rehoľa sa môže pýšiť nielen sv. Jánom Božím ako svojím zakladateľom, ale aj sv. Jánom Grande biskupom a dvoma mučeníkmi, Gilles de Cassar a Františkom de Jesu Maria, ktorí boli zavraždení protestantmi pre svoju katolícku vieru. Milosrdní bratia sa rozšírili po celom katolíckom svete a dostali sa aj k nám. V našich krajinách tento krásny rád zriadil konventy so špitálmi v Prahe (od roku 1620), v Novom Meste nad Metují (1692), v Kukse (1743), v Brne (1748), v Letoviciach (1748), v Prostějove (1739), vo Vizoviciach (1781) a v Těšíne (1694). Hrdinská a milosrdná láska sv. Jána Božieho tak naďalej rozkvitá v reholi Milosrdných bratov aj u nás a prináša hojnú úrodu na dobro chudobných chorých i na slávu a ozdobu Katolíckej Cirkvi.

9. MAREC

Sv. Františka Rímska (14. stor.)

Sv. Františka Rímska ponúka dokonalý príklad svätých kresťanských cností ženám v každom životnom stave: pannám, manželkám, matkám i vdovám. Vo všetkých životných situáciách, či už bola slobodná, vydatá alebo ovdovená, či už v bohatstve, nešťastí alebo trápení, medzi urodzenými ľuďmi, doma alebo medzi chudobnými, sa vyznačovala bázňou Božou a úprimnou nábožnosťou. Podľa svojho rodiska je známa ako Františka Rímska. Narodila sa roku 1384 u urodzených a bohatých rodičov. Už v detskom veku prejavovala sklon k vyššiemu stupňu dokonalosti. Bola skromná, citlivá, milovala čistotu a bola nábožná.

Vyhýbala sa zábavám a hrám, pričom najväčšiu radosť nachádzala v modlitbe. Ako dospievala, jej jediným želaním bolo vstúpiť do kláštora, zrieknuť sa všetkého svetského a slúžiť Bohu s neúnavnou oddanosťou, pričom si zachovávala čistotu duše i tela. Jej otec však rozhodol inak. Bez jej súhlasu ju zasnúbil mladému

šľachticovi Vavrincovi de Ponziani. Hoci Františka márne prosila a plakala, aby ju nenútili do manželstva, hľadala útechu v modlitbe a napokon sa rozhodla poslúchnuť. V roku 1396 sa vydala vo veku iba 12 rokov.

Jej manžel, zbožný a čestný šľachtic, si hlboko vážil jej obetu a obdivoval jej cnosti. Františka sa mu stala dokonalou manželkou, ktorá ho s láskavosťou a úctou nasledovala, dbala na každé jeho želanie a žila s ním v úplnej svornosti a harmónii. Aj keď ako manželka urodzeného šľachtica a dcéra váženej rodiny dodržiavala spoločenské zvyklosti, navštevovala podujatia a prijímala hostí, potajomky nosila kajúci pás.

Nikdy sa však nezúčastňovala hlučných osláv, hier a tanečných zábav. V spoločnosti mužov bola zdvorilá a skromná, v kontakte s urodzenými paniami vážna a v reči opatrná. Celý jej vzhľad bol nadmieru ctený, takže si získala všeobecnú úctu.

Onedlho po svadbe Františka vážne ochorela. Trpela veľkými bolesťami, slabla a chradla, až ju lekári takmer opúšťali. Keď bolo najhoršie, zjavil sa jej vo sne svätý Alojz a oznámil jej, že sa čoskoro úplne uzdraví. Po uzdravení, so súhlasom manžela, prestala sa obliekať po pansky a nosila stále tmavý, skromný odev. Prestala chodiť do spoločnosti a prijímať vzácne návštevy v paláci, a venovala svoje voľné hodiny modlitbe, zbožnému rozjímaniu a skutkom lásky k blížnym. Čo predtým vynakladala na nádherné šaty a hostiny, rozdeľovala chudobným. Ako láskavá matka navštevovala nemocnice a nosila chudobným i chorým jedlo a odev, a utešovala, poučovala a napomínala ich k bohabojnému životu. Neraz, keď jej došli peniaze, išla do odľahlých štvrti mesta, kde ju nikto nepoznal, aby tam žobrala pre chudobných a chorých. V zime často chodila do svojho letohrádku za bránou sv. Pavla, kde zbierala na vinici drevo a haluze, ktoré zväzovala do zväzkov, a potom ich nosila chudobným, mrznúcim rodinám v meste. Raz, počas veľkej drahoty a všeobecného hladomoru, keď jej zásoby boli vyčerpané, šla do svojej prázdnej obilnice, pátrajúc, či by tam aspoň trochu obilia nenašla. Vzala sito a začala preosiať zahodené plevy, a hľa, našla celú hromadu krásnej pšenice.

Na svojej vinici si Františka zriadila v jaskyni kaplnku, zriadila v nej oltárik s obrazom Panny Márie a najradšej tu konala svoju pobožnosť. Tu sa posilňovala rozjímaním a modlitbou na plnenie všetkých svojich povinností. So svojím početným služobníctvom zaobchádzala ako múdra pani láskavo a vážne, priala im oddych po

práci i zábavách a kedykoľvek niekto zo služobníkov či služobníc zhrešil a zaslúžil si pokarhanie, správala sa k nemu dobrotivo, vážne a láskavo. Obzvlášť starostlivo dbala na to, aby všetci jej domáci svedomite plnili svoje náboženské povinnosti a žili cnostne. Manželovi bola vždy poslušná a snažila sa svojou úslužnosťou a priateľskosťou prinášať mu radosť. Raz, keď sa v kaplnke modlila žaltár, vstúpila k nej komorná a oznámila, že manžel si praje s ňou hovoriť. Františka okamžite vstala a povedala: *„Manželka musí prerušiť aj svoju pobožnosť, ak to vyžaduje domáce hospodárstvo,“* a išla k manželovi. Ich manželstvo bolo požehnané štyrmi deťmi. Nábožná matka ich pokladala za dar od Boha a starostlivo ich vychovávala v bázni Božej. Učila ich pravdám svätého náboženstva, zapálila v ich srdciach lásku k Bohu a horlivo sa za ne modlila, aby zostali cnostní.

Na modlitbách Františka často upadala do vytrženia mysle, obzvlášť po svätom prijímaní, takže stratila vedomie o všetkom, čo sa okolo nej dialo, a niekedy celé hodiny s rukami zopnutými nehybne ako socha kľačala pred oltárom. Z Božej milosti nazrela hlboké tajomstvá života po smrti a zotrvávala vo vrúcnom spojení s nebeskými duchmi. Pánov anjel sa jej zjavoval nielen počas modlitieb, ale často ju sprevádzal aj v domácnosti a na ulici. Dávala jej užitočné rady, usmernenia v pochybnostiach a chránil ju pred pokušeniami. Kedykoľvek však spáchala nejakú chybu alebo vo svojej zbožnosti a horlivosti poľavila, jej nebeský sprievodca ju opustil.

Časom prišli na Františku ťažké skúšky. Najprv jej zomrel nádejný synček a nežná dcérka. Zarmútená matka síce verila, že jej milované deti sa radujú v nebi, no predsa pociťovala hlboký žiaľ z ich straty. Počas sporov medzi neapolským kráľom Ladislavom a pápežom Jánom XXIII. sa dňa 8. júna 1413 zmocnili Neapolčania Ríma a spáchali v meste ohavné lúpeže a vraždy. Počas potýčok na uliciach bol ťažko zranený aj Vavrinec de Ponziani a bezvedomého ho priniesli domov. Františka ho s láskou a starostlivosťou ošetrovala dňom i nocou a vytrvalo sa za neho modlila, až sa uzdravil.

Nedlho nato sa však nepriatelia dostali do ich paláca, vydrancovali ho až na holé steny, spustošili ich majetky, uniesli ich najstaršieho syna ako rukojemníka a Vavrinca poslali do vyhnanstva. Uprostred týchto útrap zostala Františka statočnou ženou, odovzdávala sa do Božej vôle a spolu s trpiteľom Jóbom chválila meno Hospodina. Po ukončení cirkevného koncilu v Kostnici, keď bol opäť obnovený pokoj v Cirkvi, odišli neapolskí votrelci z Ríma a Františka sa s radosťou znovu stretla s manželom a synom.

Šľachtic Vavrinec, vyčerpaný chorobou, vyhnanstvom a stratou majetku, v týchto ťažkých časoch opäť prehĺbil svoju úctu k cnostiam svojej manželky. Celý Rím ju považoval za svätú, a preto jej šľachetný manžel dovolil, aby si zariadila život podľa svojho srdca. Vzdal sa všetkých práv k nej a prisľúbil, že podľa jej príkladu bude až do smrti žiť v zdržanlivosti.

Získajúc takto úplnú slobodu, Františka založila nábožné spoločenstvo vznešených dám a panien rímskych pod ochranou a na počesť Panny Márie. Jej družky sa, podľa

jej príkladu, vzdali nádhery v odeve aj zbytočného prepychu vo svojom živote, opustili hlučné hostiny, zábavy a spoločnosti. Spočiatku ostávali ešte vo svojich rodinách, kde v skrytosti slúžili Bohu a konali skutky milosrdenstva. V roku 1433 sa však spojili na spoločný život v jednom dome.

Medzitým Vavrinec de Ponziani smrteľne ochorel. Františka sa o neho láskavo starala až do jeho smrti v roku 1436. Oslobodená od všetkých svetských záväzkov vstúpila 21. marca 1437 do ústavu, ktorý založila. Tento spočiatku voľný zbor nábožných žien a dievčat z popredných rímskych rodín bol neskôr usporiadaný podľa reguly sv. Benedikta ako osobitná cirkevná družina. Členky nezložili prísne kláštorné sľuby a mohli družinu opustiť alebo sa vydať. Zaväzovali sa iba poslušnosti predstaveným. Preto sa nevolali mníšky, ale oblátky (obetované).

Pápež Eugen IV. toto spoločenstvo oblátok potvrdil a Františka bola zvolená za jeho prvú predstavenú. Svoj ústav riadila ako skúsená a múdra matka a dávala družkám príklad zbožnosti, pokory a lásky. Keď raz prišla na ústav núdza, neváhala ísť po meste žobrať pre svoje sestry.

Štyri roky neopustila ústav, no dostala správu, že jej najstarší syn vážne ochorel. Išla ho navštíviť so svojou družkou. Keď zistila, že syn už nie je v ohrození života, vracala sa domov, ale cestou pocítila prudkú zimnicu a bola nútená vrátiť sa k synovi, kde ochorela. Dala sa zaopatriť svätými sviatosťami a zomrela v Pánovi 9. marca 1440 vo veku 56 rokov. Pánov anjel, jej sprievodca za života, sprevádzal jej dušu do neba.

Jej telo bolo slávnostne pochované v chráme Matky Božej *„Novej“* v Ríme. Pápež Pavol V. ju v roku 1608 vyhlásil za svätú. Družina oblátok, ktorú sv. Františka založila, mala jediný ústav v Ríme a stala sa vzorom pre podobné inštitúcie šľachtičných, známe aj u nás.

Poučenie:

Sv. Františka mala vo svojom živote za sprievodcu anjela strážneho. Aj nám Boh posiela každému nášho anjela, aby nás ochraňoval a viedol po ceste spásy. Nevidíme ho síce telesnými očami, ale ak sme pozorní a bdelí, v srdciach jasne počujeme jeho hlas, ktorý nás nabáda k dobrému a varuje pred zlým. Cítime radosť, ktorú má, keď napredujeme v cnosti, ale aj jeho smútok, keď upadneme do hriechu. *„Dávaj naň pozor a poslúchaj jeho hlas, a nemysli si, že by mohol byť opovrhnutý, lebo ti neodpustí, ak sa prehrešíš.“* (Ex 23, 21.) *„Anjelom svojim prikázal o tebe, aby ťa ochraňovali na všetkých tvojich cestách.“* (Mt 4, 6.) Sv. Bernard napísal: *„Beda nám, keď svätí anjeli, zarmútení našou nedbalosťou a hriechmi, od nás odchádzajú. Buďme teda opatrní, aby sme ich neurážali, a usilujme sa svojou čistotou, striedmosťou, mierumilovnosťou, nábožnosťou, pravdovravnosťou, svornosťou a dobrovoľnou chudobou privodzovať im radosť.“*

---

9. marca si pripomíname aj pamiatku sv. Paciána, biskupa z Barcelony, sv. Kataríny Boloňskej, rehoľníčky, sv. Vitalisa, opáta, a 40 svätých mučeníkov zo Sebastiye.

10. MAREC

Štyridsať svätých mučeníkov zo Sebastie (4. stor.)

Kým na Západe, pod ochranou cisára Konštantína Veľkého, Cirkev od roku 313 prežívala pokoj a rozkvitala, na Východe sa kresťanom vodilo veľmi zle. Tam vládol prefíkaný Licinius, svokor Konštantína, ktorý z pýchy a lakomstva viedol neustále vojny s cisárom a utrpel v nich jednu porážku za druhou, až bol napokon za svoje zradné úklady právom popravený. Licinius, mravne skazený človek, porušil slovo dané kresťanom, že každému ponechá jeho náboženstvo, a začal ich prenasledovať z nenávisti voči Konštantínovi, za ktorého spojencov všetkých kresťanov považoval. Najprv vyhnal kresťanov zo svojho paláca a zo všetkých štátnych úradov, potom zakázal zhromaždenia veriacich v chrámoch Pána, prenasledoval biskupov i kňazov a zakázal im konať cirkevné synody. Ničil svätyne a nariadil, aby vojenské posádky v mestách obetovali pohanským bohom.

Počas tohto prenasledovania kresťanskej Cirkvi sídlil v meste Sebastia v Ponte na hraniciach Malej Arménie vojenský pluk nazývaný *„bleskový,“* známy svojou statočnosťou v mnohých bitkách. V tomto pluku bolo štyridsať pevných kresťanov pochádzajúcich z rôznych krajov, mužov statných, udatných a pôvabných. Keď cisársky námestník Agrikola vyhlásil v Sebastii rozkaz svojho pána, aby všetci vojaci obetovali pohanským modlám, štyridsať týchto mužov vystúpilo zo šíku a vyhlásilo: *„Slúžili sme verne a poctivo ako vojaci cisárovi, sme však kresťania a neodpadneme od Krista. Žiadna moc na svete nás neodvráti od viery a nedonúti nás k modloslužbe.“* Námestník im ukázal cisársky rozkaz a najprv ich láskavo presviedčal, aby neodporovali cisárovi. Sľuboval im hodnosti a vyznamenania, ak odpadnú od Krista, a líčil hrozné tresty, ktoré ich čakajú, ak neposlúchnu. Nakoniec vyhlásil, že by bolo veľkou hanbou pre takých statočných bojovníkov, keby zomreli potupnou smrťou ako zarytí nepriatelia bohov.

Títo hrdinovia sa však nenechali zlákať ani lichôtkami, ani sľubmi, ani hrozbami. Jednomyseľne odpovedali: *„Pohŕdame hodnosťami a vyznamenaniami, ktoré by nám priniesli len hanbu a večnú záhubu. Pre smrteľného cisára sme v bojových výpravách znášali nevýslovné ťažkosti, prečo by sme teda nepodstúpili muky a smrť za najvyššieho Vládcu na nebi? Veci pozemské pominú, iba blaženosť nebeská bude trvať naveky. Túžime len po jedinom vyznamenaní, po jedinej korune spravodlivosti, a sme pripravení pre Krista podstúpiť akékoľvek muky a smrť.“*

Rozhnevaný vládca dal statočných vojakov potupne zbičovať, spútať okovami a uvrhnúť do väzenia, domnievajúc sa, že ich takto prinúti k poslušnosti. Oni sa však vo väzení povzbudzovali k vytrvalosti a pripravovali sa na posledný boj. Spomínali na útrapy a obete svojho vojenského života; koľkokrát už riskovali život pre slávu cisára a blaho vlasti, vrhajúc sa do bitiek, a ako by to bolo zbabelé, keby sa teraz báli smrti pre Ježiša Krista. Keďže všetci zotrvali vo svojom odhodlaní, bol im oznámený rozsudok smrti. Vtedy bola krutá zima.

V horských údoliach drsnej Arménie ležali záveje snehu a krajinou zúril mrazivý severný vietor. Preto vládca odsúdil kresťanských vojakov na smrť zamrznutím. V

noci ich odviedli na otvorené nádvorie mestských kúpeľov, kde sa nachádzala zamrznutá vodná nádrž. Tam ich najprv vyzliekli z odevu. Vojaci sa však navzájom povzbudzovali slovami: *„Kristus, náš Pán, bol vyzlečený zo svojho rúcha, prečo by sme nemali trpieť to, čo trpel on? Vojaci umierajú vo vojnách za smrteľného cisára, my však obetujeme život za kráľa večného.“* Túžiac zomrieť spoločne, modlili sa: *„Štyridsiati sme prišli na bojisko, aby sme za teba, Pane, položili život. Dopraj, aby nás všetkých štyridsiatich korunovali v tomto čase, posvätenom tvojím štyridsaťdňovým pôstom!“*

Boh túto modlitbu vypočul zvláštnym spôsobom. Aby bolo možné v poslednej chvíli vojakov ešte zviesť pokušením, vládca nariadil vyhriať susedné kúpele. Kým z kúpeľov zaznievali zvuky veselej spoločnosti, vonku silnel treskúci mráz, ktorý prenikal až do kostí kresťanských vojakov ležiacich na ľade. Ich údy tuhli, krv sa im zrážala v žilách a oči im zatvárala omamná mrákava.

K polnoci sa stal pohanský strážnik svedkom podivného javu. S úžasom videl, ako z nebies zostupujú anjeli, ktorí nad hlavami kresťanských mučeníkov držali žiariace koruny. Strážnik ich spočítal a zistil, že ich je iba tridsaťdeväť. Povedal si: *„Tieto koruny posiela Boh kresťanov svojim vyznávačom. Je ich štyridsať, ale korún je len tridsaťdeväť.“* Nato si všimol, že jeden zo štyridsiatich odsúdencov sa plazí ku kúpeľom a žiada, aby ho pustili dnu. Tento muž nevydržal strašný mráz, pretože oheň viery v ňom bol slabý. Keď ho vpustili, rýchlo zostúpil do teplej vody. Chudák sa vzdal večného života, aby si zachránil život pozemský, no sotva prešiel z mrazivej zimy do horúcej vody, táto náhla zmena ho usmrtila. Bol už tak blízko svojho cieľa, tak dlho statočne bojoval, a predsa skončil potupne.

V tej chvíli však strážny vojak, osvietený Duchom Božím, začal volať: *„Verím v teba, Pane, v ktorého verili aj oni. Pripočítaj ma k nim a učiň ma hodným podstúpiť smrť pre teba a získať štyridsiatu korunu, ktorú tento zbabelec stratil.“* Verní mučeníci si všimli, že jeden z nich chýba, a veľmi sa zarmútili. Ich smútok sa však rýchlo premenil na radosť. Boh vypočul ich modlitbu, aby ich bolo korunovaných štyridsať. Strážny vojak, osvietený Božou milosťou, sa vyzliekol a pripojil sa k nim, prosiac ich o modlitbu. Po chvíli zažiarila koruna mučeníctva aj na jeho hlave. Na miesto Judáša nastúpil verný Matúš, ktorý uveril v Krista a bol pokrstený túžbou aj krvou.

Na druhý deň ráno vládca nariadil všetkým štyridsiatim mučeníkom prelomiť kosti a ich telá naložiť na vozy, odviezť a hodiť do ohňa. Jeden z mučeníkov, menom Melito, ešte javil známky života. Popravy ho chceli nechať v kúpeľoch, aby ho zviedli k odpadnutiu od viery. Vtedy pribehla jeho staručká matka a dodávala mu odvahu slovami: *„Synáčik, trp ešte chvíľu. Hľa, Kristus ti už otvára bránu nebeskú a ide si po teba!“* Sama mu pomohla na voz, a on čoskoro zomrel. Telá všetkých mučeníkov boli potom spálené, no mnohé z ich ostatkov tajne odniesli kresťania a rozšírili ich po rôznych krajinách, kde ich s úctou uložili v chrámoch.

Sv. Gregor Nysský nechal vo svojom sídelnom meste postaviť na počesť týchto mučeníkov chrám. Pri jeho posvätení povedal vo svojej kázni, že ich telá boli spálené, ale popol a ostatky boli roznesené po svete tak, že takmer každá krajina má z nich aspoň čriepku. Aj sv. Bazil, sv. Efrém a iní svätí Otcovia nám zanechali kázne o týchto mučeníkoch. Z nich najvýznamnejší boli Kandid a Kvirion. Mučenícka smrť ich postihla roku 320.

Aká žalostná bola smrť onoho vojaka, ktorý zbabelo podľahol pokušeniu a nakoniec sa zachvel vo svojej viere! Už mnoho vytrpel pre Krista, no v poslednej hodine svojho života od neho odpadol. Nech z toho poznáme, aký slabý, krehký a nestály tvor je človek. Nedôverujme preto sami sebe a nespoliehajme sa na svoju silu, ale ustavične prosme Boha, aby nám dal odvahu čeliť pokušeniam a vytrvalosť konať dobro až do konca.

Nešťastný odpadlík sa ľahkomyseľne vzdal koruny večnej slávy, aby unikol krátkemu utrpeniu a užil si krátkej rozkoše. Podobne sa správajú všetci, ktorí sa dopúšťajú ťažkých hriechov pre nízke telesné rozkoše, pre časný zisk alebo aby sa vyhli nepríjemným ťažkostiam. Mnohí z nich sa možno utešujú nádejou, že sa raz zo svojich hriechov budú kajať a takto uniknú nebezpečenstvu, do ktorého ich hriechy priviedli. Možno aj úbohý odpadlík plánoval, že sa raz vráti ku Kristovi a bude činiť pokánie, no medzitým náhle zomrel v hriechu, nemajúc už čas na pokánie.

Poučenie:

Nech je nám to spásonosnou výstrahou, aby sme neopovážlivo nespoliehali na Božie milosrdenstvo. *„Neotáľaj obrátiť sa k Pánovi a neodkladaj to zo dňa na deň. Lebo jeho hnev príde náhle a v čase pomsty ťa rozptýli.“* (Sir 5, 8-9) *„Nepovedz: ‚Veľké je milosrdenstvo Pánovo, zľutuje sa nad množstvom mojich hriechov.‘ Lebo milosrdenstvo i hnev prichádzajú od neho a na hriešnikov jeho hnev pozorne hľadí.“* (Sir 5, 6-7)

---

10. marca si pripomíname aj pamiatku sv. Makaria, biskupa Jeruzalemského, sv. mučeníkov Kája a Alexandra, sv. Attala, opáta a ďalších.

11. MAREC

Sv. Eulogius (9. stor.)

Keď svätí apoštoli po zoslaní Ducha Svätého začali verejne ohlasovať učenie Ježiša Krista, židovská rada ich dala chytiť a predvolať pred súd, kde im prísne zakázala kázať o Kristovi. No sotva boli prepustení na slobodu, opäť pokračovali v zvestovaní viery, bez ktorej nikto nemôže byť spasený. Keď ich za to opäť predvolali na zodpovednosť, svätý Peter pozdvihol hlas a menom všetkých povedal: *„Je spravodlivé pred Bohom viac poslúchať vás ako Boha? Posúďte sami. My nemôžeme nehovoriť o tom, čo sme videli a počuli.“*

Každý z nás sa môže niekedy ocitnúť v situácii, keď sa musí rozhodnúť medzi poslušnosťou Bohu a poslušnosťou ľuďom. Podľa Božieho poriadku sme povinní poslúchať rodičov a predstavených. Ak však rodičia alebo predstavení žiadajú niečo, čo je v rozpore s Božou vôľou – napríklad klamať, niekomu škodiť, zanedbávať modlitbu, spoveď či návštevu chrámu, alebo zaprieť svoju vieru – potom musíme poslúchať Boha viac než ľudí, aj keby nás za to prenasledovali alebo nenávideli.

Sám Ježiš Kristus nás jasne učí: *„Každého, kto mňa vyzná pred ľuďmi, aj ja vyznám pred svojím Otcom, ktorý je v nebesiach. Kto miluje otca alebo matku viac než mňa, nie je ma hoden. Kto miluje syna alebo dcéru viac než mňa, nie je ma hoden. Nikto nemôže slúžiť dvom pánom, lebo jedného bude nenávidieť a druhého milovať; alebo sa jedného bude pridŕžať a druhým pohŕdať. Nemôžete slúžiť Bohu aj mamone. Kto nie je so mnou, je proti mne, a kto nezhromažďuje so mnou, ten rozptyľuje.“*

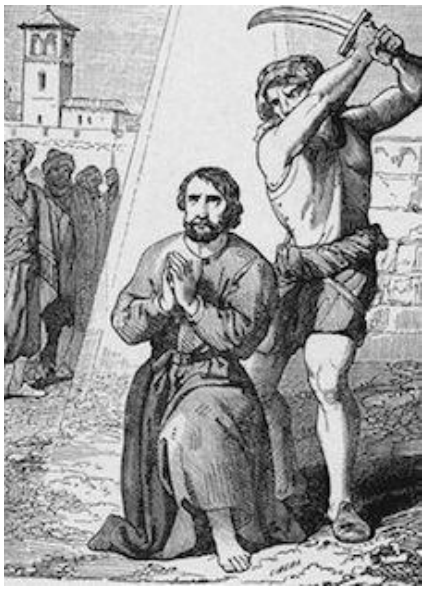

Tento zásadný postoj nasledoval svätý Eulogius, narodený začiatkom 9. storočia v španielskom meste Córdoba. Jeho rodičia boli nielen bohatí a vážení, ale predovšetkým cnostní. Eulogius už ako dieťa vynikal mimoriadnym milosrdenstvom k chudobným, ktorým často rozdal všetko, čo mal. Jeho najväčšou radosťou bolo modliť sa v kostole svätého Zoila a pomáhať kňazom pri oltári.

Jeho rodičia ho zverili na výchovu kňazom tohto chrámu, kde sa Eulogius s veľkou usilovnosťou venoval štúdiu a rozvíjaniu svojich schopností. Túžil získať vedomosti, ktoré by mu neskôr umožnili slúžiť na Božiu slávu a pomáhať blížnym.

Po dokončení štúdií bol Eulogius vysvätený za kňaza. Ako kňaz bol vzorom všetkým svojim kolegom – žil čistým a neúhonným životom. Jeho povesť cnostného muža si získala úctu nielen medzi kresťanmi, ale aj medzi pohanmi, Maurami a Saracénmi, ktorí v tom čase vládli v Córdobe. Eulogius pevne ovládal svoje telo prísnymi postami, bdením a ďalšími kajúcimi skutkami. Väčšinu dňa venoval modlitbe a odpočinku si doprial len málo. Bol nepriateľom zaháľania, márnych rečí, hier a všetkého, čo bolo nehodné kňaza.

V roku 850 vypuklo v Córdobe veľké prenasledovanie kresťanov. Mnohí z nich, vrátane biskupa a viacerých kňazov, boli uväznení. Eulogius, vždy pripravený pomáhať, robil všetko, čo bolo v jeho silách, aby väznených mučeníkov tešil a povzbudzoval. Za svoju pomoc však aj on skončil v žalári. Ani kruté väzenie však nezlomilo jeho horlivú vieru. Modlitby vykonával s rovnakým zápalom ako na slobode. Keďže nemohol prenasledovaných kresťanov podporovať osobne, napísal knihu *„Napomenutie mučeníkom“.* V nej čerpal z príkladov prvých kresťanských mučeníkov a vyzýval k vytrvalosti a odvahe vo viere, ponúkajúc pohľad na nebeskú odmenu.

Medzi väznenými boli aj dve panny, Flóra a Mária. Po prečítaní Eulogiovej knihy prijali svoj osud s odvahou a podstúpili mučenícku smrť. O šesť dní po ich umučení bol Eulogius prepustený na slobodu, čo pripisoval príhovoru týchto dvoch svätých mučeníc.

V Córdobe bol v tom čase biskup, ktorý si svoj úrad a meno nezaslúžil. Chcel si získať rešpekt medzi veriacimi predstieraním svätosti a požiadal Eulogia, aby ho sprevádzal do chrámu a slávil pred ním bohoslužby. Eulogius, nechcejúc podporovať pohoršlivé správanie tohto biskupa, jeho žiadosť odmietol. Rozhnevaný biskup mu pohrozil cirkevnou kliatbou, no Eulogius tajne odišiel do Francúzska.

V tom istom čase zomrel biskup mesta Toledo, a Eulogius bol uznaný za najvhodnejšieho kandidáta na jeho nástupcu. Po návrate z Francúzska bol vybratý za biskupa Toleda. Skôr než mohol byť vysvätený za biskupa, bol však povolaný k vyššej hodnosti – ku korune mučeníckej.

Po smrti maurského kráľa Abderama sa na trón dostal Muhammad, ktorý bol voči kresťanom natoľko nepriateľsky naladený, že si zaumienil vyhubiť ich z povrchu zeme. Počas tohto nového a mimoriadne krutého prenasledovania reagovali kresťania rôzne. Mnohí, obávajúc sa o svoje sily, utekali do hôr alebo do cudziny. Niektorí zo strachu zapreli svoju vieru. Iní, naopak, túžili až príliš po mučeníckej smrti, takže sa sami udávali pohanom. Mohamedánski Mauri ich bez váhania podrobovali mučeniu, trýzneniu a popravám.

Za týchto okolností sa v Córdobe zišiel cirkevný snem, ktorý vydal nariadenie, aby kresťania sami seba neudávali pohanom. Do týchto ťažkých čias sa vrátil sv. Eulogius z Francúzska. Neohrozene, tak ako predtým, venoval všetku svoju energiu podpore a pomoci prenasledovaným. Keď videl, že mnohí zapreli svoju vieru, hľadal blúdiace ovečky a viedol ich späť na cestu úprimného kajúceho návratu. Slabých navštevoval, nestálych posilňoval a väzňov dňom i nocou povzbudzoval k odvahe vytrvať až do smrti.

Jeho horlivosť a neúnavná práca vzbudzovali obdiv dokonca aj medzi pohanmi. Mnohí z nich boli jeho príkladom natoľko dojatí, že počas najtvrdšieho prenasledovania prijali kresťanskú vieru. Túžili obetovať svoj život a krv za Krista, ktorý dával svojim veriacim nadľudskú silu v utrpení a ktorý ich s istotou oslávi v nebesiach.

Medzi tými, ktorí sa obrátili, bolo aj dievča menom Leokrécia. Pochádzala z maurských rodičov, no jedna z jej príbuzných ju potajomky učila kresťanskej viere. S pribúdajúcim vekom rástla aj jej viera a láska k Ježišovi Kristovi, až to už pred rodičmi nemohla tajiť. Tí ju neustále napomínali, aby sa zriekla kresťanstva, a keď nezabrali ani sľuby, snažili sa ju zlomiť bitkou a trápením. Leokrécia však neochvejne zotrvala vo svojom rozhodnutí. Obávala sa však, že ak by ju rodičia uväznili alebo dlhodobo trýznili, mohla by nakoniec podľahnúť.

Napísala preto sv. Eulogiovi a zverila sa mu so svojím úmyslom utiahnuť sa na bezpečné miesto, kde by mohla slobodne praktizovať svoju vieru. Sv. Eulogius jej horlivo pomohol. Leokrécia tajne opustila domov, predstierajúc, že ide na svadbu jednej zo svojich príbuzných. Obliekla sa do slávnostných šiat a vyhľadala Eulogia, ktorý ju ukryl u svojich verných priateľov.

Keď sa však Leokrécia nevrátila domov, jej rodičia ju začali hľadať. Napokon sa obrátili na miestne úrady a donútili ich prehľadať domy podozrivých kresťanov. Sv. Eulogius sa snažil neustále meniť miesto jej úkrytu, aby ju ochránil. Napriek všetkej opatrnosti ju rodičia nakoniec vypátrali. Našli ju u Eulogia práve počas spoločnej modlitby.

Sv. kňaz bol bezodkladne zajatý a obžalovaný z toho, že odviedol Leokréciu od jej rodičov a vyučoval ju kresťanskému náboženstvu. Sudca sa ho priamo opýtal, či je to pravda. Sv. Eulogius neohrozene odpovedal: *„Som Boží sluha a mojou povinnosťou je starať sa o kresťanov a ukazovať všetkým ľuďom pravú cestu k nebesiam. To isté som urobil aj v prípade Leokrécie a nič viac.“*

Neľútostný sudca však nebol spokojný s touto odpoveďou a rozkázal, aby sv. kňaza ukrutne zbičovali. Keď ho kati kruto týrali, Eulogius sa neponosoval. Plný dôvery v Boha im povedal: *„Darmo ma bijete. Prútmi mi dušu z tela ani Krista zo srdca nevyženiete. A aj keby mala byť moja duša mukami odlúčená od tela, môj Spasiteľ Ježiš Kristus od nej nikdy nebude odlúčený.“*

Potom začal pevným hlasom vyznávať, že Ježiš Kristus je pravý Boh a Mohamed iba falošný prorok. Táto odvaha rozohnila sudcu natoľko, že rozkázal okamžite vyviesť Eulogia na popravisko a sťať ho.

Sv. Boží sluha chválil Boha a s radosťou kráčal na popravisko. Kohokoľvek stretol po ceste, napomínal, aby vyznávali Krista ako pravého Boha, pretože Mohamed je len falošný prorok. Jeden z Mohamedánov, nahnevaný jeho slovami, ho udrel päsťou do tváre. Sv. Eulogius však obrátil aj druhé líce a pokojne povedal: *„Udri aj na druhú stranu, ak ti je to po vôli.“*

Úder prišiel, ale svätého to neodradilo. Na popravisku sv. Eulogius ešte raz hlasno vyznal svoju vieru, pokľakol, pozdvihol oči k nebesiam a prijal smrteľnú ranu. Stalo sa to roku 859.

O štyri dni neskôr zomrela aj Leokrécia mučenníckou smrťou, čím nasledovala príklad svojho duchovného vodcu.

Poučenie:

Sv. Eulogius vykonával svoje denné modlitby v žalári s rovnakou horlivosťou, ako keď bol na slobode. Zatiaľ čo mnohí ľudia, akonáhle ich zasiahne nešťastie, zanedbávajú modlitbu a ochabujú v dobrých skutkoch, sv. Eulogius dával príklad, že modlitba je práve v takýchto okolnostiach ešte potrebnejšia a osožnejšia.

Ak človek nemá chuť modliť sa, mal by sa premôcť a odhodlane pokračovať, namiesto toho, aby modlitbu zanedbával. Sám Spasiteľ Ježiš Kristus, hoci ho celý svet opustil a jeho srdce zaplavila smrteľná úzkosť a zármutok, zostával pohrúžený v modlitbe. Takýto postoj mali aj svätí a vyvolení Boží, a rovnaké správanie sa očakáva od každého kresťana.

Ako by si inak mohol dúfať v Božiu pomoc v trápeniach a nachádzať silu v pokušeniach, ktorými satan znepokojuje človeka, ak sa utápaš v nečinnosti? Keď Spasiteľ zotrvával na modlitbe až k bodu, keď sa potil krvou, zjavil sa mu anjel, aby ho posilnil. Tento príbeh je pre nás poučením, že v útrapách máme hľadať útočisko v modlitbe, ak túžime po úteche a posile.

Svätý Bernard k tomu múdro hovorí: *„Ak cítiš, že ti hrozia trápenia a pokušenia, neprestávaj sa modliť, ale volaj k Bohu, až kým nepocítiš, že si posilnený a povzbudený.“* Ak po prvej alebo druhej modlitbe nepocítiš úľavu, modli sa ďalej, kým nebudeš vyslyšaný.

Sv. Eulogius zachádzal prísne so svojím telom. Nikdy si nedovolil nič, čo by jeho zmyslom lahodilo. Vyhýbal sa zaháľke, prázdnym rečiam, zábavám a telesným rozkošiam. Svoje telo podroboval pôstu, bdeniu a modlitbe. Podobne si počínali aj iní svätí a vyvolení Boží.

Naopak, nasledovníci sveta konajú presne opačne. Vo všetkom hľadajú iba to, čo lichotí ich telu. Pokánie a zbožné skutky iných zosmiešňujú a považujú za nerozumnosť. Čo však tým dosiahnu na druhom svete? Nič, iba to, že ich telu sa tam povedie ešte horšie.

Ako hovorí Tomáš Kempenský: *„Čím viac teraz podliehaš žiadostiam svojho tela, tým viac budeš musieť za to trpieť. Trýzni svoje telo pokáním, inak ho Pán bude trýzniť na druhom svete, kde jedna jediná hodina trápenia bude ťažšia než sto rokov najostrejšieho pokánia na zemi.“*

Buď preto obozretný, ľutuj svoje hriechy a obráť sa k pokániu.

Dňa 11. marca sa slávi pamiatka sv. Konštantína, kráľa a mučeníka v Škótsku, sv. Sofronia, jeruzalemského patriarchu, sv. Anjeli Foliňskej, rehoľníčky a ďalších.

12. MAREC

Sv. Gregor Veľký, pápež a učiteľ Cirkvi (6. stor.)

Po páde západorímskej ríše (roku 476) sa Taliansko po viac ako sto rokov stalo terčom divokých vpádov dobyvačných kmeňov, ktoré krajinu neprestajne pustošili. Po vláde Odoakra vládli v Taliansku Ostrogóti (Východní Góti), ktorých nadvládu ukončil Belisarius, vojvoda byzantského cisára Justiniána, po dvadsať rokov trvajúcich vojnách (535–555). Táto vojna strašne spustošila a vyľudnila celú krajinu, ktorá však ani potom nezískala vytúžený mier, pretože krátko nato vtrhli do Talianska Longobardi a roku 572 ovládli väčšinu územia, s výnimkou Ríma a niekoľkých prímorských miest.

Longobardi boli čiastočne ariáni, čiastočne pohania, a v krajine páchali horšie zverstvá než Góti. Vyvražďovali obyvateľstvo, plienili a ničili katolícke chrámy aj kláštory, roku 580 zničili aj materský kláštor benediktínov na Monte Cassine, a vyháňali alebo vraždili katolíckych kňazov a mníchov.

V tejto smutnej dobe vzbudila Božia prozreteľnosť pre katolícku Cirkev slávneho pápeža Gregora, ktorý sa stal obrancom a štítom utláčaných veriacich a pevnou rukou riadil loďku Kristovu.

Gregor, narodený okolo roku 540 v Ríme, pochádzal zo starobylého šľachtického rodu Aniciovcov. Jeho rodičia, otec Gordianus, rímsky senátor, aj matka Silvia, sa radia medzi svätých. Gregor, obdarený výnimočnými schopnosťami, sa spočiatku venoval štúdiu práva a nastúpil na úradnícku dráhu, na ktorej rýchlo postupoval. Už ako tridsaťročný sa stal cisárskym miestodržiteľom (praetorom) v Ríme.

V neľahkých podmienkach tej doby spravoval Gregor tento významný a náročný úrad obratne a spravodlivo, získal si cisárovu spokojnosť aj priazeň ľudu. Napriek tomu nebol spokojný. Vládnuc najvyššou mocou v meste niesol veľkú zodpovednosť, a jeho starosti a úradné povinnosti mu nechávali len málo času na starostlivosť o vlastnú spásu.

Vychovaný nábožnými rodičmi, Gregor od mladosti inklinoval k tichému životu, rád čítal spisy svätých Otcov a dlhé hodiny sa modlil. Postupne si uvedomil, že vo svojom vysokom úrade ochabuje v nábožnosti a stáva sa vlažným. Preto si znechutil všetku slávu, moc a lesk svojho úradného postavenia a zatúžil po kláštornom ústraní, aby sa mohol výlučne starať o svoju spásu.

Po smrti svojho otca sa vzdal úradu, predal všetok zdedený majetok a získané peniaze venoval na dobročinné účely. Cisár i rímsky ľud boli jeho rozhodnutím

zaskočení a úprimne ho ľutovali, že opustil vysoký úrad. Gregor však neustúpil od svojho zámeru nadobro sa rozlúčiť so svetom a jeho slávou.

Na svojich majetkoch na Sicílii založil šesť benediktínskych kláštorov, siedmy zriadil vo svojom rodnom paláci v Ríme. V roku 575 doň vstúpil ako jednoduchý mních a medzi reholnými bratmi viedol život v prísnej disciplíne, na modlitbách a v posvätnom rozjímaní. Najmä jeho prísne pôsty spôsobili, že jeho telo značne zoslablo.

Dni prežité v kláštore považoval za najšťastnejšie obdobie svojho života, na ktoré potom ako pápež so slzami spomínal. Medzitým si však Rimania obľúbili Gregora natoľko, že ho nemohli na dlhé obdobie postrádať vo verejnom živote. Už v roku 577 ho pápež Benedikt vymenoval za jedného zo siedmich kardinálov diakonov, ktorí sa starali o chudobných v meste a zároveň sa podieľali na správe Katolíckej Cirkvi. V roku 579 ho pápež Pelagius II. ustanovil za svojho vyslanca na cisárskom dvore v Konštantínopole. Gregor tento úrad z poslušnosti voči pápežovi prijal a odišiel s niekoľkými mníchmi zo svojho rádu do Konštantínopolu. Tam čoskoro spoznal pretvárku a skazenosť vtedajšieho cisárskeho dvora, získal nové užitočné skúsenosti a stal sa všeobecne váženým mužom.

V Konštantínopole žil Gregor kláštorným spôsobom života a vo voľných chvíľach napísal výborné dielo o starozákonnej knihe Jób. Tam sa zoznámil s mnohými výnimočnými mužmi, predovšetkým s biskupom Leandrom zo Sevilly, s ktorým si až do smrti udržiaval úprimné priateľstvo. Po smrti cisára Tiberia sa Gregor v roku 585 vrátil do Ríma, kde ho jeho reholní bratia čoskoro zvolili za opáta. Raz, keď sa prechádzal mestom, uvidel Gregor na trhu s otrokmi niekoľko krásnych mladíkov a chlapcov bielej pleti a ryšavých vlasov. Keď sa opýtal na ich pôvod a náboženstvo, dozvedel sa, že sú to Anglosasi z Británie a pohania. Vykúpil ich z otroctva, prijal ich do svojho kláštora a pokrstil ich. Odvtedy nemal pokoja, neustále mysliac na úbohých pohanských Anglosasov, a napokon sa rozhodol, že k nim odcestuje, aby im hlásal vieru v Krista. Keď na to dostal povolenie od pápeža Pelagia II., vydal sa s niekoľkými mníchmi na cestu do Británie. Sotva však opustil Rím, ľud donútil pápeža, aby ho rýchlo povolal späť. Gregorova cesta do Británie tak bola zmarená.

Božia prozreteľnosť mu medzičasom pripravila v Ríme iné dôležité povolanie, v ktorom mohol účinnejšie pracovať na šírení viery medzi pohanskými Anglosasmi, než keby osobne odišiel do Británie. V novembri roku 589 postihla Rím ničivá povodeň. Rieka Tiber zaplavila mesto a zaniesla ulice blatom, z čoho vypukol strašný mor, ktorý si vyžiadal mnoho obetí. Obeťou moru sa vo februári 590 stal aj pápež Pelagius II. Jednomyseľne bol za pápeža zvolený opát Gregor, hoci sa zdráhal túto dôstojnosť prijať. Keď všetky jeho prosby o zrušenie voľby zostali márne, napísal cisárovi Mauríciovi do Konštantínopolu list, v ktorom rozhodne žiadal, aby voľba nebola potvrdená. Cisárov miestodržiteľ však list zadržal a poslal cisárovi správu o vykonanej voľbe s prosbou o jej schválenie.

Gregor medzičasom dúfal, že cisár jeho žiadosti vyhovie, a preto zostal v Ríme, kde sa snažil pomáhať zúfalému ľudu a povzbudiť ho v čase všeobecnej biedy k dôvere v

Boha. Zvolával veriacich k kajúcim procesiám a modlitbám za odvrátenie moru a kázal o Božom milosrdenstve. Keď Gregor s procesiami zbožného ľudu po tretíkrát prechádzal ulicami Ríma, uvidel nad hrobkou cisára Hadriána, vtedajšou mestskou pevnosťou, anjela schovávajúceho meč do pošvy, čo považoval za znamenie ukončenia Božieho trestu. Mor skutočne ustal a od tej doby nesie budova názov Anjelský hrad. Keď Gregor počul, že jeho voľba na pápežský stolec bola cisárom potvrdená, veľmi sa preľakol a prezlečený ušiel z Ríma do lesa, kde sa chcel skrývať, kým nebude zvolený nový pápež. Rimania však našli jeho úkryt, slávnostne ho priviedli späť do mesta, vysvätili ho za biskupa a 3. septembra 590 ho ustanovili na stolec sv. Petra.

To, že rozvážny a pokorný Gregor váhal prijať posvätnú dôstojnosť najvyššieho biskupa katolíckej Cirkvi, nebolo vtedy pre rozvrátené pomery žiadnym prekvapením. V opevnených talianskych mestách sídlili grécke posádky, no zostávali nečinné, keď Longobardi pustošili krajinu, zajímali rímskych poddaných a predávali ich Frankom do otroctva. Celá krajina bola vo vojnovom chaose; mestá a dediny boli zničené, polia zostávali neobrobené a celé oblasti boli spustošené. Slávne niekdajšie svetovládne mesto na brehu Tiberu upadalo, jeho paláce ležali v ruinách a obyvatelia umierali hladom. V takýchto podmienkach nezostávalo pápežovi nič iné, len sa sám postarať o Rím a jeho okolie, zásobovať potravinami vojenské posádky a chudobných a riadiť obranu krajiny proti Longobardom. Neustále vojny a nepokoje však nadmieru poškodili aj samotnú Cirkev.

Na viacerých miestach opäť povstávali proti nej bludári a rozkolníci, disciplína v duchovenstve upadala a ľud žalostne chradol. Len pápež s neobyčajným duchom a nezlomnou vytrvalosťou mohol s Božou pomocou v tejto smutnej dobe úspešne riadiť katolícku Cirkev a brániť ju proti toľkým útokom a nebezpečenstvám. Takým pápežom sa stal Gregor. Po nástupe na svoj vznešený úrad zaviedol najprv na pápežskom dvore prísnu disciplínu, pričom nariadil, aby na dvore pôsobili iba zbožní duchovní a mnísi, s ktorými sa spoločne modlieval tak, ako kedysi v kláštore. Aj ako pápež nosil jednoduchý rehoľný odev.

Keď mu priatelia posielali blahoželania k jeho zvoleniu za pápeža, veľmi ho to zarmucovalo a odpovedal im, že najväčším šťastím by pre neho bolo, keby mohol uniknúť veľkému bremenu, ktoré mu bolo zverené. Sestre cisára napísal: *„Stratil som rozkoš pokoja a vnútorne hyniem, pretože som bol povýšený, a preto sa obávam, že som bol odvrhnutý od tváre svojho Stvoriteľa. Kedysi bolo mojou každodennou snahou uniknúť svetu, krotiť telo a kochať sa v radostiach nebeských. Keďže som v tomto svete po ničom netúžil, zdalo sa, že som povznesený nad všetky pozemské veci. Teraz však zo všetkých strán na mňa doliehajú vlny svetských starostí, takže mi nezostáva čas, aby som sa zaoberal sám sebou. Túžil som ako Mária sedieť pri Pánových nohách a učiť sa od neho, no som nútený ako Marta trápiť sa pozemskými vecami.“*

Podobné listy napísal Gregor aj ďalším svojim priateľom, v ktorých vyjadroval svoju hlbokú pokoru a jednoduchosť mysle, ktorú si zachoval vo svojej vysokej funkcii až do smrti. Keď mu biskup z Ravenny poslal list, v ktorom ho úprimne pokarhal za to,

že váhal prijať pápežskú hodnosť, Gregor mu odpovedal obšírnym zamyslením, v ktorom dôkladne a výstižne vysvetlil nesmierne ťažké povinnosti duchovného pastiera.

Svetským panovníkom v Ríme a jeho okolí bol v tom čase len formálne byzantský cisár, ktorý sa však o blaho obyvateľstva vôbec nestaral. Jeho chamtiví úradníci ľud vyciciavali a voči samotnému pápežovi sa správali naduto a povýšenecky. Napriek tejto nevďačnosti sa Gregor usiloval zachovať cisársku moc v Taliansku, nechával opevňovať mestá, ktorým hrozili nájazdy Longobardov, a staral sa o Rím a jeho okolie ako o zvrchovaný zemepán.

Tým položil základ pre budúcu svetskú vládu pápežov, vďaka ktorej bolo mesto Rím zachránené pred úplnou skazou. Čo sa týka divokých Longobardov, ktorí neustále útočili na rímske územie, Gregor sa svojou obozretnosťou snažil aspoň zmierniť škody, ktoré všade páchali. Zaobchádzal s nimi ohľaduplne, posielal im nádherné dary a platil im dane, aby ich krotil. Takýmto spôsobom dvakrát, v rokoch 592 a 593, zachránil mesto Rím pred dobytím a vyplienením, ktorým Longobardi hrozili.

Počas pretrvávajúcich vojen medzi Longobardmi a cisárom bol Gregor sprostredkovateľom mieru a zároveň sa snažil ariánskych Longobardov nakloniť ku Katolíckej Cirkvi. Keď longobardský kráľ Autharis na Veľkú noc roku 590 zakázal krstiť longobardské deti podľa katolíckych obradov, už v septembri toho istého roku náhle zomrel. Gregor označil jeho smrť za Boží trest a napomenul Longobardov, aby svoje deti nechali vychovávať v katolíckej viere. Vdova po Autharisovi, Teodolinda, bavorská princezná a horlivá katolíčka, sa neskôr druhýkrát vydala za kráľa Agilulfa (591–615). Táto kráľovná si s pápežom Gregorom horlivo dopisovala a naklonila svojho manžela ku katolíckej viere. Gregor jej poslal svoje *Rozpravy o životoch a zázrakoch talianskych Otcov,* ktoré čítal aj kráľ. Ten neskôr nechal svoje deti pokrstiť podľa katolíckych obradov a nakoniec sa sám stal horlivým katolíkom, pričom Cirkvi daroval množstvo majetku.

Popri Longobardoch upriamil Gregor svoju pozornosť aj na ariánskych Vizigótov, ktorí vládli v Španielsku a južnej Galii, aby ich získal pre katolícku Cirkev. Jeho výborným pomocníkom v tomto bohumilom diele bol jeho priateľ Leander, biskup Sevillský. Leanderovou horlivou snahou sa kráľ Vizigótov Rekkared obrátil na katolícku vieru a vstúpil do priateľského zväzku s Apoštolským stolcom.

V Galii, ktorá bola v tom čase ešte čiastočne pohanská, sa Gregor usiloval šíriť a upevňovať svätú vieru a zušľachťovať surové mravy tamojšieho obyvateľstva. Keď marseillský biskup Severus z nerozumnej horlivosti odstránil posvätné obrazy a sochy z chrámov, Gregor ho za to pokarhal a poučil ho, ako Katolícka Cirkev uctieva posvätné obrazy.

Najväčšiu zásluhu si Gregor získal na pokresťančení Anglosasov v Británii. Už od chvíle, keď v Ríme prvýkrát videl anglosaských otrokov, premýšľal o tom, ako obrátiť tento pohanský národ na vieru. Po nástupe na pápežský stolec dal anglosaských mladíkov vyučovať v kláštoroch, aby mal schopných misionárov pre Britániu. Následne v roku 596 vyslal opáta svojho rímskeho kláštora Augustína so

štyridsiatimi druhmi do Británie. Keď však misionári na ceste cez Galiu počuli o veľkých nebezpečenstvách, ktoré im údajne hrozia medzi divokým anglosaským národom, preľakli sa a napísali pápežovi so žiadosťou o povolenie vrátiť sa do Ríma. Gregor im odpísal, dodal im odvahu a vyzval ich, aby sa nebáli zbabelých rečí a s pevnou dôverou v Boha pokračovali v apoštolskej misii do Anglicka.

Títo misionári sa vzmužili, doplavili sa do Británie, kde ich obyvatelia láskavo prijali, a dosiahli také úspechy, že už o niekoľko rokov mohol Gregor v Anglicku založiť niekoľko biskupstiev. Týmto spôsobom sa pápež Gregor stal apoštolom a zakladateľom anglickej cirkvi.

Keď Gregor vysielal do Británie kazateľov viery Kristovej, dôrazne im pripomínal, aby rešpektovali národné zvyky miestneho obyvateľstva a správali sa k nemu láskavo. Na ostrovoch Sardínia, Korzika a Sicília v tom čase pretrvávali pozostatky pohanstva, ktoré Gregor napokon úplne vykorenil. Kresťanov, ktorí sa ocitli v židovskom otroctve, netoleroval a zabezpečil ich vykúpenie. Rovnako vykupoval židovských a pohanských otrokov, ktorí túžili po prijatí svätého krstu. K Židom sa vždy správal spravodlivo; nedovoľoval, aby boli násilím pokrstení, a svojou dobrotou a láskavosťou sa ich snažil priviesť ku Kristovi.

Veľký pápež Gregor si získal nesmrteľné zásluhy za rozvoj duchovného života a zveľadenie bohoslužieb v Katolíckej Cirkvi. Vďaka jeho múdrej činnosti boli potlačené rôzne sekty a úplne zanikol neblahý rozkol donatistov v Afrike, čo umožnilo, aby sa všetci africkí biskupi znova zjednotili s Apoštolským stolcom. Pevne riadiac Katolícku Cirkev, Gregor usilovne dopisoval biskupom na Západe i Východe. Horlivých chválil a povzbudzoval, neposlušných trestal a nepripúšťal žiadne neporiadky v Cirkvi. Osobitne trval na tom, aby sa v Galii a Španielsku konali cirkevné synody s cieľom vykoreniť svätokupectvo, ktoré v týchto krajinách prevládalo.

Počas vojen v Taliansku bolo zničených mnoho chrámov a kláštorov a veľa biskupov bolo vyhnaných. Gregor na vlastné náklady obnovoval chrámy aj kláštory a staral sa o prenasledovaných biskupov. Sám ako horlivý rehoľník dbal o to, aby sa v kláštoroch prísne dodržiavali pravidlá sv. Benedikta. Poskytoval mníchom návody a nariadenia, ako majú žiť, chránil ich pred utláčateľmi, štedro ich podporoval a získal si tak čestný titul *„Otec mníchov.“*

V tej dobe mala takmer každá katolícka krajina svoje vlastné obrady bohoslužieb. Gregor dôkladne preskúmal modlitby a posvätné úkony rôznych katolíckych národov, vybral z nich to najkrajšie a na základe rímskych obradov zostavil nádherný poriadok bohoslužieb. Tento poriadok, s niekoľkými neskoršími doplnkami a úpravami, sa dodnes používa v západnej Katolíckej Cirkvi. Gregor tiež zveľadil bohoslužobný spev, ktorý je dodnes známy ako gregoriánsky spev. Jeho veľkolepé dielo o chorálnom speve bolo uložené na oltár sv. Petra a pripútané železnými reťazami ako symbol jeho trvalosti. Na podporu a šírenie tohto spevu založil Gregor v Ríme špeciálnu školu, kde sám vyučoval.

Jedným z jeho diel je aj procesia na sviatok sv. Marka, ktorú prvýkrát uskutočnil počas morovej rany v Ríme. Po celý život zostal Gregor skromným a pokorným mužom. Keď pyšný konštantínopolský patriarcha Ján, podporovaný cisárom, chcel používať titul *„ekumenický patriarcha“* a tým sa povyšovať nad všetkých biskupov Východu, Gregor tomu rozhodne odporoval. Z pokory prijal titul *„služobník služobníkov Božích,“* ktorý pápeži používajú dodnes.

Hoci o sebe zmýšľal skromne a pokorne, Gregor choval hlbokú úctu k svojmu posvätnému úradu. Nedovolil ublížiť právam a prvenstvu Apoštolského stolca a neústupne ich hájil aj proti cisárskemu dvoru. V čase všeobecnej biedy, keď najmä chudobný ľud umieral od hladu, sa Gregor staral o chudobných, chorých, starcov a siroty. Zakladal ústavy kresťanskej lásky, denne pozýval k svojmu stolu dvanásť chudobných a prvého dňa každého mesiaca posielal chudobným v meste potraviny, ako aj teplé jedlo chorým a starcom.

Vo všetkých štvrtiach mesta Rím ustanovil chudobných otcov, aby hľadali opustených a pomoc potrebných, o ktorých sa veľkoryso staral. Keď sa raz dozvedel, že jeden chudák bol nájdený mŕtvy na ulici, plakal a z ľútosti niekoľko dní neslúžil svätú omšu, domnievajúc sa, že tento chudobný človek možno zomrel hladom. Na vykupovanie otrokov a zajatcov neváhal použiť aj vzácne liturgické nádoby. Jednou z jeho najobľúbenejších činností bolo hlásanie Božieho slova, najmä chudobným a utláčaným. Vynikajúce kázne, ktoré prednášal, pramenili z jeho hlbokej učenosti a nábožnosti. Už v Konštantínopole napísal o sebe, že zahŕňaný každodennými povinnosťami, priväzuje svoju dušu ako lanom kotvy k brehu modlitby.

Zložil prekrásne cirkevné hymny, výklady o knihe Jóbovej, prorokovi Ezechielovi i mnohých častiach evanjelií, pojednania o zázrakoch talianskych Otcov a o nesmrteľnosti duše, dielo o pastierskom pravidle a zanechal 844 listov, ktoré poslal rôznym osobám. Tento slávny pápež tak požehnane pracoval na prospech Cirkvi, Talianska, mesta Rím i mnohých národov. Keď nastúpil na apoštolský úrad, videl okolo seba iba púšť a ruiny. Vtedy napísal v jednej zo svojich duchovných úvah, že sa zdá, akoby všetky znaky tej strašnej doby predpovedali blízky koniec sveta. Skutočne to vyzeralo, že sa celý svet rozpadá na trosky; medzitým však hynul iba starý svet, na ktorého ruinách Božia Prozreteľnosť budovala nový svet, preniknutý a posvätený duchom katolíckej Cirkvi. Namiesto starých, skazených a preto hynúcich národov sa na svetovom javisku objavili nové, divoké, ale zdravé národy, ktoré pod sladkým jarmom Kristovho učenia skrotili a stali sa blahodarným kvasom, ktorý obrodil ľudstvo. Veľký Gregor sa ešte dožil tohto obdivuhodného obratu.

Suroví Longobardi a Góti boli jeho zásluhou získaní pre katolícku Cirkev, vzdialení Anglosasi v Británii ochotne prijímali evanjelium Kristovo, poslední pohanskí Frankovia v Galii uverili, cirkevná roztržka bola zažehnaná, bludy zanikli, jednota katolíckej Cirkvi bola opäť obnovená, reholný život rozkvitol, disciplína v duchovenstve i medzi veriacimi bola napravená. Tak bol úplným víťazstvom katolíckej Cirkvi zahájený kresťanský stredovek. Na tom, že Cirkev dosiahla toto víťazstvo tak rýchlo, mal najväčšiu zásluhu pápež Gregor I., právom nazývaný Veľký. Je pozoruhodné, že Gregor dokázal vykonať toľko a také obrovské diela pre Cirkev a

ľudstvo, hoci bol telesne slabý a chorľavý. Takmer celé svoje pápežstvo trpel žalúdočnými chorobami a od roku 599 už takmer nikdy nemohol vstať z lôžka.

V chatrnom tele však žil veľký duch, ktorý nebolo možné zlomiť ani chorobou, ani starobou. Gregor riadil katolícku Cirkev pevnou rukou aj ako chorľavý muž pripútaný na lôžko, a keď nemohol vyučovať živým slovom, diktoval pisárom svoje kázne, ktoré potom boli ľudu čítané. Keď dosiahol vek 65 rokov, zomrel v Pánovi 12. marca 604 a bol pochovaný v chráme sv. Petra v Ríme. Cirkev ho nazýva Veľkým a zaraďuje ho medzi najslávnejších štyroch západných svätých Otcov, vedľa Augustína, Hieronyma a Ambróza.

Na výbežku vrchu Monte Celio v Ríme, kde sa narodil tento slávny pápež a kde nejaký čas žil ako mních rádu sv. Benedikta v kláštore, stojí dnes chrám a kláštor zasvätený jeho pamiatke. V jednej z kaplniek sa nachádza významná socha sv. Gregora Veľkého, ktorú začal vytvárať slávny Michelangelo a dokončil sochár Cordieri. Pred sochou žehnajúceho sv. Gregora stojí na starobylom podstavci veľký mramorový stôl. Pri tomto stole svätec každodenne hostil dvanástich chudobných. V inej kaplnke toho istého chrámu je socha sv. Silvie, matky tohto svätého pápeža.

Poučenie:

Za čias sv. Gregora Veľkého sa zdalo, že loďka Kristovej Cirkvi stroskotá a zahynie v rozbúrenom mori vojen, všeobecného chaosu a bludárstva. Napriek tomu však katolícka Cirkev vyšla zo všetkých tých búrok neporušená a posilnená. Koľkokrát od tých čias sa opäť zdalo, že Cirkev neodolá hrozným útokom a zrúti sa do trosiek! Na konci minulého storočia si mnohí mysleli, že Apoštolský stolec a celá katolícka Cirkev budú zničené francúzskou revolúciou a nasledujúcimi vojnami. Vtedy sa Rím stal korisťou svetovládcu Napoleona I. a staručký trpiteľ, pápež Pius VI., zomrel v roku 1799 vo francúzskom vyhnanstve. Nad pápežstvom už boli vedené pohrebné reči.

V tých rozbúrených časoch žil v kláštore sv. Gregora Veľkého v Ríme jednoduchý mních Maurus Capellari, ktorý vo svojom diele Víťazstvo svätého stolca napísal prorocké slová: *„Od čias divokých národov prvých storočí sa peklo nikdy nesnažilo zničiť svätý stolec tak usilovne, ako v tejto dobe. A preto bude svätý stolec sláviť víťazstvo, aké doposiaľ nikdy nezažil. Katolíci nech vedia, že ľahšie by bolo uhasiť slnko, než zničiť Cirkev!“*

Tieto prorocké slová sa naplnili. O tridsať rokov bol pyšný Napoleon I. už dávno mŕtvy, zomrel ako vyhnanec na ostrove sv. Heleny. Pápežský štát bol Cirkvi opäť vrátený a mních Capellari, ktorý v kláštore sv. Gregora v Ríme napísal tieto prorocké slová, nastúpil na Apoštolský stolec ako pápež Gregor XVI. Opäť sa potvrdili slová Pána, napísané zlatými písmenami v kupole veľkého chrámu sv. Petra nad hrobmi pápežov: *„Ty si Peter a na tejto skale postavím svoju Cirkev a brány pekelné ju nepremôžu.“* (Mt 16,18).

Aj v našej dobe dorážajú na katolícku Cirkev podobné búrky, ako tomu bolo v šiestom a osemnástom storočí. Niet pochýb, že pápežstvo opäť oslávi víťazstvo nad svojimi nepriateľmi, podobné tomu, akého sa dočkal sv. Gregor Veľký. V roku 1890 sa v Ríme konala veľkolepá slávnosť na počesť 1300. výročia zvolenia a nástupu tohto svätého pápeža. Po celý rok prichádzali do Ríma obrovské zástupy veriacich katolíkov zo všetkých kútov sveta, aby verejne a slávnostne vyznali svoju vieru, vzývali sv. Gregora a uctili si slávneho jeho nástupcu, svätého Otca Leva XIII., ktorý sa v mnohom veľmi podobal sv. Gregorovi.

Dňa 12. marca sa taktiež pripomína pamiatka sv. Petra, diakona a učeníka sv. Gregora Veľkého, sv. Theofora, mnícha, sv. Theofana, biskupa a ďalších svätých.

13. MAREC

I. Sv. Nicefor (8. stor.)

Svätý Gregor sa dozvedel, že marseillský biskup Serén, keď videl, ako niektorí novoobrátení kresťania uctievajú obrazy svätých pohanskou obyčajou, v hneve prikázal tieto obrazy zničiť a vyhodiť z kostola. Gregor mu napísal: *„Nemal si ničiť to, čo nebolo určené na klaňanie, ale na poučenie nevedomých kresťanov. Je rozdiel medzi klaňaním sa obrazom a poznaním udalostí, ktoré obrazy pripomínajú.“*

Cirkev od najstarších čias učila o úcte k obrazom, ktoré pripomínali Ježiša Krista a svätých. Tak ako modlitebné knihy vedú k nábožným myšlienkam, aj obrazy môžu veriaceho priviesť k rozjímaniu. Ak kresťan váži Písmo alebo modlitebnú knihu, prirodzene si bude vážiť aj obrazy, ktoré predstavujú milované osoby či sväté udalosti. Katolícka cirkev odporúča uctievať obrazy, ktoré veriacim pripomínajú Spasiteľa a Božích svätých, čím sa spája so zdravým rozumom a učením Ježiša Krista.

Túto vierouku o úcte k obrazom, založenú na Písme a ústnom podaní, verne obhajoval svätý Nicefor. Uznával, že Boh prikázal Mojžišovi na púšti postaviť obrazy cherubínov na archu zmluvy a že neskôr dal postaviť medeného hada ako predobraz Kristovho kríža. Hoci Boh zakázal uctievanie modiel, nezakázal úctu k obrazom. Je rozdiel medzi klaňaním sa Bohu a úctou voči svätým.

Prví kresťania vo svojich katakombách zobrazovali Krista ako dobrého pastiera či Pannu Máriu, čo potvrdzuje, že obrazy boli ctené už v apoštolských časoch. Tradícia

uvádza, že svätý Lukáš namaľoval viacero obrazov Panny Márie. Po sedem storočí nebolo sporu o úcte k obrazom, až kým niektorí byzantskí cisári nezačali vydávať dekréty na ich ničenie. Tieto dekréty, ktoré ignorovali biskupov, viedli k masovému ničeniu obrazov a prenasledovaniu ich ctiteľov. Toto obdobie trvalo viac než sto rokov.

V tom čase žil svätý Nicefor. Jeho otec Teodor bol tajomníkom cisára Konštantína Kopronima, známeho ako zúrivý nepriateľ svätých obrazov. Keď cisár zistil, že Teodor uchováva vo svojom dome obrazy Ježiša Krista, Panny Márie a svätých, a otvorene sa stavia proti cisárovým bezbožným úradníkom, nechal ho mučiť, zbavil ho majetku a poslal do vyhnanstva, kde Teodor zomrel.

Nicefora, ktorý bol vychovaný matkou Eudoxiou v cnostiach a vzdelávaný v duchovných aj svetských vedách, si po vstupe do verejného života rýchlo obľúbili spoluobčania. Jeho čistý život a učenosť si získali aj pozornosť cisárskeho dvora. Po smrti cisára Kopronima nastúpil na trón jeho syn Konštantín, ktorý spolu s matkou Irenou podporoval pravé učenie viery. Konštantín povolal Nicefora na cisársky dvor a zveril mu vysoký úrad, ktorý predtým zastával jeho otec. Nicefor si vďaka svojej svedomitosti a horlivosti získal priazeň cisára aj cisárovnej Ireny.

Nicefor sa aktívne zapájal do boja proti nepriateľom svätých obrazov. Ako cisársky splnomocnenec sa zúčastnil VII. všeobecného cirkevného snemu, kde biskupi obdivovali jeho učenosť a zanietenie. Po tomto sneme si stále viac uvedomoval márnosť svetskej slávy. Rozhodol sa zrieknuť verejného života, zložil svoj úrad a s niekoľkými rovnako zmýšľajúcimi mužmi založil kláštor na púšti. Tam sa venoval modlitbe, štúdiu Svätého písma a duchovným cvičeniam, čím sa nepriamo pripravoval na významnú úlohu, ktorá ho ešte čakala.

V roku 806 zomrel svätý Taráz, konštantínopolský patriarcha. Nicefora jednohlasne zvolili za jeho nástupcu. Hoci sa z pokory dlho zdráhal prijať tento zodpovedný úrad, napokon, pod tlakom prosieb veriacich a zodpovednosti za Cirkev, prijal vysviacku. Počas obradu držal v rukách knihu o úcte k obrazom, ktorú sám napísal. Knihu položil za oltár ako symbol svojho záväzku, že toto učenie Cirkvi bude až do smrti verne obhajovať.

Po smrti cisára Konštantína nastúpil v roku 813 na trón cisár Lev, zarytý nepriateľ svätých obrazov. Ten sa snažil vykoreniť ich úctu najprv ľstivými, neskôr násilnými spôsobmi. Najskôr sa pokúsil získať patriarchu Nicefora na svoju stranu lichôtkami a sľubmi. Keď ho však presviedčal, aby upustil od svojej obhajoby svätých obrazov, Nicefor mu rozhodne odpovedal: *„Darmo sa namáhaš, cisár. Nemôžeme meniť prastaré učenie a tradíciu Cirkvi. Úcta k svätým obrazom je v súlade so svedectvom Písma a s najstaršou cirkevnou praxou. Sami obrazoborci uznávajú kríž a Evanjelium, ktoré tiež nie sú Kristom, ale len pripomienkou na neho, podobne ako obrazy.“*

Keď cisár zistil, že lichôtkami nedosiahne svoj cieľ, uchýlil sa k drastickým opatreniam. Rozkázal sňať obraz Ukrižovaného z veľkého kríža nad hlavnou bránou Konštantínopolu a vláčiť ho po meste ako verejnú potupu. Keď sa o tom Nicefor

dozvedel a žiadal cisára, aby potrestal vinníkov, cisár nielenže odmietol, ale zakázal vrátiť obraz na pôvodné miesto a všeobecne držať akékoľvek obrazy v úcte.

Nicefor, predvídajúc následky, povzbudzoval veriacich, aby zotrvali vo viere, a sám sa obrátil k Bohu s prosbou o silu. Cisár však pokračoval v prenasledovaní. Najprv zakázal Niceforovi kázať, potom mu znemožnil vykonávať bohoslužby tým, že mu odňal kostolné nádoby. Napokon nechal nehodných biskupov, ktorí boli obrazoborcami, usporiadať súd, na ktorom požadovali, aby Nicefor zmenil svoje učenie. Patriarcha im však odvážne odpovedal: *„Kto vám dal právo ma súdiť? Pápež alebo patriarcha? Vaše konanie je proti cirkevným zákonom.“*

Napriek jeho argumentom ho biskupi odsúdili, zosadili z úradu a zakázali mu nazývať sa patriarchom. Cisár dokonca najal vrahov, aby Nicefora zabili, ale neuspeli. Namiesto toho ho poslali do vyhnanstva v odľahlom kláštore za morom.

Cisár Lev zomrel v roku 820 a na trón nastúpil Michal Šušlavý, ktorý tiež podporoval obrazoborcov. Prenasledoval kňazov, ktorí odmietali odstrániť obrazy z kostolov, a mnohých uvrhol do väzenia alebo odsúdil na smrť. Biblické výjavy a obrazy svätých na stenách kostolov dal zničiť – zamazať vápnom, rozbiť kladivom či sekerou.

Svätý Nicefor prežil ťažké obdobie vo vyhnanstve a zomrel roku 828 ako sedemdesiatročný starec v kláštore svätého Teodora, ktorý sám založil.

Pozostatky svätého dala cisárovná Teodora preniesť roku 846 do Konštantínopolu.

Poučenie:

Každé učenie katolíckej Cirkvi prináša úžitok, ak mu správne rozumieme, verne sa ho držíme a podľa neho usmerňujeme svoj život. Platí to aj o učení, ktoré nás nabáda ctiť si obrazy, zobrazujúce sväté osoby a udalosti. Svätý Nicefor pre obranu tohto učenia znášal ťažké prenasledovanie a radšej prijal vyhnanstvo a smrť, než by sa spreneveril prastarému učeniu Cirkvi.

Ty však, drahý čitateľ, môžeš bez obáv a pohodlne uchovávať a ctiť si sväté obrazy vo svojom dome. Váž si túto možnosť a využi ju na duchovné dobro. Pozemský život nás neustále strháva k starostiam a roztržitostiam. Často stačí len chvíľa po návrate z kázne alebo po nábožnej modlitbe, aby naša myseľ opäť začala blúdiť a rozptyľovať sa. Napriek pevnému rozhodnutiu venovať sa dlhšie duchovným veciam nás pozemské starosti a úlohy znova vtiahnu do ich kolobehu, až si to ani neuvedomíme.

Nie je preto dobré, keď na ceste domov z pobožnosti, alebo večer po práci, uzrieš svätý kríž či obraz Panny Márie v prívetivej kaplnke? Neprekypí tvoje srdce radosťou, keď doma pohliadneš na obraz, ktorý ti pripomína svätý príbeh, tvojho patróna, alebo svätých Cyrila a Metoda, prvých hlásateľov viery tvojim predkom? Jeden jediný pohľad na takéto obrazy môže byť tichou a vrúcnou kázňou, ktorá pripomenie, čo si počul v kostole, čítal doma, o čom si premýšľal, alebo za čo si prosil v modlitbe.

Mnohí kresťania už našli útechu a posilu počas ťažkej choroby či v hodine smrti, keď ich zrak spočinul na kríži visiacom nad posteľou. Pohľad naň im priniesol pokoj a odpočinok unavenej duši.

II. Sv. Eufrázia, panna (4. stor.)

Medzi dvoranmi cisára Teodosia I. v Konštantínopole, horlivého obrancu katolíckej Cirkvi (379–393), vynikal svojim pôvodom i duchom jeho príbuzný Antigon. S manželkou Eufráziou mali dcéru, ktorú pomenovali po matke Eufrázia. Nábožní rodičia venovali všetku svoju starostlivosť tomu, aby milovanú dcérku vychovali v bázni Božej. Keď mala Eufrázia päť rokov, Antigon zomrel. Cisár, ktorý chcel postarať sa o mladú, iba dvadsaťdvaročnú krásnu vdovu, navrhol jej, aby sa znova výhodne vydala, a určil jej dcérke za ženícha jedného zo svojich dvoranov.

Mladá vdova však odmietla tento sobáš a rozhodla sa, že bude naďalej slúžiť iba Bohu. Aby sa vyhla ďalším naliehaniu, odišla so svojou dcérkou z Konštantínopolu na svoje majetky v Egypte. V tom čase mníšstvo v Egypte mimoriadne prekvitalo. Eufrázia navštevovala miestne ženské kláštory, štedro ich podporovala almužnami a učila sa z príkladu nábožných rehoľníc. Osobitne si obľúbila kláštor v blízkosti svojho majetku, kde žilo viac ako sto panien, ktoré vynikali prísnou disciplínou. Jedli iba raz denne, po západe slnka, chlieb a zeleninu, spali na holej zemi, venovali sa ručným prácam, modlitbám a spevu nábožných piesní. V chorobe i iných súženiach boli príkladne trpezlivé. Svätý život týchto rehoľníc hlboko dojímal vdovu Eufráziu.

Z vďačnosti a úcty k nim zamýšľala zo svojich majetkov zabezpečiť kláštoru ročné dôchodky s podmienkou, aby sa modlili za zosnulého manžela Antigona. Predstavená kláštora však túto ponuku s vďakou odmietla a povedala, že ona aj sestry sa zriekli všetkých pozemských majetkov a pohodlia, aby žili v chudobe a pokore a mohli si zabezpečiť nebeské kráľovstvo. Za Antigona sa však ochotne sľúbili modliť, bez toho, aby prijali akékoľvek iné dary, okrem trošky kadidla a oleja na bohoslužby.

Eufrázia často brávala svoju dcérku do kláštora. Sedemročné dievča si nadmieru obľúbilo tichý a nábožný život rehoľníc. Jedného večera, keď sa matka chystala odísť z kláštora domov, povedala dcéra, že by tam najradšej zostala navždy. Predstavená jej odpovedala: *„Milé dieťa, na tomto mieste nemôže zostať nikto, kto sa naveky nezasľúbil Pánovi Kristovi.“* Dievča sa horlivo obrátilo ku krížu, pobozkalo ho, pokľaklo pred ním a zvolalo: *„Teda sa naveky zasväcujem svojmu milovanému Spasiteľovi a prosím, aby som mohla v tomto kláštore zostať a zomrieť!“*

Predstavená ju za túto horlivosť pochválila, no poznamenala, že život v kláštore je veľmi prísny a také mladé dievča ho nemusí zvládnuť. Malá Eufrázia však bystro a múdro vyvrátila všetky námietky a úpenlivo prosila, aby mohla zostať. Zatiaľ ju so slzami na očiach počúvala jej matka. Po chvíli premýšľania matka dospela k presvedčeniu, že jej dcéra nechce zostať z detského rozmaru, ale z osobitného Božieho vnuknutia. Pristúpila k nej, rozopäla nad ňou ruky, žehnala ju a modlila sa: *„Prijmi teda, Pane, toto moje dieťa pod svoju ochranu! Veď ono miluje a hľadá iba teba!“* Potom ju pobozkala a odovzdala predstaveným kláštora.

Mladá Eufrázia prijala na druhý deň rehoľný habit a s úžasnou oddanosťou plnila všetky predpisy kláštorného života. Jej duchovná vyspelosť ďaleko presahovala jej

mladý vek, a rehoľné sestry hovorili, že toto dieťa si Boh vyvolil a obdaril ho mimoriadnymi milosťami.

Medzitým ovdovená Eufrázia žila na svojom statku ako rehoľníčka. Chudobným a chorým preukazovala skutky kresťanskej lásky, zdržiavala sa mäsa aj vína a prísne sa postila. Horlivo rozjímala a modlila sa, čím sa nábožne pripravovala na smrť. Keď ochorela a pochopila, že sa blíži jej posledná hodina, zavolala k sebe svoju dcéru. Pri lúčení jej povedala: *„Kristus Pán ma už volá, drahá dcéra. Preto do tvojich rúk zverujem všetok svoj majetok, aby si ho využila na Božiu česť a slávu, na dobro svojich blížnych, a aby si raz dosiahla dedičstvo v nebesiach.“*

Keď Eufrázia počula tieto slová, zvolala: *„Beda mi, že osiriem a zostanem opustená!“ Matka ju však utešila: „Nebudeš sirotou, veď Kristus Pán je tvojím otcom i ženíchom. Boj sa Boha, cti si svoje sestry, buď pokorná a chudobná na zemi, aby si bola bohatá v nebi.“*

Po troch dňoch táto nábožná vdova zomrela. Cirkev východného obradu ju spolu s jej manželom Antigonom uctieva ako svätícu a každoročne ju oslavuje 11. januára.

Keď sa cisár Teodosius dozvedel o smrti Eufrázie, poslal jej dcére list, aby jej pripomenul, že ako dieťa bola v Konštantínopole zasnúbená s významným cisárskym dvoranom. Zároveň jej odkázal, že si zachová jeho priazeň a náklonnosť, ktorú preukazoval jej zosnulým rodičom. Rehoľníčka Eufrázia mu však odpísala: *„Vyvolila som si nebeského ženícha, Krista Pána, a nemôžem sa zasnúbiť žiadnemu smrteľníkovi. Prosím len o tú milosť, aby cisár rozdal moje majetky v Konštantínopole chudobným a sirotám, prepustil mojich otrokov na slobodu a odpustil nájomníkom všetky dlhy, aby som bola zbavená všetkých pozemských starostí a mohla nerušene slúžiť svojmu Bohu. Modlite sa za mňa, vy i cisárovná, aby som zostala verne oddaná Kristovi Pánovi.“*

Cisár dal tento list prečítať pred všetkými svojimi dvoranmi a nemohol zadržať slzy. Dvorania jednomyseľne zvolali: „*Naozaj, toto dievča je hodnou dcérou Antigona i Eufrázie, svätý výhonok svätého kmeňa a sláva tvojho vznešeného rodu, cisár!“*

Eufrázia dosiahla v reholi vysoký stupeň dokonalosti. Prísne sa postila, vykonávala aj tie najjednoduchšie domáce práce a považovala sa za služobnicu svojich sestier. Napriek tomu zažívala, ako aj iní Boží vyvolenci, prudké pokušenia. Keď dospievala do krásnej panny, často ju pokúšali myšlienky na krásu a pôžitky sveta, ktorého sa zriekla, a jej srdce bývalo plné nepokoja. V takých chvíľach sa obracala na svoju predstavenú, ktorej úprimne a ochotne vyznávala, čo ju trápi. Od nej dostávala poučenie, útechu i silu na ďalší boj proti pokušeniam.

Vznešená a telesne pôvabná Eufrázia sa takto stala pre všetky sestry krásnym príkladom sebaobetovania, pokory, dobrotivosti a úprimnej nábožnosti. Sestry ju nazývali živým zázrakom. Avšak jedna sestra zaslepená závisťou a žiarlivosťou ju obviňovala, že sa postí a zapiera iba navonok, že predstiera pokoru, no vnútorne je pyšná a márnomyseľná, aby po smrti predstaveného kláštora získala jej miesto.

Eufrázia sa pred tou závisťou poháňanou sestrou vrhla na kolená, prosila ju o odpustenie a odporúčala sa do jej modlitieb. Keď sa o tom dozvedela predstavená, pokarhala spomínanú sestru a na istý čas ju vylúčila zo spoločenstva rehoľníc. Pokorná Eufrázia sa však za ňu tridsať dní modlila a vyprosila jej odpustenie. Týmto naplnila slová apoštola: *„Buďte milosrdní, mierni, pokorní, neodplácajte zlé zlým, ani zlorečenie zlorečením, ale naopak, žehnajte.“* (1 Pt 3, 8–9)

Keď mala Eufrázia tridsať rokov, mala jej predstavená sen, v ktorom videla, že Eufrázia čoskoro zomrie a vstúpi do nebeskej slávy. Všetky rehoľníčky sa z toho veľmi zarmútili a plakali, že stratia takú dobrú sestru. Eufrázia sa, keď sa o tom dozvedela, najprv vyľakala, lebo si myslela, že ešte neslúžila Bohu dokonale. Potom sa však upokojila, prijala sviatosti a po krátkej chorobe zosnula v Pánovi v roku 410. Pochovali ju do hrobu jej svätej matky.

Poučenie:

Sv. Eufrázia nachádzala v pokušeniach úľavu a posilu, keď sa *„zdôverila svojej predstavené a úprimne jej vyznala, čo ju trápi.“* Aké krásne ustanovenie je svätá spoveď, pri ktorej kajúcnik úprimne vyznáva kňazovi, zastupujúcemu Boha, svoje hriechy, pokušenia i duševné zápasy! Chorý človek sa pred lekárom netají svojou chorobou ani nezakrýva pred ním žiadne rany či vredy. Rovnako by mal kresťan duchovnému lekárovi, kňazovi pri spovedi, verne odhaliť stav svojho svedomia a zveriť mu aj všetky svoje pokušenia. Sv. Hieronym píše: *„To, čo lekár nepozná, nemôže vyliečiť, a tak ani spovedník nemôže pomôcť kajúcnikovi, ktorý mu svoje sklony a pokušenia dôkladne a úprimne nevyrozprával.“*

Dňa 13. marca si pripomíname aj pamiatku sv. Nikefora, patriarchu Konštantínopolu, sv. Kenochy, panny škótskej, sv. Roderika a sv. Šalamúna, mučeníkov španielskych, sv. Kristíny, mučeníčky v Perzii, a iných svätých.

14. MAREC

Sv. Matilda, kráľovná (10. stor.)

Do dejín niekdajších polabských Slovanov sa smutne zapísal nemecký kráľ Henrich I., nazývaný Lovec vtákov, súčasník sv. Václava (919–936). Pod zámienkou šírenia kresťanskej viery na nich zaútočil a zahájil proti nim systematickú vyhladzovaciu vojnu, ktorá trvala 250 rokov a takmer úplne vyhubila slovanské obyvateľstvo Polabia. Tento výbojný panovník vtrhol aj do Čiech, hoci nemohol predstierať obvyklú výhovorku, že ide o výpravu na podporu Kristovho evanjelia, keďže Čechy boli v tom čase už kresťanské. Našťastie knieža sv. Václav pochopil veľké nebezpečenstvo, ktoré Čechom hrozilo od chamtivého Henricha, a rozhodol sa podvoliť mu tým, že mu bude odvádzať mierny ročný poplatok. Tým si získal Henrichovu priazeň a dokonca z neho urobil svojho priateľa. Po boku hnevlivého a chamtivého kráľa Henricha stála ako anjel strážny jeho svätá manželka Matilda,

ktorá sa svojou zbožnosťou, miernosťou a láskou snažila krotiť a zušľachťovať jeho drsnú povahu.

Matilda bola dcérou saského grófa Dietricha z Ringelheimu a grófky Reinhildy z rodu dánskych kniežat. Zbožní rodičia ju poslali na výchovu do kláštora v Herforde vo Vestfálsku, kde sa pod vedením opátky Matildy, svojej babičky, zdokonaľovala v nábožnosti a svätých cnostiach. Saský vojvoda Oto Osvietený, počujúc o jej kráse a výbornej povahe, si želal, aby sa stala nevestou jeho syna Henricha. Do Herfordu preto vyslal svojho dôverníka, ktorý mal Matildu vidieť.

Neskôr do kláštora prišiel aj sám Henrich s veľkolepým sprievodom, aby osobne požiadal o Matildinu ruku. Úspešne sa uchádzal o jej priazeň a v roku 913 s ňou uzavrel sobáš. Ako svadobný dar jej daroval mesto Valhausen, so všetkým čo k nemu patrilo. V roku 919 sa Henrich stal nemeckým kráľom, čím sa Matilda stala mocnou kráľovnou.

Táto hodnosť ju však nezaslepila. Zostala skromnou a milosrdnou, pričom si zachovala cnosti, ktoré si osvojila v kláštore – pokoru, miernosť a lásku k blížnym. Často trávila nočné hodiny v modlitbách a svätých rozjímaniach, bola k všetkým láskavá, neváhala vykonávať ručné práce a starostlivo dozerala na svoje služobníctvo, ktoré povzbudzovala k cnostnému životu. Kŕmila hladných, navštevovala a podporovala chorých, a zastávala sa nevinných prenasledovaných.

So svojím manželom žila vo svornosti a svojou dobrotou a trpezlivosťou ho dokázala krotiť. Najväčšiu radosť mala vtedy, keď sa jej podarilo vyprosiť milosť a odpustenie pre väzňov a zajatcov. A prchký Henrich nikdy nedokázal odmietnuť prosby svojej výbornej kráľovnej.

Matilda mala troch synov a dve dcéry, o ktoré sa svedomito starala. Zatiaľ čo kráľ Henrich sa na vojnových výpravách prehášal po cudzine a hnaný panovačnosťou podmaňoval Slovanov, Matilda prebývala v domácom ústraní. Tam učila deti bázni Božej, horlivo sa modlila a ako láskavá matka sa starala o chudobných a nešťastných ľudí. Keď kráľ Henrich roku 936 zomieral, pred dvoranmi a služobníkmi poďakoval Matilde za to, že mu dávala múdre rady, krotila jeho hnev, odvracala ho od nespravodlivosti, nabádala k milosrdenstvu a nábožne vychovávala jeho deti. A keď naposledy vydýchol, Matilda hneď dala slúžiť sväté omše za jeho dušu a prihovorila sa svojim synom Otovi a Henrichovi: *„Prestaňte sa hádať o pominuteľnú kráľovskú dôstojnosť. Pozrite na svojho otca, ako sa všetka pozemská sláva končí. Blažený je*

ten, kto túži po nehynúcich a večných veciach. Preto sa netrápte a nestarajte o to, kto z vás bude vládnuť. Majte na pamäti Pánove slová, že kto sa povyšuje, bude ponížený, a kto sa ponižuje, bude povýšený.“

Telo zosnulého kráľa dala Matilda pochovať v kláštornom chráme v Quedlinburgu v Brandenbursku, ktorý spolu s ním založila. Matilda sa dopustila len jedinej chyby – príliš milovala svojho druhorodeného syna, pekného a uhladeného Henricha, ktorému dávala prednosť pred starším Otom. Preto si želala, aby sa jej miláčik stal kráľom, čo sa však nestalo, pretože umierajúci kráľ Henrich odporučil ríšskym pánom za svojho nástupcu na tróne najstaršieho syna Ota, ktorý bol potom korunovaný v Cáchach. Z toho vznikol medzi oboma bratmi krvavý konflikt. Henrich vyvolal proti Otovi povstanie, ktoré bolo po mnohých bojoch nakoniec potlačené. Tak Matilda pykala za svoju slabosť. Keď spoznala svoju chybu, usilovala sa s plačom a prosbami zmieriť rozhádaných bratov, čo sa jej nakoniec podarilo.

Ovdovelá Matilda odložila kráľovské rúcho a nosila iba jednoduchý odev. Každý deň vstávala za úsvitu a modlila sa celý žaltár, ktorý vedela naspamäť. S príkladnou nábožnosťou sa zúčastňovala svätej omše, pri ktorej zakaždým obetovala chlieb a víno. Svojmu telu nedopriala viac jedla a odpočinku, než bolo nevyhnutne potrebné. Jej dobrota bola nevyčerpateľná; rozdávala almužny bez počítania a ohľadu na svoje príjmy, čo jej však spôsobilo veľké trápenie. Závistliví dvorania, ktorí sa chceli kráľovi zalíškať, mu totiž nahovorili, že Matilda nahromadila z kráľovských príjmov veľký majetok, ktorým plytvá na mníchov, mníšky a zaháľajúcich ľudí. Oto i jeho brat Henrich uverili lichotníkom, odobrali matke jej majetok a dokonca zhabali všetky dary, ktoré určila pre chudobných.

Tak sa kráľovná ocitla v chudobe, no viac ju trápila nevďačnosť jej synov, obzvlášť mladšieho Henricha. Aby ukončila všetky ohovárania, zriekla sa všetkých svojich dedičných majetkov a odišla do svojej rodnej vlasti vo Vestfálsku, kde žila v chudobe a pokore. Duchovní i svetskí páni skoro oľutovali, že dobrá kráľovná odišla, a boli zarmútení nad nevďačnosťou jej synov. Obrátili sa na kráľovnú Editu, aby presvedčila svojho manžela, aby Matildu privolal späť a správal sa k nej láskavo. Kráľ Oto si uvedomil, že spolu s matkou od neho odišlo aj Božie požehnanie, uznal svoju chybu a poslal k nej posolstvo s pozvaním, aby sa vrátila. S bratom Henrichom jej vyšli naproti. Keď obaja bratia uvideli svoju matku, zosadli z koní, pokľakli pred ňou a prosili o odpustenie. Matilda ich objala a so slzami povedala: *„Upokojte sa. Keby som si túto skúšku pre svoje hriechy nezaslúžila, Boh by ju na mňa nedopustil!“* Odvtedy žila Matilda so svojimi synmi v láske a nerušenej svornosti.

V roku 955 dostala v Quedlinburgu správu, že jej miláčik, syn Henrich, zomrel. Od tej chvíle bola pre tento svet úplne mŕtva. Neustále nosila smútočné rúcho, vyhýbala sa všetkým zábavám, neprestajne sa modlila a konala skutky kresťanskej lásky. V Quedlinburgu zriadila tri zbory spevákov a speváčok, aby sa striedavo v kláštornom chráme spievali žalmy a posvätné piesne. Dala si denne predčítať evanjeliá a životy svätých. Dvakrát denne rozdávala almužnu a posielala núdznym a chorým zo svojho stola tie najlepšie jedlá. Kamkoľvek šla, jej služobníci niesli dary pre Božie chrámy a pokrmy pre chudobných. Na cestách sa modlila spolu so svojimi služobníčkami a

obdarúvala každého žobráka, ktorého stretla. V zime rozdávala chudobným palivá a nariaďovala, aby sa pri cestách vo dne i v noci udržiaval oheň, aby sa pocestní a žobráci mohli zahriať. Každú sobotu, v predvečer veľkých sviatkov aj v deň výročia smrti svojho manžela, pripravovala chudobným teplé kúpele a sama im slúžila. Vo všedné dni usilovne vykonávala rôzne ručné práce, aby, ako hovorila, nejedla svoj chlieb zadarmo. V zasvätené dni čítala nábožné knihy.

S prispením manžela a svojho syna založila Matilda niekoľko panenských kláštorov, z ktorých najväčšiu starostlivosť venovala kláštoru v Quedlinburgu, kde odpočíval jej zosnulý manžel a kde si sama vyvolila miesto posledného odpočinku. Záver svojho života strávila neúnavnou starostlivosťou o svoje kláštory a výchovou svojich vnukov a vnučiek. Jej najmladší syn Bruno sa stal arcibiskupom v Kolíne nad Rýnom a vnuk Vilhelm arcibiskupom v Mohuči.

V roku 965 sa cisár a kráľ Oto vracal z cesty do Ríma a navštívil brata, arcibiskupa v Kolíne. Tam sa stretol aj so svojou matkou Matildou a sestrou, francúzskou kráľovnou. Odtiaľ ho Matilda zaviedla do svojho novozaloženého kláštora v Nordhausene (neďaleko Erfurtu), aby mu ho ukázala. Tam sa cisár Oto a jeho ovdovená matka naposledy videli. Spolu boli na svätej omši, po ktorej matka odprevadila syna ku koňovi. Lúčili sa pri bráne kláštora, kde sa dlho plačúci objímali, až kým sa cisár nevyhupol na koňa. Matilda sa potom vrátila do chrámu, kde pokľakla a pobozkala miesto, na ktorom sa syn modlil počas omše. Keď sa o tom cisár dozvedel, rýchlo zosadol z koňa, vrátil sa do chrámu a zvolal: *„Drahá matka, ako sa vám odplatím za túto vašu lásku?“* Matilda vstala, požehnala mu a povedala: *„Choď v pokoji, a ak už viac neuvidíš moju tvár, modli sa za moju dušu!“*

Predvídajúc svoju smrť sa Matilda odobrala do kláštora v Quedlinburgu, kde z rúk svojho vnuka Vilhelma, arcibiskupa z Mohuče, prijala posledné sviatosti. Potom si dala položiť na zem na žinené rúcho, hlavu si posypala popolom a usnula v Pánovi dňa 14. marca 968. Jej telo bolo pochované vedľa zosnulého manžela, kráľa Henricha I. Život tejto svätej kráľovnej dal spísať jej pravnuk, cisár Henrich II. Svätý.

Poučenie:

Sv. Matilda zakúsila od svojich nevďačných synov trpký nevďak, ktorý ticho a trpezlivo znášala, až kým si synovia neuvedomili svoju vinu, neodprosili ju a nesnažili sa napraviť jej spôsobené krivdy. Takto sa správa voči hnevlivým ľuďom každý zbožný a zrelý kresťan. Keď nám niekto v hneve ublížil, snažme sa ho prekonať pokojom a tichosťou, potlačme v sebe akúkoľvek zlosť a buď mlčme, alebo hovoríme s ním opatrne a láskavými slovami.

Ten, kto malý plamienok rozdúchava, z neho urobí skazu prinášajúci oheň, a podobne ten, kto jedná s hnevlivým človekom príkro, roznieti jeho hnev a dá mu takto ďalšiu príležitosť k hriechu. Hnevlivý človek sa podobá opilcovi, ktorý v opitosti nie je schopný rozumu a nevie, čo robí. Najlepšie je takého človeka nechať, kým nevytriezvie. A tak konajme aj s hnevlivým človekom, znášajúc ho a čakajúc, kým sa z hnevu spamätá. *„Ak budeš na iskru fúkať, rozhorí sa ako oheň; ak na ňu fúkneš, uhasí sa – a oboje to pochádza z tvojich úst.“* (Sir 28,14)

Dňa 14. marca sa taktiež slávi pamiatka sv. Leobina, biskupa Chartres, sv. Innocenta, biskupa Verony, sv. Pionia, mučeníka v Antiochii a ďalších.

15. MAREC

Sv. Longin, mučeník (1. stor.)

Pán Ježiš predpovedal o sebe, že keď bude vyzdvihnutý od zeme, všetkých pritiahne k sebe. (Jn 12, 32). Tieto slová sa najprv naplnili na stotníkovi, ktorý velil vojakom strážiacim na Kalvárii, keď bol Spasiteľ ukrižovaný. Podľa starobylého podania sa tento stotník volal Longin a bol pohanom, pochádzajúcim z Cézarey v Kapadócii. Nepoznal pravého Boha ani netušil, že Ježiš Kristus je Syn Boží a Vykupiteľ sveta.

Božia milosť ho však na Kalvárii osvietila a priviedla k viere. Videl Spasiteľa, ktorý ako nevinný baránok podstúpil potupnú smrť a s nesmiernou tichosťou a trpezlivosťou znášal hrozné utrpenie. Počul jeho slová odpustenia adresované nepriateľom, za ktorých sa modlil, a bol svedkom nežnej lásky, ktorú prejavil vo svojej poslednej hodine svojej presvätej matke. Tieto udalosti mocne zasiahli Longinovo srdce.

Keď Spasiteľ vydýchol a nastalo zatmenie slnka, zem sa zatriasla, skaly sa roztrhli, hroby sa otvorili a mnohí zosnulí svätí vstali, Longin sa naplnil úžasom. Osvietený lúčom viery sa bil do pŕs a zvolal: *„Naozaj, tento bol Syn Boží!“* (Mt 27, 54). Jeho viera bola spečatená slávnym zmŕtvychvstaním ukrižovaného Spasiteľa. Od tej chvíle sa stal novým človekom. Vzdal sa vojenskej hodnosti, vrátil sa do svojho rodiska a začal medzi svojimi krajanmi šíriť radostnú zvesť o Kristovi. Dvaja jeho bývalí spolubojovníci, ktorí spolu s ním uverili a opustili vojsko, sa stali jeho horlivými pomocníkmi. Za túto činnosť boli všetci traja predvolaní na súd, vypočúvaní, odsúdení na smrť a popravení mečom. Tak získali za svoju vieru v Ježiša Krista slávnu korunu mučeníctva.

Sv. Longin bol v minulosti uctievaný aj u nás. V roku 1410 nechal vyšehradský prepošt Václav z Buřenic, patriarcha Antiochijský, preniesť z Ríma pozostatky tohto mučeníka, ktoré boli uložené v kapitulnom chráme na Vyšehrade. Tu sa každoročne 15. marca slúžila slávnostná svätá omša a udeľovali sa odpustky. Tento chrám dodnes uchováva oltár sv. Longina.

Ďalšou pamiatkou úcty starých Čechov k sv. Longinovi je starobylá románska kaplnka sv. Longina na Rybníčku v Prahe, ktorá je dnes odsvätená.

Dňa 15. marca si tiež pripomíname sv. Zachariáša, pápeža, sv. Aristobula, mučeníka, sv. Matronu, pannu a mučeníčku, sv. Mikandra, mučeníka a ďalších svätých.

16. MAREC

I. Sv. Julián, kňaz a mučeník (4. stor.)

Sv. Julián sa narodil v meste Anazarbe v Cilícii. Jeho otec bol pohan, ale matka, pobožná kresťanka, od útleho detstva vyučovala syna vo viere a spásnom učení Ježiša Krista. Pre svoju múdrosť, nepoškvrnený život a horlivosť vo viere bol Julián už ako mladý vysvätený za kňaza, čo vtedy nebolo zvykom.

Ako kňaz dosahoval veľké úspechy v duchovnom vedení zverenej obce, pričom jeho učenie a príklad si získali veľkú úctu veriacich. Táto úcta však vyvolala nenávisť pohanov, ktorí hľadali spôsob, ako Juliána obviniť. Príležitosť sa im naskytla, keď cisár Diokleián vydal krutý rozkaz s cieľom vykoreniť kresťanstvo buď zvádzaním od viery, alebo brutálnymi mukami.

V duchu tohto nariadenia začal miestodržiteľ v Cilícii prenasledovať kresťanov, pričom sa zameral na Juliána ako hlavného predstaviteľa kresťanov v regióne. Dal ho zatknúť a postaviť pred súd. Hneď pri prvom výsluchu zistil, že Juliánovu pevnú vieru nezlomí obyčajnými metódami, a preto sa rozhodol uvrhnúť ho do dlhodobého trýznenia. Po celý rok Juliána vláčili v okovách z jedného miesta na druhé a opakovane ho predvolávali na súd.

Napriek vyhrážkam a hrozbám najukrutnejších múk sv. Julián neustále vyznával, že verí v Pána Ježiša Krista a odmieta pohanských bohov. Miestodržiteľ dúfal, že Juliánova vytrvalosť časom povolí pod ťarchou utrpenia, no stal sa pravý opak. Ako zlato, ktoré sa v ohni stáva čistejším, aj Juliánova duša sa ešte viac očisťovala a jeho horlivosť rástla. Utrpenie považoval za najväčšiu česť a slávu, akou môže osláviť svojho Spasiteľa.

Zaslepený miestodržiteľ sa mylne domnieval, že týmto mučením odradí kresťanov od ich viery a pohanov podnieti k väčšej nenávisti. Z Božieho zásahu sa však stal

pravý opak. Ako vôňa kvetu preniká okolím, keď ho prenášame z miesta na miesto, tak aj Julián, vláčený po celej Cilícii, všade šíril ohlas svojej viery. Podobne ako apoštol Pavol mohol vyhlásiť: *„Chvála buď Bohu, ktorý mi vždy dáva víťazstvo v Kristu a vôňu svojej známosti rozširuje skrze mňa na každom mieste.“*

Týmto utrpením miestodržiteľ nevedomky uvil Juliánovi ešte slávnejšiu mučenícku korunu. Svet sa nielen dozvedel o jeho svätom boji, ale mnohí ho videli na vlastné oči. Kresťania boli posilnení jeho príkladom a mnohí pohania, obdivujúc jeho vytrvalosť a pevnosť, otvorili svoje srdcia pravde a prijali spásnu vieru.

Miestodržiteľ nakoniec stratil trpezlivosť skôr, než by sa mu podarilo zlomiť pevnosť a vieru svätého mučeníka. V meste Egei zvolal nový súd s cieľom ešte raz prerokovať Juliánov prípad. Keď však Julián aj pred týmto súdom neochvejne vyznával svoju vieru, suroví kati ho napadli ako divá zver. Železnými hákmi trhali jeho telo, lámali mu kosti, bili ho a pálili rozžeraveným železom. Napriek týmto mukám sv. Julián stále opakoval: *„Verím v Ježiša Krista.“*

Keď miestodržiteľ pochopil, že namiesto víťazstva nad svätým získava len hanbu pred ľudom, začal uvažovať, akou mimoriadne krutou smrťou by Juliána pripravil o život. Rozhodol sa pre metódu trestu, ktorá bola taká strašná, že ju aj Rimania používali iba zriedka – na otcovrahov. Kati bezodkladne priniesli veľké vrece, naplnili ho pieskom a jedovatými hadmi, škorpiónmi, jaštericami a inými nebezpečnými plazmi. Potom doň vložili Juliána, ťažko doráňaného na celom tele, vrece zašili a hodili do mora.

Časom morské vlny vyplavili sväté telo na breh. Kresťania ho s úctou a v tichosti pochovali na dôstojnom mieste. Neskôr boli jeho pozostatky prenesené do Antiochie a uložené v kostole, ktorý bol postavený na jeho počesť.

Poučenie:

Sv. Ján Zlatoústy vo svojej reči na pamiatku sv. Juliána zdôrazňuje úctu, ktorú by sme mali prejavovať svätým mučeníkom, týmito slovami: *„More ho (sv. Juliána) pohltilo, nie aby zahynul, ale aby získal korunu a jeho umučené telo sa k nám vrátilo ako korunované. Jeho pozostatky sú najvzácnejším pokladom, ktorý máme, pretože sú zdrojom nespočetných milostí. Boh nám dáva svojich mučeníkov: ich duše prijíma do neba a telá ponecháva nám, aby sme v ich svätých pozostatkoch mali pripomienku ich cnosti a povzbudenie k nej. Vidieť krvavé nástroje víťazného bojovníka môže zapáliť odvahu každého z nás, pripraviť nás na boj za cnosť a za vieru. Ale pohľad na sväté telo mučeníka, ktoré bolo hodné dokrvácať za Krista, by mal ešte viac inšpirovať aj tých najslabších a prebudiť v nich odhodlanie. Boh nám ponecháva telá svätých, aby sme sa povzbudili k spásonosnému rozjímaniu a posilnili svoje krehké sily. Mučeníci nepotrebujú našu úctu na zvýraznenie svojej slávy – tú im udeľuje Boh nebeským oslávením a zázrakmi. Čo som povedal o sv. Juliánovi, nemá za cieľ zvelebovať ho, ale skôr povzbudiť vás. Musíme nielen putovať k pozostatkom svätých mučeníkov, ale predovšetkým ich nasledovať. Len vtedy opravdivo ctíme mučeníkov, keď nielen uctievame ich relikvie, ale aj napodobňujeme ich stálosť a*

vytrvalosť. To je cieľ, ktorý Cirkev pri úcte ku svätým sleduje, a ktorý dáva tejto úcte skutočnú a vysokú hodnotu.“

II. Sv. Patrik, apoštol Írska (4. stor.)

Zelený ostrov Írsko, nazývaný niekedy Erin (v latinčine Hibernia), nebol nikdy podmanený dobyvačnými Rimanmi. Divoké keltské obyvateľstvo, ktoré tam žilo pod vlastnými kráľmi a kniežatami, nemalo takmer žiadne styky s inými národmi, okrem častých lúpežných výprav na pobrežie blízkej Anglicka.

Na začiatku 5. storočia sa na tomto ostrove už nachádzali niektorí kresťania. Pápež Celestín I. preto v roku 431 vyslal do Írska biskupa Paladia so štyrmi ďalšími misionármi. Ich výprava však nemala úspech – či už preto, že drsní obyvatelia tvrdohlavo zotrvávali v pohanstve, alebo preto, že misionári nepoznali ich jazyk a zvyky. Neuspeli, a preto túto krajinu čoskoro opustili.

Skutočným apoštolom Írska sa stal sv. Patrik, ktorý s obdivuhodnou rýchlosťou rozšíril vieru Kristovu na tomto ostrove. Tak upevnil a zveľadil kresťanstvo, že sa Íri čoskoro zaradili medzi najvýznamnejšie katolícke národy. Patrik (latinsky Patricius) sa narodil koncom 4. storočia (okolo roku 377) v dedine Bonavena, pravdepodobne na mieste dnešného Kil Patrik neďaleko hlavného mesta Glasgowa v Škótsku. Toto územie vtedy patrilo k Rímskej Británii. Jeho otec Kalpurnius bol diakonom a matka Konchesa údajne príbuznou sv. Martina, biskupa z Tours.

Keď mal Patrik 16 rokov, morskí lúpežníci ho zajali na statku jeho rodičov a spolu s niekoľkými krajanmi ho odvliekli do Írska, kde ho predali ako otroka pohanskému kniežaťu. Mladý Patrik, vychovaný v pohodlí, musel v otroctve pásť stáda, znášať hlad a trpieť nepohodlie. Táto bieda sa však stala prostriedkom jeho duchovnej dokonalosti. Až do tej doby mal Patrik len slabú vieru a staral sa málo o svoju spásu, zaujímajúc sa viac o svetské veci. Pod krutým jarmom otroctva sa však celkom zmenil. Odtrhnutý od rodičovského domu a v chladnej cudzej krajine, kde ho nikto nemiloval, obrátil sa k Bohu. Našiel útechu a silu v modlitbe, naučil sa pokore a trpezlivosti a so smútkom prijímal svoj stav.

Každé ráno vstával pred východom slnka na modlitbu, nehľadiac na sneh, zimu, dážď či akékoľvek nepriaznivé podmienky. Čím smutnejší bol jeho osud, tým viac sa jeho láska k Bohu rozpaľovala a tým pevnejšie dôveroval v Boha. Takto prežil šesť rokov v otroctve, počas ktorých sa naučil dokonale írsky jazyk a spoznal zvyky i mravy

krajiny. Otroctvo sa mu tak stalo školou, v ktorej sa podľa Božej vôle nevedomky pripravoval na svoje budúce poslanie.

Medzitým v ňom stále silnela túžba po rodičoch a domove. Horlivo prosil Boha o vyslobodenie. Jednej noci mal sen, v ktorom mu bolo prisľúbené, že čoskoro unikne zo zajatia. Pohnutý túžbou po domove utiekol Patrik od stáda, ktoré pásol, a vydal sa k moru. Našiel loď pripravenú na odchod, nalodil sa a po troch dňoch pristál na brehu svojej vlasti. Spolu s posádkou vystúpil na pevninu, aby hľadali potravu, ale krajina bola spustošená častými vpádmi lúpežných Piktov a ľudia ju opustili.

Blúdili celé dni vyhladovaní. Nakoniec si námorníci spomenuli na Patrikove rozprávanie počas plavby o všemohúcnosti a dobrote Božej. Obrátili sa na neho: *„Ak je tvoj Boh taký mocný a milostivý, prečo ho nepožiadaš o pomoc? Modli sa za nás, aby sme nezahynuli hladom.“* Patrik im odpovedal, že Boh im určite pomôže, ak sa k nemu všetci úprimne obrátia. Urobili tak a čoskoro našli stádo diviakov, z ktorých mäsa sa živili, kým nedorazili do úrodnejšej oblasti obývanej ľuďmi.

Patrik sa po rokoch opäť stretol so svojimi rodičmi, no už o tri mesiace ho suroví Pikti opäť zajali. Po dvojmesačnom zajatí získal slobodu a vrátil sa do vlasti. Okrem toho zažil aj ďalšie ťažkosti – bol zajatý morskými lúpežníkmi a predaný do otroctva v Galii. Oslobodili ho však kresťanskí kupci, jeho krajania. Počas týchto strastí Patrik neustále myslel na úbohých pohanov v Írsku, medzi ktorými strávil šesť rokov v otroctve. Hoci si jeho rodičia priali, aby zostal doma, Patrik vo svojom srdci jasne počul Boží hlas, ktorý ho nabádal, aby sa zmiloval nad Írskom. Uvedomil si, že tento hlas k nemu hovorí Boh, ktorý ho oslobodil, aby sa stal misionárom pohanských Írov.

Prekonal odpor svojich príbuzných a odišiel za sv. Germanom, biskupom z Auxerre, aby sa pripravil na kňazské povolanie. Keď sa sv. German vybral do Anglicka, aby bojoval proti heretikom, Patrik ho sprevádzal. Neskôr ho sv. German vysvätil za kňaza. Na jeho odporúčanie poskytol pápež Celestín I. Patrikovi v roku 432 poverenie a poslal ho s niekoľkými spoločníkmi do Írska, aby hlásali vieru Kristovu. Predtým bol Patrik v Galii, v meste Evreux, vysvätený za biskupa.

Šíriť vieru v Írsku bolo nesmierne náročné. Íri boli slobodomyseľný, divoký a lúpežnícky národ, ktorý nenávidel cudzincov. Verne lipli na svojich pohanských poverách a zvykoch. Celý ich rodinný i spoločenský život bol úzko prepletený s pohanstvom, ktorého vášnivými obrancami boli pohanskí kňazi – druidi, a národní speváci – bardovia. Tí počas verejných slávností ospevovali skutky údajných bohov a hrdinov. Úspešne šíriť vieru medzi takýmto národom mohol len misionár, ktorý dôverne poznal ich jazyk, náboženstvo, zvyky a mravy a ktorý bol obdarený neobyčajnou múdrosťou, vytrvalosťou, trpezlivosťou a láskou k blížnym. Takýmto misionárom bol sv. Patrik.

Nedbajúc na protivenstvá a prekážky, prešiel Patrik celý ostrov, vnikol aj do najodľahlejších končín a pustatín, kdekoľvek žili ľudia, a s apoštolskou horlivosťou hlásal pohanom kresťanskú vieru. Jeho láskavé správanie a opatrnosť si čoskoro získali všeobecnú priazeň. Ľudia sa k nemu zhromažďovali a dychtivo počúvali jeho slová. Napriek tomu, že druidi a bardovia podnecovali ľudí proti kresťanskému

misionárovi, ostrovania ich podnecovanie ignorovali. Opúšťali modly, divokí lovci i bojovníci odkladali zbrane a synovia a dcéry kniežat a kráľov opúšťali svoje domovy, aby mohli nasledovať Patrika a počúvať ho.

Sv. Patrik pokrstil v Írsku tisíce pohanov. Aby si získal kniežatá, navštevoval ich domovy, nakláňal si ich darmi a vyučoval ich deti. Takto priviedol k svätej viere mnohých synov a dcéry najvýznamnejších rodín v krajine. Pokrstených Írov učil čítať a písať a najtalentovanejších z nich vysväcoval za kňazov, čím ich ustanovoval za svojich spolupracovníkov na Pánovej vinici.

Patrik si dobre uvedomoval národnú povahu Írov, preto postupoval opatrne. Pohanské zvyky a zriadenia nezakazoval násilne, ale namiesto nich zavádzal cirkevné slávnosti a inštitúcie. Týmto spôsobom dosiahol, že mnohí bardovia a druidi sa stali kresťanskými mníchmi a pohanské kňažky – druidky – po krste žili spoločne ako reholníčky. Sv. Patrik neúnavne zakladal v Írsku mužské aj ženské kláštory, kde sa mládež vzdelávala vo svätej viere a v užitočných vedomostiach pre život, pričom bola vychovávaná v bázni Božej.

Najhorlivejšími mníchmi a reholníčkami boli často bývalí druidi a druidky, ako aj synovia a dcéry írskych veľmožov. Z bardov, ktorých sv. Patrik obrátil, bol najvýznamnejší Dubrach Mac Volubair, ktorý svojimi piesňami oslavoval kresťanskú vieru a šíril ju medzi ľuďmi.

Za pomerne krátky čas rozšíril sv. Patrik kresťanskú vieru po celom Írsku a spolu so svojimi spolupracovníkmi obrátil väčšinu obyvateľov krajiny. V roku 455 postavil v oblasti zvanej Macha chrám, okolo ktorého neskôr vyrástlo mesto Armagh. Tam zriadil sv. Patrik svoje biskupské sídlo a jeho nástupcovia – írski primasi a arcibiskupi – tam sídlia dodnes.

Zo svojich spolupracovníkov vysvätil sv. Patrik tridsať kňazov za krajinských biskupov. Ku koncu svojho života s nimi zvolal dva cirkevné snemy, ktoré mali za cieľ podporiť náboženský život v Írsku. Obrátení Íri si sv. Patrika veľmi vážili ako svojho duchovného otca a často mu ponúkali rôzne dary. On ich však odmietal, hovoriac, že chudoba je najistejšou cestou k spáse a že aj Kristus sa stal pre nás chudobným.

Patrik sa veľmi staral o rozkvet írskej Cirkvi a statočne chránil svojich veriacich pred všetkými prenasledovateľmi. Keď knieža Korotich, ktorý sa stal kresťanom, naďalej žil pohanským spôsobom, vtrhol do krajiny, kde sv. Patrik práve udeľoval krst. Korotich zavraždil niekoľkých novoobrátencov a ďalších odviedol do zajatia. Sv. Patrik proti nemu razantne vystúpil – poslal k nemu poslov, aby ho žiadali o prepustenie zajatcov. Keď knieža odpovedal posmešne, Patrik napísal okružný list, v ktorom podrobne opísal jeho zločiny, pokarhal ho a vyobcoval z Cirkvi. Zároveň vyzval jeho poddaných, aby s ním prerušili styky, kým sa nepokorí pred Bohom a neprepustí zajatých kresťanov.

Sv. Patrik neúnavne napomínal neposlušných a vzdorovitých veľmožov, pripravený znášať pre vieru aj zajatie či smrť. Počas celých rokov svojho apoštolského pôsobenia v Írsku žil skromne a prísne. Až do svojich 55 rokov chodil všade pešo; až

neskôr, už oslabený vysokým vekom, sa nechal voziť. Dve tretiny každej noci venoval modlitbám a rozjímaniu, pričom oddychoval len krátko na kamennej podlahe. Nebránil sa ani manuálnej práci a zaoberal sa písaním.

Na sklonku života napísal spis *„Vyznanie“,* v ktorom dojemnými slovami opísal zázračné udalosti svojho života, milosti a dobrodenia, ktoré mu Boh preukázal, rozsiahlu činnosť i utrpenie a prenasledovanie, ktoré musel znášať. Na konci tohto diela napísal: *„Kiež by mi Boh vo svojej milosti doprial, aby som nikdy nestratil ten ľud, ktorý si získal na končinách zeme. Nech mi je dopriate vytrvať a zostať verným svedkom Boha až do smrti. A ak som z lásky k Bohu vykonal niečo dobré, nech mi umožní preliať za neho svoju krv!“*

Tohto veľkého šíriteľa svätého evanjelia medzi pohanmi Boh oslávil už na zemi zázrakmi a proroctvami, ktoré boli jednou z hlavných príčin, že apoštolská práca svätého Patrika priniesla také bohaté ovocie. Keď svätý Patrik v roku 432 prišiel do Írska, tento ostrov bol zahalený temnotou pohanstva. Aká obdivuhodná zmena nastala jeho apoštolským pôsobením! S akou radosťou osemdesiatročný svätec hľadel na plody svojej 32-ročnej práce medzi írskym národom! Celý ostrov už osvetľovalo jasné svetlo Kristovej viery; celé Írsko bolo posiate chrámami, kláštormi a kresťanskými školami. Množstvo biskupov, kňazov, mníchov a rehoľníčok sa staralo o náboženské vzdelanie a posväcovanie ľudu. Tak sa svätý Patrik mohol pokojne pripravovať na smrť. Ako viac ako osemdesiatročný starec zomrel v Pánovi v meste Down v najsevernejšej oblasti írskeho Ulsteru. Presný deň a rok jeho úmrtia nie je možné presne určiť. Jeho pamiatka sa slávi 17. marca.

Poučenie:

Semená zasiate svätým Patrikom na Zelenom ostrove priniesli najkrajšie ovocie. Nástupcovia a žiaci svätého Patrika kráčali v jeho šľapajach a spôsobili, že Írsko bolo po stáročia pre svoje nábožné obyvateľstvo, početné chrámy a kláštory, výborné rehoľné školy a množstvo významných svätcov všeobecne nazývané *„Ostrovom svätých“.* Zo žiakov svätého Patrika sa preslávili najmä jeho nástupca vo funkcii biskupa svätý Benen (Benignus) a svätý Kleran (Kenerin), zakladateľ kláštora a biskupstva v Clonmacnoise, ktorého Íri nazývajú prvorodeným zo svojich domácich svätcov. Slávnym zakladateľom kláštorov v Írsku bol svätý Finian, biskup z Clonardu, zakladateľ významnej školy Clonardskej, z ktorej vyšlo mnoho svätých a učených mužov. O Luanovi, odchovancovi kláštora v Bangore, sa hovorí, že v šiestom storočí sám založil v Írsku sto kláštorov.

Medzi sväticami írskeho národa vynikla najmä svätá Brigita, opátka, ktorá založila slávny panenský kláštor v Kildare, ktorý sa stal materským kláštorom pre mnohé ďalšie írske kláštory. Íri si ctia svätú Brigitu ako svoju divotvorkyňu a patrónku a šírili úctu k nej po celej katolíckej Cirkvi. Z Írska vychádzali po stáročia horliví hlásatelia kresťanskej viery, najmä do Nemecka, a kresťanské školy na tomto ostrove boli také preslávené, že Frankovia, Galovia, Briti a Anglosasi do nich posielali svoje deti. Írsky národ si vždy zachoval dedičstvo svätého Patrika – katolícku vieru – aj proti násilníckym protestantským Angličanom. Za túto vieru bojoval, podstupoval

mučeníctvo a dodnes sa jej verne drží. Íri si svojho prvoučiteľa, svätého Patrika, uctievajú v požehnanej pamäti a oslavujú ho 17. marca nadšene a hlučne po celej krajine, najmä vo svojom hlavnom meste Dubline.

V ten deň nosia v rukách a za klobúkmi kytice ďateliny na pamiatku, že svätý Patrik, keď ľudia nechápali učenie o najsvätejšej Trojici, odtrhol trojlístok ďateliny a na ňom sa im snažil vysvetliť toto tajomstvo viery. Aj v Prahe bol svätý Patrik kedysi známy a oslavovaný. Za vlády krvilačnej protestantskej anglickej kráľovnej Alžbety, keď boli úbohí Íri pre svoju stálosť v katolíckej viere vraždení, ožobračovaní a privádzaní na pokraj zúfalstva, írski františkáni (hibernskí) v roku 1599 utiekli z vlasti do Holandska, kde si v Louvaine založili kláštor a seminár pre katolíckych mladíkov z Írska, Anglicka a Škótska. Odtiaľ prišli v roku 1630 do Prahy, kde si naproti Prašnej bráne na mieste bývalého benediktínskeho kláštora u svätého Ambróza založili chrám Nepoškvrneného Počatia Panny Márie s kláštorom, ktorý sa stal plodným semenišťom katolíckych misionárov. Tí odtiaľ odchádzali do nešťastného, protestantskými Angličanmi prenasledovaného Írska, kde horlivo pôsobili na vinici Pánovej. Vo svojom pražskom chráme mali Hiberni oltár svätého Patrika, ktorého každoročne 17. marca oslavovali.

Dňa 16. marca sa slávi pamiatka svätého Juliána, kňaza a mučeníka v Antiochii, svätého Cyriaka, diakona, a rímskych mučeníkov, svätej Benedikty, opátky z Assisi, svätého Papy, mučeníka a ďalších.

17. MAREC

Bl. Ján Sarkander, kňaz a mučeník (16. stor.)

Bludmi Wycliffa, ktoré boli za vlády kráľa Václava IV. prenesené z Anglicka do Prahy, bola svätováclavská vinica v Čechách hrozne spustošená. Český národ, od vekov vzorovo katolícky, sa nakazil kvasom vzbury proti Cirkvi svojich otcov; z Wycliffových bludov vzišlo husitstvo so všetkými jeho sektami, ktoré zatiahli Čechov do strašných náboženských zmätkov a vojen. Väčšina oklamaného národa sa napokon dostala pod vplyv nemeckého protestantizmu. Na hrade sv. Václava v Prahe sa usadil kalvínsky falošný kráľ Fridrich Falcký, a víťazné protestantstvo sa už chystalo úplne vykoreniť katolícku vieru v Čechách a na Morave.

V tomto čase oslávil na Morave katolícku Cirkev mučeník Boží, blahoslavený Ján Sarkander, ktorý sa v zbore svätých našich krajanov skvie vedľa sv.

Jána Nepomuckého, keďže aj on podstúpil mučenie a krutú smrť za zachovanie spovedného tajomstva. Tento blahoslavený pochádzal zo vznešených poľských rodičov: šľachtica Gregora Sarkandera a jeho manželky Heleny z rodu Gureckých z Kornice. Narodil sa 20. decembra 1576 v meste Skoczów v Sliezsku ako najmladší zo štyroch bratov. Keď mu v roku 1589 zomrel otec, ovdovená matka sa s ním presťahovala do Příbora na Morave, kde našla prístrešie u príbuzných.

V Příbore Ján navštevoval asi tri roky školu, potom ho poslali do latinských škôl k jezuitom v Olomouci. Tam sa šesť rokov usilovne učil, vstúpil do mariánskej družiny, vynikal nábožnosťou a bol svojim spolužiakom vzorom nepoškvrnenej čistoty srdca. Po absolvovaní latinských škôl odišiel Ján v roku 1600 na katolícku univerzitu v Prahe, ktorú spravovali jezuiti, a v roku 1603 získal titul doktora filozofie.

V Prahe bol chovancom výborného seminára sv. Václava, založeného v roku 1559 jezuitmi, kde si upevnil katolícke zásady a ušľachtilé kresťanské cnosti. Do Prahy prišiel v ťažkej dobe, keď za vlády slabomyseľného cisára Rudolfa II. protestantské sekty čoraz krutejšie utláčali katolíkov. No práve vtedy sa skupina verných českých katolíkov zjednotila do pevného a odvážneho spoločenstva, ktoré horlivo bránilo vieru sv. Václava vo vlasti.

Najmä mariánska družina, založená v roku 1575 jezuitom Edmundom Kampianom pri Klementínskej koleji v Prahe, sa stala pevnou baštou obrany katolíckej viery v Čechách. Z tejto družiny vyšlo množstvo výnimočných katolíckych mužov, ktorí vo svojich povolaniach radostne hlásali svoju vieru, odvážne ju bránili a bojovali proti bludárom. Do tejto družiny vstúpil aj Ján Sarkander a zoznámil sa tam s mnohými mladíkmi a mužmi, ktorí neskôr významne ovplyvnili udalosti vedúce k víťazstvu katolíckej viery nad sektárstvom v Čechách.

Tu Sarkander zatúžil po kňazskom povolaní, nehľadiac na to, že sektári prenasledovali katolíckych duchovných s veľkou nenávisťou. Videlo sa mu, že žatva na Pánovej vinici bola hojná, ale robotníkov bolo málo, a že Čechy i Morava boli plné dravých vlkov, ktorí ohrozovali malé stádo veriacich katolíkov. Pripravený modlitbou a rozjímaním odišiel Ján v roku 1604 na teologické štúdiá do Štajerského Hradca, kde ho opäť sprevádzali jezuiti. Tam vstúpil do miestnej mariánskej družiny, dosiahol doktorát z teológie a okolo roku 1608 bol vysvätený za kňaza.

Olomoucký biskup kardinál Dietrichstein ustanovil mladého kňaza Jána Sarkandera za kaplána v Opave, kde jeho starší brat Mikuláš bol dekanom. Po čase bol preložený do Charvát pri Olomouci, kde si svojou horlivosťou a dobrotivosťou získal všeobecnú obľubu. Neskôr pôsobil ako kaplán v Uničove, kde sa na krátky čas stal farárom. V rokoch 1610 až 1613 bol farárom vo Zdounkách, kde mal náročnú úlohu, pretože farnosť bola silne ovplyvnená sektárstvom. Sarkander sa najprv snažil upevniť katolíkov vo viere. Preto neúnavne hlásal Božie slovo, pomáhal chudobným, priateľsky urovnával spory medzi obyvateľmi, dbal na ich mravy a každý pondelok chodil do pridružených obcí svojej farnosti, aby tam vysluhoval sväté sviatosti. Keďže v rozľahlej farnosti sám nestačil, povolával si na pomoc v duchovnej správe kňazov jezuitov z Olomouca.

V roku 1613 bol Sarkander ustanovený za farára v Boskoviciach. V tomto meste musel bojovať proti kalvínskym moravským bratom, ktorí tam mali prevahu. Hneď na začiatku svojho pôsobenia si pozval do Boskovíc troch jezuitov z Olomouca, ktorí na misiách pomohli obrátiť päťdesiat mešťanov na katolícku vieru. V máji 1616 bol Sarkander preložený za farára do Holešova, kde ho čakala mimoriadne náročná a nebezpečná práca na Pánovej vinici. V tomto meste sa kalvínski bratia rozmohli natoľko, že katolícka obec tam takmer zanikla.

V roku 1604 však katolícky šľachtic Ladislav z Lobkovíc získal holešovské panstvo a v roku 1615 vrátil katolíkom faru a chrám v meste. To katolíkom prinieslo veľkú radosť, avšak heretici začali voči horlivému Sarkandrovi prechovávať nenávisť, keď v ňom spoznali neohrozeného obrancu katolíckej viery. Ako všade inde, aj v Holešove Sarkander začal pracovať s pomocou svojich priateľov jezuitov z Olomouca, ktorí v jeho farnosti vykonávali misie. Horlivý farár potom v Holešove založil mariánsku družinu mužov a jeho neúnavná práca, láskavosť a dobrotivosť priniesli ovocie: do konca roku 1617 obrátil na pravú vieru 250 duší. Do holešovskej farnosti patrili aj dediny niektorých nekatolíckych šľachticov, z ktorých najmä Václav Bítovský z Bítova, pán na Bystrici pod Hostýnom, bol zarytým luteránom a veľkým nepriateľom katolíckeho duchovenstva. Proti týmto pánom musel Sarkander obhajovať práva farnosti a vymáhať príjmy, pričom mu pomáhal jeho patrón Ladislav z Lobkovíc, v tom čase moravský zemský hajtman. Václav Bítovský preto začal voči Sarkandrovi chovať veľkú nenávisť a túžil sa mu pomstiť.

V roku 1617 ponúkol kardinál Dietrichštein Sarkandrovi dekanský úrad kolegiálnej kapituly v Kroměříži, no pokorný kňaz radšej zostal vo svojej farnosti v Holešove. V tom čase sa v Čechách a na Morave udiali veľké prevraty. Pyšní protestantskí šľachtici sa v Čechách vzbúrili proti cisárovi, zvolili si 30 direktorov ako správcov krajiny, vypovedali arcibiskupa Lohela, broumovského opáta i jezuitov z Prahy a z celého kráľovstva, odnímajúc katolíkom chrámy a prenasledujúc ich.

Moravskí protestantskí šľachtici ich príklad nasledovali, ustanovili si vlastnú buričskú vládu z 24 direktorov, vyhlásili stúpencov korunovaného kráľa Ferdinanda II. za zradcov vlasti, uväznili Karola zo Žerotína, kardinála Dietrichšteina, kanonikov olomouckej kapituly i Ladislava z Lobkovíc, vyhnali jezuitov z krajiny a uchvacovali katolícke chrámy. Tieto udalosti priniesli búrku aj na horlivého farára Sarkandra v Holešove. Jeho úhlavný nepriateľ Bítovský sa stal komisárom buričskej vlády a podnecoval protestantov v Holešove proti nemu. Na jeho pokyn protestanti hrozili katolíkom v Holešove stratou majetkov a života, ak svojho farára nevyženú. Sarkander, obklopený nebezpečenstvom, sa rozhodol vykonať púť k Matke Božej v Čenstochovej v Poľsku, kam už dlho túžil ísť podľa svojho sľubu. V júni 1619 naposledy slúžil vo svojom farskom chráme svätú omšu, povzbudil svojich farníkov k vytrvalosti vo viere, sľúbil im, že sa za nich bude modliť v Čenstochovej, dojímavo sa s nimi rozlúčil a vydal sa na cestu. V ten istý deň cestoval štolba pána Ladislava z Lobkovíc do Poľska, a Sarkander sa k nemu pripojil.

V Čenstochovej na Jasnej Hore zotrval Sarkander v kláštore paulánov celý mesiac. Podroboval sa prísnym pôstom, často sa spovedal, slúžil sväté omše a vrúcne sa

modlil za utláčaných moravských katolíkov, zvlášť za svojich farníkov z Holešova. S reholníkmi sa dňom i nocou zúčastňoval na cirkevných hodinkách, rozjímal pred milostivým obrazom Matky Božej a podporoval pútnikov a vyhnancov z Moravy a Sliezska almužnami a dôverou v Boha. Po mesiaci sa Sarkander rozlúčil s posvätnou Jasnou Horou a vydal sa na cestu späť do Holešova.

Keď prišiel k príbuzným do sliezského mesta Rybník, dopočul sa smutnú správu, že protestanti v Holešove hrozne vyčíňajú proti katolíkom a farský chrám im opäť odobrali. Preľaknutý touto správou odišiel znova do Poľska, do Krakova, a po návrate do Rybníka napísal Ladislavovi z Lobkovic, ktorý medzitým vyšiel z väzenia, list, v ktorom oznámil, že sa vzdáva holešovskej farnosti. Ladislav z Lobkovic však nechcel, aby jeho výnimočný spovedník navždy opustil farnosť, kde ho práve v tej vážnej dobe najviac potrebovali, a presvedčil ho, aby sa koncom novembra 1619 vrátil do Holešova. Cisár a kráľ Ferdinand II., ktorého zo všetkých strán obliehali vzbúrení protestanti, hľadal spojencov a získal aj poľského kráľa Žigmunda III., ktorý mu na pomoc poslal niekoľko plukov Poliakov a kozákov. Toto vojsko vpadlo na Moravu, pustošilo ohňom a mečom majetky protestantských pánov a 5. februára 1620 vyplienilo aj bystrické panstvo Václava Bítovského.

Hneď na druhý deň ráno sa poľské vojsko približovalo k Holešovu. V tomto zmätku a poplachu zvolal Sarkander zvonením katolíckych farníkov na slávnostný náboženský sprievod, v ktorom niesol monštranciu s najsvätejšou Sviatosťou a šiel naproti blížiacemu sa vojsku. Predtým však poslal k nim posla so žiadosťou, aby mestu neublížili. Keď Poliaci a kozáci uvideli kňaza s monštranciou, zosadli z koní, poklonili sa najsvätejšej Sviatosti, prijali požehnanie a pokračovali ďalej k Napajedlám, Holešova sa ani nedotknúc. Takto Sarkander zachránil mesto pred drancovaním.

Avšak namiesto vďaky ho nepriatelia obvinili. Zlomyseľný Bítovský, rozhorčený, že jeho majetky boli Poliakmi zničené, obžaloval Jana Sarkandra pred vzdorokráľom Fridrichom Falckým, ktorý sa vtedy zdržiaval v Brne. Tvrdil, že Sarkander bol do Poľska vyslaný Ladislavom z Lobkovíc, aby priviedol kozákov, ktorí mali plieniť majetky pánov verných Fridrichovi Falckému. Protestantskí páni dobre vedeli, že poľský kráľ už dávno sľúbil cisárovi pomoc proti vzbúrencom, a že teda ani Ladislav z Lobkovíc, ani jeho spovedník Sarkander neboli iniciátormi vpádu poľského vojska na Moravu. Napriek tomu, na podnet Bítovského, označili Sarkandra za zradcu vlasti a vydali na neho zatykač.

Keď sa Sarkander o tom dozvedel, 6. februára ušiel na hrad Tovačov, no keď ho tam vystopovali, utiekol do blízkych lesov, kde ho nepriatelia prepadli a spútaného odviedli do Olomouca. Tam bol ctihodný služobník Pána uväznený a postavený pred súd.

Prvé vypočúvanie sa konalo 13. februára 1620 pred zemským hajtmanom Ladislavom zo Žerotína, Václavom Bítovským, v tom čase zemským sudcom, a ďalšími pánmi a členmi olomouckej rady. Jediným katolíkom medzi nimi bol mestský sudca Ján Scintilla. Súd sa oboril na Sarkandra, vyčítajúc mu, že ako spovedník

Lobkovicov musí vedieť, ako bolo poľské vojsko povolané na Moravu, a že on sám bol v Poľsku, aby zosnoval tento vpád.

Sarkander odpovedal, že išiel do Čenstochovej vykonať svoju pobožnosť, no sudcovia ho nepočúvali. Pohrozili mu katom a dali ho odviesť späť do väzenia. Na druhý deň ho vypočúval zúrivý Bítovský, ktorý prikázal, aby ho mučili. Verný kňaz pokľakol a modlil sa: *„Ďakujem Bohu, že na mňa zoslal toto utrpenie. Slávnostne pred ním vyznávam, že nie som vinný z toho, z čoho som obvinený. Pane Bože, ochraňuj môj jazyk, aby som nevypovedal nič, čo by prekrútilo pravdu.“*

Kat ho vyzliekol a natiahol na škripec, až kým mu nevykĺbil kĺby. Bítovský sa ho pýtal, prečo cestoval do Poľska so štolbom pána Lobkovica a o čom sa s ním počas cesty rozprával. Sarkander odpovedal, že pozná iba český a latinský jazyk, takže so štolbom, ktorý hovoril iba nemecky a taliansky, sa dorozumieť nemohol. Jeden zo sudcov sa ho snažil prinútiť, aby prezradil, čo mu Lobkovic vyzradil pri svätej spovedi. Blahoslavený bol vypočúvaný a hrozne mučený celú hodinu. V strašných bolestiach neprestajne vzýval mená Ježiša, Márie a svätej Anny.

Druhé mučenie sa uskutočnilo 17. februára. Vyšetrujúci sudca Ctibor Žernovský sa naňho oboril a hanil ho za horlivosť v šírení katolíckej viery a potláčaní protestantských bludov. Nazval ho zradcom a špiónom a opäť ho dal natiahnuť na škripec a páliť fakľami po bokoch. Sarkander znovu dosvedčoval svoju nevinu a počas dvojhodinového trápenia ustavične vzýval Krista, Pannu Máriu a svätú Annu.

Dňa 18. februára k nemu opäť vošli podnapití sudcovia a znovu ho vypočúvali. Beneš Pražma naňho zakričal: *„Povedz, čo si od Lobkovica počul pri spovedi, inak to z teba plameňom vyženieme!“* Mučeník mu odvážne odpovedal: *„Aj keby som vedel, že ma na tisíc kúskov rozsekáte, že ma zahubíte železom, ohňom a všetkými mukami, radšej by som to všetko s Božou milosťou znášal, než by som sa čo len najmenej prehrešil proti tejto sviatosti, ktorej pečať kňaz nesmie porušiť!“* Nato ho znovu natiahli na škripec a pálili. Keď pochodne a sviečky, ktoré slúžili na pálenie a ktoré boli uhášané krvou mučeníka, začali zhasínať, podnapití sudcovia sa vysmievali katovi, že je nešikovný a nerozumie svojej práci. Preto sa kat proti mučeníkovi zúrivejšie obrátil. Pálil ho smolnými fakľami, pridával síru a škripec napínal tak prudko, že sa až kameň z dlažby vyvrátil, svaly trpiteľa sa pretrhli, kosti praskali, tvár sa mu skrútila a z jeho hrdla sa ozýval smrteľný chrapot s povzdychmi *„Ježiš, Mária, Anna!“*

Keď komisia videla, že blahoslavený ani týmito hroznými mukami neprezradí tajomstvo spovede, prikázali katovi rozpustiť smolu, živicu, síru, loj a olej, namočiť do tejto zmesi perie a hádzať ho na mučeníka – na jeho hruď, boky, krk a ramená – a zapáliť. Mučeníkovým telom sa vzbĺkol plameň. Počas tohto strašného mučenia tiekla mučeníkova krv na zem, jeho koža a mäso boli spálené, a cez očadené kosti sa už ukazovali vnútornosti ako cez mreže.

Toto trápenie trvalo tri hodiny, počas ktorých blahoslavený stále vzýval mená Ježiš, Mária, Anna. Keď ho odviazali zo škripca, zrútil sa napoly mŕtvy na zem. Kati ho odniesli do väzenia a položili na slamu. Navštevovali ho katolíci, prinášali mu jedlo,

lieky a čisté prádlo. Väzenský strážnik, surový opilec, si za tieto návštevy pýtal peniaze a s trpiteľom zaobchádzal hrubo a nemilosrdne.

Mučeník s vďačnosťou prijímal služby svojich dobrodincov, modlil sa za nich a keď nad ním plakali, hovorieval im: *„Vo všetkých svojich mukách mám veľkú útechu a oplývam radosťou!“* Nemohol hýbať rukami, no stále sa modlil cirkevné hodinky. Olomoucký notár Mandel a jeho dcérka mu obracali listy v breviári, a keď neboli prítomní, obracal si listy sám jazykom.

Tyrani, nenasýtení strašnými bolesťami blahoslaveného mučeníka, prikázali katovi, aby mu na hlavu nasadil veniec zo smoly a zapálil ho. Proti tomu sa však postavili katolíci – mestský sudca Scintilla, notári Mandel a Slacký, ba dokonca aj sám kat – takže k tomu nedošlo. Mučeník Pánov strávil v ukrutných bolestiach vo väzení ešte celý mesiac. Pripravený svätými sviatosťami očakával svoju smrť. Umierajúc sa modlil slová zo Žalmu: *„Navráť sa, duša moja, do svojho pokoja, lebo Hospodin ti dobre učinil. Lebo si moju dušu zachránil od smrti, moje oči od sĺz, moje nohy od pádu. Budem sa tešiť Hospodinovi v krajine živých.“* (Ž 116, 7–9).

Zomrel v Pánovi pred polnocou 17. marca 1620 vo veku 43 rokov. Verní katolíci z Olomouca chceli telo umučeného kňaza slávnostne pochovať, no bolo im to zakázané. Po veľkých prosbách napokon protestantské stavy zhromaždené v Brne dovolili pohreb, no bez akýchkoľvek slávností. Telo blahoslaveného bolo 24. marca uložené v chráme Panny Márie v Olomouci.

Keď bol tento chrám roku 1784 zrušený, jeho telo bolo prenesené do kostola svätého Michala. Osem mesiacov po mučeníckej smrti kňaza Jana Sarkandra postihla 8. novembra 1620 v bitke na Bielej hore Božia spravodlivosť jeho ukrutných nepriateľov a katov.

Veriaci ľud začal čoskoro Jana ctiť a vzývať ako Božieho mučeníka. Hospodin jeho svätosť potvrdil mnohými zázrakmi. Na jeho počesť boli stavané posvätné sochy a obrazy nielen na Morave, ale aj v Čechách. Pápež Pius IX. ho 6. mája 1860 vyhlásil za blahoslaveného na základe troch potvrdených zázračných uzdravení. Pri tejto príležitosti sa v Olomouci a na všetkých miestach, kde blahoslavený žil a pôsobil, konali radostné cirkevné slávnosti. Jeho ostatky boli prenesené do katedrály svätého Václava v Olomouci a uložené v kaplnke svätého Stanislava. Miesto, kde bol mučený pre zachovanie tajomstva spovede, bolo premenené na kaplnku, kde je možné vidieť stĺp s mučiacim kolesom a studničku, ktorá tam vytryskla na jeho prosbu.

Poučenie:

Zvláštnym riadením Božskej prozreteľnosti sa môže český národ pred celým katolíckym svetom pýšiť dvoma slávnymi mučeníkmi za sviatostnú mlčanlivosť. Sv. Ján Nepomucký položil svoj život za posvätnú pečať spovede krátko pred vypuknutím strašných bludov a náboženských nepokojov, ktoré ničili odvekú katolícku vieru a zbožnosť v našej vlasti. Blahoslavený Ján Sarkander podstúpil z rovnakého dôvodu mučenícku smrť v čase, keď sa zdalo, že katolícke náboženstvo u

nás bude úplne vyhladené. V tom čase však podľa Božej vôle nastúpilo slávne víťazstvo nad stáročnými bludmi.

To, že nám, katolíckym Čechom, boli daní títo dvaja slávni mučeníci Boží, prinieslo nám veľkú česť a slávu. Zároveň nám však vyplýva povinnosť nasledovať týchto svätých krajanov a najmä často a dôsledne pristupovať k svätej spovedi.

Žiaľ, v našich časoch sa mnohí naši krajania práve voči svätej spovedi prehrešujú. Niektorí ju z hriešnej nevedomosti, ľahkomyseľnosti a vlažnosti zanedbávajú celé dlhé roky. Iní ňou opovrhujú, verejne ju hanobia a odvracajú od nej ľudí. Preto je dnes obzvlášť potrebné, aby sme si s úctou pripomínali oboch mučeníkov Jána, ktorí zomreli za svätú spoveď, a aby sme ich prosili o príhovor u Boha za obrátenie našich ľahostajných, zaslepených a neverných bratov.

Len úprimnou, úplnou a kajúcnou spoveďou je možné dosiahnuť odpustenie hriechov a zmierenie s Bohom. Kto spoveď zanedbáva alebo ju hanobí, nepochybne kráča cestou vedúcou do istej záhuby. Sv. Izidor hovorí: *„Všetka naša nádej spočíva v spovedi. Spoveď lieči naše rany, zabezpečuje nám odpustenie hriechov, zmieruje nás s rozhnevaným Bohom, upokojuje naše svedomie a otvára nám nebo.“*

---

17. marec je tiež spomienkou na sv. Jozefa z Arimatey, sv. Agrikolu, biskupa, sv. Vitburgu, pannu a ďalších svätcov.

18. MAREC

I. Sv. Narcis, biskup a mučeník (2. stor.)

Počas prenasledovania kresťanov za vlády cisára Diokleciána sa svätý biskup Narcis ocitol na úteku pred pohanskými tyranmi v meste Augsburg, ktoré sa vtedy nazývalo Augusta Vindelicorum. V meste žilo mnoho významných rímskych rodín, no väčšina z nich uctievala pohanské modly. Keď biskup Narcis so svojím diakonom Felixom vstúpili do mesta, hľadali hostinec, kde by mohli prenocovať. Pohania im ukázali veľký a pekný dom, odporúčajúc, aby sa tam ubytovali. Netušili však, že v tomto dome žila známa hriešnica Afra so svojimi troma družkami – Dignou, Eunomiou a Eutropiou – ktoré sa rovnako ako ona oddávali nemravnému životu.

Afra, ktorá bola od detstva pohankou, sa oddala bez ostychu nemravnému spôsobu života. Keď zbadala dvoch cudzincov, ktorí nepoznali jej povesť, a všimla si, že

vyzerajú vznešene, prijala ich prívetivo a pripravila im bohatú večeru. Jej zámerom bolo získať si ich priazeň. Nábožný biskup Narcis sa však pred večerou pomodlil a spolu s Felixom pokrmy požehnal znamením svätého kríža. Tento čin Afru prekvapil, pretože nikdy nič podobné nevidela. Biskupova zbožnosť a požehnávajúce slová hlboko zasiahli jej srdce. Afra sa obrátila na biskupa s otázkou, kto je. Keď jej odpovedal, že je kresťanský biskup, ostala zarazená. Hoci o kresťanoch počula, ich spôsob života nikdy osobne nespoznala. Pohľad na svätého muža však v nej prebudil hanbu a ľútosť. Padla mu k nohám a so slzami povedala: *„Pane, nie som hodná, aby si vstúpil do môjho príbytku. Som najväčšia hriešnica v celom meste.“* Narcis, zaskočený týmto priznaním, si uvedomil, kde a u koho sa nachádza. Začal Afru tešiť a učil ju o Ježišovi Kristovi, ktorý prišiel na svet, aby spasil všetkých hriešnikov. *„Jeho láska k ľuďom,“* vysvetľoval, *„nemôže byť poškvrnená ich hriechmi. Je ako slnečný lúč, ktorý osvetľuje všetko, aj bažiny, no pritom ostáva čistý. Rovnako čistou zostáva aj láska Ježiša Krista. Otvor svoje srdce svetlu viery, aby si bola očistená od všetkých svojich hriechov a naplnená láskou k Nemu. Potom budeš môcť považovať moju návštevu za požehnanie.“* Afra s plačom odpovedala: „*Ako môžem byť očistená od toľkých hriechov? Mám ich viac ako vlasov na hlave!“* Biskup ju však upokojil: „*Uver v Krista, daj sa pokrstiť a budeš spasená.“*

Afra plná radosti vyšla z izby a zvestovala všetko svojim družkám. Povedala im: *„Tento muž, ktorý k nám prišiel, je kresťanský biskup. Povedal mi: Uveríš v Krista a dáš sa pokrstiť, a všetky tvoje hriechy budú odpustené. Čo na to poviete?“* Jej družky jednohlasne odpovedali: *„Si našou paňou. Nasledovali sme ťa v hriechu, prečo by sme ťa nemali nasledovať na ceste k odpusteniu?“*

Medzitým sa zotmelo a svätý biskup Narcis spolu so svojím diakonom Felixom zanôtil chválospev na oslavu Boha. Vonku v tichosti a úžase naslúchali Afra so svojimi družkami tomuto krásnemu spevu. Keď však svitalo, pohanskí drábi prehľadávali celé mesto, aby našli dvoch cudzincov. Dozvedeli sa, že sa nachádzajú v dome Afry, a preto sa postavili pred dvere, aby ich chytili, akonáhle vyjdú. Jeden z nich zaklopal na dvere a keď mu Afra otvorila, povedal: *„Dozvedel som sa, že včera k tebe prišli dvaja cudzinci. Viem, že sú kresťania, lebo sa prežehnávajú znamením kríža, na ktorom Kristus zomrel. Kde sú tí muži? Ukáž mi ich!“* Afra odpovedala: *„Ako by mohli byť kresťania hosťami ženy ako som ja? Ku mne chodia len takí, ako som ja sama.“* Dráb ďalej nepátral a odišiel.

Afra však mala obavy, že by sa mohol vrátiť aj so sudcom a že by jej dom prehľadali. Preto rýchlo ukryla svätého biskupa a jeho spoločníka za hromadu konopných viazaníc. Potom sa ponáhľala k svojej matke, ktorá bývala na inom mieste, a vyrozprávala jej všetko, čo sa u nej odohralo. Matka bola hlboko prekvapená. Keď však počula, že biskup má v úmysle navštíviť aj ju, aby ju priviedol ku kresťanstvu a odpustil jej hriechy, s nadšením zvolala: *„Daj Bože, aby som aj ja dosiahla spásu!“* Veľmi sa potešila, keď ju Afra uistila, že svätého muža v noci privedie.

V noci skutočne prišiel svätý biskup Narcis so svojím diakonom do matkinho domu, kam ich Afra doviedla. Matka okamžite padla na kolená a zajakavo prosila: *„Pane, pomôž mi dosiahnuť odpustenie hriechov!“* Biskup ju láskavo utešil slovami*:*

„Blahoslavená je tvoja viera, ktorou tak ochotne prijímaš svetlo pravdy. Začnite sa dnes postiť a modliť. Počas siedmich dní vás budem vyučovať, a na ôsmy deň vás pokrstím. Budete očistení od všetkých svojich hriechov a vaše viny vám budú odpustené.“

Afrina matka povolala aj svojho brata Dionýza. On, jeho manželka a dcéra sa s dôverou podrobili vyučovaniu a horlivo sa pripravovali na svätý krst. Ôsmeho dňa boli všetci pokrstení v matkinom dome. Na pamiatku tejto udalosti biskup vysvätil dom za dočasné miesto bohoslužieb a Dionýza ustanovil za predstaveného tejto malej kresťanskej obce.

Afra zmenila svoj život od základov, čo vyvolalo veľké prekvapenie po celom meste. Čoskoro ju však obžalovali z kresťanstva. Pred súdom otvorene vyznala svoju vieru a bola odsúdená na smrť. Popravili ju upálením neďaleko Augsburgu, na brehu rieky Lech.

Mestom sa rýchlo rozšírila správa, že jej telo zostalo v plameňoch neporušené. Počas noci, keď všetko ticho odpočívalo, sa jej matka spolu s tromi bývalými spoluhriešnicami zakradla k tlejúcej hranici. Pozostatky Afry vzali, aby ich pochovali v krypte, ktorú matka dala vystavať. Len čo však vstúpili do krypty, pohanskí vojaci ich prenasledovali a založili oheň nad ich hlavami. Matka a jej spoločníčky tak zahynuli pri pozostatkoch svätej Afry v roku 304.

Všetko pohanské zúrenie bolo márne, pretože napriek krutému prenasledovaniu počet veriacich v meste i okolí výrazne rástol. Zakrátko vznikla v Augsburgu početná kresťanská obec. Svätý Narcis nad ňou ustanovil biskupa, vysvätil potrebných kňazov a po usporiadaní všetkého, akoby vedený Božou vôľou, opustil Augsburg. Milované duchovné deti, ktoré skrze evanjelium priviedol k Ježišovi Kristovi, ho oplakávali. Narcis sa však vrátil do Španielska, kde tri roky pokračoval s neúnavnou horlivosťou vo svojej misii.

Tých, ktorí zo strachu pred prenasledovaním odpadli od Krista, získaval späť učením a príkladom. Veriacich posilňoval a pohanov privádzal k viere. Avšak zlý nepriateľ ľudstva, nenávidiaci kresťanskú pravdu, nemohol pokojne znášať, ako sa jeho služobníctvo zmenšuje apoštolským pôsobením svätého Narcisa. Modloslužobníci sa sprisahali, že svätého biskupa odstránia. Narcis ich úmysly vytušil, no ako každý, kto túži po korunovaní mučeníctvom, sa nezľakol a nepoľavil vo svojej horlivosti. Jedného dňa, keď práve slúžil svätú omšu a obetoval Bohu nepoškvrnenú obetu, vtrhli pohania s vytasenými mečmi do chrámu. Surovo zaútočili na svätca a zasadili mu tri smrteľné rany. Narcis, klesnúc pred oltár, tam odovzdal svojho ducha Bohu.

Pozostatky svätého Narcisa sú uložené v hlavnom chráme mesta Girona (Gerunda), kde dodnes sídli biskupstvo.

Poučenie:

Pohania spoznali svätého Narcisa podľa znamenia kríža, ktorým sa žehnal, a aj dnes je znamenie kríža jedným zo znakov katolíckeho kresťana. Svätí apoštoli a prví kresťania toto znamenie používali pri všetkých svojich činnostiach – pri vstupe a

odchode z domu, pri vstávaní, líhaní, obliekaní, či dokonca pred mukami a smrťou. Prežehnali si čelo a srdce na dôkaz, že patria Kristovi ukrižovanému a nemajú nič spoločné s jeho nepriateľmi.

Znamenie svätého kríža je verejným vyznaním viery v Ježiša Krista a jeho učenie. *Slová „V mene Otca i Syna i Ducha Svätého. Amen“* zároveň vyjadrujú vieru v Najsvätejšiu Trojicu. Ak by si sa hanbil urobiť znamenie kríža, dávaj si pozor, aby si tým nezaprel svoju vieru a nepreukázal ochabnutie lásky k Ježišovi Kristovi. Kríž je pre kresťana pripomienkou Vykupiteľa, ktorý na ňom zomrel z lásky k ľudstvu a otvoril nám cestu k nebesiam.

Svätý kríž nás tiež učí, že Ježiš Kristus svojou smrťou spojil nebo a zem v jedno Božie kráľovstvo a zjednotil Židov i pohanov v jednu svätú Cirkev. Kríž je teda symbolom celého učenia evanjelia. Mnohí však necítia silu tohto svätého znamenia. Svätý Rupert pripomína, že mnohí sa síce prežehnávajú, ale kríž nenosia vo svojom srdci. Preto je dôležité nielen činiť kríž na čele, ale ho prežívať s vrúcnou mysľou a vierou.

Keď si robíš znamenie kríža, maj na pamäti tieto myšlienky:

- Na čele: *„Pane, venujem Ti všetky svoje myšlienky.“*

- Na ústach: *„Pane, venujem Ti všetky svoje slová.“*

- Na prsiach: *„Pane, venujem Ti všetky svoje túžby a skutky.“*

Toto jednoduché gesto môžeš vykonávať ráno i večer, aby ťa priviedlo bližšie k spáse tvojej duše.

II. Sv. Eduard, mučeník, anglický kráľ (10. stor.)

Z anglických kráľov sa svätosťou života preslávili dvaja Eduardovia: Eduard Mučeník, ktorý panoval v rokoch 975–978 a Eduard Vyznávač, ktorého pamiatka sa slávi 13. októbra.

Nábožný anglický kráľ Edgar, ktorý zomrel v roku 975, zanechal po sebe dvoch synov: trinásťročného Eduarda a zo svojho druhého manželstva sedemročného Ethelreda. Podľa zákona o následníctve kráľovskej koruny a podľa poslednej vôle zosnulého kráľa Edgara mal právo na trón jediný Eduard. Jeho macocha Elfrida však túžila, aby kráľom bol jej syn Ethelred. Z tohto dôvodu spriadala proti Eduardovi intrigy a získala na svoju stranu niektorých prelátov a rížskych pánov. Keď sa zišiel veľký snem, aby rozhodol o voľbe nového kráľa, vypukol medzi prítomnými pánmi prudký spor, hrozilo nebezpečenstvo občianskej vojny.

Vtedy vystúpil primas ríše, canterburský arcibiskup sv. Dunstan. Vzal do rúk svätý kríž a predniesol ohnivú reč, v ktorej jasne a presvedčivo obhájil Eduardovo právo na trón. Spor sa náhle skončil a snem prijal Eduarda za kráľa. Potom bol Eduard slávnostne pomazaný a korunovaný sv. Dunstanom a yorským arcibiskupom Oswaldom. Mladý Eduard vládol ríši s múdrymi radami svojho vychovávateľa sv.

Dunstana, ktorý pevne držal opraty vlády a upevňoval Eduarda v bázni pred Bohom. Tak sa Eduard stal vzorovým kresťanským panovníkom.

Heslom a cieľom jeho života bola česť a sláva Božia a spása poddaných, ktorým svietil svojím cnostným životom. Bol príkladne nábožný, čistý, pokorný a dobrotivý. Rovnako ako jeho výnimočný otec Edgar, aj on budoval chrámy a kláštory a významne pomáhal sv. Dunstanovi v upevňovaní disciplíny v duchovenstve. Na radu tohto svätého priateľa krotil svoje telo pôstom a bdel nad svojimi zmyslami, aby zostal čistý. K poddaným bol spravodlivý a prejavoval im hojne skutky kresťanskej lásky; zvlášť sa osvedčil ako starostlivý otec chudobného ľudu v roku 976, keď v krajine nastal hlad v dôsledku neúrody. Ľud miloval svojho mladého kráľa a dúfal, že za jeho múdreho panovania celá ríša zažije novú šťastnú éru.

Keď Eduard dospieval, v ríši zaznievali všeobecné želania, aby si našiel manželku a založením rodiny zaistil krajine jednotu a mier pre budúce časy. Žiarlivá macocha Elfrida sa však naplnila hnevom a závisťou voči Eduardovi a rozhodla sa, že ho za každú cenu zahubí, aby zabezpečila trón svojmu synovi Ethelredovi.

Dňa 18. marca 978 si Eduard vyšiel na lov. Pri návrate nechal svoj sprievod v lese a sám odbočil k neďalekému statku svojej macochy, ktorá tam prebývala s Ethelredom. Neozbrojený a úprimný Eduard chcel macochu aj nevlastného brata, ktorého vrúcne miloval, pozdraviť a potešiť sa s nimi. Keďže sa nemohol dlho zdržať, opäť nasadol na koňa a na rozlúčku prijal čašu medoviny. V tej chvíli, na príkaz macochy, priskočil jeden z jej sluhov a zákerne Eduarda prebodol kopijou. Šokovaný kráľ pobádal koňa, aby ušiel, ale zakrátko zosadol, oslabený stratou krvi, a bol usmrtený splašeným koňom, ktorý ho ťahal po zemi. Služobníci krvilačnej vrahyne sledovali krvavé stopy, našli zohavené telo kráľa a tajne ho pochovali na bahnitom mieste.

Aby odvrátila akékoľvek podozrenie, Elfrida sa presťahovala do iného kraja a svojim sluhom prikázala prísne mlčanie. Krutá smrť obľúbeného kráľa vyvolala medzi ľuďmi veľký smútok. Po roku bolo jeho telo vypátrané a slávnostne pochované v biskupskom a kláštornom chráme v Shaftesbury. Veriaci ľud začal okamžite uctievať umučeného Eduarda a hľadať u neho útočisko, a Boh ho oslávil mnohými zázrakmi. Na mieste, kde bolo jeho telo tajne pochované, vytryskol liečivý prameň, v ktorom nachádzali uzdravenie mnohí chorí.

Elfrida upadla do všeobecného opovrhnutia. Keď aj jej syn Ethelred II., ktorý sa stal kráľom, smútil nad smrťou svojho umučeného brata a nariadil preniesť jeho telo do

nového chrámu, ktorý sám založil, Elfrida už nedokázala znášať výčitky svedomia a nenávisť ľudu. Vydala sa na pokánie: opustila kráľovský dvor, založila kláštor, vstúpila doň a snažila sa prísnym pokáním odčiniť svoj strašný hriech.

Poučenie:

Elfrida dala sv. Eduarda zavraždiť zo závisti. Matkou závisti bola pýcha zlého ducha, ktorý odpadol od Boha, neprial ľuďom ich časné ani večné blaho, a preto ich zviedol na hriech a strhol do záhuby. Závisť je preto hriechom diabolským. Sv. Ján Zlatoústy hovorí*: „Diabla viac trápilo nebo, ktoré závidel ľuďom, než peklo, kam bol odsúdený.“* Podobne sa trápi závistník, keď vidí šťastných ľudí. Blahobyt iných ho robí nespokojným a nešťastným, a tak si sám otravuje život trpkosťou, ktorú si sám pripravuje.

Dokonalý kresťan nepozná závisť. Úprimne miluje svojich blížnych a raduje sa z ich šťastia. V nebi sa svätí radujú nielen zo svojej slávy, ale aj zo slávy svojich blížnych, lebo láska sa raduje z blaha druhých. Kresťan by mal pohŕdať svetskými statkami a snažiť sa nasledovať cnosti svojich blížnych. Závisť voči týmto darom neba je hriechom proti Duchu Svätému, ako to bolo v prípade Kaina, ktorý nezniesol zbožnosť svojho brata. *„Beda tým, ktorí kráčajú cestou Kainovou.“* (Júd 11.) Najlepším liekom proti závisti je túžba po nebeských veciach, pre ktoré sme stvorení. *„Zhromažďujte si poklady v nebi, kde ich neničí ani hrdza, ani mole, a kde zlodeji nevykopávajú ani nekradnú.“* (Mt 6, 20.)

III. Sv. Heribert, arcibiskup (11. stor.)

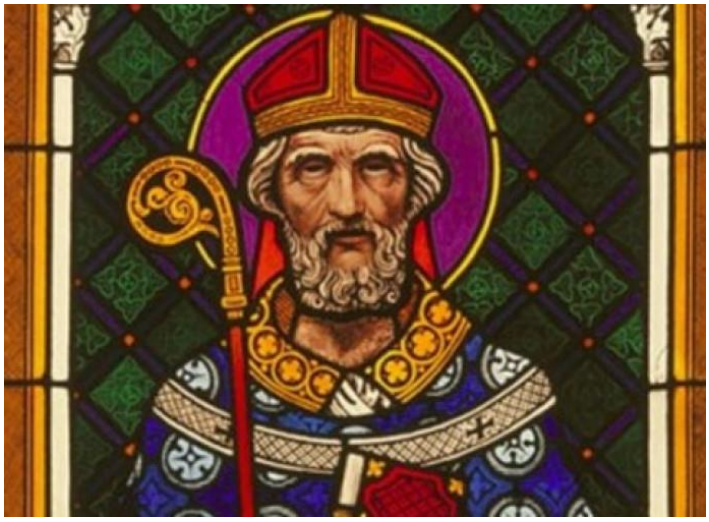

Spomedzi arcibiskupov kolínskej diecézy vynikol na začiatku 11. storočia sv. Heribert svojimi vzácnymi duchovnými darmi, žiarivými cnosťami a rozsiahlym, požehnaným pôsobením.

Pochádzal zo šľachtického rodu z Wormsu. Po ukončení štúdií v biskupskej škole vo svojom rodisku bol poslaný na vyššie štúdiá do kláštora Gorze v Lotrinsku. Tam si obľúbil tichý rehoľný život natoľko, že by najradšej v kláštore zostal navždy, keby ho otec nebol odvolal späť do Wormsu.

Znalý biskup Hildebald spoznal Heribertov veľký talent a cnosti a povýšil ho na prepošta kapitulného chrámu. Heribert sa čoskoro stal uznávaným mužom, až ho cisár Oto III. vymenoval za svojho dvorského kancelára. Po prijatí kňazského svätenia nastúpil Heribert tento významný štátny úrad a vykonával ho múdro a verne. Vďaka jeho zásluhám mu cisár v roku 995 ponúkol biskupstvo vo Würzburgu,

Heribert ho však z pokory odmietol a zostal po boku mladého panovníka, ktorého sprevádzal na výpravách do Talianska.

V roku 998 sa uvoľnilo miesto arcibiskupa v Kolíne. Duchovenstvo a ľud sa dlho nevedeli zhodnúť na novom arcibiskupovi, až napokon bol navrhnutý prepošt Veselin. Ten však povedal: *„Aby sme predišli všetkým sporom, zvoľme muža, ktorý je dôstojnejší ako ja. Heribert je muž podľa Božieho srdca, milý Kristovi a príjemný cisárovi. Zvoľme ho, a všetky spory ustanú!“* Heribert bol jednomyseľne zvolený.

V tom čase bol Heribert v Ravene, kde ho poslali na sprostredkovanie pokoja vo vzbúrenom meste. Keď sa dozvedel o svojom povýšení, odišiel do chrámu, kde sa dlho modlil, ďakujúc Bohu za milosť slúžiť Cirkvi, a prosil o pomoc, aby mohol svoj úrad vykonávať dôstojne a s požehnaním.

V júni 999 odišiel do Ríma, kde prijal od pápeža Silvestra II. arcibiskupské pallium. Na Štedrý deň slávnostne vstúpil do Kolína. Keď sa blížil k mestu, zosadol z koňa a v tuhých mrazoch kráčal bosý a v jednoduchom rúchu do hlavného chrámu, kde ho privítali s radosťou. Na biskupa bol vysvätený počas svätej noci.

Heribert bol šťastný, že od tej chvíle môže všetky svoje sily venovať službe Cirkvi. Aby spoznal svoje stádo, podnikal apoštolské cesty po celej arcidiecéze a zavádzal potrebné opatrenia na rozvoj náboženského života. Cisár Oto však čoskoro pocítil jeho neprítomnosť ako výnimočného radcu a kancelára a už o rok ho požiadal, aby ho sprevádzal na výprave do Ríma.

V januári 1002 cisár náhle ochorel v Paterne pri Viterbe a zomrel. Heribert odviezol jeho telo do Nemecka a pochoval ho v Cáchach. V tom čase vypukol v Porýní hlad spôsobený neúrodou. Heribert rýchlo zriaďoval chudobince a nemocnice, neúnavne sa staral, aby chudobní dostávali jedlo, oblečenie a palivo, navštevoval chudobné chatrče a sám slúžil chorým a biednym. Keď sa nasledujúci rok úroda zlepšila, Heribert podľa poslednej vôle zosnulého cisára založil kláštor v Deutzi pri Kolíne pre spásu jeho duše.

Heribert bol muž nepoškvrneného života. Napriek tomu, že mal dôležitý úrad v ríši a vždy presadzoval spravodlivosť, získal si aj nepriateľov, ktorí mu záviděli. Za života cisára Ota sa nikto neodvážil vystúpiť proti nemu, ale po nástupe nového cisára Henricha II. sa jeho nepriatelia usilovali vzbudiť podozrenie voči arcibiskupovi z údajnej nevery. Heribert poznal svojich ohováračov a osočovateľov, no s čistým svedomím znášal všetky krivdy v pokoji a mlčaní.

V roku 1004 sprevádzal Heribert cisára Henricha II. na výprave do Talianska, aby ako ríšsky kancelár dokázal svoju vernosť. Vo večerných hodinách po korunovácii Henricha železnou lombardskou korunou v Pavii vypuklo v meste povstanie. Vzbúrenci zaútočili na dom, kde cisár prebýval. Heribert vystúpil k oknu a pokúšal sa výzvami obnoviť pokoj, avšak vzbúrenci ho zahnali kameňmi a šípmi. Pouličný boj trval celú noc a nepokoj v meste narastal, preto arcibiskup cisárovi poradil, aby sa rýchlo vrátil do Nemecka.

Od tejto chvíle sa Heribert výhradne venoval svojej arcidiecéze. Verným delil chlieb Božieho slova a bdel nad nimi, aby viedli život milý Bohu. Chudobným v meste aj na vidieku zabezpečoval potravu, navštevoval chorých a utešoval ich. Bol pravým otcom všetkých svojich poddaných. Keď závistlivci neprestávali arcibiskupa ohovárať a podozrievať, cisár Henrich II. osobne navštívil Kolín, aby prešetril obvinenia proti Heribertovi. Arcibiskup prijal cisára s úctou a obhájil sa tak presvedčivo, že všetky ohovárania a obvinenia boli okamžite vyvrátené. Cisár ho trikrát objal a prosil o odpustenie, že sa nechal ovplyvniť nečestnými ohováračmi. Henrich ho neskôr navštívil ešte raz, tentokrát v noci. Našiel Heriberta v modlitbe, padol pred ním na kolená a opäť prosil o odpustenie za krivdu, ktorej sa na ňom svojou dôverčivosťou dopustil. Obaja svätci sa potom s plačom rozlúčili navždy.

Heribert čoskoro pocítil, že dni jeho pozemského života sa blížia ku koncu. Rozhodol sa ešte raz navštíviť svoju arcidiecézu, aby veriacich povzbudil k vytrvalosti vo viere a cnostnému životu a aby sa s nimi rozlúčil. Vo vidieckej obci Neuss ho prepadla zimnica, a tak prijal sväté sviatosti. Následne bol loďou prevezený po Rýne do Kolína. Tam sa nechal doniesť do hlavného chrámu a uložiť pred oltár Svätého kríža. Tam zveril svoje stádo Bohu a prikázal, aby jeho majetok bol rozdaný chudobným. Dňa 17. marca 1021 pokojne zomrel v Pánovi a bol slávnostne pochovaný v kláštornom chráme v Deutzi.

Poučenie:

Sv. Heribert musel veľa trpieť od zlomyseľných ohováračov a osočovateľov. Sväté Písmo prirovnáva ohováračný a osočujúci jazyk k britvám, pretože nimi býva človek olúpený o svoju česť a dobré meno, podobne ako sa britvou holia vlasy, pričom si človek oholený sotva uvedomí, čo stratil; ďalej k šípom vystreleným z luku, lebo ohováračné a osočujúce slová rania na diaľku; alebo k jedovatým hadom, ktorí tajne uhryznú, vpustia smrteľný jed do rany a otrávia celú krv v tele. *„Rana bičom spôsobuje modrinu, rana však jazykom drví kosti.“* (Sir. 28, 21.)

Oveľa zákernejšie než ohováranie a osočovanie hovorenými slovami je však ohováranie a očierňovanie, ktoré sa dnes deje tlačou. Aké zlo narobia v rodinách, obciach, spolkoch a v celom národe zlé časopisy, v ktorých zvrhlí, bez viery a poctivosti prázdni ľudia zákerne napádajú česť a dobré meno svojich blížnych! Tieto klamlivé listy sú skutočnou pliagou a hanbou našej doby. S obzvláštnou, doslova diabolskou klamlivosťou a zlomyseľnosťou bývajú v týchto bezbožných a nemravných listoch očierňovaní, ohováraní a ponižovaní verní katolícki kňazi, reholníci a vôbec nábožní a rozhodní synovia katolíckej Cirkvi.

Veru, diabol nikdy nemal ochotnejších služobníkov a pomocníkov, než sú zvrhlí bezbožní novinári. Aké strašné pohoršenie spôsobujú mládeži! Jediným prostriedkom proti tomuto jedu je vyhýbať sa mu, brániť šírenie zlých časopisov a podporovať dobré, najmä katolícke listy, ktoré vydávajú poctiví ľudia, ktorým skutočne záleží na vzdelaní, morálnom povznesení, hmotnom zlepšení a večnej spáse nášho katolíckeho ľudu.

Dňa 18. marca sa taktiež pripomína pamiatka sv. Cyrila, biskupa Jeruzalemského, sv. Alexandra, biskupa Jeruzalemského, sv. Anzelma, biskupa v talianskom meste Lucca a ďalších.

19. MAREC

Sv. Jozef, pestún Pána, ochranca katolíckej Cirkvi (1. stor.)

Po menách Ježiša Krista a Panny Márie je najslávnejším menom v kresťanstve meno sv. Jozefa. Tak ako Bohorodička Mária bola anjelom nazvaná požehnanou medzi ženami, tak sv. Jozef je zo všetkých mužov najblahoslavenejší. Hospodin Boh si ho vyvolil a povýšil na strážcu a pestúna svojho jednorodeného Syna, na starostlivého ochrancu a manžela presvätej matky jeho, na hlavu najsvätejšej Pánovej rodiny.

Sv. Jozef pochádzal priamo z kráľovského rodu Dávida, ktorý však časom veľmi upadol a schudobnel, až sa jeho potomkovia museli živiť ručnou prácou. Tak žil Jozef poctivo v Nazarete ako tesár. Evanjelista ho nazýva spravodlivým mužom, teda mužom vynikajúcim bohumilými cnosťami. Na vykúpenie ľudstva bolo potrebné, aby Boží Syn prijal ľudskú prirodzenosť a narodil sa ako človek z čistej svätej panny, ktorá nemala ani dedičný, ani osobný hriech. Na túto nevýslovnú dôstojnosť matky Božieho Syna si Boh vybral pannu z kráľovského rodu Dávidovho, Máriu, ktorá Božieho Syna nadprirodzene počala z Ducha Svätého. Aby však Mária pre svoje požehnané materstvo, ktorého tajomstvo nebolo ľuďom známe, neupadla do zlej povesti a podozrenia, ustanovila Božia Prozreteľnosť jej zasnúbenie s blízkym pokrvným príbuzným, spravodlivým Jozefom. Ten mal byť pred svetom jej zákonitým manželom, svedkom a dôkazom jej čistoty, a živiteľom i pestúnom jej Božského dieťaťa. Keď sa Jozef zasnúbil s Máriou, zostala podľa židovského zvyku ešte celý rok vo svojom dome.

V tom čase bol anjel Gabriel poslaný Bohom do Nazareta k panne Márii a zvestoval jej, že našla milosť u Boha, počne z Ducha Svätého a porodí syna, ktorého meno bude Ježiš; ten bude veľký a bude nazývaný Syn Boží. (Lk 1, 26–38). Mária sa pokorne podriadila vôli Najvyššieho a počnúc Božieho Syna odišla rýchlo do hornatého kraja, do mesta Júdovho, aby navštívila svoju príbuznú Alžbetu. U nej zostala tri mesiace, až sa potom vrátila späť do Nazareta. Jozefovi až dovtedy zostávalo neznáme, čo sa s Máriou stalo. Skôr však, než sa obaja stretli (Mt 1, 18), teda skôr než Jozef prijal Máriu do svojho domu, zbadal jej požehnaný stav a bol tým veľmi zaskočený. Bol pevne

presvedčený o nepoškvrnenej čistote a svätosti svojej snúbenice, no nedokázal si nijako vysvetliť, čo sa s ňou stalo, a preto ho sužovala neistota a obavy. Rozhodol sa teda, že jej podľa židovského zvyku tajne odovzdá rozvodný list bez úradného svedectva a bez vedomia iných ľudí, aby ju nevystavil verejnému pohoršeniu.

Keď o tom premýšľal, zjavil sa mu vo sne anjel Pánov a povedal: *„Jozef, syn Dávidov, neboj sa prijať Máriu, svoju manželku, lebo čo je v nej počaté, je z Ducha Svätého. Porodí syna a dáš mu meno Ježiš, lebo on vyslobodí svoj ľud z jeho hriechov.“* (Mt 1, 20–21). Toto zjavenie rozohnalo všetky Jozefove pochybnosti a rozpaky. Uvedomil si, že Boh ho vyvolil za ochrancu blahoslavenej Panny a pestúna jej Božského dieťaťa, a naplnila ho radosť, že mu bola zverená taká vznešená úloha. Podal teda ruku svojej panenskej snúbenici Márii, uviedol ju do svojho domu a správal sa k nej s posvätnou úctou, slúžiac jej a s ňou túžobne očakávajúc deň narodenia dlho očakávaného Spasiteľa.

V tom čase vyšiel rozkaz cisára Augusta, aby sa dal zapísať celý svet podriadený Rimanom. Rimania zachovávali v podrobených krajinách miestne zvyky, a preto sa sčítanie ľudu v Svätej zemi uskutočnilo podľa starého rozdelenia izraelského ľudu na pokolenia, kmene a rodiny. Jozef aj Mária pochádzali z domu Dávidovho, a tak sa vybrali do Betlehema, rodného mesta svojho praotca Dávida, aby sa tam prihlásili a zapísali. Rozkaz cisára Augusta tak nevedomky poslúžil na to, aby bol úradne preukázaný ľudský pôvod Ježiša Krista z kmeňa Dávidovho. Pohanský cisár sa tak stal nástrojom Božej Prozreteľnosti, čím sa naplnilo Micheášovo proroctvo, že Vykupiteľ sa narodí v Betleheme v Judsku. (Mich 5, 2).

Na dlhej a náročnej ceste z Nazareta do Betlehema poskytoval Márii Panne v jej požehnanom stave ochranu a láskavú starostlivosť starostlivý a verný manžel Jozef. Keď nenašli miesto na prenocovanie v preplnenom Betleheme, vyhľadali si útulok mimo mesta, v jaskyni slúžiacej ako maštaľ, kde sa Spasiteľ narodil. Tu bol Jozef za svoju obetavú starostlivosť a lásku bohato odmenený. S nevýslovnou radosťou sa sklonil k Božskému dieťaťu, vzal ho do náručia, pritúlil ho k srdcu a klaňal sa mu ako vtelenému Božiemu Synovi. Radoval sa, keď prišli pastieri, rozprávajúc o anjelskom zjavení, ktoré im oznámilo narodenie Pána.

Na ôsmy deň, keď Spasiteľ podstúpil starozákonnú obriezku, dal mu Jozef meno Ježiš, ako mu prikázal anjel Pánov. Keď mal Ježiš štyridsať dní, odobral sa svätý pestún s Máriou do jeruzalemského chrámu, kde Božské nemluvňa podľa zákona obetoval Hospodinovi a priniesol predpísanú obetu. Tu počul svätého starca Simeona, ktorý pod vedením Ducha Svätého spoznal Krista Pána a zveleboval Hospodina, že jeho oči uzreli spásu, ktorú pripravil pre všetkých ľudí, svetlo na zjavenie pohanom a slávu svojho izraelského ľudu. (Lk 2, 22–32).

Po návrate so svojimi milovanými do Betlehema bol Jozef svedkom slávy, ktorú Božskému dieťaťu vzdali mudrci z Východu, a potešil sa ich živou vierou i úprimnou nábožnosťou. Len čo však mudrci odišli a Jozef dúfal, že bude môcť žiť pokojne a šťastne s Ježišom a Máriou, zjavil sa mu anjel Pánov vo sne a upozornil ho, aby vstal, vzal dieťa i jeho matku a utekal do Egypta, pretože krutý Herodes hľadá Božské

nemluvňa, aby ho zahubil. Pokorný, poslušný a verný Jozef bezodkladne splnil, čo mu bolo prikázané. Bez ohľadu na náročnosť cesty do cudzej krajiny či jej nebezpečenstvá, poslúchol Božiu vôľu a vydal sa spolu s Ježišom a Máriou do Egypta, kde zostal až do smrti tyrana Herodesa.

Keď Herodes zomrel, vrátil sa Jozef na pokyn anjela Pánovho zo snov s Božským dieťaťom a jeho panenskou matkou z Egypta do Galiley a usadil sa s nimi v Nazarete. (Mt 2, 19–23). Tam Ježiš rástol a mocnel, plný múdrosti, a Božia milosť bola na ňom. (Lk 2, 40) Nábožný pestún a presvätá Matka každoročne chodievali na veľkonočné sviatky do Jeruzalema. Keď mal Spasiteľ dvanásť rokov, išiel s nimi do svätého mesta. Po vykonaní pobožnosti sa vracali späť, ale Ježiš zostal v Jeruzaleme, a rodičia si to nevšimli. Aká úzkosť prenikla starostlivé srdce Jozefa, keď zistil, že stratil Božieho zverenca! Aký veľký strach a smútok zažil počas dvoch útrpných dní a nocí, keď spolu s Máriou hľadali strateného Ježiša! Avšak úzkosť a obavy sa zmenili na radosť a plesanie, keď ho po troch dňoch konečne našli v chráme, kde svojou múdrosťou a odpoveďami vzbudzoval obdiv a úžas prítomných učiteľov. Ježiš sa vrátil s rodičmi do Nazareta, bol im poslušný a prospieval múdrosťou, vekom a milosťou u Boha i u ľudí. (Lk 2, 41–52)

Poučenie:

Toľko nám o živote svätého Jozefa hovoria evanjelisti Pánovi. Svätý Jozef bol z Božej vôle panenským manželom Matky Pána a pestúnom Ježiša Krista. Máriu Pannu si ctil ako vyvolenú Pánovu a oslávenú Matku Božej milosti. V Ježišovi Kristovi videl slávu svojho ľudu a svetlo na osvietenie a vykúpenie sveta. Preto sa neúnavne a oddane staral o Matku i Dieťa. Ako potomok kráľovskej krvi sa živil poctivou prácou tesára, aby užívil seba aj presvätých zverencov. Pre Ježiša a Máriu pracoval s radosťou a obetavo, šťastný, že im môže slúžiť a chrániť ich. Jeho dom bol síce chudobný a dielňa skromná, no tento prostý príbytok bol pre Jozefa rajom a dielňa svätyňou, lebo v nej prebýval s ním Ježiš Kristus. Tam, kde je Ježiš, vládne svätá radosť, spokojnosť, šťastie a pravá blaženosť. Kde však Ježiš Kristus nie je, aj nádherné zlatom žiariace siene sú pustým väzením. Ježiš Kristus, hoci bohatý, stal sa chudobným pre nás, aby sme jeho chudobou zbohatli. (2 Kor 8, 9) Tak aj chudobný svätec Jozef bol v svojom jednoduchom dome bohatý nežnou oddanosťou a láskou k Božiemu zverencovi, ktorý sa v pokore podriadil Jozefovi a nehanbil sa pomáhať mu pri jeho remesle. Žiadnemu človeku, aký kedy bol alebo bude na svete, sa nedostalo takého nevýslovného šťastia ako svätému Jozefovi. Žil v spoločnosti najsvätejších osôb a jeho tichý dom v Nazarete bol miestom najnežnejšej lásky, svätosti a zbožnosti.

Blahoslavený bol jeho život a blažená bola i smrť svätého Jozefa. O jeho smrti evanjeliá mlčia, isté však je, že zomrel skôr, ako Kristus Pán, ktorý vo svojich tridsiatich rokoch začal verejne účinkovať, pretože na svadbe v Káne Galilejskej už medzi pozvanými nebol a evanjeliá o ňom viac nehovoria. Zomrel sväto, smrťou najkrajšou – v náručí Ježiša Krista a Panny Márie.

Úcta k svätému Jozefovi sa začala výrazne šíriť až v šestnástom storočí, najmä vďaka svätej Terézii z Avily. Už v prvých storočiach kresťanstva sa objavili bludy, ktoré

tvrdili, že Kristus Pán je vlastným synom svätého Jozefa. Katolícka Cirkev preto zdôrazňovala, že Ježiš Kristus je ako človek synom nepoškvrnenej Panny Márie, ktorá ho nadprirodzene počala a porodila z Ducha Svätého. Kvôli týmto bludom Cirkev dlho o svätom pestúnovi mlčala a neslávila jeho sviatok. Preto sa meno Jozef dlho nedávalo pri krste, a až začiatkom 16. storočia sa u nás začína objavovať.

Svätá Terézia horlivo vzývala svätého Jozefa, a keď sa v roku 1539 na jeho príhovor uzdravila z ťažkej trojročnej choroby, zvolila si ho za svojho osobitného patróna a ochrancu svojej rehole (bosých karmelitánok a karmelitánov). O tomto patrónovi napísala: *„Zdá sa, že Boh iným svätým udelil milosť, aby nám pomáhali v určitých záležitostiach, no svätému Jozefovi dal moc, aby nám bol nápomocný vo všetkom. O tom som sa presvedčila z vlastnej skúsenosti. Nepamätám sa, že by mi Boh niečo odoprel, o čo som ho prosila na príhovor svätého Jozefa.“*

Aj svätý František Saleský bol horlivým ctiteľom svätého Jozefa, a úcta k nemu sa šírila natoľko, že pápež Gregor XV. v roku 1621 ustanovil jeho deň (19. marca) ako zasvätený sviatok. U nás sa nábožná úcta k svätému Jozefovi zvlášť rozvinula, keď roku 1654 české stavy na zemskom sneme, na žiadosť cisára a kráľa Ferdinanda III., prijali tohto svätca za patróna Českého kráľovstva. Tento čin bol prejavom vďaky za dosiahnutý mier po skončení hroznej tridsaťročnej vojny.

Pápež Pius IX. vyhlásil 8. decembra 1870 svätého Jozefa za patróna katolíckej Cirkvi. Svätý Otec Lev XIII. vydal 15. augusta 1889 na počesť svätého pestúna Pána osobitný okružný list, v ktorom vysvetlil, prečo je tento svätec považovaný za ochrancu celej katolíckej Cirkvi, a zdôraznil, že je potrebné, aby úcta k nemu zapustila hlboké korene vo všetkých stavoch a vrstvách katolíckej spoločnosti.

V okružnom liste Lev XIII. krásne napísal: *„Dom, ktorý svätý Jozef spravoval so svojou otcovskou mocou, bol kolískou vznikajúcej Cirkvi. Tak ako najsvätejšia Panna, ktorá bola Matkou Ježiša Krista, je aj Matkou všetkých kresťanov, ktorých porodila na Kalvárii v najväčších mukách Vykupiteľových, tak je Ježiš Kristus prvorodeným medzi kresťanmi, ktorí boli Bohom prijatí za deti a vykúpení, a sú jeho bratmi. Preto svätý patriarcha Jozef považuje kresťanov, z ktorých sa Cirkev skladá, za svojich osobitných zverencov, pretože sú rozšírenou rodinou po celej zemi, nad ktorou on ako manžel Panny Márie a pestún Ježiša Krista vykonáva otcovskú starostlivosť. Je teda prirodzené a dôstojné, aby svätý Jozef, tak ako sa kedysi staral o všetky potreby svätej rodiny v Nazarete, teraz nebeskou ochranou chránil a bránil Cirkev Kristovu.“*

Svätý Otec Lev XIII. odporúčal, aby bol svätý Jozef nábožne vzývaný najmä v mesiaci októbri, ktorý je zasvätený ružencu. K modlitbe svätého ruženca mal byť vždy pripojený aj hymnus na počesť svätého Jozefa, ktorý pápež Lev XIII. obdaril cirkevnými odpustkami. Táto modlitba, ktorú zložil Lev XIII., znie takto: *„K Tebe, svätý Jozef, sa utiekame v našom súžení, a ako sme prosili o pomoc Tvoju najsvätejšiu Nevestu, tak aj o Tvoju ochranu pokorne prosíme. Pre lásku, ktorá Ťa spájala s Nepoškvrnenou Pannou a Matkou Božou, a pre otcovskú lásku, ktorou si objímal Dieťa Ježiša, prosíme pokorne, aby si pohliadol dobrotivo na dedičstvo, ktoré Ježiš Kristus svojou krvou získal, a aby si svojou mocou a silou pomohol našim potrebám.*

Chráň, najstarostlivejší strážca Božskej rodiny, vyvolený ľud Ježiša Krista; odvráť od nás, najmilší otec, všetku nákazu bludov a neprávosti. Buď nám z neba milostivý, najsilnejší pomocník náš, v boji proti mocnostiam temnoty, a ako si kedysi vyslobodil Dieťa Ježiša z najväčšieho nebezpečenstva života, tak bráň teraz aj Cirkev svätú pred nepriateľskými úkladmi a všetkým protivenstvom. Opatruj nás všetkých svojou neustálou ochranou, aby sme podľa Tvojho príkladu a s Tvojou pomocou mohli sväto žiť, nábožne zomrieť a dosiahnuť večnú blaženosť v nebi. Amen.“

Keď egyptskú zem sužoval hlad a ľud volal k faraónovi žiadajúc pokrm, odpovedal im: *„Choďte k Jozefovi a urobte všetko, čo vám povie.“* (Gn 41, 55). Tieto slová platia aj o novozákonnom Jozefovi, pestúnovi Pána, ku ktorému nás Cirkev svätá všetkých odkazuje, aby sme sa od neho učili Bohu milým cnostiam a v svojich potrebách sa utiekali pod jeho mocnú ochranu.

- Vy, mladí kresťania, učte sa od neho milovať čistotu srdca a pestovať ľaliu nevinnosti a cudnosti, aby vo vašich srdciach krásne rozkvitala a nikdy nevädla.
- Vy, manželia, učte sa od neho zachovávať lásku, svornosť a pokoj vo svojom manželskom spolužití a vo svojich starostiach sa odovzdávať do Božej vôle.
- Vy, kresťanskí otcovia, učte sa od neho vychovávať svoje deti v bázni Božej a viesť ich do chrámu Pánovho.
- Vy, remeselníci a robotníci, nazrite do jeho chudobnej tesárskej dielne a učte sa od neho pracovať pre dobro svojich rodín a nenariekať proti Bohu.
- Vy, hriešnici, ktorí ste stratili Ježiša Krista, učte sa od neho a spolu s ním s bolesťou a úprimnou ľútosťou hľadať svojho Spasiteľa.
- Vy, chorí, učte sa od neho, spolu s Ježišom a Máriou sväto zomierať.

Nech je svätý Jozef naším príkladom a pomocníkom v živote, a mocným ochrancom v hodine smrti, aby sme sa aj my raz rozlúčili s týmto pozemským životom ako on, v náručí Ježiša Krista a Panny Márie!

Na deň 19. marca pripadá tiež spomienka na svätého Pancharia, mučeníka v Nikomédii; svätého Alimunda, mučeníka v Anglicku; svätého Jána, opáta v Spolete; svätého Leoncia, biskupa a ďalších.

20. MAREC

Sv. Gertrúda, opátka (7. stor.)

Láska k Bohu nielenže v nás prebúdza túžbu po večnom spojení s ním v nebi, ale spôsobuje aj to, že sme s ním spojení už tu na zemi. Dokonalou láskou k Bohu sa spájame s ním ustavične svojím duchom, keď v neho veríme; svojou vôľou, keď zachovávame jeho sväté prikázania; a svojím srdcom, keď mu vzdávame najvyššiu úctu a túžime raz prísť k nemu a klaňať sa mu v nebesiach. Boh takúto lásku odmeňuje svojou vzájomnou láskou, keď nás spája so sebou prostredníctvom posväcujúcej milosti. Prichádza k nám a prebýva v našom srdci ako vo svojom živom

chráme. Touto láskou bol oblažený svätý Pavol, keď o sebe povedal: *„Živý som už nie ja, ale vo mne žije Kristus.“* (Gal 2, 20). Takáto dokonalá láska k Bohu zdobila aj svätú pannu Gertrúdu.

Táto svätica sa narodila v roku 626 v mestečku Landen v južnom Brabantsku. Jej rodičia, otec Pipin, majordom (najvyšší kráľovský správca) v Austrasii (východná Francúzsko), a matka Itta, vychovávali svoju dcéru príkladne a nábožne. Gertrúda vyrastala v nevinnosti a svätosti, už ako dieťa si zaumienila, že zasvätí svoje panenstvo Kristovi Pánovi.

Jedného dňa usporiadal Pipin veľkú hostinu, na ktorú pozval mnohých ríšskych pánov aj samotného kráľa Dagoberta. Počas hlučného veselia pristúpil k Pipinovi a kráľovi mladík urodzeného pôvodu a verejne požiadal o ruku mladej Gertrúdy. To vyvolalo v urodzenej spoločnosti všeobecný rozruch. Mladší hostia sa smiali a žartovali, starší namietali, že Gertrúda je ešte dieťa a má na svadbu dosť času. Pipin zavolal Gertrúdu do hodovnej siene. Kráľ Dagobert privítal mladučkú pannu lichotivo, ukázal na pekného mladíka oblečeného v zamate a hodvábe, a s úsmevom sa jej opýtal, či by ho chcela za manžela.

Gertrúda sa začervenala panenským rumencom, chvíľu váhala, obzrela sa po urodzených hodovníkoch a dodajúc si odvahy rozhodne odpovedala: *„Ani tohto, ani nijakého iného ženícha si neprajem. Som už zasnúbená. Kristus je môj snúbenec a patrím iba jemu!“* Po tejto vážnej a rozhodnej odpovedi všetci stíchli. Gertrúda sa poklonila vznešeným pánom, odišla a od toho času ju už žiaden nápadník neobťažoval.

Po smrti Pipina v roku 639 založila jeho vdova Itta v Nivelles v Brabantsku panenský kláštor, venovala mu svoje majetky a spolu s dcérou Gertrúdou doň vstúpila. Mladá, len dvadsaťjedenročná Gertrúda zložila slávnostné rehoľné sľuby a na žiadosť matky bola zvolená za predstavenú nového kláštora. Obdivuhodne riadila svoju rehoľnú komunitu. Verná a svedomitá vo svojich povinnostiach, viedla mladé a zdravé sestry k prísnemu dodržiavaniu kláštorného poriadku, starším a slabým rehoľníčkam však uľavovala a slúžila im s úprimnou láskou. Osobitnú starostlivosť venovala dôstojnému sláveniu bohoslužieb a výzdobe chrámu Pánovho.

Zabezpečila cirkevné knihy a povolala do kláštora učiteľov, ktorí sestry učili posvätnému spevu a vysvetľovali im Sväté písmo, aby rozumeli modlitbám a spevom,

ktoré denne prednášali. Po smrti nábožnej matky Itty si Gertrúda uvedomila, že riadenie kláštora príliš rozptyľuje jej myseľ. Preto správu vonkajších záležitostí zverila niektorým rehoľníkom z blízkeho mužského kláštora a o vnútorné riadenie sa delila s najstaršími a najskúsenejšími sestrami.

Odvtedy sa s oddanosťou venovala čítaniu Svätého písma a iných posvätných kníh a ponárala sa do rozjímania o vznešených pravdách svätej viery. Nadobudla vzácne vedomosti a často diskutovala s učenými mužmi o zložitých a tajomných otázkach. To síce rozvíjalo jej rozum, ale ochladzovalo jej srdce, ubúdalo jej spokojnosti a myseľ sa stávala zadumanou. Túžiac po vzdelanosti, postupne strácala záľubu v modlitbe a svätom rozjímaní, a cítila, že jej duša sa stáva čoraz vyprahnutejšou a nepokojnejšou.

Vtedy sa v jej vnútri ozval hlas: *„Hlbočinami a rozumovaním Boha nedosiahneš; on je vyšší než rozum a každé ľudské poznanie. Len dokonalou láskou ho spoznáš a dosiahneš!“* Gertrúda poslúchla tento hlas. Vzdala sa zvedavého skúmania tajomstiev viery a záhad pozemského života a od tej chvíle nasledovala hlas svojho srdca. Celou svojou láskou sa pritúlila k Bohu a našla v ňom pokoj a vyrovnanosť.

Svoje dni i noci venovala zbožnému rozjímaniu a modlitbám. Počas týchto chvíľ cítila Božiu blízkosť, dôverne sa s ním rozprávala, zverovala mu svoje túžby, city a priania, a počúvala jeho odpovede, ktoré ju napĺňali nevýslovnou blaženosťou. Jej láska k Bohu rástla vďaka častému prijímaniu svätých sviatostí, a takto spojená s Bohom bola pokojná a šťastná.

Aby uchovala nadprirodzený život Božej milosti a vyhla sa hriechu, dôsledne bdela nad svojimi zmyslami a zapierala sa prísnymi pôstmi. Súčasne prejavovala milosrdenstvo vdovám, sirotám, chorým a pocestným. Prísna rehoľná disciplína oslabila jej telo, a tak po niekoľkých rokoch s požehnaním sestier odovzdala úrad predstavenej svojej neteri Vilfrude, ktorá pokračovala v jej šľapajach.

Odvtedy bola Gertrúda jednoduchou rehoľnou sestrou, prísne zachovávala pravidlá, nehľadiac na svoje slabosti a choroby. Keď ju sestry prosili, aby si dopriala oddych a zmiernila prísnosť, odpovedala: *„Náš život je krátky deň plný práce a trápenia. Čím ťažší a namáhavejší je tento deň, tým sladšia bude noc po ňom, a tým krajšiu a bohatšiu odmenu dostaneme vo večnosti.“*

Gertrúda zomrela blaženou smrťou vo veku 33 rokov v roku 659. Na svoje želanie bola pochovaná bez akejkoľvek okázalosti, v kajúcom rúchu a hrubom závoji, ktorý si sama pripravila. Jej pamiatka zostala v Nivelles v požehnaní a každoročne sa oslavovala v deň jej smrti. Nad jej hrobom bol neskôr postavený nádherný chrám, a úcta k nej sa postupne rozšírila po celom Nizozemsku a susedných krajinách, najmä v Nemecku. Jej sviatok sa slávi 17. marca.

Poučenie:

Najlepším prostriedkom, ako poznať Boha a porozumieť pravdám, ktoré nám zjavil, je úprimná láska k nemu. Sv. Tomáš Akvinský hovorí, že v tej miere, v akej sa v duši spravodlivého rozmáha láska k Bohu, rastie zároveň poznanie Božej vrcholnej

dobroty, lásky a velebnosti. Podobne napísal sv. Bernard: *„Boha poznávame tou mierou, akou ho milujeme.“* Zo života sv. Gertrúdy vidíme, že samotné skúmanie tajomstiev viery a obyčajné vedomosti napĺňajú rozum pýchou a zanechávajú srdce prázdne a chladné.

Sväté Písmo hovorí: *„Koreňom múdrosti je bázeň pred Pánom.“* (Sir 1, 25). *„Kto nemiluje, nepoznal Boha, pretože Boh je láska.“* (1 Jn 4, 8). Tomáš Kempenský píše: *„Čo osoží hlboké skúmanie skrytých a nejasných vecí, pre ktorých neznalosť nebudeme súdení? Sú mnohé veci, ktorých poznanie duši prináša málo alebo žiadny úžitok.“ „Čím väčšie a dokonalejšie budeš mať vedomosti, tým prísnejšie budeš súdený, ak nebudeš podľa nich aj svätejšie žiť.“ „Keby si poznal celé Písmo a výroky všetkých mudrcov, čo by ti to všetko osožilo bez Božej lásky a milosti? Márnosť nad márnosť je všetko, okrem milovania Boha a služby jemu.“*

---

20. marca sa koná aj spomienka na sv. Joachima, otca Božej Rodičky, Panny Márie (o ňom budeme hovoriť pri živote jeho manželky, sv. Anny, 26. júla), sv. Cuthberta, biskupa Lindisfarnského v Anglicku, sv. Archipa, spolupracovníka sv. apoštola Pavla, sv. Olbrama (Wolframa), apoštola Frízov a ďalších.

21. MAREC

Sv. Benedikt, patriarcha rehoľného života na Západe (5. stor.)

Kolískou rehoľného života bol Egypt, kde sa kláštory v 4. storočí rozmnožili do tej miery, že už v roku 302 tam žilo približne 100.000 mníchov. Podľa povahy Východných kresťanov v ich rehoľných komunitách prevažoval pokojný a rozjímavý život, pričom práca bola často zanedbávaná. To však postupne viedlo k úpadku rehoľného života na Východe. Inak sa rozvíjal rehoľný život na Západe. Tu boli mníchom ukladané okrem bohoslužieb a sebaodriekania aj užitočné práce, čo spôsobilo, že rehoľný život na Západe dosiahol veľký rozkvet a získal si trvalé zásluhy pre Cirkev i ľudstvo.

Prvé správy o egyptských mníchoch priniesol na Západ sv. Atanáz, alexandrijský biskup a slávny obhajca katolíckeho učenia proti bludu arianizmu, ktorý v roku 340 prišiel do Ríma žiadať pápeža o ochranu pred svojimi násilníckymi nepriateľmi. Neskôr Atanáz napísal životopis sv. Antona Pustovníka, čím v Taliansku vzbudil veľký záujem o rehoľný život. Bohaté rímske rodiny začali premieňať svoje letohrádky na kláštory, kde mnísi a mníšky v odlúčenosti od sveta slúžili Bohu.

Vďaka chladnejšiemu podnebiu a častým nepokojom a vojnám sa však kláštory na Západe nerozširovali tak rýchlo ako na Východe. Chýbala im prísna disciplína a ustálené pravidlá, až kým sv. Benedikt svojou slávnou rehoľou nevybudoval pevný základ kláštorného života. Tak sa stal zákonodarcom a patriarchom rehoľného života na Západe, podobne ako na Východe sv. Bazil, arcibiskup Cézarey v Kapadócii.

Benedikt (čo znamená *„požehnaný“*) sa narodil v roku 480 v mestečku Nursia v Umbrii, neďaleko Spoleta, do vznešenej rodiny, ktorá pravdepodobne pochádzala zo slávneho rodu Aniciovcov. Jeho matka Abundancia zomrela v deň, keď porodila dvojčatá Benedikta a Scholastiku. Ich zbožný otec Euprobus sa staral o ich výchovu spolu s ich pestúnkou a dojkou Cyrilou. Benedikt už v mladom veku vynikal vážnosťou a zrelým správaním. Keď mal štrnásť rokov, otec ho poslal s pestúnkou Cyrilou na štúdiá do Ríma.

Vtedajší Rím bol ešte značne pohanský. V spoločenskom živote prevládalo pohanstvo; na počesť bohov sa tam stále konali oslavy, divadlá a hry, často spojené s nemravnými a rozviazanými radovánkami. Nielen prostý ľud, ale aj vyššie vrstvy spoločnosti sa, podľa vzoru starých pohanských Rimanov, naháňali za telesnými pôžitkami a rozkošami. Zvlášť študujúca mládež bola v Ríme v tom čase skazená a zhýralá.

Za týchto smutných okolností sa veriaci a horliví rímski kresťania zhromažďovali okolo Apoštolského stolca, na ktorom vtedy sedel výnimočný pápež sv. Gelasius. Benedikt sa pridal k tomuto kruhu zbožných veriacich a vyhýbal sa akémukoľvek styku s pohanmi či skazenými kresťanmi. Býval v otcovskom dome za riekou Tiber, usilovne navštevoval školy na Kapitole a usilovne sa vzdelával. Keďže bol vychovaný v bázni voči Bohu, zostal aj uprostred skazeného mesta čistý a nábožný. Samozrejme, aj on musel zápasiť s pokušeniami a príležitosťami k hriechu, avšak s pomocou Božej milosti si zachoval morálnu silu, vážnu myseľ a nepoškvrnené srdce.

Neprávosti zhýralých spolužiakov v ňom vzbudzovali hlboký odpor a podnecovali ho, aby sa ešte viac vzďaľoval svetu. Vo svojom domácom ústraní sa venoval modlitbám a zbožným rozjímaniam. Aby dosiahol úspech, často sa utiekal pod ochranu Božej Matky, ktorej obraz mal vo svojom príbytku. Úcta k Panne Márii sa stala odkazom jeho rehole, ktorú neskôr založil, a Božia Matka sa nazýva *„Potešením Benediktínov.“*

Benedikt pokračoval v štúdiách, avšak ľudská učenosť mu nestačila, nemohla ho nasýtiť ani uspokojiť. Časom sa upevnil v presvedčení, že ho Boh volá do svojich služieb. Od tej chvíle už nemyslel na nič iné a netúžil po ničom inom, než sa úplne obetovať Bohu. Rozhodol sa nasledovať veľkého svätca Antona Pustovníka, opustiť svet a odísť do samoty. Z celého svojho majetku si vybral len medený krížik s obrazom Božej Matky. Spolu so svojou pestúnkou Cyrilou opustil Rím a vydal sa smerom k Sabinským horám, kde sa chcel usadiť v ústraní.

Keď večer dorazil do dediny Rojate, nenašiel tam prístrešie a bol nútený prespať pod holým nebom na kameni. Na druhý deň dorazil do osady Enfide (dnes Affile), kde ho známi jeho rodiny láskavo prijali a poskytli mu domček vedľa kostola sv. Petra. Rozhodol sa tam zostať, kým mu Boh neukáže, kam ďalej. Obával sa však, že všeobecná úcta, ktorú mu ľudia preukazovali, by ho mohla zneužiť, a tak potajomky opustil Enfide, nechal tam svoju pestúnku a zamieril do pustatiny pri Subiacu.

Tu stretol nábožného mnícha Román, ktorý sa ho láskavo spýtal, čo hľadá a kam mieri. Benedikt mu úprimne prezradil, že hľadá miesto, kde by mohol byť ukrytý pred svetom a v pokoji slúžiť Bohu a usilovať sa o kresťanskú dokonalosť. Románovi sa mladý pútnik zapáčil, dal mu mníšske rúcho, plášť z kože a nádobu na vodu, a ukázal mu jaskyňu na Lysej hore (Monte Calvo), kde by mohol žiť ako pustovník. Sľúbil, že mu bude pomáhať. Benedikt našiel jaskyňu na úpätí strmej skalnej steny a usadil sa v nej.

O Benediktovi vedel len Román, ktorý mu občas prinášal chlieb a spúšťal ho do jaskyne na lane. Ako Mojžiš na púšti, aj Benedikt sa v samote pripravoval na svoje povolanie. Skalná jaskyňa v divokej, opustenej krajine mu bola školou, kde sa učil milovať Boha, slúžiť mu a zapierať sám seba. V tomto *„raji“* dňom i nocou rozjímal o Bohu, o pominuteľnosti vecí tohto sveta, o smrti a večnom súde. Počúval hlas Božej milosti, ktorý sa mu ozýval v srdci.

Benedikt sa rozlúčil so skazeným svetom, aby unikol jeho bojom a pokušeniam. Aj v pustatine však musel podstúpiť prudké zápasy proti žiadostiam vlastného srdca a útokom zlého ducha. Diabol ho, podobne ako iných svätých pustovníkov, pokúšal myšlienkami na pôžitkársky život v Ríme. Tieto pokušenia ho často sužovali a privádzali na pokraj zúfalstva.

Jedného dňa ho spomienka na krásnu ženu, ktorú kedysi videl v Ríme, natoľko rozrušila, že podľahol silnej telesnej túžbe. Aby premohol toto pokušenie, vyzliekol sa a váľal sa v tŕní a žihľave, až bol celý dobitý ranami. Týmito bolesťami v sebe uhasil oheň hriešnych túžob. Odvtedy bol oslobodený od zmyselnosti. Tak napokon zvíťazil nad sebou i nad diablom.

Tri roky sa Benedikt ukrýval vo svojej jaskyni na púšti, neznámy všetkým okrem jediného Romána. Až v roku 497 ho objavil istý zbožný kňaz, od ktorého sa pastieri v tej oblasti dozvedeli o jeho prítomnosti. Tí ho potom vypátrali a navštívili. Mladý pustovník ich povzbudzoval k cnostnému životu a učil ich jemnejším mravom, pričom oni v ňom spoznali svätca. Čoskoro sa správa o nájdenom pustovníkovi rozšírila po celom okolí a ľudia sa k nemu hrnuli, aby ho videli a počuli.

Benedikt hovoril k návštevníkom s takou pôsobnosťou, že aj veľkí hriešnici sa obracali na cestu pokánia, spravodliví sa nechali povzbudzovať v dobrom a vlažní nachádzali nové nadšenie. Medzi tými, ktorí ho prišli počúvať, boli aj mnísi a pustovníci z okolia. Pri meste Tivoli bola skupina mníchov vo Vikovare, ktorí, keď počuli o svätom pustovníkovi zo Subiaca, zvolili ho za opáta a vydali sa k nemu, aby mu oznámili svoje rozhodnutie.

Benedikt sa z pokory bránil ich žiadosti, nazývajúc sa nehodným hriešnikom. Keď však neprestávali prosiť, povedal im na rovinu, že ich mravy sa nezlučujú s jeho. Napriek tomu, keď naňho neustále naliehali, nakoniec súhlasil. Nerád sa rozlúčil so svojou jaskyňou na púšti a odišiel do Vikovaru.

Ako opát Benedikt prísne dbal na dodržiavanie kláštornej disciplíny. Ako verný vodca svojich zverencov na ceste spásy od nich vyžadoval, aby sa vyhýbali zaháľaniu, vykonávali užitočnú prácu, kontrolovali svoje zmysly, posilňovali sa pôstami, zachovávali chudobu, modlili sa a rozjímali. Avšak vikovarskí mnísi, ktorí predtým žili bez pevných pravidiel, sa zdráhali podriadiť prísnej disciplíne nového opáta. Čoskoro začali proti nemu reptať, odporovať mu a nenávidieť ho, až niektorí z nich napokon zosnovali plán, ako ho otráviť.

Jed zamiešali do vína, ktoré mu podali vo večeradle, aby ho požehnal a vypil. Boh však bdelo chránil svojho verného sluhu. Keď Benedikt požehnal nápoj znamením svätého kríža, sklenený pohár sa v tej chvíli rozbil na kúsky, akoby doň niekto udrel kameňom. Všetci prítomní sa naľakali. Opát potom vstal a vážne povedal: *„Bratia, nech sa nad vami zmiluje všemohúci Boh! Prečo ste mi chceli urobiť takú zlú vec? Vari som vám nepovedal, že moje a vaše mravy sa nezhodujú? Hľadajte si opáta, ktorý sa zhoduje s vašimi mravmi, lebo ja medzi vami nemôžem dlhšie zostať.“* Bez otáľania odišiel od nevďačníkov a v roku 510 sa vrátil späť na svoju milovanú púšť.

Pobyt v kláštore vo Vikovare bol pre Benedikta cennou lekciou, v ktorej spoznal slabé stránky vtedajšieho mníšskeho života, ktorému chýbala pevná základňa a múdra disciplína. Po návrate na púšť sa preto usiloval vychovať lepšiu generáciu rehoľníkov. Od tej doby k nemu prichádzali ľudia z blízka i z ďaleka, pastieri, roľníci, remeselníci, umelci, mešťania, šľachtici, pustovníci aj kňazi, aby ich učil a viedol na ceste dokonalosti. Prosili ho, aby ich prijal za svojich žiakov. Benedikt im ochotne vyhovel a oni sa usadzovali v jeho blízkosti v jaskyniach a chatrčiach. Tak vznikla v tejto divokej krajine veľká pustovnícka osada.

Správa o svätom pustovníkovi zo Subiaca sa dostala až do Ríma. Z Ríma k nemu prichádzali významní mešťania a šľachtici, aby ho prosili, nech vychováva ich deti. Spomedzi jeho žiakov najviac preslávili sv. Maurus, syn rímskeho senátora Ekvícia, a sv. Placidus, syn patrícia Tertulla. Obaja boli Benediktovi zverení rodičmi ešte v detskom veku a stali sa významnými ozdobami jeho rehole.

Benedikt zriadil pre svojich žiakov v okolí Subiaca dvanásť nových kláštorov, do každého umiestnil dvanásť mníchov a ustanovil opáta. Sám zostával vo svojej jaskyni s niekoľkými žiakmi a riadil všetky kláštory ako hlavný opát. V týchto kláštoroch zaviedol nový rehoľný život a zároveň začal formulovať hlavné pravidlá svojej slávnej rehole, ktoré neskôr dokončil a rozvinul v Monte Cassine. Pod jeho múdrym vedením v kláštoroch panovala živá usilovnosť. Mnísi sami stavali kláštorné domy a chrámy, boli umelcami, staviteľmi, murármi aj robotníkmi.

Práca v kláštoroch sa striedala s modlitbou, posvätným rozjímaním a spevom žalmov. Benedikt sa o svojich bratov staral ako láskavý otec, kázal im večné pravdy a vlastným príkladom ich viedol k Bohu. Mnísi žili spoločne podľa vzoru prvých

kresťanov. Táto krásna záhrada kresťanských cností sa však, prirodzene, nepáčila večnému nepriateľovi a vrahovi ľudí – diablovi, ktorý sa všemožne snažil dielo svätého Benedikta poškodiť a zničiť. Avšak svätec, obdarovaný Bohom darom zázrakov, maril všetky jeho úklady. Svojím pôsobením, svätosťou a početnými zázrakmi si získal takú slávu, že jeho zásluhou celá okolitá krajina vzplanula láskou ku Kristovi Pánovi.

Napokon si diabol našiel nový nástroj na uskutočnenie svojich závistlivých plánov. Týmto nástrojom bol nehodný duchovný správca neďalekej osady Florencius. Tento človek, žiarlivý na Benediktovu všeobecnú úctu, ktorú požíval, sa pokúšal odvrátiť ľudí od svätca hanebnými klebetami. Keď však neuspel, rozhodol sa Benedikta otráviť, avšak Boh opäť zachránil svojho služobníka.

Zaslepený Florencius sa potom uchýlil k priam diabolskému činu. Poslal do kláštornej záhrady, kde Benedikt práve pobýval a mnísi pracovali, niekoľko nehanebných žien, aby svojimi gestami a správaním pohoršili mníchov. Benedikt, presvedčený, že tieto hanebné úklady sú namierené proti nemu, a vidiac, že by mohli byť pre mladších rehoľníkov nebezpečné, rozhodol sa túto krajinu navždy opustiť.

Bolo mu, prirodzene, bolestivé odísť z púšte, kde tridsať rokov slúžil Bohu a kde získal toľko rozličných skúseností. Nemal však na výber. Ustanovil preto vo svojich dvanástich kláštoroch hodných predstavených, zariadil všetko potrebné, rozlúčil sa s mníchmi a v roku 529 sa spolu s niekoľkými vybranými bratmi vydal na cestu na juh, aby si našiel nové miesto na bývanie.

Keď sa Florencius dozvedel, že svätec odchádza, mal radosť zo svojho domnelého víťazstva. Pozerajúc za Benediktom sa mu posmieval. No Boží trest ho čoskoro zastihol. Pavlač, na ktorej stál, sa zrútila a zasypala jeho telo troskami.

O dva dni dorazil Benedikt so svojimi spoločníkmi k hore Monte Cassino, ktorá strmo vystupuje z krajiny do výšky 950 metrov nad morom. Tak ako v iných častiach Talianska, aj tu sa pohanstvo, vyhnané z rovín, uchýlilo do neprístupných hôr a lesov. Pohania sa usadili aj na úpätí Monte Cassina, kde medzi ruinami niekdajšieho mesta Cassino mali chrám zasvätený Apollónovi a posvätný háj zasvätený Venuši. Miestni obyvatelia sa tam schádzali, aby obetovali modlám.

Benedikt si toto miesto zvolil za svoje budúce sídlo a pôsobisko. Najprv sa na štyridsať dní uchýlil do samoty, aby sa prostredníctvom dôverného rozhovoru s Bohom pripravil na veľké dielo, ktoré tam zamýšľal vykonať. Jeho obydlím bola stará veža na južnej strane hory. Potom rozbil pohanskú modlu, zničil oltár, vypálil Venušin háj, vyčistil Apollónov chrám a premenil ho na chrám Pána pod ochranou sv. Martina. Na mieste Apollónovho obetného oltára zriadil svätyňu ku cti sv. Jána Krstiteľa. Okrem toho postavil ešte dva ďalšie chrámy Pánovi – jeden na počesť Panny Márie a druhý ku cti Svätého kríža.

Keď takto odstránil pozostatky starého pohanstva na Monte Cassine, začal Benedikt hlásať vieru Kristovu ľuďom v okolí. Svojou kazateľskou činnosťou dosiahol, že pohanstvo v tejto krajine čoskoro úplne zaniklo. Podobne ako v Subiacu, aj na Monte

Cassine sa čoskoro zhromaždilo veľké množstvo Benediktových učeníkov. Otec sv. Placida, Tertullus, navštívil svojho syna a daroval Benediktovi horu Monte Cassino, ktorá mu patrila, spolu s osemnástimi majetkami na ostrove Sicília. Benedikt s vďačnosťou prijal tento dar na rozšírenie svojej milovanej rehole.

Potom sa pustil do stavby rozsiahleho kláštora na Monte Cassine, ktorého návrh si sám nakreslil. Stavbu vykonávali mnísi a kláštor bol založený podľa vzoru domov rímskych šľachticov. Napriek nesmiernym prekážkam bol dokončený v roku 532. Neďaleko Benedikt založil aj druhý kláštor pre panny a jeho sestra sv. Scholastika sa stala prvou predstavenou tohto kláštora.

Počas stavby kláštora Benedikt na základe svojich bohatých skúseností zostavil pravidlá svojej požehnanej rehole, ktoré dokončil okolo roku 530. Tieto pravidlá, plné evanjeliovej múdrosti, pozostávajú zo 73 kapitol. Podľa nich majú byť kláštory vzormi dokonalých kresťanských obcí. Mnísi majú vo svojom opátovi radostnou poslušnosťou a oddanosťou uctievať Ježiša Krista a navzájom sa milovať ako bratia. Modlitbou, nábožným čítaním a rozjímaním majú premáhať vlažnosť; neustála práca je pre nich zbraňou proti lenivosti; sebaodriekaním a umŕtvovaním samých seba majú víťaziť nad telesnými žiadosťami a dobrovoľnou chudobou prekonávajú lakomstvo, keďže nevlastnia žiadny majetok. Každý, kto vstupuje do rehole, musí sľúbiť, že v kláštore zostane doživotne a bude poslúchať svojho predstaveného. Táto regula sv. Benedikta si svojou vhodnosťou postupne získala miesto vo všetkých kláštoroch a nakoniec zavládla ako jediná v celom západnom svete. V Galii ju rozšíril sv. Maurus a na Sicílii sv. Placidus, obaja boli žiakmi sv. Benedikta.

Posvätná hora Monte Cassino s kláštorom sv. Benedikta, postaveným ako opevnené mesto, bola počas krutých vojen medzi Grékmi a Gótmi v rokoch 536 až 554 bezpečným útočiskom pre ľudí. Sv. Benedikt ochotne prijímal všetkých, ktorí k nemu utekali, a poskytoval im prístrešie, útechu a pomoc.

Sv. Benedikt sa z pokory nenechal vysvätiť za kňaza a zostal až do smrti diakonom. Boh ho už počas života oslávil darom zázrakov a schopnosťou nazerať na tajomstvá prítomnosti i budúcnosti. Jeho životopisec a ctiteľ sv. Gregor Veľký uvádza množstvo zázrakov, ktoré sa udiali na jeho príhovor. Svätý najmä zázračne uzdravoval mnohých chorých, vzkriesil mŕtveho a mal moc nad zlými duchmi, ktorí sa snažili mariť jeho dielo, no on ich vždy premohol. Osvietený Bohom, jeho duch prenikal do hlbín ľudských sŕdc, a povýšený nad tento pominuteľný svet, jasne videl do diaľky a poznával hlboké tajomstvá nedostupné ľudskému rozumu. Preto si tohto veľkého svätca vážili aj suroví bojovníci a bludári.

Gótsky kráľ Totila, zatvrdnutý arián, ktorý si podmanil takmer celé Taliansko, sa počas svojho vojenského ťaženia v roku 542 ocitol pri Monte Cassine. Keď tam počul o sv. Benediktovi, že má divotvornú moc a prorockého ducha, neveril tomu a rozhodol sa zo zvedavosti svätca navštíviť. Prišiel na Monte Cassino, ale len čo z diaľky zazrel Benedikta, bol jeho zjavom natoľko dojatý, že padol pred ním na tvár. Svätý ho zdvihol a povedal mu: *„Veľa zlého páchaš, mnoho zlého si už spáchal. Prestaň konečne so svojimi neprávosťami. Rím síce dobyješ a preplavíš sa cez more;*

budeš kraľovať deväť rokov, no v deviatom roku zomrieš.“ Totila si od Benedikta vyprosil požehnanie, odporučil sa do jeho modlitieb a odišiel. Odvtedy už nebol taký ukrutný ako predtým. Všetko, čo mu svätec predpovedal, sa naplnilo. Totila vtrhol do Ríma v roku 546, v roku 549 sa preplavil na Sicíliu a v roku 552 stratil korunu i život.

Keď Benedikt upevnil svoju reholu, túžil zomrieť, aby sa spojil s Kristom. Po smrti svojej sestry Scholastiky vedel, že jeho koniec je blízko. Už na začiatku roku 543 oznámil niektorým bratom deň, kedy zomrie. Šesť dní pred smrťou si dal otvoriť svoj dávno pripravený hrob. Zasiahnutý zimnicou požiadal bratov, aby ho odniesli do chrámu. Tam prijal najsvätejšiu sviatosť, a stojac, podopieraný na pleciach svojich duchovných synov, pozdvihol ruky i oči k nebu a v modlitbe vypustil svoju dušu sv. Benedikt, patriarcha západných rehoľníkov, o deviatej hodine ráno 21. marca 543. Jeho telo bolo pochované v chráme sv. Jána Krstiteľa na Monte Cassine vedľa ostatkov sv. Scholastiky. Boh, ktorý ho oslávil už za života, ho oslavoval aj po smrti mnohými zázrakmi.

Poučenie:

Sv. Benedikt patrí medzi popredné ozdoby katolíckej Cirkvi a najväčších dobrodincov ľudstva. Jeho nesmrteľné zásluhy ospevuje slávna regula, o ktorej boli sv. Gregor Veľký, sv. Tomáš Akvinský a iní svätci presvedčení, že bola sv. Benediktovi priamo vnuknutá Duchom Svätým. V čase sv. Benedikta bola katolícka Cirkev v žalostnom stave v dôsledku neustálych vojen, vyčíňania kacírov a vnútornej nedisciplíny. Celá západná spoločnosť sa rozkladala. Európou sa potulovali surové kočovné kmene, ktoré ju strašne spustošili; kedysi rozkvitajúce mestá ležali v ruinách; bohaté, úrodné kraje sa zmenili na pustatiny; pamiatky a pomníky starej vzdelanosti boli ničené a ľudia zmierali hladom kvôli ustavičným vojnám a biede. Na scénu sveta vystupovali polodivoké národy, zatiaľ čo starý svet hynul, a zdalo sa, že Európa upadne do barbarstva.

V tomto období upevnil sv. Benedikt svoj rád, ktorý mal zásluhu na tom, že surové národy prijali vieru, morálku a kresťanskú vzdelanosť. Benediktínske kláštory, ktoré onedlho pokryli krajiny západnej Európy ako hviezdy oblohu, sa stali školami svätej viery, útočiskami pre vedy a umenia a centrami šírenia kresťanskej kultúry. Benediktíni učili európske národy poľnohospodárstvu a remeslám, klčovali lesy a premieňali ich na úrodné nivy, zavodňovali vyprahnuté pláne, zakladali záhrady a vinice, odvodňovali močiare a pomáhali chudobným – v kláštoroch sýtili hladných, prijímali pocestných a zriaďovali nemocnice a chudobince. Stavali chrámy a zakladali pri nich nové osady, zriaďovali školy, kde vychovávali a vzdelávali mládež.

Neúnavne šírili svetlo Kristovej viery, prenikali aj do najodľahlejších pustatín, kde žili len pastieri a lovci, a vydávali sa na apoštolské cesty do najvzdialenejších kútov Európy, aby obrátili pohanov na katolícku vieru. Vo svojich kláštoroch zakladali knižnice, starostlivo prepisovali diela starých gréckych a rímskych autorov, čím tieto pamiatky starovekej vzdelanosti zachránili pred zničením. Sami skladali učené spisy, rozvíjali maliarstvo, sochárstvo a posvätný spev. Len všemohúci Boh vie, čo všetko

synovia sv. Benedikta vykonali na jeho slávu, na prospech svätej Cirkvi a na večné spasenie a časné blaho ľudstva.

V čase svojho najväčšieho rozkvetu mal rád sv. Benedikta v Európe asi 30.000 kláštorov. Až do 18. storočia z neho vyšlo viac ako 50.000 svätcov, 42 pápežov, 200 kardinálov, 5600 arcibiskupov a biskupov a nespočetné množstvo učencov, umelcov a spisovateľov.

Aj v našej vlasti pôsobil rád sv. Benedikta požehnane. Do Čiech ho zaviedol sv. Vojtech, biskup pražský, ktorý sám doň vstúpil a spolu s kniežaťom Boleslavom II. v roku 993 založil prvý český benediktínsky kláštor v Břevnove pri Prahe. Neskôr vznikli ďalšie kláštory, ako Ostrovský (r. 1000), sv. Ivana (1048), Sázavský (1032), Hradišťský (1054), Opatovický (1086), Kladrubský (1108), Viliamovský (1120), Postoloprtský (1121), Podlažický (1159), Polický (1213), Broumovský (1322), Litomyšlský (1098), Želivský (1139), Slovanský v Prahe (1347), pri sv. Ambrózovi v Prahe (1357) a pri sv. Mikulášovi v Prahe (1635). Na Morave vznikli kláštory sv. Benedikta v Rajhrade (1048), v Třebíči (1109) a v Hradišti pri Olomouci (1077).

Z týchto kláštorov sa nám, žiaľ, dochovali iba štyri: Břevnovský, Broumovský, na Slovanoch v Prahe a Rajhradský. Dvaja veľkí svätci a patróni našej krajiny, sv. Vojtech a sv. Prokop, boli rehoľní synovia sv. Benedikta. Prví arcibiskupi českí, od založenia biskupstva v Prahe v roku 973 až do roku 1007, pochádzali všetci z benediktínskeho rádu. Regula veľkého svätca Benedikta si tak získala nehynúce zásluhy aj v našej vlasti.

---

21. marca si Cirkev pripomína aj spomienku sv. Lupicina opáta, blahoslaveného Ugolina mnícha, svätých Filemona a Domnina mučeníkov, blahoslaveného pustovníka Mikuláša vo Švajčiarsku a ďalších.

22. MAREC

Sv. Katarína švédska, panna (14. stor.)

Matka svätice vychováva svätú dcéru. Aký utešený a povznášajúci obraz, milý anjelom i ľuďom! Koľkými takými matkami a dcérami sa pýši Kristova Cirkev! Takou svätou dcérou svätej matky bola aj Katarína. Sv. Brigita, manželka švédskeho kniežaťa Ulfa, porodila osem detí, z ktorých Katarína sa narodila v roku 1330. Táto kniežacia dcéra dostala od nábožných rodičov výnimočné kresťanské vychovanie. Keď vyrástla, poslali ju do panenského kláštora v Risebergu, kde napredovala vo vedomostiach i v cnostiach a skoro vynikala vážnosťou mysle, presahujúcou jej mladý vek. Keď dospela na pôvabnú pannu, zaumienila si, že bude žiť v trvalom panenstve, aby tak mohla dokonale a všetkými svojimi silami slúžiť Bohu.

Keď si však rodičia želali a prehovárali ju, aby sa vydala za šľachetného a nábožného Egharda, syna urodzených rodičov, poslúchla ich a hneď po sobáši sa s Eghardom dohodla, že budú žiť spolu v dobrovoľnej zdržanlivosti ako brat a sestra. Táto ich

dohoda spôsobila pohoršenie u niektorých príbuzných, najmä u Kataríninho brata Karola, ktorý ju za to hanil. Iní však, obzvlášť niektoré panie a dievky z príbuzenstva, si nábožných novomanželov vážili, brali si z ich života príklad, odkladali šperky a nádherné oblečenie a venovali sa kresťanským skutkom milosrdenstva. Katarína pomáhala, ako len mohla, chudobným, chorým a sirotám, navštevovala chatrče biednych a slúžila im.

Keď knieža Ulf zomrel, ovdovelá Brigita sa úplne zriekla sveta. Vo Vadstene vo Švédsku založila kláštor panenského rádu *„Spasiteľa sveta,“* vstúpila doň, strávila tam dva roky v modlitbách a kajúcnosti, a potom odišla na púť do Ríma, kde zostala. S dovolením svojho manžela Egharda sa Katarína v roku 1348 vybrala za matkou do Ríma, aby tam uctila hroby kniežat apoštolov a ďalších svätých mučeníkov. Sv. Brigita už vtedy vynikala vzácnymi darmi zjavení, ktoré jej Boh udeľoval.

Katarína, kráčajúc v šľapajach svojej svätej matky, dosiahla pod jej vedením taký stupeň pravej kresťanskej múdrosti a dokonalosti, že pápež Urban VI., keď s ňou raz hovoril a počul ju rozprávať o Bohu a božských veciach, s obdivom zvolal: *„V pravde, dcéra, ty si požívala mlieko svojej matky!“* Katarína zamýšľala po čase vrátiť sa do vlasti, ale na naliehavé prosby matky sa rozhodla zostať v cudzine, ďaleko od domova i priateľov, a ochotne znášať pre Krista Pána akékoľvek nepohodlie.

Keď jej čoskoro prišla správa, že jej nábožný manžel Eghard zomrel, obnovila svoj sľub ustavičnej panenskej čistoty a predsavzala si, že podľa príkladu svojej svätej matky bude čoraz viac napredovať v kresťanskej dokonalosti. Len čo sa v Ríme rozšírila správa, že mladá a krásna Katarína ovdovela, uchádzali sa o jej priazeň žiadatelia zo vznešených rodín. Ona však všetkých odmietala.

Aby unikla nástrahám a zostala pevná vo svojom predsavzatí, prosila Boha, aby jej dal za osobitného ochrancu panenskej čistoty sv. mučeníka Sebastiána, ku ktorému mala veľkú dôveru. Táto ochrana bola Kataríne potrebná, lebo niektorí odmietnutí nápadníci jej kládli rôzne nástrahy, aby násilím dosiahli, čo im nevyšlo lichotením. Raz na ňu jeden z nich striehol na ulici, keď išla s matkou do chrámu, a chcel ju s pomocou svojich bezuzdných spoločníkov uniesť. Boh však ochránil nábožnú pannu, takže sa jej podarilo šťastne uniknúť. Opatrná matka jej potom poradila, aby istý čas nevychádzala z domu. To Katarínu zarmútilo natoľko, že zamýšľala vrátiť sa do Švédska, kde by bola oslobodená od všetkých dotieravostí a mohla slobodne slúžiť Bohu. Matka ju povzbudzovala k stálosti a vytrvalosti, ukladajúc jej rôzne kajúce

skutky a presviedčajúc ju, že kdekoľvek by bola, musí bojovať proti pokušeniam, a že v Ríme pod matkinou ochranou je pre ňu najlepšie miesto.

Katarína však nemala pokoja a túžila vrátiť sa do vlasti. Raz mala zvláštny sen. Zdalo sa jej, že celý svet okolo nej horí a len miesto, na ktorom stála, bolo ušetrené plameňov. Keď vzhliadla hore, uvidela Matku Božiu, ktorá jej láskavo pokynula a napomenula ju, aby bola poslušná svojej svätej matke. Keď sa Katarína prebudila, odišla k matke, prosila ju o odpustenie a sľúbila, že ju od tej chvíle bude dokonale poslúchať a zostane s ňou v Ríme. Aby si zachovala stálosť, každý deň štyri hodiny rozjímala o Umučení Pána. Konala cirkevné hodinky na počesť Panny Márie, modlila sa sedem kajúcich žalmov, nosila prostý odev, odpočívala na tvrdom lôžku, často sa postila, slúžila s matkou chorým v nemocniciach aj v súkromných domoch, sýtila hladných a horlivo navštevovala chrámy a hroby svätých mučeníkov. Vyhýbala sa zbytočným rečiam a bola pokorná, pričom hovorievala: *„Kto ma chváli, ten podnecuje moju márnomyseľnosť a bráni mi túžiť po kresťanskej dokonalosti. Kto ma však haní, ukazuje na moje nedostatky a dáva mi takto príležitosť, aby som ich odstraňovala a upevňovala sa v dobrom.“*

Tak Katarína podľa príkladu svojej matky napredovala vo svätých cnostiach. Sv. Brigita zatúžila pred smrťou navštíviť a uctiť si hrob Pána v Jeruzaleme. Spolu s Katarínou sa vydala na ďalekú cestu do Palestíny. Po návrate do Ríma zomrela 23. júla 1373. Katarína pochovala jej telo v kláštore klarisiek v Ríme. O rok neskôr ho preniesla a odovzdala do Švédska spolu s mnohými svätými relikviami, ktoré jej v Ríme darovali.

Cesta Kataríny do ďalekého Švédska pripomínala víťazný sprievod; zo všetkých strán prichádzali zbožní ľudia z dedín aj miest, aby vzdali poctu svätým relikviám, ktoré niesla. Obzvlášť slávnostne ju privítali v meste Gdansk. Vo Švédsku ju vítali biskupi a kňazi v hlučných sprievodoch za hlaholu zvonov, spevu a modlitieb. Katarína uložila telesné pozostatky svojej matky v kláštore vo Vadstene, ktorý založila sv. Brigita, a sama vstúpila do tejto rehole.

Tam spolu s ostatnými rehoľnými sestrami horlivo ctila Pannu Máriu, rozjímala o posledných veciach človeka a spomínala na milovanú matku. Keď sa na hrobe sv. Brigity začali diať veľké zázraky, švédsky kráľ, duchovenstvo aj ľud si želali, aby bola vyhlásená za svätú. Prosili Katarínu, aby sa vydala do Ríma s týmto poslaním. Katarína teda odišla do večného mesta, vybavila všetko potrebné a vrátila sa späť do svojho kláštora vo Švédsku. Brigita bola v roku 1391 slávnostne vyhlásená za svätú, ale Katarína sa tejto radosti na tomto svete už nedožila.

Krátko po návrate z Ríma ochorela a cítila, že čoskoro odíde za svojou matkou. Nezameriavala sa už na nič iné, iba na smrť. Dôkladne a úzkostlivo skúmala svoje svedomie a nábožne a pokorne vykonala generálnu, teda doživotnú, spoveď. Keďže pre slabosť žalúdka nemohla prijať najsvätejšiu Eucharistiu, prosila, aby jej Telo Pána priniesli do jej izby, aby sa mohla aspoň duchovne spojiť so svojím milovaným Spasiteľom. Potom zomrela v Pánovi 24. marca 1381.

Boh, ktorý oslávil sv. Brigitu mnohými zázrakmi, prejavil aj svätosť jej dcéry prostredníctvom zázrakov na jej hrobe. Preto bola Katarína v roku 1474 vyhlásená za svätú.

Poučenie:

Svätá Katarína nachádzala útechu vo vedomí, že vždy kráčala po cestách Božích prikázaní. Avšak, pretože *„človek nevie, či je hodný lásky alebo nenávisti, lebo kto nás súdi, je Pán“* (Kaz 9, 1; 1 Kor 4, 4), rozhodla sa na konci života, že v duchu kajúcnosti preskúma celý svoj život a vykoná generálnu spoveď. Generálna spoveď je kajúcne vyznanie všetkých, najmä ťažkých hriechov, ktorých sme sa dopustili od mladosti alebo za dlhšie obdobie. Takáto rozsiahla spoveď je veľmi dôležitá a prináša najkrajšie ovocie kajúcnosti.

Napráva predchádzajúce spovede, ktoré mohli byť neplatné alebo nedostatočné. Preto sv. Vincent de Paul, sv. František Saleský, sv. Karol Boromejský, sv. Alfonz Liguori a ďalší skúsení spovedníci odporúčali tento spásny prostriedok kresťanskému ľudu. Generálna spoveď býva požehnaným základom nového, bohabojného života a najlepšie nás pripravuje na šťastnú smrť. Spoveď tohto druhu je nevyhnutne potrebná pre všetkých, ktorých predchádzajúce spovede boli neplatné z dôvodu nedostatku potrebných náboženských vedomostí; pre nedostatočnú úplnosť pri vyznaní hriechov, ktoré kajúcnik úmyselne zatajil; alebo pre nedostatok ľútosti či pevného predsavzatia.

Generálna spoveď je prospešná tým, ktorých predchádzajúce spovede sú pochybné; ďalej tým, ktorí vstupujú do nového dôležitého stavu alebo úradu; tým, ktorí sa po úplnom obrátení rozhodli verne pracovať na svojej spáse a slúžiť Bohu zo všetkých síl; a napokon všetkým, ktorí sú v nebezpečenstve smrti. Preto bohabojný kresťan, ktorému naozaj záleží na spáse svojej nesmrteľnej duše, vykonáva generálnu spoveď, najmä v ťažkej chorobe, pamätajúc na napomenutie Ducha Božieho: *„Neodkladaj obrátenie sa k Pánovi a neodkladaj deň za dňom.“* (Sir 5, 8)

---

22. marca je aj spomienka na sv. Sergia Pavla, učeníka sv. apoštola Pavla, sv. Oktaviána mučeníka, sv. Saturnina a jeho spoločníkov mučeníkov v Afrike, sv. Bazila Ankyrského, mučeníka a ďalších svätých.

23. MAREC

I. Sv. Serapion, pustovník (4. stor.)

Starovekí egyptskí pustovníci sa usilovali predovšetkým o rozjímajúci život v samote. Mnohí z nich sa však neuspokojili iba so starostlivosťou o vlastnú spásu, a preto občas vychádzali medzi ľudí, aby im prejavovali skutky kresťanskej lásky. Obdivuhodné je, k akým hrdinským obetám podnietila jednoduchých mužov horlivá starosť o spásu blížnych. Len veľká a živá kresťanská viera dokáže človeka priviesť

k takému sebazapreniu, akým sa v druhej polovici štvrtého storočia preslávil egyptský pustovník Serapion.

Pohrdol svetom, odišiel do samoty a podrobil sa prísnemu kajúcemu životu. Jeho najmilším zamestnaním bola modlitba a čítanie Svätého písma. Hoci neovládal svetské vzdelanie, evanjelium Kristovo v jeho duchu zažalo svetlo kresťanskej múdrosti a jeho srdce naplnilo láskou k blížnym, ktorá ho nútila vyjsť medzi ľudí, aby im ohlasoval pravdu Kristovu a povzbudzoval ich k životu milému Bohu.

Serapion nemal dar výrečnosti ani povolanie kázať Božie slovo, ale mal vieru, o ktorej Spasiteľ hovorí, že prenáša hory. Táto viera mu rozväzovala jazyk a dodávala jeho jednoduchým slovám neobyčajnú silu. Opustil svoju pustovňu a obchádzal mestá i kraje Egypta. Navštevoval chrámy, trhoviská, hostince a všetky miesta, kde sa zhromažďovali ľudia. Vstupoval aj do chudobných príbytkov a všade učil ľudí, ako majú milovať Boha a slúžiť mu. Hlásal pravdu a krásu kresťanskej viery, opisoval blaženosť života usporiadaného podľa evanjelia, nabádal k cnostiam a hovoril o večnej odmene a nehynúcej radosti, ktoré Boh prisľúbil tým, čo ho milujú.

Tento jednoduchý a chudobný pustovník dosiahol požehnané úspechy, najmä medzi zanedbanými a mravne upadnutými ľuďmi, z ktorých mnohých obrátil a vyslobodil z priepasti hriechov.

Po čase si Serapion vymyslel nový a dovtedy nevídaný spôsob, ako získavať ľudí pre Krista. Jeho horlivosť pre spásu nesmrteľných duší ho viedla k tomu, že sa niekoľkokrát predal do otroctva, aby svojich pánov priviedol k viere v Krista. Raz sa stretol s istým pohanským kaukliarom a vstúpil k nemu do služby ako otrok. Dvadsať strieborných, ktoré za to dostal, si starostlivo odložil. Vernou a oddanou službou si získal priazeň svojho pána. Bol skromný, mlčanlivý, vážny a žil len o chlebe a vode.

Kaukliarovi sa jeho podivný otrok čoskoro zapáčil, dychtivo počúval jeho výklady o kresťanskej viere, učil sa jeho nábožnosti a nakoniec sa spolu s celou svojou rodinou obrátil ku Kristovi. Z vďačnosti potom Serapionovi ponúkol slobodu a požiadal ho, aby u neho zostal už nie ako otrok, ale ako priateľ. Serapion mu však vrátil dvadsať strieborných, ktoré od neho prijal, a povedal: *„Som slobodný človek, zasvätil som svoj život Bohu a stal som sa tvojím otrokom len z horlivej lásky, aby som teba a tvoju rodinu oslobodil z otroctva modloslužby a hriechu. Radujem sa svätou radosťou, že*

sa mi s Božou pomocou podarilo priviesť vás ku Kristovi Pánovi, a vraciam ti peniaze, za ktoré som ti predal svoju slobodu.“

Márne ho kaukliar prosil, aby neodchádzal a peniaze si ponechal, Serapion odišiel a opäť sa zapredal za otroka, aby vyslobodil chudobnú vdovu z veľkej biedy. Jeho nový pán ho však čoskoro prepustil na slobodu, pričom mu daroval plášť, tuniku, košeľu a knihu svätého evanjelia.

Serapion potom stretol na ulici polonahého žobráka a daroval mu tuniku. O chvíľu zbadal starca, ktorý sa triasol od zimy, zľutoval sa nad ním a dal mu svoj plášť, takže mu zo šiat zostala len košeľa. V tomto chudobnom odeve si sadol pri ceste a čítal si z knihy svätého evanjelia. Po chvíli sa pri ňom zastavil pocestný a spýtal sa ho, kto ho okradol o šaty. Serapion ukázal na svoju knihu a povedal: *„Táto kniha mi vzala šaty.“*

Kniha svätého evanjelia bola pre neho jediným pokladom, spoločníčkou, učiteľkou a potešiteľkou na púšti aj na všetkých jeho cestách. Napriek tomu sa rozhodol túto vzácnu knihu, svoj posledný majetok, predať, aby za získané peniaze zaobstaral chlieb pre hladujúce deti chudobnej matky. Keď sa ho ľudia potom pýtali, kde má svoju knihu, odpovedal: *„Čítal som v nej: Choď, predaj všetko, čo máš, a rozdaj chudobným; preto som ju predal a rozdal získané peniaze, aby som splnil to, čomu táto kniha učí. Čo osožia krásne slová, ak podľa nich nežijeme?“*

Serapion sa ešte niekoľkokrát predal za otroka, aby svojim pánom pomáhal v duchovných i telesných potrebách. Neskôr sa vydal na cestu do Grécka a vo Sparte vstúpil do služby ako otrok u jedného bludára, manichejca. Priviedol jeho aj celú jeho rodinu do katolíckej Cirkvi. Zo Sparty prišiel do Atén, kde tri dni hladoval. Potom vystúpil na trhovisku na vyvýšené miesto a zvolal na ľudí, ktorí sa zvedavo zhromaždili: *„Som pustovník z Egypta a mám troch veriteľov, ktorí ma kruto prenasledujú. Dvaja z nich sú už uspokojení, ale tretí je neúprosný a stíha ma všade.“*

Keď sa ho ľudia spýtali, kto sú títo veritelia, odpovedal: *„Lakomosť, nečistota a hlad. Lakomosť a nečistotu som už dávno prekonal a potlačil; nemám nijaký majetok, iba ľanovú tuniku, a úplne som odumrel všetkým telesným rozkošiam, ale hladu sa nemôžem zbaviť.“* Po týchto slovách sa nad ním zľutoval jeden z prítomných a dal mu strieborný peniaz na chlieb.

Z Grécka sa Serapion odobral do Ríma, aby sa tam ešte viac zdokonalil na príkladoch veľkých svätcov. Potom sa vrátil do Egypta na púšť, kde zomrel blaženou smrťou niekedy pred rokom 388, dožijúc sa približne šesťdesiatich rokov.

Jeho život opísal biskup Palladius, ktorý podnikol cestu po Egypte, Líbyi, Palestíne, Mezopotámii, Sýrii a Taliansku, aby spoznal tamojších mníchov a pustovníkov a zozbieral o nich správy. Keď sv. Ján Almužník, slávny patriarcha alexandrijský, čítal podivuhodný život pustovníka Serapiona, bol dojatý až k slzám a povedal správcovi svojho domu: *„Nemáme právo honosiť sa svojou dobročinnosťou. Ako veľmi zaostávame za Serapionom, ktorý vynašiel nový spôsob a prostriedok lásky k blížnym, keď sa niekoľkokrát obetoval pre ich večnú spásu i časné dobro!“*

Poučenie:

Serapion, vediac, že jediná ľudská duša má pred Bohom väčšiu cenu než celý viditeľný hmotný svet, neváhal byť opovrhovaným otrokom a žobrákom pre spásu svojich blížnych. Ako krásne nasledoval tento prostý pustovník Krista Ježiša, ktorý, hoci bol Synom Božím, ponížil sa, aby sa stal naším služobníkom a položil svoj život za nás, aby sme dosiahli večný život!

Hrdinské skutky obetavej lásky, ktorými sa Serapion preslávil, nám, pravda, nemajú slúžiť ako vzor na doslovné nasledovanie, avšak do určitej miery môžeme a máme všetci nasledovať tohto horliteľa za večnú spásu nesmrteľných ľudských duší. Každý z nás má podľa svojho stavu a povolania prejavovať blížnym skutky duchovného milosrdenstva, aby sme zabránili záhube ich duší a získali ich pre Krista Pána. Preto, pokiaľ môžeme a dokážeme:

- napomínajme hriešnikov, aby sa obrátili na cestu pokánia,
- učme nevedomých, aby poznali vznešené pravdy svätej viery a podľa nich žili,
- dávajme pochybujúcim dobré a spásonosné rady,
- potešujme zarmútených a vzbudzujme v nich dôveru v Boha,
- znášajme trpezlivo krivdy a ochotne odpúšťajme tým, ktorí nám ublížili,
- a napokon, modlime sa za živých i mŕtvych.

Tak naplníme zákon nášho Božského Spasiteľa a preukážeme, že sme jeho učeníkmi.

II. Sv. Toribio, arcibiskup (16. stor.)

Keď slávny Janovan Krištof Kolumbus roku 1492 objavil nový svet za Atlantickým oceánom, katolícka Cirkev začala k tamojším divokým národom posielať horlivých misionárov. Ich úsilím sa medzi nimi postupne šírilo svetlo Kristovej viery. Žiaľ, apoštolské dielo katolíckych zvestovateľov v Južnej Amerike marili chamtiví európski prisťahovalci, ktorí domorodých Indiánov kruto utláčali a olupovali. Mnohé juhoamerické kmene sa preto dlho stavali na odpor voči kresťanskej viere, a nejeden z nich, hoci prijal kresťanstvo, odpadol pre ukrutné násilnosti Španielov, ktorí sa síce nazývali kresťanmi, no skutkami boli horší než pohania. Tak tomu bolo aj v španielskom miestokráľovstve Peru na západnom pobreží Južnej Ameriky, až kým v tejto krajine nezaviedol lepšie pomery a neposilnil katolícku Cirkev horlivý arcibiskup z Limy, Alfons Toribio.

Svätý Toribio sa narodil 16. novembra 1538 v španielskom mestečku Majorguez v šľachtickej rodine. Študoval na univerzitách vo Valladolide a Salamance a neskôr bol kráľom Filipom II. vymenovaný za prezidenta v Granade, kde úradoval päť rokov. Keď sa uvoľnilo miesto arcibiskupa v hlavnom meste Peru, Lime, kráľ ho vymenoval za arcibiskupa, hoci ešte nebol ani vysvätený. Toribio sa spočiatku zdráhal prijať tento náročný úrad, ale z poslušnosti podľahol a roku 1581 bol vysvätený na biskupa.

Keď pricestoval do Ameriky, nový limský arcibiskup našiel v miestokráľovstve Peru hrozné pomery. Úbohí indiánski domorodci trpeli pod neľudským útlakom

Španielov, ktorí ich považovali za otrokov, vyháňali ich z ich území, olupovali ich a kazili ich mravy. Kráľovskí úradníci tomu nezabránili. Z tohto dôvodu boli Indiáni znechutení voči kresťanskému náboženstvu, ktoré Španieli tak zle reprezentovali, a mnohí sa vracali späť k pohanstvu. katolícka Cirkev, ktorá bola v tejto krajine len nedávno založená, žalostne upadala.

Toribio, keď si tieto smutné veci uvedomil, okamžite začal v zanedbanom Peru zavádzať poriadok. Aby dôkladne spoznal svoju rozľahlú arcidiecézu, vydal sa na vizitačnú cestu, ktorá trvala sedem rokov; druhá apoštolská cesta mu zabrala päť rokov a napokon ešte raz prešiel celú krajinu.

Tieto cesty uskutočnil horlivý arcibiskup za nesmiernych ťažkostí a nebezpečenstiev, keďže Peru, rozprestierajúce sa pozdĺž pobrežia na dĺžku 130 hodín chôdze a pretkané vysokými horami, nemalo vtedy žiadne cesty ani chodníky. Toribio všade ustanovoval múdrych duchovných správcov, ktorí mali pracovať na poučení a obrátení Indiánov na kresťanskú vieru. Zjednával poriadok, karhal surovosti a násilnosti Európanov a všemožne sa snažil získať domorodcov pre Kristovu vieru.

Naučiac sa nárečia indiánskych kmeňov, sám im kázal Božie slovo a svojou láskavosťou si ich naklonil tak, že celá krajina opäť priľnula ku Katolíckej Cirkvi. Na upevnenie svätej viery a cirkevnej disciplíny nariadil, aby sa v každom biskupstve každé tri roky konali duchovné porady a každých sedem rokov sa v Lime slávili provinčné cirkevné synody. Zakladal v krajine chrámy, kláštory, školy a domy kresťanského milosrdenstva.

Sám navštevoval chorých a najmä počas morovej epidémie v Lime bol skutočným otcom chorých a chudobných, ktorým rozdal celý svoj majetok. Na odvrátenie moru usporadúval slávnostné kajúce procesie, postil sa a vytrvával v modlitbách. Svätý arcibiskup, ujímajúc sa utláčaných Indiánov a prísne karhajúc nezriadený život a násilie Európanov, si získal mnoho nepriateľov, ktorí ho prenasledovali a snažili sa zmariť jeho úsilie. On však nedbal na ich zlobu a hnev a neohrozene karhal hriechy nielen obyčajného ľudu, ale aj urodzených a mocných pánov. Nebál sa ani kráľovských úradníkov, keď mu vyhrážali, a vyčítal im nespravodlivosť a pohoršenie, ktoré svojim životom dávali ľudu. Keď niektorí vznešení prostopašníci ospravedlňovali svoje výstrelky tvrdením, že Božie a cirkevné zákony platia iba pre

jednoduchých a nevzdelaných ľudí, a nie pre nich, horlivý arcibiskup ich prísne karhal a pripomínal im, že Boh nie je prijímač osôb a raz bude súdiť všetkých ľudí rovnako.

Takýmto spôsobom sa Toribio stal obnoviteľom Cirkvi v Peru. Vyčerpaný prácou na Pánovej vinici ochorel v meste Santa, kde sa nechal odniesť do chrámu. Tam nábožne prijal sväté sviatosti, rozdal všetok svoj majetok a so slovami: *„Bože, do tvojich rúk porúčam svoju dušu“* zomrel 23. marca 1606.

Nasledujúceho roku bolo jeho neporušené telo prenesené do Limy, kde Boh oslávil jeho hrob mnohými zázrakmi. Pápež Benedikt XIII. ho roku 1726 vyhlásil za svätého.

Poučenie:

Aj v našej dobe sa niektorí vznešení prostopašníci domnievajú, že Božie a cirkevné zákony zaväzujú iba jednoduchých ľudí, nie však ich. Aká to drzá a zároveň hlúpa namyslenosť! Pred Bohom sú všetci ľudia, či už páni, alebo sluhovia, boháči či žobráci, učenci alebo nevzdelanci, úplne rovní. Pre všetkých bez rozdielu dal Pán na Sinaji svoje Desatoro a Cirkev vydala svojich päť prikázaní.

Neprávosť je neprávosťou, nech sa jej dopúšťa učenec alebo nevzdelanec; nevera, smilstvo, obžerstvo, lenivosť, lakomstvo, závisť a iné hriechy poškvrňujú dušu urodzeného veľmoža rovnako ako dušu chudobného a jednoduchého človeka. Spravodlivý Boh bude na svojom súde vážiť skutky všetkých ľudí nie na falošnej váhe tohto sveta, ale na váhe svojich večných a nezmeniteľných zákonov. *„Ohavnosťou je Hospodinovi cesta bezbožného, ale kto nasleduje spravodlivosť, je milovaný od neho.“* (Prís 15, 9)

III. Sv. Cyril, jeruzalemský biskup a patriarcha (4. stor.)

Svätý Cyril, biskup a patriarcha jeruzalemský, svojou učenosťou a svätým životom upútal pozornosť celého katolíckeho sveta. Bol mužom, ktorý neochvejne bránil čistú kresťanskú vieru slovom i písmom proti heretikom svojej doby.

Narodil sa z katolíckych rodičov, ktorí ho vychovávali v bázni Božej. Už od mladého veku pociťoval odpor k hriechu, a preto, aby sa vyhol všetkým jeho príležitostiam, utiahol sa počas vlády cisára Konštantína Veľkého do kláštora. Tam viedol svätý život. Povesť o jeho učenosti sa však rýchlo rozšírila, a preto bol s veľkým nadšením zvolený za patriarchu jeruzalemského. Tento vysoký úrad vykonával s apoštolskou horlivosťou a veľkodušnosťou. Osobitnú starostlivosť venoval tým, ktorí boli nedostatočne poučení vo viere, aby ich priviedol k hlbšiemu poznaniu tajomstiev kresťanskej viery.

Jeho horlivá činnosť však priniesla mnohé ťažkosti a zápasy. Cisár Konstans, ktorý nastúpil po pravovernom cisárovi Konštantínovi, bol naklonený kacírskym ariánom. Povzbudení cisárovou podporou, začali ariáni prenasledovať kresťanov všemožnými spôsobmi. Svätý Cyril im však statočne vzdoroval, nevšímajúc si ich zlostných a často až zúfalých hrozieb.

S otcovskou láskou sa staral najmä o núdznych a biednych. V Jeruzaleme totiž vypukla veľká drahota a hlad, ktorý najviac zasahoval chudobných. Cyril rozdal všetky svoje peniaze núdznym. Keď to nestačilo, dal rozpredať zlaté a strieborné náradie z kostola a získané peniaze tiež rozdal. Tento skutok kresťanskej lásky však jeho nepriatelia neskôr zneužili na jeho osočenie.

Počas jeho biskupstva sa v Jeruzaleme udial zázrak. Na svätodušné sviatky sa nad horou Kalváriou objavil svätý kríž v žiarivom svetle a obrovskej veľkosti. Tento zázrak videli obyvatelia mesta – katolíci, ariáni i Židia. Úžas a bázeň prenikla všetkých. Svätý Cyril tento jav podrobne opísal a poslal správu neveriacemu cisárovi, pričom ho vyzval, aby sa obrátil k Tomu, ktorý zomrel za ľudstvo na kríži, a prestal podporovať ariánov.

Na sviatok Povýšenia svätého kríža Cyril využil príležitosť a počas kázne naliehavo vyzýval katolíkov k úcte ku krížu a k Ukrižovanému. Ariánov, ktorí spôsobovali rozkoly pod ochranou cisára, prísne napomenul za ich chyby proti viere a pyšnú vzburu proti Bohu. Táto jeho odvaha však ešte viac rozdráždila jeho nepriateľov.

Kacírsky biskupi zvolali tajný snem, na ktorom Cyrila obžalovali zo svätokrádeže za to, že údajne rozpredal najdrahšie kostolné náradie. Na základe tejto zlovoľnej obžaloby ho zosadili z biskupského úradu a poslali do vyhnanstva. Cisár, naklonený ariánom, nielenže tento nespravodlivý rozsudok potvrdil, ale vymenoval za nového jeruzalemského biskupa Heraklia, najzarytejšieho ariána.

Svätý Cyril, zbavený úradu i majetku, musel odísť do trpkého vyhnanstva. Roky sa potuloval po cudzích krajoch, prenasledovaný núdzou a biedou, kým pravda nakoniec nezvíťazila nad neprávosťou. Po dlhom čase mu bolo umožnené vrátiť sa späť do svojej Cirkvi, ktorú až do konca svojho života spravoval s apoštolskou horlivosťou.

Po smrti cisára Konštanta nastúpil na trón bezbožný cisár Julián. Tento cisár podporoval nielen ariánov, ale aj Židov, zatiaľ čo katolíkov prenasledoval tým najpodvodnejším spôsobom. Chcejúc nielen potupiť katolíkov, ale aj samého Ježiša Krista, ktorý predpovedal úplné vyvrátenie jeruzalemského chrámu, s drzým,

bohorúhavým úmyslom predstaviť celému svetu Krista ako klamára, rozkázal Židom, aby si jeruzalemský chrám znovu vystavali, tam konali obete ako za Starého Zákona a zachovávali všetky svoje staré obrady. Aby mali Židia istotu, že chrám vystavajú, poskytol im veľkú finančnú pomoc. Židia jasali radosťou a dali sa do stavby chrámu, a v krátkom čase postavili múry do značnej výšky.

V tej chvíli k nim akoby náhodou prišiel svätý biskup Cyril. Chvíľu sa prizeral, až napokon riekol: *„A predsa zo stavania tohto nezostane kameň na kameni. Kristus to predpovedal a jeho slovo lživým byť nemôže.“* Židia sa svätému síce vysmievali, ale čoskoro sa presvedčili, že má pravdu. Nasledujúcu noc prišlo také veľké zemetrasenie, že sa nielen postavené múry zrútili, ale aj základy, akoby zázračnou silou, boli z hĺbky zeme do výšky vyhodené. Keď sa Židia celí vystrašení zbehli a obdivovali toto zničenie svojej dlhej práce, z neba sa spustil oheň, ktorý spálil všetky ich nástroje a drevené predmety. Podľa svedectva historikov zhorel týmto ohňom na mieste aj veľký počet Židov. Mnohí sa týmto zázrakom obrátili, mnohí však aj naďalej slepo zotrvali vo svojej zaťatosti.

Po tejto príhode žil svätý biskup Cyril ešte niekoľko rokov a dožil sa tej radosti, že po smrti bezbožných cisárov Konštanta, Juliána a Valensa, prišiel na trón bohabojný cisár Teodosius. Pod jeho vľúdnym panovaním mohol v tichosti zastávať svoj biskupský úrad, až kým ho roku 386. Pán neodvolal k prijatiu koruny večnej slávy.

---

23. marca si pripomíname aj pamiatku sv. Viktoriána, mučeníka v Afrike, sv. Othona, pustovníka, sv. Liberata, lekára a mučeníka, a sv. Prokula, veronského biskupa.

24. MAREC

I. Sv. Gabriel, archanjel

Celý svet, ktorý všemohúci Boh stvoril jediným slovom z ničoho, má v sebe podivuhodný poriadok a harmóniu. Keď skúmame rôzne Božie stvorenia, vidíme, že medzi nimi existuje stále a pravidelné napredovanie od menej dokonalých bytostí k vyšším a dokonalejším. Pozrime sa na nerasty, rastliny, živočíchy! Koľko odtieňov a stupňov! Nikde nenájdeme náhly skok; všade obdivujeme ladný postup, ktorý nás presviedča, že všetko tvorstvo tvorí jednu súvislú reťaz čoraz dokonalejších článkov. Korunou a kráľom celého viditeľného sveta je človek, ktorý telom pripomína nerozumné bytosti, no svojou nesmrteľnou dušou je podobný samotnému Bohu.

Už náš rozum naznačuje, že rad všetkých Božích tvorov sa nekončí človekom a že medzi nami, ľuďmi a Bohom sú ešte vyššie bytosti – netelesní duchovia. To, čo náš rozum tuší, nám neomylne potvrdzuje zjavená viera. Medzi ľuďmi a Bohom stoja anjeli – vznešení duchovia, ktorí nás prevyšujú rozumom, vôľou a sú obdarení oveľa väčšou mocou než my smrteľníci. Sú v úzkom spojení s Bohom a majú vrúcny vzťah k osudu ľudí.

Podľa Svätého písma a ústneho podania Boh stvoril nesmierne množstvo anjelov, ktorí sú podľa svojho stupňa dokonalosti a zverených úloh rozdelení do deviatich chórov: Anjeli, Archanjeli, Kniežatá, Sily, Panstvá, Mocnosti, Tróny, Cherubíni a Serafíni. Tak ako hviezdy na oblohe sú zoskupené do súhvezdí a obiehajúc osvetľujú Zem, tak aj anjelské chóry žijú v jednote s Bohom i medzi sebou a prenášajú k nám lúče svojej lásky. Na Boží príkaz opúšťajú svoje blažené sídla v nebi, prichádzajú k ľuďom a poskytujú im priateľské služby, pričom na nich vylievajú prúdy Božej milosti.

Jedným v chóre archanjelov je Gabriel (čo znamená Boží muž), ktorému Boh v Starom i Novom zákone zveril vznešenú úlohu oznamovať ľuďom svoje tajomné zámery. Vo Svätom písme sa archanjel Gabriel viackrát objavuje ako Boží posol, ktorý prináša radostné správy o príchode Vykupiteľa. Keď boli Židia v babylonskom zajatí, prorok Daniel mal počas tretieho roku vlády kráľa Baltazára zvláštne videnie o budúcich časoch až do konca sveta. Hľadajúc význam tohto videnia, zjavil sa mu Gabriel a vyložil mu ho. (Dan 8, 15–26)

Počas prvého roku vlády kráľa Dária, keď sa Daniel modlil a prosil Boha, aby odvrátil svoj hnev od kajúcneho ľudu, Gabriel sa mu znova zjavil a oznámil mu, kedy sa Židia vrátia zo zajatia do svojej vlasti, a kedy príde túžobne očakávaný Mesiáš. Predpovedal tiež, že Spasiteľ bude zabitý, a že Jeruzalem a jeho svätyňa budú zničené. (Dan 9, 23–27)

Keď nastal čas príchodu Spasiteľa na svet, Gabriel priniesol kňazovi Zachariášovi v jeruzalemskom chráme radostnú správu, že jeho modlitba bola vypočutá a že jeho manželka Alžbeta, dovtedy neplodná, mu porodí syna. Ten dostane meno Ján, bude veľký pred Pánom, naplnený Duchom Svätým ešte v lone svojej matky a pripraví ľud na príchod Krista. (Lk 1, 11–20)

Najvznešenejšia úloha bola Gabrielovi zverená, keď bol poslaný do mesta Nazaret k panne Márii, aby jej oznámil, že našla milosť u Boha, počne vo svojom lone a porodí očakávaného Spasiteľa sveta – Ježiša Krista.

Poučenie:

Sviatok archanjela Gabriela sa u nás slávi 24. marca, pred samotnou slávnosťou Zvestovania Panny Márie.

Archanjel Gabriel nám dáva dokonalý príklad, ako máme milovať Boha a ochotne ho poslúchať. Poslušnosť a zapieranie vlastnej vôle sú pred Bohom cennejšie, než keby sme podstupovali tie najväčšie obete alebo konali zázraky. Čo by nám prospela moc konať zázraky, keby sme Boha neposlúchali, prestupovali jeho prikázania a tak poškvrňovali svoju dušu ťažkými hriechmi?

„Či má Hospodin záľubu v spaľovaných obetiach a obetách, a nie radšej v tom, aby bol poslúchaný hlas Hospodinov? Poslušnosť je iste lepšia ako obeta.“ (1 Sam 15, 22)

Gabriel sa zjavil v Babylone prorokovi Danielovi práve vo chvíli, keď sa modlil. K Zachariášovi prišiel, keď konal Božiu službu v jeruzalemskom chráme. Svätú Pannu v Nazarete navštívil, keď sa modlila a rozjímala o Božských veciach. Ak si teda želáme, aby aj k nám prichádzali anjeli a pomáhali nám v našich duchovných aj telesných potrebách, musíme byť vytrvalí v modlitbách, nábožnom rozjímaní a Božích službách.

Hlavným poslaním anjelov v nebi je klaňať sa Bohu, ustavične ho velebiť a slúžiť mu. Keď teda uctievame Pána modlitbou a Božou službou, napodobňujeme anjelov, pripodobňujeme sa im a získavame si ich priazeň a lásku.

II. Sv. Irenej, biskup a mučeník zo Sirmia (3. stor.)

Na mieste, kde sa dnes nachádza dedina Mitrovica na ľavom brehu rieky Sávy vo východnom Slavónsku, stálo kedysi slávne mesto Sirmium (slovensky Sirm). Toto mesto, založené Rimanmi, dalo meno celej krajine medzi Dunajom a dolnou Sávou – Sirm (Sremsko). Sirm bol za čias Rimanov hlavným mestom západnej Ilýrie a južnej Panónie, sídlom cisárskych miestodržiteľov a mal už v raných dobách vlastného biskupa. Význam tohto mesta dosvedčujú cirkevné synody, ktoré sa tu konali v rokoch 351 a 358 proti bludom ariánstva.

Za vlády cisára Diokleciána, krutého prenasledovateľa kresťanov, oslávil toto mesto svojou mučenníckou smrťou sv. Irenej (Irenej). Jeho grécke meno znamená to isté ako slovenské Miroslav či Ľubomír. Irenej bol ženatý a mal niekoľko detí, no napriek tomu si ho kresťanská obec v Sirme zvolila za svojho biskupa pre jeho živú, pevnú vieru a príkladnú

pokoru a nábožnosť. Irenej prijal svätenie, zriekol sa svojej manželky a všetku starostlivosť venoval svojej diecéze, ktorú viedol slovom i príkladom ku Kristovi.

V roku 303 vydal cisár Diokleián svoj prvý edikt proti kresťanom, ktorým ich zbavil všetkých štátnych úradov a hodností. Nariadil, aby boli ich chrámy zničené, posvätné knihy spálené, a krátko nato vydal ďalšie tri príkazy, ktorými nariaďoval predstaveným Cirkvi obetovať modlám, inak budú mučení a usmrtení. Vtedy dal cisársky miestodržiteľ v Sirme, Probus, predvolať biskupa Ireneja a prikázal mu obetovať pohanským bohom. Odvážny biskup odpovedal: *„Zákon môjho Boha mi káže radšej podstúpiť akékoľvek muky, než by som ho zaprel.“*

Keď mu Probus pohrozil mučením, Irenej povedal: *„Spôsobíš mi tým radosť, lebo ma takto urobíš účastníkom utrpenia môjho Spasiteľa.“* Probus dal biskupa kruto mučiť. Počas mučenia sa ho miestodržiteľ opýtal: *„Čo povieš teraz? Budeš obetovať?“* Mučeník odpovedal: *„Obetujem iba svojmu Bohu, vyznávajúc jeho sväté meno.“*

Miestodržiteľ potom dal predviesť celú Irenejovu rodinu – rodičov, manželku a deti – aby ich slzami a prosbami zlomil biskupovu vieru. Deti s plačom prosili otca, aby sa zmiloval nad nimi aj nad sebou. Podobne ho prosili aj matka, manželka a ostatní príbuzní, aby sa zachránil. Irenej im však odpovedal: *„Náš Pán Ježiš Kristus povedal: Kto ma zaprie pred ľuďmi, toho zapriem aj ja pred svojím Otcom, ktorý je na nebesiach. Preto ma nič neodvedie od Krista.“*

Keď mu námestník vytýkal tvrdohlavosť a necitlivosť a nabádal ho, aby si vážil svoj život, odpovedal mučeník: *„Práve preto nechcem obetovať modlám, aby som si zachoval svoj život a neupadol do záhuby.“* Irenej bol potom vsadený do väzenia a niekoľko dní rôznymi spôsobmi mučený. Keď ani v žalári nepoľavil, bol znova vypočúvaný. Na otázku, či má manželku a deti, odpovedal svätý biskup, že nemá. Tu povedal Probus*: „A kto teda boli všetci tí ľudia, ktorí u teba nedávno tak plakali?“* Irenej odpovedal: *„Kristus Ježiš, náš Pán, povedal: Kto miluje otca alebo matku viac ako mňa, nie je ma hoden, a kto miluje syna alebo dcéru viac ako mňa, nie je ma hoden*. (Mat 10, 37). *Keď pozdvihnem svoje oči k nebeskému Bohu a spomeniem si na blaženosť, ktorú prisľúbil svojim verným služobníkom, opovrhujem celým svetom a zabúdam, že som otcom a manželom, lebo okrem Boha nikoho nepoznám.“* Probus mu namietol: *„Takže predsa si otcom. No tak, obetuj bohom z lásky k svojim synom.“* Ale Irenej odpovedal: *„Moji synovia majú za otca Boha, ktorému sa oni aj ja klaniame. On bude nad nimi iste bdieť.“*

Probus sa ešte raz pokúsil odvrátiť statočného biskupa od viery v Krista, vyhrážajúc sa, že ho odsúdi na smrť, avšak Irenej aj vtedy zostal pevný vo svojej viere a povedal miestodržiteľovi, že bude šťastný, ak dostane príležitosť zomrieť za svojho milovaného Spasiteľa. Vtedy Probus rozkázal, aby bol svätý biskup sťatý mečom a následne hodený do rieky. Keď kati priviedli Ireneja na most, pozdvihol ruky k nebu a modlil sa slovami: *„Pane Ježišu Kriste, ktorý si pre spásu ľudstva podstúpil smrť, rozkáž, nech sa otvorí nebo a tvoji anjeli nech prijmú dušu tvojho služobníka Ireneja, ktorý obetuje svoj život za tvoje meno a za spásu Cirkvi Sirmijskej.“* Keď sa domodlil,

svätec bol sťatý mečom a jeho telo bolo vhodené do Sávy. Stalo sa tak 25. marca roku 304, v deň, kedy si Cirkev pripomína jeho pamiatku.

Poučenie:

Keď pohan Probus nabádal svätého Ireneja, aby zaprel vieru v Ježiša Krista, aby jeho deti nezostali sirotami, svätý mučeník sa potešoval nádejou, že sám Boh bude otcom jeho synov. Touto kresťanskou myšlienkou nech sa posilní a poteší každý otec a každá matka, keď sa lúčia so svojimi deťmi na smrteľnej posteli. Ten dobrotivý Boh, ktorý živí nebeské vtáctvo a odieva poľné kvety, a bez ktorého vôle ani vlas z našej hlavy nepadne, sa iste postará o siroty, ktorých mu zomierajúci rodičia zverili. *„Môže zabudnúť žena na svoje nemluvňa, aby sa nezľutovala nad synom svojho života? A keby aj ona zabudla, ja na teba nezabudnem.“* (Iz 49, 15). Tak hovorí Hospodin každému, zvlášť tým, ktorí jeho pomoc najviac potrebujú – sirotám. *„Otec sirotám a ochranca vdov je Boh vo svojom svätom príbytku.“* (Ž 67, 6) *„Neopovrhne prosbou siroty ani vdovy, keď bude vylievať svoje náreky.“* (Sir 35, 17)

---

24. marca je spomienka na sv. Artemona, biskupa v Seleucii, sv. Aldemária, mnícha, blahoslavenú Bertu, opátku, sv. Agapita, biskupa vo Frýgii a ďalších.

25. MAREC

I. Sviatok Zvestovania Panny Márie

Štyritisíc rokov uplynulo od toho, čo Hospodin prisľúbil našim prarodičom v raji, že pošle na svet Vykupiteľa, ktorý napraví ľudstvo narušené hriechom, posvätí ho a získa mu opäť prístup do neba.

Už prišiel *„čas naplnenia“* predpovedaný prorokmi, už bola Júdovi odňatá berla, už sa naplnil čas Pánov predpovedaný kedysi Danielom. Vtedy sa milosrdný Boh rozhodol, že podľa svojho sľubu pošle ľuďom svojho jednorodeného Syna, aby jeho vtelením a smrťou vykúpil ľudstvo. *„A anjel Gabriel bol poslaný od Boha do galilejského mesta Nazaret k panne zasnúbenej mužovi menom Jozef z rodu Dávidovho; a meno panny bolo*

Mária.“ Mária, dcéra nábožných rodičov Joachima a Anny z rodu Dávidovho v mestečku Nazaret pri hore Tábor v Galilei, bola Hospodinom vyvolená, aby sa stala matkou Božieho Syna a prostredníčkou pri uskutočnení veľkého diela nášho vykúpenia. Svätí Otcovia píšu, že Mária bola už v útlom veku obetovaná svojimi rodičmi v chráme v Jeruzaleme, aby tam spolu s inými zbožnými dievčatami slúžila Bohu až do dospelosti.

Svätý Hieronym hovorí, že Mária bola v bdení a pri Božích službách vždy prvá, že v Božom zákone bola učená viac než iní a že sa skvela pokorou, láskou, čistotou a všetkými cnosťami. Rozjímala o Božom zákone vo dne i v noci a spolu so spravodlivými pozdvihovala ruky k nebu, aby vydalo rosu a oblaky zoslali Spravodlivého; aby Hospodin už poslal na svet očakávaného Mesiáša. Koľkokrát čítala v Písme svätom a premýšľala nad tajomným Izaiášovým proroctvom o panne, ktorá počne a porodí syna! Jeho meno Emanuel znamená, že nebude iba smrteľným človekom, ale samotným všemohúcim Bohom, ktorý bude prebývať medzi nami.

Keď Mária dospela, vrátila sa z Jeruzalema do domu svojich rodičov a podľa Božej prozreteľnosti sa zasnúbila spravodlivému Jozefovi, blízkemu pokrvnému príbuznému z rodu Dávidovho. Podľa zvyklostí Židov zostala Mária po svojich zásnubách ešte celý rok v ústraní rodičovského domu, kde trávila čas prácou, modlitbou a svätým rozjímaním. Ako píše svätý Bernard, práve počas rozjímania o vykúpení ľudstva a modlitieb za príchod očakávaného Mesiáša do jej komnaty vstúpil anjel Hospodinov, Gabriel, ožiarený nebeským jasom, a povedal: *„Zdravas', milostiplná, Pán s tebou, požehnaná si medzi ženami.“*

Anjel nazval Máriu milostiplnou, pretože Hospodin ju od večnosti predurčil za matku svojho Syna. Spôsobil, že ona jediná zo všetkých ľudí bola počatá bez poškvrny dedičného hriechu, a udelil jej toľko milostí, že nikdy ani najmenším osobným hriechom svoju svätú dušu nepoškvrnila. Zostala čistá a milosťou Božou ozdobená po celý svoj život. Milostiplnou nazval Gabriel Máriu aj preto, že sa jej život mal stať chrámom Božieho Syna. Preto bol Pán s ňou vo vznešenom zmysle a ozdobil ju všetkými darmi Ducha Svätého.

Keď hrdinská vdova Judita v Starom zákone zachránila svoje rodné mesto Betúliu a celé Judsko pred záhubou, tým že zabila strašného asýrskeho vojvodu Holoferna, všetci jej dobrorečili ako sláve Jeruzalema, radosti Izraela a cti celého ľudu. Volali: *„Požehnaná budeš na veky!“* (Jud 15, 10–12). Mária, ktorá porodila Vykupiteľa sveta, však premohla nepriateľa nekonečne hroznejšieho, než bol Holofernes, pretože zvíťazila nad úhlavným vrahom ľudstva, diablom. Gabriel ju preto zvelebil ako *„požehnanú medzi ženami“* – najslávnejšiu, najblaženejšiu a najvznešenejšiu zo všetkých dcér ľudstva od počiatku sveta až po jeho koniec.

Keď Mária počula anjelské pozdravenie, rozrušila sa a premýšľala, čo to znamená. Keď videla nebeského posla a počula chválu, ktorú jej vzdával, zľakla sa a rozmýšľala, prečo Boh posiela anjela k nej, chudobnej a pokornej panne. Jej strach a rozpaky Gabriel hneď zahnal slovami: *„Neboj sa, Mária, našla si milosť u Boha. Hľa, počneš a porodíš syna a dáš mu meno Ježiš. On bude veľký a bude sa volať Syn Najvyššieho.*

Pán Boh mu dá trón jeho otca Dávida. Bude kraľovať nad Jakubovým rodom naveky a jeho kráľovstvu nebude konca.“

Aké vzácne posolstvo a aké vznešené slová! Mária počula, že ona je tou vyvolenou pannou, o ktorej v Izaiášovom proroctve toľkokrát čítala a zbožne rozjímala, že počne a porodí očakávaného Emanuela, Boha, Spasiteľa sveta. Už sa má naplniť Izaiášovo proroctvo: *„Dieťa sa nám narodilo, syn nám bol daný; a jeho meno bude Podivuhodný Radca, Mocný Boh, Otec večnosti, Knieža pokoja“* (Iz 9, 6–7). Matkou tohto Kniežaťa pokoja a Mocného Boha sa z vôle všemohúceho Hospodina stane Mária. Pokorne uverila slovám anjela a nepochybovala o tom, čo jej bolo zvestované, ale nechápala, ako sa to všetko stane. Premýšľala o svojom panenstve, ktoré zasvätila Bohu, a preto povedala anjelovi: *„Ako sa to stane, keďže nepoznám muža?“* Anjel jej odpovedal: *„Duch Svätý zostúpi na teba a moc Najvyššieho ťa zatieni. Preto aj to, čo sa z teba narodí, bude sväté a bude sa volať Boží Syn.“*

Takto nebeský posol poučil Máriu, že sa stane matkou Božieho Syna spôsobom výnimočným a nadprirodzeným mocou Ducha Svätého, pričom zostane nepoškvrnenou pannou.

Anjel jej zároveň oznámil, že jej príbuzná Alžbeta, ktorú nazývali neplodnou, počala syna vo svojej starobe, a to už pred šiestimi mesiacmi, lebo u Boha nie je nič nemožné. Mária tak pochopila tajomný zámer, ktorý s ňou a skrze ňu zamýšľal uskutočniť Hospodin. Pokorne sa podrobila jeho vôli a povedala anjelovi: *„Hľa, služobnica Pána, nech sa mi stane podľa tvojho slova.“* (Lk 1, 26–38). Mária sa pokorne podvolila tomu, k čomu ju Boh vyvolil, a až keď dobrovoľne súhlasila, prijal v nej Boží Syn ľudskú prirodzenosť. Svätý Tomáš Akvinský hovorí, že Mária bola v tej chvíli zástupkyňou celého ľudského pokolenia a že sa pri Zvestovaní čakalo na jej súhlas v mene celého ľudstva.

V okamihu, keď svätá Panna vyslovila to večne pamätné slovo *„Staň sa“,* bol mocou Ducha Svätého v jej prečistom živote počatý Boží Syn; v tej chvíli *„Slovo sa telom stalo“.* Tu sa začalo veľké dielo vykúpenia a spásy sveta; tu sa večný Syn Boha Otca ponížil do podoby nášho služobníka. Mária Panna, ktorá sa stala jeho matkou, bola tým povýšená nad všetkých ľudí aj anjelov. Stala sa skutočnou Matkou Božou, pričom zostala nepoškvrnenou pannou, a Boží Syn sa stal pravým a skutočným človekom, zostávajúc pravým Bohom. Aké vznešené a nepochopiteľné tajomstvá! Preniknutí posvätnou radosťou, ktorú tento sviatok zvestuje, dnes spolu s anjelom pozdravujeme Božiu Matku zvolaním: *„Požehnaná si medzi ženami!“*

Dnes sa naplnila vrúcna túžba patriarchov a prorokov. Dnes sa v lone Panny Márie počal náš Vykupiteľ, ktorý je pravý Boh i pravý človek. Dnes sa stal najväčší zázrak, aký všemohúci Hospodin od večnosti vykonal! Nesmrteľný Boh sa dnes podriadil smrti; nekonečný Boh si v živote Panny Márie zvolil príbytok a prijal našu krehkú prirodzenosť! Mária Panna prevyšuje ako Matka Božia všetky zbory anjelov a vyniká nad patriarchov, prorokov, apoštolov, mučeníkov a všetkých svätých a svätice Božie, preto ju právom nazývame kráľovnou všetkých svätých. V okamihu, keď počala Ježiša Krista, stala sa aj našou matkou, pretože Boží Syn, ktorý sa stal človekom, sa

podľa svojej ľudskej prirodzenosti stal naším bratom. Preto svätý Anzelm volá k Panne Márii: *„Keď sa tvoj Syn stal naším bratom, nestala si sa aj ty skrze neho našou matkou?“*

Z tohto dôvodu sa smieme a môžeme s dôverou utiekať vo všetkých svojich potrebách pod ochranu tejto nebeskej matky, o ktorej ešte nikdy nebolo počuť, že by opustila toho, kto ju zbožne ctil a vzýval. Aby sme však Pannu Máriu dôstojne ctili, musíme napodobňovať jej cnosti. Práve nasledovaním vznešených cností Matky Božej si získavame jej lásku a dosahujeme jej ochranu. Svätý Bernard hovorí: *„Najblahoslavenejšia Panna sa hlási k tým a miluje tých, ktorí ju sami milujú. Pomáha tým, ktorí ju vzývajú, a obzvlášť tým, ktorí nasledujú jej pokoru a čistotu a po jej Synovi zakladajú všetku svoju dôveru na nej.“*

V katolíckych farnostiach sa trikrát denne ozýva zvuk zvona, ktorý vyzýva veriacich k modlitbe *„Anjel Pána“.* Túto krásnu modlitbu nám Cirkev odporúča, aby sme si každodenne pripomínali tajomstvo vtelenia Božieho Syna a zároveň dôstojne ctili a vzývali jeho presvätú matku, Pannu Máriu. Vtelenie Božieho Syna je podľa jednomyseľného učenia svätých Otcov najväčším tajomstvom a najvýznamnejším dobrodením, aké nám všemohúci Boh svojou nevýslovnou dobrotou a milosrdnou láskou preukázal. Aby sme na toto milostiplné tajomstvo stále pamätali, aby sme zaň každodenne vzdávali Bohu vďaky a neprestajne mysleli na to, že Panna Mária bola vyvoleným nástrojom na uskutočnenie tohto tajomstva, zvoní sa ráno, napoludnie a večer na modlitbu, ako hovorí žalmista: *„Večer, ráno i napoludnie budem rozprávať a oznamovať, a on vypočuje môj hlas.“* (Ž 54, 18). Pápež Benedikt XIII. udelil v roku 1724 všetkým veriacim, ktorí sa s kajúcim srdcom modlia *„Anjel Pána“,* odpustky 100 dní. Ako už české slovo *„klekání“* napovedá, na dosiahnutie týchto odpustkov treba túto modlitbu vykonať nábožne na kolenách, s výnimkou nedele, sobotného večera a veľkonočného obdobia.

Je poľutovaniahodné, že sa táto modlitba, najmä v mestách, teraz zanedbáva, ba mnohí ľahostajní katolíci už ani nevedia, prečo sa vlastne na modlitbu *„Anjel Pána“* zvoní. Mohamedán, ktorý počuje muezína vyzývať päťkrát denne z minaretu na modlitbu, odkladá prácu, prerušuje rozhovor a padá na zem, aby sa podľa pokynov svojho falošného proroka modlil. A katolík by sa mal ostýchať pri zvonení na ulici sňať klobúk alebo doma prerušiť prácu a nábožne sa pomodliť *„Anjel Pána“?*

II. Sv. Dismas, kajúcnik (1. stor.)

S Kristom Pánom boli na Golgote spolu ukrižovaní dvaja lotri, jeden po jeho pravici a druhý po ľavici, aby sa naplnilo proroctvo o ňom, že bude pripočítaný medzi hriešnikov. (Iz 53, 12; Mk 15, 27–28). Ukrižovanému Spasiteľovi sa neveriaci Židia posmievali a aj jeden z oboch lotrov visiacich na krížoch sa mu rúhal, hovoriac: *„Ak si ty Kristus, pomôž si sebe i nám.“* (Lk 23, 39). Druhý lotor, ktorý sa podľa tradície volal Dismas, však osvietený Božou milosťou uveril v Krista Pána. Modlitba umierajúceho Spasiteľa za jeho nepriateľov dojala jeho srdce a priviedla ho k pokániu, takže sa obrátil k zatvrdnutému rúhačovi a povedal: *„Ani ty sa nebojíš Boha, hoci si odsúdený*

na to isté? Lenže my spravodlivo, lebo dostávame, čo sme si skutkami zaslúžili. Ale on neurobil nič zlé.“ (Lk 23, 40–41). Potom povedal Ježišovi: *„Pane, spomeň si na mňa, keď prídeš do svojho kráľovstva.“* (Lk 23, 42).

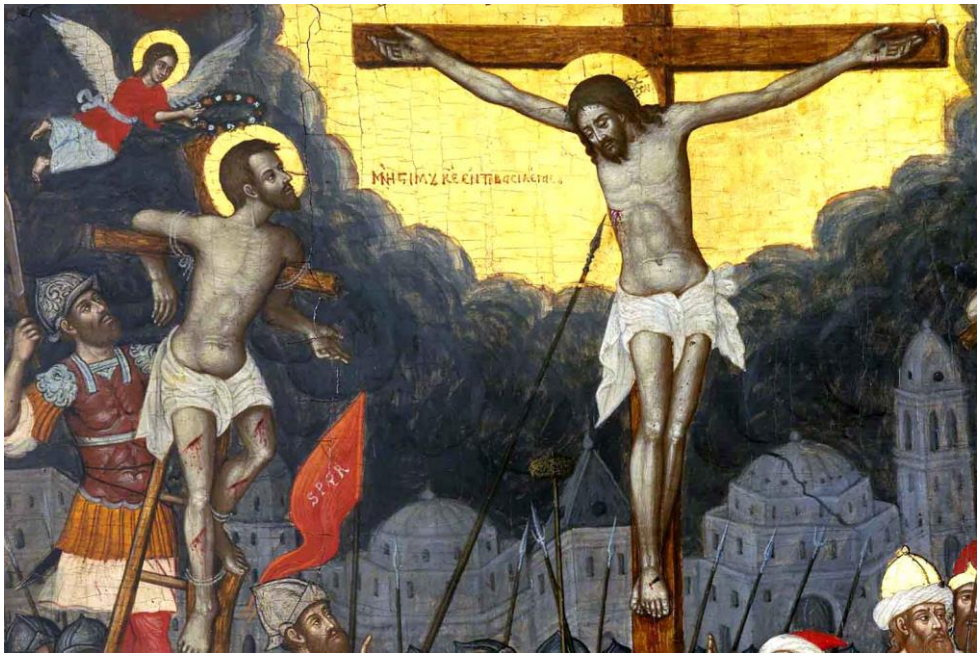

Dismas mal vieru, ktorou uznal Krista za Pána a Kráľa neba. Mal nádej, ktorá ho napĺňala dôverou, že nebude zavrhnutý. Mal aj lásku, ktorá ho pohla k tomu, aby sa snažil obrátiť aj zatvrdnutého spoločníka. Preto o ňom svätý Ján Zlatoústy hovorí: *„Hľa, ako tento lotor uchvacuje Božie kráľovstvo a násilím si vynucuje Božie milosrdenstvo! Keď vidí muky, klania sa Všemocnosti. Keď hľadí na kríž, modlí sa k tomu, kto tróni na nebi. Keď vidí odsúdenca, nazýva ho Pánom. Keď vidí ukrižovaného, nazýva ho Kráľom. Ó, aké zázračné obrátenie!“*

Milosrdný Spasiteľ hojne odmenil a potešil kajúceho Dismasa, keď mu povedal: *„Amen, hovorím ti, dnes budeš so mnou v raji.“* (Lk 23, 43). Rajom sa tu myslí predpeklie, Abrahámovo lono, kde spravodliví Starého zákona prebývali bez bolesti, očakávajúc vykúpenie, a kam Pán Ježiš po svojej smrti zostúpil, aby ich odtiaľ priviedol do večnej slávy. Od okamihu, keď sa Dismas obrátil a keď mu Spasiteľ prisľúbil raj, sa mu všetky muky, ktoré na kríži znášal, počítali za zásluhy. Svojimi bolesťami a krutou smrťou naplnil pokánie za svoje hriechy a stal sa účastníkom milostí, ktoré nám všetkým Kristus Ježiš získal svojou vykupiteľskou smrťou.

Poučenie:

Šťastný kajúcnik Dismas videl Pána umierať a ešte pred svojou smrťou uzrel veľké zázraky, ktoré sa udiali hneď po smrti Božského Vykupiteľa. Túžiac po prisľúbenom raji trpezlivo znášal, za svoje už odpustené hriechy, tie hrozné bolesti, ktoré mu spôsobili vojaci, keď mu polámali kosti. Mal istotu, že sa čoskoro ocitne v raji s Pánom, v ktorého na kríži uveril. Kiež by každý neveriaci a hriešnik aspoň na smrteľnej posteli obrátil svoje srdce úprimným pokáním k Bohu, aby tak ako kajúcnik Dismas získal odpustenie vďaka nekonečným zásluhám Ježiša Krista!

Dojímavým svedectvom živej viery a vrúcnej nábožnosti, ktorá u nás kedysi panovala, je fakt, že aj svätý Dismas bol u nás horlivo uctievaný a vzývaný. Bol patrónom kajúcnikov a osobitne nešťastných zločincov, ktorí končili na popravisku. V Prahe stála na úpätí Žižkovho vrchu neďaleko miesta popráv kaplnka svätého Dismasa, kde sa slúžili omše za duše popravených. Dodnes sa v kláštornom a farskom kostole svätého Jakuba na Starom Meste nachádza oltár svätého Dismasa a v kaplnke svätého Kríža na Hradčanoch je obraz tohto svätého kajúcnika.

Dňa 25. marca si zároveň pripomíname aj svätého Pelágia, biskupa Laodicejského, svätú Dulu, pannu a mučeníčku, svätého Hermelanda, opáta a ďalších svätých.

26. MAREC

I. Sv. Haštal, mučeník (3. stor.)

V roku 284 si rímske légie zvolili za cisára Diokleciána, odvážneho vojaka nízkeho pôvodu z Dalmácie. Keďže Diokleción videl, že celú ríšu nedokáže spravovať sám, po dvoch rokoch si za spoluvládcu vybral Maximiana Herculia, ktorému zveril správu Západu, pričom si ponechal Východ. Ani obaja cisári však nestačili na riadenie obrovskej rímskej ríše, a preto si neskôr každý z nich pribral spoluvládcu. Diokleción si zvolil Maximiana Galéria a Maximian Herculius si pribral Konštantína Chlóra, čím bola ríša rozdelená medzi štyroch cisárov. Hlavným panovníkom však zostal Diokleción.

Spočiatku bol voči kresťanom zhovievavý. Zveroval im vysoké úrady, udeľoval vojenské i správne hodnosti a oslobodzoval ich od povinnosti obetovať bohom. Podobne sa ku kresťanom správali aj Maximian Herculius a Konštantín Chlór, ktorí boli voči kresťanom spravodliví a láskaví. Jedine Galérius bol zatvrdnutým nepriateľom kresťanov a kde mohol, tam im škodil. Nakoniec sa mu podarilo poštvať proti nim aj Diokleciána, ktorý sa premenil na jedného z najukrutnejších prenasledovateľov Kristovej Cirkvi.

Keď Diokleción posilnil ríšu víťazstvami nad vonkajšími nepriateľmi, usiloval sa jej dať trvalý základ zveľaďovaním pohanstva. Podobne ako niektorí jeho predchodcovia, aj on sa pokladal za boha, nazval sa Jovišom a nariadil, aby ho ľudia uctievali ako boha. Keďže kresťania sa odmietali klaňať jemu i mŕtvym pohanským modlám, boli zatýkaní, väznení, rôzne mučení a vraždení.

V tom čase bol správcom cisárskeho paláca v Ríme vážený a horlivý kresťan Haštal (Castulus). K viere priviedol mnohých pohanov a počas prenasledovania kresťanov im všemožne pomáhal. Najväčšiu službu poskytoval prenasledovaným kresťanom tým, že im poskytoval útočisko na hornom poschodí cisárskeho paláca, kde sám býval. Tu skrýval aj svätého pápeža Kaja (283–296) pred pohanskými pátračmi, tajne zhromažďoval veriacich na bohoslužby a zabezpečoval im všetky potrebné veci.

Jeho príbytok sa stal chrámom Pánovým, kde kresťania neprestajne zotrvávali na modlitbách, slávili bohoslužby, posilňovali sa vo viere a povzbudzovali sa navzájom k vytrvalosti a odvahe podstúpiť mučenícku smrť pre Ježiša Krista. Verným pomocníkom v tomto diele bol Haštalovi jeho priateľ Tiburcius, zbožný Riman zo vznešeného rodu. Obaja boli od Boha obdarovaní zázračnou mocou, takže na ich príhovor mnohí ťažko chorí zázračne vyzdraveli. Vďaka týmto zázrakom sa množstvo pohanov obrátilo na pravú vieru, a tak sa svätá Cirkev aj počas najstrašnejšieho prenasledovania v Ríme stále rozrastala.

Kresťania boli dlho pod ochranou sv. Haštala v bezpečí, pretože nikto netušil, že sa schádzajú priamo v cisárskom paláci. Haštal, ktorý mal ako správca paláca kľúče od všetkých dverí, opatrne privádzal kresťanov do svojho príbytku a vpúšťal tam aj obrátených pohanov, aby ich pápež Kajo dôkladne poučil vo viere a pokrstil. O kresťanské ženy a panny sa starala Haštalova zbožná manželka sv. Irena.

Napokon pohania odhalili tajné zhromaždisko kresťanov v cisárskom paláci. Cisársky námestník Fabián nariadil zatknúť Haštala aj všetkých veriacich, ktorí sa u neho skrývali, a uväzniť ich. Všetci zadržaní kresťania zostali pevní vo viere, statočne vyznali Ježiša Krista a získali mučenícku korunu. Haštal, ktorého väznili dlhšie, bol vyšetrovaný osobitne. Pred súdom ho vyzvali, aby sa zriekol Krista a obetoval kadidlo pohanským bohom Martovi a Jovišovi, inak bude mučený. Svätý muž sa však nezľakol ani mučenia, ani smrti a slávne vyznal svoju vieru v Ježiša Krista.

Bol trikrát natiahnutý na škripec a ukrutne zbičovaný. Počas týchto múk sa modlil: *„Hľa, toto je ten prekrásny deň, na ktorý som túžobne čakal. To je tá hodina, ktorá mi je vítaná viac než všetky radosti. Ďakujem ti, Pane Ježišu Kriste, že si ma uznal za hodného trpieť pre tvoje meno.“* Napokon námestník nariadil, aby polomŕtveho mučeníka hodili do hlbokej jamy a zasypali pieskom. Po čase kresťania vytiahli telo sv. Haštala z jamy a úctivo ho pochovali pri Labianskej ceste neďaleko Ríma.

Poučenie:

Úcta k sv. Haštalovi rozkvitla aj v Prahe, a to už na začiatku 13. storočia. Niekedy pred rokom 1234 bol založený terajší farský kostol sv. Haštala na Starom Meste, v blízkosti ktorého neskôr blahoslavená Anežka Přemyslovna zriadila slávny kláštor sv. Františka. Nie je známe, akým spôsobom sa do Prahy dostala hlava sv. Haštala, ktorá sa v roku 1368 uvádzala medzi svätými ostatkami veľkolepého chrámu sv. Víta. Niekedy po tomto roku bola hlava sv. Haštala s inými svätými ostatkami darovaná

farskému chrámu sv. Haštala na Starom Meste, kde sa dodnes uchováva s nábožnou úctou na hlavnom oltári. Sv. Haštal je v Prahe od nepamäti vzývaný ako patrón proti bolestiam hlavy.

Okrem Prahy je v celej strednej Európe tomuto sv. mučeníkovi zasvätený len jediný kostol, a to v bavorskom meste Mosburg neďaleko Landshutu pri rieke Isar. Pri tomto kostole bývala kedysi rehoľa, ktorá bola v roku 1599 presťahovaná ku kostolu sv. Martina v Landshute. Mosburgský kostol sv. Haštala kedysi uchovával väčšiu časť ostatkov tohto svätca, z ktorých významnú časť preniesli v roku 1604 do kostola sv. Martina v Landshute.

Takže teraz sa úctou k jednotlivým častiam ostatkov sv. Haštala môžu pýšiť tri mestá strednej Európy: Mosburg a Landshut v Bavorsku a Praha v Čechách. Tento milý svätec, právom nazývaný *„hostiteľ svätých“,* nám dáva krásny príklad, ako máme napĺňať napomenutia apoštola sv. Pavla: *„Bratská láska nech medzi vami pretrváva. Nezabúdajte na pohostinnosť, veď ňou niektorí nevedomky prijali za hostí anjelov.“* (Heb 13, 1–2) *„Podieľajte sa na potrebách svätých a ochotne prejavujte pohostinnosť.“* (Rim 12, 13)

Krásnym prejavom činnej kresťanskej lásky sú v našej dobe dobročinné spolky, ktoré vo veľkých mestách zriaďujú útulky pre chudobných bez domova. Týchto úbožiakov je medzi nami žiaľbohu mnoho a každý, kto prispieva na udržiavanie útulkov pre nich, koná tým skutok milosrdenstva a nasleduje aj *„hostiteľa svätých“,* Božieho mučeníka sv. Haštala.

II. Sv. Ludger, biskup (8. stor.)

Z nemeckých kmeňov sa najdlhšie bránili viere v Krista Frízovia a Sasi. Obzvlášť divokí Sasi boli tvrdohlavými protivníkmi kresťanstva. Podnikali lúpežné vpády do susednej franskej ríše, kde sužovali obyvateľstvo, ničili kostoly a vraždili kresťanských kňazov. Svojim modlám obetovali ľudské obete, pričom vo vojnách bol každý desiaty zajatec takýmto spôsobom kruto usmrtený. Dokonca ani sv. Bonifác, slávny apoštol Nemcov, sa neodvážil prekročiť hranice Sasov, aby nebol zavraždený.

Až Karol Veľký ich tridsaťročnou vojnou prinútil prijať kresťanskú vieru. Toto vynútené obrátenie však nebolo úprimné a až horlivým katolíckym apoštolom sa svojou neúnavnou činnosťou podarilo zakotviť Kristovo evanjelium v tomto národe. Medzi týmito apoštolmi kmeňov Frízov a Sasov vynikol súčasník Karola Veľkého, sv. Ludger, prvý biskup Münsteru vo Vestfálsku.

Ludger pochádzal z urodzených rodičov vo Frízsku, kde sa okolo roku 746 narodil v Dokkume. Prvé vzdelanie získal na renomovanej kláštornej škole v Utrechte pod vedením opáta sv. Gregora. Keď dospel na mladého muža, odišiel do Yorku v Anglicku, kde sa stal žiakom učeného mnícha Alkuina. So svojimi výnimočnými schopnosťami vynikal vo vzdelaní a svojou tichosťou, láskavosťou a nábožnosťou si získal všeobecnú úctu predstavených i spolužiakov.

Po štyroch rokoch v Yorku musel pre zvláštnu príhodu mesto opustiť. Frízsky obchodník pri hádke zabil anglického šľachtica. Rozzúrený dav sa obrátil proti Frízom a hrozil im smrťou, z ktorej sa mohli zachrániť len útekom. Ludger tiež ušiel a vrátil sa do Utrechtu. Tu prijal v roku 777 kňazské svätenie a usadil sa vo svojom rodisku Dokkume, aby medzi pohanmi vo východnom Frízsku šíril kresťanskú vieru.

Majúc na pamäti sv. Bonifáca, ktorého ako dieťa poznal a ktorý v jeho rodisku získal mučenícku korunu, túžil byť jeho dôstojným nasledovníkom a podľa Božej vôle preliať krv za Krista. Neustále kázal pohanom Božie slovo, obnovoval svätyne zničené vojnami, zhromažďoval rozptýlených veriacich do osád a učil ich pokojnej roľníckej práci. Takto požehnane pôsobil sedem rokov vo Frízsku a priviedol k viere mnohých pohanov.

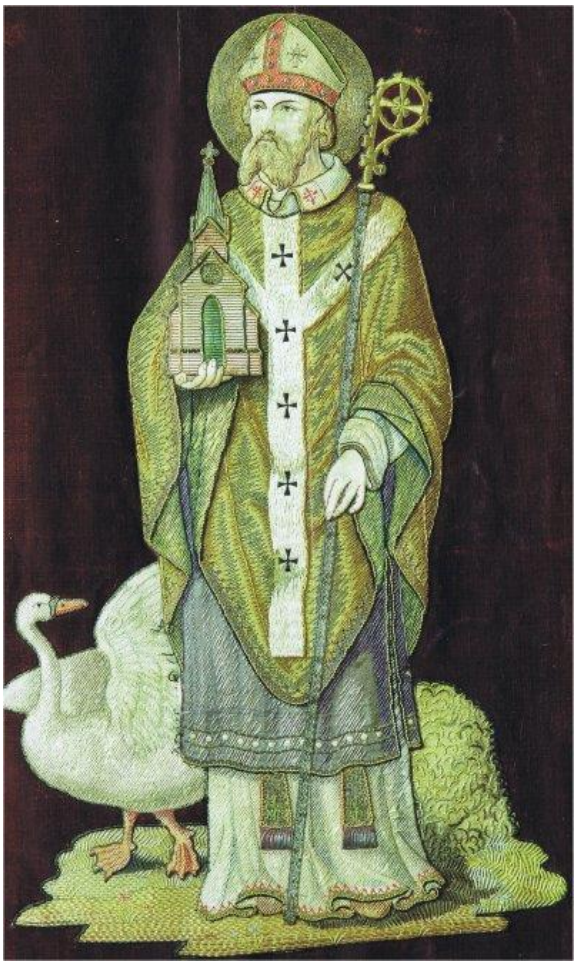

Avšak krásne dielo Ludgera bolo náhle zničené, keď pohanský vodca Sasov, Vitekind, v roku 782 vtrhol do Fríska. Prikázal ničiť kresťanské chrámy, vraždiť kňazov a zajímať veriacich. Ludger bol nútený utiecť a odišiel do Ríma. Pápež Hadrián II. ho prijal láskavo a so zármutkom vypočul správu o zničení kresťanskej viery vo Frísku. Potešil ho však nádejou, že jeho krajina sa čoskoro dočká lepších časov a strom Kristovho evanjelia sa opäť zazelená a prinesie krásne ovocie.

Ludger sa z Ríma odobral do kláštora Monte Cassino, kde zotrval tri roky. Podľa pravidiel sv. Benedikta sa zdokonaľoval v pokore, sebaovládaní a zbožnosti, pričom čakal na vhodnú príležitosť vrátiť sa do vlasti. Medzitým zúrili krvavé vojny Karola Veľkého proti pohanským Sasom, ktoré skončili úplným podrobením tohto národa. Keď sa situácia stabilizovala, Ludger sa vrátil z Talianska do Fríska, aby tam znova pracoval na vinici Pánovej.

Karol Veľký plánoval založiť nové biskupstvo v Münsteri vo Vestfálsku a na radu Alkuina vybral za prvého biskupa Ludgera. Povolal ho k sebe, ale keďže zriadenie nového biskupstva nemohlo byť okamžite uskutočnené, ponúkol mu zatiaľ uprázdnené trevírske biskupstvo. Ludger však túto hodnosť odmietol a prosil Karola, aby mu dovolil pôsobiť medzi Sasmi, ktorí síce formálne prijali kresťanstvo, ale nemali schopných apoštolov a mnohí stále lipli na pohanstve. Karol mu túto žiadosť rád splnil a sľúbil, že jeho misionársku činnosť bude podporovať.

Ludger najprv vystaval v Münsteri chrám a urobil z neho centrum svojej práce na upevnenie kresťanskej viery. Zoskupil okolo seba horlivých kňazov, ktorým dával

pokyny, ako majú upevňovať ľud vo viere. Aby mal dostatok schopných a zbožných misionárov, založil v roku 800 na ľavom brehu rieky Rúr kláštor vo Werdene podľa vzoru Monte Cassina. Ako opát kláštora vychovával mladých duchovných, ktorých posielal do Saska. Sám kázal slovo Božie v dolnom Sasku, pokrstil veľký počet pohanských Sasov pri Helmstadte a založil kresťanskú osadu na ostrove Helgoland.

Ludger svojou apoštolskou horlivosťou, účinnou láskou, pokorou a láskavosťou čoskoro prekonal všetok odpor i predsudky ľudu voči kresťanstvu. Tešil sa zo svätého požehnania, ktoré spočívalo na jeho diele. V roku 802 prijal biskupské svätenie a ujal sa pastierskej berly v Münsteri. Zostal verný zásadám sv. Benedikta, žil skromne, prísne sa postil, bol štedrý k chudobným, otcovsky miloval svojich zverencov, no voči pyšným a zjavne hriešnym ľuďom bol prísny a neústupný.

Niektorí nepolepšiteľní veľmoži sa preto na neho hnevali a osočovali ho pred Karolom Veľkým, že plytvá cirkevným majetkom. Cisár im uveril a povolal Ludgera na svoj dvor, aby sa zodpovedal. Keď pre neho prišiel cisárov komorník, našiel ho v chráme, kde s kňazmi konal cirkevné hodinky. Ludger vypočul posla, ale zostal v chráme a pokračoval v modlitbe. Cisár, netrpezlivý, poslal po neho druhý a tretí raz, no biskup sa neponáhľal. Cisár sa veľmi rozhneval, ale keď Ludger po dokončení hodiniek prišiel, pokojne a vážne povedal: *„Dobre viem, čo som povinný cisárovi a svojmu pánovi, ale mojím väčším pánom je všemohúci Boh. Keď som bol povolaný k cisárovi, práve som sa v modlitbách rozprával s Bohom. Keďže Božia služba je vznešenejšia a dôležitejšia ako každá ľudská, nemohol som ju prerušiť. Dúfam preto, že som sa neprevinil proti svojmu pozemskému pánovi, ktorému som teraz plne k dispozícii.“*

Tieto rozhodné slová upokojili cisára a odzbrojili Ludgerových nepriateľov. Karol si znova vážil jeho horlivosť, počúval jeho rady a podporoval jeho snahy.

Ludgerove dlhoročné pôsobenie na Pánovej vinici podlomilo jeho telesné sily. Napriek chorobe však vykonával svoje vizitačné cesty po biskupstve a horlivo kázal Božie slovo. Počas jednej takejto cesty mal na Kvetnú nedeľu roku 809 dve kázne, ráno i večer. Ťažko ochorel a nasledujúcu noc zomrel v Pánovi v dedine Billerbeck. Jeho telo bolo prenesené do kláštorného chrámu v Werdene, kde dodnes odpočíva.

Poučenie:

Svätý biskup Ludger sa nedal vyrušiť z modlitby ani cisárom a neskrátil ju, hoci bol opakovane volaný. Ako zle si počínajú tí, ktorým chýba pozornosť a zbožnosť počas Bohoslužieb a pohoršujú svojich susedov prázdnymi rečami! Dom Boží je domom modlitby, a kto sa počas Bohoslužieb púšťa do zbytočných rozhovorov, podobá sa človeku, ktorý v paláci mocného panovníka prerušuje rozhovor s ním, aby klebetil so sluhami.

Je bolestné vidieť katolíka, ktorý svojím správaním v Božom chráme naznačuje, že nerozlišuje medzi Domom Božím a akoukoľvek miestnosťou na zábavu. Kristus Pán kedysi vyhnal predavačov a kupcov z jeruzalemského chrámu, pretože z toho urobili tržnicu. Rovnaký trest si zasluhujú tí, ktorí z Božieho chrámu robia miesto

klebetenia. *„Naozaj je na tomto mieste Božia moc; pretože ten, ktorý prebýva na nebesiach, je ochrancom a pomocníkom tohto miesta, a tých, ktorí prichádzajú konať zlo, tresce a ničí.“* (2 Mach 3, 38–39).

Dňa 26. marca sa takisto spomínajú svätí: Kvadrát a spoločníci mučeníci v Sýrii, svätý Montán, mučeník, svätý Eutychius, mučeník v Alexandrii, svätý Braulius, biskup v Zaragoze, a ďalší.

27. MAREC

I. Sv. Rupert, biskup (6. stor.)

V Bavorsku bolo kresťanstvo známe už za čias Rimanov a nezaniklo ani počas sťahovania národov. Bavorskí vojvodovia boli naklonení kresťanstvu a niektorí z nich sa nechali pokrstiť. Napriek tomu zostávala krajina prevažne pohanská, čiastočne pre časté vojny, a čiastočne pre nedostatok cirkevnej organizácie a duchovného centra, odkiaľ by sa svetlo viery šírilo.

V druhej polovici 6. storočia panoval v Regensburgu (vtedajšom hlavnom meste Bavorska) vojvoda Theodo. Po dlhých vojnách boli jeho poddaní suroví, vzdorovití a nevzdelaní. Šľachtici sa vyžívali v poľovačkách, súbojoch, bitkách, lúpežiach a pití, zatiaľ čo obyčajný ľud trpel pod ťažkým jarmom nevoľníctva. V niektorých oblastiach Bavorska, najmä pri Dunaji a Inne, prežívali zvyšky kresťanstva, ale nestačili na obrátenie celej krajiny.

Ušľachtilý vojvoda Theodo, ktorý počul o blahodarnom vplyve kresťanstva na národy, ktoré ho úprimne prijali, zatúžil po misionároch, aby jeho ľud mohol spoznať Kristovo evanjelium. Po konzultácii so svojou kresťanskou manželkou Regintrudou poslal poslov za biskupom Rupertom, ktorý žil vo Wormse na Rýne.

Rupert, muž plný apoštolskej horlivosti a lásky, pozvanie prijal. Najskôr vyslal do Bavorska svojich dôverníkov, aby preskúmali, či je krajina pripravená prijať Božie slovo. Keď dostal priaznivú správu, vydal sa s niekoľkými spoločníkmi na cestu do Regensburgu, kde ho vojvoda Theodo prijal s veľkými poctami.

Rupert pochádzal z kráľovského rodu Merovejovcov. Za vlády Childeberta II., kráľa Austrázie, bol okolo roku 576 biskupom vo Wormse a do Bavorska prišiel približne v roku 580. Jeho práca na Božej vinici priniesla vynikajúce výsledky. Rupert neúnavne hlásal Božie slovo, ničil zvyšky

poverčivosti a modloslužby, pokrstil vojvodu, jeho dvoranov, množstvo šľachticov, a na ich príklad sa aj poddaní zriekali modloslužby a prijímali krst.

Potom, čo upevnil kresťanskú vieru v Bavorsku, vydal sa na apoštolskú cestu po Dunaji až na hranice Dolnej Panónie, kde ohlasoval Božie slovo Avarom a Slovanom. Vrátil sa a prišiel do starého Laureaca (dnešný Lorch), kde obnovil zničený kresťanský chrám, obsadil ho kňazmi a vydal sa po rieke Enži na juh do Álp.

Aby roztrúsené kresťanské osady v týchto krajoch mali svoje cirkevné stredisko, rozhodol sa svätý Rupert založiť na vhodnom mieste nové biskupstvo. Spočiatku vybral údolie pri Valskom jazere (Wallersee), kde postavil kostol sv. Petra a dom pre seba a svojich spolupracovníkov. Na tomto mieste neskôr vznikla kolégiátna kapitula a súčasné mesto Seekirchen.

Čoskoro sa Rupert dozvedel, že neďaleko sa na rieke Juvava (dnešný Salzach) nachádzali ruiny starého rímskeho mesta, ktoré bolo zničené počas sťahovania národov. Tento objav považoval za Boží pokyn, aby nové biskupstvo založil práve na týchto troskách. Našiel nádhernú krajinu pri rieke, obklopenú mohutnými horami, kde ležali ruiny rímskeho mesta Juvavie. Rupert požiadal vojvodu Theoda o toto miesto, aby tam mohol vybudovať nové cirkevné stredisko. Vojvoda si prišiel krajinu prezrieť, daroval ju Rupertovi a pridal k nej príjmy zo soľného prameňa v Reichenhalle a ďalšie dary.

Rupert dal odstrániť trosky mesta a v roku 582 začal pri úpätí skalnej steny, posvätenej mučeníckou smrťou sv. Maxima, budovať chrám a veľký kláštor na počesť sv. Petra apoštola. Kláštor sa stal semenišťom kňazského dorastu v Bavorsku. Na východnom výbežku mohutnej hory, kde kedysi stávala rímska pevnosť, založil v roku 585 kostol a kláštor pre benediktínske mníšky (Nonnberg). Prvou predstavenou kláštora bola jeho neter Erentruda, ktorá sem prišla s ďalšími nábožnými ženami.

Na troskách bývalého pohanského mesta Juvavie sa pod ochranou oboch kláštorov postupne rozvinulo nové kresťanské mesto, nazvané podľa kostola sv. Petra najskôr Petrinia (Petrov) a neskôr ľudovo Solnohrad (Salzburg). Toto mesto sa stalo centrom biskupstva, ktoré bolo už v 8. storočí povýšené na arcibiskupstvo a neskôr sa stalo samostatným kniežatstvom.

Aby získal dostatok spolupracovníkov na šírenie viery, vybral sa Rupert do Wormsu, kde oslovil dvanástich kňazov a mníchov, ktorí s ním prišli do Solnohradu. Jeho neter Erentruda vychovávala mladé ženy a dievčatá, zatiaľ čo Rupert a jeho spoločníci vzdelávali a vychovávali mladých mužov v kláštore sv. Petra. Zakladal kostoly a školy, svätil kňazov a neúnavne šíril Božie slovo medzi ľudom.

V Pongave na rieke Salzach založil kláštor na počesť sv. Maximiliána, okolo ktorého vzniklo dnešné mesto Bischofshofen. Podobne založil kláštor v bavorskej obci Altötting, ktorá sa neskôr stala významným pútnickým miestom.

Na svojich cestách sa Rupert stretával aj s alpskými Slovanmi (Slovincami), ktorí v tom čase obývali Korutánsko, Štajersko, časť Tirolska, Solnohradska, Bavorska a

Horného Rakúska. Na žiadosť ich kniežaťa ich svätý biskup učil kresťanskej viere, zakladal medzi nimi kostoly a nechával tam kňazov a mníchov, aby šírili vieru. Napriek jeho snahe sa kresťanstvo medzi alpskými Slovanmi vtedy výrazne neuchytilo.

Ako skutočný otec a pastier sa Rupert staral aj o hmotné blaho ľudu a rozvoj územia, ktoré mu bolo zverené. Opravoval rímske cesty, zakladal nové a začal ťažiť soľ v Halleine, Berchtesgadene a Reichenhalle. Celé Solnohradsko si ho preto váži ako svojho veľkého dobrodinca.

Unavený vekom a prácou na Božej vinici si Rupert za svojho nástupcu zvolil žiaka Vitala. Rupert zomrel 27. marca 623 na Veľkonočnú nedeľu. Jeho telo bolo pochované v kláštornom kostole sv. Petra v Solnohrade. V roku 777 bola časť jeho relikvií prenesená do katedrály, a keď arcibiskup Paris Lodron dokončil v roku 1628 nový metropolitný chrám, uložil ich pod hlavný oltár. Odvtedy Solnohrad každoročne 24. septembra oslavuje svojho patróna sv. Ruperta.

Poučenie:

Najkrajším pamätníkom činnosti sv. Ruperta je pôvabné mesto Solnohrad (Salzburg). Toto malebné mesto leží uprostred nádhernej kotliny, obklopenej majestátnymi horskými hrebeňmi, na oboch brehoch rieky Salzach, medzi strmými svahmi dvoch vysokých vrchov. Jeho početné a honosné chrámy dodnes vypovedajú o sláve jeho zakladateľa. Kamkoľvek oko uprie pohľad, všade možno nájsť stopy sv. Ruperta a pamiatky jeho apoštolskej práce.

V slávnom benediktínskom kláštornom chráme sv. Petra sa v pravej lodi nachádza náhrobný kameň zakladateľa s nápisom: *„V roku Pána 623, na deň Pánovho vzkriesenia, zomrel sv. Rupert, zakladateľ tohto kláštora a prvý biskup Solnohradu. Tu bol pochovaný.“* Za kláštorom sa rozprestiera starobylý cintorín na úpätí strmej skalnej steny. Do tejto steny je vytesaná jaskynná kaplnka sv. Egídia, ktorá podľa tradície slúžila ako modlitebňa sv. Ruperta. Nad kaplnkou sa po schodoch vytesaných do skaly možno dostať k pustovni sv. Maxima. Ten bol umučený pohanmi pri zničení starorímskej Juvavie. Táto skalná pustovňa je najstaršou stredoeurópskou pamiatkou kresťanského života.

Panenský kláštor na Nonnbergu, ktorý sv. Rupert založil v roku 585, stojí a prosperuje dodnes. Pre nás má tento kláštor osobitný význam, keďže v roku 1890 z neho prišlo niekoľko rehoľníčok do novozaloženého kláštora sv. Gabriela na Smíchove v Prahe.

Obyvatelia mesta a celého Solnohradského arcibiskupstva sa dodnes vyznačujú náboženskou horlivosťou, verne uchovávajúc dedičstvo svojho najväčšieho dobrodinca, sv. Ruperta. Podľa tradície bol sv. Rupert prvým, kto v okolitých horách začal ťažiť soľ. Preto sa často zobrazuje s nádobkou na soľ v ruke.

Sv. Rupert vybudoval na troskách starorímskeho pohanského mesta Juvavie nové, kvitnúce kresťanské mesto. Podobným spôsobom vznikli aj mnohé ďalšie významné európske mestá. Na miestach zaniknutej pohanskej civilizácie vybudovala katolícka

Cirkev novú, trvalejšiu a dokonalejšiu kultúru. Tá, posvätená duchom Kristovým, pozdvihla európske národy na vrchol vzdelanosti, morálky, šťastia a blahobytu.

Že sa Európa stala prvým dielom sveta, predstihnúc aj kolísku ľudstva a najstarší zdroj civilizácie – Áziu, možno výlučne pripísať blahodarnému a všestrannému pôsobeniu katolíckej Cirkvi. Len povrchný nevedomec alebo zaslepený vášnivec by si dovolil tvrdiť, že Cirkev je nepriateľkou vzdelanosti a pokroku.

Všetky pohanské a mohamedánske národy sú v duchovnej oblasti zakrpatené a v porovnaní s kresťanskými národmi zaostalé a surové. Toto je neklamným dôkazom neoceniteľných zásluh katolíckej Cirkvi o duchovný rozvoj a hmotný blahobyt európskych národov.

II. Sv. Gregor Nysský, biskup (4. stor.)

Medzi najslávnejších biskupov a cirkevných spisovateľov Východu patrí sv. Gregor Nysský, člen významnej *„rodiny svätcov“* z Cézarey Kapadóckej, ktorá Cirkvi okrem neho dala aj výnimočných bratov sv. Bazila Veľkého a sv. Petra, biskupa Sebastského, a svätú sestru Makrínu. Gregor sa narodil okolo roku 332 ako syn sv. Bazila Staršieho a sv. Emélie. Po predčasnej smrti otca a pri chatrnom zdraví ovdovelej matky Emélie bola starostlivosť o rodinu a výchovu mladých sirôt zverená Makríne, ktorá s oddanou láskou pomáhala svojej matke a bratom i sestrám bola druhou matkou, učiteľkou a vychovávateľkou.

Makrína presvedčila nadaného Bazila, aby svoje schopnosti venoval Bohu a svätej Cirkvi, a potom s jeho pomocou vzdelávala aj mladšieho Gregora. Po získaní vzdelania v rodinnom prostredí si Gregor spočiatku obľúbil právo, stal sa obhajcom a učiteľom rétoriky a oženil sa s inteligentnou a pôvabnou Theozébiou. Keď všetci súrodenci dospeli a boli zabezpečení, výnimočná vychovávateľka ich sestra Makrína založila na jednom zo svojich statkov v pontskej oblasti kláštor pri rieke Iris, kam vstúpila spolu so svojou chorou matkou Eméliou. Tam slúžila Bohu spolu s reholníčkami a venovala sa výchove dievčat.

Po niekoľkých rokoch Gregor ovdovel, zanechal právo, prijal nižšie svätenie a stal sa lektorom Svätého písma v hlavnom chráme svojho rodiska. Z neznámych dôvodov však tento duchovný úrad po čase zložil a opäť sa vrátil k svojmu bývalému svetskému povolaniu. To vyvolalo v meste nevôľu a pohoršenie, pričom obzvlášť jeho brat Bazil a sestra Makrína sa trápili nad Gregorovou vrtkavosťou. Neskôr, keď aj slávny biskup Gregor Naziánsky spolu s Bazilom dôrazne apelovali na Gregora, aby svoje veľké duchovné dary neplytval na svetské a márne záležitosti, ale venoval ich službe Cirkvi, Gregor oľutoval svoju nestálosť, zanechal svet, vrátil sa k duchovnému stavu, dal sa vysvätiť za kňaza a na istý čas sa utiahol do kláštora, kde sa intenzívne venoval štúdiu Svätého písma a naučil sa hebrejčinu.

V roku 371 bol Gregor ustanovený za biskupa v Nysse, malom mestečku v Kapadócii. Jeho starší brat Bazil bol v tom čase arcibiskupom v Cezarey, a mladší brat Peter sa v roku 379 stal biskupom Sebastským v pontskej oblasti. Gregor, vynikajúci v teologickom vzdelaní a rečníckom talente, obhajoval v Nysse katolícke učenie a úspešne bojoval proti bludom ariánov, ktorí v Kapadócii a Ponte vtedy pustošili Kristovo stádo ako draví vlci. Preto ho heretici nenávideli a v roku 375 ho zosadili pod falošnou zámienkou, že bol nelegálne zvolený. Na rozkaz cisára Valenta, nakloneného ariánom, poslal pontský miestodržiteľ vojsko, aby Gregora zatkol a uväznil. Gregor však včas utiekol a skrýval sa na tajnom mieste.

Po Valentovej smrti a nástupe cisára Graciána, ktorý katolíkom vrátil mier a slobodu, sa Gregor v roku 378 vrátil do svojho biskupského sídla a pokračoval v horlivej práci na Pánovej vinici.

V roku 379 sa Gregor zúčastnil cirkevného koncilu v Antiochii, kde bol poverený úlohou navštíviť kresťanské osady v Arábii a Palestíne, napraviť tamojšie neporiadky a obnoviť cirkevnú disciplínu. V tom istom roku, 1. januára, zomrel jeho starší brat Bazil Veľký a čoskoro po ňom odišla na večnosť aj ich matka Emélia v kláštore pri rieke Iris. Po skončení koncilu v Antiochii sa Gregor ponáhľal navštíviť svoju sestru Makrínu, aby sa s ňou utešil v smútku nad stratou milovaného brata a matky. Avšak Makrínu našiel smrteľne chorú. Ležala na drevenom lôžku, s vyhĺbeným klátom namiesto vankúša, zakrytá žinenou prikrývkou a so zrakom upreným na východ, ako bolo vtedy zvykom pri modlitbe. Gregor zostal pri nej celý deň a Makrína, hoci slabá, nadšene a povzbudivo hovorila o Božej láske, odovzdanosti do jeho vôle, o nesmrteľnosti duše, vzkriesení a večnej blaženosti. Večer potom odovzdala svoju zbožnú a čistú dušu Pánovi. Gregor založil svoju výnimočnú rozpravu *„O duši a vzkriesení“* práve na rozhovore so zomierajúcou sestrou. Po jej pohrebe sa vydal, ako mu bolo uložené, do Palestíny. S veľkou vrúcnosťou navštívil posvätné miesta Nazaret, Jeruzalem a Betlehem a všade zavádzal poriadok a disciplínu podľa cirkevných predpisov.

Zistil, že na týchto miestach mnohí kresťania žijú nesväto a niektorí pútnici, ktorí tam prichádzali, aby sa upevnili vo viere, skôr strácali mravnú čistotu. Preto Gregor odsudzoval púte, ktoré sa konali bez náležitého poriadku a prísneho cirkevného dozoru.

V roku 381 sa v Konštantínopole konal druhý všeobecný cirkevný koncil proti bludom alexandrijského arcibiskupa Macedónia, ktorý popieral Božstvo Ducha Svätého. Gregor Nysský sa na tomto koncile zúčastnil ako výrečný obhajca katolíckej pravdy proti tomuto bludu a bol všeobecne oslavovaný ako *„otec Otcov“.* Cisár Theodosius ho nazval *„stĺpom katolíckej pravovernosti“.* Keď počas koncilu zomrel antiochijský patriarcha Meletios, Gregor nad jeho hrobom predniesol nádhernú pohrebnú reč.

Láskavý a dobrotivý Gregor bol milovaný všetkými dobrými a zbožnými katolíkmi, nenávideli ho len zlí a pyšní ľudia. Po smrti jeho brata Bazila zaujal arcibiskupský stolec v Cezarey Helladios, márnivý a malicherný muž, ktorý závistlivo sledoval Gregorovu všeobecnú úctu a vplyv v Cirkvi. Helladios mu prejavoval nenávisť, ale Gregor všetky krivdy ticho znášal a oplácal ich dobrotou. Keď raz Helladios prišiel na cirkevnú slávnosť blízko Nyssy, Gregor sa ponáhľal úctivo ho privítať. Helladios ho však nechal čakať v poludňajšej horúčave pred svojím domom niekoľko hodín, prijal ho chladne a neposkytol mu ani miesto na sedenie či občerstvenie. Gregor v sebe potlačil všetku nevôľu a pomyslel si, že keď nám Boh odpúšťa, aj my, hriešnici, máme odpúšťať.

Gregor Nysský bol známy po celom Východe ako výnimočný duchovný rečník a často bol pozývaný, aby kázal pred vzácnymi osobami. V Konštantínopole predniesol pohrebnú reč nad hrobom cisárovnej Flacilly, manželky cisára Theodosia Veľkého. Získal si nehynúce zásluhy o katolícku Cirkev a zanechal výnimočné spisy. Zomrel okolo roku 396. Grécka Cirkev slávi jeho pamiatku 10. januára a oslavuje ho ako *„kazateľa pravdy“, „lampu žiariacu Božským svetlom“, „pero Ducha Svätého“* a *„vrchol teologickej vedy“.*

Poučenie:

Gregorove spisy sú vzácnym pokladom katolíckej viery. Zanechal dogmatické a apologetické diela proti ariánom a macedoniánom, úvahy na rôzne témy, početné pojednania o prostriedkoch vedúcich k dokonalosti, výklady Svätého písma, reči a listy. Z dogmatických diel vyniká katechetické dielo o 40 kapitolách, v ktorom podáva návod, ako priviesť pohanov, židov a heretikov k poznaniu pravdy. Jeho reči sú majstrovské a jeho rozprava *„O panenstve“* a rozhovor so sestrou Makrínou *„O duši a vzkriesení“* patria k jeho najdojemnejším dielam.

Dňa 27. marca si Cirkev pripomína aj sv. Jána, pustovníka v Egypte, sv. Augustu, pannu a mučeníčku, sv. Lýdiu, hostiteľku sv. Pavla apoštola a ďalších.

28. MAREC

Sv. Mária z Mallye (14. stor.)

V človeku a jeho duši je ukrytý celý svet, a odohrávajú sa v ňom rôznorodé prúdy myšlienok, citov, túžob a predsavzatí v každom okamihu. Dobrí aj zlí duchovia, a Boh sám, majú účasť na tom, čo sa deje v ľudskej duši. Vskutku, jediné, čo je na človeku dobré, je to, čo Boh svojou milosťou pôsobí v jeho duši; všetko ostatné, čo človek koná sám od seba, býva bezcenné, ba často hriešne. Preto je dôležité, aby ľudia dokázali rozlišovať, čo v nich pôsobí milosť a čo prirodzenosť.

V nádhernej knižke Tomáša Kempenského *„Nasledovanie Krista“* sa v kapitole III. 54. táto téma rozoberá pravdivo a jasne. To, čo táto kapitola vyjadruje slovami, sa nám ukazuje v skutkoch života svätej, ktorej pamiatku si dnes pripomíname. Chcem preto priblížiť slová Tomáša Kempenského a život tejto svätice, aby sa vám, drahí čitatelia, podstata milosti stala jasnejšou.

V dávnych časoch žil vo Francúzsku zemepán, pán z Mallye, ktorý mal dcéru menom Mária (Jeanne Marie de Maille). Už ako dieťa prejavovala také zmýšľanie, že sa dalo tušiť, že raz bude svätou. Keď sa Mária usadila v meste Tours, kde zasvätila svoj život službe Bohu. Veľkú časť času trávila v kostole pobožnosťami a cestou domov často pozývala chudobných, ktorých stretla, na obed. Slabých a chorých viedla za ruku a brala ich so sebou domov. Pri jedle slúžila svojim hosťom s takou pokorou a úctou, akoby bola služobnica a oni jej páni. Niekedy dokonca jedla len zvyšky, ktoré po nich zostali.

Tomáš Kempenský v *„Nasledovaní Krista“* píše: *„Prirodzenosť sa pýši vysokým postavením a šľachetným rodom; usmieva sa mocným, pochlebuje bohatým a vyhľadáva pochvalu od rovných. Milosť však dáva prednosť chudobnému pred bohatým; prejavuje súcit s nevinnými skôr než s mocnými.“*

Mária na sebe konala prísne kajúce skutky. Nosenie žineného opaska na nahom tele, pôst tri dni v týždni, piatkové jedlo obmedzené na kúsok čierneho chleba a vodu, či spánok na slame, to všetko jej bolo bežné. Vyhýbala sa svetskej spoločnosti a všetkému, čo by mohlo zvádzať jej myseľ.

Tomáš Kempenský dodáva: *„Prirodzenosť sa prikláňa k veciam stvoreným, k telesnému pohodliu, márnosti a rozptýleniu. Milosť však smeruje k Bohu a cnostiam,*

odvracia sa od stvorených vecí, uniká pred svetom, nenávidí telesné žiadosti, obmedzuje blúdenie mysle a zdráha sa verejne vystupovať.“

Raz, keď sa Mária dlho modlila, zdalo sa jej, že vidí Pannu Máriu, ktorá ju láskavo napomína, aby sa obliekala jednoduchšie. Mária ju ihneď poslúchla, zmenila svoje šaty a odvtedy sa obliekala jednoducho a pokorne, na počesť Krista, ktorý prijal spôsob služobníka.

Tomáš Kempenský píše: *„Prirodzenosť túži po krásnych a výnimočných veciach, a pohŕda tým, čo je obyčajné a jednoduché. Milosť však nachádza záľubu v prostých a nepatrných veciach; neodvracia sa od drsného a nebojí sa nosiť obnosené šaty.“*

Keď raz svätica išla do kráľovskej kaplnky vykonať svoju pobožnosť, zazrel ju jeden dvoran a pohoršil sa nad jej jednoduchým oblečením. *„Do pece s takou osobou!“* zvolal posmešne. Pokorná služobnica Pánova, nedbajúc na túto urážku, sa zahĺbila do rozjímania o Pánovom umučení a modlila sa podľa jeho príkladu za tých, ktorí jej ublížili. Navyše ďakovala Pánu Bohu za túto skúsenosť. Inokedy zas napomenula istého mladíka, že svojimi rúhavými slovami uráža Pána Boha. Ten ju v hneve zrazil na zem a začal po nej šliapať nohami, až bola zranená natoľko, že dlhší čas trpela. Mnohí ju nabádali, aby ho zažalovala, no ona to odmietla. Odvolala sa na Božie milosrdenstvo a Kristovu trpezlivosť, vysvetľujúc, aké užitočné a spásonosné je, keď znášame krivdy pre Krista.

Tomáš Kempenský v *„Nasledovaní Krista“* píše: *„Prirodzenosť sa bojí zahanbenia a potupy, a rozhnevá sa pre najmenšie urážlivé slovo. Milosť však znáša aj potupu pre meno Ježišovo a zostáva pokojná, nech počuje akokoľvek tvrdé slová.“*

Mária temer každý deň navštevovala väzňov, povzbudzovala ich a obsluhovala. Aby im pomohla znášať dlhé dni a byť trpezlivejšími, čítala im z dobrých kníh. O chorých a chudobných sa starala s rovnakou oddanosťou. Liečivé bylinky zbierala na poliach a v lesoch, ale tiež prosila zbožných ľudí o všetko, čo by mohlo pomôcť trpiacim.

Tomáš Kempenský poznamenáva: *„Prirodzenosť pracuje pre vlastný úžitok a vždy skúma, aký zisk jej to prinesie. Milosť však nehľadí na vlastný prospech, ale na to, čo by mohlo byť užitočné pre mnohých.“*

Mária pravidelne navštevovala kláštorný kostol a zúčastňovala sa na všetkých modlitbách, vo dne i v noci, v predpísaných hodinách. Pred väčšími sviatkami trávila celé noci na pobožnostiach pred Najsvätejšou Sviatosťou Oltárnou. Keď ju premohla únava, zdriemla si chvíľu na oltárnych schodoch. Po prijatí Eucharistie, hoci bývala následkom prísneho živobytia bledá ako smrť, jej tvár žiarila radosťou, podobne ako ruža rozkvitnutá v máji.

Tomáš Kempenský píše: *„Prirodzenosť hľadá vonkajšie potešenie a kochá sa v tom, čo lahodí zmyslom. Milosť však hľadá radosť v Bohu a nachádza potešenie v najvyššom Dobre, prevyšujúcom všetko viditeľné.“*

Keď raz prišla do mesta Tours kráľovná, nechala si zavolať Máriu. Mária prišla do paláca v určený čas, no zo skromnosti nepovedala vrátnikovi, kto je, ani že si ju

kráľovná sama zavolala. Vrátnik jej začal hrubo ubližovať a dokonca ju odháňal palicou. Až keď sa tam zjavil niekto, kto ju poznal, odprevadili ju ku kráľovnej. Mária však túto nepríjemnosť nikdy nikomu ani slovkom nespomenula.

Kráľovná si ju nechala pri sebe celý týždeň. Rozhovory, ktoré viedli, neboli márnivé, ale plné Božej lásky, ktorou horelo Máriino srdce. Jej slová mali takú silu, že mnohí z kráľovských dvoranov sa odvrátili od márností, ktorým dovtedy holdovali.

Tomáš Kempenský poznamenáva: *„Prirodzenosť všetko vzťahuje na seba, pre seba bojuje i tresce. Milosť však všetko smeruje k Bohu, od ktorého všetko pochádza. Učí nás skrývať to, čo je chvályhodné, a v každej veci i umení hľadať úžitok pre Božiu slávu.“*

V tom čase Cirkev prežívala smutné obdobie, keď boli zvolení dvaja pápeži, každý s vlastnou stranou prívržencov. Mária chodila po kláštoroch i medzi ľuďmi, vrúcne ich prosila a povzbudzovala k modlitbám za vyriešenie tohto rozkolu. Všade, kde mohla, vyzývala k tomu, aby slovami i skutkami bola vzdávaná česť a chvála Bohu. Jej horlivosť bola taká veľká, že deti, keď ju zazreli na ulici, bežali k nej, pokľakli a modlili sa so zopnutými rukami: *„Pochválený buď Pán Ježiš Kristus!“*

V *„Nasledovaní Krista“* sa píše: *„Prirodzenosť je klamlivá, mnohých láka, zaplieta a nakoniec sklamáva, pretože vždy mieri iba k sebe samému ako k poslednému cieľu. Milosť však kráča priamo, vyhýba sa všetkému, čo má čo i len zdanie zlého, nekladie podvodné osídla a všetko koná jedine pre Boha, v ktorom nachádza konečný odpočinok.“*

Zo života svätej Márie z Mallye by sa dalo uviesť ešte mnoho príkladov, najmä zázračné uzdravenia chorých a divy, ktoré sa diali na jej príhovor. Jej spovedný otec zaznamenal celý jej život a ukončil ho týmito slovami: *„Dňa 28. marca roku 1413, medzi prvou a druhou hodinou popoludní, táto výnimočná žena, bohatá na nespočetné dobré skutky, po všetkých prácach a trápeniach pozemského života šťastne odovzdala svoju dušu Kristovi, aby od neho prijala večnú odmenu, po ktorej vždy túžila a za ktorú tak statočne bojovala.“*

Kapitola z knihy *„Nasledovanie Krista“* končí týmito slovami: *„Milosť je nadprirodzené svetlo, zvláštny dar Boží, vlastné znamenie vyvolených a záloha večnej spásy. Pozdvihuje človeka z pozemských vecí k láske k nebeským, a mení ho z človeka telesného na človeka duchovného.“*

Dňa 28. marca sa takisto pripomína pamiatka sv. Sixta II., pápeža, sv. Hezychiáša, kňaza v Jeruzaleme, sv. Spesia, opáta v Nursii, a sv. Guntrama, burgundského kráľa.

29. MAREC

I. Sv. Guntram, burgundský kráľ (6. stor.)

Najdôležitejším národom, ktorý Božia prozreteľnosť po zániku Rímskej ríše vyvolila na šírenie katolíckej Cirkvi v západnej a strednej Európe, boli Frankovia. Prvý kresťanský kráľ Frankov, Chlodovik I. z rodu Merovejovcov, pokrstený v roku 496 sv. Remigiom v Remeši, založil mocný katolícky štát, ktorý sa stal pevnosťou svätej Cirkvi, z ktorej sa viera v Krista šírila aj k susedným pohanským národom.

Žiaľ, synovia Chlodovika žili v nesvornosti a bratrovražedných vojnách. Hoci Chlotar I. na istý čas zjednotil celú ríšu, po jeho smrti v roku 561 ju opäť rozdelili jeho štyria synovia: Charibert, Guntram, Sigibert a Chilperich. Zaviazali sa síce prísahou pri svätých ostatkoch, že budú žiť v bratskej svornosti, ale svojej prísahy sa nedržali.

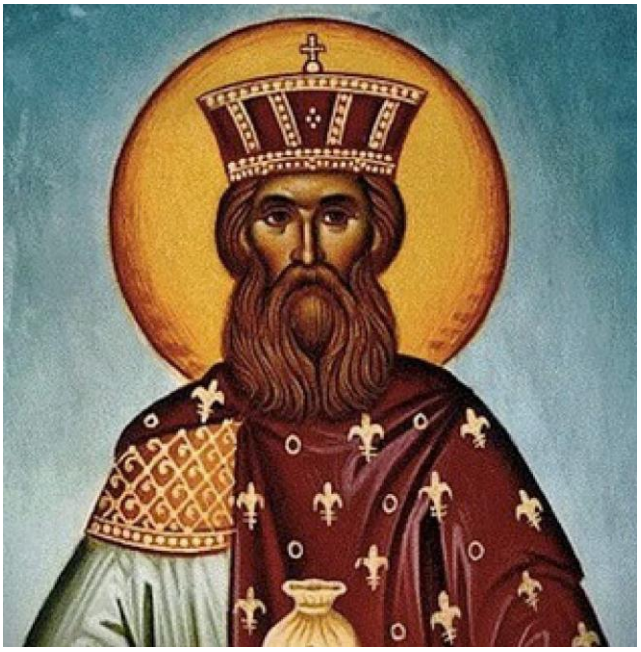

Jediný Guntram bol výnimkou, keďže sa stal vzorom múdreho, spravodlivého a bohabojného panovníka. Narodil sa v roku 525 a počas mladosti žil rovnako márnotratne ako jeho bratia. Keď však v dospelosti spoznal svoje chyby, úprimne činil pokánie a nastúpil na cestu cnosti, od ktorej sa už nikdy neodklonil. Čím hlbšie predtým padol, tým vyššie sa neskôr povzniesol Božou milosťou a vlastným úsilím.

Horká ľútosť nad chybami a hriechmi mladosti ho sprevádzala po celý život a bola základom jeho šľachetných skutkov. Po smrti svojho otca dostal Guntram do správy Burgundsko so sídlom v meste Orleáns. Zatiaľ čo jeho bratia súperili o niektoré mestá a snažili sa rozšíriť svoje územia, Guntram bol spokojný s tým, čo mu otec odkázal. Dokonca z dobroty bratom niekoľko miest postúpil, aby zabránil sporom a nepriateľstvu. Keď dvaja jeho bratia čoskoro zomreli, ujal sa ich synov a nedovolil, aby im bolo ublížené.

Keď sa mu žalovali, že zosnulý brat Chilperich násilím odňal majetky mnohým poddaným, Guntram nariadil tieto obvinenia podrobne prešetriť a každému vrátiť to, čo mu bolo nespravodlivo vzaté. Bol prísne spravodlivý, nikdy nikomu nekrivdil a nedovolil, aby sa niekomu dialo bezprávie.

O jeho nábožnenskej horlivosti a úprimnej kajúcnosti svedčia jeho slová, ktoré vyslovil po porážke v nešťastnej vojne s Gótmi, v ktorej stratil takmer celé svoje vojsko. Zvolal: *„Za toto nešťastie sú vinné moje hriechy! Naše ruky už nemajú takú silu, akú mali ruky našich predkov, pretože už nie sme takí cnostní a svätí, ako boli oni.“*

Aby sa viera a nábožnosť medzi ľuďmi šírili a upevňovali, zakladal Guntram kostoly, kláštory, školy a domy kresťanského milosrdenstva. Keďže považoval náboženstvo za základ večného aj časného blaha ľudu, všemožne sa staral o jeho rozkvet. Dbal, aby sa sviatky náležite svätili a aby sa poddaní zbožne zúčastňovali na bohoslužbách, pričom im sám dával príklad. K biskupom a kňazom prechovával hlbokú úctu, radil sa s nimi v dôležitých záležitostiach a na ich prosbu udeľoval odsúdencom milosť.

Aby v jeho ríši panoval poriadok a Božia bázeň, zvolával cirkevné snemy, na ktorých povzbudzoval duchovenstvo aj veľmožov k dôslednému dodržiavaniu Božích i cirkevných prikázaní. Sudcom zakazoval súdiť nespravodlivo, prijímať úplatky a nechávať zločincov, hoci aj urodzených, nepotrestaných. K poddaným bol láskavý a dobrotivý, staral sa ako otec o chudobných, siroty a prenasledovaných. Nikdy sa svojvoľne nepúšťal do zbytočných vojen, ale usiloval sa, aby všetky spory so susedmi boli vždy urovnané mierovou cestou.

V roku 591 vypukol z Lyonu po celom Burgundsku hrozný mor. Vyskytol sa aj v Orléans, čo v meste vyvolalo veľký strach a zámožní mešťania hromadne utekali na vidiek. Guntram však zostal v meste, nariadil, aby sa chudobným na jeho útraty poskytovalo všetko potrebné, osobne sa staral o chorých, zotrvával na modlitbách a nariadil pôsty a kajúce procesie, ktorých sa sám pokorne zúčastňoval, aby si udobril Boha.

Dobrotivý a nábožný kráľ si prísnou spravodlivosťou znepriatelil niektorých veľmožov, ktorí boli zvyknutí s ľudom zaobchádzať násilne a nespravodlivo. Tí si najali úkladného vraha, aby Guntrama zákerne zavraždil. Keď sa jedného dňa kráľ v Chalone pri svätej omši blížil k sv. prijímaniu, najatý vrah k nemu pristúpil, akoby mu chcel niečo dôležité oznámiť. Vražedný nôž, ktorým chcel spáchať vraždu, mu však spadol na zem.

Organizátorov tohto sprisahania odhalili a podľa zákona popravili, no najatému vrahovi dal kráľ milosť, pretože ho chytili v Pánovom chráme. Mnohí naliehali, aby bol vrah prísnejšie potrestaný za to, že zamýšľal vraždu spáchať vo svätyni. Kráľ to však odmietol z úcty k Božiemu domu, keďže Pánove chrámy požívajú právo útočišťa.

Guntram vládol 32 rokov a zomrel 28. marca 593. Jeho súčasník a životopisec sv. Gregor, biskup z Toursu, nám zanechal svedectvo, že Boh tohto vzorného kresťanského kráľa oslávil mnohými zázrakmi pri jeho hrobe, čím potvrdil jeho svätosť.

Poučenie:

Duch Svätý nás napomína vo Svätom písme: *„Synu, ak si zhrešil, viac už nehreš, ale za predošlé hriechy pros, aby ti boli odpustené.“* (Sir 21, 1) Sv. Guntram toto napomenutie poslúchol. Po celý život sa kajal za hriechy svojej mladosti, mal ich stále na mysli a bol bedlivý a opatrný, aby do nich už nikdy neupadol. Kiež by sme sa aj my nevracali k svojim starým hriechom!

Tomáš Kempenský hovorí, že keby sme každý rok vytrhli aspoň jednu neprávosť zo svojho srdca, určite by sme sa čoskoro stali dokonalejšími. *„Obráť sa k Pánovi a zanechaj svoje hriechy, modli sa pred tvárou Pánovou a zmierni pohoršenie. Navráť sa k Pánovi a odvráť sa od svojej nespravodlivosti a ohavnosť zla si veľmi zošklivi.“* (Sir 17, 21–23).

II. Sv. Eustach, opát (6. stor.)

K rýchlemu a všestrannému rozvoju náboženského života v Burgundsku v 6. a 7. storočí významne prispeli početné kláštory. Najväčšie požehnanie šírila v tejto krajine rehoľná komunita sv. Kolumbána. Tento svätec, pôvodom Ír, pôsobil najprv medzi Alemanmi v oblasti pri Bodamskom jazere, odkiaľ bol povolaný sv. Guntramom do Galie. Tam založil v Vogézach kláštor Luxeuil a neskôr kláštory v Anégre a Fontaines, kde zhromaždil okolo 600 mníchov. Kolumbán zaviedol svojim rehoľníkom na základe pravidiel sv. Benedikta osobitne prísnu disciplínu a povzbudzoval túto komunitu na ceste k vysokému stupňu dokonalosti.

Z jeho učeníkov sa apoštolskou horlivosťou preslávil sv. Eustach. Eustach (Eustachius), narodený v druhej polovici 6. storočia v burgundskej šľachtickej rodine, vyrastal pod ochranou svojho vychovávateľa, strýka, biskupa z Langres. Už od mladosti túžil po vedomostiach, bol cnostný a nábožný. Správy o veľkých cnostiach sv. Kolumbána ho priviedli k rozhodnutiu vstúpiť do jeho kláštora v Luxeuil. Pod vedením tohto výnimočného opáta napredoval vo vedomostiach i bázni Božej tak rýchlo, že ho Kolumbán čoskoro ustanovil za správcu školy, ktorú s múdrosťou a úspechom viedol.

Medzitým upadol sv. Kolumbán do nemilosti mladého kráľa Teodoricha. Tento panovník viedol veľmi zhýralý život, čím budil verejné pohoršenie. Neohrozený Kolumbán mu ostro vytýkal jeho nemravný život a hrozil mu vylúčením z Cirkvi, ak sa nenapraví. Za túto odvahu bol Kolumbán násilne odvlečený a vyhnaný z Burgundska. Írski mnísi boli nútení odísť s ním, zatiaľ čo ostatní mnísi burgundského, galského a franského pôvodu zostali vo svojich kláštoroch, keďže im nebolo dovolené odísť.

Mnísi zarmútení stratou svojho výnimočného otca si za jeho nástupcu zvolili Eustacha. Ten, kráčajúc v šľapajach sv. Kolumbána, viedol rehoľnú komunitu nielen slovami, ale aj vlastným príkladom k dokonalosti. Dbal na prísnu rehoľnú disciplínu, bol láskavý a dobrosrdečný ku všetkým, mierny k slabým, zhovievavý k chybujúcim a rozhodný voči zatvrdlivcom. O hostí a cudzincov sa staral s veľkou starostlivosťou, bol štedrý k chudobným a horlivý v službe Božej.

Jeho srdce bolo také citlivé, že často plakal nad hriechmi, ktoré mu kajúcnici vyznávali. Svojim učeníkom pripomínal príklad starých pustovníkov a mníchov, ktorí si získali nebo sebazapieraním a umŕtvovaním sa. Povzbudzoval ich k horlivej modlitbe, čistote a zmierlivosti.

V troch franských ríšach – Burgundsku, Neustrii a Austrasii – nastali čoskoro veľké politické zvraty. Rozmarný kráľ Teodorich povstal proti bratovi Theodebertovi, pripravil ho o jeho krajinu a dal ho zavraždiť, ale už v roku 613 zomrel a jeho synovia boli zabití. Vtedy sa stal vládcom celej Franskej ríše kráľ Chlothar II., ktorému sv. Kolumbán predpovedal veľkú moc a slávu. Keď sa ujímal vlády, spomenul si Chlothar na toto proroctvo a želal si, aby sa sv. Kolumbán vrátil do jeho krajiny.

Kolumbán sa v tom čase zdržiaval v Taliansku, kde zakladal nový kláštor v Bobbiu. Kráľ vyslal k nemu opáta Eustacha a niekoľkých významných šľachticov, aby ho úctivo pozvali späť. Kolumbán však toto pozvanie neprijal a namiesto toho poslal Chlotharovi list, v ktorom prosil o ochranu svojej komunity v Luxeuil. Kráľ jeho žiadosti vyhovel, obdaroval kláštor Luxeuil bohatými majetkami a podporoval Eustacha, čím tento kláštor ešte viac rozkvitol a stal sa semenišťom misionárov nielen pre okolie, ale aj pre vzdialené krajiny.

Po tom, čo Eustach upevnil svoju komunitu, zatúžil po misionárskej práci medzi pohanmi. Rozlúčil sa s bratmi a odišiel do Bavorska, kde ešte mnohé oblasti boli v tieni modloslužby a poverčivosti. Tam pôsobil požehnane asi dva roky, šíriac svetlo Kristovho evanjelia, zakladajúc chrámy a uzdravujúc chorých mocou Božou.

V roku 613 sa vrátil do Luxeuil, ale naďalej chodil do okolitých oblastí, kde učil ľud a viedol ho k pokániu. Následkom dlhoročných vojen boli ľudia v tejto krajine veľmi zdivočení. Náboženský život medzi nimi upadol, a nemravnosť, podvody, krádeže, násilníctvo, krivoprísažníctvo a iné zločiny sa žalostne rozšírili. Svätý opát sa snažil tento úpadok napraviť a dožil sa tej radosti, že sa mu to podarilo. Ľudia počúvali jeho mocné a dojímavé kázania ako posolstvo z nebies, úprimne sa kajali a nastupovali na novú cestu života. Meno opáta Eustácha sa preslávilo natoľko, že ľudia zo vzdialených končín a všetkých spoločenských vrstiev k nemu prichádzali, aby ho počúvali, a radu a poučenie dokonca u neho hľadali aj biskupi.

Eustach mal zo svojich učeníkov veľa radosti, no zažil aj nejeden zármutok. Jeden z jeho mníchov, Agrestius, bývalý pisár kráľa Teodoricha, ktorý sa nasýtil rozmarným životom vo svete, vstúpil do kláštora. Po čase sa však v ňom znovu prebudil svetský duch, ktorý mu robil kláštornú samotu neznesiteľným bremenom. Požiadal opáta o dovolenie, aby mohol pôsobiť medzi ľuďmi ako misionár. Šiel teda a kázal, ale jeho slová, nevychádzajúce z úprimného srdca, zostali bez účinku. Nespokojný sa vrátil do kláštora a zaplietol sa do cirkevného sporu, ktorý v tom čase oddeľoval mnohých biskupov v Taliansku a Galii od Apoštolského stolca v Ríme.

Domýšľavý mních sa pokúsil zatiahnuť do rozkolu aj opáta Eustacha. Keď sa mu to nepodarilo, začal búriť mníchov proti nemu a podával žaloby. Tieto žaloby boli prejednávané na cirkevnom sneme v Maskone v roku 625. Eustach sa osobne dostavil medzi zhromaždených biskupov a tak presvedčivo vyvrátil všetky obvinenia smelého Agrestia, že mu bolo udelené skvelé zadosťučinenie, zatiaľ čo žalobcovi bolo prísne nariadené, aby bol poslušný a žil v pokoji. Eustach odpustil svojmu nepriateľovi a ochotne mu podal ruku na zmierenie.

O krátky čas Agrestius náhle zomrel a Eustach definitívne vykorenil burinu nesvornosti a neposlušnosti, ktorú Agrestius zasial, vo svojej reholi. Rehoľa sv. Kolumbána, zveľadená horlivým úsilím opáta Eustácha, si časom získala takú úctu, že bola zavedená vo všetkých kláštoroch vo Francúzsku. Sv. Eustach ukončil svoj požehnaný život v roku 625 v Luxeuili, kde bol aj pochovaný. Dnes jeho ostatky odpočívajú vo Wargovile v diecéze Metzy v Lotrinsku.

Poučenie:

Svätý Eustach musel od Agrestia znášať ohováranie a osočovanie. Tomu sa nevyhne žiadny, ani ten najdokonalejší kresťan. Všade sa nájdu závistliví klebetníci, ktorí majú potešenie z toho, že môžu jazykom poškodzovať česť a dobré meno svojich blížnych. Duchovne upevnený kresťan sa proti takým ohováračom, nactiutŕhačom a osočovateľom obrňuje trpezlivosťou a pokojom. Nevšíma si ich rečí, kráča ďalej svojou cestou a spolieha sa na Boha, ktorému zveruje súd.

Tomáš Kempenský hovorí: *„Synu, nermúť sa, ak o tebe ľudia zle zmýšľajú a hovoria, čo nerád počúvaš. Radšej zmýšľaj horšie o sebe a považuj sa za slabšieho než sú iní. Ak žiješ podľa ducha, nebudeš si veľmi všímať prchavé slová. Veľká je to múdrosť, keď včas mlčíš, obraciaš svoje srdce k Bohu a nenechávaš sa rozrušiť ľudskými súdmi. Nepokúšaj sa nájsť svoj pokoj v ľudských slovách, pretože či už tvoje činy vykladajú dobre alebo zle, nezmeníš sa tým na iného človeka. Kde je pravý pokoj a pravá sláva? Nie je to v Bohu? A kto sa neusiluje zapáčiť ľuďom ani sa neobáva ich nepriazne, bude požívať hojného pokoja. Pretože z nezriadenej lásky a márnej bázne pochádza každé rozrušenie srdca a nepokoj mysle.“* (Kniha III, kapitola 28.)

„Ktože vám uškodí, ak budete horliví v dobrom?! Ale ak aj trpíte pre spravodlivosť, ste blahoslavení. Neľakajte sa ich hrozieb a neplašte sa, ale uctievajte sväto Krista, Pána, vo svojich srdciach.“ (1. Pt 3, 13–15.)

III. Sv. Jonáš a Barachísus, mučeníci (4. stor.)

Okolo roku 326 začal kráľ Šápúr II. ukrutné prenasledovanie kresťanov v Perzii. Nedá sa opísať, čo všetko museli úbohí kresťania vytrpieť pre Krista Pána, ani opísať vznešenú hrdinskosť, s akou znášali muky a najhroznejšie trápenia. Uvádzame ako príklad dvoch bratov z mesta Bethasy, Jonáša a Barachísa (Barachesus, čo znamená *„Bohom požehnaný“*). Títo mužovia, plní viery a bázne Božej, keď počuli, ako ich spolukresťanov, najmä v meste Hubahame, prenasledujú, väznia, mučia a vraždia, vzchopili sa a ponáhľali sa tam, aby svojim bratom mučeníkom pomohli a dodávali im odvahu v boji za vieru. Pán Boh požehnal ich dielo: deväť kresťanov pre Krista vylialo svoju krv. Hneď nato však chytili aj oboch bratov a postavili ich pred súd.

Sudca na nich prudko naliehal, aby okamžite splnili rozkaz *„kráľa kráľov“*, teda perzského kráľa, a klaňali sa slnku, mesiacu a hviezdam. Peržania totiž uctievali slnko, oheň, vodu, mesiac a hviezdy ako bohov. Bratia pokojne odpovedali: *„Je oveľa rozumnejšie a zároveň slušnejšie poslúchať nesmrteľného Kráľa neba i zeme než kráľa, ktorý podlieha smrti. Zaprisaháme vás, povedzte nám však úprimne a čestne,*

ktorého Boha máme zaprieť: nebeského alebo pozemského, večného alebo pominuteľného? My sa klaniame iba jedinému Bohu, Stvoriteľovi neba i zeme, nie márnemu stvoreniu.“

Rozhnevaní týmito slovami, sudcovia rozhodli bratov oddeliť, aby sa nemohli navzájom povzbudzovať. Barachísa vrhli do tmavého väzenia, zatiaľ čo Jonáša si ponechali na súde, v domnienke, že ho hrozbami a sľubmi skôr privedú k zrade pravého Boha. Jonáš však zostal pevný a vyhlásil: *„Príliš milujem svoju dušu a večný život v Kristovi, preto nezapriem Krista Pána, ktorý je jedinou nádejou kresťanov.“*

Po tejto odpovedi mu sudca dal pod kolená vraziť špicatú palicu, povaliť ho na zem a tĺcť ho tŕňovými prútmi, až mu bolo vidno rebrá. Jonáš však všetko trpezlivo znášal, neprestajne sa modliac: *„Bože našich otcov, Abraháma, Izáka a Jakuba, ktorý si nás vyslobodil od večnej záhuby, roznietil si nás svojou láskou a priviedol k pravej viere, buď zvelebený. Prijmi ma, prosím, ako príjemnú obeť. Jedno som žiadal, a to budem vždy hľadať* (Žalm 26, 4). *Odriekam sa uctievania slnka, mesiaca, hviezd, ohňa a vody. Verím v Boha Otca, Syna a Ducha Svätého a neuznávam žiadne iné božstvo.“* Potom mu zviazali nohy povrazmi a zavliekli ho na ľad, kde ho stráženého nechali ležať celú noc.

Keď sa zotmelo, sudcovia si dali predviesť Barachísa a tvrdili mu, že jeho brat Jonáš sa už klaňal slnku a mesiacu. *„To nie je pravda!“* zvolal Barachísus. *„Poznám svojho brata a viem, že cestu pravdy neopustí a nebude sa klaňať márnym tvorom. Slušnejšie je, aby králi, kniežatá a všetky rozumné bytosti vzdávali česť, chválu a slávu Tomu, ktorý stvoril to najväčšie aj to najmenšie, ktorého súdy presahujú ľudský rozum, ktorého nevýslovnú slávu nikto nepochopí, a bez ktorého pomoci nemôže nikto žiť. On všetko zachováva, hoci sám nič nepotrebuje; On všetko riadi a spravuje a žiada od nás iba to, aby sme uznali jeho sväté meno.“*

Barachísova reč sudcov ohromila, a preto rozhodli, že ho musia vypočúvať v noci, aby ho ľud nepočul a nebol ním ovplyvnený. Po dlhých debatách o náboženských otázkach sudcovia, premáhaní jeho múdrosťou, prikázali vložiť mu pod pazuchy rozpálené železá a povedali: *„Ak ich pustíš na zem, bude to pre nás znamením, že sa zriekneš Krista.“* Barachísus však odpovedal: *„Nebojím sa vášho ohňa a ani jeden nástroj môjho utrpenia nepustím, ale všetko vydržím pre Krista. Ak mi chcete pripraviť ešte väčšie muky, neodkladajte ich.“* Táto jeho stálosť sudcov natoľko rozzúrila, že napokon prikázali katom naliať mu do nosa, očí, uší a úst roztavené olovo. Keď to bezohľadne vykonali, odviedli ho do väzenia, kde ho zavesili za nohu.

Nasledujúce ráno predviedli sudcovia Jonáša, ktorý strávil celú noc ležiac na ľade. Posmešne sa ho spýtali, ako sa mu na ľade spalo. Jonáš pokojne odpovedal: *„Ako je Boh nado mnou, nikdy som nemal príjemnejšiu noc, lebo som okúsil utrpenie Ježiša Krista.“* Sudcovia pokračovali v nátlaku: *„Dokiaľ budeš ešte vzdorovať? Hľa, tvoj brat sa už vzdal!“* Jonáš však odpovedal: *„Áno, viem, že sa už dávno vzdal – vzdal sa satana a všetkých jeho diel, a obetoval sa Kristu.“*

Rozhnevaní sudcovia ho varovali: *„Chráň sa záhuby! Lepšie pre teba bude opustiť svojho Boha, než prísť o život.“* Jonáš odvetil: *„Ak ste naozaj múdri, ako tvrdíte,*

povedzte mi – nie je lepšie zasiať obilie, aby prinieslo úžitok, než ho ukrývať v sýpkach zo strachu pred nepohodou? Tento život je ako semeno zasiate do zeme – v budúcom živote vyrastie a Ježiš ho obnoví vo svojom nehynúcom svetle. Tých však, ktorí pohŕdajú jeho prikázaniami, uvrhne do ohnivej priepasti, ako je písané.“

Sudcovia sa pokúsili spochybniť jeho vieru: *„Neklam sa, Jonáš, a nespoliehaj sa na vaše knihy. Tie už mnohých zmiatli.“* Jonáš odpovedal: *„Áno, mnohých zmiatli, ale tak, že ich oslobodili od márnomyseľnosti. Kto rozjíma o umučení Pána Ježiša Krista, ten určite nezablúdi.“*

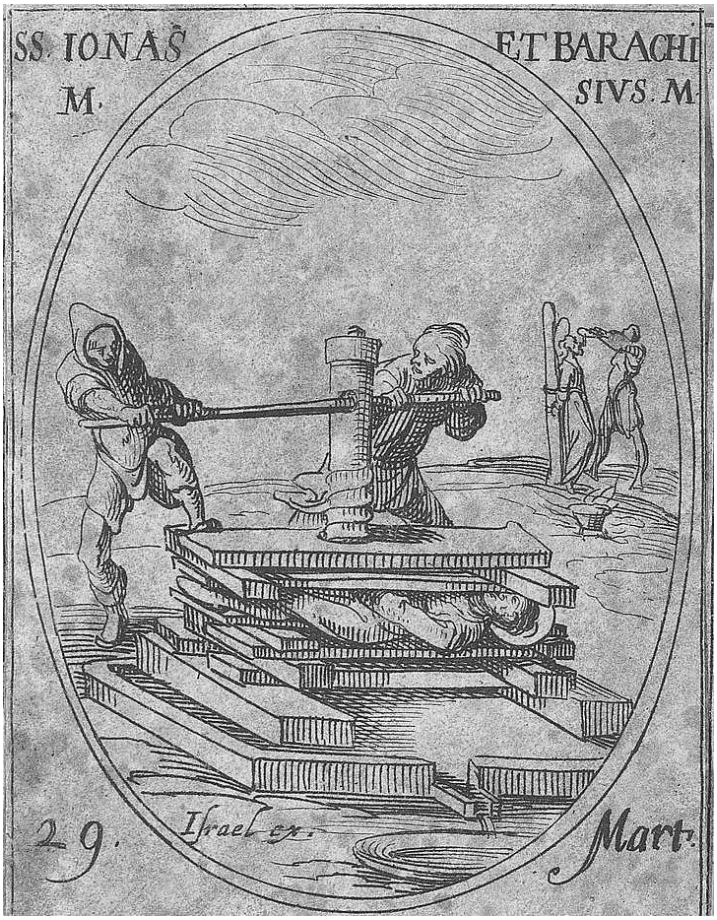

Po týchto slovách začali Jonáša kruto mučiť. Odrezali mu prsty na rukách a nohách, vyrezali mu jazyk, stiahli mu kožu z hlavy a hodili ho do kotla s vriacou smolou. Smola však vykypela a Jonáš zostal nedotknutý.

Rozzúrení kati ho dali pod drevený lis, kde ho s neľudskou ukrutnosťou stláčali, až zomrel. Jeho telo rozsekali na kusy, hodili do vyschnutej studne a tú strážili, aby kresťania nemohli jeho pozostatky odniesť a dôstojne pochovať.

Na druhý deň prišiel rad na Barachísa. Pred sudcami ho vyzývali, aby mal súcit sám so sebou. Barachísus odpovedal: *„Boh, ktorý stvoril moje telo, ho aj vzkriesi. Ale vy i váš kráľ raz budete stáť pred jeho súdnou stolicou.“* Rozhnevaný sudca zvolal: *„Urobme tomu koniec! Naše otáľanie uráža kráľa. S takýmito ľuďmi nič nezmôžeme ani slovami, ani mukami!“* Rozkázali ho váľať po ostrých tŕňoch, trhať mäso z jeho tela a napokon mu liali do úst horúcu smolu a síru. Takto ukončili jeho život 29. decembra 327.

Abusciatas, verný priateľ bratov, odkúpil ich telá za vysokú cenu a s veľkou úctou ich pochoval.

Poučenie:

Viera v ukrižovaného Ježiša Krista a neustála spomienka na jeho utrpenie pomohli týmto dvom bratom znášať hrozné muky – a dokonca ich prijímať ako sladké. Kresťanská duša, hľaď, akú útechu a silu ponúka rozjímanie o Kristovom utrpení! Sv. Bonaventura hovorí: *„Niet pobožnosti, ktorá by vhodnejšie posväcovala dušu, než rozjímanie o umučení Pána.“* A sv. Augustín dodáva: *„Kto pri rozpomienke na horké*

umučenie Pána Ježiša vyroní čo i len jednu slzu, získa väčšiu zásluhu, než keby sa každý týždeň postil o chlebe a vode.“

Rozjímaním o umučení Pána sa postupne vykoreňujú hriechy. Ako by mohol človek zotrvávať v hriechu, keď pozdvihuje oči na kríž a rozjíma o tom, ako Syn Boží trpel za naše hriechy? Ten, kto rozjíma o umučení Pána, musí pocítiť lásku, ktorá rozpáli jeho srdce. Ako by mohlo zostať srdce chladné, keď má pred očami takú veľkú lásku, s akou Spasiteľ trpel až na smrť na kríži? Napokon, kto pravidelne rozjíma o umučení Pána Ježiša Krista, ten napreduje v dobrom a jeho smrť bude blahoslavená. Svätý Bonaventúra píše: *„Ó človeče, ak chceš rásť od cnosti k cnosti, od milosti k milosti, od dobrého k lepšiemu, rozjímaj denne o umučení Pána svojho.“* Svätý Augustín dodáva: *„Klince a kopija volajú na mňa, že som Kristom zmierený s Bohom.“*

Rozjímajme čo najčastejšie o umučení Pána prostredníctvom pobožnosti krížovej cesty, ktorá pozostáva z 14 zastavení (štácií). Pôvodcami tejto pobožnosti sú františkáni. Keď v neskorších časoch prestali veriaci putovať vo veľkom počte do Svätej Zeme, aby si uctili miesta posvätené Kristovým utrpením, vznikla medzi synmi svätého Františka myšlienka preniesť tieto sväté miesta symbolicky do Európy a iných častí sveta. Na obrazoch alebo sochách predstavili veriacim udalosti, ktoré sa odohrali na miestach Kristovho utrpenia.

Po zavedení krížových ciest vo františkánskych kostoloch získali tieto pobožnosti rovnaké odpustky, aké boli udeľované pútnikom v Palestíne. Pápež Klement XII. 16. januára 1731 vyhlásil, že pri každej krížovej ceste, ktorú posvätil kňaz z františkánskeho rádu, môžu veriaci získať plnomocné odpustky. Na ich získanie sa nevyžaduje zvláštna modlitba alebo prijatie sviatostí, ako je to zvyčajne potrebné. Ak má mať krížová cesta posvätená iným kňazom a má mať rovnaké výsady, je potrebné osobitné pápežské povolenie.

Kto prechádza jednotlivé zastavenia, predstavuje si trpiaceho a umierajúceho Ježiša, ľutuje svoje hriechy a rozhodne sa polepšiť svoj život. Takto symbolicky starého človeka zaťaženého hriechom nesie ku krížu a na kríž pribíja. Takýto prístup umožňuje dosiahnuť odpustky. Cirkev nepredpisuje konkrétne modlitby na jednotlivé zastavenia. Veriaci si môžu podľa vlastnej vôle modliť Otče náš, Zdravas alebo iné modlitby.

Nuž, často a radi sa venujme tejto pobožnosti, ktorá posväcuje naše srdcia a približuje nás k Spasiteľovi.

Dňa 29. marca sa pripomína aj pamiatka sv. Bertholda, zakladateľa rádu karmelitánov, sv. Vilhelma, biskupa z Poitiers a ďalších.

30. MAREC

I. Sv. Achác, biskup (3. stor.)

V čase pokoja, ktorý Cirkev Kristova zažila počas vlády niektorých mierumilovných rímskych cisárov, sa k nej pridávali mnohí ľudia len povrchne, bez záujmu o svoje vnútorné náboženské a morálne znovuzrodenie. To spôsobilo, že práve v obdobiach pokoja sa v kresťanskej spoločnosti rozmáhala škodlivá vlažnosť a ľahostajnosť. Kedykoľvek však vypuklo nové prenasledovanie veriacich, bývalo očistným ohňom, ktorý spálil všetky plevy a očistil humno svätej Cirkvi od votrelcov a nepovolaných.

V treťom storočí Cirkev zažila určitý čas pokoja, dokiaľ cisár Décius (249–251) nezačal s krutým prenasledovaním. Décius nenávidel všetko, čo bolo cudzie a nerímske. Pretože kresťanstvo považoval za cudzie a nebezpečné pre štát, rozhodol sa ho vykoreniť. Obnovil staré, takmer zabudnuté trestné zákony proti kresťanom, aby ich všetkými prostriedkami donútil k štátnemu rímskemu náboženstvu. Chrámové stavby kresťanov mali byť zbúrané, biskupi povraždení a všetci veriaci, ktorí sa odmietali klaňať modlám, mali byť mučení a odsúdení na smrť.

Tieto zákony sa vykonávali veľmi prísne, až sa celá ríša premenila na krvavé bojisko a utrpela strašné spustošenie. Nebolo verejnej cesty ani ulice v mestách, kde by kresťania mohli bezpečne chodiť vo dne i v noci, lebo všade zneli výkriky: *„Kto z kresťanov odmieta potupiť Krista a obetovať bohom, nech je chytený a umučený!“* V týchto hrozných časoch mala katolícka Cirkev síce dosť nehodných odpadlíkov, ale zároveň aj veľké množstvo statočných vyznávačov, ktorí ochotne a radostne trpeli pre Ježiša Krista muky a smrť.

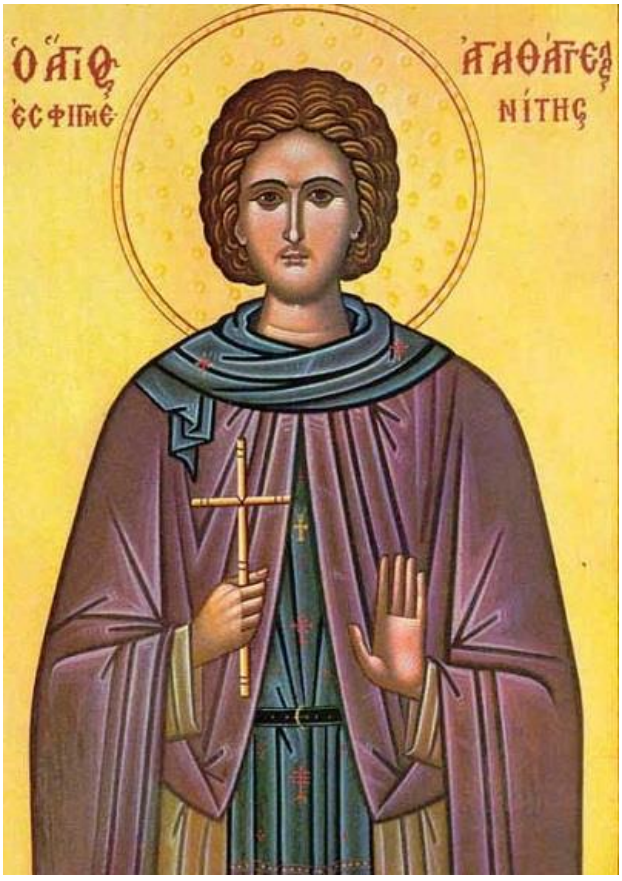

V meste Antiochia v Ázii žil v tom čase nábožný biskup Achác (Acacius). Bol pevnou oporou, štítom a útechou svojho stáda, ktoré sa k nemu obracalo ako k otcovi. Veriaci sa zhromažďovali okolo neho, aby z jeho úst počúvali slová pravdy a prijímali z jeho rúk sväté sviatosti. Nazývali ho *„dobrým anjelom“* a *„blahozvestcom“,* milovali ho úprimne a zostali verní svätej viere aj počas najkrutejšieho prenasledovania.

Len heretici marcionián sa neštítili obetovať modlám podľa cisárskych rozkazov. Pravoverní kresťania v Antiochii sa však od Krista Ježiša nedali nijako odlúčiť. Keď cisársky miestodržiteľ Marcian počul, že biskup Achác je útočiskom a oporou kresťanov v meste i v celej krajine, dal si ho 29. marca roku 251 predvolať a povedal mu: *„Keďže žiješ*

podľa rímskych zákonov, musíš milovať a ctiť našich cisárov, ochrancov ríše.“ Achác odpovedal: *„Kto zo všetkých poddaných ríše má väčšiu úctu k cisárovi ako kresťania? A kto ho miluje viac než my? Veď sa neustále modlíme k Bohu za jeho zdravie, aby dlho žil, spravodlivo vládol a v pokoji spravoval ríšu.“ „To je, pravda, chvályhodné,“* odpovedal Marcian, a dodal: *„Aby však cisár lepšie spoznal tvoju oddanosť, poď a obetuj mu spolu s nami.“* Biskup odvetil: *„Modlím sa za cisárovo blaho k veľkému, pravému Bohu, no cisárovi obetovať nemôžem a nesmiem. Kto by vzdával poctu obyčajnému človeku, ktorá patrí iba Bohu?“*

Marcian sa ďalej pýtal: *„Akému Bohu sa teda klaniaš?“* Achác odpovedal: *„Kiež by si spoznal nášho Boha! On je Boh Abrahámov, Izákov a Jakubov.“* Marcian sa spýtal: *„Sú to tiež bohovia?“* Achác odvetil: *„Nie, to nie sú bohovia, to sú ľudia, ku ktorým náš Boh hovoril. Jedine jemu sa máme klaňať, jeho samého sa báť a milovať. On je najvyššia bytosť, Pán, ktorý tróni nad cherubínmi a serafínmi.“*

Marcian pokračoval: *„Kto je ten serafín?“* Achác odpovedal: *„Služobník Pána, ktorý stojí pri jeho tróne.“* Pohanský miestodržiteľ nechápal tieto slová a myslel si, že Achác rozpráva bájky. Vyzval ho, aby zanechal reči o neviditeľných bytostiach a radšej sa priznal k viditeľným bohom. Spomenul mu Apolla, ktorý vraj chráni pred morom a hladom, osvetľuje svet a riadi ho. Na to Achác povedal: *„Čože? Mám sa klaňať Apollovi, o ktorom sa hovorí, že šialene miloval dievča Dafné, naháňal ju a nechala ho oklamaného? Ako by mohol byť bohom, keď nepoznal budúcnosť, nevedel, čo sa mu stane, a dal sa oklamať obyčajným dievčaťom!? S Neptúnom sa vyučil murárskemu remeslu, staval za mzdu trojské hradby a bol odsúdený, aby slúžil Admetovi ako pastier.“* Vládca povedal: *„Vy kresťania ustavične haníte našich bohov, ale už dosť! Teraz ti prikazujem: Buď obetuješ, alebo zomrieš!“*

Statočný biskup na to odpovedal: *„Tak konajú zbojníci! Chytia pocestného v priekope alebo roklinách a žiadajú od neho buď peniaze, alebo život. Ja sa však ničoho nebojím. Zákony trestajú zbojníkov, vrahov a cudzoložníkov. Ak by som sa takýchto zločinov dopustil, trestal by ma zákon spravodlivo. Keďže som sa však ničoho podobného nedopustil, neodsudzuje ma zákon, ale tvoja nespravodlivosť.“*

Marcian povedal: *„Nemám príkaz ťa súdiť, ale donútiť ťa, aby si obetoval. Ak neposlúchneš, naložím s tebou, ako si zaslúžiš.“* Achác mu na to odpovedal: *„Ja mám príkaz nezaprieť svojho Boha. Myslíš si, že je tvojou povinnosťou poslúchať smrteľného človeka? O čo viac musím ja poslúchať všemohúceho a večného Boha, ktorý povedal: Kto zaprie mňa pred ľuďmi, toho zapriem aj ja pred svojím Otcom, ktorý je na nebesiach.“*

Vládca sa spýtal: *„Má Boh syna?“* Achác odpovedal: *„Áno, má.“ „A kto je ten Syn Boží?“* pýtal sa Marcian. Biskup odpovedal: *„Slovo pravdy a milosti.“* Potom vysvetlil vladárovi, že Ježiš Kristus nebol splodený ľudským a prirodzeným spôsobom a že nemožno úplne pochopiť neviditeľnú Božiu bytosť. Poznáme však vlastnosti a dokonalosti najvyššieho Boha, aby sme ho vyznávali a klaňali sa mu.

Marcian, keď ukončil rozhovor s Achácom, mu znova dohováral, aby obetoval podľa príkladu heretikov a priviedol svoj ľud k poslušnosti. Biskup odpovedal: *„Veriaci*

neposlúchajú mňa, ale Božie zákony. Poslúchajú moje slová, keď im hlásam Božiu pravdu, no pohŕdli by mnou, keby som im zvestoval lož a hriech.“

Vládca potom rozkázal biskupovi, aby mu prezradil mená svojich podriadených kresťanov. Achác mu na to odpovedal, že ich mená sú zapísané v Božej knihe na nebesiach. Marcian sa opäť pýtal na mená kresťanov, ktorých označil za čarodejníkov, ale statočný biskup mu povedal, že kresťania majú čarodejníctvo v najväčšej nenávisti. Dodal: *„Moje meno a mená mojich spoluväzňov poznáš dobre. Urob s nami, čo uznáš za vhodné. Nepremôžeš ani mňa jediného, o to menej všetkých kresťanov. Môžeš usmrtiť biskupa, no jeho Cirkev nezničíš!“*

Marcian nariadil znovu odviesť neohrozeného biskupa do väzenia a strážiť ho, kým nepríde cisárov rozsudok o tom, čo s ním má byť. A podivuhodne! Cisár Décius, keď si prečítal podrobnú správu o výsluchu svätého biskupa, našiel v jeho dôrazných a rozhodných odpovediach také zaľúbenie, že v dobrej nálade sa usmial a nariadil, aby bol Achác prepustený na slobodu.

Ďalšie správy o sv. Achácovi nemáme. Je však možné, že naďalej vytrval v horlivom vyznávaní svätej viery a v pokoji zomrel prirodzenou smrťou. Východní kresťania, Gréci, Sýrčania a Kopti slávia jeho pamiatku 31. marca.

Poučenie:

Svätý Achác patrí medzi *„štrnástich svätých pomocníkov“* ako náš príhovorca u Boha v pokušeniach proti svätej viere. Svätý biskup Achác vyznal pred súdom, že sa spolu so svojimi veriacimi horlivo modlí za cisára, aj keď cisár bol pohan a krutý nepriateľ Kristovej Cirkvi.

Kresťanská láska nás zaväzuje konať skutky telesného i duchovného milosrdenstva pre svojich blížnych, priateľov aj nepriateľov, podľa svojich možností. Ak nemôžeme konať všetky tieto skutky, každý kresťan môže blížnym slúžiť aspoň jedným – modlitbou. Svätý Pavol nás jasne vyzýva k modlitbe, keď hovorí: *„Predovšetkým teda žiadam, aby sa konali prosby, modlitby a orodovania a vzdávali sa vďaky za všetkých ľudí, za kráľov i za všetkých, čo sú na vyšších miestach, aby sme mohli žiť tichým a pokojným životom vo všetkej nábožnosti a mravnej čistote.“* (1 Tim 2, 1–2) Takto sa veriaci v Jeruzaleme modlili za Petra, keď bol vo väzení (Sk 12, 5). Tak sa modlil aj Spasiteľ na kríži za svojich nepriateľov (Lk 23, 34) a diakon Štefan za svojich vrahov (Sk 7, 59). Svätý Jakub apoštol nás podobne napomína: „*Modlite sa jeden za druhého, aby ste boli spasení. Veľa zmôže modlitba spravodlivého, ak je vytrvalá.“* (Jak 5, 16).

II. Sv. Kvirín, mučeník (2. stor.)

Podivuhodná bola nadprirodzená moc svätej viery, za ktorú mučeníci Kristovi radi trpeli a umierali. Vysokí štátni hodnostári, vojenskí dôstojníci, žalárnici, žoldnieri i kati, ktorým bolo uložené kresťanov zatýkať, strážiť v žalároch, nabádať k modlárstvu, mučiť, viesť na popravisko a zabíjať, sa sami náhle stávali vyznávačmi prenasledovaného učenia Kristovho!

Za čias cisára Hadriána (117–198) bol horlivý kresťan Hermes, mestský vládca v Ríme, zatknutý, uväznený a zverený pod dozor tribúna Kvirína. Podľa rozkazu vošiel Kvirín k Hermovi do väzenia, aby ho odvrátil od Krista a prinútil k modlárstvu. Keď sa s ním pustil do rozhovoru, vyčítal mu, že sa radšej vzdáva svojej dôstojnosti, než by sa zriekol kresťanskej viery, a že riskuje svoj život. Nakoniec dodal, že je nepochopiteľné, ako môže tak urodzený a múdry muž veriť s kresťanmi v život po smrti. Hermes odpovedal vážne: *„Nepohŕdam svojou svetskou dôstojnosťou, avšak viac si vážim dôstojnosť, ktorá ma čaká po smrti. Rád zomriem za Krista, lebo viem, že za tento časný život mi dá večný život. Aj ja som sa kedysi posmieval večnosti, až mi pápež Alexander otvoril oči a osvietil moju dušu svetlom Kristovým.“*

Tu sa Kvirín pustil do nadávania na svätého pápeža Alexandra, ktorý medzitým už zomrel, a prehováral Hermesa, aby sa zriekol kresťanstva a znovu prijal svoj výnosný úrad. Statočný vyznávač Krista však pevne stál na svojom a obhajoval kresťanskú vieru tak presvedčivo a výrečne, že sám Kvirín začal byť naklonený kresťanstvu.

To, čo sa takto šťastne začalo, dovŕšila Božia milosť zázračným uzdravením Balbiny, Kvirínovej dcéry, takže tento neváhal prijať spolu s celým svojím domom svätý krst. Všetci väzni, ktorí boli pod jeho dozorom, takisto uverili, boli pokrstení a potom ním prepustení na slobodu.

Keď sa o tom dopočul cisár Hadrián, povolal si Kvirína, vyčítal mu nevďak a zradu a vyzval ho, aby pohŕdol kresťanstvom a vrátil sa k modlárstvu. Kvirín však vyznal Ježiša Krista pred cisárom a opísal mu, ako sa stal kresťanom a ako prepustil svojich väzňov na slobodu v bielom krstnom rúchu. Dodal, že od svojej viery neodstúpi, a vyzval cisára, aby s ním naložil, ako uzná za vhodné.

Obrátený Kvirín bol odsúdený na strašné muky. Za to, že pred cisárom neohrozene hlásal Ježiša Krista, mu najprv na dereši vyrezali jazyk, potom mu kati odsekli ruky i nohy a napokon mu sťali hlavu. Kresťania s úctou pochovali jeho telo na cintoríne sv. Pretexta pri Appiovej ceste v roku 130.

Po Kvirínovi boli umučené a zabité aj jeho dcéra Balbina, sestra Theodora a vládca Hermes. Keď bola Balbina postavená pred súd a vyzvaná, aby zaprela Krista, neohrozene obhajovala svoju vieru. Poukazovala na nezmyselnosť modlárskych bájí o rímskych bohoch a sudcovi hrozila prísnym Božím súdom vo večnosti. Svätá panna prejavovala takú múdrosť, že sa tomu sudca podivil a spýtal sa jej, kde sa to všetko naučila.

Balbina odpovedala, že jej ústami hovorí Syn Boží Ježiš Kristus a Duch Svätý, ako povedal Spasiteľ: *„Budete vodení pred vladárov a kráľov kvôli mne, aby ste vydali svedectvo im a národom. Keď vás vydajú, nepremýšľajte, ako alebo čo budete hovoriť. V tú hodinu vám bude dané, čo máte povedať. Lebo to nehovoríte vy, ale Duch vášho Otca, ktorý hovorí vo vás.“* (Mt 10, 18–20). Potom bola Balbina mučená a zabitá, aby vraj svojím výrečným jazykom nezvádzala iných ľudí. Po nej podstúpila mučenícku smrť aj Hermova sestra Theodora.

Pamiatka sv. Balbiny sa slávi 31. marca a sv. Teodory 1. apríla.

Ostatky sv. mučeníka Kvirína boli v 8. storočí prenesené z Ríma do novozaloženého kláštora v Tegernsee v Hornom Bavorsku.

Poučenie:

Kvirín mal za úlohu odvrátiť Hermesa od Krista Pána, avšak vďaka jeho horlivému úsiliu a z Božej milosti bol sám obrátený na kresťanskú vieru. Aké krásne a záslužné je dielo, keď sa nám s Božou pomocou podarí priviesť blúdiaceho brata na cestu spásy! Ak povedal Spasiteľ: *„Beda tomu, skrze koho prichádza pohoršenie,“* akú odmenu dá tým, ktorí svojím príkladom a slovom niekoho napravili a získali pre nebo! *„Nech sa každý z nás páči blížnemu na jeho dobro a budovanie.“* (Rim. 15, 2.)

Snažme sa preto naprávať obzvlášť tých svojich poľutovaniahodných blížnych, ktorí hrešia proti svätej viere – či už tým, že v nej blúdia, že sú voči nej ľahostajní, alebo ju celkom stratili. Nedajme sa odradiť ich odporom ani posmechom. Napokon aj sv. Hermes sa kedysi posmieval pravdám kresťanského náboženstva a sv. Kvirín, keď bol ešte pohanom, nadával sv. pápežovi Alexandrovi. Časom sa však ich vášne utíšili a Božia milosť osvietila ich rozum svetlom pravdy.

Rovnako aj dnes sa mnohý bludár, náboženský ľahostajník, neverec či rúhač môže príkladom a napomenutím svojich blížnych veriacich s Božou pomocou nakoniec obrátiť na cestu spásonosnej viery. Buďme presvedčení, že ani jeden náš dobrý príklad, ani jedno spásne slovo, ktorým sa snažíme takýchto ľudí napomenúť, nepríde nazmar. Sejme teda dobré semeno aj do sŕdc zatvrdených, dúfajúc, že Boh ich obmäkčí a pripraví, aby toto semeno v nich napokon zapustilo korene.

---

30. marca sa pripomína pamiatka sv. Jána, zvaného Klimak, opáta Sinajského, sv. Regula, biskupa z Arles, sv. Pastora, biskupa z Orléansu, sv. Zozima, biskupa a ďalších.

31. MAREC

I. Sv. Guido, opát (10. stor.)

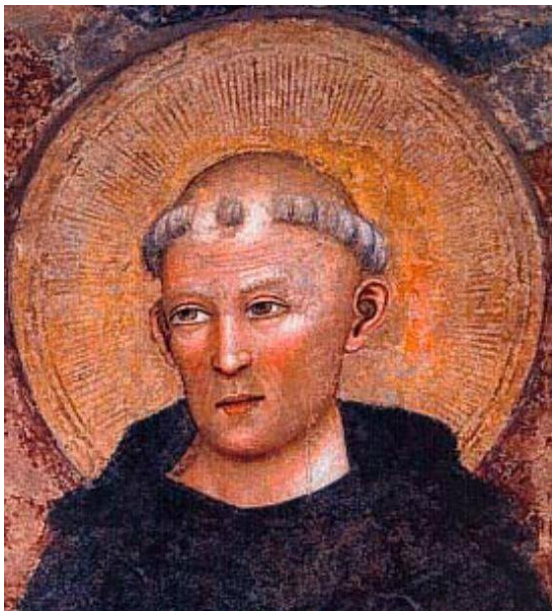

V starobylom meste Špýr v Porýní-Falcku sa teší veľkej úcte svätý opát Guido, ktorého ostatky sú uložené v tamojšej hlavnej katedrále.

Guido, najstarší syn významnej šľachtickej rodiny Alberta a Marocie, sa narodil v druhej polovici 10. storočia na zámku Casemaro neďaleko Ravenny v Taliansku. Ako dedič slávneho mena i veľkého bohatstva dostal starostlivú výchovu a vynikal nevšednými schopnosťami. Čoskoro sa však stal márnivým zhýralcom, ktorý sa honil za rozkošami, a zdalo sa, že zahynie na širokej ceste svetáckeho života.

Raz sa ho však dotkla Božia milosť, otvorila mu oči, aby spoznal márnosť a pominuteľnosť všetkých pozemských statkov a pôžitkov. V jeho srdci vzbudila túžbu odvrhnúť okovy tohto sveta a venovať všetky svoje sily Bohu. V jeho svedomí zaznel Boží hlas, ktorý ho volal k pokániu. Guido poslúchol tento hlas a začal uvažovať, ako najlepšie usporiadať svoj život na Božiu česť a slávu a na spásu svojich blížnych.

Keď o tom premýšľal, otec mu navrhol, aby si vyhliadol nevestu a vstúpil do manželstva. Guido odpovedal: *„O moju ruku sa uchádzajú dve nevesty: jedna je veľmi urodzená, cnostná a krásna, ale chudobná, druhá je nesmierne bohatá, nízkeho pôvodu, ale ľahkomyseľná.“* Otec odvetil: *„Vyber si krásnu a chudobnú nevestu.“* Guido odložil drahocenný šľachtický odev, obliekol si jednoduchý šat, rozdal svoje dedičstvo, začal žiť v dobrovoľnej chudobe, zriekol sa všetkých kontaktov so svetom a zotrvával v samote na modlitbách a zbožných rozjímaniach. Táto nečakaná zmena jeho otca prekvapila a rozhorčila. Guido, obávajúc sa, že by ho príbuzní mohli odvrátiť od nastúpenej cesty a zmariť jeho úmysel, tajne odišiel do Ríma v pútnickom odeve a tam sa dal vysvätiť za kňaza.

Odtiaľ sa vydal na cestu do Jeruzalema, aby sa vo Svätej zemi venoval pustovníckemu životu. Na ceste však vo sne dostal napomenutie, aby sa vrátil do vlasti a tam slúžil Bohu. Guido toto napomenutie poslúchol, vrátil sa do vlasti a pripojil sa k nábožnému pustovníkovi Martinovi neďaleko Ravenny. U neho sa tri roky učil mníšskemu životu. Na Martinovu radu potom vstúpil do benediktínskeho kláštora Pomposa, kde vynikal pokorou, trpezlivosťou, láskou a nábožnosťou, takže ho po niekoľkých rokoch mnísi zvolili za opáta.

Opát Guido spravoval svoj kláštor plných štyridsaťosem rokov veľmi požehnane, pričom bratom dával dokonalý príklad svätého života. Aby mnísi nielen dodržiavali rehoľnú disciplínu, ale aj rástli vo vzdelanosti, povolal do kláštora slávneho Petra

Damianiho a ustanovil ho za učiteľa mladých rehoľníkov a kazateľa Božieho slova. Peter Damiani pôsobil v tejto funkcii dva roky a svojím pôsobením spôsobil, že do Pomposského kláštora sa hlásilo množstvo mužov a mladíkov túžiacich po spáse. Kláštorné priestory už nepostačovali, a preto bol opát Guido nútený založiť pre svoju rehoľnú komunitu ďalší kláštor.

Guido sa dočkal aj tej radosti, že aj jeho vlastný otec Albert a mladší brat Gerard vstúpili do kláštora a stali sa mníchmi. Guido veľmi dôsledne a prísne dodržiaval všetky rehoľné predpisy a vyžadoval, aby aj všetci duchovní bratia svedomite plnili svoje povinnosti. Ako milovník poriadku si rozvrhol celý čas podľa presného plánu. Určitú hodinu venoval modlitbe, inú rozjímaniu, ďalšiu bohoslužbám. Presne dodržiaval stanovený čas, kedy vstával, kedy sadal za stôl a kedy sa venoval svetským záležitostiam svojho rádu. Od tohto poriadku nikdy neustupoval a zvlášť sa neodchyľoval od stanoveného režimu, podľa ktorého sa v kláštore konali modlitby a bohoslužby.

Keď kláštor vďaka štedrosti mnohých priaznivcov značne zbohatol, Guido, obávajúc sa, aby mnísi neupadli do ľahostajnosti a nepoľavili v prísnej disciplíne, zaviedol v ráde prísny pôst. S bratmi jedol pripravené jedlá iba trikrát do týždňa, v ostatné dni sa buď úplne postili, alebo sa uspokojili s ovocím a zeleninou.

Horlivý pre česť a slávu Božiu a pre mravnú čistotu svojich zverencov, svietil Guido jasným svetlom svojho vlastného príkladu. Keď zostarol, utiahol sa na pustatinu neďaleko kláštora, aby sa v samote pripravoval na smrť. Nebol tam však dlho.

V roku 1046 sa cisár Henrich III. vydal do Ríma na korunováciu. Po ceste sa dopočul o svätom opátovi Pomposskom a pozval ho k sebe, aby s ním prerokoval dôležité záležitosti. Guido, zvyknutý na tichý a jednoduchý život v kláštore, nerád prijal toto pozvanie. Tušiac svoju blízku smrť, rozlúčil sa s bratmi a vydal sa za cisárom. Po odpočinku v meste Parma pokračoval v ceste, ale v Burgu vážne ochorel a na tretí deň roku 1046 ukončil svoj pozemský život.

Bratia, zarmútení stratou milovaného opáta, zamýšľali jeho telo previezť do Pomposy. Keď však dorazili do Parmy, Boh oslávil zosnulého zázračným uzdravením slepého, ktorý vzýval jeho meno. Preto sa obyvatelia Parmy zdráhali vydať telo a uložili ho vo svojej hlavnej katedrále. Tam bol zosnulý opát Guido oslávený aj ďalšími zázrakmi, ktoré sa udiali na jeho príhovor.

Keď sa cisár Henrich III. vracal z Ríma a dopočul sa o týchto zázrakoch, rozkázal, aby telesné ostatky svätého opáta Pomposského boli prevezené do Špýru.

Poučenie:

Sv. Guido si stanovil presný denný poriadok, podľa ktorého venoval určitý čas modlitbe, zbožnému rozjímaniu a službám Božím. Už sv. Pavol napomína: *„Nech sa všetko deje slušne a podľa poriadku.“* (1 Kor 14, 40) Kresťan, ktorému záleží na tom, aby svoje povinnosti svedomito a riadne vykonával, dodržiava určitý poriadok vo všetkom svojom konaní a vyhradzuje si čas najmä na každodennú modlitbu a účasť na bohoslužbách.

Od tohto poriadku sa neodchyľuje, iba ak by to vyžadovala vážna príčina alebo nevyhnutná potreba. Takým spôsobom môže aj ten, kto má mnoho náročných a rozmanitých povinností, splniť všetky, pretože nestráca čas zbytočne. Dom, kde nie je takýto poriadok, kde každý vstáva a líha podľa ľubovôle, kde sa jeden deň pracuje príliš horlivo a druhý deň zbytočne lenivie, kde sa modlí len podľa nálady, sa podobá žaláru zatratencov, o ktorom Písmo sväté hovorí, že tam niet poriadku, ale prebýva tam večná hrôza. (Jób 10,22).

Smutné je, že mnohí katolíci presne dodržiavajú čas na jedlo, prácu či zábavy, ale zabúdajú si stanoviť čas na každodennú modlitbu, a preto ju často zanedbávajú. Sv. Ján Zlatoústy píše: *„Celý deň venuješ veciam týkajúcim sa tela, prečo teda nevenuješ určitú hodinu aj záležitostiam svojej duše? Celé mesiace a roky obetujeme pozemskému životu, venujme teda aspoň niekoľko dní aj svojej spáse. Dlho sme žili pre seba, žime teraz aspoň chvíľu pre Boha.“*

II. Sv. Benjamín, mučeník (5. stor.)

Do Perzie sa dostalo kresťanské náboženstvo už v apoštolskej dobe. Podľa tradície hlásali evanjelium v krajinách Parthov a Peržanov apoštoli Pánovi Šimon a Júda. Prvým biskupom v hlavnom meste Seleukii-Ktesifonte bol Mares, jeden zo 72 učeníkov Kristových. Od chvíle, keď sa kresťanstvo stalo oficiálnym náboženstvom v Rímskej ríši, však boli kresťania v Perzii podozrievaní pohanskými kňazmi, že sú nebezpeční spojenci Rimanov a že tajne spolupracujú s rímskou mocou s cieľom zradiť Perzskú ríšu.

Z tohto podozrenia vyplynula nenávisť pohanského ľudu voči kresťanom, a kráľ Šápúr II. (309–381) proti nim zahájil vyhladzovaciu vojnu. Rozkázal pozabíjať biskupov a kňazov, nútiť veriacich k odpadlíctvu, ničiť kresťanské chrámy a zhabať posvätné nádoby aj ostatné kostolné poklady pre kráľovskú pokladnicu. Obrovský počet biskupov, kňazov a tisíce verných katolíkov v Perzii vtedy zahynuli na mučidlách a pod mečmi katov. Uvádza sa, že za vlády kráľa Šápúra II. zomrelo v Perzii mučeníckou smrťou 16.000 kresťanov známych podľa mena; počet ostatných mučeníkov nemožno ani odhadnúť.

Medzi týmito odvážnymi vyznávačmi Kristovej viery sa zvlášť preslávili sv. arcibiskup Šimeon, jeho sestra sv. panna Tarbula, jeho nástupca sv. Sadot a svätí bratia Jonáš a Barachesus (Barachizius) so svojimi spoločníkmi, ktorých pamiatka sa slávi 29. marca.

Časom sa nepriatelia kresťanov vyzúrili a prenasledovanie Cirkvi v Perzii sa zmiernilo. Za vlády kráľa Jazdkarta (400–420) nastal pre kresťanov v Perzii mier. Cisár Arkadius k nemu poslal svojho dôverníka Marútu, biskupa z Mezopotámie, ktorý si svojím správaním i tým, že kráľa vyliečil z choroby, získal jeho dôveru. Kráľ sa naklonil na stranu kresťanov a povolil im úplnú náboženskú slobodu.

Tento stav však pohoršil pohanských kňazov, mágov, ktorí si na odradenie kráľa od podpory kresťanov vymysleli lesť, podobnú tej, ktorú kedysi v Babylone použili

Bélovi kňazi proti Danielovi. V chráme, kde uctievali posvätný oheň, ukryli pod podlahu najatého podvodníka. Ten, keď kráľ vstúpil do chrámu, aby sa klaňal ohňu, zvolal, že kráľ má styky s kresťanským kňazom, čím sa poškvrnil a nesmie sa viac približovať k posvätnému ohňu.

Biskup Marúta však tento podvod odhalil. Keď kráľ zistil, odkiaľ tento hlas prišiel, dal podvodných mágov popraviť a ešte viac sa priklonil na stranu kresťanov. Dovolil im stavať chrámy a verejne a slobodne vyznávať i šíriť vieru v Krista.

Nanešťastie bol tento sľubný rozkvet Cirkvi v Perzii zmarený unáhleným skutkom nadmernej horlivosti. Abdas, biskup v meste Súzy, muž svätého života, horliaci proti pohanskej modloslužbe, dal spáliť a zbúrať chrám, v ktorom bol uchovávaný a uctievaný oheň zasvätený modle Ormuzdovi. Horlivý biskup neuvážil hrozné následky tohto skutku, ktoré však mohol predvídať. Mágovia podnietili ľud k vzbure a sťažovali sa u kráľa, že im bola zničená ich najvýznamnejšia svätyňa. Kráľ, ktorý chcel zmierniť nepokoje, prikázal biskupovi Abdovi, aby na vlastné náklady znova vystaval zbúraný chrám. Ak by tak neurobil, mali byť zničené všetky kresťanské chrámy v krajine.

Abdas bol týmto rozkazom postavený pred veľkú dilemu. Vedel, že ak neposlúchne, rozzúri mocného kráľa a spôsobí krvavé prenasledovanie kresťanov. Domnieval sa však, že ak by znova vystaval pohanský chrám, zaprel by tým svoju vieru. Nábožný biskup mal radšej znova vybudovať stavbu, ktorú neprávom zbúral, aby tak zabránil zničeniu všetkých kresťanských chrámov a ďalšiemu vraždeniu veriacich v Perzii. Postavením tohto chrámu by Abdas svoju vieru nijako nezradil ani nezaprel, keďže neniesol zodpovednosť za jeho zneužitie na modloslužbu. Avšak Abdas z prílišnej úzkostlivosti kráľa neposlúchol, a čo sa dalo predvídať, nastalo: kresťanské chrámy boli všade pálené a ničené a v celej krajine vypuklo kruté prenasledovanie vyznávačov Krista, počas ktorého bol umučený aj samotný Abdas.

Vraždenie kresťanov v Perzii pokračovalo aj za syna a nástupcu Jazdkarta, kráľa Bahráma V. (420–438). Zúriví mágovia prechádzali krajinou, pátrali po kresťanoch a nútili ich odpadnúť od viery. Tí, ktorí odmietli, boli rozrezávaní pílou, iným stiahli kožu z tela, a ďalší zomierali inými krutými spôsobmi. Medzi nimi bol aj diakon Benjamín, ktorého chytili a predviedli pred kráľa. Benjamín hájil vieru v Ježiša Krista tak neohrozene a výrečne, že rozhnevaný panovník rozkázal uvrhnúť ho do väzenia, kde nebolo ani svetla, ani čistého vzduchu.

V tomto väzení strádal Benjamín dva roky. Medzitým mnohí perzskí kresťania utiekli pred prenasledovateľmi do Rímskej ríše. Kráľ Bahrám, dozvediac sa o tom, požiadal cisára Theodosia II., aby týchto utečencov vydal. Keď cisár túto žiadosť zamietol, vypukla medzi oboma ríšami vojna, ktorá sa po dvoch rokoch skončila v roku 422 porážkou Peržanov. Potom cisár vyslal do Perzie svojho vyslanca, ktorý presvedčil kráľa Bahráma, aby zastavil ďalšie prenasledovanie kresťanov vo svojej ríši.

Keď sa vyslanec dozvedel o uväznení Benjamína, naliehal na jeho prepustenie. Kráľ súhlasil s touto žiadosťou pod podmienkou, že Benjamín už nikdy nebude hovoriť o Kristovi ani jeho učení pred mágmi, dvoranmi a veľmožmi. Vyslanec na túto

podmienku pristal a vošiel do väzenia, aby Benjamína prepustil. Avšak horlivý diakon mu povedal, že za tejto podmienky odmieta ponúkanú slobodu, pretože nemôže mlčať o Bohu a Kristovi. Ako služobník Božieho slova nemôže svoju vieru ukryť ani zakopať talent, ktorý mu Boh zveril.

Benjamín si dobre pamätal slová Pána: *„Kto nie je so mnou, je proti mne, a kto nezhromažďuje, rozptyľuje,“* preto vyhlásil, že radšej zostane vo väzení a bude trpieť pre Ježiša Krista. Napriek tomu bol na kráľov rozkaz donútený opustiť väzenie. Po získaní slobody celý rok neohrozene hlásal Božie slovo veľmožom i ľudu v mestách i na vidieku, nedbajúc na podmienku, ktorú cisárov vyslanec dohodol bez jeho súhlasu.

Po roku Benjamína znovu chytili a predviedli pred kráľa. Panovník mu nahnevane vyčítal, že porušil dohodu, a dal mu na výber: buď sa zriekne Krista, alebo zomrie. Ohnivý a statočný diakon sa nerozhodoval ani chvíľu. Hlásal Ježiša Krista zaživa a vyhlásil, že o ňom vydá svedectvo aj svojou mučeníckou smrťou. Bol odsúdený, strašne mučený a takto ukončil svoj pozemský život. Jeho smrť sa datuje do roku 424.

Poučenie:

Podľa príkladu svätého mučeníka Benjamína vyznáva horlivý katolík svoju vieru bez ohľadu na to, či tým niekoho nahnevá, alebo vzbudí všeobecnú nenávisť neveriacich a náboženských ľahostajných ľudí. Ten, kto má pevnú a živú vieru, ju nemôže ukrývať ani tajiť, ale je nútený ju prejavovať slovami i skutkami, verejne sa ňou chváliť a snažiť sa získať pre ňu aj iných ľudí. Je našou svätou povinnosťou vyznávať vieru najmä v dnešnej dobe, keď sa každý neverec, bludár a rúhač drzo a vyzývavo chváli svojou neverou a bludmi a vnucuje ich ľuďom.

Ak sa títo zaslepenci tak horlivo snažia šíriť tú duchovnú temnotu, v ktorej blúdia, a tú strašnú nákazu, ktorá ich zachvátila, je povinnosťou veriaceho katolíka nielen spokojne vlastniť pravú vieru, ale ju aj verejne vyznávať, brániť a dávať tak dobrý príklad tým, ktorí sú vo viere slabí, nevedomí a vlažní. Spasiteľ povedal: *„Kto vyzná mňa pred ľuďmi, toho aj ja vyznám pred svojím Otcom, ktorý je na nebesiach.“* (Matúš 10, 32)

Dňa 31. marca sa tiež pripomína pamiatka sv. Balbíny, panny a mučeníčky, sv. Amosa, proroka, sv. Teodula a jeho spoločníkov, mučeníkov v Afrike a iných.

REGISTER (JANUÁR – DECEMBER)

Bl. Anežka Česká (2. mar.)
Bl. Ján Krstiteľ de La Salle, zakladateľ rehole Školských bratov (6. máj)
Bl. Ján Sarkander, kňaz a mučeník (17. mar.)
Bl. Peter Gonzalez, dominikán (15. apr.)
Bl. Peter Kanízius zo Spoločnosti Ježišovej (17. apr.)
Deväťnásť svätých gorkumských mučeníkov (21. júl)
Pamiatka svätých Neviniatok (28. dec.)
Pamiatka všetkých verných zosnulých (2. nov.)
Sedem svätých bratov-mučeníkov, synov sv. Felicity, mučeníčky (10. júl)
Sv. Abdon a sv. Sennen, mučeníci (30. júl)
Sv. Adela, cisárovná (16. dec.)
Sv. Afra, mučeníčka (5. aug.)
Sv. Agáta, panna a mučeníčka (5. feb.)
Sv. Agathon, pustovník (22. okt.)
Sv. Achác, biskup (30. mar.)
Sv. Albert, jeruzalemský patriarcha (8. apr.)
Sv. Albín, biskup (1. mar.)
Sv. Alexander, alexandrijský patriarcha (26. feb.)
Sv. Alexius, žobrák (17. júl)
Sv. Alfonz Liguori, biskup, zakladateľ rádu a učiteľ Cirkvi (2. aug.)
Sv. Alfonz Rodriguez, pokorný kláštorný brat (30. okt.)
Sv. Alfréd Veľký, anglický kráľ (28. okt.)
Sv. Alojz Gonzaga (21. jún)
Sv. Alžbeta, durínska kňažná (19. nov.)
Sv. Amand, biskup (26. okt.)
Sv. Amát, biskup (13. sept.)
Sv. Ambróz, milánsky biskup a učiteľ Cirkvi (7. dec.)
Sv. Ammon, pustovník (3. okt.)
Sv. Anaklet, pápež a mučeník (13. júl)
Sv. Anastáz z Perzie, mučeník (22. jan.)
Sv. Anastázia, mučeníčka (24. dec.)
Sv. Andrej Svorad, pustovník (30. nov.)
Sv. Andronik, biskup (17. máj)
Sv. Anežka Rímska, panna a mučeníčka (21. jan.)
Sv. Anežka z Montepulciana, panna (20. apr.)
Sv. Angela Merici, zakladateľka rádu (31. máj)
Sv. Anna, matka Panny Márie (26. júl)
Sv. Anzelm, arcibiskup a učiteľ Cirkvi (21. apr.)
Sv. Ansgar, apoštol severu (3. feb.)
Sv. Anton Paduánsky (13. jún)
Sv. Anton Veľký, praotec mníchov (17. jan.)
Sv. Anton, florentský arcibiskup (10. máj)
Sv. Apolinár, biskup a mučeník (23. júl)
Sv. Apolónia, panna a mučeníčka (9. feb.)
Sv. Apolonius, mučeník (18. apr.)
Sv. Aretas a jeho spoločníci, arabskí mučeníci (25. okt.)
Sv. Arkadius, mučeník (12. jan.)
Sv. Arsenij, srbský arcibiskup (29. okt.)
Sv. Atanáz Veľký, alexandrijský arcibiskup (8. máj)
Sv. Augustín Gažotič, záhrebský biskup (3. aug.)
Sv. Augustín z Canterbury, apoštol Anglicka (24. máj)
Sv. Augustín, biskup a učiteľ Cirkvi (28. aug.)
Sv. Baldomer, subdiakon (27. feb.)
Sv. Barbora, panna a mučeníčka (4. dec.)
Sv. Barlám, pustovník a sv. Jozafat, indický kráľ (27. nov.)
Sv. Barnabáš, apoštol Pána (11. jún)
Sv. Bartolomej, apoštol Pána (24. aug.)
Sv. Bávo, pustovník (2. okt.)
Sv. Bazil Veľký, arcibiskup Cézarey, učiteľ Cirkvi (14. jún)
Sv. Benedikt a bratia, mučeníci a patróni českí (12. nov.)
Sv. Benedikt Jozef Labre (16. apr.)
Sv. Benedikt z Anianu, opát (12. feb.)
Sv. Benedikt, patriarcha rehoľného života na Západe (21. mar.)
Sv. Benedikt, mučeník (30. nov.)
Sv. Benjamín, mučeník (31. mar.)
Sv. Benno, biskup a vierozvestca polabských Slovanov (16. jún)

Sv. Bernard, druhý zakladateľ cisterciánskeho rádu, učiteľ Cirkvi (20. aug.)
Sv. Bernardín Sienský, františkánsky kňaz (20. máj)
Sv. Bibiana, panna a mučeníčka (2. dec.)
Sv. Blandína a lyonskí spolumučeníci (2. jún)
Sv. Blažej, biskup a mučeník (3. feb.)
Sv. Bonaventúra, učiteľ Cirkvi (14. júl)
Sv. Bonifác, apoštol Nemcov, arcibiskup a mučeník (5. jún)
Sv. Bonifác, mučeník (14. máj)
Sv. bratia Kozma a Damián, lekári a mučeníci, patróni českí (27. sept.)
Sv. bratia Nereus a Achilleus, mučeníci (12. máj)
Sv. Brigita, vdova (8. okt.)
Sv. Bruno Veľký, kolínsky arcibiskup (11. okt.)
Sv. Bruno, apoštol Prusov (14. feb.)
Sv. Bruno, zakladateľ kartuziánskeho rádu (6. okt.)
Sv. Burkard, biskup (24. okt.)
Sv. Cecília, panna a mučeníčka (22. nov.)
Sv. Celestín I., pápež (6. apr.)
Sv. Cyprián, biskup, cirkevný Otec a mučeník (15. sept.)
Sv. Cyprián, kňaz a mučeník (26. sept.)
Sv. Cyriak, sv. Largus a sv. Smaragd, rímski mučeníci (8. aug.)
Sv. Cyril a Metod, apoštoli Slovanov (5. júl)
Sv. Cyril Cézarejský, mučeník (29. máj)
Sv. Cyril, alexandrijský patriarcha (28. jan.)
Sv. Cyril, jeruzalemský biskup a patriarcha (23. mar.)
Sv. Damas, pápež (11. dec.)
Sv. Dezider, biskup a mučeník (23. máj)
Sv. Dionýz, alexandrijský biskup (3. okt.)
Sv. Dionýz, parížsky biskup a mučeník (9. okt.)
Sv. Dismas, kajúcnik (25. mar.)
Sv. Dominik, zakladateľ rádu (4. aug.)
Sv. Dorota, panna a mučeníčka (6. feb.)
Sv. Dympna, panna a mučeníčka (15. máj)
Sv. Eberhard, salzburský arcibiskup (23. jún)
Sv. Ediltruda, opátka (23. jún)
Sv. Edmund, anglický arcibiskup (16. nov.)
Sv. Eduard, mučeník, anglický kráľ (18. mar.)
Sv. Eduard, vyznávač, anglický kráľ (13. okt.)
Sv. Efrém Sýrsky, učiteľ Cirkvi (15. feb.)
Sv. Efrém, kyjevský arcibiskup (28. jan.)
Sv. Egídius, pustovník a opát (1. sept.)
Sv. Eleazar, gróf z Ariana a jeho manželka blahoslavená Delfína (27. sept.)
Sv. Eleonóra, kráľovná (21. feb.)
Sv. Eligius, biskup (1. dec.)
Sv. Emerám, misionár a bavorský mučeník (23. sept.)
Sv. Emerenciána, panna, mučeníčka (23. jan.)
Sv. Emygdius, biskup a mučeník (9. aug.)
Sv. Engelbert, kolínsky arcibiskup, mučeník (7. nov.)
Sv. Engracia, panna a mučeníčka (16. apr.)
Sv. Epipod a sv. Alexander, mučeníci (22. apr.)
Sv. Erasmus, biskup a mučeník (2. jún)
Sv. Eudoxia, mučeníčka (1. mar.)
Sv. Eufrázia, panna (13. mar.)
Sv. Eufrozína, panna (11. feb.)
Sv. Eugen, kartáginský biskup (13. júl)
Sv. Eucherius, biskup (20. feb.)
Sv. Eulália, panna a mučeníčka (12. feb.)
Sv. Eulogius (11. mar.)
Sv. Eusebius, kňaz a mučeník (14. aug.)
Sv. Eusebius, vercelský biskup (15. dec.)
Sv. Eustach, mučeník (20. sept.)
Sv. Eustach, opát (29. mar.)
Sv. Fabián, mučeník (20. jan.)
Sv. Faustín a Jovita, bratia mučeníci (15. feb.)
Sv. Febronia, panna a mučeníčka (25. máj)
Sv. Félix a sv. Fortunát, bratia mučeníci (11. jún)
Sv. Felix z Cantalicia, brat kapucín (18. máj)
Sv. Felix z Valois, spoluzakladateľ rehole (20. nov.)
Sv. Felix z Noly, kňaz a mučeník (14. jan.)
Sv. Ferdinand, španielsky kráľ (30. máj)
Sv. Fidelis zo Sigmaringenu, mučeník (26. apr.)
Sv. Filip a svätý Jakub mladší, apoštoli Pána (1. máj)

Sv. Filip Benicius z rehole Servitov (23. aug.)
Sv. Filip Neri, zakladateľ rehole oratoriánov (26. máj)
Sv. Filip, heraklejský biskup a jeho spolumučeníci (22. okt.)
Sv. Filip, prvý diakon (7. jún)
Sv. Firmus a sv. Rustik, mučeníci (9. aug.)
Sv. Flavián, konštantínopolský patriarcha (17. feb.)
Sv. Flavián, mučeník (22. dec.)
Sv. Flora, panna a španielska mučeníčka (29. nov.)
Sv. Florián, mučeník (4. máj)
Sv. Fokas, záhradník a mučeník (3. júl)
Sv. Fotinus, biskup a mučeník a spoločníci (2. jún)
Sv. František Borgia zo Spoločnosti Ježišovej (10. okt.)
Sv. František Caracciolo, zakladateľ rádu (4. jún)
Sv. František Regis, kňaz Spoločnosti Ježišovej (15. jún)
Sv. František Saleský, biskup a učiteľ Cirkvi (29. jan.)
Sv. František Solano, kňaz minorita (24. júl)
Sv. František Xaverský, apoštol Indie a Japonska (3. dec.)
Sv. František z Assisi, zakladateľ rádu (4. okt.)
Sv. František z Paoly, zakladateľ rehole (2 apr.)
Sv. Františka Rímska (9. mar.)
Sv. Fridolín, vierozvestca Alemanov (6. mar.)
Sv. Fridrich, biskup a mučeník (18. júl)
Sv. Frumenc, apoštol Etiópčanov (27. okt.)
Sv. Fulgencius, biskup (1. jan.)
Sv. Gabriel, archanjel (24. mar.)
Sv. Gallus, opát (16. okt.)
Sv. Genesius, mučeník (26. aug.)
Sv. Genesius, právnik a mučeník (2. sept.)
Sv. Genovéva Parížska, panna (3. jan.)
Sv. Gerard, biskup a mučeník (24. sept.)
Sv. German, biskup (28. máj)
Sv. Gertrúda, mníška rádu sv. Benedikta (15. nov.)
Sv. Gertrúda, opátka (20. mar.)
Sv. Gervázius a sv. Protázius, bratia mučeníci (19. jún)
Sv. Godelieva (6. júl)
Sv. Godfrey, amienský biskup (8. nov.)
Sv. Gordius, mučeník (4. jan.)
Sv. Gorgónia Nazianska (9. dec.)
Sv. Gorgonius a sv. Dorotheus, mučeníci (9. sept.)
Sv. Gotthard, biskup (4. máj)
Sv. Gregor Divotvorca, biskup (17. nov.)
Sv. Gregor Naziánsky, biskup a učiteľ Cirkvi (9. máj)
Sv. Gregor Nysský, biskup (27. mar.)
Sv. Gregor Veľký, pápež a učiteľ Cirkvi (12. mar.)
Sv. Gregor VII., pápež (25. máj)
Sv. Gregor, kňaz a mučeník (24. dec.)
Sv. Guido z Anderlechtu, kostolník (12. sept.)
Sv. Guido, opát (31. mar.)
Sv. Guntram, burgundský kráľ (29. mar.)
Sv. Hadrián a spolumučeníci (8. sept.)
Sv. Haštal, mučeník (26. mar.)
Sv. Hedviga, vojvodkyňa a patrónka Sliezska (17. okt.)
Sv. Helena, cisárovná (18. aug.)
Sv. Heliodor, biskup (3. júl)
Sv. Henrich, cisár (15. júl)
Sv. Heribert, arcibiskup (18. mar.)
Sv. Hermagoras a sv. Fortunát, mučeníci z Aquileie (12. júl)
Sv. Herman Jozef (7. apr.)
Sv. Hermenegild, mučeník (13. apr.)
Sv. Hieronym Emiliani, zakladateľ rádu (20. júl)
Sv. Hieronym, učiteľ Cirkvi (30. sept.)
Sv. Hilár, biskup, učiteľ Cirkvi,
Sv. Hilarion, pustovník (21. okt.)
Sv. Hildegarda, opátka (18. sept.)
Sv. Homobon (14. nov.)
Sv. Honorát, biskup (16. jan.)
Sv. Hubert, lutyšský biskup (3. nov.)
Sv. Hugo, biskup (1. apr.)
Sv. Hyacint, kňaz dominikán, patrón Poľska (16. aug.)

Sv. Hypolit, kňaz a mučeník (13. aug.)
Sv. Ida, pustovníčka (30. okt.)
Sv. Ignác z Loyoly, zakladateľ Spoločnosti Ježišovej (31. júl)
Sv. Ignác, konštantínopolský patriarcha (24. okt.)
Sv. Ignác, mučeník (1. feb.)
Sv. Imrich, uhorský princ a vyznávač (5. nov.)
Sv. Innocent I., pápež (28. júl)
Sv. Irena, panna (21. feb.)
Sv. Irenej, biskup a mučeník zo Sirmia (24. mar.)
Sv. Irenej, lyonský biskup a mučeník (28. jún)
Sv. Ivan, pustovník (25. jún)
Sv. Ivo, patrón právnikov (19. máj)
Sv. Izabela, kráľovná Portugalska (8. júl)
Sv. Izidor Madridský, roľník (10. máj)
Sv. Izidor Sevillský, biskup a učiteľ Cirkvi (4. apr.)
Sv. Jakub starší, apoštol Pána (25. júl)
Sv. Jakub, perzský mučeník (20. nov.)
Sv. Ján a Pavol, bratia a mučeníci (26. jún)
Sv. Ján Almužník, alexandrijský patriarcha (30. jan.)
Sv. Ján Bernard Olivetský, zakladateľ rádu (22. aug.)
Sv. Ján Damascénsky, učiteľ Cirkvi (6. máj)
594
Sv. Ján Gualbert, zakladateľ rádu (12. júl)
Sv. Ján Kapistrán, františkán (23. okt.)
Sv. Ján Kentský, patrón Poľska (20. okt.)
Sv. Ján Krstiteľ de Rossi, kňaz (23. máj)
Sv. Ján Krstiteľ, predchodca Pána (24. jún)
Sv. Ján Mlčanlivý, biskup a pustovník (13. máj)
Sv. Ján Nepomucký, mučeník a hlavný český patrón (16. máj)
Sv. Ján Vladimír, dalmátsky kráľ, mučeník (22. máj)
Sv. Ján z Boha (8. mar.)
Sv. Ján z Fakundy, augustiniánsky kňaz (12. jún)
Sv. Ján z Kríža, kňaz karmelitánskeho rádu (24. nov.)
Sv. Ján z Mathy, zakladateľ rádu (8. feb.)
Sv. Ján Zlatoústy, konštantínopolský patriarcha (27. jan.)
Sv. Ján, apoštol a Pánov evanjelista (27. dec.)
Sv. Január, biskup a mučeník (19. sept.)
Sv. Joachim, vyznávač (16. apr.)
Sv. Jodok, pustovník (12. dec.)
Sv. Johanna Františka de Chantal, zakladateľka rádu (21. aug.)
Sv. Jonáš a Barachísus, mučeníci (29. mar.)
Sv. Jozafat Kuncevič, poľocký arcibiskup, mučeník (28. nov.)
Sv. Jozef Kalasanský, zakladateľ rehole (27. aug.)
Sv. Jozef Kupertínsky, kňaz františkán (18. sept.)
Sv. Jozef, pestún Pána, ochranca katolíckej Cirkvi (19. mar.)
Sv. Júlia z Kartága, panna a mučeníčka (22. máj)
Sv. Julián, kňaz a mučeník (16. mar.)
Sv. Julián, mučeník a sv. Basilissa, panna (9. jan.)
Sv. Juliána Falconieri, zakladateľka rádu (19. jún)
Sv. Juliána, panna a mučeníčka (16. feb.)
Sv. Juliata, mučeníčka (7. jún)
Sv. Július I., pápež (12. apr.)
Sv. Juraj, mučeník (24. apr.)
Sv. Justín, kňaz a rímski spolumučeníci (17. sept.)
Sv. Justín, mučeník (13. apr.)
Sv. Justína Paduánska, panna a mučeníčka (7. okt.)
Sv. Justína, panna a mučeníčka (26. sept.)
Sv. Justus, biskup (2. sept.)
Sv. Kajetán, zakladateľ rehole (7. aug.)
Sv. Kalixt, pápež a mučeník (14. okt.)
Sv. Kamil de Lellis, zakladateľ rehole (18. júl)
Sv. Kanut, dánsky kráľ, mučeník (19. jan.)
Sv. Karol Boromejský, kardinál, milánsky arcibiskup (4. nov.)
Sv. Kasián, mučeník (13. aug.)
Sv. Kasilda, panna (9. apr.)

Sv. Katarína Alexandrijská, panna a mučeníčka (25. nov.)
Sv. Katarína de Ricci, panna (13. feb.)
Sv. Katarína Janovská, vdova (13. sept.)
Sv. Katarína Sienská, panna (30. apr.)
Sv. Katarína švédska, panna (22. mar.)
Sv. Kazimír, poľský princ (4. mar.)
Sv. Kilian, biskup a mučeník (8. júl)
Sv. Klára z Montefalca, opátka (18. aug.)
Sv. Klára, zakladateľka rádu (12. aug.)
Sv. Klement I., pápež a mučeník (23. nov.)
Sv. Kleofáš, učeník Pánov (25. sept.)
Sv. Klotilda, kráľovná (3. jún)
Sv. Koloman, mučeník (13. okt.)
Sv. Kolumbán, opát (21. nov.)
Sv. Konrád, kostnický biskup (26. nov.)
Sv. Konrád, pustovník (19. feb.)
Sv. Korbinián, biskup (20. nov.)
Sv. Kornélius, mučeník (2. feb.)
Sv. Kornélius, pápež a mučeník (14. sept.)
Sv. Krispín a Krispinián, bratia mučeníci (25. okt.)
Sv. Kristiana, panna (15. dec.)
Sv. Kristína, panna a mučeníčka (24. júl)
Sv. Krištof, mučeník (25. júl)
Sv. Kunhuta, cisárovná (3. mar.)
Sv. Kvirín, biskup a mučeník (4. jún)
Sv. Kvirín, mučeník (30. mar.)
Sv. Ladislav, uhorský a chorvátsky kráľ (27. jún)
Sv. Lambert, biskup a mučeník (17. sept.)
Sv. Lazar, mních a maliar (22. feb.)
Sv. Leander, biskup (27. feb.)
Sv. Leodegar, biskup (2. okt.)
Sv. Leokádia, panna a mučeníčka (9. dec.)
Sv. Leonard, pustovník (6. nov.)
Sv. Leonhard z Porta Mauricia, františkán (26. nov.)
Sv. Leontios a jeho spolumučeníci (18. jún)
Sv. Leopold, rakúsky markgróf (15. nov.)
Sv. Lev II., pápež (28. jún)
Sv. Lev IX., pápež (19. apr.)
Sv. Lev Veľký, pápež a cirkevný učiteľ (11. apr.)
Sv. Liberát a spolumučeníci z Kartága (17. aug.)
Sv. Libor, biskup (23. júl)
Sv. Lidwina, panna (14. apr.)
Sv. Longin, mučeník (15. mar.)
Sv. Lucia, panna a mučeníčka (13. dec.)
Sv. Lucián a sv. Marcián, mučeníci (26. okt.)
Sv. Lucián, antiochijský kňaz a mučeník (7. jan.)
Sv. Ludger, biskup (26. mar.)
Sv. Ľudmila, prvá mučeníčka, matka českého národa (16. sept.)
Sv. Ľudovít Bertrán z rádu sv. Dominika (11. okt.)
Sv. Ľudovít IX., francúzsky kráľ (25. aug.)
Sv. Ľudovít, biskup z Toulouse (19. aug.)
Sv. Lukáš, evanjelista Pána (18. okt.)
Sv. Lutgarda, panna cisterciánskej rehole (16. jún)
Sv. Magdaléna de Pazzi, karmelitánka (27. máj)
Sv. Magnus, opát (6. sept.)
Sv. Makarius Alexandrijský, pustovník (2. jan.)
Sv. Malachiáš, arcibiskup (5. nov.)
Sv. Malchus, pustovník (22. okt.)
Sv. Mamert, arcibiskup z Vienne (11. máj)
Sv. manželia Timotej a Maura, mučeníci (19. dec.)
Sv. Marcel a jeho synovia, mučeníci (30. okt.)
Sv. Marcel I., pápež (16. jan.)
Sv. Marcian a Nikander, mučeníci (17. jún)
Sv. Marek, evanjelista Pána (25. apr.)
Sv. Margaréta, kráľovná Škótska (10. jún)
Sv. Margita, panna (28. jan.)
Sv. Margaréta, panna a mučeníčka (13. júl)
Sv. Margita Kortonská, kajúcnica (22. feb.)
Sv. Mária Egyptská, kajúcnička (8. apr.)
Sv. Mária Kleofášova (9. apr.)
Sv. Mária Magdaléna (22. júl)
Sv. Mária z Mallye (28. mar.)
Sv. Mária, služobnica, panna a mučenica (1. nov.)
Sv. Marius a jeho spoločníci, mučeníci (19. jan.)

Sv. Marta, panna, učeníčka Pána (29. júl)
Sv. Martin, biskup z Tours (11. nov.)
Sv. Martin, pápež a mučeník (12. nov.)
Sv. Martina, panna a mučeníčka (30. jan.)
Sv. Matej, apoštol Pánov (24. feb.)
Sv. Matilda, kráľovná (14. mar.)
Sv. Matúš, apoštol a evanjelista Pána (21. sept.)
Sv. Maurícius a spoločníci mučeníci (21. sept.)
Sv. Maurus, opát (15. jan.)
Sv. Maximilián, biskup a mučeník (12. okt.)
Sv. Medard, biskup (8. jún)
Sv. Mechtilda, panna (10. apr.)
Sv. Melánia Mladšia (30. dec.)
Sv. Meletius, biskup (12. feb.)
Sv. Melchiades, pápež a mučeník (10. dec.)
Sv. Melor, mučeník (3. okt.)
Sv. Menas a alexandrijskí spolumučeníci (10. dec.)
Sv. Michal archanjel (29. sept.)
Sv. Mikuláš Tolentinský, kňaz pustovníckeho rádu sv. Augustína (10. sept.)
Sv. Mikuláš, myrský biskup (6. dec.)
Sv. Mikuláš, vojak a vyznávač (24. dec.)
Sv. Modest, apoštol Korutánska (9. feb.)
Sv. Monika, vdova (21. máj)
Sv. Narcis, biskup a mučeník (18. mar.)
Sv. Narcis, jeruzalemský biskup (29. okt.)
Sv. Nestor, biskup a mučeník (26. feb.)
Sv. Nicefor (13. mar.)
Sv. Nikefor, mučeník (20. feb.)
Sv. Nilus, pustovník a opát (26. sept.)
Sv. Nonna, matka troch svätcov (6. aug.)
Sv. Norbert, zakladateľ rádu, arcibiskup, patrón Česka (6. jún)
Sv. Notburga, panna (14. sept.)
Sv. Odo, opát (18. nov.)
Sv. Oľga, prvá ruská kresťanská kňažná (10. júl)
Sv. Olympias, vdova (17. nov.)
Sv. Ondrej Avellin, kňaz rádu Teatínov (10. nov.)
Sv. Ondrej Corsini, biskup (4. feb.)
Sv. Ondrej, apoštol Pána (30. nov.)
Sv. Onesimus, biskup a mučeník (16. feb.)
Sv. Osita, panna a mučeníčka (7. okt.)
Sv. Osvald, anglický kráľ (5. aug.)
Sv. Osvald, biskup (29. feb.)
Sv. Otília, opátka (13. dec.)
Sv. Otto, biskup, apoštol Pomoranských Slovanov (3. júl)
Sv. Pacifik, kňaz františkán (25. sept.)
Sv. Pafnuc, biskup (11. sept.)
Sv. Pachomius, prvý zostavovateľ pravidiel mníšskeho života (15. máj)
Sv. Pambo, pustovník (1. júl)
Sv. Pamfil a jeho spoločníci, mučeníci (1. jún)
Sv. Pankrác, mučeník (12. máj)
Sv. Pantaleon, mučeník (27. júl)
Sv. Paschal Baylon, brat františkán (17. máj)
Sv. Patrik, apoštol Írska (16. mar.)
Sv. Paulín, biskup z Noly (22. jún)
Sv. Pavla, vdova (26. jan.)
Sv. Pavol Tébsky, prvý pustovník (15. jan.)
Sv. Pavol z Kríža, zakladateľ rehole (28. apr.)
Sv. Pavol, apoštol Pána (30. jún)
Sv. Pavol, biskup a mučeník (7. jún)
Sv. Pavol, pustovník (10. jan.)
Sv. Pelagia, kajúcnička (19. dec.)
Sv. Peregrín, Servit (2. máj)
Sv. Perpetua a sv. Felicita, mučeníčky (5. mar.)
Sv. Peter Celestín, pápež a pustovník (19. máj)
Sv. Peter Damiani, biskup a učiteľ Cirkvi (23. feb.)
Sv. Peter Chryzológ, učiteľ Cirkvi (5. dec.)
Sv. Peter Klaver, misionár (20. dec.)
Sv. Peter Nolaskus, zakladateľ rádu (31. jan.)
Sv. Peter z Verony, mučeník (29. apr.)
Sv. Peter z Alkantary (19. okt.)
Sv. Peter, apoštol Pána (29. jún)
Sv. Petronela, panna (31. máj)
Sv. Pius I., pápež (11. júl)
Sv. Pius V., pápež (5. máj)
Sv. Placid, opát a jeho spolumučeníci (5. okt.)
Sv. Polykarp, biskup a mučeník (26. jan.)
Sv. Porfyr, biskup (28. feb.)
Sv. Praxeda, panna (21. júl)

Sv. Primus a sv. Felicián, bratia mučeníci (9. jún)
Sv. Priska, panna a mučeníčka (18. jan.)
Sv. Prokop, Sázavský opát, patrón český (4. júl)
Sv. Pulcheria, cisárovná (9. sept.)
Sv. Radegunda, kráľovná (14. aug.)
Sv. Rafael, archanjel (24. okt.)
Sv. Rajmund Nonnatus, kardinál (31. aug.)
Sv. Rajmund Pennafortský (23. jan.)
Sv. Regina, panna a mučeníčka (7. sept.)
Sv. Remaklus, biskup (3. sept.)
Sv. Remígius, apoštol Frankov (1. okt.)
Sv. Richard, biskup (3. apr.)
Sv. Robert, opát, zakladateľ rádu (29. apr.)
Sv. Rogacian a Donacian, mučeníci (24. máj)
Sv. Rochus, patrón proti moru (17. aug.)
Sv. Roman, diakon a mučeník (18. nov.)
Sv. Roman, mučeník (9. aug.)
Sv. Roman, opát (28. feb.)
Sv. Romuald, opát (7. feb.)
Sv. Rozália, panna a pustovníčka (4. sept.)
Sv. Rudolf a sv. Verner, mučeníci (18. apr.)
Sv. Rupert, biskup (27. mar.)
Sv. Ružena Limská, panna (30. aug.)
Sv. Ružena z Viterba, panna (4. sept.)
Sv. Sabas, opát (5. dec.)
Sv. Sabinus, biskup a mučeník a jeho spoločníci (30. dec.)
Sv. Saturnin, biskup a mučeník (29. nov.)
Sv. Sáva, arcibiskup a patrón Srbov (27. apr.)
Sv. Sebastián, mučeník (20. jan.)
Sv. Serapia a sv. Sabina, mučeníčky (29. aug.)
Sv. Serapion, pustovník (23. mar.)
Sv. Servác, biskup (13. máj)
Sv. Servulus, žobrák (22. dec.)
Sv. Severín, norický apoštol (8. jan.)
Sv. Scholastika, opátka (10. feb.)
Sv. Silver, pápež a mučeník (20. jún)
Sv. Silvester, pápež (31. dec.)
Sv. Silvín, biskup (17. feb.)
Sv. Simeon Jeruzalemský, biskup a mučeník (18. feb.)
Sv. Sisoes Veľký, pustovník a vzor pokory (6. júl)
Sv. Spiridion, biskup (14. dec.)
Sv. Stanislav Kostka (13. nov.)
Sv. Stanislav, biskup a mučeník (7. máj)
Sv. Symforián, mučeník (22. aug.)
Sv. Symforosa a jej sedem synov, mučeníkov (17. júl)
Sv. Šimon a sv. Júda, apoštoli Pána (28. okt.)
Sv. Šimon Stylita (Stĺpnik) (5. jan.)
Sv. Štefan Mladší, opát a mučeník (28. nov.)
Sv. Štefan Nemanja, srbský kráľ (13. feb.)
Sv. Štefan, diakon a prvý mučeník (26. dec.)
Sv. Štefan, uhorský kráľ (20. aug.)
Sv. Tarachus, Probus a Andronikus, mučeníci (11. okt.)
Sv. Tekla, panna a mučeníčka (23. sept.)
Sv. Teobald, pustovník (1. júl)
Sv. Teodor, kňaz a mučeník (23. okt.)
Sv. Teodor, mučeník (9. nov.)
Sv. Teodora, panna a mučeníčka (28. apr.)
Sv. Teodózij, kyjevský opát (3. máj)
Sv. Teodózius Veľký, opát (11. jan.)
Sv. Terenc a jeho spoločníci, mučeníci (10. apr.)
Sv. Terézia, panna karmelitánskej rehole (15. okt.)
Sv. Thais, kajúcnica (7. okt.)
Sv. Tiburcius, mučeník (11. aug.)
Sv. Timotej, biskup a mučeník (24. jan.)
Sv. Timoteus, mučeník (22. aug.)
Sv. Títus, biskup (4. jan.)
Sv. Tomáš Akvinský, učiteľ Cirkvi (7. mar.)
Sv. Tomáš Morus, anglický kancelár, mučeník (30. nov.)
Sv. Tomáš z Villanovy, arcibiskup vo Valencii (22. sept.)
Sv. Tomáš, apoštol Pána (21. dec.)
Sv. Tomáš Becket, canterburský arcibiskup, mučeník (29. dec.)
Sv. Toribio, arcibiskup (23. mar.)
Sv. Ulrich, biskup (4. júl)
Sv. Urban, pápež a mučeník (25. máj)
Sv. Uršula, panna a spolumučeníčka (21. okt.)
Sv. Václav, mučeník a patrón Čiech (28. sept.)
Sv. Valburga, panna (25. feb.)

Sv. Valentín, kňaz a mučeník (14. feb.)
Sv. Vavrinec Justiniani, patriarcha Benátok (5. sept.)
Sv. Vavrinec z Brindisi, kapucínsky kňaz (9. júl)
Sv. Vavrinec, diakon a mučeník (10. aug.)
Sv. Venanc, mučeník (18. máj)
Sv. Vendelín, opát (20. okt.)
Sv. Verena, panna, 414
Sv. Veronika (4. feb.)
Sv. Veronika z Milána (13. jan.)
Sv. Veronika, panna (9. júl)
Sv. Vigil, tridentský biskup a mučeník (26. jún)
Sv. Viktória, panna a mučeníčka (23. dec.)
Sv. Viktorín, biskup a mučeník (5. sept.)
Sv. Viliam, arcibiskup (10. jan.)
Sv. Viliam, opát (6. apr.)
Sv. Viliam, vojvoda a mních (28. máj)
Sv. Vilibald, biskup (7. júl)
Sv. Vincent de Paul, zakladateľ rádu (19. júl)
Sv. Vincent Ferrerský (5. apr.)
Sv. Vincent, diakon a mučeník (22. jan.)
Sv. Vincent, sv. Sabina a sv. Kristeta, mučeníci (27. okt.)
Sv. Virgil, salzburský biskup (27. nov.)
Sv. Vít, mučeník, český patrón a jeho spolumučeníci sv. Modest a sv. Krescencia (15. jún)
Sv. Vitál, biskup (23. okt.)
Sv. Vladimír, ruské knieža (15. júl)
Sv. Vojtech, biskup, mučeník a patrón českého národa (23. apr.)
Sv. Vunibald, opát (18. dec.)
Sv. Wolfgang, regensburgský biskup (31. okt.)
Sv. Zefirín, pápež a mučeník (26. aug.)
Sv. Zenón, biskup (12. apr.)
Sv. Zikmund, kráľ a mučeník, patrón český (2. máj)
Sv. Zita, panna (27. apr.)
Sv. Zuzana, panna a mučeníčka (11. aug.)
Sviatok 26 svätých japonských mučeníkov (13. feb.)
Sviatok Božieho narodenia (25. dec.)
Sviatok Mena Panny Márie (14. sept.)
Sviatok Nájdenia Svätého Kríža (3. máj)
Sviatok Nanebovzatia Panny Márie (15. aug.)
Sviatok Narodenia Panny Márie (8. sept.)
Sviatok Navštívenia Panny Márie (2. júl)
Sviatok Nepoškvrneného Počatia Panny Márie (8. dec.)
Sviatok Obrátenia svätého Pavla, apoštola (25. jan.)
Sviatok Očisťovania Panny Márie (Hromnice) (2. feb.)
Sviatok Panny Márie Karmelskej (16. júl)
Sviatok Premenenia Pána (6. aug.)
Sviatok Siedmich blahoslavených zakladateľov rádu Služobníkov Panny Márie (11. feb.)
Sviatok sv. Petra v okovách (1. aug.)
Sviatok Ustanovenia svätého Petra (18. jan.)
Sviatok Všetkých svätých (1. nov.)
Sviatok Zasnúbenia blahoslavenej Panny Márie (23. jan.)
Sviatok Zjavenia Pána alebo svätých Troch kráľov (6. jan.)
Sviatok Zvestovania Panny Márie (25. mar.)
Štedrý deň (24. dec.)
Štyridsať svätých mučeníkov zo Sebastie (10. mar.)